STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 09972

DI GROYSE FRANTZOYZISHE REVOLUTSYE 1789-1793

Petr Alekseevich Kropotkin

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

די גרויסע
פראַנצויזישע רעוואָלוציאָן
1789—1793

פון

פעטער קראָפּאָטקין

אידיש פון

ש. יאַנאָווסקי

ארויסגעגעבען פון דער
„פרייע ארבייטער שטימע“
1912.

די גרויסע
פראַנצויזישע רעוואָלוציאָן
1789–1793

ערשטער באַנד

די פאַסירונגען ביז צו די סעפּטעמבער טעג פון 1792.

אינהאַלטס־פערצייכניס.

קאַפּיטעל — זייטע

1. די צוויי גרויסע שטרעמונגען פון דער רעוואָלוציאָן 3
2. די אידעע 9
3. האַנדלונג 17
4. דאָס פאָלק פאַר דער רעוואָלוציאָן 24
5. דער גייסט פון רעוואָלט: די ראַיאָטען 29
6. די איינבערופונג פון די גענעראַל־שטאַאַטען ווערט אַ נויטווענדיגקייט 46
7. די אויפשטענדע פון די לאַנד־דיסטריקטען אין די ערשטע מאָנאַטען פון 1789 54
8. ראַיאָטען אין פּאַריז און אומגעגענד 70
9. די גענעראַל־שטאַאַטען 77
10. די פאָרבערייטונגען צום שטאַאַט־שטרייך 86
11. פּאַריז ערב דעם 14טען יולי 101
12. די שטירצונג פון דער באַסטיל 118
13. די פאָלגען פון דעם 14טען יולי אין ווערסאַיל 133
14. די פאָלקס־אויפשטענדע 142
15. די שטעדט 148
16. די בויערען־אויפשטענדע 164
17. דער 4טער אויגוסט און זיינע פאָלגען 178
18. די פעאָדאַלע רעכטע בלייבען ווי געוועז 196
19. די ערקלערונג פון די רעכטע פון מענשען 214
20. דער 5טער און 6טער אָקטאָבער 1789 221
21. די מורא פאַר די מיטעלקלאַסען — די נייע מוניציפּאַלע אָרגאַניזאַציאָן 238

קאַפּיטעל | זייטע

22. פינאַנציעלע שוועריגקייטען — דער פערקויף פון דעם קירכען־אייגענטהום........................252
23. דער פעסט פון 14טען יולי 1790................261
24. די „דיסטריקטען“ און „סעקציאָנען“ פון פּאַריז......270
25. די סעקציאָנען פון פּאַריז אונטער דעם נייעם מוניציפּאַל־געזעץ...................................282
26. די פערציהונג אין דער אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע רעכטע.291
27. די פעאָדאַלע געזעצגעבונג אין 1790...............306
28. דער שטילשטאַנד פון דער רעוואָלוציאָן אין 1790......317
29. דער קעניג אַנטלויפט. — רעאַקציע. — דער סוף פון דער גרינדונגס־פערזאַמלונג...........................334
30. די לעגיסלאַטיווע פערזאַמלונג. — רעאַקציע אין 1791—1792.................................351
31. די קאָנטר־רעוואָלוציע אין זיד־פראַנקרייך............366
32. דער 20סטער יוני 1792.......................377
33. דער 10טער אויגוסט און זיינע באַלדיגע פאָלגען......396
34. די איבערגאַנגס־צייט — די פעררעטהערייען.........416

פאָרוואָרט.

וואָס מעהר איינער שטודירט די פראנצויזישע רעוואָלוציאָן, דאָס קלערער ווערט פאר איהם, ווי ניט פאָלשטענדיג עס איז נאָך די געשיכטע פון יענער גרויסער עפּאָכע; וויפיעל לעכער עס איז נאָך דאָ צו פערשטאָפּען, און וויפיעל דונקעלע פונקטען מען דארף נאָך בעלייכטען.

און ווי קען עס דען אַנדערש זיין? די גרויסע רעוואָלוציע, וועלכע האָט געמאכט אזא איבערקעהר'ענים איבער גאנץ אייראָפּא, וועלכע האָט אומגעוואָרפען אַלעס און האָט אָנגעפאנגען די ארבייט פון אַן אַלוועלטליכער איבערבויאונג אין דעם משך פון עטליכע יאָהרען, איז געווען ווי די ארבייט פון נאַטור־כוחות, וועלכע צושטערען און שאַפען איבער אַ וועלט. און אויב אין די ווערק פון די פריהערע געשיכט־שרייבער, וועלכע האָבען בעהאנדעלט דיזע פעריאָדע, און בעזאָנדערס ביי מישלע, מוזען מיר בעוואונדערען די גרויסע ארבייט, וואָס זיי האָבען אויפגעטהאָן אין פאַנאנדערפלאָנטערען און צוזאמענשטעלען די מאסען פאַקטען פון די פערשיעדענע, פּאַראַלעל־לויפענדע בעוועגונגען, וועלכע אַלע צוזאמען האָבען געבילדעט מיט זיך די פראנצויזישע רעוואָלוציע, מוזען מיר אָבער אין דער זעלבער צייט איינזעהען די גרויסקייט פון דער ארבייט, וואָס בלייבט נאָך איבער צו טהאָן.

די אויספאָרשונגען, וועלכע זיינען געמאכט געוואָרען אין די לעצטע דרייסיג יאָהרען פון מ. אָלאר און פון דער „סאָסיעטע דע לא רעוואָלוסיאָן פראנסע“, האָבען זיכער צוגע־

שטעלט שעצבארען מאטעריאל. זיי האָבען פערשפרייט פיעל ליכט אויף די פערשיעדענע רעוואָלוציאָנערע פאסירונגען, אויף איהר פאָליטישע געשיכטע און אויף די קעמפפע פאר הערשאפט, וועלכע זיינען פאָרגעקומען צווישען די פערשיעדענע פארטייען. אָבער די ערפאָרשונג פון דער עקאָנאָמישער זייט איז ביז איצט נאך פערנאכלעסיגט געוואָרען, און אום צו ערפילען דיזע אויפגאבע, איז נויטיג אָבצוגעבען דערפאר די ארבייט פון א גאנצען לעבען, ווי מ. אָלאר בעמערקט גאנץ ריכטיג. אָהן דער ערפאָרשונג פון דער עקאָנאָמישער זייט פון דער רעוואָלוציע בלייבט די געשיכטע גאנץ אונפאָלשטענדיג און אין פיעלע פונקטען גאנץ אונפערשטענדליך. און ווירקליך, א לאנגע רייהע פון גאנץ נייע פראָבלעמען שטעלען זיך פאר דעם געשיכט־פאָרשער אזוי שנעל, ווי ער ווענדט זיין אויפמערקזאמקייט צו דער עקאָנאָמישער זייט פון דער רעוואָלוציאָנערער אומוועלצונג.

און מיט דער אבזיכט צו ווארפען א ביסעל ליכט אויף דיזע עקאָנאָמישע פראָבלעמען, האָב איך אָנגעהויבען אין 1886 צו מאכען בעזאָנדערע פאָרשונגען פון די סאמע ערשטע רעוואָלוציאָנערע אונרוהען צווישען די בויערען; די בויערען־אויפשטענדע אין 1789; די קעמפפע פאר און געגען די פעאָדאלע געזעצע; די ווירקליכע אורזאכען פון דער בעוועגונג פון מאי 31 און אזוי ווייטער. אונגליקליכערווייזע האָב איך ניט געקאָנט מאכען מיינע אויספאָרשונגען אין דעם נאציאָנאלען ארכיוו פון פראנקרייך און מיינע שטודיומס זיינען דערפאר בעגרענצט געוואָרען מיט די זאמלונגען פון דעם גערדוקטען מאטעריאל אין דעם בריטיש מוזעאום, וועלכע זיינען אן און פיר זיך זעהר רייך.

גלויבענדיג, אז עס וואָלט ניט לייכט געווען פאר דעם אלגעמיינעם לעזער צו ווירדיגען די בעזאָנדערע אויספאָרשונגען פון אזא סאָרט אָהן אן אלגעמיינעם איבערבליק איבער די גאנצע ענטוויקלונג פון דער רעוואָלוציאָן, ווי זי ווערט פערשטאנען אין דעם ליכט פון דיזע פאָרשונגען, האָב איך עס באלד געפונען פאר נויטיג צו שרייבען א מעהר אָדער ווייניגער לענגערען און קלעהרערען און מעהר צוזאמענהענגענדען בעריכט פון די פאַ־

סירונגען. איך האָב ניט געהאַט בדעה צו ווידערהאָלען די דראַמאַטישע זייט פון דיזע גרויטאַרטיגע עפּיזאָדען, וועלכע זיינען שוין אזוי אָפט דערצעהלט געוואָרען. איך האָב הויפּטזעכליך געוואָלט בענוצען די אויספאָרשונגען פון דער נייערער צייט, אום צו בעלייכטען דעם אינערליכען צוזאַמענהאַנג און די מאָטיווען פון די פערשיעדענע פּאַסירונגען, וועלכע אַלע צוזאַמען בילדען יענע גרויסע עפּאָכע, וואָס קרוינט דעם 18טען יאהרהונדערט.

די מעטאָדע ביי דער דאַרשטעלונג פון דער רעוואָלוציע צו בעהאַנדלען אָבגעזונדערט איינע פון די אַנדערע איהרע איינצעלנע טהיילען, האָט געוויס איהרע פעהלערען: זי מאַכט נויטווענדיג אָפטע ווידערהאָלונגען. דאָך האָב איך גערן געוואָלט נעהמען אויף זיך דיזען פאָרוואורף, אום דאָס שטאַרקער צו בעאיינפלוסען דעם לעזער׳ס געדאַנק מיט די צוויי מעכטיגע שטרעמונגען פון געדאַנק און טהאַט, וועלכע זיינען געקומען אין צוזאַמענשטויס אין דער צייט פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציאָן — שטרעמונגען, וועלכע זיינען אזוי ענג פערקניפּט מיט דעם סאַמע עצם פון דער מענשליכער נאַטור, אז זיי מוזען אויך אונפערמיידליך ווידער פאָרקומען אין די היסטאָרישע פּאַסירונגען פון דער צוקונפט.

אַלע, וועלכע קענען די געשיכטע פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציאָן, וועלען פערשטעהן, ווי שווער עס איז געוועזן אויסצומיידען פאַקטישע טעות׳ען אין די איינצעלהייטען פון די ליידענשאַפטליכע קעמפּפע, וועמעס ענטוויקלונג מען וויל שילדערען. איך וועל דאַרום זעהר דאַנקבאַר זיין צו די יעניגע, וועלכע וועלען מיר אָנווייזען אויף אירגענד אַ טעות, וואָס איך האָב געמאַכט. און איך ווינש דאָ אויסצושפּרעכען מיין הערצליכסטען דאַנק צו מיינע פריינד זשיימס גילליאַם און ערנסט ניס, וועלכע זיינען געוועזן אַזוי גוט צו לעזען מיין מאַנוסקריפּט און צו העלפען מיר אין דיזער ארבייט מיט זייער וויסען און קריטיק.

פּעטער קראָפּאָטקין.

ערשטער קאפיטעל.

די צוויי גרויסע שטרעמונגען פון דער רעוואָלוציאָן.

די הויפט־אורזאכען פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן. — די פאָריגע אויפשטענדע. — וואָס מיינט עס רעוואָלוציאָן? — די פעראייניגונג פון דער מיטעל־קלאַס מיט'ן פאָלק נויטיג. — די וויכטיגקייט פון דער ראָלע, וואָס דאָס פאָלק האָט געשפּיעלט.

צוויי גרויסע געזעלשאפטס־שטרעמונגען האָבען פאָרבערייט די רעוואָלוציאָן, האָבען איהר געבראכט און איהר אויסגעפיהרט. איין שטרעמונג, די אידעעלע, דער מבול פון נייע אידעען איבער די פּאָליטישע בעזיאונג פון שטאַאט — איז געקומען פון דער בורזשואזיע. די צווייטע שטרעמונג, די שטרעמונג פון טהאט, איז געקומען פון די פאָלקסמאסען, פון די דאָרף־בויערען און פון די שטאָדט־פּראָלעטאריער, וועלכע האָבען געזוכט באַלדיגע און גרינדליכע פערבעסערונגען פון זייער עקאָנאָמישער לאגע. אָט, ווען דיזעביידע שטרעמונגען האָבען זיך צוזאמען געטראָפען אין איין ציעל, און ווען זיי האָבען פאר א געוויסע צייט זיך געגענזייטיג געהאָלפען, דאַן איז עס געקומען די רעוואָלוציאָן.

שוין זייט א לאנגער צייט האָבען די פילאָזאָפען פון דעם 18טען יאהרהונדערט אונטערגעגראָבען דעם פונדאמענט פון דער געזעלשאפטליכער אָרדנונג, אין וועלכער די פּאָליטישע מאכט

און אויך זעהר א גרויסער טהייל פון דעם נאציאָנאַל־פּערמעגען האָט געהערט צום אַדעל און דער קירכע, וועהרענד די מאַסע פון דער בעפעלקערונג האָט געקרעכצט אונטער דעם שווערען יאָך פון די רייכע און מעכטיגע. זיי, די פילאָזאָפען, האָבען פּראָ־קלאַמירט די הערשאַפט פון פערשטאַנד, האָבען געפּרעדיגט צו־טרוי צו דער מענשליכער נאַטור, וועלכע, זיי האָבען ערקלערט, איז נור פערדאָרבען געוואָרען צוליעב די שלעכטע געזעלשאַפט־ליכע איינריכטונגען, וואָס האָבען אין לויף פון דער געשיכטע געמאַכט דעם מענשען צום שקלאַף. די מענשליכע נאַטור וועט ווידער גענעזען ווערען, און קומען צו דאָס איהריגע, צו איהרע גוטע אייגענשאַפטען, ווען זי וועט ערקעמפּפען איהר פרייהייט.

מיט אזעלכע לעהרען האָבען די פילאָזאָפען געעפענט נייע האָריזאָנטען פאר דער מענשהייט. זיי האָבען געפּרעדיגט די גלייכהייט פון אַלע מענשען, גאָר אָהן אונטערשיעד פון אָבשטאַ־מונג: זיי האָבען פערלאַנגט, דאָס יעדער בירגער — סיי קעניג, סיי בויער — זאָלען זיין אונטערוואָרפען דעם געזעץ, וועלכער, לויט זייער מיינונג, דריקט אויס דעם ווילען פון פאָלק, ווען ער ווערט פערפאַסט פון די פערטרעטער פון פאָלק. ענדליך האָבען זיי פערלאַנגט די פרייהייט פון אָבמאַך און די אָבשאַפונג פון אַלע פעאָדאַלע שטייער; אָט דורך די אויפשטעלונג פון אַלע דיזע פאָדערונגען, וועלכע זיינען געווען אזוי ענג פערבונדען איינע מיט די אַנדערע, האָבען זיי גאָר אָהן שום ספק פאָרבערייי־טעט דעם שטורץ פון דער אַלטער אָרדנונג, וועניגסטענס אין די מענשליכע מחות.

אָבער דאָס אַליין האָט ניט געקאָנט זיין גענוג פאר דעם אויסברוך פון דער רעוואָלוציאָן. מען האָט געמוזט אריבערגעהן פון דער טהעאָריע צו דער טהאַט, פון דעם אידעאַל, וועלכער

האָט געשוועבט אין דער מענשליכער פאַנטאַזיע, צו זיין פּראַקטישער דורכפיהרונג דורך פערשיעדענע טהאַטען. און, וואָס די געשיכטע האָט פריהער פון אַלץ צו ערפאָרשען, איז עס די אומשטענדען, וועלכע האָבען אין אַ בעשטימטען מאָמענט געגעבען די מעגליכקייט דעם פראַנצויזישען פאָלק דיזע ארבייט אויפצוטהאָן ; די פערווירקליכונג פון דעם אידעאַל.

פון דער אַנדערער זייט איז פראַנקרייך שוין זעהר לאַנג פאַר 1789 אריינגעטראָטען אין אַ פעריאָדע פון אויפשטענדע. די טהראָן־בעשטייגונג פון לודוויג דעם 16טען אין 1774 איז געווען דער סיגנאַל פון אַ גאַנצע רייהע פון הונגער־רעוואָלטען. זיי האָבען אָנגעהאַלטען ביז 1783. דאַן איז געקומען אַ פעריאָדע פון אַ פערהעלטניסמעסיגער בערוהיגונג. אָבער פון 1786 און בעזאָנדערס פון 1788 האָבען זיך אָנגעפאַנגען די בויערען־אויפשטענדע מיט אַ נייער ענערגיע. די הונגער־נויט איז געווען דער הויפּט־גרונד פון די ערשטע רעוואָלטען. דער מאַנגעל אין ברויט איז אימער געווען איינע פון די הויפּט־אורזאכען פון די בויערען־אויפשטענדע. אָבער מעהר פון אַלץ איז עס געווען דער וויעדער־ווילען פון די בויערען צו צאָהלען די פעאָדאַלע שטייערען, וואָס האָט זיי געטריבען אין דעם אויפשטאַנד. ביז 1789 איז די צאָהל פון דיזע אויפשטענדע געוואָרען אַלץ גרעסער, און אין 1789 זיינען זיי געוואָרען אַלגעמיין אין דעם גאַנצען איסט און זיד־איסט פון פראַנקרייך.

אַזוי איז צופאַלען דער קערפּער פון דער געזעלשאַפט. דאָך, אַ בויערען־אויפשטאַנד איז נאָך ניט קיין רעוואָלוציאָן, ווען ער נעמט זאָגאַר אָן אַזעלכע שרעקליכע פאָרמען, ווי דער רוסישער בויערען־אויפשטאַנד פון 1773 אונטער דער פיהרערשאַפט פון פוגאַטשאָוו. אַ רעוואָלוציאָן איז ניט דער ערך מעהר ווי אַ רייהע

אויפשטאנדס־בעוועגונגען אין דארף און אין שטאדט. א רעוואלוציאן איז מעהר, ווי אן איינפאכער קאמפף צווישען פארטייען; מעג ער זיין ווי בלוטיג. פיעל מעהר, ווי א גאסען־מלחמה, און פיעל מעהר, ווי די בלויזע ענדערונג פון דער רעגיערונג, ווי פראנקרייך האט עס פרובירט אויסצופיהרען אין 1830 און אין 1848. די רעוואלוציאן איז דער שנעלער, אין א פאר יאהר אויסגעפיהרטער, שטורץ פון אינסטיטוציאנען, וועלכע עס האט גענומען יאהרהונדערטע זיך איינצואווארצלען, און וועלכע האבען אויסגעזעהען צו שטעהען אזוי פעסט, דאס די ווילדעסטע רעפארמער האבען קוים געוואגט זיי אנצוגרייפען אין זייערע שריפטען. די רעוואלוציאן מיינט דאס פאנאנדערפאלען, דאס צוברעקלען זיך — א פאר יאהר זיינען גענוג — פון אלעם דעם, וואס האט ביז דאן געבילדעט מיט זיך דעם סאמע עצם פון דעם סאציאלען, רעליגיעזען, פאליטישען און עקאנאמישען לעבען. די רעוואלוציאן מיינט דער אבשטארבען פון די אלע עקזיסטירענדע אידעען און בעגריפע איבער אלע ערשיינונגען און אויך איבער די פערפלאנטערטע בעציהונגען פון דער מענשען מאסע. ענדליך מיינט רעוואלוציאן די געבורט פון נייע בעגריפע איבער די אלע פיעלפאכע שייכות צווישען די בירגער; און דיזע בעגריפע ווערען באלד ווירקליכקייטען און הויבען אן באלד צו האבען זייער ווירקונג אויף די שכנ׳ישע פעלקער, אזוי, דאס זיי קעהרען איבער די גאנצע וועלט און גיבען דעם קומענדען יאהרהונדערט זיין בעשטימטען שטעמפעל, זיינע פראבלעמען, זיין וויסענשאפט, זיינע טענדענצען און זיין עקאנאמישע, פאליטישע און מאראלישע ענטוויקלונג.

אום ארויסצוברענגען אין לעבען א פאסירונג פון אזא בעדייטונג; אום א בעוועגונג זאל אננעהמען די גרויסקייט און כאראקטער פון א רעוואלוציאן, ווי דאס איז געווען אין 1789—1793 אין פראנקרייך, איז עס ניט גענוג, אז עס זאל בלויז פארקומען אן אידעעלע בעוועגונג אין די געבילדעטע קלאסען, מעג זי געהן ווי טיעף; און עס איז פונקט אזוי ניט גענוג, אז עס זאלען פארקומען בלויזע פאלקס־אויפשטענדע, מעגען זיי זיין ווי פיעל

און ווי שטאַרק. דערצו איז נויטיג, אַז דאָס רעוואָלוציאָנערע האַנדלען, וואָס קומט פון פאָלק, זאָל צוזאַמענפאַלען מיט דעם רעוואָלוציאָנערען דענקען, וואָס קומט פון די קלאַסען. די פעראייניגונג פון דיזעביידע איז נויטיג.

דאַרום איז ענטשטאַנען די פראַנצויזישע רעוואָלוציאָן, פּונקט ווי די ענגלישע רעוואָלוציאָן מיט אַ יאָהרהונדערט פריהער, געראַדע אין דעם אויגענבליק, ווען דער בירגערטהום, וואָס האָט פריהער טיעף געטרונקען פון די קוועלען פון דער פילאָזאָפיע פון זיין צייט, איז געקומען צום בעוואוסטזיין פון זיינע רעכטע, האָט געמאַכט אַ נייעם פּלאַן פון דער פּאָליטישער אָרגאַניזאַציאָן און, שטאַרק דורך דאָס וויסען, האָט זיך מיט דורשטיגקייט גענומען עס דורכצופיהרען, האָט זיך געפיהלט בכח צו בעמעכטיגען זיך איבער די רעגיערונג און ארויסרייסען איהר פון דעם אדעל, וועלכער האָט דורך זיין אונפעהיגקייט, לייכטזין און פערשווענדונג געבראַכט די געזעלשאַפט צום שוועל פון באַנקראָט. אָבער אַליין וואָלטען דער בירגערטהום און די געבילדעטע קלאַסען גאָר ניט אויסגעפיהרט, ווען די בויערען-מאַסען, צוליעב אַ גאַנצע רייהע פון אומשטענדען, וואָלטען אויך ניט רעבעלירט און ווען זיי וואָלטען, אין אַ רייהע פון אויפשטענדע, וועלכע האָבען אָנגעהאַלטען אונאונטערבראָכען פיער יאָהר, ניט געגעבען די מעגליכקייט צו די אונצופריעדענע פון די מיטעלקלאַסען צו קעמפּפען געגען דעם קעניג, אומשטירצען די אַלטע איינריכטונגען און גענצליך צו ענדערען די פּאָליטישע לאַגע פון דעם קעניגרייך.

איז אָט דיזע געשיכטע פון דער צווייפאַכער בעוועגונג דאַרף נאָך געשריבען ווערען. די געשיכטע פון דער גרויסער פראַנצויזישער רעוואָלוציאָן איז געשריבען געוואָרען ביז איצט פון דעם שטאַנדפּונקט פון די פערשיעדענסטע פּאַרטייען, אָבער ביז היינטיגען טאָג האָבען די געשיכט-שרייבער מעהר פון אַלץ דערצעהלט די פּאָליטישע געשיכטע, די געשיכטע פון דעם זיעג פון דער בורזשואזיע איבער די האָף-פּאַרטיי און איבער די פערטהיידיגער פון די אינסטיטוציאָנען פון דער אַלטער מאָנאַרכיע.

דערפאר קענען מיר זעהר גוט די בעוועגונגען פון דעם געדאנק, וועלכע זיינען געווען די פארלויפער פון דער רעוואלוציאן. מיר קענען די פרינציפען, וועלכע האבען בעהערשט די רעוואלוציאן, און וועלכע האבען זיך נאכהער אומגעוואנדעלט אין די געזעצע, וועלכע די רעוואלוציאן האט פערפאסט. מיר ווערען בעגייס־טערט פון די גרויסע אידעען, וועלכע דיזע רעוואלוציאן האט אריינגעשליידערט אין די גרויסע וועלט, און וועלכע דער נייג־צעהנטער יאהרהונדערט האט שפעטער פרובירט צו פערווירקלי־כען אין פערשיעדענע ציוויליזירטע לענדער. קורץ, די פארלא־מענטארישע געשיכטע פון דער רעוואלוציאן, איהרע ויכוחים, מלחמות און פאליטיק זיינען אויסגעפארשט און געשילדערט גע־ווארען אין אלע איינצעלהייטען. אבער די רעוואלוציאנס־גע־שיכטע פון פ א ל ק, די דארף נאך געשריבען ווערען. די ראליע, וועלכע דאס פאלק האט געשפיעלט אין דארף און אין שטאדט, איז נאך קיינמאל ניט אין גאנצען אויסגעפארשט און געשילדערט געווארען. פון די צוויי שטרעמונגען, וועלכע זיינען געווען די טאטעס פון דער רעוואלוציאן, איז נור בעקאנט די שטרעמונג פון געדאנק, אבער די אנדערע שטרעמונג, וואס שטעלט מיט זיך פאר דאס האנדלען, די טהעטיגקייט פון פאלק, דיזע איז צומאל ניט געשילדערט געווארען אין איהרע גרעבסטע שטריכען.

און דארום מוזען מיר, וועלכע זיינען די יורשים פון די, ווע־מען די מענשען פון יענער צייט האבען אנגערופען „אנארכיס־טען“, זיך נעהמען פאר די אויספארשונג פון דיזער צווייטער שטרעמונג. וועניגסטענס מוזען מיר זיך נעהמען די מיה איהר ארויסצוברענגען אין איהרע סאמע עיקר־שטריכען.

צווייטער קאפיטעל.

די אידעע.

די מאָדערנע שטאַאַטען. — דער איינפלוס פון דער ענגלישער און אַמע־ריקאַנער רעוואָלוציאָנען אויף די פראנצויזישע. — די לאַגע און ציעלען פון די מיטעל־קלאַסען. — צענטראליזאציאָן פון דער אויטאָריטעט. — די שטעלונג פון די בויערען. — דער איינפלוס פון דער פילאָזאָפיע פונ'ם 18טען יאהרהונדערט.

אז מען וויל ריכטיג פערשטעהן די אידעע וועלכע האָט בע־גייסטערט דעם בירגערטהום פון 1789, מוז מען זי בעראורטהיי־לען נאָך איהרע רעזולטאַטען, וועלכע זי האָט ארויסגעבראַכט, נאָך די מאָדערנע שטאַאַטען.

די קאָנסטיטוציאָנס־שטאַאטען, ווי מיר זעהען זיי איצט אין אייראָפּאַ, האָבען זיך ערשט אויסגעבילדעט ביין סוף פונ'ם 18טען יאהרהונדערט. די צענטראליזאציאָן פון מאַכט און הערר־שאַפט פון היינט־צו־טאָג האָט ניט געהאַט ניט די געענדיגטקייט, ניט די סיסטעמאַטישקייט, וועלכע מיר געפינען איצט. דיזע שרעקליכע מאשין, מיט דער הילפע פון וועלכער עס ווערען בע־וואַפענט אויף איין איינציגען בעפעהל די מענער פון אַ גאַנצען פאָלק, און ווערען ארויסגעשיקט אָנצומאַכען שוידערליכע חורבונות און צו ברענגען טרויער אין טויזענדע פאַמיליען; די לענדער, וועלכע זיינען בעצויגען מיט אַ נעץ פון נאַטשאַלניקעס, וועמעס פערזענליכקייט איז אין גאַנצען דערשטיקט דורך זייער ביוראָקראַטישען לעבענסגאַנג, און וועלכע פאָלגען מעכאַניש די בעפעהלע, וועלכע קומען ארויס פון דעם צענטראַל־ווילען; דיזע

פאססיווע אונטערטהעניגקייט פון דעם שטאאט־בירגער אונטער דעם געזעץ, און דיזער דיענען און פאלען אויף די קניע פאר דעם געזעץ, דעם פארלאמענט, דעם ריכטער און זיינע שמשים, וואס מיר זעהען היינט־צו־טאג; דיזע היעראַרכישע פיראמידע פון גע־בונדענע, איינגעשנורעוועטע טשינאָווניקעס; דיזער נעץ פון שור־לען, וועלכע ווערען אויפגעהאלטען אָדער געפיהרט פון׳ם שטאאט, וואו מען לערענט צו דיענען און צו געהאָרכען אלעס, וואס די מאַכטהאָבער ווילען; דיזע אינדוסטריע, וועלכע צו־קוועטשט דעם אַרבייטער מיט איהר גרויסען רעדער־ווערק, וועל־כען דער שטאאט לאָזט איהר איבער; דיזער האנדעל, וועלכער לאָזט אָנזאמלען אונגעהייערע אוצרות אין די הענד פון די, וועל־כע האָבען פערכאַפּט פאר זיך דאָס לאנד, די מינען, די גאסען און די אוצרות פון דער נאטור, און וועלכער גיט דערפאר דעם שטאאט זיין לעבענס־חיונה; און, ענדליך, דיזע וויסענשאפט, וועלכע האָט, אמת, בעפרייט דעם געדאַנק און האָט פערהונדערט־פאכט די פּראָדוקטיווע קרעפטען פון דער מענשהייט, וועלכע האָט אָבער ערקלערט, אז דאָס רעכט צו הערשען געהערט דעם שטאַרקערען און דעם שטאאט — דאָס אלעס איז ניט געוועזן פאר דער רעוואָלוציאָן.

און דאן שוין האָט דער פראנצויזישער בירגערטהום, דער דריטער שטאנד, איידער מען האָט נאָך געהערט דעם גראָלען פון דער אָנקומענדער רעוואָלוציאָן, געהאט שוין אין אויג די גרינדונג פון דעם פּאָליטישען אָרגאַניזמוס, וועלכער זאָל אויפ־געבויט ווערען און זיך אויסברייטען אויף די רואינען פון דעם פעאָדאלען קעניגטהום. עס איז זעהר וואהרשיינליך, דאָס די ענגלישע רעוואָלוציאָן פון דער בורזשואזיע האָט זעהר פיעל גע־האָלפען דעם פראנצויזישען מיטעל־קלאַס צו בעגרייפען די ראָליע, וואס ער דארף שפּיעלען אין דער פיהרונג פון דער גע־זעלשאפט. און עס איז זיכער, אז די אמעריקאנישע רעוואָלו־ציאָן האָט אויפגעוועקט און ארויסגערופען אין לעבען די ענערגיע פון די בירגערליכע רעוואָלוציאָנערען אין פראנקרייך. שוין אין אָנפאַנג פון דעם 18טען יאהרהונדערט איז דער שטודיום פון

שטאַאט און די פערפאַסונג פון געזעלשאַפטען, אויף דעם פּרינציפּ פון דעם וואהל פון פערטרעטער, געווען אַ זעהר בעליעבטע בעשעפטיגונג. דערפאַר דארף מען דאַנקען די ווערק פון יום, מאָנטעסקיו, רוססאָ, וואָלטעיר, מאַבלי א. ז. וו. טורנאָ און אַדאַם סמיטה האָבען נאָך מוסיף געווען דערצו דעם שטודיום פון די עקאָנאָמישע פראַגען און די ראָליע, וואָס דער אייגענטהום שפּיעלט אין דער פּאָליטישער צוזאמענשטעלונג פון שטאַאט.

דערפון איז געקומען, וואָס לאַנג נאָך איידער די פראַנצויזישע רעוואָלוציאָן האָט אויסגעבראָכען, איז שוין פאַרטיג געווען דער אידעאַל פון אַ צענטראַליזירטען שטאאט, וואָס זאָל געפיהרט ווערען פון די קלאַסען, וואָס האָבען אייגענטהום אָדער וואָס האָבען זיך אויסגעצייכענט מיט זייער גייסטיגער אַרבייט. דיזער שטאאט איז שוין דאַן אויסגעפּאָרשט און געפּרעדיגט געוואָרען אין אַ גרויסער צאָהל פון ביכער און בראָשורען. און פון דיעזע ביכער האָבען דאָס שפּעטער די מענער פון דער טהאַט געשעפּט זייערע אימפּולסען, זייער ענערגיע און זייערע אַרגומענטען.

דערפון איז עס געקומען, וואָס דער פראַנצויזישער בירגערטהום האָט גאַנץ גענוי געוואוסט, וואָס ער האָט געוואָלט, ווען עס איז געקומען די רעוואָלוציאָן אין 1789. זיכער, ער איז ניט געווען רעפּובליקאַניש. ער איז עס נאָך איצט ניט. אָבער דאָס האָט ער געוואוסט בעשטימט, אז ער וויל ניט די הפקר־הערשאַפט פון דעם קעניג, די רעגיערונג פון די פירשטען, די פּריווילעגיען פון אַדעל, וועלכער האָט פערכאַפּט פאַר זיך די בעסטע רעגיערונגס־שטעלען, כאָטש ער האָט גאָר־ניט פערשטאַנען, אַחוץ, ווי צו בערויבען דעם שטאַאט. דער בירגערטהום איז געווען רעפּובליקאַניש אין זיין פיהלען, און די בעסטע צווישען איהם האָבען געוואָלט די רעפּובליקאַנישע איינפאַכקייט פון זיטען, ווי דאָס איז געווען דער פאַל אין די נור־וואָס אויפקומענדע רעפּובליקען פון אמעריקא. אָבער אין דער זעלבער צייט האָט ער געוואָלט די הערשאַפט, די פיהרונג פון די בעזיצענדע קלאַסען.

ער איז ניט געווען אויסגעשפּראָכען אַטהעאיסטיש, נור צימליך פריידענקעריש. ער האָט ניט געפיהלט קיין האַס צום

קאטויליִשען גלח. אָבער ער האָט פערהאַסט בעזאָנדערס די קירכע מיט איהרע טשינאָוניקעס, וועלכע האָבען געשלאָסען חברותא מיט די פירשטען, און איהרע גלחים, וועלכע זיינען גע־וואָרען געהאָרכזאַמע ווערקצייג אין די הענד פונ'ם אדעל.

דער בירגערטהום פון 1789 האָט בעגריפען, דאָס עס איז געקומען דער מאָמענט אין פראנקרייך, פונקט ווי מיט הונדערט און פערציג יאהר צוריק אין ענגלאַנד, ווען דער דריטער שטאַנד קען פערכאַפּען פאַר זיך די מאַכט, וועלכע דער קעניגטהום האָט ניט געקאָנט מעהר האַלטען, און ער האָט געוואוסט, וואָס פאַר א געברויך צו מאַכען פון דעם.

זיין אידעאַל איז געווען צו געבען פראנקרייך א קאָנסטי־טוציע נאָך דעם מוסטער פון דער ענגלישער. דער קעניג זאָל נור שפּיעלען די ראָליע פון א קאָנטראָל־אַפּאַראַט — מאַנכעס מאָל אפשר מיט דער אויפגאַבע צו ברענגען אין גלייכגעוויכט די פער־שיעדענע קרעפטען, און מעהר פון אַלץ צו זיין דער סימבאָל פון דער נאַציאָנאַלער איינהייטליכקייט. וואָס אנבעטרעפט די ווירקליכע מאַכט, דאַרף זי זיין אין די הענד פון א געוועהלטען פּאַרלאַמענט, אין וועלכען דער געבילדעטער בירגערטהום, וועל־כער רעפּרעזענטירט מיט זיך דעם טהעטיגען און דענקענדען טהייל פון פאָלק, זאָל זיין די הויפּט־קראַפט.

צו דער זעלבער צייט האָט דער בירגערטהום געהאַט דעם געדאַנק אָבצושאַפען אַלע לאָקאַלע מעכטע, וועלכע זיינען, זאָ־צו־זאָגען, שטאַאַטען־אין־שטאַאַט, און איבער־צוגעבען די רעגיערונג פון גאַנצען לאַנד צו א צענטראַלער עקזע־קוטיוו־מאַכט, וועלכע זאָל שטרענג קאָנטראָלירט ווערען פון פּאַרלאַמענט, און וועלכער זאָל אריינגעהמען אין זיין מאַכט אַלעס: שטייערן, געריכטע, פּאָליציי, קריעג־פיהרונג, שולע, די רעגולירונג פון האַנדעל און אינדוסטריע — אַלעס! איבעריגעס דאַרף פּראָקלאַמירט ווערען האַנדעלס־פרייהייט און אין דער זעל־בער צייט דאַרף די אינדוסטריעלע אונטערנעהמער געגעבען ווע־רען די פולע פרייהייט פאַר די עקספּלואַטאַציאָן פון די נאַטור־

רייכטהימער און ארבייטער, וועלכע פון דאַן אָן און ווייטער זיינען אין דער פולער מאַכט פון די באָסעס.

דאָס אַלעס זאָל געשטעלט ווערען אונטער דעם קאָנטראָל פון שטאַאט, וועלכער וועט נאַטירליך קוקען זעהר גינסטיג אויף די אָנזאַמלונג פון גרויסע רייכטהימער אין די הענד פון פריוואַט־מענשען — אויף וואָס דער בירגערטהום פון יענער צייט האָט נאַטירליך געלעגט זעהר פיעל געוויכט, ווייל אפילו די גענעראַל־שטאַאטען זיינען דאָך איינבערופען געוואָרען מיט דעם צוועק, אום צו געפינען מיטעל געגען דעם באַנקראָט פון שטאַאט.

וואָס אנבעטרעפט די עקאָנאָמישע פראגען, איז אויך דאַן די אידעע פון די טהאַט־קרעפטיגע מענער פון דעם בירגערטהום געוועזן גאַנץ קלאָר און בעשטימט. דער פראנצויזישער בירגערטהום האָט גוט שטודירט טורגא און אדאם סמיטה, די טאַטעס פון דער פּאָליטישער עקאָנאָמיע. ער האָט געוואוסט, דאָס זייערע טהעאָריען ווערען שוין פּראקטיצירט אין ענגלאַנד, און ער האָט מקנא געווען זיינע שכנים אויף דער אַנדערער זייט פון קאַנאַל ווי פאר זייער מעכטיג־עקאָנאָמישע אָרגאניזאציאָן, אַזוי אויך פּאר זייער פּאָליטישע מאַכט. ער האָט געטרוימט אריינצונעהמען דעם גרונד און באָדען דורך די גרויס־און קליין־בורזשואזיע; ער האָט געטרוימט פון דער עקספּלואטאַציאָן פון די אוצרות פון דער ערד, וועלכע זיינען ביז איצט געבליבען ניט בענוצט אין דעם בעזיץ פון׳ם אַדעל און דער קירכע. און אין דעם האָט ער געהאַט אַלס פערבינדעטע און מיטהעלפער די דאָרפישע קליינבירגער, וועלכע זיינען געוואָרען גרויס אין צאָהל און אין מאַכט נאָך פאר דער רעוואָלוציאָן. ער האָט שוין געזעהען דעם שנעלען וואוקס פון דער אינדוסטריע און די מאַסען־פּראָדוקציאָן פון סחורות מיט דער הילפע פון מאַשינעריע און דעם האַנדעל איבער די ימים; די מערק אין איסט, און — די ריעזען־פערמעגענס.

דער בירגערטהום האָט פערשטאַנען, דאָס אום צו דערגרייכען דיעזע ציעלען, מוז מען פריהער פון אלץ צורייסען די שטריק, וועלכע האַלט דעם בויער צוגעבונדען צום דאָרף. דערצו איז געווען נויטיג, דאָס דער בויער זאָל קריגען זיין פרייהייט צו

פערלאָזען זיין חאטקע, און, אויב ער וויל עס ניט טהאָן פרייוויליג, זאָל ער געצוואונגען ווערען דאָס צו טהאָן; ער זאָל געבראכט ווערען דערצו, אז ער זאָל מוזען אויסוואנדערען אין די שטעדט און זוכען דאָרט ארבייט; אז ער זאָל מוזען בייטען זיין בעל־הבית, און זאָל מוזען ברענגען גאָלד פאר דער אינדוסטיע, אָנשטאָט די צינזען, וואס ער האָט ביז איצט געצאָהלט דעם לאנד־אייגענטהימער, און וועלכע זיינען פאר איהם געוועזן זעהר שווער, כאָטש דעם פּריז האָט עס גאנץ ווייניג איינגעטראָגען. ענדליך האָט דער בירגערטהום פערשטאנען, אז עס פאָדערט זיך אָן אָרדנונג אין די שטאאט־פינאנסען און אנדערע שטייערען, וועלכע עס זאָל זיין אי לייכטער צו צאָהלען און וועלכען זאָלען דאָך וואס מעהר איינברענגען.

קורץ, דער בירגערטהום האָט זיך גענויטיגט אין דעם, וואס די נאציאָנאל־עקאָנאָמען רופען אינדוסטריעלע און האנדעלס־פרייהייט, וואס אָבער אין דער אמת׳ען איז פאָלגענדעס: פון איין זייט די בעפרייאונג פון דער אינדוסטריע פון דער שמערצ־ליכער און מערדערישער קאָנטראָלע פון שטאאט, און פון דער אנדערער זייט צו האָבען די פרייהייט אויסצוזויגען דעם ארבייטער, פון וועמען די פרייהייט ווערט אין גאנצען צוגענומען. קיינע פאך־פעראיינען, קיין געזעלען־פערבאנדען, קיינע צעכען, קיינע מייסטערשאפטען, וועלכע זאָלען קענען אויף וועלכען־עס־איז אופן בעשרענקען די עקספּלואטאציאָן פון דעם לוין־ארבייטער. אויך טאָר ניט זיין קיין שטאאט־קאָנטראָל, וועלכער זאָל פאלען צו לאסט דער אינדוסטריע, קיינע שטייערען, קיינע פערבאָטונגען. גענצליכע פרייהייט פאר די געשעפטען פון די אונטערנעהמער, און א שטרענגער פערבאָט געגען די פעראייניגונג פון די ארבייטער. פולע פרייהייט פאר די באָסעס — און פאָלשטענדיגע שקלאפעריי פאר די ארבייטער.

דאָס איז געוועזן דער דאָפּעלטער פּלאן, וועלכען דער בירגערטהום האָט געהאט אין אויג. און ער האָט זיך גענומען איהם אויסצופיהרען, לויט די אומשטענדען האָבען עס פערלאנגט, שטאַרק דורך זיין וויסען, און אָהן אירגענד א ספק אין זיינע אב־

זיכטען, מיט זיין גאנצער ענערגיע, ניט אָבוויכענדיג אויף דאָס מינדעסטע פון דעם פאָרגענומענעם פלאַן. און ער האָט פערשטאַנען עס דורכצופיהרען מיט א בעוואוסטער און קאָנזעקווענטער ענערגיע, ווי דאָס פאָלק האָט עס קיינמאָל ניט געהאַט, ווייל דאָס פאָלק האָט קיינמאָל ניט געהאַט און ניט אויסגעארבייט אַן אידעאַל, וועלכען ער זאָל קענען ענטגעגענשטעלען דעם אידעאַל פון דריטען שטאַנד, פון בירגערטהום.

געוויס וואָלט עס געווען אונגערעכט, ווען מען וואָלט געזאָגט, אַז דער בירגערטהום פון 1789 האָט זיך אויסשליסליך געלאַזט פיהרען פון ענגהערציגע עגאָאיסטישע אבזיכטען. ווען דאָס וואָלט טאַקי אזוי געווען, וואָלט ער קיינמאָל ניט דערגרייכט זיין אויפגאבע; עס איז אימער נויטיג אַ טראָפּען אידעאַל, אַז גרויסע איבערקעהרענישען זאָלען קענען פּאַסירען. די בעסטע פערטרעטער פון׳ם דריטען שטאַנד האָבען אין דער ווירקליכקייט געטרונקען פון יענעם ערהאבענעם קוואַל פון דער פילאָזאָפיע פון 18טען יאהרהונדערט, וועלכע האָט געהאַט אין איהר וואָרצעל אַלע גרויסע געדאַנקען, וועלכע האָבען שפּעטער אויסגעשפּראָצט. דער דורך־און־דורך וויסענשאַפטליכער גייסט פון דיעזער פילאָזאָפיע, איהר מאָראַלישער כאַראַקטער — האָטש זי האָט אָבגעלאַכט פון דער קאָנווענציאָנעלער מאָראַל — איהר פערטרויען אויף דעם פערשטאַנד, אויף די קראַפט און גרויסקייט פון דעם פרייען מענשען, ווען ער וועט זיין ארומגערינגעלט פון פונקט אזעלכע מענשען; איהר האַס געגען די אַלע אינסטיטוציאָנען פון דעספּאָטיזמוס, דאָס אַלעס געפינט מען ווידער ביי די רעוואָלוציאָנערען פון 1789. פון וואַנען דען וואָלטען זיי גענומען די קראַפט פון איבערצייגונג און אויפּאָפּפערונג, פון וואָס זיי האָבען געוויזען אזעלכע גרויסע ביישפּיעלע? מען מוז אויך דאָס אָנערקענען, דאָס זאָגאר צווישען די יעניגע, וועלכע האָבען אַם מייסטען געארבייט פאַר די דורכפיהרונג פון דעם פּראָגראַם, ווי דעם בירגערטהום רייך צו מאַכען, האָבען זיך געפונען אזעלכע, וועלכע האָבען עהרליך געגלויבט, אַז דאָס רייך־ווערען פון איינצעלנע איז דער בעסטער מיטעל רייך צו מאַכען די נאַציאָן, אַלס גאַנ־

צעס. די בעסטע נאַציאָנאַל עקאָנאָמען, און סמיטה מעהר ווי אַלע, האָבען עס דאָך פּראָקלאַמירט מיט אזא איבערציינונג!

אָבער, ווי הויך עס האָבען געמעגט זיין די אבסטראקטע אידעען פון פרייהייט, גלייכהייט און פרייען פאָרטשריט, פאר וועלכע עס זיינען בעגייסטערט געווען די פּאָרקעמפּפער פון'ם בירגערטהום פון 1793—1789, אָבער משפּט'ן מוזען מיר זיי לויט דעם פּראקטישען פּראָגראם זייערען, לויט דער אָנווענדונג פון זייער טהעאָריע אין דער פּראקטיק. אין וואָס פאר א פּאקטען עס ווערט אומגעוואנדעלט דער אבסטראקטער געדאנק — דאָס וועט זיין די אמת'ע מאָס.

נון, אַלזאָ, חאָטש די גערעכטיגקייט פערלאנגט, אז מען זאָל אנערקענען, אז דער פראנצויזישער בירגערטהום פון 1789 איז געווען בעגייסטערט פאר די אידעען פון פרייהייט, פון גלייכהייט (פאר'ן געזעץ) און פון דער פּאָליטישער און רעליגיעזער אונאבהענגיגקייט, דאָך איז עס א פּאקט, דאָס דיעזע אידעען, אזוי שנעל ווי זיי האָבען אָנגענומען א בעשטימטע געשטאַלט, זיינען זיי געוואָרען די פערקערפּערונג פון דעם דאָפּעלטען פּראָגראם, וועלכען מיר האָבען פריהער געשילדערט: פרייהייט צו פערווענדען אלערליי אוצרות פון דער נאטור פאר די פּערזענליכע בערייכערונג און פּונקט אזוי די פרייהייט צו עקספּלואטירען די ארבייטער; און, פון דער אנדערער זייט, זאָלען די אויסגעבויטעטע ניט האָבען קיין אנדער ברירה, ווי נור צו פאַלען אַלס קרבנות פון די אויסבייטער. מיר וועלען ווייטער זעהען, וואָסערע שווידערליכע מלחמות עס זיינען פּאָרגעקומען אין 1793, ווען א טהייל פון די רעוואָלוציאָנערען האָבען געוואָלט געהן ווייטער פון דיעזען פעסט-בעשטימטען פּראָגראם.

דריטער קאַפּיטעל.

האַנדלונג.

דאָס פאָלק. — רעוואָלוציאָן און סאָציאַליזמוס. — גלייכע רעכטע פון אַלע אויף דאָס לאַנד. — „קאָממוניזמוס". — דאָס פאָלק פערשטעהט ניט גוט די לאַגע. — דעם פאָלק'ס האַס צו דער אריסטאָקראַטיע און גלחים. — דער האַס צום פעאָדאַליזם. — דאָס פאָלק איז פערטיג צום קאַמפּף.

און וואָס מכח דעם פאָלק? וואָס איז געווען זיין אידעע?

אויך דאָס פאָלק האָט געפיהלט ביז צו אַ געוויסען גראַד דעם איינפלוס פון דער פילאָזאָפיע פון יענער צייט. דורך טויזענדע אינדירעקטע קאַנאַלען האָבען זיך די געדאַנקען פון פרייהייט און בעפרייאונג דורכגעשפּאַרט ביז צו די דערפער און געסלאַך פון די גרויסע שטעדט. דער רעספּעקט פאַר דאָס קעניגטהום און די אריסטאָקראַטיע האָט געהאַלטען אין פערשווינדען, אידעען פון גלייכהייט האָבען זיך דורכגעשפּאַרט צו די נידריגסטע רייהען פון דער געזעלשאַפט. פונקען פון רעבעליאָן האָבען דורכגעבליצט דורך פיעלע מחות. די האָפנונג אויף אַ קומענדע ענדערונג האָט אָנגעקלאַפּט אין די הערצער פון די דערשלאָגענסטע און ערנידריגסטע. „עטוואָס דאַרף געטהאָן ווערען פון די גרויסע פאַר אַזעלכע אָרימע", האָט געזאָגט אַן אַלטע פרוי צו אַרטהור יאָנג, וועלכער האָט געמאַכט אַ רייזע איבער פראַנקרייך ערב דער רעוואָלוציאָן, און וועלכע ער האָט בעשריבען אין זיין בוך „טרעוועלס אין פראַנס". דיעזער „עטוואָס" האָט געמוזט ברענגען אַן ערלייכטערונג פאַר דעם פאָלק'ס עלענד.

עס איז ניט לאנג צוריק דיסקוטירט געוואָרען די פראגע, צו די בעוועגונג, וואָס איז פאָרגעקומען פאר דער רעוואָלוציאָן, האָט געהאט אין זיך אירגענד אַן עלעמענט פון סאָציאַליזמוס. דער וואָרט סאָציאַליזמוס איז נאַטירליך נאָך דאַן ניט געווען, ווייל ער שטאַמט ערשט פון דער מיטע פון 19טען יאהרהונדערט. די אידעע פון שטאַאט, אלס קאפּיטאַליסט, צו וואָס די סאָציאַל־דעמאָקראטישע פראקציאָן פון דער גרויסער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי, בעמיהט זיך צו רעדוצירען דעם סאָציאַליזמוס, איז נאָך דאַן ניט געווען אַזוי בולט, ווי איצט, ווייל די גרינדער פון׳ם סאָציאַל־דעמאָקראטישען „קאָלעקטיוויזמוס“, וויִדאַל און פּעקער, האָבען ניט געשריבען ביז דער פּעריאָדע פון 1840 און 1849. אָבער עס איז אונמעגליך צו לאַזען די ווערק פון די פּאָר־רעוואָלוציאָנערע שרייבער און ניט ווערען איבערראַשט פון דעם פאַקט, דאָס זיי זיינען דורכגעדרונגען מיט די אידעען, וועלכע זיינען דער סאמע עיקר פון דעם מאָדערנעם סאָציאַליזמוס.

צוויי גרונד־אידעען — די גלייכע רעכטע פון אַלע בירגער אויף דאָס לאַנד און דאָס, וואָס מיר קענען היינט אונטער דעם נאָמען קאָממוניזמוס, האָבען געפונען טרייע אנהענגער צווישען די מעהר פּאָפּולערע שרייבער פון יענער צייט, מאבלי, ד׳ארגענסאָן, און אַנדערע פון קלענערער בעדייטונג. די פּראָדוקציאָן אויף אַ גרויסען אופן איז נאָך דאַן געווען אין איהר קינדהייט, אַזוי, דאָס די לאַנד איז געווען די הויפּט־פאָרם פון קאפּיטאַל און דער הויפּט־אינסטרומענט פאר די עקספּלאָאַטירונג פון מענשליכער ארבייט, וועהרענד די פאבריק איז נאָך קוים, קוים געווען ענטוויקעלט. עס איז דארום געווען נאַטירליך, דאָס די געדאַנקען פון די פילאָזאָפען און שפּעטער פון די רעוואָלוציאָנערען זאָלען זיך צילעווען אין דער ריכטונג פון דעם געמיינשאַפטליכען בעזיץ פון לאַנד. האָט דען ניט מאבלי, וועלכער האָט פיעל מעהר ווי רוססאָ בעגייסטערט די רעוואָלוציאָן, האָט ער דען ניט ערקלערט אין 1768, דאָס עס מוזען זיין גלייכע רעכטע פון אַלע אויף דאָס לאַנד, און אז אַלע זאָלען עס בעזיצען

קאָמוניסטיש? דאָס רעכט פון דער נאַציאָן אויף דעם גאַנצען לאַנד־איינענטהום און אויף דעם גאַנצען נאַטור־רייכטהום — וועלדער, טייכען, וואסער־פאַלען און ז. וו. — איז דאָס דען ניט געווען די הערשענד׳ע אידעע פון די פאַר־רעוואָלוציאָנערע שרייבער, אזוי, ווי דאָס איז געווען פון דעם לינקען פליגעל פון די רעוואָלוציאָנערע מאסען אין דער צייט פון דער רעוואָלוציאָן?

אונגליקליכערווייזע זיינען די קאָמוניסטישע שטרעבונגען ניט געווען פאָרמולירט קלאָהר גענוג און קאָנקרעט אין די מוחות פון די, וועלכע האָבען געוואונשען דעם פאָלק׳ס גליק. וועהרענד צווישען די געבילדעטע מיטעלקלאַסען האָבען די אידעען פון בע־פרייאונג אָנגענומען די פאָרמע פון אַ פאָלשטענדיגען פראָגראַם פאַר אַ פאָליטישע און עקאָנאָמישע אָרגאַניזאַציאָן, זיינען דיזע אידעען פאָרגעשטעלט געוואָרען פאַר׳ן פאָלק אין דער פאָרמע פון דונקעלע נעבעלהאַפטע שטרעבונגען. אָפט זיינען זיי געווען בלויז פערניינונגען. די, וועלכע האָבען זיך געווענדעט צום פאָלק, האָבען זיך ניט גענומען די מיה צו געבען די קאָנקרעטע פאָרמע, אין וועלכע זייערע ווינשע זאָלען קומען צום לעבען. עס איז זאָגאר וואהרשיינליך, דאָס זיי האָבען אויסגעמידען צו זיין בעשטימט און קלאָהר. בעוואוסט אָדער אונבעוואוסט האָבען זיי געשיינט צו דענקען: „וואָס איז די פעולה צו רעדען צום פאָלק פון דעם, ווי ער וועט זיך שפּעטער אָרגאַניזירען? דאָס וועט נור אָבקיהלען זייערע רעוואָלוציאָנערע התלהבות. אלעס, וואָס זיי האָבען נויטיג, איז דעם כח צו אטאקירען און אומוואַרפען די אלטע אינסטיטוציאָנען. שפּעטער וועלען מיר שוין זעהען, וואָס קען געטהאָן ווערען פאַר זיי"...

זיינען דען איצט ניטאָ פיעלע סאָציאַליסטען און אַנאַרכיסטען, וועלכע האַנדלען פּונקט אזוי? אין זייער איילעניש צו טרייבען וואָס גיכער צום טאָג פון אויפשטאַנד, האַלטען זיי עס פאַר פוסטע רעד צו פערשפּרייטען ליכט איבער דאָס, וואָס דאַרף זיין דער צוועק פון דער רעוואָלוציאָן.

עס מוז אויך געזאָגט ווערען, דאָס די אונוויסענהייט פון די שרייבער — אַליין שטאָדט־מענשען און בוך־מענשען — איז גע־

ווען פיעל שולדיג אין דעם. אין דער גאנצער מאסע פון געלע־רענטע און געניטע געשעפטס־לייט, וועלכע האבען צוזאמענגע־שטעלט די נאציאנאל־פערזאמלונג — אדוואקאטען, זשורנאליס־טען, פאבליט און ז. וו., זיינען געוועז נור צוויי־דריי מענשען, וועלכע האבען שטודירט די פעאדאלע געזעצע, און מיר ווייסען, אז צווישען זיי זיינען געוועז גאר זעהר ווינציג פארשטעהער פון די בויערען, וועלכע זאלען דורך פערזענליכע ערפאהרונג זיין בע־קאנט מיט די בעדירפניסע פון דעם דארף־לעבען.

אט דערפאר זיינען די אידעען פון די מאסען אויסגעדריקט געווארען הויפטזעכליך דורך איינפאכע פערניינונגען: „לאמיר פערברענען די ביכער, אין וועלכע די פעאדאלע אבצאהלונגען זיינען פערשריבען!" „ניעדער מיט מעשר!" „ניעדער מיט מא־דאם וועטא!" „הענגט די אריסטאקראטען!" אבער ועמען דארף געהערען דאס בעפרייטע לאנד? ווער זאלען זיין די יורשים פון די גילאטינירטע אדעללייט? ווער זאל אויפנעהמען די פאליטי־שע מאכט, ווען זי וועט ארויספאלען פון די הענד פון „מאדאם וועטא", די מאכט, וועלכע איז אין די הענד פון דעם מיטעל־קלאס געווארען א פיעל שטארקערע וואפע, ווי זי איז עס געוועז אונטער דעם אלטען רעזשים?

דיעזער מאנגעל אין קלאהרהייט אין דעם מח פון פאלק ווע־גען דעם, וואס עס דארף ערווארטען פון דער רעוואלוציאן, האט איבערגלאזען זיין שטעמפעל אויף דער גאנצער בעוועגונג. ווערהענד דער מיטעל־קלאס האט מארשירט מיט פעסטע און ענטשלאסענע טריט צו דער גרינדונג פון זיין פאליטישער מאכט אין א שטאאט, וועלכע ער האט געוואלט פארמירען לויט זיינע אידעען, איז דאס פאלק געוועז אונבעוואוסט און אונענטשלאסען. בעזאנדערס אין די שטעדט האט דאס פאלק ניט געוואוסט, ווי צו פערווענדען פאר זיין אייגענעם נוצען די מאכט, וואס ער האט ערקעמפפט. און שפעטער, ווען די אידעען וועגען אגרארישע גע־זעצע און די אויסגלייכונג פון די איינקינפטע האט אנגעהויבען אנצונעהמען א בעשטימטען געשטאלט, האט דאס פאלק זיך אנ־

געשטויסען אַן אַ גאַנצע הורבע אייגענטהומס־פּאַראורטהיילע, מיט וועלכע עס זיינען געווען געפּלאָגט זאָגאר די, וועלכע האָ־בען אמת געמיינט די בעפרייאונג פון פאָלק.

אַן עהנליכער קאָנפליקט איז אויך ארויסגערופען געוואָרען דורך די בעגריפע איבער די פּאָליטישע אָרגאַניזאַציאָן פון שטאַאט. מיר זעהען עס בעזאָנדערס אין דעם קאמפף, וועלכער איז ענטשטאַנען צווישען די רעגיערונגס־פּאַראורטהיילע פון די דעמאָקראַטען פון יענער צייט און די אידעען, וועלכע האָבען אויפגעטאָגט אין הארץ פון פאָלק איבער פּאָליטישע דעצענטראַ־ליזאַציאָן, און דעם פראָמינענטען פּלאַץ, וואָס דאָס פאָלק האָט געוואָלט עס זאָלען האָבען די לאָקאַלע פערוואַלטונגען (די מוני־ציפּאַליטעטען) אין דער צוטהיילונג פון די גרויסע שטעדט און אין די דאָרף־פערזאַמלונגען. דאָס איז געווען דער אָנפאַנג פון אַ גאַנצע רייהע פון קעמפפע, וועלכע האָבען אויסגעבראָכען אין דער קאָנווענציאָן. דערפון איז ארויסגעוואַקסען די אונבע־שטימטקייט פון די רעזולטאַטען, וואָס די רעוואָלוציאָן האָט אויסגעפיהרט פאר די פּאָלקס־מאַסען אין אלע הינזיכטען, אַ חוץ דעם, וואָס עס איז פון די פּריצים צוגענומען געוואָרען אַ טהייל לאַנד און וואָס דאָס גאַנצע לאַנד איז בעפרייט געוואָרען פון די פעאָדאַלע שטייערען, וועלכע עס האָט פריהער געמוזט צאָהלען.

אָבער וועהרענד דעם פאָלק'ס געדאַנקען זיינען געווען שטארק צוטומעלט איבער דער פראַגע, וואָס צו טהאָן, וואָס אויפצובויען, זיינען זיי אָבער געווען גאַנץ בעשטימט און קלאָר אין דעם ענין, וואָס צו פערניינען, וואָס מען מוז פערניכטען.

ערשטענס, דער האַס, וואָס די אָרימע האָבען געפיהלט צו דער גאַנצער פוילענצענדער, פערדאַרבענער אריסטאָקראַטיע, וועלכע האָט געהערשט איבער זיי, וועהרענד דער שוואַרצעסטער עלענד האָט געהערשט אין די דערפער און אין די פינסטערע געס־לעך פון די גרויסע שטעדט. דאַן, דער האַס צו די גלחים, וועל־כע האָבען דורך זייער סימפּאַטהיע געהערט מעהר צו דער ארי־

סטאָקראטיע, ווי צום פאָלק, וועלכער האָט זיי געפּאַשעט ; דאַן, דער האַס צו אַלע אינסטיטוציאָנען אונטער דעם אַלטען רעזשים, וועלכער האָט געמאַכט די אָרעמקייט נאָך שווערער אריבערצו־טראָגען, ווייל זיי האָבען בערויבט די אָרימע פון אירגענד וועל־כע מענשליכע רעכט. א האַס צו דער פעאָדאַלער סיסטעם און איהרע רויבערייען, וועלכע האָבען געהאַלטען דעם ארבייטער אין א צושטאַנד פון שקלאַפעריי צו די לאַנד־אייגענטהימער אפילו דאַן, ווען די לייב־אייגענשאַפט האָט שוין ניט מעהר עקזיסטירט. ענדליך, די פערצווייפלונג פון די בויערען, וועלכע האָבען אין דיזע יאָהרען פון הונגער געזעהן לאַנד ליגענדיג אונקולטיווירט אין די הענד פון פריץ, אָדער דיענענדיג בלויז אַלס א פערגני־גונגס־פּלאַץ פאר דעם אדעל, וועהרענד דער הונגער האָט אויס־געמאָרעט גאַנצע דערפער.

עס איז געווען דיעזער גאַנצער אָנגעזאַמעלטער האַס פון לאַנגע יאָהרען נאָך דעם, ווען די זעלבסט־זיכטיגקייט און גרוי־זאַמקייט פון די פריצים איז געוואָרען אַלץ קלעהרער אין דעם משך פון דעם 18טען יאהרהונדערט. און עס איז געווען די בע־דירפנים אין לאַנד, דיעזער לאַנד־הונגער, דער געשריי פון די הונגעריגע אין אויפשטאַנד געגען דעם לאָרד, וועלכער האָט זיי ניט צוגעלאָזען צום לאַנד, וואָס האָט אויפגעוועקט דעם גייסט פון רעבעליאָן זייט 1788. און עס איז געווען דער זעלבער האַס, און די זעלבע נויט, צונויפגעמישט מיט דער האָפנונג אויף ער־פאָלג, וועלכער האָט ארויסגערופען די שטענדיגע אויפשטענדע פון די בויערען אין די יאָהרען 1789־1793, אויפשטענדע, וועל־כע האָבען געהאָלפען דעם מיטעל־קלאַס אומצושטירצען דעם אַל־טען רעזשים און צו אָרגאַניזירען זיין אייגענע מאַכט אונטער דעם נייעם רעזשים פון א רעפּרעזענטאַטיווע רעגיערונג.

אָהן דיעזע אויפשטענדע, אָהן דיעזער צושטערונג פון דער אויטאָריטעט אין די פּראָווינצען, וועלכע האָבען זיך געענדיגט אין שרעקליכע אויסשלאַכטונגען, אָהן יענער פערטיגקייט פונ׳ם פּאָלק פון פּאַריז און אַנדערע שטעדט זיך צו נעהמען צו די וואַפען,

און צו מאַרשירען געגען די פעסטונגען פון קעניגטהום, וואו עס איז נור געמאַכט געוואָרען אַן אַפּיעל פון די רעוואָלוציאָנערען צום פאָלק, אָהן דעם אַלעם וואָלט דער מיטעל־קלאַס קיינמאָל גאָרניט אויסגעפיהרט. אָבער געראַדע דיעזען אמת'ען קוואַל און אורשפּרונג פון דער רעוואָלוציאָן — דעם פאָלק'ס פערטיגקייט זיך צו נעהמען צו די וואפען, — דאָס האָבען די געשיכטס־שרייבער פון דער רעוואָלוציאָן פערנאַכלעסיגט. זיי האָבען איהר ניט געטהאָן די גערעכטיגקייט, וועלכע עס קומט איהר פון דער געשיכטע פון ציוויליזאציאָן.

פיערטער קאפיטעל.

דאָס פאָלק פאַר דער רעוואָלוציאָן.

די לאַגע פון פאָלק פאר 1789. — דער משונה'דיגער לוקסוס פון די אריסטאָקראַטען. — די אָרעמקייט פון דער מאַיאָריטעט בויערען. — דאָס אויפשטייגען און די וויכטיגקייט פון אַ קלאַס בויערען, וואָס זיינען גוט אַב.

אַ שאָד די צייט צו בעשרייבען דאָ באריכות די לאַגע פון די בויערען אין דאָרף און פון די אָרעמערע קלאַסען אין שטאָדט ערב 1789.

אַלע היסטאָריקער, וועלכע האָבען געשריבען וועגען דער גרויסער פראנצויזישער רעוואָלוציאָן, האָבען זעהר פיעל און מיט גרויס בערעדזאמקייט געשריבען וועגען דעם. דאָס פאָלק האָט געקרעכצט אונטער דער משא פון די שטייערען, וואָס דער שטאַאט האָט אויסגעזויגען, פון די רענטען און קאָנטריבוציעס, וואָס דער לאָרד האָט אויסגעזאפט, פון דעם מעשר, וואָס דער גלח האָט אויפגעמאָהנט און פון דער געצוואונגענער ארבייט, וועלכע עס האָבען ארויסגעפרעסט פון פאָלק אַלע דריי צוזאמען. גאַנצע בעפעלקערונגען זיינען געבראכט געוואָרען צו דער טאָרבע און אין יעדער פראָווינץ האָבען ארומגעוואנדערט אַלס בעטלער פינף, צעהן און צוואַנציג טויזענד מענער, פרויען און קינדער. אין יאָהר 1777 זיינען א מיליאָן און הונדערט טויזענד נפשות ערקלערט געוואָרען אָפיציעל אַלס בעטלער. אין די דערפער איז דער הונגער געוואָרען כראָניש און האָט פערוויסטעט גאַנצע פראָ־

ווינצען. אין די הונדערטער, אין די טויזענדער זיינען די בוי־ערען געלאָפען פון זייערע אייגענע דערפער אין דער אומזיסטער האָפנונג צו געפינען עטוואָס בעסערעס ערגעץ אנדערש. צו גלייכער צייט איז געוואקסען די צאָהל פון די אָרימע אין שטאָדט, און דאָס פעהלען פון ברויט איז געוואָרען א גאַנץ געוועהנליכע זאַך. דאָס האָט געפיהרט צו אויפשטענדע, צו ברויט־רייאָטען, וועלכע האָבען זיך, ווי דער שטייגער איז, געענדיגט מיט מאַ־סען־אויסשלאַכטונגען.

פון דער אַנדערער זייט האָט זיך געוואָרפען אין די אויגען דער העכסט עלעגאַנטער אריסטאָקראַט פון 18טען יאהרהונ־דערט, וואָס האָט פערשווענדעט אונגעהייערע פערמעגענס — הונדערטע טויזענדע און מיליאָנען פראַנקען א יאָהר — אין א ווילדען און אונזיניגען לוקסוס. היינט־צו־טאָג קען אזא גע־שיכט־שרייבער, ווי טעין, קומען אין געוואַלדיגע התפעלות פון דעם לעבען, וואָס דיעזע אריסטאָקראַטען האָבען געפיהרט, ווייל ער קען איהם נור פון דער ווייטענס, פון א ווייטקייט פון הונ־דערט יאָהר, און פון די ביכער; אָבער אין דער ווירקליכקייט האָבען זיי בעהאַלטען הינטער זייערע שעהנע מאַניערען אַלערליי ווילדע הולטאַיסטוואָס און די גרעבסטע פערגעניגענס־זוכט. דאָס זיינען געוועזן מענשען אָהן אירגענד אַן אינטערעס, אָהן אירגענד א געדאַנק, אָהן זאָגאַר דאָס איינפאַכסטע מענשליכע פיהלען. דערפאר האָט לאַנגווייליגקייט אימער געקלאָפּט ביי די טהירען פון די רייכע; לאַנגווייליגקייט אין דעם קעניגליכען הויף פון ווערסאַיל; לאַנגווייליגקייט אין זייערע פאַלאַצען; און אומזיסט איז געוועזן זייער מיה צו רעטען זיך פון איהר דורך פערשיעדענע נוצלאָזע און נאַרישע מיטלען. מיר ווייסען אויך, וואָס פאר א גאָרנישטען עס האָבען זיך ארויסגעוויזען דיעזע אריסטאָקראַ־טען, ווען די רעוואָלוציאָן האָט אויסגעבראָכען; ווי זיי האָבען פערלאָזען „זייער“ קעניג און „זייער“ קעניגין זיך אליין צו העל־פען און אליין האָבען זיי אין איילעניש עמיגרירט, בעטענדיג ביי פרעמדע מלוכות אריינצודרינגען אין זייער לאַנד און בע־

שיצען זייערע מאַיאָנטקעס און פּריווילעגיעס געגען דעם רעבע־לירענדען פאָלק. זייער ווערטה און זייער איידעלקייט פון כאַ־ראַקטער האָט מען זעהר גוט געקאָנט אָבשעצען, בעטראַכטענדיג זייערע עמיגראַנטען־קאָלאָניען, וועלכע זיי האָבען עטאַבלירט אין קאָבלענץ, ברוסעל און מיטאַו.

דיעזע שאַרפע געגענזעצע פון לוקסוס און עלענד, מיט וועל־כע עס איז געוועזען איבערפילט דאָס לעבען פון׳ם 18טען יאהר־הונדערט, זיינען אויסגעצייכענט געשילדערט געוואָרען פון יע־דען היסטאָריקער פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן. נור איין שטריך דאַרף בלויז צוגעגעבען ווערען. די וויכטיגקייט פון דיעזען שטריך ווערט בעזאָנדערס גרויס, ווען מיר שטודירען די לאַגע פון די בויערען אין דיעזען מאָמענט אין רוסלאַנד ערב דער גרויסער רוסישער רעוואָלוציאָן.

דער עלענד פון דער גרויסער מאַסע פון די פראַנצויזישע בויערען איז אָהן שום ספק געוועזען שרעקליך. ער איז געוואָרען גרעסער פון טאָג צו טאָג זייט דער הערשאַפט פון לואי דעם 16טען, ווען די אויסגאַבען פון שטאַאַט זיינען געוואָרען אַלץ מעהר און מעהר און ווען דער לוקסוס פון די לאָרדען איז געוואָ־רען אַלץ פערפיינערטער אין די משונה׳דיגע פערשווענדונגען, פון וועלכע מיר דערוויסען זיך אין געוויסע מעמוארען פון יע־נער צייט. וואָס עס האָט געמאַכט די ערפּרעסונגען פון דעם אַדעל נאָך מעהר אונערטרעגליך, איז געוועזען דער פאַקט, וואָס אַ גרויסער צאָהל פון אַדעל איז רואינירט געוואָרען. און וועלענדיג פערבעהאַלטען זיין אָרעמקייט אונטער אַן אָנשטעל פון לוקסוס, האָט ער אין זיין פערצווייפלונג גענומען זיך אויסצופּרעסען פון די בויערען די אַלע קליינע אָבצאָהלונגען, וועלכע נור דער מנהג האָט עטאַבלירט. דיעזע רואינירטע אַדעל־לייט האָבען בעהאַנ־דעלט די בויערען, דורך די פערמיטלונג פון זייערע פערוואַלטער, מיט די שטרענגקייט פון בלויזע וואָכערניקעס. זיי זיינען פון אַריסטאָקראַטען געוואָרען איינפאַכע געלד־רויבער, וועלכע האָבען אָבער ניט געהאָט קיין אַנדער פעהיגקייט און ניט געפונען קיין

אנדערע מיטלען, ווי נור די עקספּלואטירונג פון די אלטע פּרי־ווילעגיעס, די איבערבלייבאכץ פון פעאָדאליזמוס. דערפאר געפינען מיר עס אין געווּיסע דאָקומענטען, אין די 15 יאָהר פון לואי דעם 16טען׳ס הערשען, אלזאָ אין די יאָהרען פאר דער רע־וואָלוציאָן, אונבעשטרייטבארע סמנים פון דעם, דאָס געווּיסע אָבצאָהלונגען, וועלכע זיינען שוין לאנג טוידט געוועזן, זיינען צו־ריק געקומען אין לעבען.

אָבער כאָטש די היסטאָריקער זיינען גערעכט, ווען זיי שיל־דערען דאָס לעבען פון די בויערען מיט זעהר שווארצע פארבען, וואָלט עס דאָך געווען א טעות צו בעצווייפלען די וואהרהייטליכ־קייט פון יענע היסטאָריקער, וועלכע, ווי ט אָ ק וו י ל, ריידען פון א ג ע וו י ס ע ר פ ע ר ב ע ס ע ר ו נ ג אין דער לאגע פון לאנד אין דעם משך פון די זעלבע יאָהרען פאר דער רעוואָ־לוציאָן. דער פאקט איז, דאָס א דאָפּעלטע ערשיינונג איז גע־ווען צו בעמערקען אין די דערפער צו יענער צייט: די פעראָרע־מונג פון דער גרויסער מאסע בויערען און די פערבעסערונג פון דער לאגע פון אייניגע צווישען זיי. דאָס קען מען זעהן היינט אין רוסלאנד זייט פאנסטשינע איז אָבגעשאפט געוואָרען.

די גרויסע מאסע בויערען איז געוואָרען אָרעמער. יאָהר נאָך יאָהר איז זייער ארט לעבען געוואָרען אלץ קלענליכער. די קלענסטע ניט־גערעטעניש אויפ׳ן פעלד האָט געבראכט מאנגעל און הונגער. אָבער אין דער זעלבער צייט האָט זיך געהאלטען אין אויסבילדען א נייער קלאס בויערען, א ביסעל בעסער אָב, מיט מעהר אמביציאָן, בעזאָנדערס אין די פלעצער, וואו די ארי־סטאָקראטישע מאיאָנטקעס האָבען געהאלטען אין א שנעלען אונ־טערגעהן. דער דאָרפישער מיטעל־קלאס, די גוט־אָפּיגע בויערען, איז געבאָרען געוואָרען, און ווען די רעוואָלוציאָן האָט זיך אָנגע־הויבען דערנעהענטערען, האָט עס דיעזער קלאס בויערען ארויס־געבראכט פון זיך די רעדנער געגען די פעאָדאלע רעכטע און האָ־בען געפאָדערט זייער אָבשאפונג. עס איז געווען דיעזער קלאס, וועלכער איז אין די פיער, פינף יאָהר, וואָס די רעוואָלוציאָן האָט

געדויערט, געשטאנען פעסט אויף דער פאָדערונג, אז דיעזע פע־אָדאלע רעכטע זאָלען אָבגעשאַפט ווערען אָהן די מינדעסטע בע־לוינונג, און דאָס די מאַיאָנטקעס פון די קעניגליכע אדעל־לייט זאָלען קאָנפיסקירט און פערקויפט ווערען איינצעלווייז. עס איז געוועזען אויף דיעזער קלאַס, וועלכער איז געוועזען מעהר פון אלע אנדערע אין 1793 ביטער געגען די געוועזענע לאָרדען.

דערוייל, ביין אָנקומען פון דער רעוואָלוציאָן, איז עס גע־ווען דורך דיעזען בויער, וועלכער איז געוואָרען פון א געוויסער וויכטיגקייט אין זיין דאָרף, וואָס האָפנונג האָט אָנגעהויבען אָנ־צופילען די מענשליכע הארץ און האָט געוועקט דעם גייסט פון ווידערשטאנד.

צייכענס פון דיעזער ערוואכונג זיינען גאנץ קלאָהר, ווייל זייט לואי דער 16טער האָט בעשטיגען דעם טהראָן אין 1776, האָבען זיך די אויפשטענדע געהאלטען אין איין פערמעהרען. מען מעג דארום זאָגען, דאָס אויב פערצווייפלונג און עלענד האָ־בען געמאַכט מענשען צו שלאָגען און ברעכען אליין ניט וויסענ־דיג צו וואָס, איז עס געוועזען די האָפנונג צו בעקומען אייניגענד וועלכע ערלייכטערונג, וואָס האָט געמאַכט די מענשען צו רע־בעלירען.

ווי אירגענד וועלכע אנדערע רעוואָלוציאָן, איז די רעוואָלו־ציאָן פון 1789 געוועזען בעגייסטערט פון דער האָפנונג צו דער־גרייכען געוויסע וויכטיגע רעזולטאַטען.

פינפטער קאפיטעל.

דער גייסט פון רעוואָלט.

רעפאָרמען אין אָנפאַנג פון לואי דעם 16טען'ס הערשאַפט. — טיורגאָ. — די פראגע פון נאַציאָנאַלער רעפרעזענטאַציאָן. — דער כאַראַקטער פון לואי דעם 16טען. — די רעוואָלוציאָן אין אַמעריקאַ. — די רייאָטען ביין אָנפאַנג פון לואי'ס הערשאַפט. — זייערע פאָלגען. — די רעבעליאָן אין גרויסע שטעדט. — די פאַרלאַמענטען און די „פּלענאר" געריכטען. — דער פאַריזער פאַרלאמענט ענטזאָגט זיך צו בעוויליגען געלד פאַר'ן קעניגליכען הויף. — די האַנדלונג פון קעניג. — אויפשטענדע אין דער ברעטאָן. — גרענאָבעל. — דער קעניגין'ס בריעף צום גראף דע מערסי. — די שטופּענווייזע ערוואַכונג פון'ם רעוואָלוציאָנערען גייסט. — לואי געצוואונגען איינצורופען די נאָטאַבעלען־פערזאַמלונג און די גענעראַל־פערזאַמלונג.

ווי עס פיהרט זיך ביי יעדער נייער הערשאַפט, האָט אויך די פון לואי דעם 16טען זיך אָנגעפאַנגען מיט מאַנכע רעפאָרמען. צוויי מאָנאַטען נאָך דעם, ווי ער האָט בעשטיגען דעם טהראָן, האָט לואי דער 16טער איינגעלאַדען צום מיניסטעריום טיורגאָ און א מאָנאַט שפּעטער האָט ער איהם בעשטימט צום גענעראַל־קאָנטראָלער פון פינאַנס. ער האָט איהם זאָגאר אָנפאַנגס אונטערשטיצט געגען די שטאַרקע אָפּאָזיציאָן, וואָס טיורגאָ, אלס עקאָנאָמיסט און קארגליכער מיטעל־קלאַס מענש און אלס פיינד

פון דער פערדאָרבענער אריסטאָקראטיע, האָט געמוזט ערוואַרטען פון דער הויף־פּארטיי.

פריי־האַנדעל אין קאָרן איז פּראָקלאַמירט געוואָרען אין 1776*) און די געצוואונגענע ארבייט פאר'ן פריץ איז אָבגע־געשאַפט געוואָרען אין 1776. אין דעם זעלבען יאָהר זיינען אויך אָבגעשאַפט געוואָרען די צעכען־אַנשטאַלטען אין די שטעדט, וועלכע האָבען איצט נור געדיענט, אום אויפצוהאַלטען אַן אינ־דוסטריעלע אריסטאָקראטיע. אָט דורך דעם האָבען אויפגע־וואכט האָפנונגען אויף פיעלע אַנדערע רעפאָרמען צווישען פאָלק. די אָרימע זיינען געוועזען גליקליך צו זעהען דעם פאַלען פון די ראָ־גאַטקעס, וועלכע זיינען געוועזען אויפגעבויט איבער גאַנץ פראנק־רייך, און האָבען געשטערט דער פרייער צירקולאַציאָן פון קאָרן, זאַלץ און אַנדערע זאַכען פון דער העכסטער נויטווענדיגקייט. פאר זיי האָט עס געמיינט די ערשטע לאָך אין די פערהאַסטע פריווילעגיען פון די לאַנד־אייגענטהימער. און די בויערען, וועל־כע זיינען געוועזען בעסער אָב, זיינען געוועזען גליקליך צו זעהען די אָבשאַפונג פון דעם אַלגעמיינעם חיוב צו צאָהלען די שטייערען**). ענדליך אין אויגוסט, 1779, איז אויף דעם קעניג'ס פריוואַט־מאַיאָנטקעס אָבגעשאַפט געוואָרען די פערזענליכע לייב־אייגענשאַפט, און דעם פאָלגענדען יאָהר איז בעשלאָסען געוואָ־רען אָבצושאַפען די מאַרטער־שטראָף, וועלכע איז געברויכט גע־וואָרען אין די גרוייזאַמסטע פאָרמען, לויט אַן אָרדינאַנץ פון

---

*) פאָר דעם האָט דער פאַרמער ניט געטאָרט פערקויפען זיין קאָרן פאר דריי מאָנאַטען לאַנג נאָך דעם, ווי ער איז שוין אראָבגענו־מען געוואָרען פון פעלד. דאָס האָט געמעגט טהאָן נור דער פריץ פון דער מאַיאָנטקע. דאָס איז געווען איינע פון די פעאָדאַלע פריווילע־גיען, וועלכע האָבען געגעבען דעם פריץ די מעגליכקייט צו פערקויפען זיין קאָרן און ווייץ פאר א זעהר הויכען פרייז.

**) דאָס איז אויך אָבגעשאַפט געוואָרען אין רוסלאַנד.

1670*). מען האָט אויך אָנגעהויבען צו רעדען פון אַ רע־פּרעזענטאַטיווער רעגיערונג, ווי דאָס איז געווען אין ענגלאַנד, און וועלכע איז שטאַרק פערטהיידיגט געוואָרען אין די ביכער פון פילאָזאָפען פון יענער צייט. מיט דיעזען צוועק אין אויג האָט טיורגאָ זאָגאַר פערטיג געמאַכט אַ פּלאַן פון פּראָווינציעלע פערזאַמלונגען, נאָך וועלכע שפּעטער האָט געזאָלט פאָלגען אַ רע־פּרעזענטאַטיווע רעגיערונג איבער גאַנץ פראַנקרייך, אין וועלכער די אייגענטהומס־קלאַסען זאָלען האָבען די אויפגאַבע צו קאָנ־סטיטואירען אַ פּאַרלאַמענט. לואי דער זעכצעהנטער האָט זיך אָבגעטרייסעלט פון דיעזען פאָרשלאַג, און האָט טיורגאָ אַוועק־געשיקט. אָבער פון יענעם מאָמענט אָן האָט גאַנץ פראַנקרייך אָנגעהויבען צו רעדען פון אַ קאָנסטיטוציע און פון אַ נאַציאָנאַ־לער רעפּרעזענטאַציאָן**). עס איז באַלד געוואָרען אונמעג־

---

*) דער סטאַטוט פון אויגוסט 26, 1670. דאָס ברעכען אויפ'ן ראָד האָט נאָך עקזיסטירט אין 1785. די פּאַרלאַמענטען, טראָץ דעם וואָלטעריאַניזמוס פון יענער צייט און די אַלגעמיינע אויו־דעלקייט אין דעם בעגריעף פון לעבען, האָבען ענטהוזיאַסטיש פער־טהיידיגט דעם געברויך פון מאַרטער־שטראָף, וועלכע איז ערשט אָב־געשאַפט געוואָרען פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג. עס איז אינטערע־סאַנט צו וויסען, דאָס בריססאָ, מאַראַט און ראָבעספּיער האָבען מיט זייערע שריפטען פיעל בייגעטראָגען צו דער אַגיטאַציאָן פאר די רע־פאָרמירונג פון דעם שטראָף־קאָדעקס.

**) די אַרגומענטען, וועלכע לואי דער זעכצעהנטער האָט געברויכט געגען טיורגאָ'ס פּלענער, זיינען העכסט אינטערעסאַנט. אָט וואָס ער האָט געשריבען וועגען טיורגאָ'ס געפּלאַנעוועטע רעפאָרמען: „חאָטש עס קומט פון אַ מאַן, וואָס האָט גוטע אידעען, דאָך וואָלט זיין קאָנסטיטוציע געשטירצט דעם עקזיסטירענדען שטאַאַט.... די סיסטעם פון אַ רענט־צאָהלענדע וועהלערשאַפט וואָלט געמאַכט אונצופריעדענע פון די קלאַסען, וואָס האָבען ניט קיין אייגענטהום, און ווען דיעזע וואָלט מען געלאָזט זיך פערזאַמלען, וואָלטען זיי פערוואַנדעלט אַ גיהנום

ליך אויסצומיידען די פראגע פון נאציאָנאַלער רעפּרעזענטאַציאָן, און ווען נעקער איז געוואָרען מיניסטער אין יולי, 1777, האָט מען ווידער אָנגעהויבען צו דיסקוטירען וועגען דעם. נעקער, וועלכער האָט זעהר גוט געקאָנט די ווינשע פון זיין בעל־הבית און האָט זיך געמאַטערט צו ברענגען זיינע אריסטאָקראטישע אידעען אין וועלכע־עס־איז האַרמאָניע מיט די פאָרדערונגען פון פינאַנץ, האָט געמאַכט אַ פּערזוך צו מאַכען אַ מאַנעווער און פאָרשלאָגען בלויז די איינפיהרונג פון פּראָווינציעלע פערזאַמלונגען און פעררוקען די מעגליכקייט פון אַ נאַציאָנאַלער רעפּרעזענטאַציאָן אין די ווייטע צוקונפט. אָבער אויך איהם האָט דער קעניג גלייך אָבגעשניטען דעם וועג. „וואָלט עס ניט געווען אַ גליקליכער אויסוועג", האָט געשריבען דער כיטרער פינאַנסיסט, „דאָס אייער מאַיעסטעט, ווערענדיג אַ פערמיטלער צווישען אייערע מאַיאָנטקעס און אייער פאָלק, אַז אייער אויטאָריטעט זאָל נור ערשיינען, אום צו בעצייכענען דעם גרענעץ צווישען שטרענגקייט און גערעכטיגקייט?" און אויף דעם האָט לואי געענטפערט: „עס איז אין דעם עצם פון מיין אויטאָריטעט ניט צו זיין אַ פערמיטלער, נור צו זיין אין דער שפּיצע." עס איז ווערטה צו געדענקען דיעזע ווערטער אין אנבעטראַכט פון די סענטימענטאַליטעטען, וועלכע ווערען פערברייטעט פון די היסטאָריקער, וועלכע געהערען צו דער פּאַרטיי פון רעאַקציאָן. ער איז ווייט, ווייט ניט געווען דער זאָרגלאָזער, שטילינקער גוטינקער מענש, וואָס איז נור פעראינטערעסירט אין יאַגד־פערגניגענס, ווי זיי ווינשען איהם אויסצומאָלען. פאַר די

פון אונאָרדנונג. דער איבערגאַנג פון דער אָבגעשאַפטער סיסטעם צו דער, וועלכע טיורגאָ שלאָגט פאָר, דאַרף בעטראַכט ווערען. מיר זעהען זעהר גוט, וואָס איז דאָ, אָבער נור אין אונזערע געדאַנקען זעהען מיר דאָס, וואָס איז נאָך ניטאָ. און מיר טאָרען ניט מאַכען געפעהרליכע עקספּערימענטען, אויב מיר זעהען ניט וואו זיי וועלען זיך ענדיגען."

פופצעהן יאָהר פון זיין הערשאַפט, האָט לואי דער זעכצעהנטער ביז 1789 געטהאָן אַלעס אין זיינע כחות צו ווערהרען זיך געגען די עטאַבלירונג פון די נויטיגע נייע רעפאָרמען, וועלכע זאָלען פער־נעהמען דעם פּלאַץ פון'ם קעניגליכען דעספּאָטיזמוס און די העסליכקייט פון'ם אַלטען רעזשים.

די וואַפע, וואָס לואי דער זעכצעהנטער האָט געברויכט מעהר ווי אַלע אַנדערע, איז געווען נאַרעריי. נור די מורא האָט איהם געצוואונגען נאָכצוגעבען; און, געברויכענדיג אימער די־זעלבע וואַפען, נאַרעריי און היפּאָקריטסטווא, האָט ער זיך גע־ווערט געגען אַלעס נייע ניט נור ביז 1789, נור ביז צום לעצ־טען מאָמענט, ביז צו דער סאַמע תליה. יעדענפאַלס, אין 1778, אין אַ צייט, ווען עס איז שוין געווען קלאָר פאַר אַלעמען, בע־גאַבט מיט עטוואָס שאַרפזין, ווי דאָס איז געווען קלאָר פאר טורגאָ און נעקער, דאָס די אבסאָליוטע מאַכט פון קעניג האָט שוין אָבגעלעבט, און דאָס עס איז געקומען די שטונדע פאר איהר אָבצוטרעטען איהר פּלאַץ פאר אירגענד אַ פאָרמע פון נאַ־ציאָנאַלער רעפּרעזענטאַציאָן, האָט לואי דער זעכצעהנטער נור נאָכגעגעבען קלייניגקייטען. ער האָט איינבערופען די פּראָ־ווינציעלע פערזאַמלונג פון צוויי פּראָווינצען (1778-1779), אָבער זעהענדיג, ווי די פּריווילעגירטע קלאַסען זיינען דאַגעגען, האָט ער באַלד אויפגעגעבען דעם פּלאַן צו געבען דיעזע פערזאמ־לונגען אויך צו די איבעריגע פּראָווינצען, און נעקער איז אין 1781 אַוועקגעשיקט געוואָרען.

צו דער זעלבער צייט האָט די רעוואָלוציאָן אין אַמעריקא שטאַרק מיטגעהאָלפען אין דער ערוואַכונג פון די מענשליכע מחות און זיי צו בעגייסטערען מיט אַן אָטהעם פון פרייהייט און פון אַ רעפּובליקאַנער דעמאָקראַטיע. דעם 4טען יולי, 1776, האָ־בען די ענגלישע קאָלאָניען אין נאָרד־אַמעריקא פּראָקלאַמירט זייער אונאַבהענגיגקייט און די נייע פעראייניגטע שטאַאַטען זיי־נען אַנערקענט געוואָרען פון פראַנקרייך אין 1778, וואָס דאָס האָט געפיהרט צו אַ מלחמה מיט ענגלאַנד, וועלכע האָט געדויערט

ביז 1783. אלע געשיכטס־שרייבער דערמאָנען אָן די ווירקונג, וואָס דיעזע מלחמה האָט געהאַט אויף די מענשליכע מחות. און ווירקליך, עס איז קיין שום ספק ניטאָ, דאָס דער אויפשטאַנד פון די ענגלישע קאָלאָניעס און די גרינדונג פון די פעראייניגטע שטאַאַטען האָט געהאַט אַ ווייט־גרייכענדע ווירקונג אין פראַנקרייך און האָט מעכטיג געהאָלפען אין דעם ערוואַכען פון׳ם רעוואָלוציאָנערען גייסט. מיר ווייסען אויך, דאָס די „ערקלערונג פון רעכטע“, וואָס איז געמאַכט געוואָרען פון די „יונגע אמעריקאַנער שטאַאַטען“, האָט געהאַט איהר טיעפען איינפלוס אויף די פראַנצויזישע רעוואָלוציאָנערען, און איז פון זיי גענומען געוואָרען אלס מוסטער פאַר זייער ערקלערונג פון די מענשליכע רעכטע. מען מעג אויך זאָגען, דאָס די מלחמה אין אמעריקאַ, אין דעם משך פון וועלכער פראַנקרייך האָט געמוזט בויען אַ גאַנצע פלאָטע, אום צו קענען וועהרען זיך געגען ענגלאַנד, האָט געמאַכט פאָלשטענדיג דעם פינאַנציעלען באַנקראָט פון דעם אַלטען רעזשים און האָט אונטערגעאיילט זיין באַלדיגען שטורץ. אָבער עס איז אויך זיכער, דאָס דיעזע מלחמה איז אויך געווען דער אָנפאַנג פון יענע שרעקליכע מלחמות, וועלכע ענגלאַנד האָט באַלד אָנגעהויבען צו פיהרען געגען פראַנקרייך, און פון די פערבינדונגען, וועלכע זי האָט אָרגאַניזירט געגען די רעפובליק. אזוי שנעל ווי ענגלאַנד איז גענעזען געוואָרען פון די אויסגעשטאַנענע מפּלות און האָט דערפיהלט, אז פראַנקרייך איז אָבגעשוואַכט דורך אָן אינערליכען קאַמפּף, האָט זי געברויכט אַלערליי מיטלען, אָפענע און בעהאַלטענע, אום צו ברענגען צו דיעזע מלחמות, וועלכע, ווי מיר וועלען באַלד זעהען, זי האָט געפיהרט אָהן אַן אָבשטעל פון 1793 ביז 1815.

אַלע דיעזע אורזאַכען פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן מוזען קלאָר אָנגעוויזען ווערען. ווייל, ווי יעדע פּאַסירונג פון גרויסער וויכטיגקייט, איז זי געווען דער רעזולטאַט פון פיעלע אורזאַכען, וועלכע זיינען אַלע צוזאַמענגעפלאָסען אין אַ געוויסען מאָמענט און האָט בעשאַפען די מענער, וועלכע האָבען פון זייער זייט פיעל

בייגעטראָגען, אום צו פערשטארקען די ווירקונג פון דיעזע אור־זאכען. אָבער עס מוז בעגריפען ווערען, דאָס טראָץ די אַלע אורזאכען, וועלכע האָבען פאָרבערייטעט די רעוואָלוציאָן און טראָץ דער גאנצער אינטעליגענץ און אמביציאָנען פון די מי־טעל־קלאסען, וואָלטען דיעזע אייביג־קלוגע מענשען נאָך אַ לאנגע, לאנגע צייט געמוזט ווארטען אויף אירגענד אַן ענדערונג, ווען דאָס פאָלק וואָלט איהר, דיעזע ענדערונג, ניט אונטערגעזאָגט. די פאָלקס־אויפשטענדע, וואקסענדיג און פערמעהרענדיג זיך אין צאָהל און אָננעהמענדיג אזעלכע פּראָפּאָרציעס, וואָס מען האָט עס גאָר ניט ערווארטעט, זיינען געווען די נייע עלעמענטען, וועלכע האָבען געגעבען דעם מיטעל־קלאס די מאכט צו אטאקי־רען, די מאכט, וועלכע זי אליין האָט ניט געהאט.

דאָס פאָלק האָט געדולדיג אריבערגעטראָגען עלענד און אונ־טערדריקונג אונטער לואי דעם פופצעהנטען; אָבער אזוי שנעל, ווי דער קעניג איז געשטאָרבען, אין 1774, האָט עס אָנגעהויבען צו רעוואָלטירען, וויסענדיג גאנץ גוט, דאָס ביי דער ענדערונג פון בעלי־בתים אין פּאלאץ, קומט אימער די אונפערמיידליכע אָבשוואכונג פון דער אויטאָריטעט. אַ ניט־אונטערבראָכענע ריי־הע פון אויפשטענדע האָט אויסגעבראָכען צווישען 1775 און .1777

דאָס זיינען געווען די הונגער־רייאָטען, וועלכע זיינען ביז דאן אונטערדריקט געוואָרען נור פון געוואלט. דער יאָהר 1774 איז געווען אַ זעהר ניט־געראָטענער אויפ'ן פעלד, און ברויט איז גע־ווען זעהר ווייניג. דערפאר איז געווען אַ הונגער־רייאָט אין אפּריל, 1775: אין דיזשאָן האָבען די מענשען גענומען בעזיץ פון די הייזער פון די מאָנאָפּאָליסטען, האָבען פערניכטעט זייי־ערע מעבעל, און האָבען צושטערט זייערע מעהל־מיהלען. עס איז געווען דאן, ווען דער גובערנאטאָר פון שטאָדט — איינער פון יענע פיינע העררען, וועגען וועלכע טעין האָט געשריעבען מיט אַזאַ ענטציקונג — האָט געזאָגט צום פאָלק דיזע פאטאַלע ווער־טער, וועלכע זיינען אזוי אָפט ווידערהאָלט געוואָרען אין דער

ציים פון רעוואָלוציאָן: „דאָס גראָז האָט שוין אויסגעשפּראָצט. געהט אויפ'ן פעלד און פאַשעט זיך.“ אָקסער, אַמיען, ליל האָבען נאָכגעפאָלגט דיזשאָן. איינינע טעג שפּעטער האָבען די „רויבער“ — ווייל אזוי רופען די היסטאָריקער דיעזע הונגעריגע רעבעללען — זיך פערזאַמעלט אין פיעלע שטעדט און אָנגעהויבען געהן נאָך ווערסאַיל. לואי דער זעכצעהנטער האָט געוואָלט ארויסקומען אויפ'ן באַלקאָן פון פּאַלאַץ צו ריידען צו זיי און צו זאָגען זיי, דאָס ער וועט פערקלענערען דעם פּרייז אויף ברויט. אָבער טיורגאָ, אַלס אַ ריכטיגער עקאָנאָמיסט, איז געווען געגען דעם. און דער פּרייז אויף ברויט איז ניט פערקלענערט געוואָרען. די רויבער זיינען דערווייל אריין אין פּאַריז און האָבען גע־פּלינדערט די בעקערייען, צוטהיילענדיג די גאַנצע שפּייז, וואָס זיי האָבען געקאָנט געפינען, צווישען דער מאַסע. אָבער זיי זיי־נען פערנאַנדערגעטריבען געוואָרען פון סאָלדאַטען, און צוויי פון די בונטאָווּשטשיקעס זיינען אויפגעהאַנגען געוואָרען אויף דעם פּלאַס דע לאַ גרעוו, און, וועהרענד מען האָט זיי געהאַנגען, האָבען זיי אויסגעשריען, דאָס זיי שטאַרבען פאַר'ן פאָלק. זייט יענער צייט האָט זיך אָנגעהויבען פערשפּרייטען אין פראַנקרייך די לע־גענדע וועגען „רויבער“, וואָס איבערפלייצען די לאַנד — אַ לע־גענדע, וועלכע האָט געהאַט אַזאַ וויכטיגע ווירקונג אין 1789, דאָס זי האָט געגעבען דעם מיטעל־קלאַס אין די שטעדט אַן אויסרייד זיך צו בעוואָפענען. און פון יענער צייט אָן האָבען זיך אויך אָנגעפאַנגען די פּלאַקאַרדען מיט בעליידיגונגען פאַר'ן קעניג און זיינע מיניסטאָרען, וועלכע זיינען אויסגעקליבען געוואָרען אין ווערסאַל. אין דיעזע פּלאַקאַרדען האָט מען געסטראַ־שעט אויף דעם קעניג מיט'ן טוידט נאָך זיין קרוינונג און זאָגאַר מיט דער אויסקאָרעניאונג פון דער גאַנצער קעניגליכער פאַ־מיליע, אויב דער ברויט זאָל בלייבען אזוי טהייער. געפעלשטע רעגיערונגס־אוקאַזען האָבען אָנגעהויבען צירקולירען איבער'ן לאַנד. איינער פון זיי האָט בעהויפּטעט, דאָס דער שטאַאַט־ראַטה האָט פערקלענערט דעם פּרייז אויף ווייץ.

דיעזע רייאָטען זיינען נאַטירליך אונטערדריקט געוואָרען, אָבער זיי האָבען געהאַט ווייט־גרייכענדע פאָלגען. עס האָט זיך אָנגעהויבען אַ שטאַרקער קאַמפף צווישען די פערשיעדענע פּאַר־טייען. עס האָט גערעגענט מיט פּאַמפלעטען. מאַנכע פון דיעזע האָבען בעשולדיגט דעם מיניסטער, ווערהרענד אַנדערע האָבען גע־רעדט פון אַ פערשווערונג פון די פּרינצען געגען קעניג אָדער האָ־בען געמאַכט חוזק פון דער קעניגליכער אויטאָריטעט. אין קור־צען די מענשליכע מחות זיינען געווען אין א צושטאַנד פון געה־רונג, פון אויפרעגונג און די אויסבריכע פון פאָלק זיינען געווען די פונקען, וועלכע האָבען אָנגעצונדען דעם פּולווער. מען האָט דיסקוטירט פון מאַכען דעם פאָלק אַזעלכע קאָנצעסיאָנען, פון וועלכע קיינער האָט ביז דאַן גאָר ניט גע׳חלום׳ט; מען האָט אָנ־געפאַנגען עפענטליכע ארבייטען; מען האָט אָבגעשאַפט געוויסע שטייערען, און דאָס האָט געפיהרט דאָס פאָלק אין רוען צום גע־דאַנק, אַז מען האָט אָבגעשאַפט אַלערליי שטייערען, און זיי האָבען געמאַכט אַן אויפשטאַנד געגען די צאָהלונג פון אַלערליי שטייע־ערען. די אונצופריעדענע האָבען, ווי עס ווייזט אויס, ניט פער־לאָרען קיין צייט און האָבען צו נוצען געמאַכט דיעזע געלעגענ־הייט אום אויסצושפּרייטען די פאָלקס־אויפשטענדע.

מיר האָבען ניט די נויטיגע דאָקומענטען, אַז מיר זאָלען קע־נען געבען א פולען צעטעל פון די אַלע פאָלקס־אויפשטענדע אין דער צייט פון לואי דעם זעכצעהנטען׳ס הערשאַפט — די גע־שיכט־שרייבער האָבען זיך ניט געזאָרגט וועגען דעם; די אר־כיווען זיינען ניט אונטערזוכט געוואָרען, און עס איז נור דורך אַ צופאַל, ווען מיר דערוויסען זיך, דאָס אין אַזאַ־און־אַזאַ פּלאַץ זיינען געווען רייאָטען. אזוי זיינען געווען רייאָטען פון אַ גאַנץ ערנסטען כאַראַקטער אין פּאַריז נאָך דעם, ווי עס זיינען אָבגע־שאַפט געוואָרען די האַנדעלס־צעכען אין 1776 — און איבער גאַנץ פראַנקרייך אין דעם משך פון דעמזעלבען יאָהר אַלס אַ רעזולטאַט פון די פאַלשע ידיעות איבער די אָבשאַפונג פון איר־גענד וועלכער געצוואונגענער ארבייט, וואָס די לאַנד־אייגענטהי־

מער האָבען געפאָרדערט. אָבער, לויט די געדרוקטע דאָקומענטען קומט אויס, אַז עס איז געוואָרען פיעל רוהיגער אין די יאָהרען 1777 ביז 1783. עס קען זיין, אַז די אַמעריקאַנער מלחמה האָט געהאַט אַ געוויסע ווירקונג.

ווי עס איז, אין 1782 און 1783 האָבען די רייאָטען ווידער אָנגעפאַנגען, און פון יענער צייט זיינען זיי אָנגעגאַנגען ווערענדיג אַלע מאָל שטאַרקער ביז צו דער רעוואָלוציאָן. פאַיטיער האָט רעוואָלטירט אין 1782. אין 1786 איז געקומען די רייהע אין וויזיל, און אַזוי אין פיעלע אַנדערע טהיילען פון פראַנקרייך. די אונצופריעדענע, וועלכע האָבען געקראָגען דעם צונעמענעש פון „מאַסקאַראַטס“, וועלענדיג בעשטראָפען די אַדוואָקאַטען, וועלכע האָבען געמאַכט קריעג צווישען די בויערען, כדי זיי זאָלען האָבען „פּראַקטיקע“, האָבען זיך אַריינגעבראָכען אין די געריכטס־הייזער און אין די הייזער פון נאָטאַרען און אַדוואָקאַטען און האָבען פערברענט אַלע דאָקומענטען און קאָנטראַקטען. דריי פון דיעזע פיהרער זיינען אויפגעהאַנגען געוואָרען, אַנדערע זיינען פערשיקט געוואָרען נאָך שטראָף־קאָלאָניען, אָבער די רייאָטען האָבען אויפ'ס־ניי אויסגעבראָכען, אַזוי שנעל ווי די צושליסונג פון די פּאַרלאַמענטען (די געריכטס־הייזער) האָט זיי געגעבען אַ נייעם אויסרייד. אין 1786 איז עס געוועזען ליאָן, וואָס האָט רעוואָלטירט. די זיידענוועבער זיינען אַרוים אויף אַ סטרייק. מען האָט זיי צוגעזאָגט אַ לוין־העכערונג, אָבער באַלד האָט מען געשיקט נאָך סאָלדאַטען, עס איז געקומען צו אַ קאַמפּף, און דריי פון די פיהרער זיינען געהאַנגען געוואָרען. פון יענעם מאָמענט אָן ביז צו דער רעוואָלוציאָן איז ליאָן געוואָרען דער מיטעל־פּונקט פון אויפשטאַנד און אין 1789 זיינען עס געוועזען די רעבעלען פון 1786, וועלכע זיינען אויסגעקליבען געוואָרען אַלס וואַהל־מענער.

מאַנכעס מאָל האָבען דיעזע אויפשטענדע געהאַט אַ רעליגיעזען כאַראַקטער; מאַנכעס מאָל האָבען זיי געוועהרט זיך געגען זיך נעהמען אין סאָלדאַטען; און אַ מאָל איז עס געוועזען

דער זאַלץ־שטייער, געגען וואָס זיי האָבען רעבעלירט, נור די אויפשטענדע זיינען אַנגעגאַנגען אָהן אַן אונטערברעכונג, און עס איז געווען אין די איסט, זיד־איסט און נאָרד־איסט — די צוקינפטיגע צענטערס פון דער רעוואָלוציאָן — וואו דיעזע רע־וואָלטען זיינען אויסגעבראָכען אין דער גרעסטער צאָהל. און זיי זיינען געוואָרען אַלץ גרעסער און גרעסער אין וויכטיגקייט און ענדליך, אין 1788, נאָכדעם ווי די געריכטס־הייזער זיינען אויפ־געלייזט געוואָרען, וועלכע מען האָט גערופען פּאַרלאַמענטס, און אויף זייער פּלאַץ האָט מען עטאַבלירט די „פּלענאַר"־געריכטע, האָבען אויפשטענדע אויסגעבראָכען איבער גאַנץ פראַנקרייך.

עס איז קלאָר, דאָס פאר די גרויסע מאַסען איז עס געווען גאָר א קנאַפּע נפקא מינה צווישען א פּאַרלאַמענט און א פּלע־נאַר־געריכט. ווען די פּאַרלאַמענטען האָבען א מאָל ענטזאָגט זיך אָנצונעהמען און פּערצייכענען בעפעהלע, ארויסגעגעבען פון קעניג און זיינע מיניסטאָרען, האָבען זיי אָבער פון דער אַנדערער זייט ניט ארויסגעוויזען קיינמאָל קיין איבעריגס גרויסע ליעבע צום פאָלק. אָבער די פּאַרלאַמענטען האָבען ארויסגעצייגט אַן אָפּאָזיציאָן צום הויף — און דאָס איז שוין געווען גענוג, און ווען די שלוחים פון די מיטעל־קלאַסען האָבען געזוכט די אונטער־שטיצונג פון פאָלק דורך רייאָטען, האָבען זיי עס גאָר שנעל בע־קומען, ווייל דאָס איז דאָך געווען דער וועג, ווי זיי האָבען גע־קאָנט דעמאָנסטרירען געגען קעניגטהום און די רייכע.

אין יוני, 1787, האָט דער פּאַריזער פּאַרלאַמענט געמאַכט זיך זעהר פּאָפּולער מיט דעם, וואָס ער האָט זיך ענטזאָגט צו בע־וויליגען א געוויסע סומע געלד צום קעניגליכען הויף. דער גע־זעץ פון לאַנד איז געווען, דאָס די פּאַרלאַמענטען זאָלען רע־דזשיסטרירען די קעניגליכע בעפעהלע, און דער פּאַריזער פּאַר־לאַמענט האָט געוויסע בעפעהלע וועגען דעם קאָרן־האַנדעל, די איינבערופונג פון פּראָווינציעלע פערזאַמלונגען און וועגען צוואַנגס־ארבייט יא רעדזשיסטרירט, אָבער ער האָט זיך ענט־זאָגט צו רעדזשיסטרירען דעם בעפעהל, וואָס האָט געזאָלט

עטאבלירען א נייע שטייער. דאן האט דער קעניג צוזאמענגערו־פען א זאגענאנטע „בעט פון גערעכטיגקייט“ און האט געצוואונ־גען, אז זיינע בעפעהלע זאלען רעדזשיסטרירט ווערען. דער פארלאמענט האט פראטעסטירט און האט דערמיט געוואונען די סימפאהיע פון די מיטעל־קלאסען און פון פאלק. ביי יעדער זי־צונג זיינען געווען מאסען מענשען ארום דעם געריכטס־הויז, שרייבער, נייגעריגע ליידיג־געהער און איינפאכע מענשען האבען זיך פערזאמעלט, אום צו אפלאדירען די מיטגליעדער פון פאר־לאמענט. אום צום מאכען א סוף צו דעם, האט דער קעניג פער־שיקט דעם פארלאמענט נאך אנאנדער שטאדט. דאן האבען אויסגעבראכען רייאטס איבער גאנץ פאריז. דער פאלקס־האס איז געווען געצילעוועט מייסטענס געגען די פרינצען אן געגען די קעניגין, וועלכע האט געקראגען דעם שארפען צונאמען מא־דאם דעפיציט.

אלעס האט פראטעסטירט, און די אגיטאציאן איז געווארען אזוי שטארק, דאס דער קעניג איז געווען געצוואונגען צוריק צו רופען דעם פערשיקטען פארלאמענט. דאס איז געשעהן דעם 9טען סעפטעמבער און האט ארויסגערופען פרישע דעמאנסטרא־ציאנען אין פאריז, ווען דער מיניסטער קאלואן איז ב י ל ד ל י ך פערברענט געווארען.

דיעזע רוהע־שטערונגען זיינען הויפטזעכליך פארגעקומען צווישען די נידריגערע מיטעל־קלאסען. אבער אין אנדערע פלע־צער האבען זיי אנגענומען א גרעסערען פאלקס־כאראקטער.

אין 1788 האט אן אויפשטאנד אויסגעבראכען אין דער ברעטאן. ווען דער מיליטער־קאמאנדיר פון דען און דער גובער־נאטאר פון דער פראווינץ זיינען אוועק צו דעם ברעטאנישען פארלאמענט צו אנאנסירען דעם בעפעהל, דורך וועלכען דיעזע קערפערשאפט איז אבגעשאפט, איז די גאנצע שטאדט ארוים אין גאס. די מאסע האט געשטויסען און בעליידיגט די צוויי רע־גיערונגס־בעאמטע. דאס פאלק האט געהאסט דעם גובערנאטאר, בערטראן דע מאלוויל, און דער מיטעל־קלאס האט זיך בענוצט

דערמיט און האָט פערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז אין דיזען בעפעהל איז שולדיג נור דער גובערנאַטאָר, וועלכער „איז אַ מאָנסטער און פערדיענט צו ווערען אויפגעהאַנגען". ווען ער איז ארויסגעקומען פון פּאַלאַץ, האָט מען איהם בעשאָטען מיט שטיינער און אימיצער האָט פּרובירט ארומצואוואַרפען אַ שטריק מיט אַ פּעטליע ארום זיין האַלז. עס האָט שוין געהאַלטען ביי אַ קאַמפּף — די יונגע מענער פון פאָלק אריינברעכענדיג זיך אין די רייהען פון די סאָלדאַטען — ווען אַן אָפיציער האָט ארונטערגעוואָרפען זיין שווערד און האָט ערקלעהרט ברודערשאַפט מיט'ן פאָלק.

שפּעטער האָבען אויסגעבראָכען עהנליכע אויפשטענדע אין אַנדערע שטעדט אין ברעטאַן, און אויך די בויערען האָבען זיך ערהויבען, ווען דער קאָרן איז אוועקגענומען געוואָרען אין קווימפּער, סענט בריוק, מאָרלאַו, לאַמבאַל און אַנדערע פּלעצער. עס איז אינטערעסאַנט צו בעמערקען די אַקטיווע ראָליע, וועלכע עס האָבען געשפּיעלט אין דיזע רייאָטס די סטודענטען פון רען, און וועלכע האָבען פון יענער צייט אָן פראַטערניזירט מיט די רייאָטערס. אין דאָפין, בעזאָנדערס אין גרענאָבעל, האָט דער אויפשטאַנד אָנגענומען גאָר אַן ערנסטען כאַראַקטער. אזוי שנעל, ווי עס איז ארויסגעלאָזען געוואָרען דער קעניגליכער בעפעהל, אַז דער פּאַרלאַמענט איז אויפגעלייזט, האָט זיך דאָס פאָלק ערהויבען. מען האָט געקלונגען אין שטאָדט־גלאָק, און די מענשען פון די ארומיגע דערפער, דערשרעקענדיג זיך, זיינען געקומען צולויפען אין גרויסע מאַסען אין שטאָדט. עס איז געקומען צו אַ בלוטיגען קאַמפּף און פיעלע זיינען גע'הרג'עט געוואָרען. דעם קאָמאַנדיר'ס וואַכע איז געווען הילפלאָז און זיין פּאַלאַץ איז צושטערט געוואָרען. קלערמאָנט־טאָנער, מיט אַ האַק, געהאַלטען איבער זיין קאָפּ, האָט געמוזט צוריקרופען דעם קעניגליכען בעפעהל.

עס איז געווען דאָס פאָלק, און הויפּטזעכליך די פרויען, וועלכע האָבען געארבייט אין אזעלכע פעלע. וואָס אנבעלאַנגט

די מיטגליעדער פון פּאַרלאַמענט, האָט דאָס פּאָלק געהאַט אַ היבש ביסעל מיה, ביז עס האָט זיי אויסגעפונען. זיי האָבען זיך פערבעהאַלטען און האָבען געשריבען נאָך פּאַריז, אַז דאָס פּאָלק האָט געמאַכט דיעזען אויפשטאַנד געגען זייער ווילען, און ווען דאָס פּאָלק האָט זיי דערטאַפּט, האָט עס זיי געמאַכט פאַר גע־פאַנגענע — זייער אַנוועזענהייט האָט געגעבען אַן אָנשטעל פון געזעצליכקייט צו זייער אויפשטאַנד. די פרויען האָבען געהאַל־טען וואָך איבער דיעזע אַרעסטירטע מיטגליעדער, ניט וועלענ־דיג זיי פערטרויען צו די מענער, טאָמער וועלען זיי לאָזען זיי אַנטלויפען.

די מיטעל־קלאַסען פון גרינאָבעל זיינען געוועזען אין אַ צו־שטאַנד פון שרעק. אין משך פון דער נאַכט האָבען זיי אָרגאַני־זירט אַ מיליץ פון בירגער, וועלכע האָט גענומען בעזיץ פון שטאָדט־טויער ווי אויך פון מאַנכע מיליטערישע פּאָסטען, וועלכע זיי האָבען באַלד נאָכגעלאָזען צו די סאָלדאַטען. מען האָט זיך געצילעוועט מיט אַ קאַנאָנע אויף די רעבעלען, און דער פּאַרלאַ־מענט האָט זיך בענוצט מיט דיעזער סומאַטאָכע און איז פער־שוואונדען. פון 9טען ביז דעם 14טען יוני האָט די רעאַקציאָן טריאומפירט, אָבער דעם 14טען יוני איז געקומען די ידיעה, אַז עס האָט פּאַסירט אַן אויפשטאַנד אין בעזאַנסאָן און דאָס די שווייצאַרישע סאָלדאַטען האָבען זיך ענטזאַגט צו שיסען אויף דאָס פּאָלק. דאַן האָט זייער גייסט אויפס־ניי אויפגעלעבט, און עס איז פאָרגעשלאָגען געוואָרען צוזאַמענצורופען די אַלע שטענדע פון דער פּראָווינץ. זיינען אָבער באַלד אָנגעקומען פרישע סאָל־דאַטען, און דער אויפשטאַנד איז ביסלעכווייז איינגעשטילט גע־וואָרען. די אַגיטאַציאָן אָבער, אויפגעהאַלטען מייסטענס פון פרויען, האָט אָנגעהאַלטען נאָך גאָר אַ היבשע ווײַלע.

אַ חוץ דיעזע צוויי אויפשטענדע, וועלכע ווערען דערמאָנט פון די מייסטע היסטאָריקער, זיינען פיעלע אַנדערע אויסגעבראָ־כען אין פּראָווענס, לאַנגעדאָק און אין פיעלע אַנדערע פלעצער. און אפילו דאָרט, וואו עס זיינען ניט פאָרגעקומען קיינע ערנסטע

רייאָטען, האָט מען זיך בענוצט מיט דער הערשענדער אויפרע־גונג, אום אָנצוהאַלטען די אונצופריעדענהייט און אום צו מאַכען דעמאָנסטראַציאָנען.

און אויך אין פּאַריז צו יענער צייט האָבען שטאַטגעפונען פּיעלע דעמאָנסטראַציאָנען און צוזאַמענשטויסונגען צווישען דעם פּאָלק און סאָלדאַטען. די פיהרער פון דיעזע אַלע דעמאָנסטראַ־ציאָנען זיינען שפּעטער אויך געווען די, וואָס האָבען געשפּיעלט אַ בעדייטענדע ראָליע אין דער פאָלקס־רעוואָלוציאָן. מאַריע אַנטאָאינעט'ס בריעף צום גראַף דע מערסי אין דיעזער הינזיכט איז זעהר אינטערעסאַנט. דער בריעף איז דאַטירט אויגוסט 24, 1788, און אין דיעזען בריעף דערצעהלט זי איהם פון איהרע בע־פירכטונגען, פון דעם וואָס מען האָט געמאַכט זיך צוריקציהען פון זיין אַמט דעם ערטשבישאָף פון סענס און פון די שריט, וואָס זי האָט גענומען אום צוריקצורופען נעקער. די ווירקונג פון די רייאָטען אויף דעם קעניגליכען הויף קען מען לייכט זעהן פון דיעזען בריעף. די קעניגין האָט פאָראויסגעזעהען, אַז דאָס צו־ריקרופען פון נעקער וועט פערקלענערען דעם קעניג'ס אויטאָריטעט. זי האָט מורא געהאַט, דאָס „זיי קענען נאָך געצוואונגען ווערען צו נאָמינירען אַ פּריים־מיניסטער", אָבער „דער מאָמענט דריקט. עס איז העכסט וויכטיג, אַז נעקער זאָל אָקצעפּטירען."

דריי וואָכען שפּעטער, סעפּטעמבער דעם 14טען, 1788, ווען עס איז בעקאַנט געוואָרען, אַז לאַמאָניאָן האָט זיך צוריקגעצויגען, זיינען די רייאָטען געוואָרען נאָך שטאַרקערע. מען האָט אונ־טערגעצונדען די הייזער פון די צוויי מיניסטאָרען, לאַמאָניאָן און בריען, ווי אויך פון דובאָיס. מען האָט ארויסגערופען די אַרמיי, און אין פּיעלע גאַסען האָט שטאַטגעפונען אַ שוידערליכע אויסשלאַכטונג פון אָרעמע מענשען, וועלכע האָבען זיך ניט גע־קענט פערטהיידיגען. נאָך שפּעטער, אין אָקטאָבער, ווען דער פּאַרלאַמענט, וואָס איז פערשיקט געוואָרען נאָך טראָיעס, איז צוריק גערופען געוואָרען, האָבען די קליינע בעאַמטע און די בע־פעלקערונג אילומינירט דעם פּלאַץ דאַפין פאַר אייניגע אבענדען

כסדר. זיי האָבען געפאָדערט געלד פון די פערבייגעהער אום אויסצוגעבען אויף פייער־ווערק, און זיי האָבען געצוואונגען די פייגע הערען ארויסצושטייגען פון זייערע קאָטשען און פערנייגען זיך פאר דעם בילד פון העגרי דעם 4טען. פיגורען, וועלכע האָבען רעפּרעזענטירט קאַלאָן, ברעטייל און די דאטשעם דע פּאָלינאק, זיינען פערברענט געוואָרען. מען האָט אויך פּאָרגעשלאָגען צו פערברענען דאָס בילד פון דער קעניגין.

דיעזע רייאָטען האָבען זיך שטופּענוויז פערשפּרייט איבער אַנדערע טהיילען פון שטאָדט, און אַן ארמיי איז געשיקט געוואָרען צו אונטערדריקען זיי. בלוט איז פערגאָסען געוואָרען און פיעלע זיינען געטוידטעט און פערוואונדעט געוואָרען אויף דעם פּלאַס דע לא גרעוו. דיעזע, וועלכע זיינען פּראָצעסירט געוואָרען פאר די פּארלאַמענט־ריכטער, זיינען אָדער אין גאנצען פריינעלאָזען געוואָרען, אָדער מען האָט זיי גאַנץ לייכט בעשטראָפט.

אויף אזא אופן האָט דער רעוואָלוציאָנערער גייסט ערוואַכט און האָט זיך אַלץ מעהר און מעהר ענטוויקעלט אין דעם וועג פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן. די איניציאַטיווע איז געווים געקומען פון די מיטעל־קלאַסען — מייסטענס פון די נידריגערע מיטעל־קלאַסען — אָבער, אין אַלגעמיין גערעדט, האָבען די מיטעל־קלאַסען זיך געזאָרגט ניט צו קאָמפּראָמעטירען זיך, און די צאָהל פון זיי, וועלכע האָבען אָפען ארויסגעוויזען זייער אָפּאָזיציאָן צום קעניגטהום, איז געווען גאַנץ קליין. ווען עס וואָלטען נור געווען זייערע אייגענע פערזוכען צו וועהרען זיך, וואָלט פראנקרייך געמוזט נאָך װארטען יאָהרען־לאַנג אויף דעם שטורץ פון דעם קעניגליכען דעספּאָטיזמוס. גליקליכערווייזע האָבען א טויזענד אומשטענדען געצוואונגען די מאַסען צו רעוואָלטירען. און טראָץ דעם פאקט, דאָס נאָך יעדען אויסברוך זיינען געווען פיעל הפקר־הענגערייען, מאַסען־ארעסטען און זאָגאר פייניגונגען פאר די ארעסטירטע, האָט דאָס פאָלק דאָך רעוואָלטירט, געדריקט פון איין זייט דורך זייער פערצווייפעלטען עלענד, און געשטופּט פון דער אַנדערער זייט פון יענע אונקלאָרע

האפּנונגען, פון וועלכע די אַלטע פּרוי האָט גערעדט צו אַרטהור יאַנג. אין גרויסער צאָהל האָבען זיי זיך ערהויבען געגען די רע־גיערונג אין די פּראָווינצען, געגען די טאַקס־קאָללעקטאָרס, געגען די זאַלץ־טאַקס אַגענטען און זאָגאַר געגען דער אַרמיי. און אַזוי האַנדלענדיג, האָבען זיי פאַלשטענדיג צורודערט די רעגיערונגס־מאַשינעריע.

פון 1788 זיינען די בויערען־אויפשטענדע געוואָרען אַזוי אַלגעמיין, דאָס עס איז געוועזען אונמעגליך צו קריגען דאָס געלד פאַר די נויטיגע שטאַאַטס־אויסגאַבען, און לואי דער זעכצעהנ־טער, נאָכדעם, ווי ער האָט פאַר פערצעהן יאָהר ענטזאָגט זיך איינצוּבערופען די רעפּרעזענטאַנטען פון דער נאַציאָן טאָמער וועט דערביי זיין קעניגליכע אויטאָריטעט ליידען, איז איצט גע־וועזען געצוואונגען איינצובערופען צוערשט די צוויי פערזאַמלונ־גען פון די נאָטאַבעלען, און ענדליך, דעם „גענעראַל־שטאַאַט“.

זעקסטער קאפיטעל.

די איינבערופונג פון די גענעראל־שטאאטען.

די אונפעראנטווארטליכקייט פון'ם אלטען רעזשים. — די עלענדע לאגע פון די בויערען. — די אונצופריעדענהייט פון דער מי־טעל־קלאסע. — אן ענדערונג אין דער פאליטישער סיסטעם פון פראנקרייך. — נעקער. — דער פינאנציעלער קריזיס. — די אסעמבלי פון די נאטיבעלס (מיוחסים, אריסטאקראטען) ווערט איינבערופען. — לואי רופט איין די אלגעמיינע פערזאמלונג. — דער דריטער שטאנד קריגט א גרעסערע רעפרעזענטאציאן.

יעדער איינער, וואס האט געקענט די לאגע אין פראנקרייך, איז געווען זיכער, דאס די אונפעראנטווארטליכע הערשאפט אין פראנקרייך קען לאנג ניט אנהאלטען. דער עלענד אין די לאנד־דיסטריקטען איז געוואקסען פון יאהר צו יאהר, און עס איז גע־ווארען אלע מאל שווערער און שווערער אויפצומאנען די שטייער־ערען, און אין דער זעלבער צייט צו צווינגען די בויערען צו צאה־לען רענט צו די לענדלארדס און צו ערפילען די פערשיעדענע פעסטגעשטעלטע ארבייטס־לייסטונגען, וועלכע עס האט געפאר־דערט די אפיציעלע רעגיערונג. די שטייערען אליין האבען פער־שלונגען א העלפט און אפט צוויי־דריטעל פון דעם, וואס די בויערען האבען געקענט אויסארבייטען אין דעם משך פון א יאהר. בעטלעריי און רייאטען זיינען געווארען די נארמאלע פערהעלטניסע פון דעם דארף־לעבען. און דאן זיינען עס ניט גע־

ווען די בויערען אליין, וועלכע האָבען פּראָטעסטירט און רעבע־
לירט. אויך די מיטעל־קלאַסען האָבען בקול דמה אויסגעדריקט
זייער אונצופריעדענהייט. זיי האָבען אודאי פּראָפיטירט דורך
די פערמערונג פון די בויערען, און זיי ארייננענומען צו ארביי־
טען אין די פאבריקען, און זיי האָבען זיך אויך בענוצט מיט דער
דעמאָראליזאציאָן פון דער רעגיערונגס־פערוואלטונג און מיט די
פינאַנציעלע פּלאָנטערס פון דעם מאָמענט, און ארייננעכאַפּט
פאר זיך אלערליי סאָרטען מאָנאָפּאָליען, און זיי זיינען אויך
רייך געוואָרען דורך פערשיעדענע הלואות צום שטאַאט.

אָבער דאָס האָט ניט צופריעדענגעשטעלט די מיטעל־קלאַ־
סען. פאר א ווייל האָבען זיי גע׳פועל׳ט ביי זיך און האָבען
זיך צוגעפּאַסט צום קעניגליכען דעספּאָטיזמוס און צו דער הויף־
רעגיערונג. באלד איז אָבער געקומען א מאָמענט, ווען זיי האָ־
בען אָנגעהויבען מורא צו האָבען צו פערלירען זייערע מאָנאָ־
פּאָליען; ווען זיי האָבען געפיהלט, אז זיי זיינען ניט זיכער מיט
דעם געלד, וואָס זיי האָבען געבאָרגט דעם שטאַאט; זיי האָבען
אויך ניט געפיהלט זיך גאַנץ זיכער אין דעם בעזיץ פון לאַנד,
וואָס זיי האָבען געקראָגען, פון די פאבריקען, וואָס זיי האָבען
אויפגעבויט, און זיי האָבען אָנגעהויבען שפּעטער אויפצומונטע־
רען דאָס פאָלק אין זיין אויפשטאַנד, כדי צו שטירצען די רעגיע־
רונג און גרינדען זייער אייגענע פּאָליטישע מאַכט. דיעזע ענט־
וויקלונג קען זעהר לייכט נאָכגעפּאָלגט ווערען אין דעם משך
פון די ערשטע דרייצעהן אָדער פערצעהן יאָהר פון לואי דעם
זעכצעהנטען׳ס הערשאַפט, פון 1774 ביז 1788.

עס איז געוועזען בעשיינפערליך, דאָס עס קומט פאר אן ענ־
דערונג אין דעם גאַנצען פּאָליטישען סיסטעם פון פראַנקרייך.
אָבער לואי דער זעכצעהנטער און זיין הויף האָבען זיך געוועהרט
געגען דיעזע ענדערונג, און זיי האָבען זיך אזוי לאַנג געוועהרט
אז, ווען דער קעניג האָט שוין בעשלאָסען נאָכצוגעבען דיעזע רע־
פאָרמען, וועלכע וואָלטען אין אָנפאַנג אויפגענומען געוואָרען מיט
אזא פרייד, זיינען זיי שוין מעהר ניט געווען צופריעדענשטע־

לענד און געניגענד פאר די נאציאָן ; ווערענד אין 1775 וואָלט א רעזשים פון דער אריסטאָקראטיע, געמישט מיט א נאציאָנא־לער רעפּרעזענטאציאָן, פּאָלשטענדיג צופריעדענגעשטעלט די מיטעל־קלאַסען, איז 12 יאָהר שפּעטער, אין 1787, דער קעניג געשטאַנען פּנים אל פּנים מיט אַן עפענטליכער מיינונג, וועלכע האָט שוין מעהר ניט געוואָלט וויסען פון קיינע קאָמפּראָמיסען, און האָט געפאָדערט א רעפּרעזענטאַנטיווע רעגיערונג מיט דער פולער בעשרענקונג פון דער קעניגליכער מאכט.

מיר האָבען געזעהען, ווי לואי דער זעכצעהנטער האָט פערוואָרפען די גאַנץ־געמעסיגטע פּאָרשלעגע פון טיורגאָ. שוין דער געדאַנק בלויז פון בעגרענצען עטוואָס די קעניגליכע מאכט איז איהם געווען העכסט אבשטויסענד. דערפאר האָבען טיור־גאָ'ס רעפאָרמען — די אָבשאַפונג פון געצוואונגענער ארבייט — די אָבשאפונג פון די האנדעלס־וועכטער און א שרעקעדיגער פערזוך צו מאכען די צוויי פּריווילעגירטע קלאַסען — דעם אדעל און פּריסטערטהום — צו צאָהלען עטוואָס פון די שטייערען — ניט געהאַט קיין ממשות'דיגען רעזולטאַט. אלעס אין א שטאַאַט איז שטאַרק פערבונדען איינס מיט דאָס אנדערע, און אלעס אין דעם אַלטען רעזשים איז צופאלען געוואָרען אין חורבונות צו־זאַמען.

נעקער, וועלכער איז געקומען באַלד נאָך טיורגאָ, איז גע־ווען מעהר פינאַנסיסט ווי שטאַאַטסמאַן. ער האָט געהאַט דעם פינאַנסיסט'ס שמאָלען מח, וועלכער זעהט זאכען נור אין זייער קליינליכער שייכות און הינזיכטען. זיין ריכטיגער עלעמענט איז געווען פינאַנציעלע אָפּעראַציאָנען און צו קריגען געלד געבאָרגט. מען דאַרף נור איבערלעזען זיין בוך וועגען דער עקזעקוטיווע גע־וואַלט, אום צו פערשטעהען, ווי אַזוי זיין מח, געוועהנט נור צו טראַכטען איבער די טהעאָריע פון רעגיערונג, האָט ניט גע־קענט קומען צו א געוויסער קלאָרהייט ווען די געזעלשאַפט איז

געוועזן צוריסען אין שטיקער פון פערשיעדענע לײדענשאפטען, ווי דאָס איז געוועזן דאן דער פאַל מיט פראַנקרייך.*)

נאָך מעהר, נעקער האָט קיין מאָל דעם מוטה ניט געהאַט צו בענוצען זיך פאר לואי דעם זעכצעהנטען מיט דעם קלאָרען, שטרענגען און מוטהיגען לשון, וואָס די אומשטענדען האָבען געפאָרדערט. ער האָט גערעדט צו איהם גאַנץ שרעקעדיג איבער רעפּרעזענטאַטיווער רעגיערונג, און איז געגאַנגען מיט זיינע רעפאָרמען בלויז אזוי ווייט, דאָס זיי האָבען ניט געקענט לייזען די שוויעריגקייטען און ניט צופריעדענשטעלען קיינעם, כאָטש זיי האָבען אין דער זעלבער צייט געמאַכט יעדען פיהלען די נויטווענדיגקייט פון א פונדאַמענטאַלער ענדערונג.

די פּראָווינץ־פערזאמלונגען, אכטצעהן פון וועלכע נעקער

*) די עקזעקוטיווע געוואלט אין די גרויס־שטאַאטען", צוויי בענדער, 1792. די אידעע פון דיעזען בוך איז, דאָס דער קריזיס, וועלכען פראַנקרייך האָט דורכגעמאַכט אין 1792, קומט נור פון דעם, וואָס די נאַציאָנאַל־פערזאמלונג האָט פערנאַכלעסיגט צו געבען דעם קעניג א שטאַרקע עקזעקוטיווע מאַכט. „אַלעס וואָלט געגאַנגען מעהר אָדער וועניגער כשורה, ווען מען וואָלט נור געזאָרגט צו גרינדען אַ שטאַרקע אויטאָריטעט", שרייבט נעקער אין דער פאָררעדע צו זיין בוך, און אין בוך אַליין פערבריטערט ער זיך איבער די גרויסע, גרענצלאָזע רעכטע, וואָס דער קעניג וואָלט בעדארפט האָבען. עס איז אמת, דאָס אין זיין בוך „געזעצגעבונג און קאָרנהאַנדלונג", פון 1776, האָט ער ענטוויקעלט אייניגע אידעען, וועלכע ווייזען זיין סימפּאַטהיע מיט די אָרעמע; ער האָט דאָרט גע'טענה'ט, דאָס דער שטאַאט דארף זיך אריינמישען און בעשטימען דעם פּרייז פון ווייץ צו גונסטען פון די אָרעמע, אָבער ווייטער פון דעם איז זיין „שטאַאטס־סאָציאליזמוס" ניט געגאַנגען. דער עיקר, לויט זיין מיינונג, איז געוועזן אַ שטאַרקע רעגיערונג, אַ טהראָן, וואָס זאָל רעספּעקטירט ווערען און וואָס זאָל, צוליעב דיעזען צוועק, זיין אַרומגערינגעלט מיט הויכע טשינאָווניקעס און מיט אַ שטאַרקער עקזעקוטיוו־מאַכט.

האָט צוגעגעבען צו די, וועלכע טיורגאָ האָט איינגעפיהרט, און וועלכע האָבען געפיהרט צו דער עטאַבלירונג פון דיסטריקטען און דאָרף־פערזאַמלונגען, האָבען זיך בעשעפטיגט דערמיט, וואָס זיי האָבען דיסקוטירט איבער די שווערסטע און ברענענדסטע פראַגען און דערמיט האָבען זיי בולט ארויסגעשטעלט די שרעקליכע קאָררופּציאָן פון דער אונבעגרענצטער מאַכט פון קעניגטהום, און דיזע דיסקוסיאָנען, וועלכע האָבען געוויס זיך פערשפּרייט איבער אַלע דערפער און שטעדטלעך, האָבען זעהר פיעל געהאָלפען דעם שטורץ פון דעם אַלטען רעזשים. אויף אַזאַ אופן האָבען די פּראָווינץ־פערזאַמלונגען, וועלכע וואָלטען אין 1770 געקענט דיענען אלס בליץ־אָבלייטערס און וואָלטען קלענער געמאַכט די מאַכט פון׳ם שטורם, האָבען גאָר מעכטיג געהאָלפען דעם אויפשטאַנד פון 1788. אויך איז נעקער׳ס רעפאָרם פון 1781, אייניגע מאָנאַטען פאַר זיין פערלאָזען זיין אמט, געווען אַ שווערער קלאַפּ פאַר די קעניגליכע אריסטאָקראַטיע. ווי דאָס פּאַסירט אימער אין אזעלכע פעלע, האָט ער געהאָלפען אַ טרייסעל טהאָן די סיסטעם, וואָס האָט שוין געהאַלטען ביים פאַלען, אָבער ער איז געווען מאַכטלאָז ניט צו דערלאָזען, אז דער פאַל זאָל זיך ניט אומוואַנדלען אין אַ רעוואָלוציאָן. וואהרשיינליך האָט ער גאָר ניט בעגריפען, אז עס דערנעהערט זיך די רעוואָלוציאָן.

דער פינאַנציעלער קראַך איז געקומען נאָך דער ערשטער אוועקשיקונג פון נעקער, אין די יאָהרען 1781—1787. די פינאַנסען זיינען געווען אין אזא שלעכטער לאגע, דאָס די חובות פון׳ם שטאַט, פון די פּראָווינצען, די שטאַאַט־דעפּאַרטמענטס, און זאָגאר פון דער קעניגליכער הויז־ווירטהשאַפט האָבען געהאַלטען אין איין וואקסען. צו אירגענד וועלכען מאָמענט וואָלט דער שטאַאַט געקענט ערקלערט ווערען באַנקראָט, אַ באַנקראָט, וועלכען די מיטעלקלאַסען, וואָס זיינען איצט געווען פּעראינטערעסירט אין די שטאַאַטס־פינאַנסען, אלס קרעדיטאָרען, האָבען בשום אופן ניט געוואָלט. צו דעם אַלעם איז די מאסע פון פאָלק געווען אזוי פעראָרעמט, אז זי האָט ניט מעהר געקענט בעצאָהלען די שטייערען, און האָט ניט געצאָהלט און האָט רעוואָל־

טירט. און די פריסטער און אריסטאָקראַטען האָבען זיך פון זייער זייט ענטזאגט מיט עטוואָס צו אָפּפערען פאר'ן שטאַאט. אונטער אזעלכע אומשטענדען האָבען די אויפשטענדע אין די דערפער נויטווענדיגערווייזע געבראכט אַלץ מעהר און נעהענטער דאָס לאַנד צו דער רעוואָלוציאָן. און עס איז געווען אין מיטען פון דיזער שווערער לאַגע, ווען דער מיניסטער קאַלאָן האָט איינבערופען די פערזאמלונג פון דער אריסטאָקראַטיע אין ווערסייל פאר פעברואר דעם 22טען, 1787.

איינצורופען דיזע פערזאמלונג פון „נאָטאַביליטעטען" איז געווען דאָס, וואָס האָט געראדע ניט געטאָרט געשעהען אין יענעם מאָמענט. עס איז געווען געראדע יענע פּאָליאַטיווע, וועלכע פון איין זייט האָט געמאַכט נויטווענדיג די איינבערופונג פון דער נאַציאָנאַל־פערזאמלונג, און פון דער אנדערער זייט האָט זי פערשפּרייט מיסטרויען צום קעניגליכען הויף און צו די צוויי פּריווילעגירטע קלאַסען, דעם אַדעל און דעם פּריסטערטהום. דורך יענע פערזאמלונג האָט מען זיך דערוואוסט, דאָס דער נאַציאָנאַלער חוב האָט שוין דערגרייכט ביז צו זעכצעהן הונדערט און זעקס און פופציג מיליאָן — אַן ערשרעקענדע סומע צו יענער צייט — און דאָס דער יעהרליכער דעפיציט איז יעהרליך געוואקסען מיט אַ הונדערט און פופציג מיליאָן. און דאָס אַלעס אין אַ לאַנד, אַזוי רואינירט, ווי פראנקרייך איז יעמאָלט געווען! מען האָט זיך עס דערוואוסט — און יעדער האָט גערעדט וועגען דעם. און נאָכדעם, ווי יעדער האָט גערעדט וועגען דעם, האָבען די „נאָטאַביליטעטען", וועלכע זיינען גענומען געוואָרען פון די העכערע קלאַסען, און וועלכע זיינען פּראַקטיש געווען אַ פערזאמלונג פון מיניסטאָרען, זיך פונאנדערגעגאנגען דעם 25טען מאַי, ניט האָבענדיג אויפגעטהאָן דאָס מינדעסטע. וועהרענד זייערע בעראַטהונגען, איז קאַלאָן געוואָרען אויס מיניסטער, און אויף זיין פּלאַץ איז אָנגעקומען לאָמעניע די בריען, דער ערטשבישאָף פון סען. אָבער דער נייער מיניסטער דורך זיינע אינטריגען און דורך זיין שטרענגקייט, וועלכע ער האָט פּרובירט אָנצונעהמען, האָט נור אויסגעפיהרט דאָס, וואָס ער האָט אויפגעבראכט

געגען זיך די פּארלאַמענטען, ארויסגערופען רייאַטען, ווען ער האָט געוואָלט זיי אויפלייזען, און האָט נאָך שטארקער אויפגע־רעגט די עפענטליכע מיינונג געגען דעם קעניג. ווען מען האָט איהם משלח געווען פון זיין אַמט דעם 25טען אויגוסט, 1788, איז גאַנץ פראנקרייך געווען אין היילער פרייד. און אזוי ווי ער האָט קלאָר בעוויזען די אונמעגליכקייט פון אַ דעספּאָטישער רעגיערונג, האָט דער הויף קיין אַנדער ברירה ניט געהאַט, ווי נאָכצוגעבען. דען 8טען אויגוסט, 1788, איז לואי דער זעכ־צעהנטער ענדליך געצוואונגען געווען איינצורופען די נאַציאָ־נאַל־פערזאַמלונג, און צו בעשטימען איהר ערעפנונג פאר דעם ערשטען מאַי, 1789.

און זאָגאר אין דעם האָט דער הויף און נעקער, וועלכער איז צוריקגערופען געוואָרען, אלס מיניסטער אין 1788, גע־טהאָן אַלעס, אום צו ערגערען אַלעמען. עס איז געווען די אַל־געמיינע מיינונג אין פראנקרייך, דאָס אין דער נאַציאָנאַל־פער־זאַמלונג, אין וועלכער דריי קלאַסען האָבען בעדארפט זיין בע־זונדער רעפּרעזענטירט, דארף דער דריטער שטאַנד האָבען צוויי מאָל אזוי פיעל מיטגליעדער, ווי די צוויי אַנדערע, און דאָס די אַבשטימונג דארף זיין אַ פּערזענליכע, אָבער לואי דער 16טער און נעקער זיינען געווען געגען דעם, און זיי האָבען זאָגאר איינ־בערופען אַ צווייטע פערזאַמלונג פון די נאָטאַביליטעטען אויף נאָוועמבער דעם 6טען, 1788, וועלכע וועלען, ווי זיי זיינען עס זיכער געווען, פערוואַרפען די דאָפּעלטע צאָהל מיטגליעדער פון דעם דריטען שטאַנד און די פּערזענליכע אַבשטימונג. דאָס איז געווען טאַקע, וואָס עס האָט פּאַסירט. אָבער טראָץ דעם, איז די עפענטליכע מיינונג געווען אזוי שטארק צו גונסטען פון'ם דריטען שטאַנד דורך די פּראָווינץ־פערזאַמלונגען, דאָס נעקער און דער קעניג האָבען געמוזט ענדליך נאָכגעבען. דעם דריטען שטאַנד איז בעוויליגט געוואָרען אַ דאָפּעלטע רעפּרעזענטאַציאָן, ד. ה., דאָס פון אַ טויזענד דעפּוטאַטען וועט דער דריטער שטאַנד האָבען אזוי פיעל, וויפיעל דער אַדעל און דער פּריסטערטהום ווע־לען האָבען צוזאַמען. אין קורצען, דער קעניג און נעקער האָבען

געטהאָן אַלעס, װאָס זיי האָבען נור געקאָנט, אום צו מאַכען זיך פאר א שונא די עפענטליכע מיינונג, און גאָר ניט געווינענדיג דערמיט פאר זיך. דאָס וועהרען זיך פון דעם קעניג געגען די איינבערופונג פון א נאַציאָנאַל־פערזאמלונג איז געוועזן אומזיסט. „די גענעראַל־שטאַאטען“ זיינען צוזאמענגעקומען אין ווערסאַיל דעם 5טען מאַי, 1789.

ז י ע ב ע ט ע ר ק א פ י ט ע ל.

די אויפשטענדע פון די לאַנד־דיסטריקטען און די ערשטע מאַנאַטען פון 1789

די העלדישקייט פון די מיטעל־קלאַסען ביי'ן אַנפאַנג פון דער רעוואָלוציאָן שטאַרק איבערשעצט. — די אָבשאַפונג פון לייב־אייגענשאַפט. — די געצוואונגענע ארבייט און אַנדערע געמיינהייטען געגען די בויערען. — די ניט־גערעטעניש אין 1789. — עס קומען רייאָטען. — וואָס פאַר אַ סאָרט רייאָטען. — „וויוו לא ליבערטע!" — די רייאָטען אין אַגדע. — וואָס מען גיט נאָך דעם פאָלק. — די ווירקונג פון די רייאָטען אויף די וואַהלען. — די אגיטאַציע אין די דערפער. — די וויכטיגקייט פון דעם בויערען־אויפשטאַנד.

קיין זאַך קען ניט זיין קיין גרעסערער טעות, ווי צו מיינען אָדער צו שילדערען פראַנקרייך אלס אַ נאַציאָן פון העלדען ביז 1789, און דער געשיכטס־שרייבער קווינעט איז געווען פאָלשטענדיג גערעכט, ווען ער האָט אַ תל געמאַכט פון דיזער לעגענדע, וועלכע מאַנכע היסטאָריקער האָבען זיך געמאַטערט צו פערשפרייטען. עס איז קלאָהר, דאָס אויב מיר זאָלען צונויפזאַמלען אין איינינע זייטלעך די צופעליגע פּאַסירונגען, זעהר זעלטענע נאָך אַלעמען, פון אָן אָפענעם וועהרען־זיך געגען דעם אַלטען רעזשים פון דער זייט פון דער מיטעל־קלאַס — ווי, למשל, ד'עספּרעמענים אָפּאָזיציאָן — וואָלטען מיר געקענט צונויפשטעלען אַ נישקשה'דיג איינדרוקספאָלען בילד. אָבער

וואָס עס וואַרפט זיך בעזאָנדערס אין די אויגען, ווען מען בעטראַכט די פערהעלטניסע פון דער צייט, איז די אַבוועזענהייט פון ערנסטע פּראָטעסטען, פון דער פעסטקייט און בעהויפּטונג פון דעם אינדיווידואום און פון די אונטערטהעניגקייט פון דעם מיטעל־קלאַס. „קיינער מאַכט זיך ניט מיט עפּעס בעקאַנט", זאָגט קווינעט גאַנץ ריכטיג. „עס איז גאָר ניטאָ קיין געלעגענהייט צו דערקענען איינעם". און ער פרעגט: „וואָס האָבען זיי געטהאָן — באַרנאַוו, טהורעט, סער, ווערגניסוד, גאָדיט, ראָלאַנד, דאַנטאָן, ראָבעספּיער און די אַלע אַנדערע, וועלכע זיינען אַזוי שנעל געוואָרען די העלדען פון דער רעוואָלוציאָן?"

שטומפּפקייט און שטומקייט האָט געהערשט אין די פּראָווינצען און שטעדט. די צענטראַל־מאַכט האָט געמוזט רופען מענשען צו שטימען און איינצולאַדען זיי צו זאָגען אין דער הויך דאָס, וואָס זיי האָבען זיך געשושקעט אין דער שטיל, איידער דער דריטער שטאַנד האָט אַרויסגעלאָזען זיין בעריהמטע ערקלעהרונג. און זאָגאַר דאָן! אויב אין מאַנכע פון די ערקלעהרונגען געפינען מיר מוטהיגע ווערטער פון רעבעליאָן, וואָס אָבער פאַר אונטערטהעניגקייט און שרעקעדיגקייט געפינט מען אין די מייסטע ערקלעהרונגען, און וואָס פאַר אַ געמעסיגקייט אין זייערע פאָדערונגען! ווייל, נאָך דעם רעכט צו טראָגען וואַפען; און נאָך אירגענד וועלכע געזעצליכע גאַראַנטיען געגען הפקר־אַרעסטען, איז עס געווען הויפּטזעכליך אַביסעלע מעהר פרייהייט אין די מוניציפּאַלע אַנגעלעגענהייטען, וואָס עס איז געפאָדערט געוואָרען אין די ערקלעהרונגען און אויפרופע פון דעם דריטען שטאַנד.*) עס איז געווען ערשט נאָכהער, ווען די

*) וואָס אָנבעטרעפט די פאָדערונגען, וועלכע האָבען שפּעטער אַרויסגערופען דעם גאַנצען צאָרן פון די לאַנד־אייגענטהימער, איז נויטיג צו נאָטירען די פאָלגענדע: די טאַקסע אויף ברויט און פלייש זאָל בעשטימט ווערען לויט די דורכשניטליכע פרייזען, האָבען געפאָדערט ליאָן, טראָיעס, פּאַריז און שאַלאָן. „דאָס דער אַרבייטס־לוין זאָל רעגולירט ווערען פעריאָדיש, לויט די טעגליכע בעדירפניסע", האָט

דעפּוטאַטען פון דעם דריטען שטאַנד האָבען געזעהן זיך אונטער־שטיצט פון פּאַריזער פאָלק, און ווען די מורמלעריי פון די בויערען־אויפשטענדע האָט זיך אָנגעהויבען הערען, ערשט דאַן זיינען זיי געוואָרען מוטהיגער אין זייער שטעלונג צום קעניג־ליכען הויף.

גליקליכערוויזע האָט דאָס פאָלק אָנגעהויבען צו רעוואָל־טירען איבעראַל, נאָך די שטערונגען וועלכע זיינען ארויסגערופען געוואָרען דורך די פּאַרלאַמענטען וועהרענד דעם זומער און הערבסט פון 1788, און דער שטראָם פון אויפשטאַנד, ווערענדיג אַלץ מעכטיגער און געוואַלטיגער, האָט דערגרייכט שוין ביז די אויפשטענדע אין די דערפער אין יולי און אויגוסט פון 1789.

עס איז שוין געזאָגט געוואָרען, דאָס די לאַגע פון די בויערען און אַרבייטער אין די שטעדט איז געווען אַזעלכע, דאָס אַן איינציגע ניט־גערעטעניש איז געווען גענוג, אום צו מאַכען אַ שרעקליכען ברויט־יקרות אין די שטעדט און אַ הונגער־צייט אין די דערפער. די בויערען זיינען שוין ניט מעהר געווען קיין לייב־אייגענע, די לייב־אייגענשאַפט איז שוין לאַנג צוריק אָבגע־שאַפט געוואָרען אין פראַנקרייך, ווענינגסטענס אויף די פּריוואַט־גיטער. נאָך דעם, ווי לואי דער 16טער האָט זי אָבגעשאַפט אויף די קעניגליכע גיטער אין 1779, זיינען געבליבען אין 1788 נור אַרום 80 טויזענד פּערזאָנען, וועלכע זיינען נאָך געהאַלטען

רענן געפאָדערט; דאָס עס זאָל גאַראַנטירט ווערען אַרבייט צו אַלע אַרבייטס־פעהיגע מענשען, האָבען געפאָדערט אַנדערע שטעדט. וואָס וויעדער אָנבעלאַנגט די ראָיאַליסטען קאָנסטיטוציאָנאַליסטען, וועלכע זיינען געווען גאַנץ שטאַרק אין צאָהל, קען מען זעהן פון די פּאַר־שלעגע, וואָס זיינען געמאַכט געוואָרען אין דער „אַלגעמיינער פאָדע־רונג“, אַנאַליזירט פון טשעססין (די וואַהלען און די אויפרופע פון פּאַריז אין 1789, באַנד 3, 1889) דאָס זיי האָבען נור געוואונשען, אַז „די גענעראַל־שטאַאַטען“ זאָלען זיך בעגרענצען בלויז מיט בעראַטהונגען איבער פינאַנס און איבער איינשפּאַרונגען אין די ווירטהשאַפטס־אויסגאַבען פון דעם קעניג און די פּרינצען.

געוואָרען אַלס לייב־אייגענע אין דער יורא, און אין גאַנץ פראַנקרייך העכסטענס אַ מיליאָן און אַ האַלב, און אפשר זאָגאַר נאָך וועניגער ווי אַ מיליאָן. און דיעזע לייב־אייגענע זיינען עס שוין ניט געוועזן אין דעם שטרענגען זין פון וואָרט. וואָס אַנבעטרעפט די מאַיאָריטעט פון די בויערען, האָבען דיזע שוין לאַנג אויפגעהערט צו זיין לייב־אייגענע, אָבער זיי האָבען נאָך געהאַלטען אין צאָהלען מיט געלד און מיט אַרבייט זייערע אַמאָליגע הערען, די פּריצים. די צאָהלונגען, זעהר שווערע, זיינען אויפגעמאָהנט געוואָרען פון זיי פאַר דאָס רעכט צו האַלטען דאָס לאַנד, צי קאָלעקטיוו, אַלס גאַנצע געמיינדע, אָדער פּריוואַט, אַלס פאַרם־לאַנד. און יעדע שטיקעל לאַנד אָדער פאַרם האָט געהאַט איהרע אָבצאָהלונגען אַזוי פערשיעדענאַרטיג ווי צאָהלרייך, און זיי אַלע זיינען פערשריעבען געוואָרען אין די פעאָדאַלע ביכער.

אַחוץ דעם האָט נאָך דער פּריץ געהאַט דאָס אויסשליסליכע רעכט פון צו זיין ריכטער, אָדער, ווען ער האָט עס אַליין ניט געוואָלט טהאָן, האָט ער נאָמינירט דעם ריכטער. און אָט אַ דאַנק דיעזער אַלטער פּריווילעגיע האָט ער בייבעהאַלטען אַלערליי פּערזענליכע רעכטע איבער זיינע געוועזענע לייב־אייגענע.*) ווען אַן אַלטע פרוי האָט געלאָזען בירושה איהר טאָכטער איינעם אָדער צוויי בוימער אָדער אייניגע אַלטע

*) אין אַן אויסגעצייכענטען פּאַמפלעט, אַרויסגעגעבען פון איינעם ד.... (אַפּריל 10, 1789) געפינען מיר אַן ערקלעהרונג פון די אורזאַכען, וועלכע שטערען דער ענטוויקלונג פון דער אַגריקולטור: די גרויסע טאַקסעס, די מעשר־אָבצאָהלונגען און אַלערליי אַנדערע אָבצאָהלונגען, און וועלכע האַלטען אַלץ אין איין וואַקסען, אויך די גרויסע מאַסע פון ווילד־פאַנג, וואָס ווערט פערהאַלטען דורך דעם מיסברויך פון פּריווילעגיען און ספּאָרט, און דעם מיסברויך פון דער ריכטער־שטעלע — דאָס אַלעס מאַכט מעגליך די פּריצים צו האַנדלען ווי דעספּאָטען און צו האַלטען די איינוואוינער פון די לאַנד־דיסטריקטען אין די קייטען פון שקלאַפעריי.

קלייזער — ווי, למשל, „מיין שווארצע וואטאָווע ספּאָדניצע", אַ צואה, וועלכע איך האָב געזעהן, — איז געקומען דער נאָבעלער לאָרד אָדער די גרויסמוטהיגע ליידי פון שלאָס, און האָט ארויפ־געלעגט אַ טאַקס אויף דיזע ירושה. דער בויער האָט אויך געצאָהלט פאר דאָס רעכט פון חתונה, פון ווערען בעגראָבען, פון אָנשליסען זיך אָן דער קירכע. ער האָט אויך געצאָהלט אויף אַלץ, וואָס ער האָט געקויפט אָדער פערקויפט, און דאָס רעכט גופא צו פערקויפען זיין תבואה אָדער זיין וויין איז געווען בעשרענקט. ער האָט ניט געטאָרט פערקויפען, איידער דער לאָרד האָט פערקויפט זיין סחורה. ענדליך זיינען געווען אַלערליי אָבצאָהלונגען פאר דעם געברויך פון'ם מילל, פון'ם וויין־פּרעס, פון דעם עפענטליכען באַק־הויז, פון דעם וואַש־פּלאַץ, אַלעם וואָס איז געווען איינגעפיהרט זייט די צייט פון לייב־אייגענ־שאַפט, ווי אויך די בעשטייערונג פון נים, שוועמלעך, לייוועגט, פּאָדעס, וועלכע זיינען פריהער בעטראַכט געוואָרען אַלס מתנות צו פערשיעדענע שמחות.

וואָס אָנבעטרעפט די פאָרגעשריבענע ארבייט, האָט זי אָנגענומען זעהר פיעלע פאָרמען: די ארבייט אין די פעלדער פון דעם פריץ, די ארבייט אין פּאַרק און אין זיינע סעדער און אר־בייט צו בעפריעדיגען אַלע סאָרטען קאַפּריזען. אין מאַנכע דער־פער איז זאָגאַר געווען אַ פערפּפליכטונג צו קלאַפּען אין טייך ביינאַכט, כדי די זשאַבעס זאָלען ניט שטערען דעם פריץ אין זיין שלאָף.

פערזענליך איז דער מענש געווען פריי, אָבער דיזער גאַנצער נעץ פון צאָהלונגען, וועלכער איז ביסלעכווייז געוועבט געוואָרען דורך די כיטרעקייט פון דעם פריץ און זיינע סטיור־אַרדס אין די יאָהרהונדערטע פון לייב־אייגענשאַפט, אין דיזען נעץ האָט זיך נאָך דער בויער געהאַלטען אין איין ווארפען.

און נאָך דעם פריץ איז געקומען דער שטאַאַט מיט זיינע טאַקסעס, מיט זיינע געלד־שטראָפען, מיט זיינע צוואַנציגער, מיט זיין פליכטמעסיגער ארבייט ווערענדיג אַלץ גרעסער. און דער שטאַאַט, פונקט ווי דער פריץ, האָבען זיך געהאַלטען אין

איין קליגען, ווי צו ענטדעקען נייע פּרעטענזיעס פאַר די בערוי־
בונג פון'ם בויער.

עס איז אמת, דאָס זייט טורגאָ'ס רעפאָרמען האָט דער בויער אויפגעהערט צו צאָהלען געוויסע פעאָדאַלע טאַקסעס, און מאַנכע גובערנאַטאָרען אין די פּראָווינצען האָבען זאָגאַר ענטזאַגט זיך צו געברויכען געוואַלד פאַר די אויפמאַהנונג פון געוויסע טאַקסעס, וועלכע זיי האָבען געהאַלטען פאַר אונגע־רעכטע. אָבער די הויפּט פעאָדאַלע טאַקסען, וואָס מען האָט גע־צאָהלט פאַר דאָס לאַנד, דיעזע זיינען אויפגעמאָהנט געוואָרען ביז א פּרוטה, און זיי זיינען געוואָרען אַלץ שווערער און שווע־רער, ווייל די שטאַאט־ און פּראָווינץ־טאַקסעס, צו וועלכע זיי זיינען צוגערעכענט געוואָרען, האָבען געהאַלטען אַלץ אין איין וואַקסען. עס איז דערפאַר ניטאָ קיין וואָרט פון איבערטרייבונג אין די פינסטערע בילדער פון לעבען אין די דערפער, געשיל־דערט פון יעדען געשיכטס־שרייבער פון דער רעוואָלוציאָן; אבער עס איז אויך ניטאָ קיין איבערטרייבונג אין דער בעהויפּטונג, דאָס אין יעדען דאָרף זיינען געווען מאַנכע בויערען, וועלכע האָבען זיך אַרויפגעאַרבייט צו א געוויסען גראַד פון וואוילהאַבענהייט, און דאָס דיעזע בעזאָנדערס זיינען געווען די מענשען, וועלכע האָבען געוואונשען אַראָבצוטרייסלען פון זיך אַלערליי פעאָדאַלע פערפּפליכטונגען און צו געווינען אינדיווידועלע פרייהייט. די צוויי טיפּען, געשילדערט פון ערקמאַן און שאַטריאַן אין זייער „געשיכטע פון בויער“, פון דעם מיטעלקלאַס מענשען פון דאָרף און פון דעם בויער, וואָס איז צוריבען געוואָרען אונטער דער משא פון זיין אָרעמקייט — זיינען לעבענס־געטריי. זיי ביידע האָבען געלעבט. דער ערשטער האָט צוגעגעבען פּאָליטישע מאַכט דעם דריטען שטאַנד, וועהרענד די חברות רעבעלען, וועלכע האָבען זייט דעם ווינטער פון 1788־1789 אָנגעהויבען צו צווינ־גען די אדעללייט אויפצוהערען צו מאָהנען די פעאָדאַלע טאַקסען, וואָס זיינען פערשריעבען אין די ביכער, האָבען זיך געבילדעט פון די הונגערענדע בויערען אין די דערפער, וועלכע האָבען נור

געהאט שטיבלעך פון בלאָטע, אום צו לעבען אין זיי און אייניגע קאַשטאַנען, אלס זייער נאַהרונג.

דאָס זעלבע איז אויך אָנווענדבאַר אויף די שטעדט, וואו די פעאָדאַלע רעכטע האָבען פונקט אַזוי געגאָלטען, ווי אין די דערפער. די אָרעמע קלאַסען אין די שטעדט זיינען געווען פונקט אַזוי דערשטיקט אונטער די פעאָדאַלע טאַקסעס, ווי די בויערען; דאָס רעכט פון פריץ אלס עלטסטער, אלס ריכטער, איז געבליבען אין זיין גאַנצער מאַכט אין פיעלע גרויסע שטעדט, און די כאַטקעס פון די בעלי־מלאכות האָבען געצאָהלט דיזעלבע טאַקסעס אין פאַל פון אַ פערקויף אָדער אַ ירושה, ווי די לעבער פון די בויערען. מאַנכע שטעדט האָבען זאָגאַר געהאַט צו צאָהלען אַ שטענדיגען שטייער, אלס אַן אויסלייז־געלד פון זייער געוועזענער פעאָדאַלער אונטערוואָרפענהייט. אחוץ דעם האָט די מאַיאָריטעט פון די שטעדט געמוזט צאָהלען דעם „פרייוויליגען געשענק“ צום קעניג, אום נור אויפצוהאַלטען דעם שאָטען פון מוניציפאַלער אונאַבהענגיגקייט, און די לאַסט פון דיזע טאַקסעס האָט אַם שטאַרקסטען געדריקט די אָרעמע. אויב מיר גיבען נאָך צו צו דעם אלעם די שווערע קעניגליכע טאַקסעס, די פראָווינץ־שטייערען, די געלד־שטראָפען, דעם זאַלץ־טאַקס און די איבעריגע, ווי אויך די קאַפריזען פון די בעאַמטע, די שווערע אויסגאַבען פון אַ געריכט און די אונמעגליכקייט, אַז אַ געוועהנליכער מענש זאָל קריגען גערעכטיגקייט געגען אַן אדעלמאַן, ווען ער זאָל אפילו זיין אַ רייכער מיטגליעד פון דעם מיטעלקלאַס, און ווען מיר נעהמען נאָך אין אָנבעטראַכט די פיעלע פאָרמען פון אונטערדריקונג, בעליידיגונג און ערניעדריגונג, אונטער וועלכע די ניעדריגערע קלאַסען האָבען געמוזט ליידען, וועלען מיר דאַן זיין אימשטאַנד צו מאַכען זיך אירגענד אַ בעגריעף פון די לאַגע פון די אָרעמע ערב 1789.

עס איז אלזאָ געווען דיזע אָרעמע קלאַסען, וועלכע, דורך זייער רעוואָלטירען אין די שטעדט און די דערפער, האָבען געגעבען דעם דריטען שטאַנד אין די גענעראַל־שטאַאַטען דעם

מוטה צו שטעלען זיך געגען קעניג און צו ערקלעהרען די פער־זאמלונג אלס א קאָנסטיטואירענדע קערפּערשאפט.

א טריקעניש האט פּראווֹזאַכט אַן אונגערעטעניש פון די תבואה אין 1786, און דער ווינטער איז געווען זעהר א שטרענ־גער. אויך פאר דעם זיינען געווען, נאטירליך, פּונקט אזעלכע שטרענגע ווינטערס און פונקט אזעלכע אונגערעטענישען. יעדען יאָהר איז אין אירגענד א טהייל פון פראנקרייך געווען א הונגער־צייט. און אָפט האט דער הונגער זיך פערשפּרייט אויף א פערטעל און זאָגאר אויף א דריטעל פון פראנקרייך. אָבער דיעזעס מאָל זיינען די האפנונגען אויפגעוועקט געוואָרען דורך די פריהערדיגע פאסירונגען — דורך די פּראָווינץ־פערזאמלונגען, דורך די איינ־בערופונג פון דעם אדעל, דורך די רוהע־שטערונגען אין פערבינ־דונג מיט די פּארלאמענטען אין די שטעדט, וועלכע האבען זיך פערשפּרייט, ווי מיר האבען געזעהן, אויך ביז צו די דערפער, וועניגסטענס אזוי איז געווען אין ברעטאָן. און דיעזע אויפ־שטענדע אין 1789 זיינען געוואָרען באלד זעהר היבשע סיי אין זייער צאָהל און סיי אין זייער כאראקטער.

איך לערען דורך פּראָפעסאָר קארעעף, וועלכער האט שטו־דירט די ווירקונג פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן אויף די פראנ־צויזישע בויערען, דאס אין די נאציאָנאל־ארכיוועו איז דאָ א גרויסער פּאק דאקומענטען, וואס דערצעהלען איבער די אויפ־שטענדע פון די בויערען פאר די איינגעהמונג פון דער באסטיליע.*) וואס מיר אנבעלאנגט, ניט זייענדיג קיינמאָל אין שטאנד צו שטודירען די ארכיוועו אין פראנקרייך, נור פאר־שענדיג אין פיעלע פּראָווינץ־געשיכטען פון יענער צייט, בין איך שוין פריהער, אין אנדערע ווערק,**) געקומען צום שלוס, דאס

---

*) עס איז בעקאנט, דאס טעין, וועלכער האט פּרעטענדירט, דאס ער האט שטודירט די רעפּאָרטען פון די פּראָווינץ־גובערנאטאָרען וועגען דיעזע אויפשטענדע, האט נור א בליק געטהאָן אין זעקס און צוואנציג רעפּאָרטען, וועלכע האבען צו טהאָן מיט דעם יאָהר 1779.

**) „די גרויסע רעוואָלוציאָן" (פּאמפלעט), פּאריז, 1893; „די

אַ גרויסע צאָהל אויפשטענדע האָט אויסגעבראָכען אין די דערפער נאָך יאַנואַר 1789, און זאָגאַר נאָך דעצעמבער 1788. אין געוויסע פּראָווינצען איז די לאַגע געווען אַ שוידערליכע צוליעב דעם מאַנגעל אין נאַהרונג, און איבעראַל האָט געהערשט אַ גייסט פון רעוואָלט, וועלכער איז ביז יענער צייט גאָר וועניג בעקאַנט געווען. אין פריהלינג איז דער אויפשטאַנד געוואָרען אַלץ אָפטער אין פּאָיטו, בריטאַני, טוראין, אָרלעאינס, נאָרמאַנדי, איל דע פראַנס, פּיקאַרדי, שאַמפּיין, אַלזאַס, בורגונדי, ניווערנייס, אווערגען, לאַנגעדאָק און פּראָווענס.

אַלע דיעזע אויפשטענדע זיינען געווען כמעט פון איין און דעם זעלבען כאַראַקטער. די בויערען, בעוואַפענט מיט מעסער, סערפּען, דובינען, זיינען געגאַנגען צוזאַמען אין שטאָדט, און האָבען געצוואונגען די אַרבייטער און די בויערען, וועלכע האָבען געבראַכט דעם קאָרן צום מאַרק צו פערקויפען עם פאַר אַ געוויסען „עהרליכען“ פּרייז, ווי למשל, דריי ליווערס דעם בושעל, אָדער זיי זיינען אוועק צו די קאָרן-הענדלער, האָבען אַרויסגענומען דעם ווייץ און „צוטהיילט איהם צווישען זיך אויף אַ רעדוצירטען פּרייז“. פערשפּרעכענדיג צו בעצאָהלען דערפאַר נאָך דער קומענדער שניט-צייט. אין אַנדערע פּלעצער האָבען זיי געצוואונגען דעם לאַנד-אייגענטהימער זיך צו ענטזאַגען אויף אַ פּאָר מאָנאַטען פון זיינע שטייערען אויף מעהל, וואָס איהם האָט געקומט, אָדער זיי האָבען געצוואונגען די מוניציפּאַליטעט צו טעקסען ברויט און מאַנכעס מאָל צו פערגרעסערען אויף פיער סו דעם טעגליכען אַרבייטס-לוין. דאָרט, וואו דער הונגער איז געווען אַם שטאַרקסטען, ווי אין טהיערס, זיינען די שטאָדט-אַרבייטער אוועק זאַמלען ווייץ אין די דערפער. אָפט האָבען זיי אויפגעבראָכען די שפּייכלער, — וואָס האָבען געהערט צו רעליגיעזע אַנשטאַלטען און צו קאָרן-הענדלער, מאָנאָפּאָליסטען, אָדער

גרוסע פראַנצויזישע רעוואָלוציאָן און איהר לעהרע“, אַ יאָהר-צייט-אַרטיקעל אין דער „ניינטינטה סענטשורי“, דזשון, 1889; אַרטיקלען איבער דער רעוואָלוציאָן אין „לאַ רעוואָלט“.

זאַגאַר אַזעלכע, וואָס האָבען געהערט צו פּריוואַט־פּערזאָנען, און האָבען פּערזאָרגט די בעקערם מיט מעהל. נאָך מעהר, פון דיזער צייט אָן דאַטירט דאָס בילדען־זיך פון באַנדעס, וואָס זיינען געוועזען צוזאַמענגעשטעלט פון בויערען־האָלץ־העקער, מאַנכעס מאָל זאַגאַר פון קאָנטראַבאַנדיסטען, וועלכע זיינען געגאַנגען פון דאָרף צו דאָרף, פּערנעהמענדיג דעם קאָרן, וואָס זיי האָבען געפונען. שפּעטער־צו האָבען זיי אויך אָנגעהויבען פּערברענען די ביכער און צו צווינגען די פּריצים אָבצוזאָגען זיך פון זייערע פעאָדאַלע רעכטע — דיעזע זיינען עס געוועזען דיזעלבע באַנדעס, וועלכע האָבען געגעבען דעם מיטעלקלאַס די פּרעטענזיע פאַר די בעוואַפנונג פון זייער מיליץ אין 1789.

און זייט יאַנואַר האָט מען אויך אימער געהערט אין דיעזע רייאָטען דעם געשריי: „וויוו לאַ ליבערטע!“ און פון יענער צייט אָן און נאָך שטאַרקער נאָך דעם מאָנאַט מערץ, געפינען מיר די בויערען דאָ און דאָרט, ענטזאַגענדיג זיך צו צאָהלען די צעהנער און אַנדערע שטייערען און זאַגאַר די טאַקסעס. אחוץ די דריי פּראָווינצען בריטאַני, אַלזאַס און דאָפין, וועלכע טעין גיט אָן, קען מען געפינען שליאַדען פון אַזעלכע בעוועגונגען איבער דעם גאַנצען מזרח־טהייל פון פראַנקרייך.

אין זיד־פראַנקרייך, אין אַגדע, נאָך די רייאָטען פון אַפּריל, 19, 20, 21 „האָט דאָס פאָלק אין זיין נאַרישקייט זיך איינגערעדט, אַז ער איז אַלעס“, האָבען געשריעבען דער מעיאָר און די קאָנסולס, „און דאָס ער מעג טהאָן אַלעס לויט דעם בלומרשט׳־דיגען ווילען פון קעניג אין דער שייכות פון גלייכהייט פון אַלע. דאָס פאָלק האָט געסטראַשעט צו פערניכטען די שטאָדט, אויב דער פּרייז אויף אַלערליי עסענוואַרג וועט ניט פערקלענערט ווערען, און אויב די פּראָווינץ־טאַקסען אויף ווייז, פיש און פלייש וועלען ניט אָבגעשאַפט ווערען. נאָך מעהר — און דאָ זעהען מיר דעם קאָמונאַליסטישען גייסט פון פערשטאַנד פון דעם פראַנצויזישען פאָלק — „זיי האָבען געוואונשען צו נאָמינירען קאָנסולס, מאַנכע פון וועלכע זאָלען גאָר זיין פון זייער אייגענעם קלאַס“, און דיעזע פאָדערונגען זיינען בעוויליגט

געוואָרען די בונטאָווששיקעס. דריי טעג נאָכדעם האָט דאָס פאָלק געפאָדערט די פערקלענערונג פון דער אָבצאָהלונג אויף דעם מיהל אויף אַ גאַנצע העלפט, און אויך דאָס איז נאָכגעגעבען געוואָרען.

דיעזער אויפשטאַנד האָט געהאַט הונדערט עהנליכע צו זיך. צו קריגען ברויט — דאָס איז געוועזן די הויפּט־פאָרזעהונג פון דער בעוועגונג, אָבער באַלד זיינען אויך געוועזן פאָדערונגען איז דער ריכטונג, וואו עס בעגעגענען זיך עקאָנאָמישע פאָדערונגען און פאָליטישע אָרגאַניזאַציאָן; די ריכטונג, אין וועלכער די פאָלקס־אַגיטאַציאָן געהט אָן אימער פאָרווערטס מיט דעם גרעסטען צוטרוי און געווינט גלייך מאַנכע באַלדיגע רעזולטאַטען.

אין פּראָווענס, וועניגסטענס אין מערץ און אַפּריל פון 1789, האָבען מעהר ווי פערציג גרויסע דערפער און שטעדט אָבגעשאַפט דעם שטייער אויף מעהל, און דאָ און דאָרט זיינען געפּלינדערט געוואָרען די הייזער פון די בעאַמטע, וועמעס פליכט עס איז געוועזן אויפצומאָהנען דעם שטייער אויף מעהל, פליייש, א. ז. וו. די פּרייזען אויף די נאַהרונגס־מיטעל זיינען רעדוצירט געוואָרען, און עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אַ מאַקסימום־פּרייז אויף אַלע נאַהרונגס־מיטעל; און ווען די הערען פון די העכערע קלאַסען האָבען פּראָטעסטירט, האָט מען זיי מכבד געוועזן מיט שטיינער, אָדער מען האָט פאַר זייערע אויגען אָנגעהויבען גראָבען אַ גרוב אין דער ערד, וואָס האָט געקאָנט זיי דיענען אַלס קבר. מאַנכעס מאָל האָט מען זאָגאַר אַרויסגעבראַכט אַ טרונע, אום צו מאַכען אַ טיעפערען איינדרוק אויף די איינגעעקשן'טע, וועלכע האָבען אָבער נאָכדעם זיך שוין מעהר ניט גע־עקשן'ט. דאָס אַלעס האָט שטאַטגעפונען אין אַפּריל אין 1789, אָהן די פערגיסונג פון אַ טראָפּען בלוט. עס איז „אַ סאָרט מלחמה געגען די אייגענטהימער און אייגענטהום", דערצעהלען די רעפּאָרטען פון די גובערנאַטאָרען פון די פּראָווינצען. „דאָס פאָלק ערקלעהרט נאָך אַלץ, דאָס עס וועט גאָר ניט צאָהלען, ניט קיין טאַקסעס, ניט קיין אָבצאָהלונגען און ניט קיין חובות".

פאַר דעם, זייט אַפּריל, האָבען די בויערען אָנגעהויבען צו

פֿלינדערען די גרויסע לאַנד־הייזער און צו צווינגען דעם אַדעל צו ענטזאַגען זיך פֿון זייערע רעכטע. אין פֿעמניער האָבען זיי געצוואונגען דעם פֿריץ צו אונטערשרייבען אַ דאָקומענט, אין וועלכען ער ענטזאַגט זיך פֿון אַלע זיינע רעכטע. אין ריעז האָבען זיי פֿערלאַנגט פֿון בישאָף ער זאָל פֿערברענען די אַלע ביכער. אין היירעס און אַנדערע פּלעצער האָבען זיי פֿערברענט די אַלע פּאַפּירען איבער די פֿעאָדאַלע רענטס און טאַקסעס. אין קורצען, אין פּראָווענס, פֿון דעם מאָנאַט אַפּריל, קענען מיר שוין זעהן דעם אָנפֿאַנג פֿון דיעזען גרויסען בויערען־אויפֿשטאַנד, וועלכער האָט געצוואונגען דעם אַדעל און פּריסטערטהום צו מאַכען זייערע ערשטע הנחות דעם 4טען אויגוסט 1789.

עס איז לייכט צו דערקענען דעם איינפֿלוס, וואָס דיעזע רייאָטען און דיעזע אויפֿרעגונג האָבען אויסגעאיבט אויף די וואַהלען צו דער נאַציאָנאַל־פֿערזאַמלונג. כאַססין, אין זיין בוך „דער געניוס פֿון דער רעוואָלוציאָן“, זאָגט, דאָס אין מאַנכע פּלעצער האָט דער אַדעל אויסגעאיבט אַ גרויסען איינפֿלוס אויף די וואַהלען, און דאָס אין דיעזע פּלעצער האָבען די בויערען־וועהלער ניט געהאַט דעם מוטה צו מאַכען אירגענד וועלכע קלאַגען. אין אַנדערע פּלעצער, בעזאָנדערס אין רענן, האָבען די אַדעל־לייט זיך בענוצט זאָגאַר מיט דער זיצונג פֿון די גענעראַל־שטאַאַטען פֿון בריטאַני ביין סוף פֿון דעצעמבער 1788 און אין יאַנואַר 1789, און האָבען פּרובירט אויפֿצוהעצען דאָס הונגערענדע פֿאָלק געגען דעם מיטעלקלאַס. אָבער וואָס האָבען געקענט אויפֿטהאָן דיעזע לעצטע קאָנוואולסיווע אָנשטרענגונגען פֿון דעם אַדעל געגען דעם פֿאָלקס־שטראָם, וואָס איז געוואָרען אַלץ שטאַרקער ? דאָס פֿאָלק האָט געזעהן מעהר ווי אַ העלפֿט פֿון לאַנד, ליגענדיג אונבענוצט אין די הענד פֿון דעם אַדעל און די גלחים, און זיי האָבען פֿערשטאַנען פֿיעל בעסער, ווי ווען סטאַטיסטיקער וואָלטען עס דעמאָנסטרירט פֿאַר זיי, דאָס אַזוי לאַנג, ווי די בויערען וועלען ניט נעהמען בעזיץ פֿון דעם לאַנד, אום צו קולטיווירען איהם, וועט דער הונגער אייביג הערשען צווישען די בויערען.

די סאַמע נויט צו לעבען האָט געמאַכט דעם בויער ערהוי־בען זיך געגען די פערכאַפּער פון לאַנד. אין דעם ווינטער פון 1788־1789 איז ניט אוועק אַ טאָג, זאָגט כאַסין, ווען גאַנצע טראַנספּאָרטען פון ווייץ זיינען ניט געפּלינדערט געוואָרען. די מיליטער־אויטאָריטעטען האָבען ניט געקענט טראַכטען פון קיין אַנדער זאַך, ווי נור ווי צו אונטערדריקען די רייאָטען. אָבער די געריכטען האָבען זיך ענטזאַגט צו פעראורטהיילען אָדער זאָגאַר צו משפּט'ן די פערהונגערטע רעבעלען. עהנליכע רייאָטען האָבען אויסגעבראָכען איבעראַל, אין נאָרד, אין זידען, איסט און וועסט.

די וואַהלען האָבען געבראַכט מיט זיך אַ בענייאונג פון לעבען און פון האָפנונג אין די דערפער. דער איינפלוס פון אדעל איז געווען גרויס איבעראַל, אָבער איצט האָט מען אין יעדען דאָרף געקענט געפינען איינעם אַ מיטעלקלאַס־מענשען, אַ דאָק־טאָר אָדער אַן אַדוואָקאַט, וועלכער האָט געלעזען זיין וואָלטער אָדער סעי. אַלעס האָט זיך געהאַלטען אין ענדערען איבעראַל, וואו עס איז נור געווען אַ וועבער אָדער אַ מוליער, וועלכער האָט נור געקענט לעזען און שרייבען, און זאָל עס זיין זאָגאַר בלויז געדרוקטעס. די בויערען זיינען געווען זעהר גערען צו האָבען פערשריעבען אויפ'ן פּאַפּיער זייערע קריוודעס. עס איז אמת, אַז דיעזע אַלע קריוודעס זיינען געווען אורזאַכען פון אַן אונטער־געאָרדענטער וויכטיגקייט, אָבער איבעראַל זעהען מיר אויפ־שפּראַצען די פאָדערונג, ווי דאָס איז געווען אין דעם אויפשטאַנד פון דער דייטשער בויערענשאַפט אין 1523, אַז די פּריצים זאָלען בעוויזען דאָס רעכט אויף זייערע טאַקסעס. ווען די בויערען האָבען אַריינגעשיקט זייערע ערקלעהרונגען, האָבען זיי געדולדיג געוואַרט אויף דעם רעזולטאַט. אָבער די לאַנגזאַמקייט פון די גענעראַל־שטאַאטען און פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג האָט זיי אויפגערייצט, און אַזוי שנעל, ווי דער שרעקליכער ווינטער פון 1787־1788 איז געקומען צו אַ סוף און עס האָט אויפגעשיינט די זון, ברענגענדיג מיט זיך די האָפנונג אויף אַ קומענדען געוועקס, זיינען די רייאָטען אויסגעבראָכען אויף

דאָס נײַ, בעזאָנדערס נאָך דעם, ווי די פריהלינגס־ארבייט אויף די פעלדער האָט זיך געענדיגט.

די אינטעלעקטועלע מיטעלקלאַסען האָבען נאַטירליך זיך בענוצט מיט די וואהלען, אום צו פערברייטען רעוואָלוציאָנערע אידעען. עס האָט זיך געבילדעט „אַ קאָנסטיטוציאָנעלער קלוב" און זיינע פיעלע אָבטהיילונגען האָבען זיך פערשפּרייט ביז אין די קלענסטע שטעדטלעך. די גלייכגילטיגקייט, וועלכע האָט איבעראַשט ארטהור יאָנג אין די מזרח־שטעדט פון פראַנקרייך, האָט, אָהן צווייפעל, עקזיסטירט. אָבער אין מאַנכע אַנדערע פּראָווינצען האָט דער מיטעלקלאַס ארויסגעצויגען דעם גאַנצען פּראָפיט, וואָס ער האָט נור געוואונשען, פון דער וואהל־אַגיטאַציאָן. מיר קענען זאָגאַר זעהן, ווי אַזוי די פּאַסירונגען, וועלכע האָבען שטאַטגעפונען אין יוני אין ווערסאַיל אין דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, זיינען שוין פאַרבערייטעט געוואָרען מיט מאָנאַטען פריהער אין די פּראָווינצען. אַזוי איז די פערייניגונג פון די דריי שטענדע און די אָבשטימונג פון דער פּערזאָן איז שוין בעשלאָסען געוואָרען אין דאָפין זייט דעם מאָנאַט אויגוסט אין 1788 פון די שטענדע פון דער פּראָווינץ אונטער דעם דרוק פון די לאָקאַלע אויפשטענדע.

מען דאַרף אָבער ניט מיינען, דאָס די מיטעלקלאַס־מענשען, וועלכע האָבען געשפּיעלט אַ פּראָמינענטע ראָליע אין די וואהלען, זיינען געווען אויף דעם מינדעסטען גראַד רעוואָלוציאָנער. זיי זיינען געווען געמעסיגטע, „פריעדליכע רעבעלען", ווי כאַססין רופט זיי אָן. וואָס אַנבעטרעפט רעוואָלוציאָנערע מאַסרעגעלען, איז עס געוועהנליך געווען דאָס פאָלק, וואָס האָט גערעדט פון זיי, זייט געהיימע געזעלשאַפטען האָבען זיך אַנגעהויבען גרינדען צווישען די בויערען, און אונבעקאַנטע פּערזאָנען האָבען אָנגעהויבען אַפּעלירען צום פאָלק ניט צו צאָהלען מעהר קיינע טאַקסעס, נור צו מאַכען דעם אַדעל זיי צאָהלען. אָדער עס זיינען אַרומגעגאַנגען אַזעלכע שלוחים, וועלכע האָבער ער־קלעהרט, דאָס דער אַדעל איז שוין איינפערשטאַנדען צו צאָהלען די טעקסעס, נור אַז דאָס איז בלויז אַ כיטרער טריק. „דאָס פאָלק פון זשענעוואַ איז בעפרייט געוואָרען אין אַ טאָג... ציטערט,

איהר פריצים!" עס זיינען אויך געווען בראַשורען, אדרעסירט צום בויער, און פערטהיילט צווישען זיי אין געהיים. אין קורצען, ווי כאַססין זאָגט, — און קיינער האָט ניט פאָרזיכטיגער שטודירט דיעזע צייט פון דער רעוואָלוציאָן, — „אַזוי שטאַרק איז געווען די אַגיטאַציאָן אין די דערפער, דאָס ווען אפילו דאָס פאָלק אין פאַריז וואָלט בעזיעגט געוואָרען דעם 4טען יולי, איז עס שוין ניט געווען מעהר מעגליך צוריקצוברענגען די לאַגע, אין וועלכע דאָס לאַנד איז געווען פאַר יאַנואַר 1789". אום דאָס צו טהאָן, וואָלט געווען נויטיג צו בעקעמפפען יעדען דאָרף בעזונדער. נאָך דעם מאָנאַט מערץ האָט שוין קיינער ניט געצאָהלט מעהר די פעאָדאַלע טעקסעס.

די וויכטיגקייט פון דיעזער טיעפער אַגיטאַציאָן אין די לאַנד־דיסטריקטען קען זעהר לייכט בעגריפען ווערען. כאָטש די געבילדעטע מיטעלקלאַססען האָבען אָהן צווייפעל געצויגען נוצען פון די צוזאַמענשטויסונגען צווישען קעניגליכען הויף און די פאַרלאַמענטען, אום אָנצופאַנגען אַ פאָליטישע קאַבעניש, און כאָטש זיי האָבען געאַרבייט שווער אום צו פערברייטען אונצופריעדענהייט, פון דעסטוועגען איז עס זיכער, דאָס דער בויערן־אויפשטאַנד, געווינענדיג אויף זיין זייט די שטעדט, איז געווען דער פונדאַמענט פון דער רעוואָלוציאָן און האָט געגעבען די דעפוטאַטען פון דריטען שטאַנד די פעסטקייט, די ענטשלאָססענהייט, וואָס זיי האָבען באַלד ארויסגעוויזען אין ווערסאַיל, אום צו רעפאָרמירען די גאַנצע רעגיערונגס־סיסטעם אין פראַנקרייך, און צו מאַכען דעם אָנפאַנג פון אַ פאָלשטענדיגער רעוואָלוציאָן אין דער פערטהיילונג פון רייכטהום.

אָהן דעם בויערן־אויפשטאַנד, וועלכער האָט זיך אָנגעפאַנגען אין ווינטער און איז ווייטער געגאַנגען אלץ וואַקסענדיג ביז 1793, וואָלט דער אומשטורץ פון דעם קעניגליכען דעספאָטיזמוס קיינמאָל ניט אויסגעפיהרט געוואָרען אַזוי פאָלשטענדיג, און ער וואָלט אויך ניט געבראַכט מיט זיך אַזאַ גרויסע ענדערונג, אַ פאָליטישע, אַן עקאָנאָמישע און אַ סאָציאַלע. פראַנקרייך וואָלט

אפשר געקראָגען אַ קאַריקאַטור פון אַ פּאַרלאַמענט, ווי פּרייסען האָט עס געהאַט אין 1848, אָבער דיעזע בענייאונג וואָלט ניט אָנגענומען דעם כאַראַקטער פון אַ רעוואָלוציאָן. עס וואָלט געבליבען אויבערפלעכליך, ווי דאָס איז געווען אין די דייטשע שטאַאַטען נאָך 1848.

אכטער קאפיטעל.

פיעלע ראַאַטען אין פּאַריז און אומגעגענד.

די טהעטיגקייט אין פּאריז. — די רעוועליאן-פּאסירונג. — דער ערשטער צוזאמענשטויס צווישען דעם פּאריזער פּאלק און די רייכע. — „ענגליש גאלד“. — פּאריז ווערט דער מיטעלפּונקט פון דער רעוואלוציאן.

אונטער אזעלכע אומשטענדען איז עס גאנץ לייכט צו בעגרייפען, ווארום פּאריז האט ניט געקענט בלייבען רוהיג. ווי איבעראל, איז אויך דער הונגער בעפאלען די ארעמע בעפעלקערונג פון לאנד ארום פּאריז. נאהרונגס-מיטעל זיינען געווען פונקט אזוי װעניג אין פּאריז, ווי אין אנדערע גרויסע שטעדט; און די, וועלכע זיינען געקומען זוכען ארבייט אין דער גרויסער שטאדט, האבען ניט געקענט טהאן קיין אנדער זאך, ווי נור פערגרעסערען די ארמעע פון ארעמע, ווענן פּאריז האט צוגעצויגען מיט די בעזאנדערס גרויסע אויסזיכטען אויף די גרויסע פּאסירונגען, וועלכע, יעדער האט געפיהלט, זיינען ניט ווייט.

צו ענדע ווינטער — אין מערץ און אפּריל — ווערען מאנכע הונגער-רייאטען און פּלינדערונגען פון קארן דערמאנט אין די רעפּארטען פון די פּראווינץ-גובערנאטארען פון ארליענס, קאזנעס, ראמבאלעט, דזשאו, פּאנט-סאנט-מאקסענס און אין פיעלע אנדערע פּלעצער. אין די וועלדער ארום פּאריז האבען די בויערען שוין אזוי פריה, ווי אין מערץ, אויסגעראטעט די קראליקעס און די האזען; זאגאר די וועלדער, וואס האבען געהערט צו דעם מאנאסטיר סט. דעניס זיינען אויסגעשניטען און אוועקגענומען

געוואָרען גאַנץ אָפען אָהן דעם מינדעסטען פערזוך צו בעהאַלטען זיך דערמיט.

פאַריז האָט ממש געשלונגען די רעוואָלוציאָנערע פאַמפּ־לעטען, וועלכע זיינען צו צעהן, צוועלף און זאָגאַר צו צוואַנציג ארויסגעקומען יעדען טאָג. שנעל זיינען זיי איבערגעגאַנגען פון די הענד פון די, וועלכע האָבען זיי געקענט קויפען אין די הענד פון די אָרעמסטע. די מענשען האָבען זיך געוואַלדיג אויפגערעגט איבער סעי׳ס בראָשורע „וואָס איז דער דריטער שטאַנד?“ „איבער די בעטראַכטונג און די אינטערעסען פון דעם דריטען שטאַנד“ פון ראַבאַד, אַ ביכעל, וואָס איז געווען אָנגעהויכט פון סאָציאַליזמוס, איבער „די רעכטע פון די גענעראַל־שטאַאַטען“ פון ד׳ענט ראַים, און איבער הונדערטע אַנדערע וועניגער בעקאַנטע, אָבער אָפט נאָך פיעל שאַרפערע, ווי די אויבענדערמאָנטע. גאַנץ פאַריז איז געווען אויפגערעגט געגען דעם קעניגליכען הויף און דעם אַדעל, און באַלד זיינען די מיטעלקלאַס רעוואָלוציאָנערען אוועק אין די אָרעמסטע געסלעך און אין די שענקען פון עק שטאָדט, צו ערווערבען די הענד און די פיקעס, אין וועלכע זיי האָבען זיך גענויטיגט, אום צו געבען אַ טוידט־קלאַפּ דעם קעניג־טהום. דערוויילע, דעם 28טען אַפּריל, האָט אויסגעבראָכען דער אויפשטאַנד, וועלכער איז בעקאַנט אונטער דעם נאָמען „די רעוועליאָן־פּאַסירונג“, אַ פּאַסירונג, וועלכע האָט אויסגעזעהן צו זיין איינער פון די פאָרלויפער פון די גרויסע טעג פון דער רעוואָלוציאָן.

דעם 27סטען אַפּריל זיינען די אויסערוועהלטע דעפּוטאַטען צוזאַמענגעקומען אין פאַריז, און עס שיינט, דאָס וועהרענד זיי האָבען געהאַלטען אין פערפערטיגען זייערע דאָקומענטען אין דעם פאַבורג סט. אַנטואַן, האָט פּאַסירט אַ חלוקי דעות צווישען די מיטעלקלאַסען און די אַרבייטער. די לעצטע האָבען אין דעם דאָקומענט ערקלערט זייערע קריוודעס, און די מיטעלקלאַס־מענשען האָבען זיי געענטפערט אויף דעם מיט בעליידיגונגען. רעווילליאָן, אַ פּאַפּיר־פאַבריקאַנט, אַליין אַ געוועזענער אַרביי־טער, און איצט, דורך אַ גרויסע און קונציגע עקספּלואַטאַציע,

א באַס, וואָס האָט בעשעפטיגט דריי הונדערט ארבייטער, האָט זיך געמאַכט בעזאָנדערס פראָמינענט דורך די ברוטאַליטעט פון זיינע ווערטער. זיי זיינען זייט דאַן שוין אָפט ווידערהאָלט געוואָרען: „דער ארבייטער קען זיך בענוגענען מיט שוואַרץ־ברויט און לינזען. וויצענס איז ניט פאַר זיין גלייכען“.

איז דאָ עפּעס אמת אין דער בעהויפּטונג, וועלכע איז געמאַכט געוואָרען פון די רייכע, נאָך דער אונטערזוכונג פון דיזער רעווילליאָן־פּאַסירונג, אַז אין דער צייט, ווען עס האָט פּאַסירט דיזער אויפשטאַנד איז אַ גרויסע מאַסע פערדעכטיג־אויסזעהענדע אָרעמע מענשען, געקליידעט אין שמאַטעס, אריינגעקומען אין פּאַריז? וועגען דיזען פּונקט קענען זיין נור סברות, אין גאַנץ פּוסטע סברות נאָך אַלעמען. נעהמענדיג אין אַנבעטראַכט דעם גייסטיגען צושטאַנד פון יענער צייט, און די רעבעלישע שטימונג פון ארום פּאַריז, איז דען רעווילליאָן׳ס שטעלונג צו די ארבייטער אליין ניט גענוגענד צו ערקלעהרען דאַס, וואָס עס האָט פּאַסירט דעם פאָלגענדען טאָג?

דעם 27טען אַפּריל האָט דאָס פאָלק, אויפגערייצט פון דער געגנערשאַפט פון דעם רייכען פאַבריקאַנט און זיינע ברוטאַלע בעמערקונגען, געטראָגען אַ פיגור, וואָס האָט איהם פאָרגעשטעלט צום פּלאַץ דע לאַ גרעוו, פאַר זיין פעראורטהיילונג און הינריכטונג. אויף דעם פּלאַס ראָיאַל האָט זיך פערשפּרייט אַ קלאַנג, דאָס דער דריטער שטאַנד האָט פעראורטהיילט רעווילליאָן צום טוידט. אָבער עס איז געוואָרען נאַכט, און דער עולם איז זיך צוגאַנגען, אָניאָגענדיג אַ שרעק אויף די רייכע מיט זיינע געשרייען, וועלכע האָבען זיך געהערט איבער די גאַסען דורך די גאַנצע נאַכט. ענדליך, דעם 28טען אַפּריל אין דער פריה, זיינען די מאַסען אוועק צו רעווילליאָן׳ס פאַבריק און האָבען געצוואונגען די ארבייטער אויפצוהערען צו ארבייטען. דאַן זיינען זיי בעפאַלען דאָס וואַארען־הויז און איהם אויסגעפּלינדערט. עס זיינען אָנגעקומען סאָלדאַטען, און די מאַסע האָט גלייך אָנגעהויבען וואַרפען אויף זיי מיט שטיינער, ברעטער און מיט מעבעל דורך די פענסטער. די סאָלדאַטען האָבען ניט געשוויגען און אָנגע־

הויבען צו שיסען. און פאר עטליכע שטונדען איז אָנגעגאַנגען אַ בלוטיגע מלחמה צווישען דעם פאָלק און די סאָלדאַטען. דער רעזולטאַט איז געווען, דאָס 12 סאָלדאַטען זיינען געטויטעט און 80 פערוואונדעט געוואָרען. אויף דעם פאָלק'ס זייט זיינען געווען 200 טוידטע און דריי הונדערט פערוואונדעטע. די אַרבייטער האָבען גענומען בעזיץ פון די טוידטע קערפּער פון זייערע קאַמע־ראַדען און זיי געטראָגען דורך די גאַסען. עטליכע טעג שפּעטער האָט אַ מאַסע פון עטליכע הונדערט רעבעלען זיך פערזאַמעלט אין ווילדזשויף, און פּרובירט צו צוברעכען די טהירען פון דעם ביסעטער געפענגניס.

דאָ, אַלזאָ, איז פאָרגעקומען דער ערשטער צוזאַמענשטויס צווישען דעם פאָלק פון פּאַריז און די רייכע, אַ צוזאַמענשטויס, וואָס האָט געמאַכט אַ טיעפען איינדרוק. עס איז געווען דער ערשטער אנבליק פון'ם פאָלק, געטריעבען צו פערצווייפלונג, אַן אנבליק, וועלכער האָט געהאַט אַ מעכטיגען איינפלוס אויף די וואהלען מיט דעם, וואָס די רעאַקציאָנערען האָבען אין זיי קיין אנטהייל ניט גענומען.

עס איז איבעריג צו דערצעהלען, דאָס די מיטעל־קלאַס־סערען האָבען זיך בעמיהט צו בעווייזען, דאָס דיעזער אויסברוך איז שוין געפּלאַנעוועט געוואָרען פון די שונאים פון פראַנקרייך. ווארום זאָל דאָס גאַנצע פאָלק פון פּאַריז מאַכען אַן אויפשטאַנד געגען אַ פאַבריקאַנט? „עס איז געווען ענגליש געלד, וואָס האָט איהם אויפגערייצט צו דיעזען אויפשטאַנד", האָבען מאַנכע געזאָגט; „דאָס גאָלד פון די אַריסטאָקראַטען", האָבען געזאָגט די מיטעל־קלאַס־רעוואָלוציאָנערען. קיינער איז ניט געווען פער־טיג צוצוגעבען, אַז דאָס פאָלק האָט רעוואָלטירט איינפאַך דער־פאַר, ווייל עס האָט געליטען, און האָט שוין גענוג אַריבערגע־טראָגען די חוצפה פון די רייכע, וועלכע האָבען דערצו נאָך גע־שאָטען איהם זאַלץ אויף די וואונדען מיט זייערע בעליידיגונ־גען. דראָז, אַ רעאַקציאָנערער היסטאָריקער, האָט גאַנץ ריכטיג בעמערקט, אַז דאָס געלד, וואָס מען האָט געפונען אין די קעשע־נעס פון מאַנכע, וואָס זיינען געטוידטעט געוואָרען, איז עס גע־

ווען דאָס, וואָס זיי האָבען געפּלינדערט. פון יענער צייט אָן זעהען מיר דאָס וואקסען פון דער לעגענדע, וועלכע שפּעטער צו איז געברויכט געוואָרען דערצו, דאָס פון דער גאַנצער רעוואָלוציאָן האָט מען נור געזעהן די פּאַרלאַמענטאַרישע ארבייט און אַלע אויפשטענדע פון די גאַנצע פיער יאָהר פון דער רעוואָלוציאָן האָט מען רעפּרעזענטירט בלויז אלס צופעלע, אַלס די אַרבייט פון רויבער אָדער פון אַגענטען, געדונגען פון ענגלאַנד אָדער פון דער רעאַקציאָנערער פּאַרטיי. און שוין פיעל שפּעטער האָבען די געשיכטס-שרייבער צוריקגערופען אין לעבען דיעזע לעגענדע: „אַזוי ווי דער קעניג איז געווען פעהיג צו בענוצען דיזען אויפשטאַנד, אַלס אַן אויסרייד צו פערוואַרפען די פאָדערונג פון די גענעראַל-שטאַאטען, דערפאַר האָט עס געמוזט זיין די ארבייט פון די רעאַקציאָנערען." ווי אָפט האָבען מיר עס געהערט די זעלבע מעטהאָדען פון דענקען געברויכען אין אונזער צייט!

אין דער אמת'ען אָבער זיינען די טעג פון אַפּריל 24 ביז 28 געווען בלויז די פאָרלויפער פון די טעג פון יולי דעם עלפטען ביז יולי דעם 14טען. א רעוואָלוציאָנערער גייסט האָט זיך אָנגעהויבען ווייזען צווישען דעם פּאַריזער פאָלק פון יענע טעג אָן און ווייטער. נאָהענט ביי דעם קעניגליכען פּאַלאַץ, דער רעוואָלוציאָנערער ברענפּונקט פון די מיטעל-קלאַסען, זיינען געווען די פאַבורגען, די מיטעל-פּונקטען פון די פאָלקס-אויפשטענדע. פון דאַן אָן איז פּאַריז געוואָרען דער מיטעלפּונקט פון דער רעוואָלוציאָן, און די גענעראַל-שטאַאטען, וועלכע עס האָבען בעדאַרפט זיך פערזאַמלען אין ווערסאַיל, האָבען זיך אין גאַנצען געשטיצט אויף פּאַריז אין זייערע פאָדערונגען און אין זייער קאַמפּף געגען קעניגטהום.

נײנטער קאפיטעל.

די גענעראל שטאאטען.

די ערעפנונג פון די גענעראל שטאאטען. — דעם קעניג'ס מיסטרוי. — דאס פאלק ניט רעפרעזענטירט. — די עטאבלירונג פון דער נאציאנאל־פערזאמלונג. — די שבועה אין טעננים קארט. — דער קעניג איז מבטל די רעזאלוציאנען פון דער פערזאמלונג. מיראבא'ס רעדע. — דאס פאלק סטראשעט מיט געוואלד.

דעם 4טען מאי, 1789, זיינען די 12 הונדערט דעפוטאטען פון די גענעראל־שטאאטען, פערזאמעלט אין ווערסאיל, אוועק אין די קירכע פון סט. לואיס, אום צו פראווען דארט א תפלה לכבוד דער ערעפנונגס־צערעמאניע, און אויף מארגען האט דער קעניג ערעפענט די זיצונג אין דער אנוועזענהייט פון א גרויסער מאסע צושויער. און שוין ביין אנפאנג פון דיעזער פערזאמלונג האט זיך אנגעהויבען ענטוויקלען די טראגישע אונפערמיידליכ־קייט פון דער רעוואלוציאן.

דער קעניג האט געפיהלט בלויז מיסטרויען צו די פאר־שטעהער פון דער נאציאן, וועמען ער האט צוזאמענגערופען. ער האט ענדליך ביי זיך גע'פועל'ט זיי איינצורופען, אבער ער האט זיך בעקלאגט פאר די דעפוטאטען גופא איבער „די אונ־רוהיגקייט פון גייסט", איבער די אלגעמיינע קאכעניש אין לאנד, אזוי ווי עפעס דיזע אויפרעגונג וואלט געווען געמאכט געקינצעלט, און ניט געווען דער נאטירליכער רעזולטאט פון די ווירקענדע צושטענדע אין פראנקרייך; אזוי ווי דיזע פערזאמ־

לונג וואָלט געווען אַן אוננוצליכע און קאַפּריזנע פערוואַלטיגונג פון די קעניגליכע רעכטע.

פראנקרייך, פון וועמען אירגענד וועלכע רעפאָרמען זיינען אזוי לאַנג צוריקגעהאַלטען געוואָרען, האָט ענדליך אָנגעהויבען צו פיהלען די נויטווענדיגקייט פאר א פאָלשטענדיגע רעוויזיאָן פון אַלע איהרע אינסטיטוציאָנען — און דער קעניג האָט דער־מאָנט בלויז אייניגע אונבעדייטענדע רעפאָרמען אין פינאַנץ אנ־געלעגענהייטען, פאר וועלכע עס וואָלט געווען גאַנץ גענוגענד א קליינע עקאָנאָמיע אין די אויסגאַבען. ער האָט געפאָדערט „די איינפערשטענדיגונג פון די פערשיעדענע שטענדע" דאַן, ווען די פראָווינץ־פערזאַמלונגען האָבען שוין געוויעזען גאַנץ קלאָר, אַז די עקזיסטענץ פון דיזע פערשיעדענע שטענדע איז שוין גע־ווען עטוואָס גאַנץ אָבגעלעבטעס — א טוידטער געוויכט, אַן איי־בערבלייבאכץ פון דער פערגאַנגענהייט. אין א צייט, ווען אַלעס, ווי עס איז איצט דער פאַל אין רוסלאַנד, האָט זיך גענויטיגט אין אַן איבערבויאונג, האָט דער קעניג מעהר פון אַלץ אויסגע־שפּראָכען זיין מורא פאר „בענייאונג". אויף אַזאַ אופן האָט מען שוין אין דעם קעניג׳ס רעדע געקענט פאָראויסזעהן דעם קאַמפּף אויף טוידט און לעבען, וואָס האָט געזאָלט זיך אָנהויבען צווישען דער קעניגליכער זעלבסטהערשאַפט און דער רעפּרעזענ־טאַטיווער מאַכט.

וואָס אַנבעטרעפט די רעפּרעזענטאַנטען פון דער נאַציאָן, האָבען זיי שוין דאַן אין זייערע פאַרנאַנדערטהיילונגען ארויס־געוויזען די סמנים פון דער טיפער שפּאַלטונג, וועלכע האָט זיך שפּעטער אזוי בולט ארויסגעצייגט דורך דער צייט פון דער רע־וואָלוציאָן; א שפּאַלטונג צווישען די יעניגע, וועלכע זיינען בע־שטאַנען אזוי פעסט אויף זייערע פּריווילעגיען און די, וועלכע האָבען אָנגעווענדעט אַלע זייערע כחות זיי צו פערניכטען.

די נאַציאָנאַלע רעפּרעזענטאַציאָן, ווי די ווירקליכקייט איז, האָט שוין דאַן ארויסגעוויזען איהר הויפּט־חסרון. ד אָ ס פ אָ ל ק א י ז ג אָ ר נ י ט ג ע ו ו ע ן ר ע פּ ר ע ז ע נ ט י ר ט. ד י ב ו י ע ר ע ן ז י י נ ע ן ג ע ו ו ע ן ג ע נ צ ל י ך

א ב ו ו ע ז ע נ ד. דאָס זיינען געוועזן די מיטעל־קלאַסען, וועל־כע האָבען גענומען אויף זיך די ראָליע צו ריידען פאַר דאָס פאָלק אין אַלגעמיין. און וואָס אַנבעלאַנגט צו די בויערען, זיינען געווען אין דער גאַנצער פערזאַמלונג, צונויפגעשטעלט פון אַדוואָקאַטען, נאָטאַרען און נאָך אַזעלכע פּראָפעסיאָנעלע מענ־שען, אפשר פינף אָדער זעקס, וועלכע האָבען עטוואָס פערשטאַ־נען איבער דער ווירקליכער לאַגע, און נאָך ווענינער איבער די געזעצליכע לאַגע פון דער געוואַלטיג־גרויסער מאַסע בויערען. זיי אַלע, אַליין שטאָדט־מענשען, זיינען געווען בלויז פעהיג צו פערטהיידיגען דעם שטאָדט־מענשען. וואָס אָבער דעם בויער אנבעלאַנגט, האָבען זיי אפילו ניט געוואוסט, וואָס ער האָט פער־לאַנגט, אָדער וואָס עס איז שעדליך פאַר איהם.

בירגער־קריעג עקזיסטירט שוין אין יענע געגענדען, וואו דער קעניג, ארומגערינגעלט פון דעם אַדעל, רעדט ווי אַ הער־שער צו דעם דריטען שטאַנד און דערמאָנט זיי אָן די „טובות“. דער זיעגעל־האַלטער, באַרענטאַין, ענטפּלעקענדיג די ריכטיגע אבזיכט פון'ם קעניג, רעדט נור צו זיי וועגען דעם, מיט וואָס די גענעראַל־שטאַאטען האָבען זיך צו בעגרענצען אין זייער טהעַ־טיגקייט. זיי דאַרפען נור בעראַטהען זיך איבער די שטייערען, איבער וועלכע מ'וועט פערלאַנגען זייער אבשטימונג; זיי דאַרפען נור דיסקוטירען איבער די רעפאָרמען פון דעם בירגערליכען און קרימינאַל־געזעץ; זיי דאַרפען נור שטימען איבער אַ געזעץ וועגען דער פרעסע, אום צו בעגרענצען די פרייהייט, וועלכע זי האָט זיך מיט חוצפה גענומען אין דער לעצטער צייט, און דאָס וועט זיין אַלעס. עס טאָרען ניט געמאַכט ווערען קיינע געפעהרליכע רעפאָרמען: „אַלע גערעכטע פאָדערונגען זיינען בעוויליגט געוואָ־רען. דער קעניג איז ניט צוריקגעהאַלטען געוואָרען פון יענע ניט־איידעלע קלאַנגען. ער האָט גנעדיג זיי איגנאָרירט; ער האָט זאָגאַר פערצייהעט דעם אויסדרוק פון יענע פאַלשע און איבער־טריבענע פּלענער, אונטער וועמענס מאַנטעל מען האָט געהאַט בדעה אריינצובריינגען שעדליכע פאַנטאַזיעס אויף דעם פּלאַץ פון די אונפערענדערליכע פּרינציפּען פון מאָנאַרכיע. מיינע

הערדען, איהר וועט פערוואַרפען מיט צאָרן דיעזע אַלע געפעהר־ליכע בענייאונגען.״

אַלע קעמפפע פון די פיער נאָכפאָלגענדע יאָהרען זיינען שוין געווען ענטהאַלטען אין דיעזע ווערטער. און נעקער, וועלכער האָט גערעדט נאָך דעם קעניג און דעם זיעגעל־האַלטער, האָט אין זיין רעדע, וואָס האָט געדויערט דריי שטונדען, גאָרניט געזאָגט ניט איבער דער גרויסער פראגע פון רעפּרעזענטאַטי־ווער רעגיערונג, וועלכע האָט אַזוי אינטערעסירט די מיטעל־קלאַסע, און ניט איבער דער לאַנד־פראַגע און די פעאָדאַלע טעק־סעס, וואָס האָט אַזוי שטאַרק אינטערעסירט די בויערען. דער ביטרער פינאַנסיסט האָט פערשטאַנען, ווי צו האַלטען אַ דריי־שטונדיגע רעדע און זיך ניט צוקריעגען ניט מיט'ן קעניג און ניט מיט'ן פאָלק. דער קעניג, טריי צו די אַנזיכטען, וועלכע ער האָט שוין אויסגעשפּראָכען פאַר טורגאָ, האָט ניט פערשטאַנען די ערנסטקייט פונ'ם מאָמענט און האָט עס איבערגעלאָזען פאַר די קעניגין און די פּרינצען די אויפגאַבע צו אינטריגירען, אום ניט צו דערלאָזען די נאָכגעבונגען פון די פאָדערונגען פון פאָלק.

אָבער אויך נעקער האָט ניט פערשטאַנען, אַז דאָ האָט זיך ניט געהאַנדעלט בלויז אום אַ פינאַנציעלען קריזיס, נור אויך אום אַ פּאָליטישען און סאָציאַלען קריזיס פון דער העכסטער וויכטיגקייט און דאָס אונטער דיעזע אומשטענדען האָט דאָס מאַנעווורירען צווישען דעם קעניגליכען הויף און דעם דריטען שטאַנד געמוזט זיך ענדיגען מיט אַן אונגליק. וואָרים, אויב עס איז ניט געווען שוין צו שפּעט אום אָבצואוועגדען אַ רעוואָלו־ציאָן, איז אָבער, לכל הפּחות נויטיג געווען צו מאַכען אירגענד אַן עהרליכען פערזוך צו מאַכען ממשות'דיגע רעפאָרמען אין אַלגעמיינהייטען, וואָס זיינען געווען נוגע דער רעגיערונג. די צייט איז געקומען פאָרצוברעגגען אין זייער גאַנצער ערנסטקייט די גרויסע לאַנד־פּראָבלעמען, פון וועלכע עס איז אָבגעהאַנגען דאָס וואויל־זיין אָדער דער עלענד פון אַ גאַנצער נאַציאָן.

און וואָס אַנבעטרעפט די רעפּרעזענטאַנטען גופא, האָט קיין איינציגער פון די פּריווילעגירטע שטענדע און אויך זאָגאר

דער דריטער שטאַנד ניט בעגריפֿען די גאַנצע גרויסקייט פֿון דעם פּראָבלעם, וואָס פֿראַנקרייך האָט געמוזט לייזען. דער אָדעל האָט געטרוימט פֿון צו קריגען זיין אויבערהערשאַפֿט איבער דער קרוין. דער גלחים־שטאַנד האָט נור געטראַכט פֿון צו בלייבען ביי זיינע אַלטע פּריווילעגיען. און דער דריטער שטאַנד, כאָטש ער האָט געוואוסט גאַנץ גוט, וואָס מען מוז טהאָן אום צו קריגען די מאַכט צו גונסטען פֿון די מיטעלקלאַסען, האָט ניט בעגריפֿען, אַז עס איז דאָ נאָך אַ פּראָבלעם, וואָס איז ניט דער ערך וויכטיגער — דער פּראָבלעם פֿון אָבצוגעבען צוריק דאָס לאַנד צום בויער, כדי, האָבענדיג דאָס לאַנד פֿריי פֿון די שווערע פֿעאָדאַלע אָבצאָהלונגען, ער זאָל קענען פֿערדאָפּלען און פֿערדרייפֿאַכען די פּרוכט פֿון דער ערד און אויף אַזאַ אופֿן מאַכען אַ סוף צו די פּעריאָדען פֿון שטענדיגען מאַנגעל און הונגער, וועלכע האָבען אונטערגראָבען דעם כח פֿון דער פֿראַנצויזישער נאַציאָן.

האָט דאָ געקענט זיין אירגענד אַן אַנדער אויסוועג פֿון דיעזע פֿערהעלטניסע, אַז ניט דער וועג פֿון צוזאַמענשטויס און קאַמפּף? די רעבעליאָן פֿון פֿאָלק: דער אויפֿשטאַנד פֿון די בויערן, די דזשאַקעריע, דער אויפֿשטאַנד פֿון די אַרבייטער אין די שטעדט, און פֿון די אָרעמע אין אַלגעמיין — אין איין וואָרט, די רעוואָלוציאָן, מיט אַלע איהרע קעמפֿפֿע, איהר האַס, איהרע שרעקליכע צוזאַמענשטויסונגען און איהרע שוידערליכע נקמות — זיינען זיי דען אַלע ניט געווען אונפֿערמיידליך?

פֿינף לאַנגע וואָכען האָבען די דעפּוטאַטען פֿונ׳ם דריטען שטאַנד געמאַטערט זיך איינצורייידען די דעפּוטאַטען פֿון די אַנדערע צוויי שטענדע צו זיצען צוזאַמען, וועהרענד די רעגיערונגס־קאָמיטעס פֿון זייער זייט האָבען אַלעס אָנגעווענדעט, אַז די שטענדע זאָלען בלייבען צושיידט. די פֿערהאַנדלונגען האָבען געפֿיהרט צו גאָר ניט. אָבער דאַן האָט דאָס פֿאָלק פֿון פּאַריז אָנגעהויבען אָנצונעהמען אַלץ אַ מעהר און מעהר סטראַשענדע שטעלונג.

אין פּאַריז איז דער קעניגליכער פּאַלאַץ אומגעוואַנדעלט געוואָרען אין אַ רשות הרבים, אין אַן אָפֿענעם קלוב, וואוהין

יעדער האָט געקענט אַריינקומען און אויסדריקען דעם אַלגע־מיינעם צאָרן. עס האָט גערעגנט מיט פאַמפלעטען, וועלכע דער עולם האָט פערשלונגען ממש. „יעדע שטונדע ברענגט עטוואָס נייעס“, שרייבט אַרטהור יאַנג אין זיין בוך „רייזען אין פראַנק־רייך“. „דרייצעהן פאַמפלעטען זיינען היינט ערשיענען, זעכצעהן נעכטען און ניין־און־צוואַנציג לעצטע וואָך... ניינצעהן צוואַנ־ציגסטעל פון דיעזע זיינען צו גונסטען פון פרייהייט; די קאַכעניש אין פאַריז איז קוים זיך פאָרצושטעלען: די רעדנער, וועלכע האָבען גערעדט צום פאָלק אין גאַס, שטעהענדיג אויף אַ שטוהל אין פראָנט פון אַ קאַפע, האָבען שוין גערעדט צום פאָלק פון נעהמען אין בעזיץ די פאַלאַצען פון די אַדעל־לייט. מען האָט שוין געקענט הערען, ווי דעם גראָלען פון אַ קומענדען שטורם, דעם שוידער־ליאַרם פון דעם קומענדען טעראָר, וועה־רענד אין ווערסאַיל האָט זיך דאָס פאָלק פערזאַמעלט ביי די טהירען פון דער פערזאַמלונג אום צו בעליידיגען די אַריסטאָ־קראַטען.

די דעפוטאַטען פונ׳ם דריטען שטאַנד האָבען געפיהלט, אַז זיי ווערען אונטערשטיצט. וואָס ווייטער, זיינען זיי געוואָרען אַלץ מוטהיגער, און דעם 17טען יוני, אויף אַ פאָרשלאַג פון סעי, האָבען זיי זיך ענדליך ערקלעהרט אַלס אַ „נאַציאָנאַל פערזאַמ־לונג“. אויף אַזאַ אופן איז געמאַכט געוואָרען דער ערשטער טריט צו דער אָבשאַפונג פון די פריווילעגירטע קלאַסען, און דאָס פאָלק פון פאַריז האָט בעגריסט דיעזען ערשטען שריט מיט אַ דונערענדער איינשטימיגקייט. אויפגעמונטערט אויף אַזאַ שטיי־גער, האָט די פערזאַמלונג אָבגעשטימט, דאָס די עטאַבלירטע שטייערן, זייענדיג אונגעזעצליך, זאָלען נור אויפגעמאָהנט ווערען פאַר אַ געוויסע צייט, און דאָס נור אַזוי לאַנג ווי די פערזאַמלונג וועט אָנהאַלטען. דאָס פאָלק זאָל ניט זיין מעהר פערפפליכטעט צו צאָהלען די שטייערן, ווען די פערזאַמלונג וועט אויפגעלעזט ווערען. אַ קאָמיטע איז בעשטימט געוואָרען, אום צו קעמפפען געגען דעם הונגער, און די קאַפּיטאַליסטען זיינען בערוהיגט געוואָרען מיט דעם, וואָס די נאַציאָנאַל־

פערזאמלונג האָט איבערגענומען אויף זיך דעם נאַציאָנאַלען חוב — אַ זעהר קלוגע טהאַט אין יענעם מאָמענט, ווייל די נאַציאָ־נאַלע רעפּרעזענטאַציאָן האָט געמוזט אויפגעהאַלטען ווערען, האָט עס געמעגט קאָסטען וויפיעל עס איז, און מיט דיעזען בעשלוס איז צוגענומען געוואָרען די וואַפע פון אַ מאַכט, פון דער מאַכט פון דעם געלד־פערלייהער, וועלכער וואָלט געווען געפעהר־ליך, ווען ער שטעלט זיך אויף דער זייט פונ׳ם קעניג.

אָבער דאָס אַלעס האָט געמיינט אויפשטאַנד געגען די קעניגליכע אויטאָריטעט. דערפאַר האָבען די פּרינצען צוזאַמען מיט דעם זיגעל־האַלטער אָנגעהויבען צו פּלאַנעווען אַ שטאַאט־שטרייך. אין אַ בעשטימטען טאָג האָט דער קעניג בעדאַרפט געהן אין זיין גרויסען שטאַט צו דער פערזאַמלונג. דאָרט דאַרף ער צו גאַרניט מאַכען די אַלע בעשליסע איהרע, ער דאַרף בעפעה־לען די פונאַנדערשיידונג פון די שטענדע, און אַליין בעשטימען די איינציגע רעפאָרמען, וועלכע זאָלען אָנגענומען ווערען פון די דריי שטענדע, זיצענדיג יעדער בעזונדער.

און וואָס האָט נעקער געטהאָן, דיעזער פּאָלקאָמענער רעפּ־רעזענטאַנט פון די מיטעלקלאַסען, אום ניט צו דערלאָזען צו דיעזען שטאַאט־שטרייך, וועלכער איז געפּלאַנעוועט געווען פון קעניגליכען הויף? אויך ער האָט געוואָלט אַ דעמאָנסטראַציאָן פון אויטאָריטעט, אַ קעניגליכע זיצונג, און אין דיעזער זיצונג האָט עס דער קעניג געזאָלט בעוויליגען אַ קאָפּ־אָבשטימונג אָהן אונטערשיעד צווישען אַלע דריי שטענדע, אָבער פאַר אַלץ, וואָס איז נוגע די פּריווילעגיען פון אַדעל און גייסטליכע דאַרפען אויפגעהאַלטען ווערען די בעזאָנדערע זיצונגען פון די שטענדע. נון עס איז קלאָהר, אַז דיעזער פּלאַן איז געווען נאָך ווענינער אויס־פיהרבאַר, ווי דער פּאָלקאָמענער שטאַאט־שטרייך, וואָס איז געפּלאַנעוועט געוואָרען פון די פּרינצען. אַ שטאַאט־שטרייך ווערט ניט אונטערנומען פאַר אַ האַלבע זאַך, וועלכע, אין בעסטען פאַל, וואָלט ניט געקענט אָנהאַלטען מעהר ווי אַ פּאָר וואָכען. ווי וואָלט די שטייער־צאָהלונג געקענט רעפאָרמירט ווערען, ניט אָנריהרענדיג דערביי די פּריווילעגיען פון די העכערע שטענדע?

עס איז געווען דעם 20סטען יוני, ווען די דעפוטאטען פון דריטען שטאנד, ווערענדיג אלץ מוטהיגער דורך די פעסטע האלטונג פון דעם פאלק אין פאריז און זאגאר אין ווערסאיל, האבען בעשלאסען צו ווערען זיך געגען די פלענער פון דער אויפלייזונג פון דער פערזאמלונג. פאר דיעזען צוועק האבען זיי זיך פערפפליכטעט צו שטעהן צוזאמען דורך א שבועה. זעהענדיג זייער פערזאמלונגס-פלאץ געשלאסען צוליעב די פארבערייטונגען, וואס מען האט געמאכט פאר די קעניגליכע זיצונג, זיינען זיי אוועק אין א פראצעסיאן צו א פריוואט-האל, צום האל פון טענים קארט אין דער גאס סאן פראנסאא. א גאנצע מאסע מענשען האט מארשירט מיט דער פראצעסיאן צום האל איבער די גאסען פון ווערסאיל, מיט באילי אן דער שפיצע. מאנכע פרייוויליגע סאלדאטען האבען פארגעשלאגען זייערע דיענסטע צו בעוואכען און בעשיצען זיי. דער ענטהוזיאזמוס פון דער מאסע, וועלכע האט זיי ארומגערינגעלט פון אלע זייטען, האט געמאכט די דעפוטאטען צו בלייבען פעסט.

אנקומענדיג צום האל פון טענים קארט, אויפגערעגט און גערירהט פון אן איידעלען געפיהל, האבען אלע, אחוץ איינעם, געשווארען ניט צו שיידען זיך, איידער זיי וועלען ניט געבען פראנקרייך א קאנסטיטוציע.

קיין צווייפעל, אז דאס אלעס איז געווען בלויז ווערטער. עס איז געווען זאגאר עטוואס טהעאטראלישעס אין דיעזער שבועה. אבער דאס מאכט גאנץ ווייניג אויס. עס זיינען דא מאמענטען, ווען ווערטער זיינען נויטיג, אום צו מאכען די הערצער בעוועגט און ציטערענד. און די שבועה אין דעם האל פון טענים קארט האט געמאכט די הערצער פון דער רעוואלוציאנערער יוגענד אויפציטערען דורך די גאנצע לייננג און ברייט פון פראנקרייך. וועה צו יענע פערזאמלונגען, וועלכע זיינען אונפעהיג אנצונעהמען אזא שטעלונג און ארויסצורייזען אזעלכע ווערטער!

אחוץ דעם, דיעזע מוטהיגע האנדלונג פון דער פערזאמלונג האט געבראכט באלדיגע רעזולטאטען. צוויי טעג שפעטער, ווען

דער דריטער שטאנד האט געהאט זיין זיצונג אין דער סאנט לואיס קירכע, זיינען צוגעקומען צו איהם די גייסטליכע, אום אנטהייל צו נעהמען אין זייערע פערהאנדלונגען.

דער גרויסער קלאפ פון דער קעניגליכער זיצונג איז דער־לאנגט געווארען דעם קומענדען טאג, דעם 23סטען יוני, אבער זיין ווירקונג איז שוין שטארק אבגעשוואכט געווארען דורך די שבועה אין טעניס קארט און דורך די זיצונג אין דער סט. לואיס קירכע. דער קעניג איז ערשיענען פאר די דעפוטאטען. ער האט מבטל געווען אלע רעזאלוציאנען פון דער פערזאמלונג, אדער ריכטיגער פון דעם דריטען שטאנד. ער האט בעפוילען די אויפרעכט־ערהאלטונג פון די שטענדע, האט בעשטימט די גרע־נעצען פון די רעפארמען, וואס דארפען אויסגעפיהרט ווערען און האט געסטראשעט די גענעראל־שטאאטען מיט אויפלייזונג, אויב זיי וועלען ניט פאלגען, און פאר דערוויל האט ער בעפוילען אלע דעפוטאטען זיך פונאנדערצוגעהן. דער אדעל און די גייסט־ליכע האבען געהארכזאם פערלאזען די האל, אבער די דעפוטא־טען פון דריטען שטאנד זיינען זיצען געבליבען אויף זייערע פלעצער. דאן איז עס געווען, ווען מיראבא האט געהאלטען זיין גרויסע און בעריהמטע רעדע, אין וועלכער ער האט געזאגט, אז דער קעניג איז בלויז זייער בעפאלמעכטיגטער, דאס זיי האבען זייער אויטאריטעט פון פאלק, און אזוי ווי זיי האבען געשווארען, קענען זיי זיך ניט פונאנדערגעהן, איידער זיי וועלען ניט געבען פראנקרייך א קאנסטיטוציע. אזוי ווי זיי זיינען דא אויף דעם וואונש פון פאלק, וועלען זיי נור פערלאזען דיעזען פלאץ, ווען מען וועט זיי צווינגען דורך דער געוואלט פון שווערד.

אבער דיעזע געוואלט האט דער קעניג גראדע שוין מעהר ניט געהאט. נעקער האט שוין געזאגט דעם קעניג אין פעברואר, דאס עס איז אין ערגעץ ניט צו געפינען קיין געהארכזאמקייט, און דאס עס איז אונמעגליך זיך צו פערלאזען אויף דער ארמעע.

וואס אנבעלאנגט דאס פאלק אין פאריז, האבען מיר געזעהן דאך, אין וואס פאר א שטימונג ער איז געווען דעם 27סטען אפריל. יעדען מאמענט האט מען ערווארטעט אן אלגעמיינעם

אויפשטאַנד פון פאָלק געגען די רייכע, און איינינע פייערדיגע רעוואָלוציאָנערען זיינען אוועק אין די פינסטערע, חושך'דיגע גאַסען צו זוכען מענשען, וואָס זאָלען זיין פערטיג צו העלפען אין קאמפף. זאָגאַר אין ווערסאַיל, ערב דער קעניגליכער זיצונג, האָט דאָס פאָלק שיער ניט געטויטעט אַ גייסטליכען דעפּוטאַט, דעם גלח מאורי, ווי אויך ד'עספּרעמעניל, אַ דעפּוטאַט פון דריטען שטאַנד, וועלכער איז איבערגעגאַנגען צו איהם פון דעם אדעל. אין דעם טאָג פון דער קעניגליכער זיצונג, זיינען דער זיגעל־האַלטער און דער ערטשבישאָף פון פּאַריז אַזוי פערשעהמט און אויסגעפייפט געוואָרען אין מיטען גאַס, דאָס דעם קעניג'ס סעקרעטער, פּאַססערע, וועלכער האָט בעגלייט דעם מיניסטער, איז „געשטאָרבען פון אויפרעגונג דעם זעלבען טאָג“. דעם 24טען איז דער בישאָף פון באוואי שיער גע'הרג'עט געוואָרען דורך אַ שטיין אין קאָפּ. דעם 25סטען האָבען מענשען אין גאַס אויס־געפייפט די דעפּוטאַטען פון אדעל און גייסטליכע. אַלע פענסטער זיינען אויסגעבראָכען געוואָרען אין דעם פּאַלאַץ פון דעם ערטש־בישאָף פון פּאַריז. „די סאָלדאַטען האָבען זיך ענטזאָגט צו שיסען אויפ'ן פאָלק“, דערצעהלט ארטהור יאַנג. אַט דערפאַר איז דעם קעניג'ס סטראַשונאָק געווען גאַנץ בעדייטונגסלאָז. די שטעלונג פון פאָלק איז געווען אַ צו פעסטע און צו סטראַשענדע, אַז דער קעניגליכער הויף זאָל וואַגען אַנווענדען געוואַלט, און דערפאַר האָט לואי דער זעכצעהנטער ארויסגעלאָזען זיין בעריהמטען „[illegible]: [illegible]א בלייבען!“

וואָס אַנבעטרעפט דעם דריטען שטאַנד גופא, האָט ער דען ניט זיך בעראַטהען אונטער די אויפפּאַסענדע אויגען און סטראַ־שונקעס פון פאָלק, וועלכער האָט אָנגעפילט די גאַליאָרקע? שוין אַזוי פריה, ווי דעם 17טען יוני, ווען דער דריטער שטאַנד האָט זיך ערקלעהרט, אַלס נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, איז יענער דענק־ווירדיגער בעשלוס אָנגענומען געוואָרען אונטער דעם גרויסען אַפּלאָז פון דער גאַליאָרקע און פון צוויי־דריי טויזענד פּערזאָנען, וועלכע זיינען געשטאַנען ארום דעם פערזאַמלונגס־פּלאַץ. אַ צעטעל פון דריי הונדערט פּערזאָנען, דעפּוטאַטען פון דריטען

שטאַנד, וועלכע זיינען געווען דאַגעגען, איז אַרומגעגאַנגען צווי־שען דעם פּאַריזער עולם, און מען האָט זאָגאַר געשמועסט וועגען אונטערצינדען זייערע הייזער. און ווען די שבועה איז אָנגענומען געוואָרען אין טענים קאָרט, און איינער, מאַרין דאָש, איז געווען דאַגעגען, האָט באַילי, דער פּרעזידענט פון דער פערזאַמלונג, געטהאָן גאַנץ קלוג, וואָס ער האָט איהם אַרויסגעלאָזען דורך אַ הינטער־טהיר, אום איהם זאָל ניט אויסקומען צו בעגעגענען זיך מיט'ן עולם ביין פראָנט פון זאַל, און פאַר עטליכע טעג האָט ער זיך געמוזט פערבעהאַלטען.

אָהן דיעזען דרוק פון פאָלק אויף די פערזאַמלונגען, איז עס גאַנץ מעגליך, דאָס די בראַווע דעפּוטאַטען פון דעם דריטען שטאַנד, וועמעס נעמען זיינען פערשריבען אין דער געשיכטע, וואָלטען קיינמאָל ניט אויסגעפיהרט בייצוקומען דאָס וועהרען זיך פון די שרעקעדיגע.

און וואָס מכח דעם פאָלק גופא? ער האָט געמאַכט עפענט־ליך פאָרבערייטונגען צום אויפשטאַנד, וואָס דאָס איז געווען זיין ענטפער אויף דעם מיליטערישען שטאַאַט־שטרייך, וועלכען דער קעניגליכער הויף האָט פאָרבערייטעט געגען פאַריז דעם 16טען יולי.

צעהנטער קאפיטעל.

די פארבערייטונגען צום שטאאט־שטרייך.

דער פיערצעהנטער יולי. — די מיטעלקלאס טרויט ניט דעם פאלק. — די ראיאליסטען ארבעריטען א שטאאט־שטרייך. — די מיטעלקלאס רעדט איין דעם פאלק צו בעוואפענען זיך. — דאס פאלק נעהמט איין די אסטיל. — די מיטעלקלאס פיהרט צוריק איין ארדנונג. — דער קעניג און די פעאדאלע רעכטע. — די ווירקונג פון דער קעניגליכער זיצונג. — די אטמאספערע פון קאנספיראציע אין קעניגליכען הויף. — די גרינדונג פון ברעטאן קלוב. — מיראבא און דאס פאלק. — נעקער מאכט א פערזוך אבצואווענדען דעם הונגער. — די אונפעהיגקייט פון דער נאציאנאל פערזאמלונג. — די ראיאליסטען־פערשווערונגען ווערען פארטגעזעצט. — די פעטיציע פון דער פערזאמלונג.

דער שטייגער, ווי עס ווערט איבערגעגעבען די געשיכטע פון דעם 14טען יולי איז געוועהנליך פון פאלגענדען נוסח: די נאציאנאל פערזאמלונג האט געהאט איהרע זיצונגען. אם ענדע יוני, נאך צוויי מאנאטען פון רעדעריי און פערציהונגען, ווערען די דריי שטענדע ענדליך פעראייניגט. די מאכט האלט זיך ביים ארויסגליטשען פון די הענד פון הויף, און דערפאר האט ער אנגעהויבען פארבערייטען א שטאאט־שטרייך. מען האט צוזאמענגערופען גאנצע ארמייען סאלדאטען, און זיי צוזאמענגעקליבען ארום ווערסאיל; זיי האבען דאס בעדארפט צוטרייבען די פערזאמלונג, און דאן מאכען פאריז קומען צו זיין פערשטאנד.

און ווייטער, איז דער געוועהנליכער שטייגער פון דער ערצעהלונג, האט דעם 11טען יולי דער הויף בעשלאסען צו האנדלען. נעקער איז אבגעזאגט און אוועקגעשיקט געווארען. פאריז האט

זיך דערוואוסט וועגען דעם דעם 12טען, און די בירגער האָבען פעראַנשטאַלט אַ דעמאָנסטראַציאָן, וועלכע איז דורכגעגאַנגען די גאַסען פון פּאַריז, טראָגענדיג אַ בילד פון דעם געשטירצטען מיניסטער. אין פּאַלאַס ראָיאַל האָט קאַמיל דע מאָלין געהאַלטען זיין בעריהמטע רעדע, אין וועלכער ער האָט אויפגעפאָדערט דאָס פאָלק צו בעוואפענען זיך. דאָס פאָלק ענטפערט אויף דיעזען אויפ־רוף, און פופציג טויזענד שפּיזען ווערען געשמידט אין 36 שטונ־דען. דעם 14טען יולי מארשירט דאָס פאָלק צו דער באַסטיל, וועלכע גיט זיך באַלד אונטער. די רעוואָלוציאָן האָט געוואונען איהר ערשטען זיעג.

דאָס איז די געשיכטע, ווי זי ווערט דערצעהלט ביי פער־שיעדענע פייערונגען פון דער רעפּובליק. און דאָך איז זי נור אַ האַלבער אמת. זי איז אמת וואָס אַנבעטרעפט די טרוקענע בעשטעטיגונגען פון פאַקטען, אבער זי דערצעהלט ניט, וואָס עס דאַרף דערצעהלט ווערען איבער דער ראָלע, וועלכע דאָס פאָלק האָט געשפּיעלט אין דיעזען אויפשטאַנד. און אויך דערצעהלט ניט דיעזע געשיכטע וועגען די אמת'ע שייכות צווישען די צוויי עלעמענטען פון דער בעוועגונג, דעם פאָלק און דער מיטעל־קלאַס. ווייל אין דעם פּאַריזער אויפשטאַנד, וואָס פיהרט צו דעם 14טען יולי, ווי דורך דער גאַנצער רעוואָלוציאָן, זיינען געווען צוויי פערשיעדענע שטרעמונגען פון פערשיעדענער אָבשטאַמונג: די פּאָליטישע בעוועגונג פון די מיטעלקלאַסען און די פאָלקס־בעוועגונג פון די מאַסען. אין געוויסע מאָמענטען אין דעם משך פון די גרויסע טעג פון דער רעוואָלוציאָן האָבען דיעזע צוויי בעוועגונגען געמאַכט יד־אחת פאַר אַ צייטליכע פעראייניגונג, און דאַן האָבען זיי עס געוואונען זייערע גרויסע זיעגע איבער דעם אַלטען רעזשים. אָבער די מיטעלקלאַסע האָט אימער געפיהלט אַ מיסטרוי צו איהר צייטליכען שותף, צו דעם פאָלק, און האָט דאָס אַם בעסטען בעוויזען אין יולי 1789. דיעזע פעראייניגונג איז ניט־ווילענדיג אָנגענומען געוואָרען פון דער מיטעלקלאַס; און אויף מאָרגען נאָך דעם 14טען, און זאָגאַר ווען דער אויפ־

שטאַנד איז נאָך אָנגעגאַנגען, האָט די מיטעלקלאַס זיך אונטער־געאײַלט און זיך אָרגאַניזירט, אום צו קענען אָנטהאָן אַ צוים אויף דאָס רעבעליש־געוואָרענע פאָלק.

זייט דער רעוואָלוציאָן־פאַסירונג האָט דאָס פאָלק פון פאַריז, לײַדענדיק פון דחקות, זעהענדיק דאָס ברויט ווערען טהײַערער פון טאָג און אָבגענאַרט פון אַלערלײַ פוסטע פערשפּרעכונגען, געמאַכט פערשיעדענע פּראָבען צו רעבעלירען, אָבער, ניט פיה־לענדיק זיך אונטערשטיצט און זאָגאַר ניט פון די יעניגע פון דער מיטעלקלאַס, וועלכע זײַנען געוואָרען זעהר בעקאַנט אין דעם קאַמפּף מיט דער קעניגליכער אויטאָריטעט, איז איהם, דעם פאָלק, ניט געבליבען קיין אַנדער ברירה ווי נור צו קריצען מיט די צייהנער. דערווײַל האָט די הויף־פּאַרטײַ, אָנגעפיהרט פון דער קעניגין און די פּרינצען, בעשלאָסען צו דערלאַנגען אַ טוידט־קלאַפּ דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג און צו דער פאָלקס־אַגיטאַציאָן אין פאַריז. זיי האָבען קאָנצענטרירט מחנות סאָלדאַטען, וועמעס צוגעבונדענקייט און טרײַהייט צום קעניג און קעניגין מען האָט סטימולירט און אויפגעהאַלטען מיט אַלערלײַ מיטלען, און האָבען אָפען פּאָרבערייטעט אַ שטאַאַט־שטרייך געגען די נאַציאָ־נאַל־פערזאַמלונג און געגען פאַריז. דאַן האָט די פערזאַמלונג, פיהלענדיק זיך אין סכנה, געלאָזט אַ פרייען וועג פאַר די פון איהרע מיטגליעדער, וועלכע האָבען פערלאַנגט „דעם אויפרוף צום פאָלק“, דאָס הייסט, אַן אויפרוף פאַר אַ פאָלקס־אויפשטאַנד. און דאָס פאָלק פון די פינסטערע געסלעך, ניט וועלענדיק גאָר קיין בעסערע זאַך, האָט גלײַך גענענטפערט אויף דיעזען אויפרוף. ער האָט גאָר ניט געוואַרט, ביז נעקער איז אַוועקגעשיקט געוואָ־רען, נור ער האָט אָנגעהויבען צו רעבעלירען שוין אַזוי פריה, ווי דעם 8טען יולי, אָדער זאָגאַר דעם 28סטען יוני. בענוצענדיג זיך דערמיט, האָט די מיטעלקלאַס צוגערעדט דעם פאָלק צו אַן אָפענעם אויפשטאַנד, און האָט איהם געלאָזען זיך בעוואָפענען. צו דערזעלבער צייט איז זי געווען פאָרזיכטיג געווען אַליין אויך צו זײַן בעוואָפענט, כדי זי זאָל קענען קאָנטראָלירען דעם פאָלקס־

אויסברוך. און ניט דערלאָזען איהם אוועקצוגעהן „צו ווייט“. אָבער וואָס שטאַרקער עס איז געוואָרען דער אויפשטאַנד, האָט דאָס פאָלק, צו־ווידער דעם ווילען פון דער מיטעלקלאַס, איינגענומען די באַסטיל, דעם סימבאָל און די שטיצע פון דער קעניגליכער מאַכט. אָט דאַן האָט די מיטעלקלאַס, האָבענדיג אָרגאַניזירט איהר אייגענע מיליץ, ניט פערלאָרען קיין איבעריגע מינוט, האָט אונטערדריקט די רעבעלען מיט די שפּיזען, און האָט איינגעפיהרט צוריק אָרדנונג.

דאָס איז די צווייפאַכע בעוועגונג, וועלכע דאַרף געשילדערט ווערען.

מיר האָבען געזעהן, דאָס דער צוועק פון דער קעניגליכער זיצונג פון דעם 23סטען יוני איז געווען צו ערקלעהרען די גענעראַל־שטאַאטען, דאָס זיי זיינען ניט די מאַכט, וואָס זיי האָבען געוואונשען צו זיין; דאָס די אַבסאָלוטע מאַכט פון קעניג בלייבט ניט גערירט; און דאָס די גענעראַל־שטאַאטען האָבען גאָר ניט וואָס צו ענדערען אין איהר.*) און דאָס די צוויי פּריווילעגירטע שטענדע, דער אַדעל און דער פּריסטערטהום, זאָלען אליין אויסאַרבייטען די רעפאָרמען, וועלכע זיי וועלען האַלטען פיר נויטיג פאַר די גערעכטערע צוטהיילונג פון טאַקסעס, די בענעפיטען, וועלכע זאָלען אַלזאָ, בעוויליגט ווערען דעם פאָלק, דאַרפען דאַרום קומען פון דעם קעניג פערזענליך, און דיעזע בענעפיטען וואָלטען געווען: די אָבשאַפונג פון געצוואונגענער אַרבייט, וואָס איז שוין געווען גרעסטענטהיילס אויסגעפיהרט, די אָבשאַפונג פון אַלערליי טעקסעס, די בעשרענקונג פון דעם וואָרט „טאַיללע“ (אַזוי האָט געהייסען די טאַקסע, פון וועלכע

*) נעקער׳ס אָריגינעלער פּלאַן האָט ערלויבט דער פערזאַמלונג צו בריינגען די רעוואָלוציאָן אַזוי ווייט, ווי אויסצופיהרען אַ טשאַרטער, עהנליך צום ענגלישען, זאָגט לואי בלאַן; מען האָט אָבער געזעהן אויסצושליסען פון דער געמיינזאַמער בעראַטהונג די פאָרמע פון דער קאָנסטיטוציאָן, וואָס די קומענדע גענעראַל־שטאַאטען דאַרפען געבען. („די געשיכטע פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציאָן“, ל. בלאַן).

די אדעליגע און די גייסטליכע זיינען פריי געווען) און די אָרגאַ־ניזירונג פון די פּראָווינץ־בעאַמטע. דאָס אַלעס האָט אָבער געהערט צום קעניגרייך פון פוסטע פערשפּרעכונגען, אָדער, ווי דער אמת איז, איז עס נור געווען דער נאָמען פאַר רעפאָרם, ווייל דאָס אַלעס, וואָס דיעזע רעפאָרמען האָבען געמיינט, דער גאַנצער עצם פאַר דעם אויספיהרען פון דיעזע אַלע פאָדערונגען — דאָס האָט ערשט בעדאַרפט זיין אַנגעגרייט. און ווי האָט עס געקאָנט זיין אָנגעגרייט אָהן די אַרונטערהאַקונג פון די פּריווילעגיען פון די צוויי העכערע שטענדע? אָבער דער וויכטיגסטער פּונקט אין דער רעדע פון קעניג, ווייל באַלד האָט זיך די גאַנצע רעוואָלוּ־ציאָן געדרעהט אַרום דיעזען פּונקט, איז געווען דעם קעניג'ס ערקלערונג איבער די אונבעריהרליכקייט און די הייליגקייט פון די פעאָדאַלע רעכטע. ער האָט ערקלעהרט, דאָס די מעשר־אָבצאָהלונגען, אויסלייז־געלד, רענט פון אַלערליי סאָרטען און אַלע אַנדערע פעאָדאַלע רעכטע זיינען אַבסאָלוטע אייגענטהומס־רעכטע, וועלכע טאָרען ניט אָנגעריהרט ווערען.

מיט אזא ערקלעהרונג האָט דער קעניג אפנים געוואָלט געווינען דעם אדעל אויף זיין זייט געגען דעם דריטען שטאַנד. אָבער צו מאַכען אזא פערשפּרעכונג האָט געמיינט שוין פון אָנפאַנג אָן אזוי איינצושרענקען די רעוואָלוציאָן, אז זי זאָל זיין אונמעכטיג אויסצופיהרען אירגענד וועלכע רעפאָרם אין די פינאַנצען פון שטאַאַט און אין דער גאַנצער אינערליכער אָרגאַ־ניזאַציאָן פון פראַנקרייך. דאָס האָט געמיינט פּראַקטיש איבער־לאָזען דעם אַלטען רעזשים אין פראַנקרייך מיט אַלע זיינע קלוי־פּערלעך, און מיר וועלען ווייטער זעהן, ווי אזוי אין דעם גאַנג פון דער רעוואָלוציאָן זיינען אין דעם געדאַנק פון פאָלק געוואָרען איין זאַך דער קעניגטהום און די אויפהאַלטונג פון די פעאָדאַלע רעכטע, ד. ה., די אַלטע פּאָליטישע און די אַלטע עקאָנאָמישע פאָרם.

עס מוז צוגעגעבען ווערען, דאָס דיעזע מאַנעוורע פון דעם קעניגליכען הויף האָט געהאַט ערפאָלג ביז צו אַ געוויסען גראַד,

נאָך דער קעניגליכער זיצונג האָט דער אדעל געגעבען דעם קעניג און בעזאָנדערס דער קעניגין אַן אָוואציאָן אין פּאַלאַץ, און אויף מאָרגען זיינען געבליבען בלויז זיבען און פערציג אדעל־ליים, וועלכע האָבען נאָך געהאַלטען מיט די צוויי אַנדערע שטענדע, נור אין אייניגע טעג אַרום, ווען עס האָט זיך געלאָזט הערען, דאָס הונדערט טויזענד פּאַריזער מאַרשירען נאָך ווער־סאַיל, זיינען די מענשען אין פּאַלאַץ געוואָרען פּערציטערט פון דיעזער ידיעה, און אויף אַ בעפעהל פון'ם קעניג, בעפעסטיגט מיט דער צושטימונג פון דער קעניגין — ווייל דער אדעל האָט זיך שוין מעהר ניט פערלאָזען אויפ'ן קעניג — זיינען די מייסטע פון דעם אדעל צוריק צוגעשטאַנען צו די פּאָרשטעהער פון די צוויי אַנדערע שטענדע. אָבער זאָגאַר דאַן האָבען זיי קוים בעהאַלטען זייער וואונש צו זעהן באַלד דיעזע רעבעלען צוטריבען דורך געוואַלד.

אין דער זעלבער צייט זיינען אַלע טריקס פון פּאַלאַץ, אַלע זיינע קאָנספּיראַציעס און זאָגאַר אַלע געשפּרעכען פון אַזעלכען־און אַזעלכען פּרינץ אָדער אדעלמאַן ניט אויף איין קורצע ווייל־ע געבליבען פערבאָרגען פון די רעוואָלוציאָנערען. אַלעס האָט דערגרייכט פּאַריז אויף טויזענדע פערשיעדענע געהיימע אופנים, וועלכע זיינען פּאָרזיכטיג איינגעפיהרט געוואָרען, און די קלאַנגען, וועלכע זיינען געקומען פון ווערסאַיל, האָבען געהאָלפען צו פער־שטאַרקען די אויפרעגונג פון פּאַריז. עס קומט אימער דער מאָמענט, ווען די מעכטיגע קענען זיך מעהר ניט פערלאָזען זאָגאַר אויף זייערע געטרייע דיענער. און דיעזער מאָמענט איז געקומען אין ווערסאַיל. עס איז, אַלזאָ, אַזוי געווען: וועהרענד דער אדעל האָט זיך געפערעהט מיט דעם קליינעם ערפאָלג פון דער קעניגליכער זיצונג, האָבען מאַנכע מיטעלקלאַס רעוואָלו־ציאָנערען געגרינדעט אַ קלוב אין ווערסאַיל, דעם ברעטאָן קלוב, וועלכער איז באַלד געוואָרען אַ גרויסער פּעראייניגענדער מיטעל־פּונקט און איז שפּעטער געוואָרען דער בעריהמטער יאַקאָבינער קלוב. און אין דיעזען קלוב זיינען דאָס געקומען די דיענער פון

קעניג און קעניגין, אום צו דערצעהלען, וואָס זיי האָבען געהערט אָדער געזעהן אין פּאַלאַץ. מאַנכע ברעטאָנישע דעפּוטאַטען זיינען דאָס געווען די גרינדער פון דיעזען קלוב, און מ י ר א ב אָ, פ י ר ש ט אָ ג י ל י אָ ן, ס ע ר ב א ר נ א ו, פ ע ט י אָ ן, דער גלח ג ר ע ג אָ א ר און ר אָ ב ע ס פּ י ע ר זיינען גע־ ווען זיינע מיטגליעדער.

זייט די גענעראַל־שטאַאטען האָבען געהאַט זייערע זיצונגען אין ווערסאַיל, האָט אין פּאַריז געהערשט די העכסטע אויפרעגונג. דער פּאַלאַס ראָיאַל מיט זיינע גאָרטענס און קאַפעס איז געוואָרען אַ רשות־הרבים, וואוהין צעהן טויזענד מענשען פון אַלערליי קלאַסען זיינען געגאַנגען יעדען טאָג צו דערצעהלען און צו הערען נייעס, צו דיסקוטירען איבער די פּאַמפלעטען, וואָס זיינען ערשיענען כמעט יעדער שטונדע, אום אויפצופרישען אין דער מאַסע איהר ענטהוזיאַזמוס פאַר די צוקינפטיגע טהעטיגקייט און אום צו קענען און צו פערשטעהן איינער דעם צווייטען. דאָ זיינען צוזאַמענגעקומען די מענשען פון דער ניעדריגער מיטעל־ קלאַס און די אינטעליגענטען. אַלע קלאַנגען, אַלע נייעס, וואָס דער ברעטאָן קלוב אין ווערסאַיל האָט ערהאַלטען, זיינען גלייך מיטגעטהיילט געוואָרען דיעזען גאַס־קלוב, זאָ־צו־זאָגען. און פון דאָרט האָבען זיך די אַלע קלאַנגען און נייעסען פערשפּרייט איבער אַלע גאַסען. און אויב צו די נייעס, מאַכענדיג זייער רייזע, איז נאָך עטוואָס צוגעטראַכט געוואָרען, איז עס געווען, ווי עס איז אָפט דער פאַל מיט פאָלקס־לעגענדען, אמת׳ער, ווי דער אמת אַליין, ווייל דיעזע אויסטראַכטונגען האָבען פאָראויסגעזאָגט און ענטפּלעקט אונטער דער מאַסקע פון דער לעגענדע די בעהאַלטענע אורזאַכען פון אַלערליי טהעטיגקייטען און האָבען אינסטינקטיוו געגעבען אַ בעסערע אָבשעצונג איבער מענשען און פּאַסירונגען, ווי דאָס קענען מאַנכע חכמים. ווער האָט בעסער ווי די פינסטערע גאַסען פון די געסלעך געקאָנט מאַריע אַנטאָאַנעטע, די דאָטשעס ד׳פּאָלינאַק, דעם געמיינעם קעניג און די פעררעטהערישע פּרינצען? ווער האָט זיי בעסער פערשטאַנען, ווי דאָס פאָלק?

זייט דעם טאָג פון דער קעניגליכער זיצונג, האָט די גרויסע

שטאָדט געקאָכט מיט אויפשטאַנד. דער האָטעל דע־ווויל האָט געשיקט גראַטולאַציאָנען צו דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג. דער פּאַלאַס ראָיאַל האָט ארויסגעלאָזען אַ פאָלקס־אויפרוף, פערפאַסט אין אַ שפּראַך פון קאַמפף און אויפשטאַנד. פאַר דעם אויסגע־הונגערטען פאָלק, פעראַכטעט און פערשטויסען, איז דער פאָלקס־אויפשטאַנד געווען אַ שטראַהל פון האָפנונג, און אויפשטאַנד האָט אין זייערע אויגען געמיינט דער מיטעל צו קריגען דאָס ברויט, אין וואָס זיי האָבען זיך אַזוי גענויטיגט. אין דער צייט, ווען דער הונגער איז געוואָרען אַלץ מעהר און מעהר ביטער, ווען אפילו די פערזאָרגונג פון שלעכטען מעהל, געלען און פערברענ־טען, האָט שטענדיג אויסגעפעהלט, האָבען די מענשען געוואוסט, דאָס אין פּאַריז און אין דער נאַכבאַרשאַפט איז דאָ גענוג שפּייז פאַר יעדען, און די אָרעמע לייט האָבען געזאָגט איינער צום אַנדערען, דאָס אָהן אַן אויפשטאַנד וועלען די מאָנאָפּאָליסטען קיינמאָל ניט אויפהערען אויסצוהונגערען דאָס פאָלק.

אָבער אַז די מורמלעריי פון פאָלק אין זיינע פינסטערע געס־לעך איז געוואָרען אַלץ העכער, האָבען די פּאַריזער מיטעלקלאַס מענשען און די פאָרשטעהער פון פאָלק אין ווערסאַיל אָנגעהויבען זיך צו פיהלען אונרוהיג פון אַ מעגליכען אויפשטאַנד אין די פּראָווינצען. בעסער האָבען אַ קעניג און אַ פּאַלאַץ, איידער אַ פאָלק אין אויפשטאַנד.*) אין דעם זעלבען טאָג, וואָס די דריי

*) די, וועלכע האַלטען פייערליכע רעדען ביי דער יעהרליכער פייערונג פון דער גרויסער פראַנצויזישער רעוואָלוציאָן, האַלטען עס פאַר גלייכער צו באַפּען אַ שווייג איבער דיעזען זעהר קיצעלדיגען ענין און זיי ריידען פון דער ריהרענדער איינשטימיגקייט, וועלכע, זיי מאַכען אַן אָנשטעל, איז געווען צווישען פאָלק און זיינע פאָרשטע־הער. אָבער לואי בלאַן האָט שוין אָנגעוויזען אויף דעם שרעק פון דער מיטעלקלאַס, ווען דער 14טער יולי האָט זיך דערנעהנטערט, און די מאָדערנע פאָרשונג בעשטעטיגט דיעזען שטאַנדפּונקט. די וויטערע פאַקטען, וועלכע איך גיב דאָ אין שייכות צו די טעג פון דעם 2טען ביז דעם 12טען יולי, ווייזען אויך, דאָס דער אויפשטאַנד פון פּאַריזער פאָלק איז געגאַנגען זיין אייגענעם וועג, גאַנץ אונאַבהענגיג פון די מיטעלקלאַס מיטגליעדער פונ'ם דריטען שטאַנד.

שטענדע האבען זיך פעראייניגט, דעם 27סטען יוני, נאך דעם ערשטען זיעג פון דעם דריטען שטאנד, האט מיראבא, וועלכער האט ביז דאן אלץ אפעלירט צום פאלק, איצט זיך פאלשטענדיג אבגעטרייסעלט פון איהם, און האט גע'טענה'ט, אז די פארשטע־הער זאלען בלייבען אבגעזונדערט פון פאלק. ער האט זאגאר געווארענט די מיטגליעדער זיך צו היטען פאר די „פעררעטהע־רישע מיטהעלפער". אין דעם קענען מיר שוין זעהן דעם צוקינפ־טיגען פראגראם פון די זשיראנדיסטען, וועלכער האט זיך אויס־געארבייט אין דער נאציאנאל־פערזאמלונג. מיראבא האט פער־לאנגט, אז די פערזאמלונג זאל בייטראגען „צו דער אויפהאלטונג פון ארדנונג, צו דעם עפענטליכען פריעדען, צו דער אויטאריטעט פון די געזעצע און זייערע מיניסטארען". ער איז זאגאר געגאנגען נאך ווייטער. ער האט פערלאנגט, אז די דעפוטאטען זאלען זיך ארומזאמלען ארום דעם קעניג, ווייל דער קעניג מיינט דאך גוט; אויב עס האט פאסירט, דאס ער האט געטהאן אמאל אן עולה, איז עס נור דערפאר, ווייל מען האט איהם אבגענארט, אדער, ווייל מען האט איהם געגעבען א שלעכטע עצה!

די פערזאמלונג האט מיט פייער אפלאדירט דיעזע רעדע. „דער אמת איז", זאגט לואי בלאן גאנץ ריכטיג, „דאס ווייט, ווייט פון צו ווינשען דעם אומשטורץ פונ'ם טראהן, האט די מיטעלקלאס שוין אנגעהויבען פרובירען צו זוכען שוץ הינטער איהם. פערלאזען פון דעם אדעל, איז עס געווען אין די רייהען פון דער מיטעלקלאס, וועלכע איז איין צייט געווען אזוי איינגע־עקשן'ט, וואו לואי דער זעכצעהנטער וואלט געפונען זיינע אם מייסטען געטרייע און שטארק צושראקענע קנעכט, ער האט אויפגעהערט צו זיין דער קעניג פון די הערדען, ער איז געווארען דער קעניג פון די אייגענטהומס־בעזיצער".

דיעזער אינערליכער פעהלער פון דער רעוואלוציאן איז געלעגען אויף איהר אלס א שווערע משא די גאנצע צייט, ווי מיר וועלען זעהן, ביז צו דעם מאמענט, ווען די רעאקציאן האט געקראגען די אויבערהאנד.

דערווייל איז דער עלענד אין שטאדט געוואקסען פון טאג

צו טאָג. עס איז אמת, דאָס נעקער האָט אָנגעווענדעט מיטלען, אום אָבצואוואָנדען די געפאַהרען פון א הונגער. דעם 7טען סעפּ־טעמבער, 1788, האָט ער פערבאָטען די עקספּאָרטאַציאָן פון קאָרן, און האָט בעשיצט די אימפּאָרטאַציאָן דורך דעם פערטהיי־לען פון פּרעמיעס. זיבעציג מיליאָן ליוורען זיינען אויסגעגעבען געוואָרען פאַר דעם איינקויף פון אויסלענדישען ווייץ. צו גלייכער צייט האָט ער געלאָזט ווייט און ברייט פערעפענטליכען דעם בעשלוס פון דעם קעניגליכען ראטה פון 23סטען אפּריל, 1789, וועלכער האָט בעפאָלמעכטיגט די ריכטער און די פּאָליציי־בעאַמטע צו בעזוכען פּריוואטע קאָרן־שפּייכלער, צו זעהן, וויפיעל קאָרן עס איז דאָרט דאָ, און אין פאַל פון נויט צו ברענגען דעם קאָרן אויפ'ן מארק. די דורכפיהרונג פון דיעזע בעפעהלע איז אָבער געווען אָנגעטרויט צו די אַלטע בעאַמטע און — מעהר וועגען דעם איז שוין ניט נויטיג צו רעדען.

דאַן, אין יולי האָט די רעגיערונג אויסגעטהיילט פּרייזען צו די, וועלכע האָבען געבראַכט ווייץ נאָך פּאַריז; אָבער דער אימ־פּאָרטירטער ווייץ איז אין געהיים צוריק אַרויסגעשיקט געוואָרען, כדי ער זאָל קענען צוריק אַריינגעבראַכט ווערען, און מען זאָל קריגען פאַר איהם א צווייטען פּרייז. אין די פּראָווינצען האָבען די מאָנאָפּאָליסטען צוליעב דעם אָבגעקויפט דעם גאַנצען קאָרן. זיי האָבען זאָגאר אָבגעקויפט די תבואה, וואָס איז נאָך געשטאַנען אויפ'ן פעלד.

אָט דאַן איז עס געווען, ווען מען האָט דערקענט דעם אמת'ען כאַראַקטער פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג. זי האָט פערדיענט בעוואונדערונג געוויס, ווען זי האָט געגעבען איהר שבועה אין טעננים קאָורט, אָבער, מעהר פון אַלץ, האָט זי זיך פעסט געהאַלטען ביי איהר מיטעל־קלאַס־שטעלונג אין שייכות צום פאָלק. דעם 4טען יולי, ווען דער בעריכט פון דעם קאָמי־טעט פאַר פאָלקס־ערנעהרונג איז אָבגעגעבען געוואָרען, האָט די פערזאַמלונג דיסקוטירט די מיטלען, וואָס מוזען אָנגעווענדעט ווערען, אום צו גאַראַנטירען שפּייז און ארבייט פאַר'ן פאָלק. זיי האָבען גערעדט שטונדען־לאַנג, און געמאַכט פאָרשלעגע אויף

פאַרשלעגע. פ ע ט י אָ ן האָט פאַרגעשלאָגען אַן אַנלייהע, אַנדערע האָבען פאַרגעשלאָגען אַ בערעכטיגונג פאַר די פּראָווינץ־פערזאמלונגען אַנצונעהמען די נויטיגע מיטלען, אָבער קיין זאַך איז ניט בעשלאָסען און ניט אונטערנומען געוואָרען. און ווען איינער האָט אויפגעהויבען די פראגע פון די ספעקולאַנטען און האָט פערדאמט מאנכע פון זיי, איז די גאנצע פערזאמלונג גע־ווען געגען איהם. צוויי טעג שפּעטער, דעם 6טען יולי, האָט ב א ו ש ע ערקלערט, אַז מען ווייס, ווער עס זיינען די פערברע־כער, און דאָס מען וועט מאכען געגען זיי אַ פאָרמאַלע בעשול־דיגונג דעם קומענדען טאָג. „אַן אַלגעמיינער שרעק האָט ארומ־גענאַפּט די גאנצע פערזאמלונג“, שרייבט ג אָ ר ז אַ ס אין זיין צייטונג „קוריער פון פּאַריז און ווערסאַיל“, וועלכע ער האָט נור וואָס אָנגעהויבען ארויסצוגעבען. אָבער דער פאָלגענדער טאָג איז געקומען און קיין וואָרט מעהר איז ארויסגערעדט געוואָרען איבער דיזער אַנגעלעגענהייט. זי איז פערשטיקט געוואָרען. פאַר וואָס? אוים מורא — ווי די וויטערע פּאַסירונגען וויזען — אַז עס זאָלען ניט געמאַכט ווערען גאַר שטארקע קאָמפּראָמיטי־רענדע ענטדעקונגען.

יעדענפאַלס, אַזוי שטארק האָט די פערזאמלונג זיך גע־שראָקען פאַר אַ פאָלקס־אויפשטאנד, דאָס ביי דער געלעגענהייט פון אַ ראַיאָט אין פּאַריז דעם 30סטען יוני, נאָך די פערהאַפטונג פון די עלף סאָלדאַטען, וועלכע האָבען זיך ענטזאַגט צו שיסען אויפ׳ן פאָלק, האָט די פערזאמלונג געשטימט צו שיקען אַן אדרעס צום קעניג, וואָס איז געווען פערפאַסט אין די העכסט־קנעכטישע פראַזען און וועלכער האָט ערקלעהרט „זיין טיעפע צוגעבונדענ־קייט צו דער קעניגליכער אויטאָריטעט.*)

*) „די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג בעדויערט די אונרוהיגקייטען, וועלכע רעגען איצט אויף פּאַריז... זי וועט שיקען אַ דעפּוטאַציע צום קעניג צו בעטען זיין גענאָד אָנצונעהמען פאַר די צוריק־ברענגונג פון אָרדנונג די אונפעהלבאַרע מיטלען פון רחמנות און פריינדליכקייט, וועלכע זיינען אָנגעבאָרען צו זיין האַרץ, צוזאַמען מיט דעם צוטרוי, וועלכען זיין גוט פאָלק וועט אימער פערדיענען“.

קליין ווי עס וואָלט געמעגט זיין דער חלק אין רעגיערונג, וואָס דער קעניג וואָלט, ניט פערגינענדיג, בעוויליגט דער מיטעל־קלאַס, וואָלט זי דאָך זיך פערזאַמעלט אַרום איהם און געהאָלפען איהם מיט איהר גאַנצער מאַכט פון אָרגאַניזאַציאָן צו האַלטען דאָס פאָלק אונטערדריקט. אָבער — און זאָל דאָס דיענען אַלס וואַרנונג אין צוקינפטיגע רעוואָלוציאָנען — אין דעם לעבען פון איינצעלנע, פון פאַרטייען און זאָגאַר פון אינסטיטוציאָנען, איז דאָ אַ לאָגיק, וועלכע איז איבער די מענשליכע מוחות צו ענדערן. דער קעניגליכער דעספּאָטיזמוס האָט ניט געקענט קומען צו אַן איינפערשטענדניס מיט דער מיטעלקלאַס, וועלכע האָט פון איהם געפאָדערט איהר טהייל אין דער רעגיערונג. ער איז געווען לאָגיש געצוואונגען צו בעקעמפּפען איהר, און איינמאָל האָט זיך די מלחמה אָנגעפאַנגען, האָט דער דעספּאָטיזמוס געמוזט אונטער־געהן און אָבטרעטען זיין פּלאַץ פאַר דער רעפּרעזענטאַטיווער רעגיערונג — די פאָרמע, וועלכע האָט זיך אַם בעסטען צוגעפּאַסט צו דער הערשאַפט פון דער מיטעלקלאַס. פון דער אַנדערער זייט, האָט דער דעספּאָטיזמוס ניט געקאָנט מאַכען אירגענד וועלכע הנחות פאַר די מיטעלקלאַס, די פאַרטיי פון פאָלק, און ניט פער־ראַטהען אין דער זעלבער צייט דעם אַדעל, זיין נאַטירליכען העלפער און שותף. און ער האָט געטהאָן טאַקע דאָס בעסטע, וואָס ער האָט געקאָנט צו פערטהיידיגען דעם אַדעל און זיינע פּריווילעגיען, אום צו דערזעהן זיך שפּעטער פערראַטהען פון דיזעלבע פערזאָנען, וואָס זיינען געווען פּריווילעגירט דורך זייער געבורט.

דערווייל זיינען די ידיעות איבער די פערשווערונגען פון קעניגליכען הויף געקומען פון אַלערליי קוועלען סיי צו די אַנהענ־גער פון דעם דיוק פון אָרלעאַנס, וועלכע פּלעגען זיך צוזאַמענ־קומען אין מאָנטראָג, און סיי צו די רעוואָלוציאָנערען, וועלכע פּלעגען בעזוכען דעם ברעטאָן קלוב. סאָלדאַטען האָט מען צוזאַ־מענגעבראַכט אין ווערסאַיל און אויפ'ן וועג פון ווערסאַיל נאָך פּאַריז. אין פּאַריז אַליין האָבען זיי בעזיץ גענומען פון די וויכ־טיגסטע פּונקטען אין דער ריכטונג פון ווערסאַיל. פינף און דריי־

סיג טויזענד סאָלדאַטען, האָט מען ערקלעהרט, זיינען געווען אויסגעשטעלט אויף דיעזען שטח, און צוואַנציג טויזענד האָבען נאָך בעדאַרפט צוגעגעבען ווערען צו זיי אין איינינגע טעג שפּע־טער. די פּרינצען און די קעניגין, איז אַרומגעגאַנגען אַ קלאַנג, פּלאַנעווען אויפצולייזען די פערזאַמלונג און צו דערשטיקען פּאַריז אין פאַל פון אַן אויפשטאַנד, צו אַרעסטירען און צו טוידטען ניט נור די הויפּט־פיהרער און דעם דיוק פון אָרלעאַנס, נור אויך יענע מיטגליעדער פון דער נאַציאָנאַל - פערזאַמלונג, אַזעלכע, ווי מיראַבאָ, מוניע און לאַלי־טאָלענדאַל, וועלכע האָבען געוואונשען צו מאַכען לויט דעם 16טען פאַר אַ קאָנסטיטוציאָ־נעלען מאָנאַרך. צוועלף מיטגליעדער, האָט לאַפאַיעט שפּעטער דערצעהלט, האָבען געזאָלט אויפגעאָפּפערט ווערען. דער באַראָן דע ברעסטעל און מאַרשאַל דע בראָגלי זיינען גערופען געוואָרען אויסצופיהרען דיעזען פּלאַן —ביידע פון זיי פאָלשטענדיג בערייט צו טהאָן עס. „אויב עס איז נויטיג פּאַריז צו פערברענען, וועט פּאַריז פערברענט ווערען“, האָט דער ערשטער ערקלעהרט. וואָס אָנבעטרעפט מאַרשאַל דע בראָגליע, האָט ער געשריעבען צום פּרינץ דע קאָנדע, דאָס „אביסעל פּולווער וועט באַלד צוטריי־בען דיעזע פּלוידערזועק און וועט אומקעהרען די מאַכט דעם אבסאָלוטיזמוס, וואָס געהט אויס, אויף דעם פּלאַץ פון דעם רעפּובליקאַנער גייסט, וואָס קומט אריין“.

מען דאַרף ניט גלויבען, אַז דיעזע קלאַנגען זיינען געווען פּוסטע מעשות, ווי מאַנכע רעאַקציאָנערע געשיכטס־שרייבער האָבען בעהויפּטעט. דער בריעף פון דער דאַטשעס דע פּאָליגנאַק, אדרעסירט דעם 12טען יולי צו פּלעסעל, דעם שטאָדט קאָמאַנ־דאַנט, וואָס מען האָט שפּעטער געפונען, און אין וועלכען אַלע פּערמישטע פּערזאָנען זיינען דערמאָנט אונטער פערשטעלטע נעמען, איז אַ גענינגענדער בעווייז פאַר די פערשוועררונג, וואָס איז געפּלאַנעוועט געוואָרען פון הויף פאַר דעם 16טען יולי. אויב עס וואָלט נאָך געקענט זיין אירגענד אַ ספק אין דיעזער אנגעלעגענהייט, וואָלטען די ווערטער אדרעסירט צו דומאַריעץ אין קאַיען דעם 10טען יולי פון דער פּירשטין דע בוואוראָן, אין

דער אנוועזנהייט פון 60 טריאומפירענדע אדעל־לייט, געווען גענוג דאָס צו בעווייזען.

— נו, דומאריעץ — האָט די פירשטין גזאָגט, — ווייסט איהר די גרויסע נייעס? אייער פריינד נעקער איז ארויסגעוואָרפען, און דער רעזולטאט איז, דאָס דער קעניג שטייגט ווידער ארויף אויף זיין טהראָן און די פערזאמלונג ווערט צוטריבען. אייערע פריינד, די 47, זיינען פונקט אין דיעזען מאָמענט אין דער באסטיל, אפשר, צוזאמען מיט מיראבאָ, טיורגאָ און א הונדערט אנדערע פון דיעזע חוצפה'דיגע יונגען פון דעם דריטען שטאנד, און דע בראָגליע איז איצט זיכער מיט זיינע דרייסיג טויזענד מאַן אין פאריז. (דומאָריעץ, מעמאָארען).

די פירשטין האָט געהאט א טעות. נעקער איז ניט אוועקגעשיקט געוואָרען ביז דעם 11טען, און דע בראָגליע איז געווען פאָרזיכטיג ניט אריינצוקומען אין פאריז.

אָבער וואָס האָט די נאַציאָנאַל־פערזאמלונג דאן געטהאָן? זי האָט געטהאָן, וואָס פערזאמלונגען האָבען אימער געטהאָן און וועלען אייביג טהאָן. זי האָט גאָרניט בעשלאָסען. וואָס האָט זי געקענט בעשליסען?

אין דעם זעלבען טאָג, ווען דאָס פאָלק פון פאריז האָט אָנגעהויבען צו רעבעלירען, דאָס הייסט, דעם 8טען יולי, האָט די פערזאמלונג בעאויפטראַגט ניט קיין אנדערען, ווי מיראבאָ, דעם פאָלקס־טריבון, מיט דער פערפאסונג פון אַן אונטערטהעניגע ביטע צום קעניג ער זאָל צוריקציהען די סאָלדאטען, ווייל דאָס פאָלק האָט ליעב זיין קעניג און דאנקט גאָט פאַר די מתנה, וואָס ער האָט זיי געשענקט...

וויפיעל מאָל וועלען אזעלכע ווערטער און חניפות אדרעסירט ווערען צום קעניג דורך פאָרשטעהער פון פאָלק אין דער צייט פון דער רעוואָלוציאָן? דער פאקט איז, דאָס די רעוואָלוציאָן קען גאָר אין גאנצען ניט פערשטאנען ווערען, אויב עס וועלען איגנאָרירט ווערען דיעזע אָפטע אָנשטרענגונגען פון דער זייט פון דעם אייגענטהומס־קלאס צו געווינען דעם קעניגטהום אויף זיין זייט אלס א שוץ געגען פאָלק. אלע די דראמען, וועלכע

מיר וועלען זעהן שפּעטער זיך אָבשפּיעלען אין 1793, אין דער קאָנוועגשאָן, זיינען שוין געווען ענטהאלטען אין עצם אין דיעזער ביטע פון דער נאציאָנאַל־פערזאמלונג, אונטערשריעבען בלויז איינינע טעג פאר דעם 14טען יולי.

עלפטער קאפיטעל.

פאַריז ערב דעם 14טען יולי.

די רעוואָלוציאָן האָט איהר מיטעלפונקט אין פאַריז, ניט אין דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג. — פּאַריז פאַרטיג פאַר אַן אויפשטאַנד. — דיסטריקטען אָרגאַניזירען דאָס פאָלק. — די פערהאַפטונג פון די סאָלדאַטען פון דער „פראנצויזישער גוואַרדיע“. — דער מאַנגעל אין ברויט. — דער צאָרן פון פאָלק וואַקסט. — די ענט־לאַסונג פון נעקער. — קאַמיל דעמאָלין מאַכט אַן אויפרוף צו בעוואַפנונג. — דער קאַמפף פאַנגט אָן. — דער אַלאַרם־גלאָק געקלונגען. — דאָס פאָלק קריגט נאַהרונג און וואַפען. — אַ „שטענדיגער קאָמיטעט“ צונויפגעשטעלט. — די בילדונג פון אַ נאַציאָנאַלער גוואַרדיע. — די מיטעלקלאַס מאַכט אַ פערזוך צוצו־נעהמען די וואַפען פון פאָלק.

די אויפמערקזאַמקייט פון די געשיכט־שרייבער ווערט מייסטענס פערנומען פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג. די פאָר־שטעהער פון פאָלק, פערזאַמעלט אין ווערסאַיל, שיינען צו פער־זאָניפיצירען מיט זיך די רעוואָלוציאָן, און זייערע לעצטע ווער־טער אָדער האַנדלונגען ווערען פערצייכענט מיט אַ פרומער איבערגעבענהייט. און דאָך איז עס ניט דאָרט, וואו די ליידענ־שאַפטליכע הארץ פון דער רעוואָלוציאָן האָט געשלאָגען אין דעם משך פון יענע יולי־טעג. אין פאַריז האָט עס דיעזע ליידענשאַפט־ליכע הארץ געקלאַפּט.

אָהן פאַריז, אָהן זיין בעפעלקערונג, איז די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג גאָרניט. ווען די מורא פאר פאַריז אין אויפשטאַנד

וואָלט ניט אָבגעהאַלטען דעם קעניגליכען הויף, וואָלט די פערזאַמלונג זיכער צוטריבען געוואָרען, ווי דאָס האָט שוין זייט דאַן פּאַסירט אַזוי פיעל מאָל — דעם 18טען ברומעיר און דעצעמבער דעם 2טען אין פראַנקרייך, און אויך ניט לאַנג צוריק אין אונגאַרן און אין רוסלאַנד. געווים, די דעפּוטאַטען וואָלטען פּראָטעסטירט; קיין ספק, דאָס זיי וואָלטען געהאַלטען מאַנכע פיינע רעדען; און מאַנכע פון זיי וואָלטען אפשר פּרובירט צו ברענגען צו אַן אויפשטאַנד אין די פּראָווינצען. אָבער אָהן אַ פּאָלק, פערטיג צום אויפשטאַנד; אָהן די פּאָרבערייטענדע רעוואָלוציאָנערע טהעטיגקייט צווישען די מאַסען; אָהן אַן אויפרוף צום פּאָלק פאַר אַן אויפשטאַנד, וואָס איז געמאַכט געוואָרען דירעקט פון איין מענשען צו אַ צווייטען און ניט דורך מאַניפעסטען, קען אַ רעפּרעזענטאַטיווע פערזאַמלונג זעהר וועניג אויפטהאָן, ווען געגען איהר שטעהט אַ פעסט־געבויטע רעגיערונג, וועלכע ווערט געשטיצט פון איהרע לעגיאָנען פון בעאַמטע און איהר אַרמעע.

גליקליכערוויזע איז פּאַריז געווען ערוואַכט. וועהרענד די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג האָט געדרעמעלט אין אַן איינגערעדטער זיכערהייט, און דעם 10טען יולי האָט זי נאָך אויפגענומען די דיסקוסיאָן פון דעם פּלאַן פון אַ קאָנסטיטוציאָן, האָט דאָס פּאָלק פון פּאַריז, צו וועמען די מוטהיגסטע און די ווייט־זעהענדסטע פון דער מיטעלקלאַסע האָבען ענדליך אַפּעלירט, זיך פּאָרבערייטעט פאַר אַן אויפשטאַנד.

די איינצעלהייטען וועגען דער מיליטערישער פּאַסטקע, וואָס דער קעניגליכער הויף האָט פּאָרבערייטעט פאַר דעם 16טען, זיינען געווען דער געשפּרעך־געגענשטאַנד אין אַלע גאַסען און געסלעך פון פּאַריז. אַלעס האָט מען געוואוסט, זאָגאַר וועגען דעם קעניג'ס סטראַשונאַק צוריקצוציהען זיך נאָך ס אָ י ס־ כ אָ נ ס, און איבערלאָזען פּאַריז צו דער אַרמעע. און פּאַריז, דיעזער גרויסער גליה־אויווען, האָט זיך אָרגאַניזירט אין זיינע פערשיעדענע סעקציאָנען, אום צו ענטפערען מיט געוואַלט אויף געוואַלט. מען האָט אַפּעלירט צו „די רעבעלישע הילפּס־סאָלדאַטען“, מיט וועלכע מיראַבאָ האָט געסטראַשעט דעם קעניג־

ליכען הויף, און אין די פינסטערע ווייג־שענקען פון די הינטער־געסלעך האָבען די פּאַריזער פּראָלעטאַריער דיסקוטירט וועגען די מיטלען „צו רעטען דאָס פאָטערלאַנד“. זיי האָבען זיך בעוואַפענט אַזוי גוט, ווי זיי האָבען געקענט.

הונדערטע פּאַטריאָטישע אַגיטאַטאָרען „אונבעקאַנטע פּערזענליכקייטען“, נאַטירליך, האָבען געטהאָן אַלעס, אום אויפצוהאַלטען די אויפרעגונג, און אום אַרויסצוציהען דאָס פאָלק אויפ'ן גאַס. פערשיעדענע פייערווערקע, לויט די עדות פון אַרטהור יאָנג, זיינען געווען איינע פון די געברויכטע מיטלען. זיי זיינען פערקויפט געוואָרען צו אַ ביליגען פּרייז, און וואו נאָר אַ המון מענשען האָט זיך פערזאַמעלט צו זעהן דעם פייערווערק־ספּעקטאַקעל, פלעגט אימיצער אַן אונבעקאַנטער אָנהויבען ריידען צו זיי וועגען די פערשווערונג פון דעם קעניגליכען הויף. „ווען עס וואָלט פריהער געוועזען א קאָמפּאַניע שווייצאַרישע סאָלדאַטען, אום צו אונטערדריקען דאָס אַלעס, וואָלט מען איצט דערצו בעדאַרפט אַ גאַנצען פאָלק, וואָס ווערט געקאָמאַנדעוועט פון אַ פעסטען ווילען. נור זאָל נאָך אַ פּאָר וואָכען אַוועקגעהן, און עס וועט נויטיג זיין אַ גאַנצע אַרמעע“, האָט אַרטהור יאָנג ערקלעהרט אין זיין בוך „רייזען אין פראַנקרייך“ ערב דעם 14טען יולי.

און ווירקליך, צו ענדע יוני איז דאָס פאָלק פון פּאַריז געווען אין דער העכסטער אויפרעגונג און האָט זיך פאָרבערייטעט צו אַן אויפשטאַנד. אין אָנפאַנג פון מאָנאַט זיינען שוין פאָרגעקומען רייאָטען צוליעב די טהייערקייט פון קאָרן, שרייבט ה אַ ר ד י, דער ענגלישער בוך־הענדלער; און אויב פּאַריז איז געבליבען רוהיג ביז דעם 25סטען, איז עס געווען נור דערפאַר, ווייל ביז דער קעניגליכער זיצונג האָט דאָס פאָלק נאָך אַלץ געהאָפט, דאָס די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג וועט דאָך עפּעס אויפטהאָן. אָבער זייט דעם 25סטען האָט פּאַריז שוין פערשטאַנען, דאָס עס איז ניט געבליבען קיין אַנדער ברירה אחוץ אַן אויפשטאַנד.

איין פּאַרטיע פּאַריזער האָט אַוועקגעמאַרשירט יענעם טאָג צו ווערסאַיל, פערטיג אָנצוהויבען אַ קאַמפּף מיט די סאָלדאַטען.

אין פאַריז גופא האָבען זיך געבילדעט גאַנצע חברותות, „פערטיג צו געהן צו די אויסערסטע גרענעצען“, ווי מיר לייענען עס אין די געהיימע בעריכטען אדרעסירט צום מיניסטער פון אויסלענדישע אנגעלעגענהייטען, און וועלכע זיינען פערעפענטליכט געוואָרען פון ה א ס י ן. „דאָס פאָלק איז געווען אין אַן אויפרוהר די גאַנצע נאַכט, זיי האָבען געמאַכט גרויסע פייערען אין די גאַסען און האָבען אויסגעשאָסען אַ גרויסע צאָהל פייערווערק אין פראָנט פון פאַלאַס ראָיאַל און פון דעם אָפּיס פון דעם דזשענעראַל־קאָנטראָלער. זיי האָבען געשריען: עס לעבע דער דיוק פון אָרליאַנס!“

דעם זעלבען טאָג, דעם 25סטען, האָבען די סאָלדאַטען פון דער פראַנצויזישער גוואַרדיע פערלאָזען זייערע קאַזאַרמעס, שליסענדיג ברודערשאַפט און טרינקענדיג מיט'ן פאָלק, וועלכעס האָט זיי געפיהרט איבער די פערשיעדענע שטאָדט־פירטלען, שרייענדיג: „ניעדער מיט די גלחים!“

דערווייל האָבען זיך פערזאַמעלט רעגולאַרע די „דיסטריקטען“ פון פאַריז, ד. ה. די ערשטע קערפערשאַפטען פון די וואהלמענער, בעזאָנדערס די יעניגע פון די אַרבייטער־קוואַרטאַלען, און האָבען אָנגענומען פערשיעדענע מיטלען, ווי אָנצופיהרען דעם וועהר־קאַמפף אין פאַריז. די „דיסטריקטען“ זיינען געשטאַנען אין פערבינדונג איינע מיט די אַנדערע, און זייערע רעפּרעזענטאַנטען האָבען געמאַכט פּיעלע, פּיעלע אַנשטרענגונגען צו גרינדען אַן אונאַבהענגיגע מוניציפּאַלע קערפּערשאַפט. זאָגאַר דעם 25סטען האָט באָנעוויל געמאַכט אַן אויפרוף פאַר בעוואַפנונג צו אַ פערזאַמלונג פון וואהל־מענער און האָט פאָרגעשלאָגען, אַז זיי זאָלען זיך בילדען אין אַ קאָמונע, ברענגענדיג ראיות פון דער געשיכטע פאַר זיין פאָרשלאָג. דעם פאָלגענדען טאָג, נאָכדעם, ווי די פאָרשטעהער פון די „דיסטריקטען“ האָבען געמאַכט אַ פערזאַמלונג אין דעם מוזעאום, די ד אָ פ י ן, האָבען זיי ענדליך אַריבערגעצויגען אין דעם האָטעל דע וויל, און דעם 1טען יולי האָבען זיי געהאַט זייער צווייטע זיצונג, אַ מינדליכער רעפּאָרט פון וועלכער ווערט איבערגעגעבען פון חאַסין. אויף אַזאַ אופן

האָבען זיי געגרינדעט דעם „שטענדיגען קאָמיטעט“, וועלכען מיר וועלען זעהן האַנדלענדיג דעם 14טען יולי.

דעם 30סטען יוני איז אַן איינפאַכע פּאַסירונג — די פערהאַפטונג פון עלף סאָלדאַטען פון דער פראַנצויזישער גוואַרדיע, וועלכע זיינען אַוועקגעשיקט געוואָרען צו דעם אַבבאַי־געפענגניס, ווייל זיי האָבען זיך ענטזאַגט אַנצולאָדען זייערע ביקסען, — געווען גענוג אַרויסצורופען אַן ערנסטען ראַיאָט אין פּאַריז. ווען לוסטאַלאָ, דער רעדאַקטאָר פון דער צייטונג „רעוואָלוסיאָן דע פּאַרי“, איז אַרויף אויף אַ שטוהל אין פראָנט פון דער קאַפּעפּאַ אין פּאַלאַס ראָיאַל, און האָט דערצעהלט דעם פערזאַמעלטען עולם וועגען דעם, זיינען פיער טויזענד מענשען גלייך אַוועק צום געפענגניס, און האָבען בעפרייט די אַרעסטירטע סאָלדאַטען. די געפענגניס־וועכטער, זעהענדיג אָנקומען אַזאַ עולם, האָבען בעגריפען, אַז דאָ וועט זיי ניט העלפען קיין וועהרען־זיך, און האָבען זיי איבערגעגעבען די געפאַנגענע; און די דראַגונער, רייטענדיג אין פולען גאַלאָפּ, אום צו מאַכען אַ שחיטה צווישען עולם, האָבען זיך מיט אַמאָל אָבגעשטעלט, האָבען אַריינגעטהאָן די סאַבליעס אין די שיידען און האָבען געשלאָסען ברודערשאַפט מיט דער מאַסע. אַ שוידער האָט אַרומגעכאַפּט די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, ווען זי האָט זיך אויף מאָרגען דערוואוסט פון דיעזער פערברידערונג צווישען די סאָלדאַטען און די רעבעלען. „זיינען מיר די טריבונען פון אַ פאָלק פון רעבעלען?“ האָבען דיעזע הערען געפרעגט איינער דעם צווייטען.

אָבער דער אויפשטאַנד האָט שוין געהאַלטען אין וואַקסען אויך אין די קליינע שטעדטלעך אַרום פּאַריז. אין נאַנגי האָט דער עולם ענטזאַגט זיך צו בעצאָהלען די טעקסעס, אַזוי לאַנג, ווי זיי זיינען ניט פעסט־געשטעלט פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג; און אַזוי ווי עס איז געווען אַ מאַנגעל אין ברויט (בלויז צוויי בושעלס ווייצען זיינען פערקויפט געוואָרען צו יעדען קונה) און דאָס פאָלק איז געווען שטאַרק אויפגעבראַכט, איז דער מאַרק געווען אַרומגערינגעלט פון דראַגונער. אָבער ניט קוקענדיג אויף דעם, זיינען אין נאַנגי און אין פיעלע אַנדערע פלעצער פאָרגע-

קומען ראַטען. „דאָס פאָלק קריעגט זיך מיט'ן בעקער", דער־צעהלט יאַנג, „און דאַן לויפען זיי אוועק מיט דעם ברויט און וויינען, גאָר ניט בעצאָהלענדיג דערפאַר".

די ציימונג „מערקור דע פראַנס" דערמאַנט אייניגע פער־זוכען, וואָס זיינען געמאַכט געוואָרען אין אייניגע פלעצער, בעזאָנדערס אין סאָן קווענטין, אום אָבצושניידען די תבואה, וואָס איז נאָך גאָר ניט צייטיג געווען. אַזוי גרויס איז געווען דער מאַנגעל.

אין פאַריז, דעם 30סטען יוני, האָבען שוין די פאַטריאָטען געלאָזט זיך איינשרייבען אין קאַפע דע קאַוואָ צום אויפשטאַנד, און ווען זיי האָבען געהערט דעם פאָלגענדען טאָג, דאָס בראָגליע האָט איבערגענומען די קאָמאַנדע איבער דער אַרמעע, האָבען זיי אָפען ערקלעהרט דורך פּלאַקאַרדען, אַז „זאָלען די סאָלדאַטען ארויסלאָזען איין־און־איינציגען שאָס, וועלען זיי אַלעס פערברע־נען און פערניכטען". „פיעלע אַנדערע זאַכען, און נאָך פיעל שטאַרקערע ווי דיעזע, זיינען געזאָגט געוואָרען", איז מוסיף דער אָפיציעלער רעפּאָרט. „קלוגע מענשען האָבען מורא צו ווייזען זיך אויפ'ן גאַס".

דעם 2טען יולי איז דער צאָרן פון דער בעפעלקערונג אויס־געבראָכען געגען דעם גראַף ד'ארטאַי און פאָלינאַק. מען האָט גערעדט פון טוידטען זיי און פערניכטען זייערע פּאַלאַצען. מען האָט גערעדט פון פערכאַפּען די קאַנאָנען, וואָס זיינען געווען פערטהיילט איבער פאַריז. די מאַסען אין די גאַסען פון פאַריז זיינען געוואָרען גרעסער, און דער צאָרן פון פאָלק אונבעגרייפליך, דערצעהלען דיעזע רעפאָרטען. „דעמזעלבען טאָג", שרייבט האַרדי, דער בוך־הענדלער, אין זיין זשורנאַל, „האָט אַ דערצאָרנ־טע מאַסע געהאַלטען דערביי אוועקצומאַרשירען פון פּאַלאַס ראָיאַל, און ראַטעווען די מיטגליעדער פון דריטען שטאַנד, וועלכע, מען האָט געזאָגט, זיינען אין געפאַהר ערמאָרדעט צו ווערען פון די אַריסטאָקראַטען". דאָס פאָלק האָט אָנגעהויבען ריידען פון צו פערכאַפּען די וואַפען אין דעם האָטעל דע אינוואַליד.

דער גרויסער פֿאָלקס־צאָרן, ארויסגערופען דורך דעם הונגער, האָט געהאַלטען שריט מיט דעם צאָרן געגען דעם קעניג־ליכען הויף. דערפאר, דעם 4טען און 6טען יולי, האָט מען געמוזט ארויסשיקען פּאַרטיעס סאָלדאַטען פון דער פראַנצויזישער גוואַרדיע, אום צו פּאַטרולירען די גאַסען און אויפפּאַסען אויף די פערטהיילונג פון ברויט. דעם 8טען יולי איז אַ פּאָרשפּיעל צום אויפשטאַנד פאָרגעקומען אין פּאַריז גופא, אין דעם לאַגער פון די צוואַנציג טויזענד ארבייטסלאָזע ארבייטער, בעשעפטיגט פון דער רעגיערונג, אלס גאַסען־פּלאַסטערער אין מאָנמאַרטה. 2 טעג שפּעטער, דעם 10טען, האָט שוין בלוט געפלאָסען, און דעם זעלבען טאָג האָבען זיי אָנגעהויבען אונטערצינדען די ראָגאַט־קעס. די ראָגאַטקע אין שאָסע ד'אַנטין איז פערברענט געוואָרען, און דאָס פּאָלק האָט זיך בענוצט דערמיט אריינלאָזענדיג פער־שיעדענע פּראָוויזיעס און וויין פריי פון אַלערליי שטייערען.

וואָלט קאַמיל דעמאָלין דען געמאַכט זיין אויפרוף צו בע־וואַפנונג דעם 12טען, ווען ער וואָלט ניט זיכער געווען, אז דאָס פּאָלק וועט זיך צוהערען צו איהם; ווען ער וואָלט ניט געוואוסט, אז פּאַריז איז שוין אין אויפשטאַנד, און דאָס שוין מיט 12 טעג פריהער האָט לוסטאַלאָ אויפגערעגט אַ מאַסע מענשען צום האַנדלען וועגען אַ זאַך, וואָס איז פיעל וועניגער וויכטיג, און דאָס פּאַריז און די געגענדען ארום פּאַריז האָבען זאָגאַר שוין דאַן געוואַרט נור אויף אַ סיגנאַל פון וועמען־עס־איז אָנצופאַנגען, אום עס זאָל זיך פונאַנדערפלאַקערען דער אויפשטאַנד?

די אונגעדולד פון די פּרינצען, וועלכע זיינען געווען זיכער מיט אַן ערפאָלג, האָט געמאַכט, אז דער שטאַאַט־שטרייך, וואָס איז געווען געפּלאַנעוועט פאר דעם 16טען, זאָל פאָרגענומען ווערען מיט אייניגע טעג פריהער, און דער קעניג איז געווען געצוואונגען צו האַנדלען נאָך איידער עס איז אָנגעקומען די פערשטאַרקונג פאר די סאָלדאַטען אין ווערסאַיל.

נעקער איז אָבגעזאָגט געוואָרען דעם 11טען; דער גראַף ד'אַרטאָי האָט געטרייסעלט זיין פויסט אין דעם מיניסטער'ס פּנים, ווען ער איז אַריין אין דעם בעראַטהונגס־צימער פון די

מיניסטאָרען; און דער קעניג, מיט זיין געוועהנליכער צבוע׳צסטווא, האָט זיך געמאַכט כלומרשט ווי גאָר ניט וויסענדיג וועגען דעם, כאָטש ער האָט שוין דאָן אונטערגעשריעבען זיין ענטלאַסונג. נעקער האָט זיך אונטערוואָרפען זיין העררס בעפעהל, ניט אויסריידענדיג קיין וואָרט. ער איז זאָגאַר איהם אנטקעגען געקומען אין זיינע פּלענער, און האָט אַזוי איינגעאָר־דענט זיין אַברייזע נאָך ברוסעל, אַז מען זאָל עס ניט בעמערקען אין ווערסאַיל.

פּאַריז האָט זיך ערשט דערוואוסט וועגען דעם פּאָל־געגדען טאָג נאָכמיטאָג, זונטאָג, דעם 12טען. יעדער איינער האָט ערוואַרטעט דיעזע ענטלאַסונג, וועלכע איז עס געווען דער אָנפאַנג פון דעם שטאַאַט־שטרייך. דאָס פאָלק האָט געהאַלטען אין איין ווידערהאָלען די ווערטער פון דעם דיוק בראָגליע, וועלכער, מיט זיינע דרייסיג טויזענד סאָלדאַטען, פערזאַמעלט צווישען פּאַריז און ווערסאַיל, „איז געווען פעראַנטוואָרטליך פאַר פּאַריז״, און אַזוי ווי פינסטערע קלאַנגען האָבען שוין צירקולירט דעם גאַנצען פריהמאָרגען וועגען די מענשען־הריגות, וואָס ווערען געפּלאַנעוועט פון דער רעגיערונג, איז דער גאַנצער רעוואָלוציאָ־נערער פּאַריז געלאָפען צום פּאַלאַס ראָיאַל. פּונקט דאָן איז אָנגע־קומען דער קוריער, ברענגענדיג די נייעס פון נעקער׳ס פערשי־קונג. די רעגיערונג האָט אַלזאָ בעשלאָסען אָנצופאַנגען דעם קריעג... דאָן איז קאַמיל דעמאָלין ארויסגעקומען פון איינעם פון די קאַפעס פון פּאַלאַס ראָיאַל, פון דעם קאַפע פאָאַ, מיט אַ שווערד אין איין האַנד און מיט אַ פּיסטאָלעט אין דער צווייטער, איז ארויף אויף אַ שטוהל, און האָט געמאַכט זיין בעקאַנטען אויפרוף צו בעוואָפענען זיך. אָבברעכענדיג אַ צווייג פון אַ בוים, האָט ער געמאַכט, ווי בעקאַנט, דעם גרינעם בלאַט, אַלס דעם בעדזש, אַלס דעם בונד־צייכען. און זיין געשריי: „עס איז ניטאָ קיין מינוט צו פערלירען, שנעל נעהמט זיך צו די וואָפען״, האָט זיך פערשפּרייט דורך די גאַסען פון פּאַריז.

צו נאָכמיטאָג צו איז אַ גרויסע פּראָצעסיאָן, טראָגענדיג די ביוסטען פון דעם דיוק פון אָרליאַנס און נעקער, איינגעוויקעלט

אין שווארצע טול (מען האט גערעדט, אז אויך דער דיוק פון ארליאנס איז פערשיקט געווארען) דורכגעגאנגען דעם ראיאל פאלאס, איבער די רישעליא און האט זיך געווענדעט צו דעם פלאס לואי 15טען (איצט פלאס דע לא קאנקארד), וועלכער איז געווען בעזעצט מיט סאלדאטען — שווייצארישע, פראנצויזישע אינפאנטעריע, הוזארען און דראגונער — אונטער דער פיהרער־שאפט פון מארקיז דע בעזענוואל. די סאלדאטען האבען זיך באלד געפונען ארומגערינגעלט פון פאלק. זיי האבען פרובירט זיי צוריקהאלטען מיט זייערע סאבליעס, און געשטאכען אין זיי; זיי האבען זאגאר געשאסען אויף זיי; אבער פאר אזא גרויסע מאסע, וועלכע האט זיך געשטופט און געשטויסען, אריינדרי־קענדיג זיך און צוברעכענדיג זייערע רייהען פון אלע זייטען, זיינען די סאלדאטען געווען געצוואונגען זיך צוריקצוציהען. פון אנדערע קוועלען דערוויסען מיר זיך, דאס די פראנצויזישע גווארדיע האט אויסגעשאסען א פאר מאל אויף דעם „קעניגליך דייטשען" פאלק, וואס איז געשטאנען פעסט ביין קעניג, און דאס די שווייצארישע האבען זיך ענטזאגט צו שיסען אויפ'ן פאלק. בעזענוואל, וועלכער האט הפנים ניט געהאט קיין גרויסען צוטרוי צום קעניגליכען הויף, האט זיך צוריקגעצויגען פאר דעם גרויסען פאלקס־שטראם און האט אויפגעשלאגען זיין לאגער אויף דעם שאמפ־דע־מארס.*)

---

*) „די פראנצויזישע גווארדיע, זייענדיג אויף דער זייט פון דער בעפעלקערונג, האט געשאסען אויף אן אבטהיילונג פון דעם קעניגליך־דייטשען רעגימענט, וואס איז געווען אויסגעשטעלט אויף דעם בולוואר אונטער מיינע פענסטער. צוויי מענער און צוויי פערד זיינען געטוידטעט געווארען", האט געשריבען סימאלין, דער אמבא־סאדאר פון יעקאטערינע דער צווייטער אין פאריז, צו דעם קאנצלער אסטערמאן, דעם 13טען יולי. און ער האט נאך צוגעלעגט: „נעכטען און א טאג פריהער האט מען פערברענט די באריערע בלאנשע און די פון דעם פאבורג פאיסאניער". (ק א נ ש ע, בריעף פון לואי דעם 16טען, זייטע 223).

אזוי האָט זיך אָנגעפאַנגען דער קאַמפּף. אָבער וואָס וואָלט געווען דער ענדליכער רעזולטאַט, אויב די סאָלדאַטען, וואָס זיינען נאָך געבליבען טריי צום קעניג, וואָלטען ערהאַלטען אַ בעפעהל צו געהן אויף פּאַריז? אין אַזאַ פאַל האָבען די מיטעלקלאַסען בעשלאָסען אָנצונעהמען, מיט אַ געפיהל פון פּערדרוס, דעם סאַמע עקסטרעמען מיטעל, דעם צורוף צום פאָלק. דער אַלאַרם־גלאָק איז געקלונגען געוואָרען דורך גאַנץ פּאַריז, און די פאָבורגען האָבען אָנגעהויבען צו שמיעדען שפּיזען. *)

ביסלעכווייז האָבען בעוואָפענטע מענער אָנגעהויבען ווייזען זיך אין די גאַסען. דורך די גאַנצע נאַכט האָבען מענער פון פאָלק געצוואונגען די פערבייגעהער צו געבען זיי געלד צו קויפען פּול־ווער. די ראָגאַטקעס זיינען געווען אין פלאַמען. אַלע טהויערען אויפ'ן רעכטען ברעג פון דעם פאָבורג סאַן אַנטואַן ביז צום טהויער סט. האָנאָר, ווי אויך די טהויערען ביין סאַן מאַרסעל און סאַן דזשאַן זיינען פערברענט געוואָרען, און אַלערליי נאַהרונגס־מיטלען און וויין זיינען אריין פריי אין פּאַריז. די גאַנצע נאַכט האָט דער אַלאַרם־גלאָק געקלונגען און די מיטעלקלאַסען האָבען געציטערט פאַר זייערע רייכטהימער, ווייל מענשען, בעוואָפענט מיט פּיקעס און האַמערס, האָבען זיך פערשפּרייט איבער יעדען פערטעל און האָבען אויסגערויבט די הייזער פון מאַנכע מאָנאָ־פּאָליסטען, וועלכע זיינען געווען בעקאַנט אַלס די שונאים פון פאָלק, און קלאַפּענדיג אין די טהירען פון די רייכע, האָבען זיי געפאָדערט געלד און וואַפען.

דעם פאָלגענדען טאָג, דעם 13טען, איז דאָס פאָלק אַוועק־געגאַנגען פריהער פון אַלץ צו יענע פּלעצער, וואו עס איז געווען נאַהרונג. זיי האָבען אַטאַקירט דעם מאָנאַסטיר סאַן לאַזאַר מיט דעם געשריי: „ברויט! ברויט!“ צוויי און פופציג וועגען אָנגע־לאָדען מיט מעהל, אַנשטאָט זיי אויסצולייזיגען גלייך אויפ'ן

---

*) פון דיעזע „זיינען 50 טויזענד ווי אויך אַנדערע אַלע סאָרטען קליינע וואַפען געמאַכט געוואָרען אויף דעם חשבון פון שטאָדט“, דערצעהלט ד ו ס אַ י ל.

פלאץ, זיינען געשלעפט געוואָרען צו די מארק־האַלען, כדי דאָס עסען זאָל קענען אָנקומען צו יעדען, וואָס איז הונגעריג. אויך צו דיעזע מארק־האַלען האָט דאָס פאָלק געשיקט די אַלע נאהרונגס־מיטעל, וואָס זיינען אריינגעלאָזען געוואָרען אין פאריז פריי פון שטייער. *)

צו דער זעלבער צייט האָט דאָס פאָלק זיך בעמעכטיגט איבער דעם געפענגניס ל א פ אָ ר ס, וואו די בעלי־חובות זיינען געוועזן פערשפארט, און די בעפרייטע זיינען ארומגעגאנגען איבער'ן שטאָדט, דאנקענדיג. אָבער אַן אויסברוך אין דעם גע־פענגניס שאַטעל איז דערשטיקט געוואָרען, ווי עס ווייזט אויס, דורך מאנכע פיהרער פון דער מיטעלקלאַס, וועלכע האָט זיך בעוואפענט אין ברענענדער איילעניש און האָט שוין בעוואכט די גאַסען.

אַרום אַ זייגער זעקס איז שוין געבילדעט געוואָרען די מיטעלקלאַס־מיליץ, און האָט מארשירט צום האָטעל דע וויל, און ארום צעהן, דערצעהלט חאַסין, איז זי שוין געוועזן אויף איהר פאָסטען און האָט געטהאָן איהר פפליכט.

דער געשיכט־שרייבער ט ע י ן און זיינע נאָכפאָלגער, טרייע ווידערקלאנגען פון דער מורא פון דער מיטעלקלאַס, ווילען אונז מאַכען גלויבען, דאָס דעם 13טען איז פאריז געוועזן אין די הענד פון גנבים. אָבער דיעזע בעהויפטונג ווערט ווידערשפּראָכען פון אַלע עדות פון יענער צייט. געווים זיינען געוועזן פערבייגעהער, וואָס זיינען פערהאַלטען געוואָרען פון מענשען מיט פיקעס,

---

*) פון אַלע טהיילען לאַנד זיינען צוגעקומען צום האָטעל דע וויל אַן אונענדליכע צאָהל פון פוהרען, קאָטשען, האָבען זיך אָבגע־שטעלט ביי די טהויערען פון שטאָדט און אָנגעלאָדען מיט אַלע סאָרטען פון געשיר, און אַנדערע נויטיגע זאַכען, ווי מעבעל, עסענוואַרג און ז. וו. דאָס פאָלק, וועלכעס האָט נור פערלאַנגט וואַפען און אַמוניציע... איז געקומען צו אונז מאַסענוויז, און איז געוואָרען יעדע מינוט אַלץ מעהר פאָדערענדיג", דערצעהלט ד׳ס אַ ו ל דעם 13טען יולי אין זיינע מעמאָארען וועגען די איינעהמונג פון דער באַסטיל.

וועלכע האָבען געפּאָדערט געלד, אום צו קריגען וואַפען; און עס זיינען אויך געווען אין די נעכט צווישען דעם 12טען און 14טען יולי בעוואַפענטע מענשען, וועלכע האָבען אָנגעקלאַפּט אין די טהירען פון די רייכע און פערלאַנגט עסען און טרינקען אָדער וואַפען און געלד. עס ווערט אויך בעהויפּטעט, אַז עס זיינען געמאַכט געוואָרען פערזוכען צו רויבען; צוויי גלויב־ווירדיגע עדות דערצעהלען אויך פון פּערזאָנען, וועלכע זיינען הינגעריכטעט געוואָרען ביינאַכט, צווישען דעם 13טען און 15טען, פאַר אַזאַ סאָרט פערזוך *), אבער מען איבערטרייבט פּאָרט דאָ, ווי איבעראַל.

צי די היינטיגע מיטעלקלאַס רעפּובליקאַנער גלייבען עס, צי ניט, זיכער איז, דאָס די רעוואָלוציאָנערען פון 1789 האָבען אַפּעלירט צו די „רעבעלישע הילפס־סאָלדאַטען“, מיט וועלכע מיראַבאָ האָט געסטראַשעט די רעגיערונג. זיי זיינען אַוועק אין די אָרימסטע, פינסטערסטע פלעצער אויסערען שטאָדט צו געפינען זיי. און זיי זיינען געווען גאַנץ גערעכט, האַנדלענדיג אַזוי, ווייל,

---

*) די אויסציגע, וועלכע זשול פלאַמערמאָנט גיט אין זיין ווערק וועגען דעם 14טען יולי, זיינען גאַנץ ענטשיידענד אין דיעזער אַנגעלעגענהייט — פיעל מעהר ענטשיידענד, ווי זיין טעקסט, וועלכער שיינט אונז צו זיין ווידערשפּרעכענד ביז צו אַ געוויסען גראַד.

„נאָכמיטאָג“, דערצעהלט דער גראַף דע סאַלמור, „האָט די גוואַרדיע פון דער מיטעלקלאַס, וועלכע האָט זיך שוין געבילדעט, אָנגעהויבען צוצונעהמען די וואַפען ביי אַלערליי וואַגאַבונדען. דאָס זיינען געווען זיי און די בעוואַפענטע מיטעלקלאַס־מענשען, וועלכע האָבען מיט זייער וואַכזאַמקייט ווידער גערעטעט פּאַריז יענע נאַכט... די נאַכט איז פערבייגעגאַנגען רוהיג און מיט פיעל אָרדנונג: גנבים און טרעמפּס זיינען אַרעסטירט געוואָרען און פאַר מעהר ערנסטע פערברעכענס זיינען זיי אויפגעהאַנגען געוואָרען אויפ׳ן שטעל“. (בריעף פון דעם גראַף דע סאַלמור, דאַטירט יולי 10, 1789, אין די אַרכיווען פון דרעזדען).

דער פאָלגענדער זאַץ פון אַ בריעף פון ד ר. ר י ג ב י, וועלכען הערר פלאַמערמאָנט גיט אַלס בעמערקונג, דערצעהלט דיזעלבע זאַך: „ווען די

אויב עס זיינען געווען אפילו איינינע פעלע פון רויבעריי, האָבען די מייסטע פון דיעזע „רעבעלישע“ העלפער, פערשטעהענדיג די ערנסטקייט פון דער לאַגע, געשטעלט זייערע וואַפען אין דיענסט פון דער אַלגעמיינער זאַך, פיעל מעהר, וויפיעל זיי האָבען זיי געברויכט, אום צו בעפריעדיגען זייערע פערזענליכע געפיהלען פון האַס, אָדער אום לייכטער צו מאַכען זייער אייגענעם עלענד.

עס איז יעדענפאַלס זיכער, דאָס פעלע פון רויבעריי זיינען געווען העכסט זעלטען. אומגעקעהרט, דער גייסט פון די בעוואַפענטע מאַסען איז געוואָרען זעהר ערנסט, ווען זיי האָבען זיך דערוואוסט פון דעם קריעג צווישען די סאָלדאַטען און די מיטעלקלאַסען. די מענער מיט די פיקעס האָבען, ווי עס ווייזט אויס, בעטראַכט זיך, אַלס די פערטהיידיגער פון דער שטאָדט, אויף וועלכע אַ שווערע פעראַנטוואָרטליכקייט איז געלעגען. מאַרמאָנטעל, אַן אויסגעשפּראָכענער פיינד פון דער רעוואָלוציאָן, בעמערקט פון דעסטוועגען דיעזען אינטערעסאַנטען שטריך. „די גנבים אַליין, בעהערשט פון דעם אַלגעמיינעם טעראָר (?) האָבען ניט בעגאַנגען קיינע פערברעכענס. נור די אייזען־קראָמען זיינען

נאַכט איז אָנגעקומען, האָט מען געזעהן זעהר וועניג מענשען פון דעם סאָרט, וועלכען מען האָט געזעהן אַ נאַכט פריהער. מאַנכע אָבער האָבען זיך ענטזאַגט אָבצוגעבען זייערע וואַפען און אין לויף פון דער נאַכט האָבען זיי בעוויזען, ווי גערעכט עס זיינען געווען די פערדעכטיגונגען פון די אייבוואוינער געגען זיי, ווייל זיי האָבען אָנגעהויבען צו רויבען; אָבער עס איז געווען צו שפּעט פאַר זיי צו קענען עס טהאָן אונבעשטראָפט. זיי זיינען באַלד ענטדעקט און געכאַפּט געוואָרען, און דעם פאָלגענדען פריהמאָרגען האָט מען אונז דערצעהלט, זיינען מאַנכע פון דיעזע אונגליקליכע, וועלכע זיינען געכאַפּט געוואָרען ביין סאַמע פערברעכען, הינגעריכטעט געוואָרען“. (דר. ריגבי'ס בריעף, זייטען 17—56). לעזענדיג דיעזעס, גיבען מיר צו, אַז עס איז דאָ אַ געוויסע וואַהרהייט אין די עדות פון מאָרעללעט, לויט וועלכען „אין דער נאַכט צווישען דעם 13טען און 14טען זיינען מאַנכע שלעכטע טהאַטען בעגאַנגען געוואָרען געגען פערזאָנען און אייגענטהום“.

איינגעבראָכען געוואָרען, און נור וואפען זיינען גע׳גנב׳עט גע־וואָרען״, דערצעהלט ער אין זיינע מעמאָארען. און ווען די מענשען האָבען געבראַכט צושלעפּען די קאָטש פון דעם פּרינץ דע לאמבעסק צו דעם פּלאַץ דע לאַ גרעוו צו פערברענען עס, האָבען זיי צוריקגעשיקט דעם קאסטען און אַלעס, וואָס זיי האָבען געפונען דאָרט, צום האָטעל דע וויל. אין דעם לאַזאַר מאָנאסטיר האָבען די מענשען ענטזאגט זיך צו נעהמען געלד און זיי האָבען גענומען בלויז מעהל, וואפען און ווייז, וואָס זיי האָבען אַלעס געבראַכט צום פּלאַס דע לאַ גרעוו. „קיין זאַך איז ניט אָנגעריהרט געוואָרען יענעם טאָג, ניט אין דער טרעזשורי און ניט אין דער באַנק״, בעמערקט דער ענגלישער אמבאַסאַדאָר אין זיין רעפּאָרט.

וואָס עס איז יא גאַנץ ריכטיג, איז די מורא, וואָס די מיטעל־קלאַסען האָבען געפיהלט ביין אָנבליק פון דיעזע מענער און פרויען, אָבגעריסענע, אויסגעדאַרטע פון הונגער און בעוואָפענט מיט קלאָבס און פּיקעס פון „אַלערליי פאָרמען״! דער שרעק, ארויסגערופען דורך דיעזע געשפּענסטער פון הונגער, אָנפילענדיג די גאסען, איז געוועזען אזעלכער, דאָס די מיטעלקלאַסען האָבען איהם בשום אופן ניט געקאָנט בייקומען. שפּעטער, אין 1791 און אין 1792, האָבען זאָגאַר די צווישען זיי, וואָס האָבען געוואָלט מאַכען אַ סוף צום קעניגטהום, בעסער אויסגעקליבען די רעאַק־ציאָן, איידער צו זיין געצוואונגען צו מאַכען אַ פרישען אויפרוף צו אַ פאָלקס־רעוואָלוציאָן. די עראינערונג אָן דיעזע פערהונגערטע מענשען, אָנפילענדיג די גאסען, אויף וועלכע זיי האָבען געכאַפּט אַ בליק יולי דעם 12טען, 13טען און 14טען, האָט זיי פערפאָלגט.

„וואפען!״ דאָס איז געוועזען דער געשריי פון פאָלק נאָך דעם, ווי עס האָט געקראָגען אַ שטיקעל ברויט. זיי האָבען זיי געזוכט איבעראַל, און ערגעץ ניט געפינענדיג זיי, וועהרענד טאָג און נאַכט זיינען געשמידט געוואָרען אין די הינטער־געסלעך פּיקעס פון יעדער פאָרמע און פון אירגענד וועלכען אייזען, וואָס איז נור געקומען צו דער האַנד.

די מיטעלקלאַסען האָבען דערוויילע, ניט פערלירענדיג אַ

רגע, פעסטגעשטעלט זייער עקזעקוטיווע מאכט אין דער מוניסי־פאליטעט אין האטעל דע וויל און זיי האבען אויך געבילדעט זייער מיליץ.

מיר ווייסען, דאס די וואהלען צו דער נאציאנאל־פערזאמ־לונג זיינען געווען אינדירעקטע. אבער, ווען די וואהלען זיינען געווען פאראיבער, האבען די וואהל־מענער פון דריטען שטאנד, צו וועלכע עס זיינען צוגעגעבען געווארען מאנכע פון די וואהל־מענער פון פריסטער־שטאנד און אדעל, אנגעהאלטען זייערע פער־זאמלונגען אין האטעל דע וויל, זייט דעם 27טען יוני, מיט דער הסכמה פון דעם שטאדט־ראטה און „די מיניסטארען פון פאריז“. אט איצט האבען דיעזע וואהל־מענער גענומען אויף זיך די איניציאטיווע צו ארגאניזירען די מיטעלקלאס־מיליץ. מיר האבען זיי שוין געזעהן האבענדיג זייער צווייטע זיצונג דעם ערשטען יולי.

דעם 12טען יולי האבען זיי געגרינדעט א „שטענדיגען קאמיטעט“, מיט דעם פארשטעהער פון די געשעפטס־לייט, הערר פלעססעלס, אלס פרעזידענט, און זיי האבען בעשלאסען, דאס יעדער פון די 60 דיסטריקטען זאל אויסקלייבען 200 גוט־בעקאנטע בירגער, פעהיגע צו טראגען וואפען, וועלכע זאלען בילדען א קערפערשאפט פון מיליץ, וואס זאל צעהלען צוועלף־טויזענד מענער, אום אויפצופאסען אויף די עפענטליכע זיכער־הייט. דיעזע מיליץ האט בעדארפט פערגרעסערט ווערען אין דעם משך פון 4 טעג צו א צאהל פון 48 טויזענד. דערווייל האט דיעזער קאמיטעט פרובירט צונעהמען די וואפען פון פאלק.

אויף אזא אופן, זאגט לואי בלאן גאנץ ריכטיג, האבען די מיטעלקלאסען געקראגען פאר זיך א פרעטאריאנער־גווארדיע פון 12 טויזענד מענשען, און אויף די געפאהר צו אונטערשטיצען די רעגיערונג, האבען זיי געוואלט צונעהמען די וואפען ביים פאלק.

אנשטאט דעם גרינגעם בונדעס־צייכען פון די פריהערדיגע טעג, האט דיעזע מיליץ געהאט איצט צו טראגען די רויטע און בלויע קאקארדע, און דער שטענדיגער קאמיטעט האט אנגענומען מיטלען צו שטערען דעם פאלק, וועלכעם האט זיך אליין בעוואַ־

פענט, ארײנצוגעהן אין די רײהען פון דיזער מיליץ. עס איז בעשלאָסען געװאָרען, דאָס אירגענד־װער מיט װאָפען און טראָ־גענדיג די בלוי־רױטע קאָקאַרדע, װאָס זאָל זיך ניט האָבען אײנ־געשריבען אין אײנעם פון די דיסטריקטען, מוז געבראַכט װערען צום געריכט פאַר דיזען קאָמיטעט. דער הױפּט־קאָמאַנדיר פון דיזער נאַציאָנאַלער גװאַרדיע איז נאָמינירט געװאָרען פון דעם „שטענדיגען קאָמיטעט" אין דער נאַכט פון יולי דעם 13טען און 14טען; ער איז געװען אַן אַריסטאָקראַט, דער דיוק ד'אָמאָנט. אָבער ער האָט ניט געװאָלט אָננעהמען דיזען פּאָסטען, און אַן אַנדער נאָבעלמאַן, דער מאַרקיז דע לאַ סאַל, װעלכער איז געװען נאָמינירט אַלס דער צװײטער אין טשין, האָט פערנומען זײן פּלאַץ.

אין קורצען, װעהרענד דאָס פאָלק האָט געשמידט שפּיזען און האָט זיך בעװאָפּענט; װעהרענד דאָס פאָלק האָט אָנגענומען אַלערלײ מיטעל ניט צו דערלאָזען, אַז די אַמוניציאָן זאָל אַרױס־געפיהרט װערען פון פּאַריז; װעהרענד דאָס פאָלק האָט פערכאַפּט די נאַהרונגס־מיטעל און געשיקט זײ צו די מאַרק־פּלעצער; װעהרענד דעם 14טען האָט דאָס פאָלק געבױט באַריקאַדען, אום צו שטערען די סאָלדאַטען אַרײנצודרינגען אין פּאַריז, און האָט זיך בעמעכטיגט איבער די װאָפען פון האָטעל דע אינװאַלידס און האָט מאַרשירט אין זײן גאַנצער מאַכט צו דער באַסטיל און געצװאונגען איהר זיך אונטערצוגעבען — װעהרענד דאָס אַלעס האָט געטהאָן דאָס פאָלק, האָבען די מיטעלקלאַסען אַם מײסטען געזאָרגט און געטראַכט װעגען די מיטלען, װי נור צו בעהאַלטען די ערשט־געװאונענע מאַכט אין זײערע הענד. זײ האָבען געביל־דעט די מיטעלקלאַס־קאָמונע פון פּאַריז, װעלכע האָט זיך געמאַ־טערט אײנצוהאַמעװען די פאָלקס־בעװעגונג, און אָן דער שפּיצע פון דיזער קאָמונע האָבען זײ אַװעקגעשטעלט הערר פלעססעל, דעם פאָרשטעהער פון די געשעפטס־לײט, װעלכער האָט קאָרעס־פּאָנדירט מיט דער דאָטשעס דע פּאָלינאַק װעגען דער אונטער־דריקונג פונ'ם אױפשטאַנד אין פּאַריז. מיר װײסען עס, אַלס אַ פאַקט, דאָס דעם 13טען, װען דאָס פאָלק איז געגאַנגען צו פלעס־

סעל'ן נאָך וואפען, האָט ער זיי געשיקט קאסטענס, אין וועלכע עס איז געלעגען אלטע שמאטעס, אָנשטאָט ביקסען, און דעם פאָלגענדען טאָג האָט ער אָנגעווענדעט זיין גאנצען איינפלוס צו שטערען דעם פאָלק פון איינצונעהמען די באסטיל.

אזוי האָט זיך אָנגעפאנגען פון דער זייט פון די ביטרע מיטעלקלאס־פיהרער דער סיסטעם פון פעררעטה צו דער רעוואָ־לוציאָן, וועלכער, ווי מיר וועלען זעהן, האָט זיך אזוי שטארק ענטוויקעלט אין דעם משך פון די איינציגע נאָכפאָלגענדע יאָהרען.

צוועלפטער קאפיטעל.

די עראָבערונג פון דער באַסטיל.

„צו דער באַסטיל!“ — די וויכטיגקייט פון דער באַסטיל. — דעם פאָלק׳ס האַס געגען די געפענגניסע אין אלגעמיין. — ביקסען ווערען גענומען פון האָטעל דע אינוואַלידס. — דעפוטאַציעס געשיקט צו גראַף דע לאָוני. — דער אָנהויב פון דער אַטאַקע אויף דער באַסטיל. — די פערטהיידיגער פון דער באַסטיל שיסען אויפ׳ן פאָלק. — אַ צווייטע דעפּוטאַציע ווערט געשיקט. — דאָס שיסען האַלט אָן. — עס קומען קאַנאָנען פאַר׳ן פאָלק. — דער גאַרריזאָן גיט זיך אונטער. — דער טוידט פון דע לאָוני און פלעססעלס. — דער ערשטער זיעג פון פאָלק.

שוין פון סאַמע פריהמאָרגען פון דעם 14טען יולי איז די אויפמערקזאַמקייט פון פאַריזער אויפשטאַנד געווען געצילעוועט אויף די באַסטיל, יענע פינסטערע פעסטונג מיט איהרע פעסטע טהורעמס פון בעדייטענדער הויכקייט, וועלכע איז געווען אויפגעבויט צווישען פיעלע הייזער פון אַ געדיכט־בעפעלקערטען געגענד, ביין אַריינגאַנג פון דעם פאָבורג סט. אַנטואַן. די היסטאָריקער האַלטען נאָך אַלץ אין איין פאָרשען, ווי אַזוי עס איז געקומען, דאָס די געדאַנקען פון פאָלק האָבען זיך געווענדעט אין דיעזער ריכטונג, און מאַנכע פון זיי זאָגען אַרוים אַ השערה, אַז דאָס איז געוועזן די „שטענדיגע קאָמיטע“ אין האָטעל דע וויל, וועלכע האָט געוואָלט געבען אַ בעשטימטע ריכטונג דעם אויפשטאַנד; און דערפאַר האָט זי איהם געריכטעט געגען דעם עמבלעם פון קעניגטהום. אָבער עס זיינען ניטאָ גענוג פאַקטען, וועלכע

זאָלען בעשטעטיגען דיזע השערה, וועהרענד איינינע וויכטיגע פאַקטען ווידערשפּרעכען איהר. עס איז מעהר וואהרשיינליך, דאָס דער פאָלקס־אינסטינקט, וועלכער האָט שוין זייט דעם 12טען, אָדער דעם 13טען, געפיהלט, דאָס אין די פּלענער פון דער רעגיע־רונג צו דערשטיקען דאָס פאָלק וועט די באַסטיל שפּיעלען אַ וויכטיגע ראָלע, האָט עס געמאַכט דעם פאָלק געהן אויף די באַסטיל און איהר איינגעהמען.

מיר וויסען, דאָס אין דער וועסט האָט דער קעניגליכער הויף געהאַט אָנגעגרייט בעזענוואל מיט זיינע 30 טויזענד מאַן, וועלכע האָבען אויפגעשלאָגען זייער לאַגער אין דעם שאַמפּ־דע־מאַרס, און אין דער איסט האָט ער זיך פערלאָזען אויף די הילפע פון דער באַסטיל, מיט איהרע קאַנאָנען אָנגעשטעלט אויף דעם רעוואָלוציאָנערען פאָבורג סט. אַנטואַן און אויף זיין הויפּט־גאַס, ווי אויך אויף די צווייטע גרויסע אַרטעריע, די רו סיינט־אַנטואַן, וועלכע פיהרט צום האָטעל דע וויל, צום פּאַלאַס ראָיאַל און צו די טולעריען. די וויכטיגקייט פון דער באַסטיל איז אַלזאָ געווען קלאָהר פאַר אַלעמען, און פון סאַמע פריהמאָרגען פון דעם 14טען זיינען איבערגעגאַנגען די ווערטער „צו דער באַסטיל“ פון מויל צו מויל פון איין עק שטאָדט צו דער צווייטער.*)

עס איז אמת, דאָס דער גאַרניזאָן פון דער פעסטונג האָט אין גאַנצען געצעהלט בלויז הונדערט און פערציג מענשען, פון וועלכע 84 זיינען געווען פענסיאָנערען און 30 — שווייצאַרען, און דאָס דער גאָווערנאָר פון דער באַסטיל האָט גאָר ניט געטהאָן, אום צו פערזאָרגען דעם פּלאַץ מיט פּראָוויזיע; אָבער דאָס בע־

*) אין מאַנכע וואהל־העפטען האָבען די וועהלער שוין פריהער אַרויסגעשטעלט די פאָדערונג, דאָס די באַסטיל זאָל פערניכטעט ווערען. די וועהלער האָבען געהאַט גוטע גרינדע פאַר דיזע פאָדערונג, ווייל נאָך דער רעוואָלוציאָן־פּאַסירונג איז געגעבען געוואָרען אַ בעפעהל צו פערשטאַרקען די באַסטיל. דערפאַר האָט מען שוין אין דער נאַכט פון׳ם 30סטען יוני געשמועסט פון עראָבערען די פעסטונג, לויט די אָנגאַבען פון דעם היסטאָריקער האַסין.

ווייזט נור, דאָס די מעגליכקייט פון אַן ערנסטע אַטאַקע אויף דיעזע פעסטונג איז בעטראַכט געוואָרען אַלס עטוואָס אונזיני־געס. דאָס פאָלק אָבער האָט געוואוסט, אַז די קעניגליכע פער־שווערער לעגען גרויסע האָפנונגען אויף די באַסטיל, און פון די איינוואוינער פון דיעזען פירטעל האָט מען זיך דערוואוסט, אַז אין דער נאַכט צווישען דעם 12טען און 13טען האָט מען אריבער־גענומען וואפען פון דעם אַרסענאַל אין דער באַסטיל. זיי האָבען אויך בעמערקט, דאָס דער גאָווערנאָר פון דער באַסטיל, גראַף דע לאוני, האָט אין דעם פריהמאָרגען פון דעם 14טען אַזוי אוועק־געשטעלט די קאַנאָנען, אַז זיי זאָלען קענען שיסען גלייך אויפ'ן פאָלק, ווען עס זאָל זיך צוזאַמענקלייבען אין דער ריכטונג פון האָטעל דע וויל.

עס מוז אויך געזאָגט ווערען, אַז דאָס פאָלק האָט אין אַל־געמיין געהאַסט אַזעלכע געפענגניסע, ווי די אין ביסעטער, ווינסענס און די באַסטיל. אין דעם משך פון די רייאַטען אין יאָהר 1783, ווען דער אַדעל האָט פּראָטעסטירט געגען די הפקר־פערהאַפטונגען, האָט דער מיניסטער ברעטיול בעשלאָסען אָבצושאַפען דעם ווינסענס־געפענגניס. דיעזע בעריהמטע גע־פענגניס איז דאַן פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ קאָרן־שפייכ־לער, און אום צוצושמייכלען זיך צו דער עפענטליכער מיינונג, האָט דער מיניסטער ערלויבט בעזוכער אָנצוקוקען די שוידער־ליכע אנבליקען, וואָס זיינען נאָך איבערגעבליבען אין דיעזען געפענגניס. מען האָט פיעל גערעדט, דערצעהלט דער געשיכטס־שרייבער דראָז, וועגען די שוידערליכקייטען, וואָס מען האָט זיך דאָרט אָנגעזעהען, און מען האָט אויך גערעדט, דאָס אין דער באַסטיל קען מען נאָך זעהען ערגערע זאַכען.

יעדענפאַלס איז עס זיכער, דאָס אין דעם אבענד פון דעם 13טען יולי איז פאָרגעקומען אַ שיסעריי צווישען די אבטהיי־לונגען פון די בעוואַפענטע פאַריזער, וועלכע זיינען צוגעגאַנגען נאָהענט צו דער פעסטונג, און איהרע פערטהיידיגער; און דאָס דעם 14טען, פון די פריהסטע פרימאָרגען שטונדען, האָבען די מענשען־מאַסען, מעהר אָדער ווייניגער בעוואַפענט, וועלכע האָ־

בען זיך בעוועגט איבער די גאסען די גאנצע פאריגע נאכט, זיך אנגעהויבען צו פערזאמלען אין די גאסען, וועלכע האבען גע־פיהרט צו דער באסטיל. שוין אין דער נאכט פאר דעם 14טען האט זיך געהערט א קלאנג, דאס עס קומען אן דעם קעניג'ס סאל־דאטען פון דער זייט פון באריער דעטראן, אין דעם פאבורג סט. אנטאין, און די פאלקס־מאסען האבען זיך אבגע־רוקט צו דער איסט־זייט און האבען פארבאריקאדירט די גאסען פון נארד־איסט פון האטעל דע וויל.

אן ערפאלגרייכע אטאקע אויף דעם האטעל דע אינוואַ־לידס האט געגעבען דעם פאלק די מעגליכקייט זיך צו בעוואפע־נען און צו פערזארגען זיך מיט איניגע קאנאנען. שוין מיט א טאג פריהער האבען די מיטעל־קלאס מענשען געווענדעט זיך צום האטעל דע אינוואלידס נאך וואפען, ערקלערענדיג, דאס זייערע הייזער זיינען אין געפאהר געפלינדערט צו ווערען פון גנבים. באראן דע בעזענוואל, וועלכער האט געהאט די קא־מאנדע איבער די קעניגליכע סאלדאטען אין פאריז, און וועלכער איז צופעליגערוויזע געווען אין די אינוואלידס, האט פערשפרא־כען צו קריגען אן ערלויבנים אויף דעם פון מארשאל דע ברא־גליע. די ערלויבנים איז נאך ניט ערהאלטען געווארען, ווען דעם 14טען, ארום 7 אזייגער אין דער פריה — די פענסיאנערען, קא־מאנדירט פון סאמבריול, שטעהענדיג ביי זייערע ביקסען, מיט א שוועבעלע אין די הענד פערטיג צום שיסען — האט א מאסע פון זיבען־אכט טויזענד מענשען פלוצלונג א שאט געטהאן זיך פון די דריי גאסען דערביי, און אין א קורצען אויגענבליק, העל־פענדיג איינער דעם אנדערען, האבען זיי אריבערגעשפרונגען דעם 8 פוס טיפען און 12 פוס בריטען גראבען, וואס איז גע־ווען ארום דעם פלאץ פון דער אינוואלידען־פעסטונג, און האבען צו זיך גענומען פערשיעדענע וואפען. דער גאריזאן, וואס איז שוין געווען אנגעשטעקט מיט דעם פעררעטהערישען גייסט, האט זיך ניט פערטהיידיגט, און די מאסע, צושיטענדיג זיך איבער דער גאנצער פעסטונג, האט באלד געפונען דעם וועג צו די קעללערס און צו דער קירכע, וואו זיי האבען געפונען פערבע־

האלטען 32 טויזענד ביקסען און א געוויסע קוואנטיטעט פול־ווער*). דיעזע וואפען זיינען עס געברויכט געוואָרען אין דער עראָבערונג פון דער באסטיל. וואס דעם פולווער אנבעטרעפט, האָט שוין דאס פאָלק מיט א טאג פריהער פערהאלטען 36 פעס־לאך, וועלכע מען האָט געשיקט נאָך ראָיען. דיעזע זיינען אוועקגענומען געוואָרען צום האָטעל דע וויל, און די גאנצע נאכט איז דער פולווער פערטהיילט געוואָרען צווישען די, וועלכע האָ־בען זיך בעוואפענט.

דאס אוועקנעהמען פון די ביקסען אין האָטעל דע אינוואַ־לידס איז אויסגעפיהרט געוואָרען זעהר לאנגזאם. צוויי ביי־טאָג איז עס נאָך ניט פערטיג געוועזען. עס וואָלט דארום געוועזען גענוג צייט צו ברענגען סאָלדאטען און צו צוטרייבען די מאסען, בע־זאָנדערס, ווען פערשיעדענע ארמייען זיינען געשטאנען גאָר־ניט ווייט אין דער מיליטער־שול און אין שאמפ־דע־מארס. אָבער די אָפיציערען פון דיעזע ארמעען האָבען ניט געהאט קיין צוטרוי צו די סאָלדאטען. און א חוץ דעם זיינען זיי אליין ניט געוועזען גאנץ פעסט ביי זיך צו שטעלען זיך אנטקעגען אזא גרויסע מאסע, וואס איז בעשטאנען פון מענשען פון אלערליי עלטער און פון אלערליי לעבענס־שטעלונגען, פון וועלכע מעהר ווי 2 הונדערט טויזענד האָבען פערפלייצט די גאסען פון פאריז. דאס פאָלק פון די פאבורגען, בעוואפענט מיט אייניגע ביקסען, פיקעס, האמערס, העק און מיט איינפאכע קלאָבס, האָט זיך בע־וועגט איבער די גאסען, שפארענדיג זיך אין הורבעס צו דעם פלאץ לואי דער 15טער (איצט דער פלאץ דע לא קאָנקאָרד), ארומרינגלענדיג דעם האָטעל דע וויל און די באסטיל, און אָנ־פילענדיג די אלע צווישען־גאסען. די מיטעל־קלאס מענשען זיי־נען אליין אנגעפילט געוואָרען מיט שרעק, זעהענדיג דיעזע מאסע בעוואפענטע מענשען אין די גאסען.

הערענדיג, דאס די אלע צוגענגע צו דער באסטיל זיינען

---

*) דאָ פאָלג איך נאָך דער געשיכטע פון דעם גראף דע־סאלמור, ווי אויך פון מאָטהיו דיומאָ, ביידע ציטירט פון מ. פלאמערמען.

פערנומען געוואָרען פון די מאַסען, האָט די שטענדיגע קאָמיטע אין האָטעל דע וויל, פון וועלכע מיר האָבען שוין גערעדט, געשיקט אין דעם פריהמאָרגען פון דעם 14טען איניגע פערזאָנען צו רעדען מיט דע לאוני, דעם גאווערנער פון פעסטונג, צו בעטען איהם צוצונעהמען די קאַנאָנע, וואָס איז געצילעוועט אויפ׳ן גאַס, און ניט צו בעגעהן קיין טהאַט, וואָס זאָל ווייזען אַ פיינדליכקייט צום פאָלק. דערפאַר האָט די קאָמיטע צוגעזאָגט, כאָטש זי האָט ניט געהאַט קיין פולמאַכט אויף דעם, אַז דאָס פאָלק וועט ניט טהאָן קיין זאַך געגען די באַסטיל. די דעלעגאַטען זיינען פון דע־לאוני אויפגענומען געוואָרען גאַנץ העפליך, און זיי זיינען זאָגאַר פערבליבען עסען מיט איהם אָנבייסען ביז נאָהענט צו מיטאָג־צייט. דע־לאוני האָט הפנים געוואָלט געווינען צייט, וועהרענד ער האָט געווארט אויף בעשטימטע בעפעהלע פון ווערסאַיל. דיעזע זיינען אָבער ניט געקומען, ווייל דאָס פאָלק האָט זיי פערכאַפּט אין דער פריה. ווי אַלע אַנדערע מיליטערישע הויפּטלינגע, האָט דע־לאוני בעגריפען, דאָס עס וועט זיין שווער פאַר איהם אויסצוהאַלטען געגען דאָס גאַנצע פאַריזער פאָלק, פערזאַמעלט אין די גאַסען, און ער האָט דאַרום איינגעוויליגט אויף אַ פשרה. פאַר דערווייל האָט ער בעפויהלען, אַז די קאַנאָנען זאָלען צוריקגעצויגען ווערען פיער פוס, און האָט פערשטעלט מיט ברעטער די לעכער אין די ווענד, דורך וועלכע מען שיסט פון די קאַנאָנען, כדי דאָס פאָלק זאָל ניט קענען אַריינקוקען דורך זיי.

אַרום מיטאָג־צייט האָט דער דיסטריקט סאַנט־לואי־לאַקולטור אויף זיין אייגענעם חשבון געשיקט צוויי דעלעגאַטען צו דע־לאוני. איינער פון זיי, דער אַדוואָקאַט טהוריאָ, האָט געקראָגען פון דע־לאוני דעם פערשפּרעכען, דאָס ער וועט ניט געבען דעם בעפעהל צו שיסען, אויב ער וועט ניט אַטאַקירט ווערען. די שטענדיגע קאָמיטע האָט געשיקט נאָך צוויי דעפּוטאַציאָנען, אָבער דיעזע זיינען ניט צוגעלאָזען געוואָרען. זיי האָבען געפאָדערט פון דע־לאוני, ער זאָל איבערגעבען די פעסטונג צו אַ קערפּערשאַפט פון דער מיטעלקלאַס מיליץ, וועלכע וועט איהר בעשיצען צוזאַמען מיט די סאָלדאַטען און שווייצאַרען.

גליקליכער־ווייזע זיינען אַלע דיזע קאָמפּראָמיסען צו גאָר־ניט געמאַכט געוואָרען פון פאָלק, וועלכעס האָט פערשטאַנען אַז די באַסטיל מוז גענומען ווערען, מעג עס קאָסטען, וואָס עס וויל זיך. האָבענדיג אין זיין בעזיץ די ביקסען און קאַנאָנען פון האָטעל דע־אינוואַלידס, האָט זיין בעגייסטערונג געהאַלטען אין איין וואַקסען.

די מאַסע האָט פערפלייצט די גאַסען, וואָס האָבען זיך געגרענעצט מיט דער באַסטיל, ווי אויך די פערשיעדענע הויפען, וועלכע האָבען אַרומגערינגעלט די פעסטונג גופא. באַלד האָט זיך אָנגעהויבען אַ שיסעריי צווישען פאָלק און די סאָלדאַטען, וועלכע זיינען געשטאַנען אויף די ראַמפּאַרטען (פעסטונג־ווענד). ווערענד די שטענדיגע קאָמיטע האָט פּרובירט אָבצולעשען דעם ברען און האָט געמאַכט פּאָרבערייטונגען פאַר אַן ערקלערונג אויף דעם פּלאַס דע לאַ גרעוו, אַז דע־לאַוני האָט פערשפּראָכען ניט צו שיסען, אויב די מאַסע וועט זיך צוריקהאַלטען פון אַטאַקירען איהם, האָט די מאַסע געשריען: „מיר ווילען די באַסטיל! אַרונטער מיט די בריקען!“ און האָט זיך אַ וואָרף געטהאָן אויף די פעסטונג. עס ווערט דערצעהלט, דאָס זעהענדיג פון דער הויף פון פעסטונג דעם גאַנצען פאַבורג סאַן־אַנטואַן און די איבעריגע גאַסען שוואַרץ מיט מענשען, האָט דע־לאַוני, וועלכער איז אַרויפגעשטיגען אַהין צוזאַמען מיט'ן אַדוואָקאַט טהוריאָ, שיער גע'חלש'ט. עס הייסט, דאָס ער האָט שוין געוואָלט גלייך איבערגעבען די פעסטונג צו דער מיליץ, נור דאָס די שווייצאַרען זיינען געווען דאַגעגען.*)

די ערשטע צוג־בריקען פון יענעם אויסערליכען טהייל פון דער באַסטיל, וועלכער האָט זיך גערופען דער פאָרהויף (ל'אַוואַנסי) זיינען באַלד אַרונטערגעקלאַפּט געוואָרען, און דאָס איז צו פערדאַנקען צו איינע פון יענע מוטהיגע טהאַטען פון אייניגע ווייניגע פּערזאָנען, וועלכע ערשיינען אימער אין אַזעלכע

---

*) אַ בריעף פון די היו צו זיינע ברידער. דייטשער טעקסט, ציטירט פון פלאַמערמאַן.

מאָמענטען. אכט אָדער צעהן מענער, מיט דער הילפע פון א הויכען שטאַרקען יונג, פּ א נ נ ע ט י ע, א קרעמער, האָבען זיך בענוצט מיט א הויז, וואָס איז געשטאַנען גענען די אויסער־ליכע וואנד פונ'ם פּאַרהויף, האָבען אַרויפגעקלעטערט אויף דיזע וואַנד און אויף איהר זיינען זיי געגאַנגען אַזוי ווייט, ווי ביז צום שוץ־הויז, נאָהענט צו דעם קליינעם צוג־בריק פונ'ם פּאַר־הויז, און פון דאָרטען האָבען זיי אַרונטערגעשפּרונגען אין דעם ערשטען הויף פון דער ריכטיגער באסטיל, אין דעם גאָווערמענט־קאַרט, וואו עס איז געווען דאָס הויז פון ד־לאוני. דיעזער הויף איז געווען ליידיג, ווייל די סאָלדאַטען מיט דע־לאוני האָבען זיך צוריקגעצויגען אין די פעסטונג גופא נאָך דעם, ווי טהוריאָ האָט זיי פערלאָזען.

די אכט אָדער צעהן מענשען, ווען זיי זיינען שוין געווען אין הויף, האָבען מיט אייניגע קלעפּ פון א האַק צוערשט אַרונטער־געלאָזען דעם קליינעם צוג־בריק פון פּאַרהויף און געעפענט זיין טהויער, און נאָכדעם דעם גרעסערען. מעהר ווי א דריי־הונדערט מענשען זיינען אַריינגעלאָפען אין הויף, און זיי אַלע האָבען זיך א לאָז געטהאָן צו די אַנדערע צוויי צוג־בריקען, צום גרעסערען און קלענערען, וועלכע, ווען אַרונטערגעלאָזען, האָבען געדיענט צו דעם אַריבערשפּרייזען דעם ברייטען גראָבען פון דער ווירק־ליכער פעסטונג. דיעזע צוויי בריקען זיינען, נאַטירליך, געווען אויפגעהויבען, אַזוי אַז מען זאָל זיך ניט קענען בעדיענען מיט זיי.

דאָ האָט פּאַסירט עטוואָס, וואָס האָט אויפגעבלאָזען דעם צאָרן פון פאָלק ביז צום העכסטען פלאַם, און האָט נאַכהער גע־קאָסט דע־לאוני זיין לעבען. ווען די מאַסע האָט זיך געשפּאַרט אין דעם גאָווערנער־הויף, האָבען די פערטהיידיגער פון דער באסטיל אָנגעהויבען שיסען אין איהר, און עס איז געמאַכט געוואָרען זאָגאַר א פּערזוך אויפצוהויבען דעם גרויסען בריק פון פּאַרהויף, אַזוי אַז די מאַסע זאָל שוין ניט קענען מעהר אַרוים פון דאָרט און וואַהרשיינליך מיט דעם צוועק אָדער אויסשיסען

איהר אָדער פערשפּארען איהר *). אויף אזא אופן, אין סאמע מאָמענט, ווען טהוריאַ און קאָרנע האָבען געמעלדעט די מאסען אין דעם פּלאַץ דע לא גרעוו, דאָס דער גובערנאטאָר האָט פערשפּראָכען ניט צו שיסען, איז דער גובערנאטאָר־הויף פערהילכט געוואָרען פון די קוילען פון די סאָלדאטען אויף די פעסטונג־ווענד און די ביקסען פון דער באסטיל האָבען אָנגעהויבען שלייְדערען קאנאָנען־קוילען אין די ארומיגע גאסען. נאָך די אַלע ריידערייען פון אין דער פריה, איז דיעזער שיסען אויסגעטייטשט געוואָרען, אַלס א פעררעטה פון דע־לאוני, ווען דאָס פאָלק האָט בעשולדיגט אין אראָבלאָזען די צוויי ערשטע צוג־בריקען פון פאָר־הויף מיט'ן צוועק צו ברענגען די מאסע אונטער די קוילען פון די פעסטונג־ווענד **).

עס איז דאַן געוועזען א זייגער איינס. די נייעס, אז די קאנאָנען פון דער באסטיל שיסען אויף דאָס פאָלק, האָט זיך פערשפּרייט איבער גאנץ פאריז, און האָט ארויסגערופען א צווייפאכיגען איינדרוק. די שטענדיגע קאָמיטע פון דער פאריזער מיליץ האָט אויף שנעל געשיקט א צווייטע דעפּוטאציאָן צו דעם קאָמאנדיר, צו פרעגען איהם, אויב ער וועט אויפנעהמען אן אבטהיילונג פון דער מיליץ, וועלכע וועט בעשיצען די באסטיל

---

*) דיזער פערזוך איז געמאַכט געוואָרען, ווערט איצט ערקלערט, ניט אויף דעם בעפעהל פון דע־לאוני, נור גאַנץ זעלבסטשטענדיג פון איניגע סאָלדאַטען, וועלכע זיינען ארויס איינקויפען פּראָוויזיע און זיינען צוריקגעקומען. א זעהר אונוואַהרשיינליכע זאַך, ווי מיר שיינט, פאַר דריי אָדער פיער סאָלדאַטען דאָס פּרובירען אויסצופיהרען עס, אָבגעזונדערט ווי זיי זיינען געוועזען אין דער מיטע פון אזאַ גרויסער מאַסע. אַחוץ דעם, וואָס וואָלט עס געהאָלפען צו אַרעסטירען דיעזע מענשען, אויב עס איז ניט געוועזען די אַבזיכט צו געברויכען די געפאַנגענע אַלס אַ סטראַשונאָק געגען פאָלק: וועט איהר אַוועקגעהן רוהיג, איז רעכט, אַז ניט, וועלען מיר זיי אַלע אויסשיסען.

**) פערשיעדענע ערקלערונגען זיינען געגעבען געוואָרען פאר

צוזאַמען מיט די סאָלדאַטען. אָבער דיעזע דעפּוטאַציאָן איז קיינמאָל ניט צוגעקומען צו דעם קאָמאַנדיר, ווייל אַ זעהר שטאַרקע שיסעריי איז פאָרגעקומען די גאַנצע צייט צווישען די סאָלדאַטען און זייערע בעקעמפּפער, וועלכע, קריכענדיג איבער מאַנכע ווענד, האָבען געשאָסען אויף די סאָלדאַטען. אחוץ דעם, דאָס פאָלק האָט געוואוסט, דאָס די דעפּוטאַציעס פון דער קאָמיטע וועלען נור אָבשוואַכען און גיסען קאַלטע וואַסער אויף די אַטאַקע. „עס איז ניט מעהר אַ דעפּוטאַציע, וואָס זיי פערלאַנגען. עס איז די בעלאַגערונג פון דער באַסטיל, עס איז דער טוידט פון דעם גובערנאַטאָר, נאָך וועלכען זיי אַלע דורשטען“, האָבען געמעלדעט די דעפּוטאַטען, ווען זיי זיינען צוריקגעקומען.

דאָס האָט ניט אָבגעהאַלטען די קאָמיטע אין האָטעל דע וויל פון צו שיקען אַ דריטע דעפּוטאַציע. מ. עטהי דע קאַרני, פּראָקוראָר פון קעניג און פון שטאָדט, און אייניגע בירגער זיינען בעאויפטראַגט געוואָרען נאָכאַמאָל אָבצוקיהלען דעם פאָלק׳ס היציגקייט, אָבצוהאַלטען די אַטאַקע, און צו ריידען מיט דע־לאַוני׳ן מיט׳ן צוועק איהם איבערצוריידען אויפצונעהמען אַ שוץ־קאָמיטע פון דער מיליץ אין דער פעסטונג. די אָבזיכט פון ניט צו דער־

דיעזע פלוצלינגע שיסעריי. אַזוי ווי דאָס פאָלק האָט אָנגעהויבען רויבען די הויז פון קאָמאַנדיר און פון די סאָלדאַטען, איז דאָס זאָל עס האָבען געמאַכט די פערטהיידיגער פון דער פעסטונג אָנהויבען צו שיסען. פאַר דער מיליטער אָבער איז שוין געוועזען גענוג, וואָס דער פאָר־הויף איז איינגענומען געוואָרען, און וואָס האָט פערשאַפט דעם פאָלק צוטריט צו די צוג־בריקען פון דער פעסטונג און זאָגאַר צו די טויערען, אַז זי זאָל עפענען פייער אויף דיעזע בעלי־חוצפה. אָבער עס איז אויך מעגליך, אַז דע־לאַוני האָט אין דיעזען מאָמענט געקראָגען אַ בעפעהל פון קעניג צו פערטהיידיגען די פעסטונג ביז צו־לעצט. מיר וויסען, אַז איין בעפעהל האָט דאָס פאָלק פערכאַפט; אָבער דאָס בעוויזט דאָך ניט, אַז אַ צווייטער איז ניט איבערגעגעבען געוואָרען. און ווירקליך, מען דענקט, אַז דע־לאַוני האָט געקראָגען אַזאַ בעפעהל.

לאזען דעם פאלק איינצונעהמען די באסטיל איז געווען קלאהר.*)

וואס אנבעטרעפט דאס פאלק, אזוי גיך, ווי די נייעס פון דער שיסעריי האט זיך פערשפרייט איבער׳ן שטאדט, האט עס געהאנדעלט גאר אהן אימיצענס בעפעהל, אין גאנצען געפיהרט פון זיין רעוואלוציאנערען אינסטינקט. מען האט געשלעפט די קאנאנען פון האטעל דע אינוואלידס צום האטעל דע וויל, און ארום א זייגער דריי, ווען די קארגי־דעפּוטאציע איז צוריק־געקומען, מעלדענדיג איהר דורכפאל, האט זי בעגעגענט ארום דריי הונדערט פראנצויזישע גווארדיסטען און אן אנצאהל בעוואפענטע מענער, וואס האבען געהערט צו די מיטעלקלאס, אונטער דער קאמאנדא פון אן אלטען סאלדאט מיט׳ן נאמען הולין, מארשירענדיג צו דער באסטיל, בעגלייט פון פינף שטיקער ארטילעריע. דאס שיסען אין דיעזער צייט איז שוין אנגעגאנגען א שטונדע דריי. דאס פאלק, ניט דאס מינדעסטע אבגעשראקען

---

*) „זיי זיינען בעאויפטראגט געווארען איבערצורייִדען אלעמען, וואס זיי וועלען געפינען ניט ווייט פון דער באסטיל, צוריקצו־ציהען זיך אין זייערע דיסטריקטען, כדי זיי זאלען דארט קענען גלייך אויפ־גענומען ווערען אין דער פאריזער מיליץ; צו דערמאנען דע־לאוני אן זיינע געמאכטע פערשפרע־כונגען...“ (פלאמערמאן). ווען זיי זיינען אריין אין פאר־הויף, פול מיט מענשען, בעוואפענט מיט ביקסען, העק און אנדערע כלי־זיין, האט די דעפּוטאציע גערעדט צו די סאלדאטען אויף די ראמפארטען. דיעזע לעצטע האבען פריהער פון אלץ געפאדערט, אז די מאסע זאל פערלאזען דעם הויף; די דעפּוטאציע האט זיך פּרובירט עס אויסצו־פיהרען ביי די אנוועזענדע. אבער גליקליכער ווייזע האבען דיעזע ענט־זאגט זיך צו ערפילען איהר וואונש. זיי האבען פארגעזעצט די אטאקע. זיי האבען פערשטאנען זעהר גוט, אז די צייט פאר רייד איז אוועק, און זיי האבען גאנץ שלעכט אויפגענומען דיעזע דעפּוטאטען; מאנכע האבען זאגאר געדענקט, אז עס קומט זיי מיתה, ווי דאס פערדיענע פעררעטהער.

פון דער גרויסער צאָהל געה'רג'עטע און פערוואונדעטע (דריי און אכציג זיינען געטוידטעט געוואָרען אויפ'ן פּלאַץ, פופצעהן זיינען נאכהער געשטאָרבען פון זייערע וואונדען, דרייצעהן פערקריפּעלטע און זעכציג צושעדיגטע), האָט אויפגעהאַלטען דעם בעלאַגערונגס־צושטאַנד, אָנגעהמענדיג פערשיעדענע מיטלען. איינער פון דיעזע איז געווען דער ברענגען פון צוויי פוהרען שטרוי, וועלכע זיי האָבען אָנגעצונדען, געברויכענדיג דעם רויך אַלס א פאָרהאַנג, וואָס זאָל פערדעקען זייער אַטאַקע אויף די צוויי אריינגענג, דעם גרויסען און קלענערען צוג־בריקען. די געביידע פון דעם גובערנאַטאָר'ס הויף איז שוין געשטאַנען אין פלאַמען.

די קאַנאָנען זיינען אָנגעקומען פונקט דאַן, ווען מען האָט זיי נויטיג געהאַט. זיי זיינען אריינגענומען געוואָרען אין הויף און מען האָט זיי אוועקגעשטעלט גראַדע אין פאָרענט פון די צוג־בריקען און טהויערען אויף דעם שטח פון בלויז 90 פוס.

עס איז לייכט זיך פאָרצושטעלען דעם איינדרוק, וואָס דיעזע קאַנאָנען אין די הענד פון פאָלק האָבען געמאַכט אויף די בעלאַגערטע. עס איז געווען קלאָהר, אז די צוג־בריקען מוזען באַלד ארונטערקומען, און דאָס די טהויערען וועלען אויפגעפּראַלט ווערען. די מאַסע איז געוואָרען נאָך פירכטערליכער און איז געוואַקסען אין צאָהל פון מינוט.

דער מאָמענט איז באַלד געקומען, ווען די פערטהיידיגער פון דער באַסטיל האָבען שוין בעגריפען, דאָס לענגער זיך צו וועהרען מיינט זיך זעלבסט צו פער'משפט'ן צו א זיכערען טוידט. דע־לאַוני האָט בעשלאָסען זיך אונטערצוגעבען. די סאָלדאַטען, זעהענדיג, דאָס זיי קענען בשום אופן ניט דענקען פון צו בעזיעגען גאַנץ פּאַריז, וועלכער איז געקומען זיי צו בעלאַגערען, האָט מיט א צייט פריהער שוין געראַטהען צו קאַפּיטולירען, און אזוי ארום א זייגער פיער אָדער צווישען פיער און פינף האָט דע־לאַוני בעפוילען דאָס ארויפציהען פון דער ווייסער פאָהן און אין די פויקען צו קלאַפּען, אז די שיסעריי זאָל אויפהערען, און די סאָלדאַטען זאָלען פערלאָזען זייערע קאַמפף־פּאָסטען.

דער גאַרריזאָן האָט זיך אונטערגעגעבען און האָט געפאָ־

דערט דאָס רעכט פון ארויסמאַרשירען פון דער פעסטונג מיט זייערע וואפען. עס קען זיין, דאָס הולין און עליע, שטעהענדיג נאָהענט צום גרויסען צוג־בריק, וואָלטען איינגעוויליגט אויף דיעזע בעדינגונגען אין נאָמען פון פאָלק, אָבער דאָס פאָלק האָט גאָר ניט געוואָלט הערען וועגען דעם. אַ צאָרניגער געשריי: „ארונטער מיט די בריקען!“ האָט זיך אויפגעהויבען. ארום אַ זייגער פינף האָט דער קאָמאַנדיר ארויסגעשיקט דורך איינער פון די לעכער אין דעם קלענערען צוג־בריק אַ געשריעבע ערקלעהרונג, אין וועלכער ער האָט געסטראַשעט מיט פאָלגענדע ווערטער: „מיר האָבען צוואַנציג טויזענד געוויכט שוס־פּולווער; מיר וועלען אויפרייסען דעם גאַנצען געגענד מיט דעם גאַרריזאָן, אויב איהר נעהמט ניט אָן אונזערע בעדינגונגען צו אונטערגעבען זיך“. ווי די מעשה איז, אויב אפילו דע־לאַוני האָט געמיינט אַזוי צו האַנדלען, וואָלט דער גאַרריזאָן איהם קיינמאָל ניט ערלויבט אויסצופיהרען זיין סטראַשונאָק. ווי עס איז, ענדליך האָט דע־לאַוני אַליין איבערגעגעבען דעם שליסעל, וואָס האָט געעפענט דעם אריינגאַנג צו דעם קלענערען צוג־בריק.

גלייך האָט די מאַסע בעלאַגערער גענומען בעזיץ פון דער פעסטונג. זיי האָבען צוגענומען די וואַפען פון די שווייצאַרען און די אינוואַלידען, און האָבען געכאַפּט דע־לאַוני און איהם אוועקגעשלעפּט צום האָטעל דע וויל. אויף'ן וועג האָט די מאַסע, אויפגעבראַכט פון זיין פעררעטה, איהם בעליידיגט אויף אַלערליי אופנים. צוואַנציג מאָל איז ער שיער געה'רג'עט געוואָרען, טראָץ די העלדישע אנשטרענגונגען פון קאַלאַט און אַן אַנדערען (איז עס ניט געווען מאַיללאַרד? מיר ווייסען, אַז ער איז עס געווען, וואָס האָט איהם אַרעסטירט). דיעזע צוויי מענער האָבען איהם בעשיצט מיט זייערע אייגענע קערפּער; אָבער, ווען נור אַ 100 פוס פון האָטעל דע וויל, איז ער ארויסגעשלעפּט געוואָרען פון זייערע הענד און געטוידטעט געוואָרען. דע־היו, דער קאָמאַנדיר פון די שווייצאַרישע סאָלדאַטען, האָט זיך געראַטעט זיין לעבען מיט דער ערקלעהרונג, דאָס ער איז טריי דער שטאָדט און דער נאַציאָן, אָבער דריי אָפיצירען און דריי סאָלדאַטען פון דער

באסטיל זיינען געטוידטעט געוואָרען. וואָס אנבעטרעפט פלעס־סעל, דער אָנפיהרער פון די געשעפטס־לייט, וועלכער האָט זיך דורכגעשריבען מיט בעזענוואל און דער דאטשעס פאָלינאַק, און וועלכער האָט געהאט, ווי עס ווייזט זיך ארויס פון זיינע בריעף, פיעלע אנדערע געהיימניסע צו פערבעהאלטען, וועלכע זיינען געווען קאָמפּראָמיטירענד פאר דער קעניגין, איהם האָט שוין דאָס פאָלק געהאלטען ביי משפט'ען און היגריכטען, ווען אַן אונבעקאַנטער האָט איהם דערשאָסען אויף טוידט. האָט דער אונבעקאנטער מאַן געוואוסט, דאָס טוידטע מענשען גיבען שוין קיין געהיימניסע ניט ארויס?

אזוי שנעל ווי די בריקען פון דער באסטיל זיינען ארונטערגעלאָזען געוואָרען, האָט די מאסע זיך א לאָז געטהאָן אין הויף און האָט אָנגעהויבען זוכען אין דער פעסטונג און האָט בעפרייט די אלע ארעסטאנטען, וואָס זיינען דאָרט געווען בעגראָבען. א געוואלדיג־ריהרענדע סצענע איז דאַן פאָרגעקומען; טרעהרען האָבען זיך געגאָסען ביים אנבליק פון די געשפענסטערהאפטע מענשען, וועלכע זיינען ארויסגעשטיגען פון זייערע פינסטערע קברים, צומישט פון דעם שיין פון דער זון און דורך די פיעלע שטימען, וועלכע האָבען זיי בעגריסט. דיעזע אָרעמע מארטירער פון קעניגליכען דעספּאָטיזמוס זיינען געטראָגען געוואָרען אין טריאומף איבער די גאסען פון פאריז. די גאנצע שטאָדט איז געווען בערוישט פון פרייד, דערהערענדיג, אז די באסטיל איז איינגענומען געוואָרען, און אז זי איז אין די הענד פון פאָלק. זייער ענטשלוס צו בלייבען ביי דיעזען זיעג איז נאָך שטארקער געוואָרען. דער שטאאט־שטרייך פון דעם קעניגליכען הויף איז דורכגעפאלען.

אָט אזוי האָט זיך אָנגעפאנגען די רעוואָלוציאָן. דאָס פאָלק האָט געוואונען זיין ערשטען זיעג. אזא זיעג, אזא ממשות'דיגער, איז געווען העכסט וויכטיג. עס איז געווען נויטיג, אז די רעוואָלוציאָן זאָל דורכמאכען א קאמפף און ארויסקומען פון איהם טריאומפירענד. עס האָט געדארפט געגעבען ווערען וועלכער־עס־איז בעווייז פון דעם פאָלק'ס כח, אום צו מאכען אַן איינדרוק

אויף זיינע פיינד, אום אויפצואוועקען דעם מוטה איבער גאנץ פראנקרייך, און אום צו שטופען אלץ ווייטער און ווייטער צום אויפשטאנד און צו דער ערָאבערונג פון פרייהייט.

דרייצעהנטער קאפיטעל.

די פאלגען פון דעם 14טען יולי אין ווערסאיל.

דער באל אין ווערסאיל. — דער צושטאנד אין קעניגליכען הויף. — די אויפפיהרונג פון פאלק. — די מיטעלקלאסען. — דעם קעניג'ס בעזוך אין פאריז. — זיינע פלענער פון א בעוואפענטען ווידערשטאנד לאזען זיך אויס מיט גארניט. — דער אויפשטאנד אין פאריז ווערט גרעסער. — די אדעל־לייט עמיגרירען. — פולאן און אנדערע ווערען געטוידטעט.

ווען א רעוואלוציאן האט זיך איין מאל אנגעהויבען, איז יעדע פאסירונג אין איהר ניט נור, וואס זי ענטהאלט אלעס, וואס איז ביז איהר אויסגעפיהרט געווארען, נור אויך די הויפט־עלעמענטען פון דעם, וואס דארף נאך קומען. אזוי, דאס די מענשען, וואס האבען געלעבט אין דער צייט פון דער פראנצויזישער רעוואלוציאן, ווען זיי וואלטען נור געקאנט זיך בעפרייען פון די מאמענטאנע איינדריקע און וואלטען אבגעזונדערט דאס וועזענטליכע פון דאס צופעליגע, וואלטען זיי שוין געקאנט אויף מארגען, נאך דעם 14טען יולי, פאראויסזעהן, וואוהין עס האבען געצויגען אין אלגעמיין די פארקומענדע פאסירונגען.

אבער זאגאר אין דעם אבענד פון דעם 13טען האט דער קעניגליכער הויף ניט בעגריפען די גרויסע וויכטיגקייט פון דער בעוועגונג אין פאריז.

יענעם אבענד איז געוועזן א באל אין ווערסאיל. מען האט געטאנצט און די גלעזער זיינען געווארען אנגעפילט, אום צו

טרינקען פאר דעם קומענדען זיעג איבער די רעבעלישע הויפּט־שטאָדט. און די קעניגין, איהר פריינדין, די דאָטשעס דע פּאָלי־נאַק, מיט די פּרינצען און פּרינצעסינס האָבען אויסגעגאָסען אַלע זייערע צערטליכקייטען אויף די אויסלענדישע סאָלדאַטען אין זייערע קאַזאַרמעס, אום זיי צוצוגעבען חשק צום קומענדען קאַמפּף.*) אין זייער משוגעת און שרעקליכען לייכטזין, האָט קיין איינציגער אין יענער וועלט פון מאַסקעס און קאָנווענציאָ־נעלע ליגענס, וועלכע שטעלען צוזאַמען יעדען קעניגליכען הויף, ניט בעמערקט, אַז עס איז שוין צו שפּעט צו אַטאַקירען פּאַריז; דאָס די געלעגענהייט דערצו איז שוין פערלאָרען געגאַנגען. און לואי דער זעכצעהנטער האָט ניט געוואוסט מעהר וועגען דעם, ווי די קעניגין און די פּרינצען. ווען די פערזאַמלונג, דערשראָקען פון דעם פאָלקס־אויפשטאַנד, איז אַוועק צו איהם אין דעם אבענד פון דעם 14טען און איהם געבעטען אין אַן אונטערטהע־ניגער שפּראַך צוריקצורופען די מיניסטאָרען און אַוועקצושיקען די סאָלדאַטען, האָט ער זיי געענטפערט מיט אַ שפּראַך פון אַ העלד, וואָס איז זיכער אין זיין זיעג. ער האָט געגלויבט אין דעם פּלאַן, וואָס מען האָט איהם פאָרגעשלאָגען אַוועקצושטעלען איינ־גע צופערלעסיגע אָפיציערען אָן דער שפּיצע פון דער מיליץ פון דער מיטעלקלאַס און פערניכטען אויף אַזאַ אופן דאָס פאָלק, און דאַן ערשט אַרויסגעבען אַ בעפעהל וועגען דער צוריקציהונג פון די סאָלדאַטען. אַזוי איז געוועזן יענע וועלט פון ליגענס, פון חלומות מעהר ווי פון דער ווירקליכקייט, אין וועלכער ביידע, דער קעניג און דער הויף, האָבען געלעבט, און אין וועלכער, ניט קוקענדיג אויף איינינגע קורצע מינוטען פון אויפוואַכונג, זיי האָבען אַזוי געלעבט ביז דער סאַמע מינוט פון זייער בעשטייגען די טרעפּ צו דער תליה.

*) מ י ר אַ ב אָ, אין זיין רעדע פאַר דער פערזאַמלונג, וועלכע האָט אויפגענומען איהרע זיצונגען דעם 15טען, אכט אַ זייגער אין דער פריה, האָט גערעדט אַזוי ווי דיעזער באַל וואָלט שטאַטגעפונען מיט אַ טאָג פריהער. געמיינט האָט ער אָבער דעם באַל פון דעם 13טען.

ווי קלאָהר זיי האָבען ארויסגעוויזען זייערע כאַראַקטערע זאָגאר דאַן! דער קעניג, היפּנאָטיזירט פון זיין אבסאָלוטער מאַכט, איז אימער פערטיג אָנצונעהמען צוליעב דעם געראַדע די שריט, וועלכע האָבען געמוזט פיהרען צו דער קאַטאַסטראָפּע. פלעגט ענטגעגענשטעלען די פּאַסירונגען זיין געוואוינטע איינגעשפּאַרטקייט, און ענדליך נאָכגעבען נור לפּנים, געראַדע אין דעם מאָמענט, ווען מען האָט ערוואַרט, אז ער וועט זיך וועהרען מיט אַלע כחות געגען דעם. די קעניגין, אויך, קאָרומפּירט, פערדאָרבען ביז׳ן סאַמע הארצען, אַלס אַן אבסאָלוטע הערשערין, צוטרייבענדיג צו דער קאַטאַסטראָפּע, מיט איהר קאַפּריזנער איינגעשפּאַרטקייט, און דאַן פלוצלינג נאָכגעבענדיג אין דעם נעכסטען מאָמענט, אום נור אין אַ מינוט שפּעטער אויפצונעהמען די אַלע טריקס פון אַן אויסגעלאַסענער. און די פּרינצען? די אויפרייצער צו די אונגליקליכסטע בעשליסע, וואָס דער קעניג האָט אָנגענומען, און פייגלינגע ביי דעם ערשטען דורכפאַל זייערען, האָבען זיי פערלאָזען דאָס לאַנד גלייך, ווי די באַסטיל איז געפאַלען, אום אויפצונעהמען זייערע אינטריגען אין דייטשלאַנד אָדער איטאַליען. ווי קלאָהר זיינען דיעזע אַלע כאַראַקטער־שטריכען ענטפּלעקט געוואָרען אין יענע וויכטיגע טעג צווישען דעם 8טען און 15טען יולי!

פון דער אַנדערער זייט זעהען מיר דאָס פאָלק פול מיט פייער, בעגייסטערונג און גרויסמוטה, פערטיג צו לאָזען זיך אויסשלאַכטען, כדי די פרייהייט זאָל טריאומפירען, אָבער אין דער זעלבער צייט פערלאַנגענדיג צו ווערען געפיהרט; ווירקליך צו ערלויבען זיך צו ווערען בעהערשט פון נייע הערען, וועלכע האָבען זיך נור־וואָס פערקליבען אין האָטעל דע וויל. פערשטעהענדיג אזוי גוט די אַלע הויף־פּלענער און זעהענדיג מיט דער העכסטער קלאָהרהייט, ווי עס האָט זיך אויסגעשפּונען די פערשווערונג, וואָס האָט זיך אָנגעפאַנגען זייט ענדע יוני, האָבען זיי ערלויבט צו לאָזען זיך איינפּלאָנטערען אין אַ נייע פערשווערונג — אין די פערשווערונג פון די אייגענטהומס־קלאַסען, וועלכע האָבען באַלד צוריק פערשטופּט די הונגעריגע אין זייערע

לעבער, — „די מענער מיט די פּיקעס“, צו וועמען זיי האָבן אפּעלירט פאַר איינינע שטונדען, ווען עס איז געווען נויטיג ענטגעגענצושטעלען די מאַכט פונ'ם פאָלקס־אויפשטאַנד געגען די געוואַלד פון דער אַרמעע.

און ענדליך, ווען מיר בעטראַכטען די אויפפיהרונג פון די מיטעלקלאַסען אין יענע ערשטע טעג, זעהען מיר שוין פאַרגעצייכענט די גרויסע דראַמען פון דער רעוואָלוציאָן, וועלכע האָבען געמוזט קומען. דעם 14טען, אויף וויפיעל די רעגיערונג האָט ביסלעכווייז פערלאָרען איהר אָבשרעקענדען כאַראַקטער, אויף אַזוי פיעל האָט דאָס פאָלק אָנגעיאָגט אַ שרעק אויף די פאָרשטעהער פון דעם דריטען שטאַנד, פערזאַמעלט אין ווערסאַיל. ניט קוקענדיג אויף די צאָרנפולע ווערטער, וואָס מיראַבאָ האָט אויסגעדריקט וועגען דעם באַל אין ווערסאַיל, האָט דער קעניג נור געדאַרפט זיך ווייזען פאַר דער פערזאַמלונג און אַנערקענען די אויטאָריטעט פון די דעלעגאַטען און פערשפּרעכען זיי אונבעריהרבאַרקייט, ווי זיי זיינען אַלע שיער משוגע געוואָרען פון ענטציקונג. זיי זיינען זאָגאַר אַרויסגעלאָפען, אום צו בילדען אַן עהרען־גוואַרדיע אַרום איהם אין די גאַסען, און זיי האָבען געמאַכט די גאַסען אָבהילכען מיט די קולות: „עס לעבע דער קעניג!“ און דאָס האָט פּאַסירט אין דעם זעלבען מאָמענט, ווען דאָס פאָלק אין פּאַריז איז געשלאַכטעט געוואָרען אין נאָמען פון דעם זעלבען קעניג, און וועהרענד אין ווערסאַיל האָט די מאַסע בעליידיגט די קעניגין און די דאַטשעס דע פּאָלינאַק, און דאָס פּאָלק האָט זיך געפרעגט, אויב דער קעניג ווידערהאָלט שוין ניט ווידער איינע פון זיינע אַלטע קונסט־שטיק.

אין פּאַריז האָט זיך דאָס פאָלק ניט געלאָזט נאַרען פון דעם צוזאָג צוריקצוציהען די סאָלדאַטען. עס האָט ניט געגלויבט אין קיין וואָרט פון דעם אַלעם. עס האָט געהאַלטען פאַר פיעל וויכטיגער צו אָרגאַניזירען זיך אין אַ גרויסע רעבעלישע קאָמונע, און דיעזע קאָמונע, ווי אַ קאָמונע פון מיטעלאַלטער, האָט פאַרגענומען די אַלע נויטיגע מאַסרעגעלען פון פערטהיידיגונג געגען

קעניג. די גאסען זיינען אויפגעריסען געוואָרען אין גראָבענס און באריקאדען, און די פאָלקס־פאטרולען האָבען מארשירט איבער די גאסען, פערטיג צו קלינגען דעם אלארם־גלאָק ביי דער ערש־טער נויטווענדיגקייט.

אויך האָט ניט דעם קעניג׳ס בעזוך אין פאריז פיעל בערו־היגט דאָס פאָלק. זעהענדיג זיך בעזיעגט און פערלאָזען, האָט ער בעשלאָסען צו געהן אין פאריז און צום האָטעל דע וויל, צו מאכען שלום מיט זיין הויפט־שטאָדט; די מיטעלקלאסען האָבען פרובירט אומצוואוואנדלען דיעזען בעזוך אין א שלאגענדען פאקט פון שלום צווישען זיי און דעם קעניג. די מיטעלקלאס־רעוואָלו־ציאָנערען, פון וועלכע פיעלע האָבען געהערט צו די פריי־מויערער, האָבען געמאכט „א טהויער פון שטאָהל“ מיט זייערע שווערדען פאר דעם קעניג ביי זיין אָנקומען אין האָטעל דע וויל. און באילי, דער אויסערוועהלטער מאיאָר פון פאריז, האָט אריינגעשטעקט אין דעם קעניג׳ס הוט די דריי־קאָלירדיגע קאָקארדע. מען האָט שוין גערעדט פון אויפשטעלען א סטאטוע צו לואי דעם זעכצעהנטען אויף דעם פלאץ פון דער פערניכ־טעטער באסטיל; אָבער די מאסע פון פאָלק איז געבליבען צוריק־געהאלטען און מיסטרויאיש, און איז אזוי פערבליבען אפילו נאָך דעם קעניג׳ס בעזוך אין האָטעל דע וויל. א קעניג פון די מיטעל־קלאסען, וויפיעל זייער הארץ געלוסט, אָבער ניט קיין קעניג פון פאָלק.

דער הויף, פון זיין זייט, האָט פערשטאנען זעהר גוט, דאָס נאָך דעם אויפשטאנד פון דעם 14טען יולי קען שוין קיינמאָל ניט זיין קיין שלום צווישען דעם פאָלק און קעניגטהום. די דאָטשעס דע פאָלינאק איז איבערגערעדט געוואָרען צו פאָהרען נאָך דער שווייץ, ניט קוקענדיג אויף די פערגאסענע טרעהרען פון דער קעניגין. און דעם פאָלגענדען טאָג האָבען די פרינצען אָנגעהויבען צו ענטלויפען. די, וועלכע זיינען געווען די סאמע נשמה פון דעם דורכגעפאלענעם שטאאטס־שטרייך, זיינען געוועזען אין איין איילעניש וואס גיכער צו לאָזען פראנקרייך הינטער זיך. דער גראף ד׳ארטאָים איז ענטלאָפען ביינאכט. און אזוי

שטאַרק האָט ער מורא געהאַט פאַר זיין לעבן, דאָס נאָכדעם, ווי ער האָט זיך געהיימניספול דורכגע׳גנב׳עט דורכ׳ן שטאָדט, האָט ער מיטגענומען אַ רעגימענט מיט צוויי קאַנאָנען, אַלס בעגלייטונג, פאַר זיין גאַנצען ווייטערען וועג. דער קעניג האָט פערשפּראָכען אַנצושליסען זיך אָן זיינע עמיגראַנטען ביי דער ערשטער געלעגענהייט, און האָט אָנגעהויבען צו מאַכען פּלענער, ווי צו ענטלויפען נאָך אויסלאַנד, אום אריינצוקומען צוריק אין פראַנקרייך אָן דער שפּיצע פון אַן אַרמעע.

און ווירקליך, דעם 16טען יולי איז אַלעס געווען פערטיג פאַר זיין ענטלויפען. ער האָט געזאָלט געהן נאָך מעטץ, שטעלען זיך אָן דער שפּיצע פון די סאָלדאַטען און מאַרשירען אויף פאַריז. די פערד זיינען שוין געווען איינגעשפּאַנט אין קאַטש, וועלכע האָט עס געזאָלט ברענגען לויט דעם זעכצעהנטען צו דער אַרמעע, וועלכע איז דאַן געווען קאָנצענטרירט צווישען ווערסאַיל און דעם גרענעץ. אָבער דע־בראָגלי האָט זיך ענטזאָגט צו בעגלייטען דעם קעניג נאָך מעטץ, און די פּרינצען זיינען געווען אין אַ גרויס איילעניש צו ענטלויפען, אַזוי, דאָס דער קעניג, ווי ער האָט נאָכהער אַליין דערצעהלט, זעהענדיג זיך פערלאָזען פון די פּרינצען און דעם אַדעל, האָט אויפגעגעבען זיין פּלאַן פון אַ בעוואַפענטען ווידערשטאַנד, וועלכען די געשיכטע פון טשאַרלז דעם 1טען האָט איהם געלערענט, און איז אָנשטאָט דעם אַוועק נאָך פאַריז, אום צו אונטערוואַרפען זיך די מיטעלקלאַסען.

מאַנכע קעניגליכע היסטאָריקער האָבען פּרובירט וואַרפען אַ צווייפעל אויף די פּאַרבערייטונגען פון אַ שטאַאַטס־שטרייך דורך דעם הויף אויף די פערזאַמלונג פון ווערסאַיל. אָבער עס זיינען דאָ גענוג דאָקומענטען, אום צו בעווייזען די ווירקליכקייט פון דיעזער ערשיינונג. מיגנעט, וועמעס געמעסיגקייט איז וואויל בעקאַנט, און וועלכער האָט געהאַט דעם פּאַרטהייל צו שרייבען באַלד נאָך די פּאַסירונגען, האָט ניט דעם מינדעסטען צווייפעל אין דיעזען פּונקט. דעם 13טען יולי האָט עס דער קעניג געזאָלט צוריקרופען אין לעבען די ערקלעהרונג פון דעם 20טען יוני, און

די פערזאמלונג האט עס געזאלט אויפגעלעזט ווערען. פערצייטווייזענד קאפיעס פון דיעזער ערקלעהרונג זיינען שוין געוועזען אבגעדרוקט, אום צוצושיקען זיי איבער גאנץ פראנקרייך. דער קאמאנדיר פון דער ארמעע, פערזאמעלט צווישען ווערסאיל און פאריז, האט געהאט די פולמאכט אויף די אויסשלאכטונג פון דעם פאלק אין פאריז און פאר די עקסטרימסטע מאסנאהמען געגען די פערזאמלונג, אין פאל זי זאל ארויסווייזען ווידערשטאנד.

צ הונדערט מיליאן פון שטאאט אסיגנאציעס זיינען געמאכט געווארען צו פערזארגען די בעדירפניסע פונ׳ם הויף. אלעס איז שוין געוועזען פערטיג, און ווען ער האט געהערט, דאס פאריז האט געמאכט אן אויפשאנד, האט דער הויף בעטראכט דיעזען אויפשטאנד, אלס אן אויסברוך, וואס וועט העלפען איהם אין זיין פלאן. עטוואס שפעטער, ווען עס איז בעקאנט געווארען, אז דער אויפשטאנד פערשפרייט זיך, האט דער קעניג נאך אלץ געהאלטען דערביי זיך אנצושליסען אן דער ארמעע אין מעטץ, און עס איבערלאזען פאר זיינע מיניסטארען פונאנדערצוטרייבען די פערזאמלונג מיט דער הילפע פון די אויסלענדישע סאלדאטען. נור עס זיינען געוועזען די מיניסטארען, וועלכע האבען ניט געהאט דעם מוטה אויסצופיהרען דיעזען פלאן, ווען זיי האבען געזעהן דעם שטראם ווערענדיג אלץ גרעסער און מורא׳דיגער. דאס איז עס, ווארום אזא שרעק האט ארומגעכאפט דעם קעניגליכען הויף דעם 14טען יולי, ווען ער האט זיך דערוואוסט פון דער אייננעהמונג פון דער באסטיל און פון דער הינריכטונג פון דע-לאוני, און ווארום די דאטשעס דע פאלינאק, די פרינצען און אזוי פיעל אנדערע אדעל-לייט, וועלכע זיינען געוועזען די לייטענדע גייסטער פון דער פערשווערונג, מורא האבענדיג צו ווערען דענונצירט, האבען געמוזט עמיגרירען אין איילעניש.

אבער דאס פאלק איז געוועזען אויף דער וואך. זיי האבען גאנץ אונבעשטימט געפיהלט, וואס דיעזע אדעל-לייט האבען בדעה צו טהאן אויף דער אנדערער זייט גרענעץ און די בויערען

האָבען אַרעסטירט די אַנטלויפענדע, צווישען וועלכע עס זיינען געווען פּ ו ל אָ ן און ב ע ר ט ה י ע.

מיר האָבען שוין דערמאָנט וועגען דעם עלענד, וואָס האָט געהערשט אין פּאַריז און ארום פּאַריז און וועגען די מאָנאָפּאָליסטען, וועמעס פערברעכענס די פערזאמלונג האָט זיך ענטזאגט גוט אויסצופאָרשען. דער הויפּט פון די ספּעקולאַנטען אין דעם פאָלקס עלענד איז געווען פולאָן, וועלכער האָט ערוואָרבען אַ געוואַלדיגען פערמעגען, אַלס פינאַנסיסט און אין זיין שטעלע, אַלס קאָנטראַקטאָר פאַר די אַרמעע און פלאָטע. זיין פעראַכטונג צום פאָלק און צו דער רעוואָלוציאָן איז געווען גוט בעקאַנט. בראָגליע האָט געוואָלט איהם מאַכען פאַר מיניסטער ווען ער האָט פאָרבערייטעט זיין שטאַאַטס־שטרייך פאַר דעם 16טען יולי; און כאָטש דער ביטרער פינאַנסיסט האָט זיך ענטזאגט פון דיעזען פּאָסטען, האָט ער דאָס מעהר ניט געקאַרגט מיט זיינע עצות. זיין ראַטה איז געווען פּטור צו ווערען מיט איין קלאַפּ פון די אַלע, וועלכע האָבען געקראָגען אַ איינפלוס אין דעם רעוואָלוציאָנערען לאַגער.

נאָך דער עראָבערונג פון דער באַסטיל, ווען ער האָט זיך דערוואוסט, ווי אַזוי דע־לאַוני׳ס קאָפּ איז געטראָגען געוואָרען איבער די גאַסען, האָט ער פערשטאַנען, אַז עס איז אַם גלייכסטען פאַר איהם נאָכצופאָלגען די פּרינצען און עמיגרירען. אָבער דאָס איז ניט געווען אַזוי לייכט אויסצופיהרען, ווייל די דיסטריקט־קאָמונע האָט גוט אויפגעפּאַסט. האָט ער זיך בענוצט מיט דעם טוידט פון איינעם פון זיינע דיענער, אַרויסלאָזענדיג אַ קלאַנג, דאָס פולאָן איז עס טוידט און בעגראָבען, וועהרענד ער האָט פערלאָזען פּאַריז און געזוכט שוץ אין אַ פריינד׳ס הויז אין פאָנטענעבלאָ.

דאָרט איז ער ענטדעקט און אַרעסטירט געוואָרען פון די בויערען, וועלכע האָבען אָן איהם נקמה גענומען פאַר אַלע זייערע ליידען. מיט אַ בינטעל גראָז ארומגעבונדען ארום זיינע פּלייצעס, אַלס אַ וואונק אויף די גראָז, וואָס ער האָט פערשפּראָכען צו מאַכען עסען דאָס פאָלק פון פּאַריז, איז דער עלענדער מאָנאָפּאָ־

ליסט געשלעפט געווארען פון אן אויפגעבראכטער מאסע נאך פאריז. ביין האטעל דע וויל האט לאפאיעט געמאכט אן אנ־שטרענגונג צו רעטען איהם, אבער די דערצארנטע מאסע האט איהם אויפגעהאנגען אויף א לאמפּ־אייזען.

זיין איידעם, בערטהיע, פונקט ווי ער, שולדיג אין דעם פארבערייטעטען שטאאטס־שטרייך, און א קאנטראקטאר פאר דיוק בראגליע׳ס ארמעע, איז ארעסטירט געווארען אין ק א מ־פ י ע ן, און איז אויך געשלעפט געווארען אין פאריז, וואו זיי האבען איהם אויך געוואלט אויפהענגען. אבער, קעמפפענדיג אום זיך ארויסצורייסען פון זייערע הענד, איז ער פון די, וואס האבען איהם געשלעפט, צוטראטען געווארען אויף טוידט.

אנדערע שולדיגע נפשות, וועלכע זיינען געוועזען אויפ׳ן וועג נאך פרעמדע לענדער, זיינען ארעסטירט געווארען אין די נארד, נארד־איסט און געבראכט געווארען נאך פאריז.

מען קען זיך לייכט פארשטעלען, וואס פאר א שרעק עס האט ארומגעכאפּט אלע, וואס זיינען געוועזען אויף דער זייט פון קעניג. זייער שטאלץ און זייער וועהרען־זיך געגען די רעוואלו־ציאן איז צושמעטערט געווארען. זיי האבען געוואלט נור, אז מען זאל לכל הפּחות פערגעסען אן זיי.

פערצעהנטער קאפיטעל.

די פאָלקס־אויפשטענדע.

די נויטוועגדיגקייט פון פאָלקס־אויפשטענדע. — די ווירקונג פון דעם שטורץ פון דער באַסטיל איבערשעצט. — דער תילוק צווישען די אויפשטענדע פון די ענגלישע און פראַנצויזישע בויערן. — די וויכטיגקייט פון דעם בויערן־אויפשטאַנד.

מיט דעם, וואָס פּאַריז האָט צו גאָרניט געמאַכט די פּלענער פון קעניגליכען הויף, האָט ער דערלאַנגט א טוידט־קלאַפּ דער קעניגליכער אויטאָריטעט. אַחוץ דעם, דאָס ערשיינען אין די גאַסען פון מענשען אין שמאַטעס, אַלס אַן אַקטיווע מאַכט אין דער רעוואָלוציאָן, האָט געגעבען דער גאַנצער בעוועגונג א נייעם כאַראַקטער, א נייע שטרעמונג. די רייכע און די מעכטיגע האָבען פערשטאַנען אויסגעצייכענט די בעדייטונג פון דעם, וואָס עס איז פּאָרגעקומען אין פּאַריז אין יענע טעג, און די עמיגראַציאָן, צוערשט, פון די פּרינצען, דאַן פון די הויף־ליעבלינגע און מאָנאַ־פּאָליסטען האָט נאָך מעהר בעטאָנט דעם זיעג. דער קעניגליכער הויף האָט שוין דאַן גענומען זוכען די הילף פון אויסלאַנד געגען דעם רעוואָלוציאָנערען פראַנקרייך.

דאָך, ווען דער אויפשטאַנד וואָלט פּאָרגעקומען בלויז אין פּאַריז, וואָלט די רעוואָלוציאָן זיך קיינמאָל ניט געקענט ענטוויק־לען ביז צו אזא גראַד, אַז זי זאָל זיך ענדיגען מיט דער פערניכ־טונג פון די אַלע אַלטע פּריווילעגיעס. דער אויפשטאַנד אין דעם צענטער איז געווען נויטיג אום צו געבען א קלאַפּ דער צענט־ראַלער רעגיערונג , אום איהר א טרייסעל צו טהאָן און צו

דעמאָראַליזירען איהרע פערטהיידיגער, אָבער אום צו פערניכטען די מאַכט פון דער רעגיערונג אין די פּראָווינצען, אום צו געבען א קלאַפּ דעם אַלטען רעזשים דורך אַלע זיינע פּאָליטישע און עקאָנאָמישע פּריווילעגיען, איז נויטיג געווען א וויט־פערשפּריי־טער אויפשטאַנד אין די שטעדט און דערפער. און דאָס איז עס טאַקע, וואָס איז פאָרגעקומען אין דעם משך פון מאָנאַט יולי דורך די גאַנצע לענג און ברייט פון פראַנקרייך.

די געשיכט־שרייבער, בעוואוסט אָדער אונבעוואוסט, האָבען אין אַלגעמיין פאָרגעשטעלט די בעוועגונג אין די שטעדט און אין די דערפער, אַלס א רעזולטאַט פון דעם שטורץ פון דער באַסטיל. די נייעס פון דיזען ערפאָלג, מיינט מען, האָט אויפ־געוועקט די אַלע אַנדערע טהיילען פון לאַנד. די שלעסער זיינען אונטערגעצונדען געוואָרען, און דער אויפשטאַנד פון די בויערען האָט פערשפּרייט אזא שרעק, דאָס די אדעלסלייט און די גלחים האָבען זיך ענטזאגט פון זייערע פעאָדאַלע רעכטע דעם 4טען אויגוסט.

דיזער נוסח פון דער געשיכטע איז נור האַלב אמת. אזוי וויט, ווי די שטעדט אָנבעטרעפט איז עס גאַנץ ריכטיג, דאָס א גרויסע צאָהל פון שטעדטישע אויפשטענדע האָט שטאַטגעפונען אונטער 'ער ווירקונג פון די נייעס איבער דעם פאַלען פון דער באַסטיל. מאַנכע פון זיי, ווי אין ט ר אָ י ע, דעם 18טען יולי, אין ש ט ר אַ ס ב ו ר ג דעם 19טען, אין ר ו ע ן דעם 14טען און אין מ אָ ב ע ג דעם 27טען, זיינען געקומען גלייך נאָך דעם פּאַריזער אויפשטאַנד, וועהרענד די אנדערע זיינען פאָר־געקומען אין דעם משך פון די נעקסטע דריי אָדער פיער מאָנאַטען, ביז די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג האָט געשטימט פאַר דעם מוני־ציפּאַל־געזעץ פון דעם 14טען דעצעמבער, 1789, וועלכער האָט געמאַכט פאַר געזעצליך די גרינדונג פון א דעמאָקראַטישע מיטעלקלאַס־מוניציפּאַל־רעגיערונג, וואָס זאָל זיין ביז צו א הויכען גראַד אונאבהענגיג פון דער צענטראַלער רעגיערונג.

וואָס די בויערען אנבעטרעפט, איז עס קלאָר, דאָס לויט דער לאַנגזאַמקייט פון דער קאָמוניקאַציאָן פון יענער צייט, איז

דער משך פון צוואנציג טעג, וואס איז פערלאפען צווישען דעם 14טען יולי און דעם 4טען אויגוסט ניט געווען גענוג, אז דאס זאל קענען ערקלעהרען דיווירקונג, וואס דער שטורץ פון דער באסטיל האט געהאט אויף די דארף־געגענדען און די נאכפאל־גענדע ווירקונג פון דעם בויערען־אויפשטאנד אויף די בעשליסע פון דער נאציאנאל־פערזאמלונג. און ווירקליך, צו מאהלען די פאסירונגען אויף אזא שטייגער מיינט צו פערקלענערען די טיעפע וויכטיגקייט פון דער בעוועגונג אין דארף.

דער אויפשטאנד פון די בויערען פאר די אבשאפונג פון די פעאדאלע רעכטע און פאר דאס צוריקקריגען פון דעם קאמור־נאלען לאנד, וואס איז אוועקגענומען געווארען פון די דארף־קאמונען זייט דעם 17טען יאהרהונדערט דורך די לארדען, פריצים און גלחים, איז דער סאמע עיקר, דער פונדאמענט פון דער גרויסער רעוואלוציאן. אויף דעם האט זיך ענטוויקעלט דער קאמפף פון די מיטעלקלאסען פאר זייערע פאליטישע רעכטע. אהן דעם וואלט די רעוואלוציאן ניט געווען אזוי פאלשטענדיג, ווי זי איז עס געווען אין פראנקרייך. דער גרויסער אויפשטאנד פון די דארף־דיסטריקטען, וועלכער האט זיך אנגעפאנגען נאך אין יאנואר, 1789, און זאגאר אין 1788, און האט געדויערט פינף יאהר, דיעזער איז עס געווען, וואס האט געמאכט מעגליך די רעוואלוציאן אויסצופיהרען די גרויסע ארבייט פון פערניכטונג, און פאר וואס מיר זיינען איהם שולדיג א דאנק. דאס איז עס געווען, וואס האט געצוואונגען די רעוואלוציאן פעסטצושטעלען די ערשטע בעדינגונגען פון א סיסטעם פון גלייכהייט, צו ענטוויקלען אין פראנקרייך דעם רעפובליקאנישען גייסט, וועלכען זייט דאן קיין זאך האט ניט געקענט מעהר אונטערדריקען, צו פראקלאמירען די גרויסע פרינציפען פון דעם אגרארישען קאמוניזם, וועלכע מיר וועלען זעהן ארויסשווימען אין 1793. דיעזער אויפשטאנד איז עס אין דער ווירקליכקייט, וואס גיט דעם אמת'ן כאראקטער דער פראנצויזישער רעוואלו־ציאן און אונטערשיידעט איהר גאנץ ראדיקאל פון דער רעוואלו־ציאן פון 1648—1657 אין ענגלאנד.

אויך דאָרט האָט די מיטעלקלאַס אין דעם משך פון נײַן יאָהר אָרונטערגעבראַכט די אַבסאָלוטע מאַכט פון קעניגטהום און די פּאָליטישע פּריווילעגיען פון דער הויף־פּאַרטיי. אָבער מעהר פון אַלץ, דאָס סאַמע כאַראַקטעריסטישע פון דער ענגלי־שער רעוואָלוציאָן, איז געוועזן דער קאַמפּף פאַר דאָס רעכט פון יעדען מענשען אַנצוערקענען וועלכע רעליגיאָן ער האָט געוואָלט, צו פערטייטשען די ביבעל לויט זיין אייגענעם בעגריף, אויסצו־קלייבען זיין אייגענעם גלח — אין קורצען, דאָס רעכט פון דעם איינצעלנעם אויף די גייסטיגע און רעליגיעזע ענטוויקלונג, וואָס פּאַסט איהם אַם בעסטען. ווייטער האָט זי פערלאַנגט דאָס רעכט פון יעדער געמיינדע, פון יעדער שטאָדט, אויף אויטאָנאָמיע. אָבער די בויערען־אויפשטענדע אין ענגלאַנד האָבען ניט ער־שטרעבט אַזוי אַלגעמיין, ווי אין פראַנקרייך, די אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע אָבצאָהלונגען אָדער דאָס צוריקקריגען פון דעם קאָמונאַלען לאַנד. און ווען קראָמוועל׳ס אַרמעען האָבען צושטערט אַ געוויסע צאָהל שלעסער, וואָס האָבען רעפּרעזענטירט אמת׳ע פעסטונגען פון פעאָדאַליזם, האָבען דיזע אַרמעען אונגליקלי־כער ווייזע ניט אַטאַקירט ניט די פעאָדאַלע פּרעטענזיעס פון די לאָרדען אויף דאָס לאַנד און ניט זאָגאַר דאָס רעכט זייערס צו זיין ריכטער איבער זייערע וואַסאַלען. וואָס די ענגלישע רעוואָ־לוציאָן האָט יע אויפגעטהאָן, איז געוועזן דאָס, וואָס זי האָט ערקעמפּפט איניגע גרויסע רעכטע פאַר דעם איינצעלנעם, אָבער זי האָט ניט אָבגעשאַפט די פעאָדאַלע מאַכט פונ׳ם לאָרד. זי האָט איהר בלויז עטוואָס געענדערט, וועהרענד זי האָט אויפגע־האַלטען זיין מאַכט איבער׳ן לאַנד, די מאַכט, וועלכע ער האָט נאָך ביז היינט.

די ענגלישע רעוואָלוציאָן האָט אָהן צווייפעל פעסטגעשטעלט די פּאָליטישע מאַכט פון דעם מיטעלקלאַס, אָבער דיזע מאַכט איז נור דערגרייכט געוואָרען, טהיילענדיג זיך אין איהר מיט דער לאַנד־אַריסטאָקראַטיע, און אויב די רעוואָלוציאָן האָט געגעבען דעם ענגלישען מיטעלקלאַס אַ גליקליכע צייט פאַר זיין אינדו־סטריע און האַנדעל, איז דאָס געוועזן מיט דעם תנאי אַז דער

מיטעלקלאַס זאָל זיך ניט בענוצען דערמיט, אום צו אַטאַקירען די לאַנד־פּריוויליעגיעס פון דעם אַדעל. אומגעקעהרט, דער מיטעלקלאַס האָט געהאָלפען פערגרעסערען דיעזע פּריוויליעגיען, וועניגסטענס אין ווערטה. ער האָט געהאָלפען דעם אַדעל נעהמען געזעצליכען בעזיץ פון דעם קאָמונאַלען לאַנד מיט דער הילף פון דעם „ענקלאָזור אַקט“, וועלכער האָט געבראַכט די גאַנצע לאַנד־בעפעלקערונג אין טיעפען עלענד, האָט איהר בלויזגעשטעלט צו דעם גענאַד פון די לאַנד־אייגענטהימער, און האָט געצוואונגען אַ גרויסען צאָהל פון דיעזער לאַנד־בעפעלקערונג אַריבערצוציהען אין די שטעדט, וואו, אַלס פּראָלעטאַריער, זיינען זיי איבערגעגע־בען געוואָרען אין די מאַכט פון די מיטעלקלאַס־פאַבריקאַנטען. דער ענגלישער מיטעלקלאַס האָט אויך געהאָלפען דעם אַדעל ניט נור צו מאַכען פון זיין לאַנד־אייגענטהום ריעזיגע פערמע־גענס, נור אויך צו האָבען אַ געוואַלדיגע פּאָליטישע און ריכטער־ליכע מאַכט, צוריק איינפיהרענדיג די אַלטע פעאָדאַלע רעכטע. ער האָט אויך געהאָלפען דעם אַדעל צו פערצעהנפאַכען זיינע איינקינפטע, ערלויבענדיג איהם דורך די לאַנד־געזעצע, וועלכע שטערען דעם פערקויף פון די מאַיאָנטקעס, צו מאָנאָפּאָליזירען דאָס לאַנד, די נויטווענדיגקייט אין וועלכען עס האָט זיך געפיהלט אַלץ מעהר און מעהר צווישען אַ בעפעלקערונג, וועמעס אינדוסטריע און האַנדעל זיינען געוואָרען אַלץ גרעסער און גרעסער.

מיר ווייסען איצט, דאָס דער פראַנצויזישער מיטעלקלאַס, בעזאָנדערס דער העבערער מיטעלקלאַס, וואָס איז געווען בעשעפ־טיגט אין אינדוסטריע און האַנדעל, האָט געוואונשען נאָכצוטהאָן דעם ענגלישען מיטעלקלאַס אין זיין רעוואָלוציאָן. אויך ער וואָלט גערן געמאַכט אַ פערבינדונג סיי מיט דעם קעניגטהום און סיי מיט׳ן אַדעל, אום צו דערגרייכען די פּאָליטישע מאַכט. אָבער ער האָט עס ניט אויסגעפיהרט, ווייל דער פונדאַמענט פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציאָן איז געווען, גליקליכערווייזע, פיעל ברייטער, ווי פון דער רעוואָלוציאָן אין ענגלאַנד. אין פראַנקרייך איז די בעוועגונג ניט געווען בלויז אַן אויפשטאַנד, אום צו

געווינען רעליגיעזע פרייהייט, אדער זאגאר קאמערציעלע און אינדוסטריעלע פרייהייט פאר דעם איינצעלנעם, אדער גאר אריינצוברענגען די מוניציפאלע אויטאריטעט אין די הענד פון איייניגע מיטעלקלאס־מענשען. עס איז געווען מעהר פון אלץ א ב ו י ע ר ע ן־אויפשטאנד, א בעוועגונג פון פאלק, אום צוריקצוקריגען דעם בעזיץ פון לאנד און צו בעפרייען איהם פון די פעאדאלע פערפליכטונגען, וועלכע זיינען געלעגען אויף איהם, ווי א שווערע משא. און וועהרענד דאס גאנצע איז געווען דורכגעדרונגען פון א שטארקען אינדיווידואליסטישען עלעמענט — דעם וואונש צו בעזיצען דאס לאנד יעדער בעזונדער — איז דארט אויך געווען דער קאמוניסטישער עלעמענט, דאס רעכט פון דער גאנצער נאציאן אויפ'ן לאנד — א רעכט, וועלכען מיר וועלען זעהן הויך פראקלאמירט דורך די ארעמערע קלאסען אין 1793.

דאס איז עס, ווארום עס וואלט געווען א מאדנע פערמינדערונג פון דער וויכטיגקייט פון דעם בויערען־אויפשטאנד אין דעם זומער פון 1789, ווען מען זאל איהם פארשטעלען בלויז אלס אן עפיזאד פון קורצען דויער, וועלכער איז געקומען אלס רעזולטאט פון דעם ענטהוזיאזמוס איבער דעם שטורץ פון דער באסטיל.

פופצעהנטער קאפיטעל.

די שטעדט.

דער צושטאנד פון די שטעדט־אינסטיטוציאָנען. — פעאָדאלע רעכטע עקזיסטירען נאָך. — די נויטוועגדיגקייט פון מוניציפאלע רע־פארמען. — די שטאָדט־מענשען רעוואָלטירען. — פאר א נייע מוניציפאליטעט געשטימט. — די וויכטיגקייט פון דער קאָמו־נאליסטישער בעוועגונג. — די פאריזער קאָמונע. — אנדערע שטעדט פאלגען נאָך. — אונרוהען אין שטראסבורג. — א נייע קארפאראציאָן געגרינדעט. — מיטעל־קלאס בעפרייט פון פעאָדא־ליזם. — רויאָטען אין טראָיע, אמיען און אנדערע שטעדט. — די בעדייטונג פון דעם פאלקס טהעטיגקייט אין דעם משך פון דער רעוואָלוציאָן.

אין דעם 18טען יאָהרהונדערט זיינען די מוניציפאלע אינ־סטיטוציאָנען אין גאנצען געזונקען, א דאנק די פערשיעדענע מאסרעגעלען געגען זיי פון דער קעניגליכער אויטאָריטעט פאר גאנצע צוויי הונדערט יאָהר.

זייט דער אבשאפונג פון די געריכטס־פערזאמלונגען פון די שטאָדט־מענשען, וועלכע האָבען אין פריהערע צייטען געהאט די השגחה איבער די אדמיניסטראציאָן און די רעכט־פיהרונג פון דער שטאָדט־בעפעלקערונג, זיינען די געשעפטען פון די גרויסע שטעדט געגאנגען אלץ ערגער און ערגער. די שטעלען פון „די שטאָדט־ראטהגעבער" האָבען בעדארפט געקויפט ווערען פון דער געמיינדע, און גאנץ אָפט איז אזא רעכט געקויפט געוואָרען פאר דאָס גאנצע לעבען. דיעזע בעראטהונגס־פערזאמלונגען זיינען

זעלטען צוזאַמענגעקומען, אין מאַנכע שטעדט איין מאָל אין זעקס מאָנאַטען, און זאָגאַר דאַן איז די אַרבייט ביי דיעזע צוזאַמענטרעפונגען געווען אַ זעהר נאַכלעסיגע. דער רעגיסטראַר האָט געפיהרט דאָס גאַנצע געשעפט. און, אַלס אַ כּלל, האָט ער ניט פערפעהלט צו מאַכען די, וועלכע זיינען געווען פעראינטערעסירט, איהם גוט בעצאָהלען. די פערשיעדענע אַדוואָקאַטען, און נאָך מעהר דער גובערנאַטאָר פון דער פּראָווינץ, האָבען שטענדיג זיך אריינגעמישט, אום צו שטערען אירגענד וועלכע מוניציפּאַלע אויטאָנאָמיע.

אונטער דיעזע אומשטענדען זיינען די אַנגעלעגענהייטען פון שטאָדט אַריינגעפאַלען אַלץ מעהר און מעהר אין די הענד פון פינף אָדער זעקס פאַמיליען, וועלכע האָבען פערטהיילט די מייסטע איינקינפטע איהרע צווישען זיך. די חתונה־איינקינפטע, וועלכע מאַנכע שטעדט האָבען נאָך געהאַט, ווי אויך פערשיעדענע איינקינפטע פון דעם שטאָדט־האַנדעל און שטייערען זיינען אַלע אוועק, אום רייך צו מאַכען אָט די עטליכע פאַמיליען. אחוץ דעם, שטאָדט־מעיאָרען און בעאַמטע האָבען אָנגעהויבען צו האַנדלען אין קאָרן און פלייש, און באַלד זיינען זיי געוואָרען מאָנאָפּאָליסטען. בדרך כּלל, האָט די גאַנצע אַרבייטער־בעפעלקערונג זיי געהאַסט. די אונטערטהעניגקייט פון די בעאַמטע, פון די ראַטהגעבער און די שטאָדט־פיהרער צום העררן אינטענדאַנט (דעם גובערנאַטאָר) איז געווען אַזאַ, דאָס זיין קאַפּריז איז געוואָרען געזעץ. און די ביישטייערונגען פון דער שטאָדט צו דעם גובערנאַטאָר׳ס וואוינונג, צו דער העכערונג פון זיין געהאַלט, צו מאַכען איהם מתנות פאַר די עהרע פון האַלטען זייערע קינדער ביים טויף־קוואַל, און אַזוי ווייטער, זיינען געוואָרען אַלץ גרעסערע — שוין ניט ריידענדיג פון די מתנות, וועלכע מען האָט געמוזט שיקען יעדען יאָהר צו פערשיעדענע גרויסע פערזענליכקייטען אין פּאַריז.

אין די שטעדט, ווי אין די דערפער, האָבען די פעאָדאַלע רעכטע נאָך עקזיסטירט. דער בישאָף איז נאָך אַלץ געווען דער פעאָדאַלער לאָרד, און די לאָרדען פון די פערשיעדענע מיניס

האָבען ניט נור אויפגעהאַלטען פאַר זיך זייערע עהרען־רעכטע, אָדער דאָס רעכט זאַגאַר פון אַריינמישען זיך אין די נאָמינירונג פון שטאָדט־פיהרער, נור אויך, אין מאַנכע שטעדט, האָבען זיי זיך געהאַלטען פעסט ביי זייערע רעכטע פון אַליין צו זיין די ריכטער. אין א נ ז ש ע ר זיינען געווען זעכצעהן אזעלכע הערען־געריכטע, ד ו ז ש א ן האָט אויפגעהאַלטען, אחוץ די מוניציפּאַלע געריכטע, זעקס גלח'ישע געריכטע. אַלע דיעזע זיינען געוואָרען פעט אין מיטען פון א האַלב־פערהונגערטען פאָלק. ט ר אָ י ע האָט געהאַט נייַן פון דיעזע טריבונאַלען, אחוץ צוויי קעניגליכע געריכטע. אזוי דאָס די פּאָליציי האָט ניט אימער געהערט צו די שטעדט, נור צו די, וועלכע האָבען דאָס פערכאַפּט די אדמיניסטרירונג פון „גערעכטיגקייט". אין קורצען, עס איז געווען די פעאָדאַלע סיסטעם אין פולען גאַנג.

אָבער וואָס עס האָט מעהר פון אַלץ ארויסגערופען דעם צאָרן פון די בירגער איז געווען דאָס, וואָס אַלערליי פעאָדאַלע שטייערען זיינען גענומען געוואָרען פון די בירגער, און בעזאָנ־דערס פון די־ארבייטער. ניט אזוי שווער, אפשר, ווי אין דאָרף, אָבער דאָך זעהר שווער, ווען זיי זיינען געווען נאָך א צולייג צו די אַלע אנדערע שטאָדט־שטייערען.

וואָס עס האָט געמאַכט דיעזע אָבצאָהלונגען בעזאָנדערס פערהאַסט, איז געווען דאָס הונדערטע פּריווילעגירטע פּערזענ־ליכקייטען האָבען אויסגעפיהרט צו זיין פריי פון דיזע אָבצאָהלונ־גען. די גלחים, די אדעל־לייט, די אָפיציערען אין דער ארמיי — דיעזע אַלע זיינען פריי געווען פון אַלערליי שטייערען לויט געזעץ, אזוי גוט, ווי די „בעאַמטע פון דעם קעניגליכען הויז־האַלט" און אנדערע טשינאָווניקעס, וועלכע האָבען בעצאָהלט פאַר זייערע טיטלען, אום נור צו שמייכלען זייער שטאָלץ און אום ניט צו דארפען צאָהלען קיינע שטייערען. אַן אָנווייז אויף זייערע טיטו־לען, אויסגעקריצט איבער זייערע טהירען, איז שוין געווען גענוג גרונד, אז זיי זאָלען ניט צאָהלען דאָס מינדעסטע דער שטאָדט. איינער קען זיך לייכט פאָרשטעלען, ווי די איינפאַכע שטאָדט־בירגער האָבען געהאַסט דיעזע פּריווילעגירטע פערזאָנען.

די גאַנצע מוניציפּאַלע סיסטעם האָט דאַרום געמוזט רעפאָר־מירט ווערען. אָבער ווער קען זאָגען, ווי לאַנג דיעזע אויפגאַבע פון רעפאָרמירונג וואָלט געדויערט, ווען זי וואָלט איבערגעלאָזען געוואָרען צו דער גרינדונגס־פערזאַמלונג? גליקליכערווייזע האָבען די שטאָדט־מענשען אַליין עס אונטערנומען, און נאָך מעהר דער־פאַר, ווייל אין דעם זומער פון 1789 איז צוגעקומען נאָך אַן אורזאַכע פון אונצופריעדענהייט צו די אַלע, וועלכע מיר האָבען אויסגערעכענט. דיעזע אורזאַכע איז געווען דער הונגער, דער אונגעהייער גרויסער פּרייז אויף ברויט, און דער מאַנגעל, אין וועלכען די אָרעמע קלאַסען האָבען געלעבט אין די מייסטע שטעדט. זאָגאַר אין יענע פעלצער, וואו די שטאָדט־רעגיערונג האָט געטהאָן איהר בעסטעס צו מאַכען קלענער דעם פּרייז פון ברויט דורך דעם, וואָס זי האָט אַליין געקויפט קאָרן, אָדער דורך דעם, וואָס זי האָט בעשטימט דעם פּרייז, איז דאָך ברויט געווען אימער וועניג, און די הונגעריגע מענשען זיינען געשטאַנען אין לאַנגע רייהען ביי די טהירען פון די בעקער.

אָבער אין פיעלע שטעדט האָבען דער מעיאָר און די שטאָדט־פיהרער נאָכגעפאָלגט דעם ביישפּיעל פון קעניגליכען הויף און די פּרינצען און האָבען אַליין ספּעקולירט אין דעם ברויט־יקרות. דאָס איז עס געווען, וואָרום — נאָך דעם, ווי עס האָט זיך פער־שפּרייט די נייעס פון דעם איינגעהמען פון דער באַסטיל און פון דער היגריכטונג פון פולאָן און בערטהיע, — די שטאָדט־מענשען האָבען אָנגעהויבען רעוואָלטירען מעהר אָדער וועניגער איבעראַל. צוערשט האָבען זיי געמאַכט, אַז עס זאָל זיין אַ בעשטימטער פּרייז אויף פלייש און ברויט; זיי האָבען פערניכטעט די הייזער פון די הויפּט־מאָנאָפּאָליסטען, זיי האָבען פערכאַפּט די שטאָדט־געביידען, און האָבען נאָמינירט דורך אַ פאָלקס־אָבשטימונג נייע שטאָדט־רעגיערונגען, גאָר ניט נעהמענדיג אין אכט די רעכטע פון דער אַלטער מוניציפּאַלער קערפּערשאַפט אָדער די עמטער, וועלכע זיינען געקויפט געוואָרען פאַר געלד פון פערשיעדענע שטאָדט־פיהרער. אַזוי האָט זיך אָנגעהויבען אַ בעוועגונג פון דער העכסטער וויכטיגקייט, ווייל די שטאָדט האָט דערמיט

בעהויפּטעט ניט נור איהר אויטאָנאָמיע, נור אויך איהר ענט־שלאָסענהייט צו נעהמען אַן אַקטיווען אַנטהייל אין דער אַלגע־מיינער רעגיערונג פון דער נאַציאָן. עס איז געווען, ווי אָלארד האָט גאַנץ ריכטיג בעמערקט, אַ קאָמונאַליסטישע בעוועגונג פון אַ זעהר גרויסער וויכטיגקייט, אין וועלכער די פּראָווינץ האָט נאָכגעטהאָן פּאַריז, וואו, ווי מיר האָבען געזעהן, די קאָמונע איז געגרינדעט געוואָרען דעם 13טען יולי. עס איז קלאָהר, דאָס דיעזע בעוועגונג איז געווען ווייט ניט קיין אַלגעמיינע. זי האָט זיך אָנגעהויבען גאַנץ בולט נור אין אַ געוויסע צאָהל שטעדט, הויפּטזעכליך אין איסט־פראַנקרייך. אָבער איבעראַל האָט די אַלטע שטאָדט־רעגיערונג פון דעם אַלטען שטייגער געמוזט זיך אונטערגעבען צום ווילען פון פאָלק, אָדער, וועניגסטענס, צו דעם ווילען פון די אויסגעוועהלטע אין די לאָקאַלע פערזאַמלונגען.

אזוי איז פאָלבראַכט געוואָרען, גלייך אין אָנפאַנג, אין יולי און אויגוסט, די גרויסע קאָמונאַליסטישע רעוואָלוציאָן, וועלכע די גרינדונגס־פערזאַמלונג האָט ערשט שפּעטער געמאַכט געזעצ־ליך מיט די מוניציפּאַל־געזעצע פון דעצעמבער 14, 1789, און פון יוני 21, 1790. עס איז בעשייןפערליך, דאָס דיעזע בעוועגונג האָט געבראַכט דער רעוואָלוציאָן אַ מעכטיגען שטראָם פון לעבען און קראַפט. דער גאַנצער כח פון דער רעוואָלוציאָן האָט זיך קאָנצענטרירט, ווי מיר וועלען עס זעהן, אין 1792, 1793, אין די מוניציפּאַליטעטען פון די שטעדט און דערפער, פון וועלכע די רעוואָלוציאָנערע קאָמונע אין פּאַריז איז געווען דער פּראָטאָטיפּ, דער מוסטער.

דער סיגנאַל פאַר דיעזע איבערבויאונג איז געקומען פון פּאַריז. ניט וואַרטענדיג אויף דעם מוניציפּאַל־געזעץ, פאַר וועל־כען די פערזאַמלונג וועט ווען־עס־איז שטימען, האָט פּאַריז זיך אַליין געגעבען אַ קאָמונע. זיין שטאָדט־ראַטה, זיין מאַיאָר (באַילי) און דער קאָמאַנדיר פון זיין נאַציאָנאַלער גוואַרדיע (לאַפאַיעט) זיינען אויסערוועהלט געוואָרען. נאָך מעהר, זיינע זעכציג דיסטריקטען זיינען אָרגאַניזירט געוואָרען — „זעכציג רעפּובליקען“, — ווי מאָנטשיאָ האָט זיי אַזוי אויסגעצייכענט

אָנגערופען: ווייל, כאָטש דיעזע דיסטריקטען האָבען איבערגעגעבען די אויטאָריטעט צו די פערזאמעלטע רעפּרעזענטאנטען פון דער קאָמונע און צום מעיאָר, האָבען זיי דאָך עטוואָס פון דיעזער אויטאָריטעט בעהאלטען פאר זיך. „אויטאָריטעט איז אַלעס", האָט געזאָגט בעילי, „און עס איז דאָ זעהר ווענינ פון דעם אין דעם צענטער". „יעדער דיסטריקט איז אַן אונאבהענגיגע מאכט", ערקלערען מיט פערדרוס די פריינד פון אָרדנונג און הערשאפט, ניט בעגרייפענדיג, אַז אַזוי איז עס, ווי רעוואָלוציאָנען ווערען געמאכט.

ווערענד די נאציאָנאַלע פערזאמלונג האָט געהאט צו קעמפּפען געגען איהר אייגענע אויפלייזונג, און האָט געהאט איהרע הענד אַזוי פול מיט פערשיעדענע זאכען, ווען וואָלט זי געקאָנט אָנהויבען דיסקוטירען אַ געזעץ וועגען דער רעאָרגאניזירונג פון די געריכטען? זי איז קוים געווען אַזוי ווייט ערשט ביים סוף פון צעהן מאָנאטען פון איהר עקזיסטענץ. אָבער „דער דיסטריקט פּעטיט־אָגאָסטינס האָט בעשלאָסען אויף זיין אייגענעם חשבון", דערצעהלט בעילי אין זיינע מעמאָארען, „דאָס עס זאָלען בעשטימט ווערען פריעדענס־ריכטער". און דער דיסטריקט האָט טאקע גלייך גענומען און זיי אויסערוועהלט. אַנדערע דיסטריקטען און אַנדערע שטעדט, שטראַסבורג איבערהויפּט, האָבען געטהאָן דאָס זעלבע, און ווען עס איז אָנגעקומען די נאַכט פון פיערטען אויגוסט, און דער אַדעל האָט געמוזט זיך ענטזאַגען פון זיינע ריכטער־רעכטע, האָבען זיי שוין אין פיעלע שטעדט פיעל פריהער פערלאָרען זייערע רעכטע, ווייל נייע ריכטער זיינען בעשטימט געוואָרען פון פאָלק. די גרינדונגס־פערזאַמלונג האָט אויף אַזאַ אופן ניט געהאט צו טהאָן קיין אַנדער זאַך, ווי נור איינצושליסען דעם אויסגעפיהרטען פאַקט אין די קאָנסטיטוציאָן פון 1791.

ט ע י ז און אַלע בעוואונדערער פון דער רעגיערונגס־אָרדנונג פון די פערשלאָפענע מיניסטאָרען זיינען, אָהן צווייפעל, שטארק אויפגעטרייסעלט געוואָרען ביי דעם געדאַנק, דאָס דיעזע דיסטריקטען זיינען פאָראויסגעלאָפען דער פערזאמלונג מיט

איהרע געזעצע און האבען מיט זייער בעשלוס אנגעצייגט אויף דעם ווילען פון פאלק. אבער דאס איז דער שטייגער, ווי מענש־ליכע אינסטיטוציאנען ענטוויקלען זיך, ווען זיי זיינען ניט דער פראדוקט פון א ביוראקראטיע. אויף דעם זעלבען אופן זיינען אלע גרויסע שטעדט אויפגעבויט געווארען. מיר קענען נאך זיי איצט זעהן אזוי אויפגעבויט ווערען. דא איז א גרופע פון הייזער און עטליכע קראמען ארום זיי. דאס וועט זיין א וויכטיגער פונקט אין א צוקינפטיגער שטאדט. דארט איז א שליאך, וועלכער איז נאך קוים בעמערקבאר, און דיעזער וועט זיין איין שעהנעם טאג איינע פון איהרע גרויסע גאסען. דאס איז די „אנארכיסטישע“ ענטוויקלונג, דער איינציגער אופן, וואס איז אין איינקלאנג מיט דער פרייער נאטור. עס איז דאסזעלבע זאגאר מיט אינסטיטוציא־נען, ווען זיי זיינען דער ארגאנישער פראדוקט פון לעבען. און דא־רום האבען עס רעוואלוציאנען אזא גרויסע וויכטיגקייט אין דעם לעבען פון געזעלשאפטען. זיי ערלויבען די מענשען אנצופאנגען מיט דער ארגאנישער איבערבויענדער ארבייט, אונגעשטערט פון דער אויטאריטעט, וועלכע, נויטווענדיגערווייזע, שטעלט מיט זיך אימער פאר די פערגאנגענע צייטען.

לאמיר דארום א בליק טהאן אויף מאנכע פון דיעזע קאמו־נאלע רעוואלוציאנען.

אין 1789 האט זיך א נייעס פערשפרייט מיט א לאנגזאמקייט, וועלכע מיר איצט קענען קוים בעגרייפען. אזוי אין ש א ט א־ט ה י ע ר, דעם 12טען יולי, און אין ב ע נ ז א נ ס א ן, דעם 27טען האט ארטהור יאנג ניט געפונען אן איינציג קאפע אדער אן איינציגע צייטונג. די נייעס, פון וועלכע מען האט גערעדט, איז געווען אלט שוין א צוויי וואכען. אין ד י ז ש א ן, ניין טעג נאך דעם גרויסען אויפשטאנד אין שטראסבורג, נאך דעם איינגעהמען פון דעם טאון־האל דורך די רעבעלען, האט קיינער ניט געוואוסט וועגען דעם. דאך די נייעס, וואס איז געקומען פון פאריז, ווען עס איז זאגאר געקומען אין דער געשטאלט פון א לעגענדע, האט אנגעטריבען די מענשען צום אויפשטאנד. אלע דעפוטאטען, האט מען דערצעהלט, זיינען ארייגעשפארט געווא־

רען אין די באַסטיל; און וואָס אָנבעטרעפט די „גרויזאַמקייטען“, בעגאַנגען פון מאַריע אַנטואַנעט, וועגען דעם האָט יעדער איינער גערעדט מיט איבערצייגונג.

אין שטראַסבורג האָבען די אומרוהען זיך אָנגעפאַנגען דעם 19טען יולי, אַזוי שנעל ווי די נייעס פון דעם שטורץ פון דער באַסטיל און דער היגריכטונג פון דע־לאַוני האָט זיך פערשפּרייט איבער'ן שטאָדט. די מענשען האָבען שוין פון פריהער געהאַט אַ כעס אויף דעם שטאָדט־ראַטה פאַר זיין לאַנגזאַמקייט אין מיטצוטהיילען צו די פאָלקס־פאָרשטעהער, — דאָ הייסט, צו די וואהל־מענער—די רעזולטאַטען פון זייערע איבערלעגונגען איבער די קריוודעס, וואָס די אָרימע קלאַסען האָבען צוגעשטעלט צו דער נאַציאָנאַלער פערזאַמלונג. דאָס פאָלק האָט דארום אַטאַקירט דאָס הויז פון ל ע מ פּ, דעם מעיאָר, און עס פערניכטעט.

דורך דעם אָרגאַן פון זיין „בירגער־פערזאַמלונג“ האָט דאָס פאָלק געפאָדערט — איך ציטיר פון טעקסט — „די פערזיכערונג פון דער פּאָליטישער גלייכהייט פון די בירגער און זייער איינפלוס אין די וואהלען פון די אדמיניסטראַטאָרס פון עפענטליכען אייגענטהום און פון פריי־אויסערוועהלטע ריכטער“.

זיי האָבען פערלאַנגט, אַז קיין אויפמערקזאַמקייט זאָל ניט געשענקט ווערען צו דעם עקזיסטירענדען געזעץ, און דאָס דורך אַן אַלגעמיינע אָבשטימונג זאָל אויסגעוועהלט ווערען אַ נייער שטאָדט־ראַטה, ווי אויך אַלע ריכטער. די שטאָדט־רעגיערונג, פון איהר זייט, האָט ניט געהאַט קיין גרויסען וואונש צו טהון עס, און זי האָט געגענגעשטעלט די מנהגים פון עטליכע יאָהרהונדערטע געגען די פאָרגעשלאָגענע ענדערונג. דאַן האָט דאָס פאָלק זיך פערזאַמעלט פאַר אַ בעלאַגערונג ארום דעם טאַון־האָל, און אַ האָגעל פון שטיינער האָט אָנגעהויבען פאַלען אין דעם צימער, וואו עס זיינען אָנגעגאַנגען די פערהאַנדלונגען צווישען דער רעגיערונג און די רעוואָלוציאָנערע פאָרשטעהער. און אויף דיעזען ארגומענט האָט די שטאָדט־רעגיערונג גלייך נאָכגעגעבען.

דערוויילע, זעהענדיג אָרימע און הונגעריגע מענשען זיך פערזאַמלען אין די גאַסען, האָט דער רייכער מיטעלקלאַס זיך

בעוואפּענט געגען פּאָלק, און אוועקגעהענדיג צום הויז פון גראַף ר אַ ש אַ מ ב אָ, דעם גובערנאַטאָר פון דער פּראָווינץ, האָט ער געבעטען זיין ערלויבנים פאַר די רעספּעקטאַבלע בירגער צו טראָגען וואַפּען און צו בילדען זיך אין אַ פּאָליציי, צוזאַמען מיט דער אַרמיי, אַ פּאָדערונג, וועלכע דער קאָמאַנדירענדער אָפיציער, „איינגעזאַפּט מיט אַריסטאָקראַטישע אידעען" האָט, ניט פיעל טראַכטענדיג, ענטזאַגט, ווי דע־לאַוני האָט עס געטהאָן אין דער באַסטיל.

דעם פאָלגענדען טאָג, ווען עס האָט זיך פערשפּרייט אַ קלאַנג, דאָס די שטאָדט־רעגיערונג האָט צוריקגעצויגען דאָס, וואָס זי האָט שוין נאָכגעגעבען, איז דאָס פּאָלק ווידער אַוועק אַטאַקירען דעם טאַון־האָל, פאָדערענדיג די אָבשאַפונג פון אַלע שטאָדט־שטייערען און סובסידיען. אַזוי ווי דאָס איז געטהאָן געוואָרען אין פּאַריז, קען דאָך דאָס זעלבע אויסגעפיהרט ווערען אין שטראַסבורג. אַרום אַ זייגער זעקס האָבען מאַסען „אַרבייטער, בעוואַפּענט מיט העק און האַמערס, מאַרשירט פון דריי גאַסען צום טאַון־האָל. זיי האָבען אויסגעבראָכען די טהיר מיט זייערע העק, האָבען זיך איינגעבראָכען אין די אַרכיוועז און אין זייער כעס האָבען זיי פערניכטעט אַלע אַלטע פּאַפּיערען, וואָס האָבען זיך אָנגעזאַמעלט אין די אָפיסעס. זיי האָבען אויסגעגאָסען זייער בלינדען צאָרן אויף די פּאַפּיערען; זיי זיינען אַלע אַרויסגע־וואָרפען געוואָרען דורך די פענסטער און פערניכטעט געוואָרען", האָט געשריעבען דער נייער שטאָדט־ראַטה. די דאָפּעל־טהירען פון אַלע אַרכיוועז זיינען מיט געוואַלד אויפגעעפענט געוואָרען, אום צו פערברענען די אַלטע דאָקומענטען; און אין זייער האַס געגען די אַלטע רעגיערונג, האָבען די מענשען זאָגאַר צובראָכען די מעבעל פון טאַון־האָל און געשליידערט עס אין גאַס. דער רעקאָרד־אָפיס, דער דעפּאָ פון מאַיאָנטקעס, איבער וועלכע עס זיינען אָנגעגאַנגען פּראָצעסען, האָבען געטהיילט דעם זעלבען שיקזאַל. אין דעם טעקס־זאַמלער'ס אָפיס זיינען אויפגעבראָכען געוואָרען די טהירען, און אַלע קוויטונגען זיינען אַוועקגענומען געוואָרען. די סאָלדאַטען, וואָס זיינען אַוועקגעשטעלט געוואָרען

לעבען טאָון־האָל, האָבען גאָר ניט געקענט העלפען. דאָס פאָלק האָט געהאַנדעלט, ווי עס האָט געוואָלט.

די שטאָדט־רעגיערונג, פול מיט מורא, האָט שנעל אראָב־געלאָזען די פרייזען פון פלייש און ברויט און האָט בעשטימט דעם פרייז פון אַ זעקס־פונטיגען ברויט צו צוועלף סו.*) דאַן האָבען זיך אָנגעפאַנגען פריינדליכע אונטערהאַנדלונגען מיט די צוואַנציג טריביונס (גילדעס, צעכען) פון שטאָדט פאַר די אויסאַרבייטונג פון אַ נייער שטאָדט־קאָנסטיטוציאָן. זיי האָבען זיך געמוזט אונטעראיילען, ווייל איבער'ן גאַנצען שטאָדט זיינען פאָרגעקומען ראַיאָטען און אויך אין די דיסטריקטען אַרום שטראַסבורג, וואו דאָס פאָלק האָט אַרויסגעיאָגט די געזעצליכע בעלי־בתים און פיהרער פון דער קאָמונע, און האָבען נאָמינירט אַנדערע, אין דער זעלבער צייט אַרויסשטעלענדיג פאָדערונגען אויף די וועלדער און אויף פיעלע אַנדערע רעכטע, וועלכע זיינען געוועזען פונקט דאַגעגען דעם געזעצליך עטאַבלירטען אייגענטהום. „עס איז אַ מאָמענט, ווען יעדער גלויבט, אַז איצט איז די ריכ־טיגע געלעגענהייט צוריקצוקריגען די ווידערקעהרונג פון זייערע כלומרשט'דיגע רעכטע", האָט געשריבען די רעגיערונג אין אַ בריעף, דאַטירט דעם 5טען אויגוסט.

און אויף דעם אַלעם איז דעם 11טען אויגוסט אין שטראַס־בורג אָנגעקומען די נייעס פון דער נאַכט פון 4טען אויגוסט אין דער פערזאַמלונג, און די אונרוהיגקייטען זיינען געוואָרען נאָך סטראַשענדער; און נאָך מעהר דערפאַר, ווייל די אַרמעע האָט געשלאָסען ברודערשאַפט מיט'ן פאָלק. דאַן האָט די אַלטע קאָר־פּאָראַציאָן בעשלאָסען צו רעזיגנירען. דעם פאָלגענדען טאָג, אויגוסט דעם 12טען, האָבען אויך די 300 אָלדערמען רעזיגנירט פון זייערע עמטער אָדער, ריכטיגער, פון זייערע פּריווילעגיען.

---

*) ווייץ איז דאַן געוועזען 19 ליווערס אַ זאַק. די פרייזען האָבען זיך אַ הויב געטהאָן צו ענדע אויגוסט ביז 28 און 30 ליווערס, אַזוי, דאָס די בעקער איז פערבאָטען געוואָרען צו באַקען קייקס אָדער פענסי־ברויט.

עס זיינען אויסערוועהלט געוואָרען נייע אויף זייער פּלאַץ, און זיי האָבען בעשטימט די ריכטער. אזוי איז דעם 14טען אויגוסט געגרינדעט געוואָרען אַ נייע קאָרפּאָראַציאָן, אַ צייטליכער סענאט, וועלכער האָט בעדאַרפט פיהרען די אנגעלעגענהייט פון שטאָדט, ביז די פערזאמלונג אין ווערסאַיל וועט פעסטשטעלען אַ נייע מוניציפּאַלע קאָנסטיטוציע. ניט וואַרטענדיג אויף דיעזע קאָנ־סטיטוציע, האָט שטראַסבורג זיך געגעבען אַ קאָמונע און ריכטער, וואָס זיינען געוועזען איהם צום הארצען.

דער אַלטער רעזשים איז אויף אַזאַ אופן צובראָכען געוואָרען אין שטראַסבורג, און דעם 17טען אויגוסט האָט מ. דיעטריך גראַטולירט די נייע אָלדערמען אין פאָלגענדע ווערטער.

„מיינע הערען, די רעוואָלוציאָן וועלכע האָט נור וואָס שטאַטגעפונען, וועט בעצייכענען די צייט פון דעם צוריקקעהרען פון פערטרויען, וועלכע זאָל פעראייניגען די בירגער פון איין קאָמונע. דיעזע ווירדיגע פערזאַמלונג איז נור־וואָס פריי אויסער־וועהלט געוואָרען פון זייערע מיטבירגער צו זיין זייערע פאָר־שטעהער... דעם ערשטען געברויך, וואָס איהר האָט געמאכט פון אייער מאכט איז געוועזען צו בעשטימען אייערע ריכטער. וואָס פאַר אַ קראַפט קען ארויסוואַקסען פון דיעזער פעראייניגונג!“ דיעטריך האָט אויך פאָרגעשלאָגען, אַז דער 14טער אויגוסט, דער טאָג פון דער רעוואָלוציאָן אין שטראַסבורג, זאָל געמאכט ווערען צו אַ בירגערליכען יו“ט.

איין וויכטיגער פאַקט איז בולט אין דיעזער רעוואָלוציאָן. דער מיטעלקלאַס אין שטראַסבורג איז בעפרייט געוואָרען פון דער פעאָדאַלער סיסטעם. אָבער ער אַליין האָט גאָר ניט געהאַט בדעה אויפצוגעבען די פעאָדאַלע רעכטע, וואָס ער האָט געהאַט איבער געוויסע שטיקער לאַנד. ווען די צוויי דעפּו־טאַטען פון שטראַסבורג אין דער נאַציאָנאַל־פערזאמלונג זיינען צוגערעדט געוואָרען פון זייערע חברים זיך אָבצוזאָגען פון זייערע רעכטע אין דער נאַכט פון 4טען אויגוסט, האָבען זיי ענטזאָגט זיך דאָס צו טהאָן. און ווען שפּעטער איינער פון דיעזע צוויי דעפּוטאַטען האָט פאָרגעבראַכט דיעזע אַנגעלעגענהייט פאַר דעם

שטראַסבורגער מיטעלקלאַס, בעטענדיג איהם ניט צו שטעלען זיך אַנטקעגען דעם שטראָם פון דער רעוואָלוציאָן, האָט דער מיטעלקלאַס איהם ניט געהערט און האָט געהאַלטען אין איין פאָדערען זיינע פעאָדאַלע רעכטע. אזוי זעהן מיר בילדענדיג זיך אין דיעזער שטאָדט זייט 1789 אַ פאַרטיי, וועלכע וועט זיך פערזאַמלען ארום דעם קעניג, ארום „דעם בעסטען פון אַלע קעניגע“, ארום „דעם פריעדליכסטען פון אַלע מאָנאַרכען“, מיט דעם צוועק צו בלייבען ביי איהרע רעכטע איבער רייכע שטיקער לאַנד, וועלכע האָבען געהערט צו דער שטאָדט אונטער דעם פעאָדאַלען געזעץ. דער בריעף, אין וועלכען דער צווייטער שטראַסבורגער דעפוטאַט, ט י ר ק ה י ם, האָט אַריינגעשיקט זיין רעזיגנאַציאָן נאָכדעם, ווי ער איז אַנטלאָפען פון ווערסאַיל דעם 5טען אָקטאָבער, איז אַ דאָקומענט פון דער העכסטער וויכ־טיגקייט אין דיעזער בעציהונג. מען זעהט שוין דאָרט, ווארום די זשיראָנדיסטען וועלען פערזאַמלען אונטער זייער מיטעלקלאַס־פאָהן „די פערטהיידיגער פון אייגענטהום“ אזוי גוט, ווי די ראָיאַליסטען.

וואָס עס האָט פאַסירט אין שטראַסבורג גיט אונז אַ גענױ־גענד קלאָהרע אידעע פון דעם, וואָס איז פאָרגעקומען אין אַנדערע גרויסע שטעדט. צום ביישפיעל, אין טראָיע, אַ שטאָדט, וועגען וועלכער מיר האָבען אויך גענינענדע דאָקומענטען, זעהען מיר די בעוועגונג בעשטעהענדיג פון דיזעלבע עלעמענטען. דאָס פאָלק מיט דער הילפע פון די שכנ׳ישע בויערען, האָבען רעבעלירט זייט דעם 18טען יולי נאָכדעם ווי זיי האָבען געהערט וועגען דעם פערברענען פון די ראַגאַטקעס אין פאַריז. דעם 20טען יולי זיינען מאַנכע בויערען, בעוואַפענט מיט גראַבליעס, העק און פלעקער, אריין אין שטאָדט, וואהרשיינליך אום צו פערכאַפען די ווייץ, וואָס זיי האָבען געהאַט נויטיג פאַר נאַהרונג און צום זעען, וועלכע זיי האָבען ערוואַרטעט צו געפינען דאָרט אין די שפּייכ־לערס פון די מאָנאָפּאָליסטען. אָבער דער מיטעלקלאַס האָט זיך געבילדעט אין אַ נאַציאָנאַל־גוואַרדיע און האָט צוריקגעשטויסען די בויערען, וועמען זיי האָבען שוין דאָן אַ נאָמען געגעבען „די

רויבער". אין דעם משך פון די 10—15 נאָכפאָלגענדע טעג, בענוצענדיג זיך מיט דעם שרעק, וואָס האָט זיך פערשפּרייט — מען האָט גערעדט פון פינף הונדערט רויבער, וואָס קומען פון פּאַריז אום צו פערניכטען אַלעם — האָט דער מיטעלקלאַס אָרגאַניזירט זיין נאַציאָנאַל-גוואַרדיע, און די אַלע קלענערע שטעדט האָבען געטהאָן דאָס זעלבע. אָבער דעם פּאָלק איז די מעשה גאָר ניט געפעלען געוועזן. דעם 8טען אויגוסט, וואַהרשיינליך הערענדיג די נייעס פון דעם 4טען אויגוסט, האָט דאָס פּאָלק געפאָדערט וואַפען פאַר אַלע וואָלונטירען און אַ מאַקסימום-פּרייז אויף ברויט. די שטאָדט האָט זיך ניט געאיילט צו פאָלגען. דאַן האָט דאָס פּאָלק אַרונטערגעזעצט די פיהרער דעם 19טען אויגוסט, און, ווי אין שטראַסבורג, איז אויסערוועהלט געוואָרען אַ נייע שטאָדט-רעגיערונג.

דאָס פּאָלק האָט פערפּלייצט דעם טאַון-האָל, האָט פערכאַפּט די וואַפען און זיי צוטהיילט צווישען זיך. ער האָט זיך אַריינגעבראָכען אין די זאַלץ-קראָמען פון דער רעגיערונג; אָבער אויך דאָ האָט ער ניט גערויבט, נור ער האָט בעפוילען, אַז דער זאַלץ זאָל פערקויפט ווערען צו זעקס סו. ענדליך, דעם 9טען סעפּטעמבער, האָט די אונרוהיגקייט, וועלכע האָט קיינמאָל ניט אויפגעהערט זייט דעם 19טען אויגוסט, דערגרייכט איהר העכסטען פונקט. דאָס פּאָלק האָט געכאַפּט דעם מעיאָר (הייז) וועמען זיי האָבען בעשולדיגט אין וועלען פערטהיידיגען די האַנדעלס-מאָנאָפּאָליסטען און האָבען איהם געטוידטעט. זיי האָבען צושטערט זיין הויז, און דאָס הויז פון דעם אַלטען קאָמאַנדאַנט, סאַן-דזשאָרדזש, וועלכער האָט מיט צוויי וואָכען פריהער אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל צו שיסען אין פאָלק. אויך האָבען זיי צושטערט דאָס הויז פון דעם לייטנאַנט פון דער בעריטענער פּאָליציי, וועלכער האָט בעפוילען אויפצוהענגען איינעם אין איינעם פון די פאָריגע רייאָטען. און זיי האָבען געסטראַשעט, ווי אין פּאַריז נאָך דעם 14טען יולי, צו פערניכטען פיעלע אַנדערע הייזער. נאָך דעם, אַרום אַ וואָכען צוויי, האָט געהערשט אַ געוואַלדיגע מורא צווישען די אויבערשטע קלאַסען.

אָבער זיי האָבען עס אויסגעפיהרט אין משך פון יענער צייט צו רעאָרגאַניזירען זייער אייגענע נאַציאָנאַל־גוואַרדיע, און דעם 26טען סעפּטעמבער האָבען זיי דערגרייכט צו קריגען די איבער־האַנד איבער דעם אונבוואָפּענטען פאָלק.

אַלס אַ כּלל איז דער צאָרן פון פאָלק געווען פיעל מעהר געריכטעט געגען די פאָרשטעהער פון דעם מיטעלקלאַס, וועלכער האָט מאָנאָפּאָליזירט די נאַהרונגס־שטאָפען, ווי געגען דעם אדעל, וועלכער האָט מאָנאָפּאָליזירט דאָס לאַנד. אַזוי אין אַמיען, ווי אין טראָיע, האָט דאָס רעבעלירענדע פאָלק שיער גע׳הרג׳עט דריי קויפלייט, דאַן האָט דער מיטעלקלאַס גענומען בעוואָפענען זיין מיליץ. מיר מעגען זאָגאַר זאָגען, דאָס די גרינדונג פון מיליצען, וועלכע איז אויסגעפיהרט געוואָרען איבעראַל אין אויגוסט און סעפּטעמבער, וואָלט קיינמאָל ניט שטאַטגעפונען, ווען דער פאָלקס־אויפשטאַנד וואָלט נור געווען אויפ׳ן לאַנד און וואָלט נור געריכטעט געווען געגען דעם אדעל.

אין שערבורג, דעם 21טען יולי, אין רועין, דעם 24טען און אין פיעלע אַנדערע שטעדט פון קלענערער וויכטיגקייט האָט פּאַסירט כּמעט דאָס זעלבע. דאָס הונגעריגע פאָלק האָט זיך ערהויבען מיט דעם געשריי: „ברויט! טוידט צו די מאָנאָפּאָ־ליסטען! ניעדער מיט די ראַגאַטקעס!“ וואָס האָט געמיינט פרייער איינפיהר פאַר אַלע זאַכען, וואָס זיינען אריינגעקומען פון לאַנד. זיי האָבען געצוואונגען די שטאָדט־רעגיערונגען צו פערקלענערען דעם פּרייז פון ברויט, אָדער זיי האָבען גענומען בעזיץ פון די שפּייכלער פון די מאָנאָפּאָליסטען און האָבען אוועקגענומען דעם קאָרן. זיי האָבען צושטערט די הייזער פון יענע, וועלכע זיי האָבען געוואוסט, זיינען געוואָרען רייך פון דעם האַנדעל אין ברויט־שטאָפען. דער מיטעלקלאַס האָט זיך בענוצט מיט דיעזער בעוועגונג, אום ארויסצוּוואַרפען די אַלטע רעגיערונג, דורכגעזאַפּט מיט פעאָדאַליזמוס, און ארויפזועצען אַ נייע רעגיערונג, אויסערוועהלט אויף אַ דעמאָקראַטישען פונדאַ־מענט. אין דער זעלבער צייט, בענוצענדיג זיך מיט דעם שרעק, וואָס האָט אַנגעמאַכט דער אויפשטאַנד פון די „ניעדריגערע

קלאסען“ אין די שטעדט, און פון „די רויבער“ אויפ'ן לאנד, האבען זיי זיך אליין בעוואפענט און האבען ארגאניזירט זייער מוניציפאלע גווארדיע. נאכדעם האבען זיי „צוריקגעבראכט“ ארדנונג, האבען הינגעריכטעט די בעליעבטע פאלקס־פיהרער, און זעהר אפט זיינען זיי אוועק אויפ'ן לאנד, אום צו ברענגען אויך דארט ארדנונג, וואו זיי האבען געקעמפפט מיט די בויערען און אויפגעהאנגען די פיהרער פון דער רעבעלירענדער בויערנשאפט.

נאך דער נאכט פון דעם 4טען אויגוסט האבען דיעזע אויפ־שטענדע זיך נאך מעהר פערשפרייט. די סמנים זייערע זעהט מען איבעראל. די שטייערען פון פערשיעדענעם ארט זיינען שוין ניט מעהר געצאהלט געווארען. „די זאמלער פון דעם „טאליע“ טעקס זיינען ביין סוף פון אלע זייערע מיטלען“, שרייבט נעקער אין זיין רעפארט פון אויגוסט דעם 7טען. „דער פרייז אויף זאלץ איז מיט געוואלד ארונטערגעדריקט געווארען אויף א גאנצע העלפט אין צוויי רעבעלישע פלעצער“. די איינמאהנונג פון טעקסעס „ווערט שוין ניט מעהר אויסגעפיהרט“, און אזוי ווייטער. „א גרויסע צאהל פלעצער איז אין רעבעליאן געגען די טרעזשורי קלאירקס. דאס פאלק בעצאהלט ניט מעהר די אינדי־רעקטע שטייערען; וואס אנבעטרעפט די דירעקטע שטייערען, ענטזאגט מען זיי ניט, אבער מען שטעלט בעדינגונגען. אין אלזאס, צום ביישפיעל, „האט דאס פאלק ענטזאגט זיך צו צאה־לען אירגענד וועלכע שטייערען, ביז די אלע, וועלכע זיינען ביז איצט פריי געוועזען פון צו צאהלען שטייערען, וועלען צוגעגעבען ווערען צו דעם ליסט פון די שטייער־צאהלער.“

אויף אזא אופן האט דאס פאלק, נאך פיעל פריהער פאר דער נאציאנאל־פערזאמלונג, געמאכט די רעוואלוציאן אויפ'ן פלאץ. די מענשען האבען זיך געגעבען, דורך רעוואלוציאנערע מיטלען, א נייע שטאדט־רעגיערונג; זיי האבען געמאכט אן אונטערשיעד צווישען די שטייערען, וועלכע זיי האבען יא געצאהלט און וועלכע זיי האבען זיך ענטזאגט צו צאהלען, און זיי האבען פארגעשריעבען דעם אופן, ווי די שטייערען זאלען גלייך

פערטהיילט ווערען, וועלכע זיי זיינען געווען וויליג צו צאָהלען צום שטאַאט אָדער צו דער קאָמונע.

עס איז גרעסטענטהיילס דורך דעם שטודיום פון דיעזע מעטהאָדע פון האנדלען צווישען פאָלק און ניט דורך דאס איבערגעבען זיך אין גאנצען צום שטודיום פון דער פערזאמלונג'ס געזעצליכער טהעטיגקייט, קען מען ערשט ריכטיג בעגרייפען דעם גרויסען גייסט פון דער גרויסער פראנצויזישער רעוואָלוציאָן — דעם גרויסען גייסט, אין די מייסטע פעלע, פון אלע רעוואָלוציאָנען, וואָס זיינען שוין געווען און וואָס וועלען נאָך קומען.

זעכצעהנטער קאפיטעל.

די בויערען־אויפשטענדע.

די בויערען הויבען אָן צו רעוואָלטירען. — די אורזאַכען פון די אויפשטענדע. — דער אויפשטאַנד אין עלזאַס און אין פיעלע אַנדערע שטעדט. — די כאַראַקטעריסטישע שטריכען פון די אויפשטענדע. — די מיטעל־קלאַס און איהר מורא. — פיקאַרדי רעוואָלטירט.— טעראָר איבער גאַנץ פראַנקרייך.— די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג קומט זיך צוזאַמען.

זייט דעם ווינטער פון 1788 און, בעזאָנדערס, זייט מערץ 1789, האָט דאָס פאָלק, ווי מיר האָבען שוין דערצעהלט, ניט געצאָהלט שוין מעהר קיין רענט צו די בעלי־בתים. עס איז געוויס קיין ספק ניט, דאָס דערצו זיינען זיי אויפגעמונטערט געוואָרען פון די רעוואָלוציאָנערען פון דעם מיטעלקלאַס, ווייל עס זיינען געווען גאָר פיעלע פערזאָנען אין דעם מיטעלקלאַס, וועלכע האָבען פערשטאַנען, דאָס אָהן אַ פאָלקס־אויפשטאַנד קענען זיי קיינמאָל ניט בעזיעגען די אבסאָלוטע מאכט פון דעם קעניג. עס איז אויך קלאָהר, דאָס די דיסקוסיאָנען אין דער „נאָטאַבעלען־פערזאַמלונג", וואו מען האָט שוין גערעדט וועגען דער אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע רעכטע, האָבען פיעלע געהאָלפען דער אויפמונטערונג פון דיעזע אויפשטענדע, און עס איז זיכער, דאָס די פערפאַסונגען פון די פאָדערונגען און קריוודעס אין די פערשיעדענע דיסטריקטען, וועלכע האָבען עס בעדאַרפט דיענען אַלס

וועג־ווייזער פאַר די פאַרזאַמלונגען פון די וואַהל־מענער, האָבען פיעלעס אויפגעטהאָן אין דערזעלבער ריכטונג.

רעוואָלוציאָנען זיינען קיינמאָל ניט דער רעזולטאַט פון פערצווייפלונג, ווי דאָס גלויבען אָפט יונגע רעוואָלוציאָנערען, וועלכע דענקען, אַז וואָס ערגער איז בעסער, אַז גוטעס קען נור קומען, ווען דאָס בייזע איז אין גאַנצען פאַר־פול. אומגעקעהרט, די מענשען אין 1789 האָבען געכאַפּט אַ בליק פון דעם ליכט פון דער אָנקומענדער פרייהייט, און צוליעב דעם האָבען זיי זיך ער־הויבען מיט אַ פעסטען מוטה. אָבער האָפנונג אַליין איז נאָך ניט געוועזען גענוג. עס איז אויך נויטיג געוועזען צו האַנדלען. די ערשטע רעבעלען, וועלכע פאַרבערייטען אַ רעוואָלוציאָן, דאַרפען זיין פערטיג צו געבען זייערע לעבענס, און דאָס האָבען די מענ־שען פון 1789 געטהאָן.

וועהרענד רעבעלען זיינען בעשטראָפט געוואָרען מיט'ן שאַנד־קלאָץ, מאַטערניש און תליות, זיינען די בויערען שוין גע־ווען אין מיטען אויפשטאַנד. פון נאָוועמבער, 1788, האָבען די גובערנאַטאָרען פון די פּראָווינצען געשריבען צו די מיניסטאָרען, דאָס אויב זיי וואָלטען געוואָלט דערשטיקען די אַלערליי רייאָטען, קענען זיי עס שוין איצט ניט אויספיהרען. בעזונדער גענומען, איז קיין איינציגער אויפשטאַנד ניט געווען פון גרויסער וויכטיג־קייט; אַלע צוזאַמען אָבער האָבען זיי אונטערגעגראָבען דעם סאַמע פונדאַמענט פון שטאַאַט.

אין יאַנואַר, 1789, זיינען פערפאַסט געוואָרען, אַלס העפ־טען, די פערשיעדענע פאָדערונגען און קריוודעס און די וואַהל־מענער זיינען אויסגעוועהלט געוואָרען; און פון יענער צייט אָן האָבען די בויערען זיך ענטזאַגט צוצושטעלען צו די פריצים און צום שטאַאַט די געזעצליכע ארבייט. געהיימע פערבאַנדען האָ־בען זיך געבילדעט צווישען זיי און דאָ און דאָרט איז אַ פּרינץ הינגעריכטעט געוואָרען פון דער „דזשאַקעריע". אין מאַנכע פלעצער האָט מען בעגעגענט די שטייער־נעהמער מיט שטעקענס; אין אַנדערע איז דאָס לאַנד, וואָס האָט געהערט צו די פּריצים, פערכאַפּט און בעאַרבייט געוואָרען.

דיזע אויפשטענדע האָבען זיך פערמעהרט פון מאָנאַט צו מאָנאַט. אַרום מערץ איז גאַנץ איסט־פראַנקרייך געווען אין אויפשטאַנד. די בעוועגונג איז, אמת, ניט געווען קיין אָנ־האַלטענדע און ניט קיין אַלגעמיינע. אַן אַגראַרישע בעוועגונג איז עס קיינמאָל ניט געווען. עס איז זאָגאַר וואהרשיינליך, ווי דאָס איז אימער דער פאַל מיט בויערן־אויפשטענדע, אז עס פלעגט פאָרקומען א שטילשטאַנד אין די אויסברוכען אין דער צייט פון פעלד־ארבייט אין אפריל, און נאכהער ביים אָנפאַנג פון דער שניט־צייט. אָבער אזוי שנעל, ווי די ערשטע תבואה איז געווען אין די שפייכלערס, אין דעם משך פון צווייטען העלפט פון יולי, 1789, און אין אויגוסט, האָבען די אויפשטענדע אויסגעבראָכען מיט גאָר א נייער שטאַרקייט, און בעזאָנדערס אין איסט, נאָרד־איסט און זיד־איסט פון פראַנקרייך.

דאָקומענטען, וואָס זאָלען דערצעהלען מיט פינקטליכקייט וועגען דיזען אויפשטאַנד, זיינען ניטאָ. די, וועלכע זיינען פער־עפענטליכט געוואָרען, זיינען זעהר ניט פאַלשטענדיג, און דער גרעסטער טהייל פון זיי טראָגט אויף זיך סמנים פון א פאַרטיי־אישען גייסט. ווען מיר נעהמען דעם „מאָניטאָר“, וועלכער, ווי מיר ווייסען, האָט אָנגעהויבען צו ערשיינען ערשט דעם 24טען נאָוועמבער, 1789, און פון וועלכען די דריי און ניינציג נומערען, פון דעם 8טען מאַי ביז נאָוועמבער 23, 1789, זיינען ערשט שפּעטער פאַבריצירט געוואָרען אין יאָהר 4*), געפינען מיר אין זיי א טענדענץ, וואָס וויל ווייזען, דאָס דיזע גאַנצע בעוועגונג איז געווען די ארבייט פון די שונאים פון דער רעוואָלוציאָן — פון שלעכטע מענשען, וועלכע האָבען זיך בענוצט מיט דער אונ־וויסענהייט פון די בויערען. אנדערע געהען אזוי ווייט, ווי צו בעהויפּטען, אז דאָס זיינען געווען די אדעל־לייט, די פּריצים, אָדער זאָגאַר, אז דאָס זיינען געווען ענגלענדער, וועלכע האָבען

---

*) נאָך מעהר, די נומערען פון נאָוועמבער 24, 1789, ביז צום 3טען פעברואַר, 1790, זיינען אויך שטאַרק געפיקסט געוואָרען אין יאָהר 4.

אויפגעהעצט די בויערן צום אויפשטאנד. און וואָס אָנבע־טרעפט די דאָקומענטען, וועלכע זיינען פערעפענטליכט געוואָרען פון אן אונטערזוכונגס־קאָמיטעט אין 1790, האָבען זיי די נייגונג פאַרצושטעלען דיזע גאנצע אנגעלעגענהייט, אלס דעם רעזולטאַט פון אן אונגליקליכען מיספערשטענדניס, פון א טראָף — אלס די ארבייט פון „ראזבאָיניקעס“, וועלכע האָבען פערניכטעט דאָס לאנד, און געגען וועלכע די מיטעל־קלאַס איז ארויס מיט וואפען, און זיי אויך פערניכטעט.

מיר ווייסען איצט, ווי פאַלש עס איז דיזער גאנצער נוסח, און עס איז זיכער, דאָס ווען א געשיכטס־שרייבער וואָלט זיך גענומען די מיה צו שטודירען פאָרזיכטיג די דאָקומענטען אין די ארכיוועז, וואָלט דערפון ארויסגעקומען א ווערק פון העכסטען ווערטה, א ווערק, וואָס איז דאָס מעהר נויטיג, ווייל די בויערן־אויפשטענדע האָבען אָנגעהאלטען ביז דער קאָנווענט האָט פערניכטעט אלע פעאָדאלע רעכטע אין אויגוסט, 1793, און ביז די דאָרף־קאָמונען איז בעוויליגט געוואָרען דאָס רעכט פון צוצונעהמען דאָס קאָמונאלע לאנד, וואָס איז פון זיי אוועקגענומען געוואָרען אין דעם משך פון די פערגאנגענע צוויי יאהרהונדערטע. דערווייל, אז די ארבייט צווישען די ארכיוועז איז נאָך ניט געטהאָן, מוזען מיר זיך צופריעדענשטעלען דערמיט, וואָס קען ארויסגענומען ווערען פון מאנכע לאָקאלע היסטאָריעס פון געוויסע מעמוארען און פון מאנכע שרייבער, אימער־צו ערקלערענדיג דעם אויפשטאנד פון 1789 מיט דעם ליכט, וועלכען די בעסער־בעקאנטע בעוועגונגען פון דעם פאָלגענדען יאָהר שפּרייטען אויס אויף דעם ערשטען אויסברוך.

דאָס דער יקרות אויף די נאהרונגס־מיטעל האָט פיעל געהאַט צו זאָגען אין דיזע אויפשטענדע, איז זיכער. אבער זייער הויפּט־מאָטיוו איז געוועזען דער וואונש צו נעהמען בעזיץ פון לאנד און פטור צו ווערען פון די אלע פעאָדאלע צינזען און אָבצאָהלונגען.

א חוץ דעם איז דאָ איין כאראקטעריסטישער שטריך אין דיזע אויפשטענדע. זיי אלע קומען פאָר ווען־ניט־ווען אין צענטער פון פראנקרייך און אין זיד און ועסט, אויסער אין ברי־

טאַנני. אָבער זיי זיינען זעהר אַלגעמיין אין איסט, נאָרד־איסט און זיד־איסט פון פראַנקרייך.

די דאָפין, פראַנטש־קאָנטע און מאַקאָנאַיס ווע־רען בעזאָנדערס געטראָפען פון דיזע אויפשטענדע. אין דער פראַנטש־קאָנטע ווערן כמעט אַלע שלעסער פערברענט, דערצעהלט דאַניאַל. דריי פון יעדע פינף ווערען געפּלינדערט אין דאָ־פין; דאַן פּראָפּאָרציאָנעל קומט אַלזאַס, ניוועינאַיס, באָושאָלאַס, בורגונד און די אָר־ווערגנע. ווי איך האָב עס שוין אַנדערש־וואו בעמערקט, ווען מען בעצייכענט אויף א לאַנד־קאַרטע די געגענ־דען, וואו דיזע אויפשטענדע האָבען שטאַטגעפונען, ווערט דיזע לאַנד־קאַרטע אויף א מערקווירדיגען שטייגער עהנליך צו דער לאַנד־קאַרטע פון „די דריי הונדערט און דריי און זעכציג", וואָס איז פערעפענטליכט געוואָרען אין 1877 נאָך דעם ווי די וואה־לען האָבען געגעבען פראַנקרייך די דריטע רעפּובליק. עס איז געוועזן הויפּטזעכליך דער מזרח־טהייל פון פראַנקרייך, וועלכער האָט געקעמפפט פאַר די זאַך פון דער רעוואָלוציאָן. און דיזער זעלבער טהייל איז נאָך דער פאָרטגעשריטענסטער אין פראַנק־רייך ביז היינטיגען טאָג.

דאַניאַל האָט זעהר ריכטיג בעמערקט, דאָס דער קוואַל פון די אויפשטענדע איז שוין ערקלערט געוואָרען אין די קלאַג־שריפטען, וועלכע זיינען פערפאַסט געוואָרען צוליעב די וואהלען פון 1789. זייט די בויערען זיינען אויפגעפאָדערט געוואָרען אָנצוגעבען זייערע קריוודעס און פאָדערונגען, זיינען זיי גע־ווען זיכער, אַז עטוואָס וועט געטהאָן ווערען פאַר זיי. זייער פעסטער גלויבען, דאָס דער קעניג, צו וועמען זיי האָבען אדרע־סירט זייערע קלאַגען, אָדער די פערזאַמלונג, אָדער אירגענד וועלכע אַנדערע מאַכט וועט זיי קומען צו הילף און גוט מאַכען אַלע זייערע קריוודעס, אָדער וועט זיי לכל הפּחות לאָזען אַליין גוט מאַכען דאָס, אין וואָס מען האָט זיי אונרעכט געטהאָן — דיזעס איז עס געוועזן, וואָס האָט זיי געטריבען צום אויפשטאַנד אַזוי שנעל, ווי די וואהלען האָבען שטאַטגעפונען, און זאָגאַר נאָך איידער די פערזאַמלונג איז צוזאַמענגעקומען. ווען די נאַציאָ־

נאַל־פערזאמלונג האָט אָנגעפאַנגען איהרע זיצונגען, האָבען די קלאַגען, וואָס זיינען געקומען פון פאַריז, אונבעשטימט ווי זיי זיינען געווען, נויטווענדיגערווייזע געמאַכט גלויבען די בויערען, דאָס עס איז געקומען דער מאָמענט פאר די אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע רעכטע און פאר צוריקנעהמען דאָס לאַנד.

די קלענסטע ערמונטערונג, צו פון דער זייט פון די רעוואָלוציאָנערען, צו פון די אָרלעאַניסטען, גאָר אָהן אונטערשיעד פון וואָס פאר אַ סאָרט אַגיטאַטאָרען, און דערצו נאָך די אונרוהיגע מיטטהיילונגען, וואָס זיינען געקומען פון פאַריז און פון אַנדערע שטעדט אין אויפשטאַנד — איז שוין געווען גענוג צו מאַכען די בויערען רעבעלירען. עס איז שוין איצט מעהר ניטאָ דער מינדעסטער צווייפעל, דאָס מעהר ווי איינמאָל האָט מען זיך בענוצט מיט דעם קעניג׳ס נאָמען אָדער מיט דעם נאָמען פון דער פערזאַמלונג, אום צו ערמונטערען די בויערען צו אַן אויפשטאַנד. פיעלע דאָקומענטען ווייזען ווירקליך אָן אויף געוויסע בעפעהלע פון קעניג און דער פערזאַמלונג, וואָס מען האָט פערשפּרייט צווישען די בויערען. אין אַלע זייערע אויפשטענדע אין פראַנקרייך, אין דייטשלאַנד און אין רוסלאַנד האָבען די בויערען אימער געזוכט צו מאַכען מוטהיג די ניט־ענטשלאָסענע — איך וועל זאָגאר זיך אויסדריקען, איינצורעדען זיי מיט דער פערזיכערונג, דאָס עס איז דאָ הינטער זיי אַ מאַכט, וואָס איז פערטיג זיי אונטערצושטיצען. דאָס האָט זיי געגעבען איינִיגקייט און נאַכהער, אין פאַל פון אַ דורכפאַל, און ווען עס האָבען זיך אָנגעפאַנגען פראָצעסען געגען זיי, איז עס אימער געווען אַ זיכערע ענטשולדיגונג. זיי האָבען געטראַכט, און די מייסטע פון זיי האָבען עס טאַקי געגלויבט גאַנץ ערנסט, דאָס זיי פאָלגען נור דעם פערלאַנג פון קעניג אָדער פון דער פערזאַמלונג. דערפאַר, אַזוי שנעל ווי די ערשטע תבואה פון פעלד איז אַוועקגענומען געוואָרען; אַזוי שנעל ווי די בויערען האָבען ווידער אָנגעהויבען צו עסען צו־זאַט נאָך די לאַנגע מאָנאַטען פון מאַנגעל און הונגער, און די קלאַנגען, וואָס זיינען אָנגעקומען פון ווערסאַיל, האָבען זיי געגעבען האָפנונגען, האָבען די בויערען אָנגעהויבען צו רעבעלירען.

זיי האָבען זיך געוואָרפען אויף די שלעסער, כדי צו פערניכטען די אַלערליי טשארטערס, קאָנטראַקטען, טיטלען און הייזער זיי־נען פערברענט געוואָרען, אויב די בעלי־בתים האָבען מיט גוטען זיך ניט ענטזאָגט פון זייערע פעאָדאַלע רעכטע, וואָס זיינען גע־ווען פערצייכענט אין די פערשיעדענע דאָקומענטען.

אין דער נאַכבאַרשאַפט פון וועזאָאיל און בעלפאָרט האָט דער קריעג געגען די פריצישע הייזער זיך אָנגעהויבען דעם 16טען יולי, דעם טאָג, ווען דער שלאָס פון סאַנסי און די שלע־סער פון ליוסי ביטטהאַין און מאָלאַן זיינען אויסגעפּלינדערט געוואָרען. באַלד איז גאַנץ לאָרראַין געווען אין אויפשטאַנד: „די בויערען, גלויבענדיג, דאָס די רעוואָלוציאָן געהט ברענגען גלייכהייט אין רייכטהום און ראַנג, זיינען געווען בעזאָנדערס אויפגערעגט געגען די לאָרדען", דערצעהלט דער „קוריער פּראַנ־סעי". אין זאַאר לואיס, פאָרבאַך און אין פיעלע אַנ־דערע פלעצער זיינען די טעקס־בעאַמטע פעריאָגט געוואָרען, און זייערע אָפיסען זיינען אויסגערויבט און פערברענט געוואָרען. זאַלץ האָט מען פערקויפט צו דריי סו א פונט. און די אַרומיגע דערפער האָבען נאָכגעפאָלגט דעם ביישפּיעל פון די שטעדט.

אין אַלזאַס איז דער בויערן־אויפשטאַנד געווען כמעט אַלגע־מיין. עס ווערט בעהויפטעט, דאָס אין 8 טעג, צו ענדע פון יולי, זיינען דאָרט פערניכטעט געוואָרען דריי מאָנאַסטירען, עלף שלע־סער און די בויערען האָבען צוגענומען און פערניכטעט אַלערליי לאַנד־דאָקומענטען. די ביכער, אין וועלכע עס זיינען געווען פער־צייכענט די פעאָדאַלע שטייערען און די אַלערליי אָבצאָהלונגען אין געלד און אין ארבייט, זיינען אוועקגענומען און פערברענט געוואָרען. אין געוויסע פלעצער האָבען זיך געבילדעט גרויסע מחנות בויערען, צו עטליכע הונדערט און מאַנכעס מאָל צו עט־ליכע טויזענד, האָבען מאַרשירט געגען די שטאַרקסטע שלעסער, בעלאַגערט זיי, האָבען פערכאַפּט אַלערליי אַלטע דאָקומענטען און געמאַכט א גרויסען פייער מיט זיי. די קירכען זיינען אַטאַקירט געוואָרען אויס דעמזעלבען גרונד, ווי די הייזער פון די רייכע קויפלייט אין די שטעדט. אַלעס איז פערניכטעט געוואָרען אין

דער קירכע פון מירבאך, וועלכע, ווי עס ווייזט אויס, האָט זיך שטאַרק געוועהרט.*)

אין דער געגענד פון פראַנטש־קאָנט האָבען זיך אָנגעפאַנגען רייאָטען אזוי פריה שוין, ווי דעם 19טען יולי, ווען די נייעס פון די פאָרבערייטונגען צום שטאַאט־שטרייך און נעקער־אָוועקשיקונג האָט דערגרייכט דיזען פלאַץ, כאָטש זיי האָבען נאָך ניט געוואוסט וועגען דער אונטערנעהמונג פון דער באַסטיל — דערצעהלט סאָמיער. עס האָבען זיך באַלד אָנגעפאַנגען רייאָטען, און צו דער זעלבער צייט האָט די מיטעל־קלאַס בעוואָפענט איהר מיליץ, אום צו שטערען „דעם אַריינברוך פון די רויבער, וועלכע האָבען זיך איינגענאַדיעט אין קעניגרייך". דער אויפשטאַנד האָט זיך פערשפרייט באַלד צו די דערפער. די בויערען האָבען צוטהיילט צווישען זיך די פעלדער און וועלדער פון די פריצים. אַ חוץ דעם האָבען זיי געצוואונגען די פריצים אָבצוזאָגען זיך פון זייערע רעכטע איבער דעם לאַנד, וואָס האָט פריהער געהערט צו די קאָמונען. אָבער גאָר אָהן אירגענד וועלכע פאָרמאַליטעטען, האָבען זיי גענומען בעזיץ פון די וועלדער, וועלכע האָבען פריהער געהערט צו דער קאָמונע. אַלע קאָנטראַקטען, וואָס זיינען געלעגען אין דער קירכע פון די בערנאַדינס, זיינען אוועקגענומען געוואָרען. אין ק א ס ט ר ע ס האָבען זיך אָנגעהויבען די אויפשטענדע נאָך דעם 4טען אויגוסט. אַ סאָרט שטייער איז ארויפגעלעגט געוואָרען אויף אַלערליי ווייצענס, וואָס זיינען אימפאָרטירט געוואָרען אין די שטעדט. דאָס איז געווען א פעאָדאַלער שטייער, וואָס איז בעוויליגט געוואָרען פון קעניג צו פריוואט-

*) לויט שטראָבעל („פאַטערלענדישע געשיכטע פון עלזאַס") האָט דער אויפשטאַנד זיך אַלגעמיין אָנגעפאַנגען אויף פאָלגענדען שטייגער: אַ דאָרף האָט געמאַכט אַן אויפשטאַנד און גלייך האָט זיך געבילדעט אַ פערבאַנד, וואָס איז בעשטאַנען פון די איינוואוינער פון די פערשיעדענע דערפער, וועלכע זיינען אַוועק אין אַ מאַסע צו אַטאַקירען דעם שלאָס. מאַנכעס מאָל האָבען זיך דיעזע באַנדעס פארבאַהאַלטען אין די וועלדער.

מענשען. אזוי שנעל, אַלזאָ, ווי זיי האָבען אין קאַסטרעס געהערט די נייעס פון דער נאַכט פון 4טען אויגוסט, האָט דאָס פאָלק רעבעלירט, פערלאַנגענדיג די אָבשאַפונג פון דיזען שטייער. און גלייך טאַקי האָט די מיטעל־קלאַס, וועלכע האָט געבילדעט אַ נאַציאָנאַלע גווארדיע, זעקס־הונדערט שטאַרק, אָנגעהויבען ברענגען „אָרדנונג“, אָבער אין די דאָרף־דיסטריקטען האָט זיך דער אויפשטאַנד פערשפרייט פון דאָרף צו דאָרף, און פיעלע שלעסער זיינען פערברענט און אויסגערויבט געוואָרען און אַלערליי דאָקומענטען זיינען צוגענומען געוואָרען.

אין אָווערגען האָבען די בויערען אויפגעפאַסט צו האָבען דעם געזעץ אויף זייער זייט; און ווען זיי זיינען אַוועק צו אַ שלאָס צו פערברענען די אַלערליי פאַפיערען, האָבען זיי גלייך ערקלערט דעם פריץ, אַז דאָס טהוען זיי אויף דעם בעפעהל פון קעניג.*) אָבער אין די מזרח־פראָווינצען האָבען זיי זיך ניט צוריקגעהאַלטען פון צו ערקלערען אָפען, דאָס די צייט איז געקור־

*) מר. קסאַוויער ראָוקס, וועלכער האָט פערעפענטליכט אין 1891 אַ פאָלשטענדיגע שילדערונג פון דיעזע פאַסירונגען לויט אַ גרינדליכע אונטערזוכונג, וואָס איז געמאַכט געוואָרען אין 1879, שרייבט צו דיעזע גאַנצע בעוועגונג צו אייניגע פיהרער: „אויפצופאָדערען דאָס פאָלק צו אַן אויפשטאַנד געגען קעניג וואָלט גאָר ניט געהאָלפען, און זיי האָבען דערגרייכט זייער צוועק אויף אַן אַרומיגען וועג. אַ מערקווירדיג מוטהיגער פלאַן איז אָנגענומען און דורכגעפיהרט געוואָרען איבער דער גאַנצער פראָווינץ. ער קען אין קורצען ערקלעהרט ווערען אין דיעזע ווערטער: אויפצורעגען דאָס פאָלק געגען די פריצים אין דעם נאָמען פון קעניג, און ווען די פריצים וועלען אָבגעראַמט ווערען, דאַן זאָל ווערען אַטאַקירט דער טהראָן, וועלכער, בלייבענדיג דאַן שוצלאָז, וועט קענען לייכט געשטירצט ווערען.“ דיעזער שרייבער מוז אַליין צוגעבען, דאָס נאָך די אַלע נאָכפאָרשונגען איז עס ניט געלונגען אויסצוגעפינען דעם נאָמען פון איין פיהרער זאָגאַר. דאָס גאַנצע פאָלק איז געוועזן איינגעשלאָסען אין דיעזער קאָנספיראַציע.

מען, ווען דער דריטער שטאנד וועט ניט ערלויבען מעהר די אדעל־לייט און די גלחים צו רעגיערען איבער זיך. די מאכט פון דיזע צוויי קלאסען האט געדויערט שוין צו לאנג, און עס איז געקומען פאר זיי דער מאמענט צוריקצוטרעטען. צו א גרויסער צאהל פון די פעראַרימטע פריצים, וועלכע האבען געהאט זייערע וואוינונגען אויפ׳ן לאנד און וועמען זייערע ארומיגע שכנים האבען אפשר געליעבט, האבען די רעבעלירענדע בויערען ארויסגעוויזען פיעל פערזענליכע אכטונג. זיי האבען זיי קיין שלעכטס ניט געטהאן; אבער דערפאר האבען זיי אין ערגעץ ניט געשאנעוועט די ביכער און די אלערליי קאנטראקטען און טיטולען פון די פעאדאלע פריצים. זיי האבען זיי פערבענט נאך דעם, ווי זיי האבען געמאכט שווערען די פריצים, דאס זיי ענטזאגען זיך פון אלע זייערע רעכטע.

פונקט ווי די מיטעלקלאס פון די שטעדט, וועלכע האט זעהר גוט געוואוסט, וואס זי וויל און וואס זי ערווארט פון דער רעוואלוציאן, אזוי האבען אויך די בויערען זעהר גוט פערשטאנען, וואס זיי האבען געוואלט. די לענדערייען, גע׳גנב׳עט פון די קאמונען, זאלען זיי צוריקגעגעבען ווערען, און אלע שטייערען, ארויפגעלעגט אויף זיי, און אלע חובות, וואס שטאמען פון דער פאנשטשיזנע־צייט, זאלען אויסגעמעקט ווערען. דער געדאנק, דאס די רייכע מענשען, אלס א גאנצעס, זאלען אויפהערען צו לעבען, האט שוין אויך צו זיי דורכגעדרונגען פון יענער צייט; אבער אין יענעם מאמענט האט דער אויפשטאנד זיך דערווייל בענוגענט דערמיט, וואס ער האט נור געזעהען ענדערען *די זאכען*, און אויב עס זיינען פארגעקומען פעלע, ווען די פערזענליכקייטען פון אירגענד וועלכע פריצים זיינען שלעכט בעהאנדעלט געווארען, זיינען דאס געווען איינצעלנע פעלע, און קענען אין אלגעמיין ערקלערט ווערען דערמיט, וואס דיזע פריצים זיינען געווען ספעקולאנטען, מענשען, וואס האבען געמאכט פערמעגענס פון דער גרויסער פאלקס־נויט. ווען די אלערליי ביכער, וואו עס זיינען געווען פערשריבען די חובות און פאדאטקעס, זייגען אבגעגעבען געווארען, און די פריצים האבען אבגעגעבען

זייער שבועה, אז זיי ענטזאגען זיך פון זייערע רעכטע, איז אלעס אבגעגאנגען גאנץ רוהיג; די בויערען האבען פערברענט די פאַפירען, האבען פערפלאנצט א מאי־בוים אין דארף, האבען אויפגעהאנגען אויף זיינע צווייגען אלע פריצים־עמבלעמען, און דאן געטאנצט ארום דעם בוים. *)

גאנץ אנדערש איז עס געווען, ווען עס איז פארגעקומען א געגענגוועהר, אדער ווען דער פריץ אדער זיין אנפערטרויטער האט געשיקט נאך דער פאליציי — דאן איז דער שלאס גענצליך אויסגעפלינדערט געווארען און צולעצט האבען זיי איהם אויך פערברענט. אזוי, ווערט געשאצט, זיינען דרייסיג שלעסער פערברענט און אויסגערויבט געווארען אין דאפין, ארום פערציג אין דער פראנטש־קאנט, צוויי און זעכציג אין מאקארנא, 9 נור אין אווערגען און צוועלף קירכען און פינף שלעסער אין וויענואים. מיר מעגען בעמערקען, אגב אורחא, דאס די בויערען האבען ניט געמאכט קיין חילוק צוליעב פאליטישע מיינונגען. זיי האבען דארום אטאקירט די הייזער פון די „פאטריאטען“ פונקט ווי זיי האבען אטאקירט די פון די „אריסטאקראטען“.

וואס האט געטהאן די מיטעל־קלאס, ווען דיעזע אויפשטענדע זיינען פארגעקומען?

עס האבען געוויס געמוזט זיין אין דער פערזאמלונג א געוויסע צאהל מענשען, וואס האבען פערשטאנען, אז דער בויערען־אויפשטאנד רעפרעזענטירט מיט זיך א רעוואלוציאנערע מאכט. אבער די מאסע פון דער מיטעל־קלאס אין די פראווינצען האט נור געזעהען א געפאהר, געגען וועלכע עס איז געווען נויטיג זיך צו בעוואפענען. א גרויסע מורא, ווי מען האט עס גערופען צו יענער צייט, האט ארומגעכאפט פיעלע פון די שטעדט, וואס זיינען געלעגען אין דער געגענד פון דעם אויפשטאנד. אין טראיע, למשל, זיינען אייגינע דארף־מענשען אריין אין שטאדט, בעוואַ־

*) מאנכעס מאל, אין זיד־פראנקרייך, האבען זיי אויך אויפגעהאנגען פאלגענדע אויפשריפט: „אויף דעם בעפעהל פון קעניג און דער נאציאנאל־פערזאמלונג, אן ענדליכע קוויטירונג פון רענט“.

פענט מיט סערפּען און מעסערס, און זיי וואָלטען וואהרשיינליך ניט געשאָנעוועט די הייזער פון די קאָרן־ספּעקולאַנטען, ווען די מיטעלקלאַס — אַלע די „וואָס זיינען געווען עהרליך צווישען דער מיטעל־קלאַס" — וואָלט זיך ניט בעוואפענט געגען דיזע „ראַז־באָיניקעס" און זיי ניט אוועקגעטריעבען. דאָס זעלבע האָט פּאַסירט אין פיעלע אַנדערע שטעדט. די מיטעל־קלאַס איז בעפאַלען געוואָרען פון אַן אונבעשרייבליכער פּאַניק. זי האָט ערוואַרטעט דיזע ראַזבאָיניקעס. איינער האָט געזעהען וועלכע „זעקס טויזענד" מאַרשירענדיג אום צו פּלינדערען אַלעס, און די מיטעל־קלאַס האָט זיך גענומען צו די וואַפען, וועלכע זי האָט געפונען אין טאַון־האָל און אין די קאַזאַרמעס, און האָט אָרגאַניזירט איהר נאַציאָנאַל־גוואַרדיע, אוים מורא, אפשר וועלען די אָרעמע לייט פון שטאָדט מאַכען יד אחת מיט די „ראַזבאָיניקעס" און וועלען בעפאַלען די רייכע.

אין פּעראָן, די הויפּט־שטאָדט פון פּיקאַרדי, האָבען די איינוואוינער רעוואָלטירט אין צווייטען העלפט פון יולי. זיי האָבען פערברענט די רעגאַטקעס, האָבען אריינגעוואָרפען די שטייערען־בעאַמטע אין טייך, האָבען אוועקגענומען אַלע ביכער און פּאַפּירען פון די רעגיערונגס־אָפיסעס און האָבען פריינעלאָזען אַלע אַרעסטירטע. דאָס אַלעס איז געטהאָן געוואָרען פאַר דעם 28טען יולי. „נאָך דעם ווי עס איז אָנגעקועמן די נייעס פון פּאַריז אין דעם נאַכט פון דעם 28טען", שרייבט דער מעיאָר פון פּעראָן, „האָבען רייגאָלט, פלאַנדערס און די גאַנצע פּיקאַרדי זיך בעוואפענט. דער אַלאַרם־גלאָק האָט געקלונגען אין אַלע שטעדט און דערפער." דריי הונדערט טויזענד מיטעל־קלאַס מענשען האָבען זיך געבילדעט אין שטענדיגע וואַכען, און דאָס אַלעס איז געווען צוליעב די 2 טויזענד „ראַזבאָיניקעס", וועלכע, ווי זיי האָבען ערקלערט, לויפען איבער די דערפער און פערברענען די תבואה. אין דער ווירקליכקייט אָבער, ווי איינער האָט זעהר ריכטיג בעמערקט צו אַרטור יאָנג, זיינען דיזע אַלע ראַזבאָיניקעס ניט געווען קיינע אַנדערע, ווי די בויערען, וועלכע האָבען ווירקליך רעבעלירט און האָבען זיך בעוואפענט מיט גראַבליעס,

העק און שטעקענס און האָבען געצוואונגען די פּריצים זיך אָבצו־
זאָגען פון זייערע פעאָדאַלע רעכטע און האָבען אָבגעשטעלט פער־
בייגעהער, פרעגענדיג ביי זיי, אויב זיי זיינען „פאר די נאַציאָן".
דער מעיאָר פון פערראָן האָט אויך גאַנץ ריכטיג געזאָגט: „אונז
איז עס גאַנץ צום הארצען דער טערראָר. אַ דאַנק דיזע שרעקליכע
קלאַנגען קענען מיר האַלטען אָנגעגרייט אַן ארמיי פון דריי מיליאָן
מיטעל־קלאַס מענשען און בויערען איבער גאַנץ פראַנקרייך."

אָדריען דיופּאָרט, אַ גוט־בעקאַנטער מיטגליעד פון
דער פערזאמלונג און פון דעם ברעטאָן קלוב, האָט זיך זאָגאר בע־
ריהמט, דאָס ער האָט אויף אזא מין וועג געמאַכט בעוואפנונגען
פון די מיטעל־קלאַס מענשען אין פיעלע שטעדט. ער האָט גע־
האַט צוויי, דריי אגענטען, ענטשלאָסענע, אָבער גאַנץ אונבע־
קאַנטע פּאַרשוינען, וועלכע האָבען אויסגעמיטען די שטעדט,
אָבער אָנקומענדיג אין דאָרף, פּלעגען זיי מעלדען, דאָס „די רוי־
בער קומען אָן". „עס זיינען דאָ זייערע אַ טויזענד, צוויי טוי־
זענד, דריי טויזענד", פּלעגען אָניאָגען אַ שרעק דיזע פּאַרשוינען,
„זיי פערברענען אַלעס אויף די פעלדער, אַזוי, אַז די מענשען זאָ־
לען מוזען שטאַרבען פון הונגער". דאַן פּלעגט מען אָנהויבען
קלינגען אין דעם אַלאַרם־גלאָק און די דערפער פּלעגען זיך בע־
וואפענען. און ביז דיזער קלאַנג האָט דערגרייכט די שטאָדט,
איז שוין די צאָהל ראַזבאָיניקעס געשטיגען ביז זעקס טויזענד,
וועלכע מען האָט געזעהען זיך פערבעהאַלטען אין וואלד. דאַן
פּלעגען די שטאָדט־מענשען, בעזאָנדרס די מיטעל־קלאַס מענ־
שען זיך נעהמען בעוואפענען און אוועק אין וואלד — און גאַר
ניט געפינען דאָרט. אָבער דאָס וויכטיגסטע איז דערגרייכט גע־
וואָרען, די בויערען האָבען זיך בעוואפענט, און זאָל דער קעניג
זיך נעהמען אין אכט! ווען ער פּרובירט צו אַנטלויפען אין
1791, וועט ער געפינען די בעוואפענטע בויערען אויף זיין וועג.

מיר קענען זיך פּאָרשטעלען דעם שרעק, וואָס דיזע אויפ־
שטענדע האָבען אָנגעיאָגט אויף גאַנץ פראַנקרייך; מיר קענען זיך
פּאָרשטעלען דעם איינדרוק, וואָס זיי האָבען געמאַכט אין ווער־
סאַיל, און עס איז געוועזן אונטער דער הערשאַפט פון דיזען

שרעק, ווען די נאַציאָנאַל־פערזאמלונג איז צוזאמענגעקומען אין דעם אבענד פון דעם פיערטען אויגוסט אום צו דיסקוטירען וואָס פאר א מיטלען אָנצונעהמען, אום צו אונטערדריקען דיזע „ראזבאָיניקעס“, דיזע „דזשאַקעריע“.

זיבצעהנטער קאפיטעל.

דער 4טער אויגוסט און זיינע פאָלגען.

די נאַכט פון 4טען אויגוסט. — די אַריסטאָקראַטיע מאַכט אַן אָנשטעל פון דער אויפגעבונג פון איהרע פעאָדאַלע רעכטע. — די פערזאַמלונג בעט ביים קעניג צו האַנדלען. — ד'עגולאַן און נאָעיל נעהמען זיך אָן פאַר די בויערען. — זייערע גרויסע רעדען. — לעגיון דע קעראַנגאַל. — אַ סצענע אין דער פערזאַמלונג. — ווי וויינט מען האָט ווירקליך נאָכגעגעבען. — די ווירקונג פון די נייעס אויף די פּראָווינץ. — די מיטעל־קלאַס בעוואַפּענט זיך געגען די בויערען.

די נאַכט פון דעם 4טען אויגוסט, 1789, איז איינע פון די גרויסע דאַטען פון דער רעוואָלוציאָן. פונקט ווי דער 14טער יולי און דער 15טער אָקטאָבער, 1789; ווי דער 21טער יוני, 1791; ווי דער 10טער אויגוסט, 1792, און ווי מאי דער 31טער, 1793, אזוי האָט די נאַכט פון דעם 4טען אויגוסט, 1789, בעצייכענט איינע פון די גרויסע שטופען פון יענער פּעריאָדע, וועלכע איז געקומען גלייך נאָך איהר.

די היסטאָרישע לעגענדע האָט מיט אַ בעזאָנדערער ליעבשאַפט פערפּוצט דיזע נאַכט. און די מאַיאָריטעט פון די געשיכט־שרייבער, קאָפּירענדיג די געשיכטע ווי זי איז געשילדערט געוואָרען פון איינעגע מענשען, וואָס האָבען געלעבט צו יענער צייט, שטעלען איהר פאָר אַלס אַ נאַכט פול מיט ענטהוזיאַזם און הייליגער זעלבסט־פערלייקענונג.

מיט דעם איינגעהמען פון דער באַסטיל, דערצעהלען אונז

די היסטאָריקער, האָט די רעוואָלוציאָן ערקעמפּפט איהר ערשטען זיעג. די נייעס האָט זיך פערשפּרייט אין דער פּראָווינץ און האָט ארויסגערופען איבעראל עהנליכע אויפשטענדע. זי האָט אריינגעדרונגען ביז אין די דערפער, און דאָרט, אונטער דער אויפהעצונג פון אלערליי וואגאבונדען, האָבען די בויערען אטאַקירט די פּריצים און פערברענט זייערע פּאלאצען. דאן האָבען דער פּריסטער־שטאנד און דער אדעל, פול מיט א פּאטריאָטישען געפיהל, און איינזעהענדיג, דאָס זיי האָבען נאָך גאָר ניט גע־טהאָן פאר די בויערען, אָנגעהויבען ענטזאגען זיך פון זייערע פעאָדאלע רעכטע אין יענער געדענקווירדיגער נאכט. די ארי־סטאָקראטען, די פּריסטער, דער אָרימסטע דאָרף־גלח און די רייכסטע פעאָדאלע לאָרדען — אלע האָבען אוועקגעלעגט אויף דעם מזבח פון פאטערלאנד זייערע וועלטליכע פּריווילעגיען. א כוואליע פון ענטהוזיאזמוס האָט ארומגעכאפּט די גאנצע פערזאמ־לונג. אלע זיינען געווען אזוי גערן אויפצואָפּפערען זייערע איג־טערעסען. „די זיצונג איז געווען א הייליגער מאָהלצייט, די טריבונע — דער מזבח, דער פערזאמלונגס־האל — דער טעמפּעל" — זאָגט איינער פון די היסטאָריקער, וועלכע זיינען געוועהנליך גאנץ רוהיגע שרייבער. „עס איז געווען א סט. באַרטהאָלאָמעי־נאכט פון אייגענטהום", — דערצעהלען אַנדערע. און ווען דער ערשטער שטראהל פון טאָג האָט אויסגעבראָכען איבער פראנק־רייך אויף מאָרגען נאָך דעם 4טען אויגוסט, האָט שוין די אלטע פעאָדאלע סיסטעם ניט מעהר עקזיסטירט. „פראנקרייך איז גע־ווען א לאנד, וואָס איז אויפס־ניי געבאָרען געוואָרען, האָבענדיג געמאכט א גרויסען פייער פון די אלע מיסברויכונגען פון איהרע פּריוויליגירטע קלאַסען."

דאָס איז אָבער אלעס לעגענדע. עס איז אמת, דאָס א טיע־פער ענטהוזיאזמוס האָט דורכגענומען די גאנצע פערזאמלונג, ווען צוויי אריסטאָקראטען, דער וויקאָונט דע נאָעל און דער דיוק ד'עגוּללאָן, האָבען אַרויסגעשטעלט די פאָדערונג פאר די אָבשאפונג פון די פעאָדאלע רעכטע, ווי אויך פון די פערשיע־דענע פּריווילעגיען פון דעם אדעל, און ווען די צוויי בישאָפּס

— פון נאַנסי און פון טשאַרטרעס — האָבען גערעדט, פאָרדערענ־דיג די אָבשאַפונג פון מעשר און אנדערע אָבצאָהלונגען צום פריסטערטהום. עס איז אמת, דאָס דער עטהוזיאַזמוס איז גע־וואָרען אַלץ גרעסער, און דאָס אין דעם משך פון דער גאַנצער נאַכט האָבען פריסטער און אדעליגע געפאָלגט איינע די אנדערע אויף דער טריבונע און האָבען קאָנקורירט צווישען זיך, ווער פון זיי זאָל זיין די ערשטע אויפצוגעבען זייערע רעכטע פון צו זיין די פריוויליגירטע ריכטער. אין פלאַמענדע רעדען, געהאַלטען פון די פריוויליגירטע פערזאָנען, האָט מען גע'טענה'ט פאַר גע־רעכטיגקייט, פאַר אַ ריכטערטהום, וואָס זאָל זיין פריי, אונגע־קויפט און גלייך פאַר אַלע. לאָרדען, פריסטער און אַנדערע רייכע מענשען האָבען זיך ענטזאָגט פון זייערע יאַגד־רעכטע. די פער־זאַמלונג איז געווען פול מיט בעגייסטערונג; און אין דיזער בע־גייסטערונג האָט קיינער ניט בעמערקט דעם פאַראגראַף פאַר א ו י ס ק ו י פ ע ן פון דיזע פעאָדאַלע רעכטע און אָבצאָהלונ־גען, וועלכע די צוויי אדעל־לייט און די צוויי בישאָפס האָבען אריינגעבראַכט אין זייערע רעדען — אַ פאַראגראַף, וואָס איז געווען זאָגאַר שרעקליך אין זיין אונבעשטימטקייט, ווייל ער האָט דאָך געקאָנט מיינען אַלעס אָדער גאָר ניט, און האָט, ווי דאָס האָט ווירקליך פּאַסירט, פעררוקט די אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע רעכטע אויף גאַנצע פיער יאָהר ביז אויגוסט, 1793!

אָבער, ווער פון אונז, לעזענדיג דיזע שעהנע געשיכטע פון יענער נאַכט, געשריבען פון די מענשען, וואָס האָבען געלעבט צו יענער צייט, איז ניט בעגייסטערט געוואָרען? און ווער האָט ניט איבערגעהיפּט יענע פעררעטהערישע ווערטער: „די אויסלייזונג אין 30 יעהריגען קויף", ניט פערשטעהענדיג זייער גאַנצע שרעקליכע בעדייטונג? (דאָס האָט געמיינט, אז די בויערען מו־זען איינצאָהלען די פריצים 30 מאָל אזוי פיעל שטייערען, ווי־פיעל זיי האָבען געצאָהלט יעהרליך זייערע פעאָדאַלע הערען, און נור דאַן ערשט זיינען זיי פּטור פון אַלערליי פערפליכטונגען און שטייערען). דאָס איז עס אויך, וואָס האָט פּאַסירט אין פראַנקרייך אין 1789.

די אבענד־זיצונג פון דעם 4טען אויגוסט האָט אייגענטליך זיך אָנגעפאנגען מיט א פאניק, און ניט מיט בעגייסטערונג. מיר האָבען געזעהען, דאָס פיעלע שלעסער זיינען פערברענט און אויסגעפּלינדערט געוואָרען אין דעם משך פון די פערגאנגענע צוויי וואָכען. אָנפאנגענדיג זיך אין איסט־פראנקרייך, האָט דער בויערען־אויפשטאנד זיך פערשפּרייט צו דער סויטה, צום נאָרד און צום צענטער. עס איז געווען גאָר ניט ווייט דערפון, אז ער זאָל ווערען אַלגעמיין. אין מאנכע פלעצער האָבען די בויערען זיך בעגאנגען ווילד מיט זייערע הערען, און די נייעס, וואָס איז געקומען פון די פּראָווינצען, האָט נאָך שטארק איבערטריבען אַלעס, וואָס האָט פּאסירט. די אדעל־לייט האָבען אויסגעפונען אויף זיכער, צו זייער גרויסען שרעק, אז עס איז ניטאָ אויפ׳ן שטעל אזא מאכט, וואָס זאָל קענען איינהאלטען דיזע רייאָטען.

די זיצונג האָט זיך, אלזאָ, געעפענט מיט דעם פאָרלעזען פון א פּלאַן ארויסצולאָזען א פּראָקלאמאציע געגען דיזע אויפשטענדע. די פערזאמלונג איז אויפגעפאָדערט געוואָרען אויסצודריקען אן ענערגישע פערדאמונג געגען די רייאָטער און צו פערלאנגען פון זיי אזוי ענערגיש, ווי מעגליך, אכטונג צום אייגענטהום, פעאָדאַלען אָדער אַן אנדער סאָרט, און ווארטען, ביז די פערזאמלונג וועט פערפאסען געזעצע איבער דעם.

„עס שיינט, דאָס אייגענטהום, מאכט ניט אויס וועלכער, איז דער קרבן פון דעם העכסט־פערברעכערישען רויבערטהום“, האָט ערקלעהרט די אונטערזוכונגס־קאָמיטע. „פון אלע זייטען ווערען פערברענט שלעסער, קאָנוועגטען ווערען פערניכטעט און פארמס ווערען בערויבט. די שטייערען און אלע פעאָדאלע אָבצאָהלונגען זיינען אָבגעשאפט. די געזעצע זיינען מאכטלאָז און די ריכטער האָבען פערלאָרען יעדע אויטאָריטעט“... און דער רעפּאָרט האָט געפאָדערט, אז די פערזאמלונג זאָל שטרענג פערדאמען דיזע אונרוהען און זאָל ערקלערען, אז „די אלטע געזעצע (די פעאָדאלע געזעצע) זיינען אין קראפט, ביז די אויטאָריטעט פון דער נאציאָן וועט זיי האָבען אין גאנצען אָבגעשאפט אָדער זיי געענדערט; און דאָס די אלע געוועהנליכע אָבצאָהלונגען און

שטייערען זאָלען געצאָהלט ווערען ווי פריהער, ביז עס וועט אַנ־דערש בעשטימט און בעפוילען ווערען פון דער פערזאַמלונג.״

„זיי זיינען ניט קיין רויבער, די, וועלכע טהוען דאָס!״ האָט אויסגעשריען דיוק ד'עגוללאַן; „אין מאַנכע פּראָווינצען האָט דאָס גאַנצע פאָלק געשלאָסען אַ בונד צו פערברענען די פּאַלאַצען, צו פּלינדערען די לאַנד, און, מעהר פון אַלץ, צו נעהמען בעזיץ פון די רעקאָרד־פּלעצער, וואו עס ליגען די דאָקומענטען און רעכט־פּאַפּירען פון די אַלע פעאָדאַלע אייגענטהומען.״ זיכער, אין דיזע ווערטער הערט זיך ווייניג וואָס ענטהוזיאַזמוס. גיכער איז עס די מורא, וואָס רעדט דאָ.*)

די פערזאַמלונג האָט דאַרום געבעטען דעם קעניג אַנצונעה־מען שטרענגע מיטלען געגען די רעבעלירענדע בויערען. ווע־גען דעם האָט מען שוין גערעדט מיט אַ טאָג פריהער, דעם 3טען אויגוסט. אָבער אין די לעצטע עטליכע טעג האָט אַ געוויסע צאָהל פון אַדעל — אייניגע, וואָס זיינען געוועזען מעהר פאָרטגע־שריטען אין זייערע אידעען, ווי די איבעריגע פון זייער קלאַס, און וועלכע האָבען קלערער פערשטאַנען דעם זין פון אַלץ, וואָס האָט פּאַסירט: דער וויקאָונט דע נאָעל, דער דיוק ד'עגוללאַן, דער דיוק דע לאַ ראָשעפאָקאָ, אַלעקסאַנדער דע לאַמאָט און מאַנכע אַנדערע — אין געהיים זיך בעראַטהען צווישען זיך וואָס פאַר אַ שטעלונג זיי זאָלען אָננעהמען צו דער „זשאַקעריע“. זיי האָבען פערשטאַנען, אַז דער איינציגער מיטעל צו ראַטעווען די פעאָדאַלע רעכטע איז צו אָפּפערען די עהרען־רעכטע און אַנדע־רע פּריווילעגיען, וואָס זיינען פון אַ קנאַפּער ווערדע, און צו פער־לאַנגען די א ו י ס ק ו י פ ו נ ג דורך די בויערען פון די פּע־

---

*) צו פּלינדערען די לאַנד״, דאָס מיינט וואַהרשיינליך, דאָס אין געוויסע פּלעצער האָבען די בויערען אָבגעשניטען די תבואה פון די פעלדער, וועלכע האָבען געהערט צו די פּריצים און עס צוגענומען פאַר זיך. עס איז געוועזען ענדע יולי, דער קאָרן איז שוין געוועזען באַלד צייטיג, און די מענשען, וועלכע האָבען ניט געהאַט צו עסען, האָבען אָבגעשניטען דעם קאָרן, וואָס האָט געהערט צו די פּריצים.

אָדאַלע רעכטע און אָבצאָהלונגען, וואָס געהערען צום לאַנד, און וואָס האָבען אַ ווירקליכען ווערטה. זיי האָבען בעאויפטראגט דעם דיוק דע־עגוללאַן מיט דער ענטוויקלונג פון דיזע אידעען, און דאָס איז עס געוועזען די אורזאכע פון די גרויסע רעדען פון ד׳עגוללאַן און נאָעל.

זייט די רעוואָלוציאָן האָט זיך אָנגעהויבען, האָבען די מענשען פון לאַנד געהאַלטען אין איין פאָדערען די אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע רעכטע*). אין דער איצטיגער צייט, האָבען ערקלערט די צוויי פאָרשטעהער פון דעם ליבעראַלען אדעל, זיינען די דאָרף־דיסטריקטען אין אַ צושטאַנד פון רעוואָלט, ווייל זיי זיינען זעהר אונצופריעדען, ווייל עס איז פאר זיי גאָר ניט געטהאָן געוואָרען אין דעם משך פון די לעצטע דריי מאָנאַטען; זיי קען מען שוין מעהר ניט קאָנטראָלירען, און עס איז דאָ איצט בלויז איין ברירה: אָדער אַ זיכערע פערניכטונג פון דער געזעלשאַפט, אָדער זיי נאָכגעבען געוויסע פאָדערונגען. דיעזע פאָדערונגען זיינען פאָרמולירט געוואָרען פון וויקאָונט דע נאָעל, ווי פאָלגט: גלייכהייט פון אלע מענשען אין בעצוג צו די שטייערען, וועלכע זאָלען געצאָהלט ווערען לויט איינעמס איינקונפט; אלע עפענטליכע הוצאות דארפען געטראָגען ווערען פון

*) „די צייכענס פון גרויסען ענטהוזיאַזמוס און דער אויסגוס פון די גרויסמוטהיגע געפיהלען, וועלכע האָבען געמאַכט דאָס בילד, פאָרגעשטעלט פון דער פערזאַמלונג, לעבעדיגער און בעגייסטערטער פון שטונדע צו שטונדע, האָבען קוים איבערגעלאָזען צייט פאר דאָס קומען צו אירגענד אַ פערשטענדניס איבער די פערנינפטיגע מיטלען און וועגען, וועלכע מען האָט געהאַלטען פאַר ראַטהזאַם, אום צו פערווירקליכען אין לעבען דיעזע פלענער, פאַר וועלכע מען האָט געשטימט אַזוי ענערגיש אין פיעלע פראָווינציעלע און דאָרף־פערזאַמלונגען — וואו נור די בירגער האָבען געהאַט אַ מעגליכקייט זיך צו פערזאַמלען פאַר די לעצטע אַכטצעהן מאָנאַטען — צווישען ריהרענדע מיינונגס־אויסדריקע און פלאַמענדע פראָטעסטען.“

אלעמען; „אלע פעאָדאלע רעכטע דארפען אויסגעקויפט ווערען פון דער דאָרף־געמיינדע דורך דעם צאָהלען פון א יעהרליכען רענט; און ענדליך, די אָבשאַפונג, אָהן אויסקויפונג, פון די אלע געזעצע פון פערזענליכע דיענסטע פון בויער צום פריץ *). עס מוז אויך געזאָגט ווערען, דאָס פאר א געוויסע צייט פריהער שוין האָבען די בויערן אויפגעהערט צו ערפילען זייערע פערזענליכע דיענסטע צו זייערע פריצים. וועגען דעם האָבען מיר גאַנץ קלאָרע בעווייזע פון די גובערנאַטאָרען פון די פראָווינצען. נאָך דעם יולי־אויפשטאַנד איז עס געווען קלאָר, דאָס די בויערען וועלען שוין קיינמאָל מעהר ניט ערפילען זייערע פערזענליכע דיענסטע, צו די פריצים וועלען זיך יא אָדער ניט ענטזאָגען פון זיי.

דיזע פאָדערונגען, פאָרגעשלאָגען פון וויסקאונט דע נאָעל, זיינען פון דעסטוועגען שטארק ארומגעשניטען געוואָרען פון די אריסטאָקראַטישע און מיטעל־קלאַס דעפוטאַטען, פון וועלכע א

*) „אלע פעאָדאלע רעכטע דארפען אויסגעלייזט ווערען דורך די געמיינדען אָדער דורך אויסטויש", האָט דע־נאָעל ערקלעהרט. „יעדער איינער וועט זיין אונטערוואָרפען צו די אלע עפענטליכע שטייערען, שטאַאַט־שטייערען, אָהן אונטערשיעד", האָט געזאָגט ד'עגיללאָן. „איך פאָדער די אויסקויפונג פאַר די פריסטליכע פאָנדס", האָט ערקלעהרט לאַפאַר, דער בישאָף פון נאַנסי, „און איך פאָדער, אַז דאָס אויסקויף־געלד זאָל ניט געהן צום פראָפיט פון דעם פריסטליכען לאָרד, נור ער זאָל פערוועגדעט ווערען מיט נוצען פאַר די אָרעמע". דער בישאָף פון טשאַרטערעס האָט געפאָדערט די אָבשאַפונג פון די יאַגד־געזעצע, און האָט זיך ענטזאָגט פאַר זיך פון דיזע רעכטע. דאַן הויבען זיך אויף די פריצים און די גלחים און פאָלגען נאָך זיין ביישפיעל. דע רישער האָט געפאָדערט ניט נור די אָבשאַפונג פון די פעאָדאלע געריכטען, נור אויך, אַז די יוסטיץ זאָל פראַקטיצירט ווערען פריי. איינינע פריסטער האָבען פערלאַנגט, אַז מען זאָל זיי ערלויבען זיך צו ענטזאָגען פון אלע זייערע נעבען־איינקינפטע, און דאָס א געלד־שטייער זאָל פערנעהמען דעם פּלאַץ פון די מעשר.

גרויסע צאָהל האָבען געהאַט לאַנד־אייגענטהום, וואָס האָט אויך איינגעשלאָסען אין זיך די אַלע פעאָדאַלע רעכטע. דער דיוק ד'עגוללאַן, וועלכער האָט נאָכגעפאָלגט דע נאָעל'ן, אַלס רעדנער, און וועמען די אויבען־דערמאָנטע אַדעל־לייט האָבען אויסגעקליבען, אַלס זייער פאָרשטעהער, האָט גערעדט מיט סימפּאַטהיע וועגען די בויערען; ער האָט זיי ענטשולדיגט פאַר זייער רעבעלישע אויפפיהרונג, אָבער דער אויספיהר פון זיין רעדע איז געווען, דאָס „די באַרבאַרישע רעשטלעך פון די פעאָדאַלע געזעצע, וועלכע עקזיסטירען נאָך אין פראַנקרייך, זיינען — עס איז ניטאָ קיין נויטווענדיגקייט זיך צו נאַרען — נאָך אַלץ א געוויסער סאָרט פון אייגעטהום. און יעדער אייגענטהום איז הייליג." „די עהרליכקייט", האָט ער געזאָגט, „פערוועהרט אונז צו פערלאַנגען פון אימיצען זיך צו ענטזאַגען פון זיין אייגענטהום, אָהנע צו בעווילליגען איהם א גערעכטען אויסלייז־געלד." ער האָט אויך א ביסעל געמילדערט דע נאָעל'ס פראַזע וועגען שטייערען, אז אַלע בירגער דאַרפען זיי גלייך בייטראָגען, יעדער לויט זיין איינקונפט. און וואָס אַנבעטרעפט די פעאָדאַלע רעכטע, האָט ער געפאָדערט, אז אַלע דיזע רעכטע, די פערזענליכע, ווי די אַנדערע, זאָלען אויסגעקויפט ווערען פון די וואַססאַלען, אויב זיי וויגשען עס. און דער אויסלייז־געלד זאָל זיין 30 מאָל אַזוי פיעל, ווי די יעהרליכע אָבצאָהלונג. דאָס האָט גלייך געמאַכט דעם אויסקויף פאַר אַן אונמעגליכע זאַך, ווייל פאַר לאַנד־רענט איז שוין א גענוג שווערער אויסקויף־געלד די רענט פון 25 יאָהר און אין דער האַנדעלס־וועלט ווערט דאָס צוואַנציג־פאַכיגע אָדער זאָגאַר דאָס זיבצעהן־פאַכיגע רענט בעטראַכט אַלס א גענוגענדער אויסקויף געלד פאַר דעם גאַנצען־אייגענטהום.

דיזע צוויי רעדען זיינען אויפגענומען געוואָרען פון די הערען פון'ם דריטען שטאַנד מיט בעגייסטערונג און זיי זיינען דאָס פערשריבען געוואָרען אין דער געשיכטע אַלס שיינענדע ביישפּיעלע פון דער גוטסקייט פון דעם אַדעל, וועהרענד אין דער ווירקליכקייט האָט די נאַציאָנאַלפערזאַמלונג, וועלכע האָט נאָכגעפאָלגט דעם פּראָגראַם פון דעם דיוק דע עגוללאַן, בעשאַפען

דערמיט גערעדט די פערהעלטניסע, דורך וועלכע די רעוואָלוציאָן איז שפּעטער איינגעזאַפּט געוואָרען אין בלוט. די וועניגע בוי־ערען, וואָס זיינען געוועזן אין דער פערזאַמלונג, האָבען ניט גע־רעדט, און קיין אַנדערער האָט ניט אויפמערקזאַם געמאַכט אויף דעם קליינעם ווערטה פון די אַלע „אָפּפער" פון די אדעל־לייט. וואָס אַנבעטרעפט די מאַססע פון די דעפּוטאַטען פון'ם דריטען שטאַנד, וועלכע זיינען געוועזן מייסטענס שטאָדט־מענשען, און וועלכע האָבען צוליעב דעם געהאַט אַ זעהר דונקעלען בעגריעף וועגען די פעאָדאַלע רעכטע, אַלס אַ גאַנצעס, ווי אויך איבער די בעדייטונג פון די בויערען־אויפשטענדע, איז אין זייערע אויגען געוועזן דאָס ענטזאַגען־זיך פון די פעאָדאַלע רעכטע זאָגאַר אויף דעם תנאי פון אַן אויסקויף־געלד, אַ גרויסער אָפּפער צו גונסטען פון דער רעוואָלוציאָן.

לע גין דע קעראַנגאַל, אַ ברעטאַנישער דעפּוטאַט, „געקליי־דעט אַלס אַ בויער", האָט דאַן אַרויסגעזאָגט איינינגע זעהר שעהנע און ריהרענדע ווערטער. דיזע ווערטער, ווען ער האָט גערעדט פון „די געמיינע דאָקומענטען", וועלכע האָבען פערצייכענט די פערפּליכטונגען פון פערזענליכען דיענסט — די רעשטלעך פון לייב־אייגעשאַפט — האָבען געמאַכט און מאַכען אויך נאָך יעצט די הערצער קלאַפּען. אָבער אויך ער האָט גאָר ניט געזאָגט גע־גען אַן אויסקויף פון די אַלע פעאָדאַלע רעכטע, אַריינגערעכענט אויך די רעכטע פון פערזענליכען דיענסט, וועלכער איז אַרויפ־געצוואונגען געוואָרען „אין די צייטען פון פינסטערניס און אונווי־סענהייט", די אונגערעכטיגקייט פון וואָס ער האָט מיט אַזעלכע שעהנע ווערטער פערדאַמט.

עס איז זיכער, דאָס דער אַנבליק פון דער פערזאַמלונג אין דעם משך פון יענער נאַכט האָט געמוזט זיין זעהר אַ שעהנער — די פאָרשטעהער פון אדעל און פּריסטערשאַפט, אַרויסקומענדיג צו ענטזאַגען זיך פון זייערע רעכטע, מיט וועלכע זיי האָבען זיך בענוצט גאָר אָהן שום פראַגען פאַר גאַנצע יאָהרהונדערטע. די האַנדלונג און דאָס וואָרט זיינען געוועזן גרויסאַרטיג, ווען די

אדעללייט האָבען זיך אויפגעהויבען, אום זיך צו ענטזאגען פון זייערע פּריווילעגיען אין דער הינזיכט פון שטייערען, און די פּריסטער האָבען זיך ענטזאגט פון זייער מעשר, די אָרימסטע פּריסטער צווישען זיי, ענטזאגענדיג זיך פון אַלע זייערע נעבען־פעררדיענסטען, און די גרעסטע לאָרדען, אויפגעבענדיג זייערע רעכטע, אַלס ריכטער, און זיי אַלע ענטזאגען זיך פון זייערע יאגד־רעכטע, פערלאַנגענדיג די אונטערדריקונג פון די טויבען־הייזער, וועלכע זיינען געוועזען אזא פלוך פאר די בויערען. עס איז געוועזען שעהן צו זעהען אויך, ווי גאַנצע פּראָווינצען ענטזאגען זיך פון זייערע פּריווילעגיען, וועלכע האָבען בעשאַפען פאַר זיי אַן אויסנאַמהם־שטעלונג אין דעם קעניגרייך. אזוי זיינען אונטערדריקט געוואָרען די ספּעציעלע פּריווילעגיען פון פּראָווינצען און שטעדט, וועלכע האָבען געהאַט אויבער־רעכטע איבער זייערע נאַכבאַר־פּראָווינצען און שטעדט. די פּאָרשטעהער פון דאָפין, וואו, ווי מיר האָבען געזעהען, דער אויפשטאַנד איז געווען שטאַרק און ווייט פערשפּרייט, זיינען געווען די ערשטע פאר די אָבשאַפונג פון די פּראָווינציאָנעלע אויסצייכנונגען, און די אַנדערע האָבען זיי נאָכגעפאָלגט.

אַלע צושויער פון יענער דענקווירדיגער זיצונג האָבען געגעבען פייערדיג־גליהענדע בעשרייבונגען פון איהר. ווען דער אדעל האָט אין פּרינציפּ אָנגענומען דעם אויסקויף פון די פעאָדאַלע רעכטע, האָט מען אויפגערופען די פּריסטער, אז זיי זאָלען זיך אויסשפּרעכען. זיי האָבען אָנגענומען אין גאַנצען דעם אויסקויף פון אַלע זייערע פּריסטערליכע רעכטע, נור מיט דעם תנאי, דאָס דער פּרייז פון דעם אויסקויף־געלד זאָל ניט בעשאַפען גרויסע פּערזענליכע פערמעגענס צווישען די גלחים, און אז דאָס גאַנצע געלד זאָל פערוועגדעט ווערען אויף ארבייט פון אַלגעמיינע ניצליכקייט. א בישאָף האָט דאַן גערעדט וועגען דעם שאַדען, וואָס עס פעראורזאַכען די פּריצ'ישע יאַגד־הינט אין די פעלדער פון די בויערען, און עס איז געפאָדערט געוואָרען די אָבשאַפונג פון די יאגד־פּריווילעגיען, און גלייך האָט דער אדעל צוגעשטימט דערצו מיט א הויכען און ליידענשאַפטליכען געשריי.

דער ענטהוזיאזמוס האָט דערגרייכט אַ זעהר הויכען גראַד. און ווען די פערזאַמלונג האָט זיך געענדיגט צוויי אַזייגער אין דער פריה, האָט יעדער איינער געפיהלט, אַז עס איז אוועקגעלייגט געוואָרען דער פונדאַמענט פון אַ נייער געזעלשאַפט.

עס וואָלט געווען ניט גאַנץ עהרליך צו וועלען פערקלענערען די וויכטיגקייט פון יענער נאַכט. אַן ענטהוזיאזמוס פון אַזאַ סאָרט איז נויטיג אום צו שטויסען ווייטער און ווייטער די פּאַסירונגען. עס וועט ווידער זיין נויטיג, ווען די סאָציאַלע רעוואָלוציאָן קומט . אין אַ רעוואָלוציאָן מוז דער ענטהוזיאזמוס ארויסגערופען ווערען; און ווערטער, וואָס זאָלען מאַכען די הערצער ציטערען, מוזען אויסגעשפּראָכען ווערען. דער פאַקט, דאָס דער אַדעל, די פּריסטערשאַפט און די פּריווילעגירטע פערזאָנען פון יעדען סאָרט האָבען אַנערקענט אין דער זיצונג פון יענער נאַכט דעם פּראָגרעס פון דער רעוואָלוציאָן, דאָס זיי האָבען בעשלאָסען זיך אונטערצוגעבען צו איהר, אַנשטאָט אויפנעהמען אַ קאַמפּף מיט וואַפען געגען איהר — דיזער פאַקט אַליין איז שוין אַ גרויסער נצחון פון דעם מענשליכען געדאַנק. דאָס גרעסער איז געווען דער נצחון, ווייל אַלע האָבען זיך ענטזאַגט פון זייערע פּריווילעגיען מיט ענטהוזיאזמוס. עס איז אמת, אַז דאָס אַלעס איז געטהאָן געוואָרען ביי דעם שיין פון ברענענדע שלעסער; אָבער וויפיעל מאָל האָט דער זעלביגער שיין ארויסגערופען אין די פּריווילעגירטע קלאַסען אַן עקשנות'דיגען ווערען־זיך און האָט געפיהרט צו האַס און מענשען־הריגות! יענע נאַכט אין אויגוסט האָבען יענע ווייטע פלאַמען בעגייסטערט צו אַנדערע ווערטער, צו ווערטער פון סימפּאַטהיע מיט די רעבעללען; און צו אַנדערע האַנדלונגען — צו האַנדלונגען פון שלום.

זייט דעם 14טען יולי האָט דער גייסט פון דער רעוואָלוציאָן, געבאָרען פון דער קאָכעניש, וואָס האָט געאַרבייט דורך גאַנץ פראַנקרייך, געשוועבט איבער אַלעס, וואָס האָט געלעבט און געפיהלט; און דיזער גייסט, בשאַפען פון מיליאָנען פון ווילענס, האָט עס געגעבען די בעגייסטערונג, וועלכע פעהלט אונז אין געוועהנליכע צייטען.

האָבענדיג אָנגעדרייטעט אויף די פּאָלגען פון דעם ענטהוזיאַזמוס, וועלכען נור אַ רעוואָלוציאָן קען אַרויסרופען, מוז דער היסטאָריקער אויך רוהיג בעטראַכטען, ווי ווייט איז דיזער ענטהוזיאַזמוס ווירקליך געגאַנגען, און וואָס איז געווען דער גרענעץ, וועלכען ער האָט ניט געהאַט דעם מוטה אַריבערצוטרעטען; ער מוז אָנצייגען, וואָס דיזער ענטהוזיאַזמוס האָט בעוויליגט די מענשען, און וואָס ער האָט זיך ענטזאָגט זיי נאָכצוגעבען.

נון, יענער גרענעץ קען אָנגעוויזען ווערען אין גאַנץ וועניג ווערטער. די פערזאַמלונג האָט נור מסכים געווען אין פּרינציפּ און האָט אויסגעשפּרייט איבער גאַנץ פראַנקרייך דאָס, וואָס די מענשען האָבען שוין אויסגעפיהרט פריהער אין דער טהאַט אין געוויסע פּלעצער.

ווייטער איז די פערזאַמלונג ניט געגאַנגען.

מיר האָבען געזעהן, וואָס דאָס פּאָלק האָט אויפגעטהאָן אין שטראַסבורג און אין פיעלע אַנדערע שטעדט. זיי האָבען געצוואונגען אַלע בירגער, אַדעליגע און מיטעלקלאַס מענשען צו העלפען טראָגען די לאַסטען פון די שטייערען און די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג האָט דאָס אָנגענומען. דאָס פּאָלק האָט אויך אָבגעשאַפט אַלערליי עהרען־עמטער, און דער אַדעל האָט זיך ערקלערט בערייט צו ענטזאָגען זיך פון זיי אין דער נאַכט פון 4טען אויגוסט; אַזוי האַנדלענדיג האָבען זיי ווידער אָנגענומען עטוואָס, וואָס איז שוין אויסגעפיהרט געוואָרען דורך אַ רעוואָלוציאָנערע האַנדלונג. דאָס פּאָלק האָט אָבגעשאַפט אַלע פעאָדאַלע געריכטען און זייערע ריכטער און האָבען אויף זייערע פּלעצער אויסערוועהלט אייגענע ריכטער. דאָס האָט די פערזאַמלונג אַקצעפּטירט. ענדליך, דאָס פּאָלק האָט אָבגעשאַפט די פּריווילעגיען פון די שטעדט און פון די פּראָווינציאָנעלע ראַגאַטקעס — און דעם 4טען אויגוסט האָט די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג געמאַכט אַן אַלגעמיינעם פּרינציפּ פון אַ פאַקט, וואָס איז שוין אויסגעפיהרט געוואָרען אין אַ טהייל פון׳ם קעניגרייך.

ווידער וואָס אַנבעטרעפט די בויערען אין די דערפער, האָט די פּריסטערשאַפט אָנגענומען אַ פּרינציפּ, דאָס די מעשר־

אָבצאָהלונגען זאָלען אויסגעקויפט ווערען. אָבער אין וויפּיעל פלעצער האָבען דען די בויערען געצאָהלט דיזען מעשר! און ווען די פערזאמלונג האָט נאכהער פּרובירט אויפצומאָהנען די צאָהלונגען ביז 1791, האָט זי זיך געמוזט נעהמען צום סטראַ־שענען, אום צו מאכען די בויערען צאָהלען. לאָמיר, אלזאָ, זיך פרעהען, דאָס די פּריסטערשאפט האָט איינגעווילינגט צו דער אָב־שאפונג פון מעשר — מיט דעם תנאי, אז ער זאָל ווערען אויסגע־קויפט, — אָבער לאָמיר אויך זאָגען, אז די פּריסטערשאפט וואָלט געהאנדעלט פיעל בעסער,ווען זי וואָלט ניט איינגעשפּארט זיך אויף דעם תנאי פון אויסקויף. וועלכע קעמפּפע, וועלכער האַס, וועלכע בלוט־פערגיסונג וואָלטען אונז פערשפּאָרט געבליבען, ווען די פּריסטער וואָלטען אויפגעגעבען זייערע רעכטע אויף מעשר און וואָלטען איבערגעלאָזען דאָס צאָהלען פון זייערע געהאַלטען צו דער נאַציאָן אָדער צו זייערע קירכען־מיטגליעדער! וואָס אָנ־בעטרעפט די פעאָדאַלע רעכטע, וואָס פאר א קאמפּף וואָלט אויסגעמידען געוואָרען, ווען די פערזאמלונג, אָנשטאָט אָנצונעה־מען דעם 4טען אויגוסט, 1789, דעם פּאָרשלאַג פון ד'עגוללאָן, וואָלט אָנגענומען דעם פּאָרשלאַג פון דע נאָעל, וועלכער איז, נאָך אַלעמען, געווען א זעהר געמעסיגטער פּאָרשלאַג: די אָבשאפונג אָהן אויסקויף־געלד פון אַלע פּערזענליכע דיענסטע און דער אויסקויף פון רענט, וואָס געהערט צו די לאַנד. אָבער אום צו־צוקומען צו דעם, אין 1792, וויפּיעל בלוט האָט עס געמוזט פלי־סען אין דעם משך פון דריי יאָהר, שוין ניט דערמאָנענדיג אָן די ווילדע קעמפּפע, וועלכע מען האָט געמוזט דורכמאכען, אום צו דערגרייכען אין 1793 די גענצליכע אָבשאפונג פון אַלע פעאָדאַלע רעכטע אָהן אירגענד וועלכע אויסקויף־געלדער!

אָבער לאָמיר פאר דעם מאָמענט טהאָן, ווי די מענשען אין 1789 האָבען געטהאָן. יעדער איינער איז געווען פול מיט שמחה נאָך יענער זיצונג. יעדער איינער האָט זיך גראטולירט מיט יענער סאַנט באַרטאָלאָמעער־נאכט, אין וועלכער עס זייַ־נען פערברענט געוואָרען אַלערליי פעאָדאַלע מיסברויכונגען. דאָס בעווייזט, ווי וויכטיג עס איז אין דער צייט פון א רעוואָלוציאָן

אנצוערקענען אָדער, ווענינסטענס, צו פּראָקלאַמירען א נייעם פּרינציפּ. קוריערען זיינען געשיקט געוואָרען פון פּאַריז, טראָגענ־דיג די גרויסע נייעס אין יעדען ווינקעל פון פראנקרייך: „אַלע פעאָדאַלע רעכטע זיינען אָבגעשאַפט!“ ווייל אזוי האָט מען פער־שטאַנען די בעשליסע פון דער נאַציאָנאַל־פערזאמלונג, און אזוי איז דאָס פעסטגעשטעלט געוואָרען אין דעם ערשטען ארטיקעל פון דער רעװאָלוציאָן פון דעם 5טען אויגוסט. אַלע פעאָדאַלע רעכטע אָבגעשאַפט! קיין מעשר מעהר! קיינע רענט מעהר! קיינע אָבצאָהלונגען מעהר ביין פערקויף פון א ירושה! קיינע צאָהלונגען מעהר דורך ארבייט! די יאגד־געזעצע אָבגעשאַפט! פערשוואונדען זיינען די טויבען־הייזער! יעדער סאָרט פויגעל איז פריי פאר יעדען! ניטאָ מעהר קיין אדעל, קיין פּריווילי־גירטע פּערזאָן פון אירגענד וועלכען סאָרט! יעדער איינער איז גלייך פאר דעם ריכטער, וואָס ווערט אויסערוועהלט פון אַלעמען!

ווענינסטענס אזוי איז די ארבייט פון דעם 4טען אויגוסט פערשטאַנען געוואָרען אין די פּראָווינצען. און איידער די רעװאָלוציאָנען פון דעם 5טען און 11טען אויגוסט זיינען פערעפענט־ליכט געוואָרען; איידער די גרענעץ־ליניע פון דעם, וואָס מוז ווערען אויסגעקויפט און וואָס ניט, איז קלאָר אָנגעצייכענט גע־וואָרען — לאַנג פאר דעם, איידער דיזע האַנדלונגען און ענטזאַ־גונגען זיינען פאָרמולירט געוואָרען אין געזעץ־פּאַראַגראַפען, האָבען שלוחים פאַרנאַנדערגעטראָגען דיזע גוטע נייעס צווישען די בויערען. פון יענער צייט אָן, צו דער בויער איז געשאָסען געוואָרען, צו ניט, ער האָט שוין פאר קיין זאך ניט געצאָהלט.

דער בויערען־אויפשטאַנד האָט דארום אָנגענומען זיך מיט א נייעם כח. ער האָט זיך פערשפּרייט דורך די פּראָווינצען זאָגאָר אין אַזעלכע, ווי ברעטאָן, וועלכע איז ביז דאַן געבליבען רוהיג. און אויב די לאַנד־אייגענטהימער האָבען געפאָדערט אירגענד וועלכע אָבצאָהלונגען, זיינען די בויערען אוועק צו זייערע שלע־סער און האָבען פערברענט אַלע ביכער און לאַנד־רעדזשיסטערס. זיי האָבען ניט געקוקט אויף די בעשליסע פון 4טען אויגוסט און

האָבען ניט געמאַכט קיין אונטערשיעד צווישען די רעכטע, וועלכע זיי דאַרפען עס ערשט נאָך אויסקויפען, און צווישען די אָבגעשאַפענע רעכטע, דערצעהלט דער היסטאָריקער דיו שאַטע־ליער. איבעראַל, איבער גאַנץ פראַנקרייך, זיינען די טויבען־הייזער און די אַנדערע וואַלד־פויגעל פערניכטעט געוואָרען. אין די דערפער האָבען די בויערען זיך זאַט געגעסען מיט זיי, און זיי האָבען אויך בעזיץ גענומען פון דעם לאַנד, וועלכעס האָט פריהער געהערט צו די דאָרף־געמיינדען, איידער די פּריצים האָבען עס פערכאַפּט פאַר זיך.

אָט דאַן האָט מען אין איסט־פראַנקרייך גענקאָנט זעהן דאָס, וואָס האָט שפּעטער מעהר אָדער וועניגער פּאַסירט איבער גאַנץ פראַנקרייך. — נעמליך, די מיטעלקלאַס, שטעלענדיג זיך געגען די בויערען, צו גונסטען פון די לאַנד־אייגענטהימער. ליבעראַלע היסטאָריקער האָבען געמאַכט אַ שווייג וועגען דעם, אָבער דאָס איז אַ פאַקט פון דער העכסטער וויכטיגקייט, אויב מען וויל פערשטעהן די געשיכטע פון די פאָלגענדע אייניגע יאָהר.

מיר האָבען געזעהן, דאָס דער בויערען־אויפשטאַנד האָט דערגרייכט זיין העכסטע מאַכט אין דאָפין און אין איסט־פראַנקרייך אין אַלגעמיין. די רייכע און די לאָרדען זיינען געלאָפען פון פראַנקרייך, ווי פון אַ פייער. נעקער האָט זיך בעקלאָגט, דאָס ער האָט געמוזט אויסשטעלען זעקס טויזענד פּאַספּאָרטען אין דעם משך פון צוויי וואָכען צו די רייכסטע איינוואוינער פון לאַנד. די שווייץ איז געוואָרען איבערפילייצט פון זיי.

אָבער די מיטעלקלאַס־מענשען, וועלכע זיינען פערבליבען, האָבען זיך אַליין בעוואַפענט און אָרגאַניזירט זייער מיליץ; און די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג האָט באַלד אָנגענומען אַ שטרענגען געזעץ געגען די בויערען (אויגוסט 10). אונטער דעם אויסרייד, דאָס דער אויפשטאַנד איז די אַרבייט פון רויבער, האָט זי געגעבען די מוניציפּאַליטעטען די ערלויבנים אַרויסצורופען די סאָל־דאַטען, אָוועקצונעהמען די וואַפען פון די אַלע, וואָס האָבען ניט קיין מלאכה און קיין היים, פונאַנדערצוטריבען די באַנדעס און

צו האנדלען געגען זיי העכסט שטרענג. די מיטעלקלאס פון דעם דאפין־געגענד האט שטארק פראפיטירט פון דיעזע געזעצע. ווען חברות פון בויערען אין אויפשטאנד זיינען דורכגעגאנגען דורך בורגונד, פערברענענדיג די שלעסער, האבען די מיטעל־קלאס־מענשען אין די שטעדט און אין די דערפער זיך פעראייניגט געגען זיי. איינע פון די בויערען־באנדעס איז בעזיעגט געווארען אין קארמאטין דעם 27טען יולי, ווען צוואנציג פון זיי זיינען געטוידטעט געווארען און זעכציג זיינען גענומען געווארען געפאנגען. אין קלוני זיינען געוועןן א הונדערט געטוידטעטע און הונדערט און זעכציג געפאנגענע. די שטאדט מאקאן האט גע־פיהרט א ריכטיגע מלחמה מיט די בויערען, וועלכע האבען זיך ענטזאגט צו צאהלען מעשר צו די פריסטער און זיי האבען אויפ־געהאנגען צוואנציג פון זיי: צוועלף בויערען זיינען אויפגעהאנגען געווארען אין דואי. אין ליאן האבען די מיטעלקלאס־מענשען, פיהרענדיג א מלחמה מיט די בויערען, געטוידטעט אכציג פון זיי און זעכציג גענומען געפאנגען. אין דאפין איז דער מעיאר געגאנגען איבער'ן גאנצען לאנד, אויפהענגענדיג די רעבעלישע בויערען.*) די שטאדט מילהאד האט אפעלירט צו די נאכבאר־שטעדט, איינלאדענדיג זיי זיך צו בעוואפענען געגען די רויבער און געגען די, וועלכע ענטזאגען זיך צו צאהלען די שטייערען.

---

*) נאך די מפלה פון די צוויי גרויסע בויערען־באנדעס, איינע פון וועלכע האט געסטראשעט צו אטאקירען דעם שלאס אין קארמאטין, און די צווייטע — די שטאדט קלוני; און נאכדעם, ווי א בעשטראפונג פון א שרעקליבער שטרענגקייט איז אויסגעפיהרט געווארען אויף די בויערען, איז די מלחמה נאך אימער אנגעגאנגען, אבער שוין ניט אויף אן ארגאניזירטען שטייגער, דערצעהלען די היסטאקער בושעז און ראא. „ווי עס איז, האט די שטענדיגע קאמיטע אין מאקאן זיך אונגעזעצליך געבילדעט אין א געריכט, אויף וועמעס בעפעהל צוואנציג פון דיעזע אונגליקליכע בויערען זיינען הינגעריכטעט געווארען פאר דעם פערברעכען פון הונגער און פאר דאס, וואס זיי האבען רעבעלירט געגען דעם מעשר און די פעאדאלע געזעצע“. איבעראל איז דער אויפ־

אין קורצען, מיר זעהען פון דיעזע איינינע האנדלונגען, ווערמעס צאָהל עס וואָלט אונז לייכט געווען צו פערמעהרען, דאָס וואו דער אויפשטאנד איז געווען מעהר שטארק און געוואָלדיג, דאָרט האָבען די מיטעלקלאס־מענשען עס אונטערנומען צו דער־שטיקען איהם. און זיי וואָלטען אָהן צווייפעל דערצו שטארק געהאָלפען, ווען די נייעס, וואָס איז געקומען פון פאריז נאָך דער נאכט פון 4טען אויגוסט, וואָלט ניט געגעבען א נייעם אימפעט צו דעם אויפשטאנד.

דער בויערען־אויפשטאנד איז געוואָרען אביסעל שטילער נור אין סעפטעמבער און אָקטאָבער, אפשר צוליעב די נויטווענ־דיגקייט פון אַקערען די פעלדער. אָבער אין יאנואר, 1790, דערוויסען מיר זיך פון א בעריכט פון דער פעאָדאלער קאָמיטע, דאָס דער בויערען־אויפשטאנד האָט זיך אָנגעהויבען גאָר מיט פרישער קראפט, וואהרשיינליך צוליעב די פאָדערונג, אז זיי זאָלען מאכען זייערע איינצאָהלונגען. די בויערען האָבען מעהר ניט געוואָלט וויסען פון דעם חילוק, וואָס די נאציאָנאל־פערזאמ־

שטאנד ארויסגערופען געוואָרען דורך האנדלונגען פון מינדערער וויכ־טיגקייט, דורך סכסוכים מיט'ן פריץ וועגען א פעלד אָדער א קוואל, און אין איין פלאץ זיינען איינינע בויערען אויפגעהאנגען געוואָרען צוליעב איינינע קליינע גנבות. די פאמפלעטען פון יענער צייט, וועלכע די היסטאָריקער בושעז און ראָא האָבען נאָכגעקוקט, דערצעהלען, דאָס דער געריכט פון דואי האָט בעפוילען צוועלף פיהרער פון די באנדעס היינצוריכטען. די קאָמיטע פון די וואהל־מענער (מיטעלקלאס־מענשען) אין ליאָן האָט ארויסגעשיקט א ראָטע סאָלדאטען פון די פריוויליגע פון דער נאציאָנאל־גווארדיע געגען די בויערען. איין פאמפלעט פון יענער צייט שטעלט פעסט, דאָס דיעזע קליינע ארמיי האָט אין איין שלאכט גע'הרג'עט 80 פון דיעזע זאָגענאנטע רויבער און האָט גענומען זעכציג געפאנגען. דער מעיאָר פון דאפין, אָן דער שפיצע פון א קערפערשאפט פון מיטעלקלאס־מיליץ, האָט מארשירט איבער'ן לאנד און געהאלטען אין איין הענגען און שיסען די אויפשטענדיגע בויערען. (בושעז און ראָא. צווייטער באנד, זייטע 245).

לונג האָט געמאַכט צווישען די אָבצאָהלונגען פאַר לאַנד און די אָבצאָהלונגען פאַר פערזענליכע דיענסטע, און זיי האָבען געמאַכט אַן אויפשטאַנד מיט דעם צוועק גאָר ניט צו צאָהלען.

מיר וועלען זיך צוריקקעהרען צו דיעזען געגענשטאַנד אין פאָלגענדע קאַפּיטלען.

אכטצעהנטער קאפיטעל.

די פעאָדאַלע רעכטע בלייבען זוי געוועזען.

די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג און די פעאָדאַלע פריווילעגיען. — די רעשטלעך פון לייב־אייגענשאַפט. — די פערפליכטונגען צום פעאָדאַלען הערשער. — די הערשער ווילען צוריקציהען זייערע פערשפּרעכונגען. — די קירכען־אָבצאָהלונגען אָבגעשאַפט אין דער טהעאָריע, אָבער ניט אין דער פּראַקטיקע. — די ענטוויקלונג פון די בויערען. — יאַגד־געזעצע. — פעאָדאַלע רעכטע. — נור פּערזענליכע דינסטבאַרקייט אָבגעשאַפט. — אַנדערע אָבצאָהלונגען בלייבען. — דאַס אויסקויפען פון לאַנד אונמעגליך. — די ווירקונג פון דער אונקלאָהרקייט פון די בעשליסע פון דער פערזאַמלונג. — די בעשטימונגען פון אויגוסט דעם 4טען, 1789, דאַרפען ניט גענומען ווערען בוכשטעבליך. — די בויערען ענטזאַגען זיך צו צאָהלען. — דער קעניג דער מיטעלפּונקט פון פעאָדאַליזם. — די טאַקטיק פון דער פערזאַמלונג. — איהרע בעשליסע ענדליך פערעפענטליכט דורך דעם קעניג.

ווען די פערזאַמלונג איז ווידער צוזאַמענגעקומען אויגוסט דעם פינפטען, אום צו פערפאַסען, אין דער פאָרמע פון רעזאָלוציאָנען, דעם צעטעל פון ענטזאַגונגען, וועלכע זיינען געמאַכט געוואָרען אין דער היסטאָרישער נאַכט פון דעם 4טען, דאַן האָט איינער געקאָנט זעהן, ביז צו וועלכען גראַד די פערזאַמלונג איז געוועזען אויף דעם צד פון אייגענטהום, און ווי אַזוי זי האָט זיך פאָרגענומען צו פערטהיידיגען יעדען איינציגען פון די מאַטעריעלע פאָרטהיילע, וועלכע האָבען געהאַט אַ שייכות מיט יענע

פעאַראַלע פּריווילעגיען, און וועלכע זי האָט עס געמאַכט אַזאַ אַנשטעל אויפצוגעבען מיט אייניגע שטונדען פריהער.

עס זיינען נאָך דאַן פערבליבען אין פראַנקרייך אונטער פערשיעדענע נעמען רעשטלעך פון דער אַלטער לייב־אייגענ־שאַפט.*) עס זיינען נאָך געווען בויערען, וועלכע זיינען געווען לייב־אייגענע אין דעם אמת'ן זין פון וואָרט. זיי האָבען ניט געטאָרט פערקויפען זייער אייגענטהום, אויך ניט איבערלאָזען זייער ירושה אויסער צו די קינדער זייערע, וועלכע האָבען געלעבט מיט זיי. זיי זיינען דאַרום געבליבען צוגעשמידט צו דער ערד **). וויפיעל פון זיי זיינען דאָס דאַן געווען אין אַזאַ לאַגע ווייסען מיר ניט גענוי, אָבער מען גלויבט, אַז די צאָהל, וואָס באַנערף גיט אָן, דריי הונדערט טויזענד, איז אַ העכסט וואהרשיינליכע.

אחוץ דיעזע לייב־אייגענע זיינען דאָרט אויך געווען אַ גרויסע צאָהל פרייע בויערען און אויך פרייע שטאָדט־מענשען, וועלכע זיינען דאָך געהאַלטען געוואָרען אונטער אַ פערזענליכער פערפליכטונג אָדער צו זייערע פריהערדיגע הערען, אָדער צו

---

*) דער געמיינשאַפטליכער אויזוועז, מיל, וויין־פּרעס א. ז. וו., געהערענדיג צום פּריץ, האָט דער בויער געמוזט בעצאָהלען פאַר זייער געברויך, אַחוץ דעם, וואָס ער האָט געמוזט ליידען אַ גרויסען פערלוסט אין נאַהרונג, קאָרן און ווייץ.

**) אָט דאָס זיין צוגעבונדען צום באָדען, דאָס איז עס, וואָס איז דער סאַמע תוך פון לייב־אייגענשאַפט. וואו די לייב־אייגענשאַפט האָט עקזיסטירט פאַר אייניגע יאָהרהונדערטע, האָבען די פּריצים אויך אָרויסגעקראָגען פון שטאַאַט רעכטע איבער דער פּערזאָן פון דעם לייב־אייגענעם, וואָס האָט געמאַכט די לייב־אייגענשאַפט (אין רוסלאַנד, למשל, ביין אָנפאַנג פון 18טען יאָהרהונדערט) פאַר אַ לאַגע, וואָס איז געווען זעהר עהנליך צו שקלאַפעריי, און אין דער געוועהנליכער שפּראַך פון דער צייט איז עס טאַקע ממש מעגליך געווען צו פערביטען און צונויפמישען לייב־אייגענשאַפט מיט שקלאַפעריי.

די אייגענטהימער פון לאנד, וועלכע זיי האבען אדער אבגע־קויפט אדער געהאט אויף פאכט.

עס ווערט געשאצט, דאס אלס א כלל, האבען די פריווי־לעגירטע קלאסען — דער אדעל און פריסטערטהום — געהאט א העלפט פון לאנד פון יעדען דארף; אבער דאס אחוץ דיעזע לאנד, וואס איז געווען זייער אייגענטהום, האבען זיי נאך אויך געהאט פערשיעדענע פעאדאלע רעכטע איבער די לאנד, וואס די בויערען האבען געהאט. קליינע אונטערנעהמער זיינען זאגאר דאן שוין געווען אין א גרויסער צאהל אין פראנקרייך, אבער פון דיעזע זיינען געווען זעהר ווייניגע, וועלכע האבען ניט געמוזט פאר דעם בעזיץ־רעכט געבען דעם פריץ פערשיעדענע אבצאה־לונגען. כמעט אלע האבען געמוזט עפעס אבצאהלען אדער אין געלד אדער אין א טהייל פון זייער תבואה צו דעם אדער יענעם פריץ.

דיעזע פערפליכטונגען זיינען געווען זעהר פערשיעדענ־ארטיג, אבער זיי קענען אייגעטהיילט ווערען אין 4 קלאסען: 1) די פערזענליכע פערפליכטונגען, אפט שטארק ערניעדריגענדע — אן איבערבלייבעכץ פון לייב־אייגענשאפט; 2) אבצאה־לונגען פון אלערליי סארטען אין געלד, אין סחורה אדער אין ארבייט, וועלכע האבען געקומט פאר א ווירקליכע אדער בלויז כלומרשט'דיגע אבטרעטונג פון לאנד; 3)פערשיעדענע צאה־לונגען, וואס זיינען געווען דער רעזולטאט פון דעם פריץ'ס מאנאפאליען; דאס הייסט, דער פריץ האט ארויפגעלעגט פער־שיעדענע שטייערען אויף די יעניגע, וועלכע האבען זיך בענוצט מיט זייערע מארקעטס אדער מיט זייערע מאסען, מילען, וויינ־פרעסען, געמיינשאפטליכע אויוועגס און אנדערע זאכען; און 4) דער פריץ האט געהאט דאס אויסשליסליכע רעכט צו מאכען יאגד איבער זיין לאנד און איבער דאס לאנד פון זיינע נאכבאר־בויערען, און אויך דאס רעכט פון צו האלטען טויבען־הייזער און קראליק־פלעצער, און מיט דיעזער פריווילעגיע איז אויך געווען פערבונדען א גרויסער כבוד, נאך וואס די פריצים האבען זעהר געגארט.

אלע דיעזע רעכטע זיינען געווען זעהר ניט קיין אנגענעהמע, און האבען דעם בויער זעהר טהייער געקאסט, ווען זאגאר דעם פריץ האבען זיי ווייניג אדער גאר ניט איינגעבראכט. און עס איז א פאקט, וועלכען באנסערף בעטאנט זעהר שטארק אין זיין מערקווירדיגען ווערק „די אונבעקוועמליכקייטען פון די ריכטיגע פעאדאלען“, דאס זייט 1776 האבען די פעראָרימטע פריצים און בעזונדערס זייערע פערוואלטער אנגעהויבען ארויסצוקווע־טשען וויפיעל עס איז נור מעגליך געווען פון די פארמערס, די טענענטס און פון די בויערען אין אלגעמיין. אין 1786 איז געמאכט געוואָרען א שטארקע רעוויזיע פון די לאנד־רעגיסטערס מיט דעם צוועק צו פערגרעסערען די פעאדאלע אבצאהלונגען.

די פערזאמלונג, אלזא, נאכדעם, ווי זי האט ערקלעהרט זיך פאר די אבשאפונג פון די אלע איבערגעבליבענע רעשטליך פון דעם פעאדאל־סיסטעם, איז געבליבען טאקע הינטערשטעליג, ווען עס איז געקומען די פראגע פון צו געבען אויסדרוק דיעזע ענטזאגונגען אין דער געשטאלט פון געשריעבענעם געזעץ.

עס האט אויסגעזעהן, דאס, ווען די פריצים האבען אויפ־געאפפערט זייער פעאדאלעם רעכט, וואס איז געווען בעקאנט אונטער'ן נאמען „די טוידטע האנד“, איז דאך שוין גאר ניט געווען וואס צו ריידען וועגען דעם. זיי האבען בעדארפט נור אויסדריקען זייער ענטזאגונג אין דער פארמע פון א פעסט־געשטעלטע ערקלעהרונג. אבער זאגאר וועגען דעם האט מען אויפגעהויבען א דיסקוסיאן. זיי האבען פרובירט צו מאכען אן אונטערשיעד צווישען די פערזענליכע „טוידטע האנד“, וועלכע דארף אבגעשאפט ווערען אהן אירגענד וועלכען אויסלייז־געלד, און צווישען דער אבצאהלונג, וואס האט געהאט א שייכות מיט דעם געקויפטען אדער געפאכטעטען לאנד: די לייב־אייגענע פון דיעזען קלאס קענען זיך אליין אויסקויפען. און ווען די פער־זאמלונג האט ענדליך בעשלאסען אבצושאפען, אהן אירגענד־וועלכען אויסקויף־געלד, אלערליי רעכטע און אבצאהלונגען, סיי אזעלכע, וואס האבען געהאט א שייכות מיט דער פערזאן און סיי די פון לאנד, האבען זיי עס אזוי געטהאן, דאס אלעס

איז געבליבען דונקעל און אין צווייפעל, בעזאָנדערס אין יעדען פאַל, ווען עס איז געווען שווער אָבצוזונדערען די רעכטע פון דער „טוידטער האנד“ און פון די פעאָדאַלע רעכטע אין אַלגעמיין.

דאָס זעלבע קווענקלען־זיך איז אויך פאָרגעקומען איבער דער פראַגע פון די אַלערליי אָבצאָהלונגען צו דער קירכע. עס איז בעקאַנט, דאָס די קירכען־אָבצאָהלונגען האָבען אָפט דערגרייכט ביז צו א פינפטעל אָדער זאָגאַר צו א פערטעל פון דער גאַנצער תבואה, און דאָס די פריסטער האָבען זאָגאַר געפאָדערט א חלק פון אַלע גראָזען און ניס, וואָס די בויערען האָבען צונויפגעקליבען. דיעזע אָבצאָהלונגען זיינען געלעגען, ווי א שווערע משא אויף די בויערען ; בעזאָנדערס אויף די מעהר אָרימע. נון, דעם 4טען אויגוסט האָט דער פריסטערטהום ערקלעהרט זיין ענטזאַגען זיך פון די אַלע אָבצאָהלונגען, מיט דעם תנאי, אַז דיעזע אָבצאָהלונגען זאָלען אויסגעלייזט ווערען דורך א געוויסע געלד־סומע. נור אַזוי ווי ער האָט ניט אָנגעגעבען די תנאים, אונטער וועלכע די אויסקויפונג זאָל פאָרקומען, אויך ניט, ווי אַזוי, אויף וועלכען אופן דאָס וועט אויסגעפיהרט ווערען, איז דיעזע ענטזאַגונג געווען ניט מעהר, ווי די ערקלעהרונג פון א פּרינציפּ. דער פריסטערטהום איז מרוצה געוואָרען אויף דעם אויסקויף פון זיינע רעכטע. ער האָט ערלויבט די בויערען אויסצוקויפען זיך פון צו געבען מעשר, ווען זיי ווינשען עס, און צו דעבאַטירען איבער'ן פּרייז מיט די, וואָס זיינען געווען בערעכטיגט צו דעם מעשר. אָבער דעם 6טען אויגוסט, ווען עס איז פאָרגעשלאָגען געוואָרען צו פערפאַסען רעזאָלוציאָנען אין בעטרעף צו מעשר, איז פאָרגעקומען א שוויריגקייט. עס זיינען געווען מעשר־רעכטע, וועלכע די פריסטער האָבען פערקויפט אין דעם משך פון די יאָהרהונדערטע צו פּריוואַט־מענשען. פאַר אַזעלכע מעשר־אָבצאָהלונגען, ווי דיעזע, איז דאָס אויסלייז־געלד בעטראַכט געוואָרען אַלס אַבסאָלוט נויטיג, אום אויפרעכט צו ערהאַלטען דאָס רעכט פון אייגענטהום פאַר דעם לעצטען קויפער. נאָך ערגער ווי דאָס : די מעשר וואָס די בויערען האָבען געצאָהלט צו די גלחים, איז געשילדערט געוואָרען אין דער

פערזאמלונג פון געוויסע רעדנער, אלס ט א ק ס ע, וואָס די נאציאָן צאָהלט פאר די אויפהאלטונג פון פריסטערטהום. און ביסלעכווייז, אין דעם משך פון דער דיסקוסיאָן, האָט געהערשט די מיינונג, דאָס עס קען נור דאן זיין א פראגע פון אויפגעבען די מעשר־אָבצאָהלונג, ווען די נאציאָן זאָל זיך אונטערנעהמען צו צאָהלען א געוויסען געהאלט די גלחים. דיעזע דיסקוסיאָן האָט געדויערט 5 טעג, ביז דעם 11טען, און דאן האָבען אייניגע פריסטער, אונטערשטיצט פון עטליכע ארטשבישאָפען ערקלעהרט זייער ענטזאגען זיך פון דעם מעשר, און פערלאָזען זיך אין גאנצען אויף דאָס רעכט־געפיהל און גרויסמוטה פון דער נאציאָן.

עס איז דארום בעשלאָסען געוואָרען, דאָס דער מעשר, וואָס איז געצאָהלט געוואָרען דעם פריסטערטהום, זאָל אָבגע־שאפט ווערען; נור ביז עס וועלען געפונען ווערען מיטלען פון אנדערע קוועלען, ווי צו בעזאָרגען די אויסגאבען פון רעליגיאָן, זאָל דער מעשר געצאָהלט ווערען ווי פריהער. וואָס אָנבעלאנגט דעם מעשר־רעכט, וואָס איז פער־קויפט געוואָרען פון פריהער צו פריוואט־מענשען, מוז ער אונ־בעדינגט אויסגעקויפט ווערען.

מען קען זיך פאָרשטעלען, וואָס פאר א ביטערע ענטטוי־שונג דאָס איז געווען פאר די דאָרף־בעפעלקערונג, און וואָס פאר אן אורזאכע פון רוהע־שטערונגען. אין דער טהעאָריע איז דער מעשר געווען אָבגעשאפט, אָבער אין דער ווירקליכקייט איז ער אויפגעמאָהנט געוואָרען, ווי אין די פריהערע צייטען. „ביז ווי לאנג?“ — האָבען געפרעגט די בויערען. און דער ענטפער איז געווען: „ביז מיר וועלען געפינען אנדערע מיטלען צו צאָהלען די גלחים!“ און אזוי ווי די פינאנסען פון קעניגרייך זיינען געוואָרען פון שלעכט ערגער, זיינען די בויערען געווען בערעכ־טיגט אין זייער צווייפעל, אויב דער מעשר וועט גאר ווען־עס־איז אָבגעשאפט ווערען. די אונטערברעכונג פון דער ארבייט און די רעוואָלוציאָנערע אגיטאציאָן האָבען, נאטירליך, געשטערט די

אויפמאַהנונג פון שטייערען, וועהרענד די קאָסטען פון דעם נייעם געזעץ און דער נייער אדמיניסטראציאָן האָבען געמאכט דיזע אויפמאַהנונג נאָך שווערער. דעמאָקראַטישע רעפאָרמען קאָסטען זעהר טהייער און עס איז נור מיט דער צייט, ווען א נאציאָן אין רעוואָלוציאָן איז פעהיג צו בעצאָהלען די קאָסטען פון איהרע רעפאָרמען. דערוויי'ל האָט דער בויער געמוזט צאָהלען דעם מעשר, און ביז 1791 זיינען זיי אויפגעמאָהנט געוואָרען פון איהם אויף א זעהר שטרענגען אופן; און אזוי ווי ער האָט ניט געוואָלט צאָהלען, זיינען געמאכט געוואָרען געזעצע אויף געזעצע, דעקרעטען אויף דעקרעטען פון דער פערזאמלונג געגען די ניט־צאָהלער.

דאָס זעלבע איז אויך אָנוועדבאר אויף די יאגד־געזעצע. אין דער נאכט פון אויגוסט דעם 4טען האָבען די אדעל־לייט זיך ענטזאגט פון זייערע יאגד־רעכטע. אָבער ווען עס איז געקומען צו דער פאָרמולירונג פון דעם, וואָס איז גערעדט געוואָרען, האָט מען דערזעהן, אז דאָס וואָלט געמיינט צו געבען די יאגד־רעכטע צו יעדען איינעם. דאן האָט די פערזאמלונג עס צוריקגעצויגען און האָט נור אויסגעשפרייט דאָס רעכט פון יאגד אויף אלע אייגענטהימער, אָדער ריכטיגער אויף די אייגענטהימער פון גרונד און באָדען, אז זיי זאָלען האָבען דאָס יאגד־רעכט אויף זייערע אייגענע לענדער. אָבער אויך דאָ האָבען זיי געלאָזען גאנץ דונקעל די פאָרמולע, ביי וועלכער זיי האָבען זיך אָבגע־שטעלט. די פערזאמלונג האָט אָבגעשאפט דאָס אויסשליסליכע רעכט פון יאגד אין די ניט־ארומגעצוימטע וועלדער, אָבער זיי האָבען געזאָגט, דאָס יעדער אייגענטהימער האָט א רעכט צו פערניכטען אָדער פעראורזאכען דורך אנדערע די פערניכטונג נור אויף זיין גע'ירש'ענטען לאנד פון אלערליי זאָרטען פויגעל. האָט דיזע בערעכטיגונג אויך געהערט צו די פאָרמער? עס איז צווייפעלהאפט. די בויערען אָבער האָבען ניט געווארט און האָבען אויך ניט געפאָדערט די ערלויבנים פון די כיטרע אדוואָקאטען. גלייך נאָך דעם 4טען אויגוסט האָבען זיי אָנגעהויבען צו מאכען יאגד אויף די פויגעל, וואָס האָבען געהערט ביז דאן צום פריץ.

נאָך דעם, ווי זיי האָבען געזעהן פיעלע יאָהרען זייערע תבואות פערניכטעט פון די פויגלען, האָבען זיי אַליין איצט אָנגעהויבען פערניכטען זייערע קליינע פערניכטער, ניט וואַרטענדיג אויף קיינעמס ערלויבנים.

ענדליך, וואָס אַנבעטרעפט דעם סאַמע תוך, די גרויסע פראַגע, וועלכע האָט אזוי שטאַרק אינטערעסירט מעהר ווי צוואַנציג מיליאָן פראַנצויזען — די פעאָדאַלע רעכטע — האָט די פערזאַמלונג, פאָרמולירענדיג אין רעזאָלוציאָנען די ענטזאַגונגען פון דער נאַכט פון 4טען אויגוסט, בענוגענט זיך בלויז מיט דער ערקלערונג פון אַ פּרינציפּ.

„די נאַציאָנאַלע פערזאַמלונג פערניכטעט גענצליך דעם פעאָדאַל־סיסטעם“, זאָגט דער ערשטער פּאַראַגראַף פון די רעזאָלוציאָנען פון דעם 5טען אויגוסט. אָבער די נאָכפאָלגענדע פּאַראַגראַפען פון דעם 5טען ביז דעם 11טען אויגוסט ערקלערען, דאָס נור דער פערזענליכער דיענסט, וואָס איז ערניעדריגענד פאַר די מענשליכע ווירדע, זאָל גענצליך פערשווינדען. *אַלע אַנדערע אָבצאָהלונגען, וואָס עס זאָל ניט זיין זייער אָבשטאַמונג אָדער נאַטור, פערבלייבען.* זיי קענען ווען־עס־איז אויסגעקויפט ווערען, אָבער עס איז גאָר ניט געוועזן אין די רעזאָלוציאָנען פון אויגוסט, וואָס זאָל אָנווייזען, ווען און אונטער וועלכע אומשטענדען דאָס קען געטהאָן ווערען. קיין, קיין זאַך ניט, אויסער דעם נאַקעטען פּרינציפּ, און דערווייל האָט דער בויער געמוזט צאָהלען, ווי פריהער.

עס איז געווען נאָך עטוואָס ערגערעס אין דיזע רעזאָלוציאָנען פון אויגוסט, 1789. זיי האָבען געעפענט אַ וועג פאַר אַ געזעץ, דורך וועלכען דאָס אויסקויפען זאָל געמאַכט ווערען אונמעגליך, און דיזער איז טאַקע אָנגענומען געוואָרען פון דער פערזאַמלונג זיעבען מאָנאַטען שפּעטער. אין מאָנאַט פעברואַר, 1790, האָבען זיי עס געמאַכט פאַר אונמעגליך פאַר'ן בויער אויסצוקוי-

פען זיין לאַנד, ווייל צוזאַמען מיט דעם האָבען זיי אויך ארויפגעצוואונגען דעם אויסקויף פון אַלע לאַנד־רענטען, פערזענליכע און זאַכליכע. מ. סאַגנאַן האָט בעמערקט אויף זייטע 90 פון זיין אויסגעצייכענטען געשיכטליכען ווערק, דאָס דעמעניער האָט שוין פאָרגעשלאָגען דעם 5טען אָדער 7טען אויגוסט אזא מין געזעץ. און די פערזאַמלונג, ווי מיר וועלען עס זעהען, האָט געמאַכט אַ געזעץ אין פעברואר, 1790, לויט וועלכען עס איז געוואָרען אונמעגליך אויסצוקויפען די אָבצאָהלונגען אויפ'ן לאַנד, ניט אויסקויפענדיג צוגלייך די פערזענליכע דיענסטע, כאָטש דיעזע זיינען שוין געוועזען אָבגעשאַפט זייט דעם 5טען אויגוסט, 1789.

פול מיט ענטהוזיאַזמוס, מיט וועלכען פאַריז און פראַנקרייך האָבען אויפגענומען די נייעס פון יענער גאַנץ־נאַכטיגער זיצונג פון דעם 4טען אויגוסט, האָבען די היסטאָריקער ניט געגעבען קיין גענוגענדע פראָמינענץ צו די בעגרענצונגען, מיט וועלכע די פערזאַמלונג האָט ארומגערינגעלט דעם ערשטען פאַראַגראַף פון איהר דעקרעט. זאָגאַר לואי בלאַן, וועלכער גיט יאַ אַ בעגריף פון דעם סאָרט רעזאָלוציאָנען, וואָס זיינען אָנגענומען געוואָרען אין אויגוסט, זעהט אויס, ווי ער האָט מורא צו פערניכטען די שעהנע לעגענדען, און ער היפּט איבער די רעזאָלוציאָנען אָדער ער שטרענגט זיך אָן זיי צו ענטשולדיגען מיט דער ערקלערונג, דאָס „דער לאָגישער גאַנג פון פאַקטען אין דער געשיכטע איז ניט אַזוי ראַשיג, און ווירקליך זעהר ווייט פון דעם, ווי די פון די אידעען אין קאָפּ פון דעם דענקער“. אָבער דער פאַקט בלייבט, דאָס דיזע אונבעשטימטקייט, דיזע צווייפעל, דיזעם קווינקלען זיך, וועלכע די פערזאַמלונג האָט צוגעוואָרפען די בויערען, ווען זיי האָבען פערלאַנגט געזעצע, קלאָרע און פינקטליכע, צו פערניכטען די אַלטע מיסברויכונגען, זיינען געוואָרען די אורזאַכען פון יענע שרעקליכע קעמפּפע, וועלכע האָבען פאַסירט אין די פאָלגענדע פיער יאָהר. און ביז די ארויסווייזונג פון די זשיראָנדיסטען, איז די פראַגע פון די פעאָדאַלע רעכטע ניט ארויפגעקומען מוטהיג און אין איהר גאַנצען אומפאַנג, אין דעם זין פון דעם

ערשטען פאראגראף פון דער רעזאָלוציאָן פון דעם 4טען אויגוסט.*)

עס איז קיין פעולה ניט איצט, אויף דער ווייטקייט פון אַ הונדערט יאָהר, צו האָבען טענות געגען די נאציאָנאל־פערזאמלונג. ווירקליך די פערזאמלונג האָט געטהאָן אַלעס, וואָס מען האָט געקענט ערוואַרטען פון אַ פערזאמלונג פון אייגענטהימער און פון מיטעל־קלאַס מענשען, וואָס זיינען געוועזען גוט אָב. אפשר האָט זי געטהאָן נאָך מעהר. זי האָט ארויסגעגעבען אַ פּרינציפּ, און אזוי טהוענדיג, האָט זי געמאכט מעגליך די ווייטערע פאַסירונגען. אָבער עס איז זעהר וויכטיג צו נעהמען אין אָנבעטראַכט דיזע בעגרענצונגען, וואָרים, אויב דער פאראגראף, וואָס האָט ערקלעהרט די גענצליכע פערניכטונג פון דעם פעאָדאַל־סיסטעם, זאָל גענומען ווערען בוכשטעבליך, קענען מיר ניט פערשטעהן ריכטיג די פיער יאָהר פון רעוואָלוציאָן, וועלכע פאָלגען און נאָך

---

*) בושעז און ראוקס, אין זייער געשיכטע פון דעם פּאַרלאַמענט אין דער פראַנצויזישער רעוואָלוציאָן זעהען אין די ענטזאַגונגען פון דעם 4טען אויגוסט נור די קאָנצעסיאָנען, וועלכע זיינען געוואָרען אַ נויטוועגדיגקייט דורך די דעבאַטען וועגען „די דעקלעראַציאָן פון די רעכטע פון די מענשען". די מאַיאָריטעט, זייענדיג צו גונסטען פון דיעזער ערקלעהרונג, וואָלט איהר וואוט אונפעהלבאַר געבראַכט מיט זיך די אָבשאַפונג פון די פּריווילעגיען. עס איז אויך אינטערעסאַנט צו נאָטירען, ווי אַזוי מאַדאַם עליזאַבעטה האָט געמעלדעט איבער די פאַסירונגען פון דער נאַכט פון דעם 4טען אויגוסט צו איהר פריינדין, מאַדאַם דע מאָמבעלס. „דער אַדעל", שרייבט זי, „מיט אַן ענטהוזיאַזמוס, וואָס איז ווירדיג פאַר אַ פראַנצויזישע האַרץ, האָט זיך ענטזאַגט פון אַלץ, פון זיינע פעאָדאַלע רעכטע, פון זיינע יאַגד־רעכטע. דאָס פישען וועט אויך זיין איינגעשלאָסען, גלויב איך. דער פּריסטערטהום האָט זיך אויך ענטזאַגט פון אַלע זיינע רעכטע. דיעזער דעקרעט איז צושיקט געוואָרען איבער אַלע פּראָווינצען. איך האָף אַז דאָס וועט מאַכען אַ סוף צום ברענען פון שלעסער. זיי האָבען פערברענט שוין זיעבעציג."

מעהר די קעמפפע, וועלכע האָבען אויסגעבראָכען אין סאַמע מיטען פון דער קאָנווענציאָן אין 1793.

דאָס וועהרען זיך געגען דיזע רעזאָלוציאָנען איז געוועזן גע־וואַלדיג. אויב זיי האָבען ניט געקענט צופריעדען שטעלען די בויערען, און אויב זיי זיינען געוואָרען דער סיגנאַל פאַר אַ מעכ־טיגע אויפלעבונג פון די בויערען־אויפשטענדע, האָבען זיי אָבער פאַר'ן אדעל, פאַר'ן פריסטערטהום און פאַר'ן קעניג בעדייטעט דאָס ענדע פון קירכע און אָדעל. פון יענעם טאָג אָן האָט זיך אָנ־געפאַנגען די שטילע אגיטאַציאָן, וועלכע האָט מעהר און מעהר אויפגעקאָכט אָהן אָן אונטערברעכונג און מיט אַלץ אַ מעהר און מעהר וואַקסענדען ברען געגען די רעוואָלוציאָן. די פערזאַמלונג האָט געגלויבט, אַז זי קען בעשיצען די רעכטע פון לאַנד־אייגענ־טהום; און אין געוועהנליכע צייטען וואָלט אַ געזעץ פון דיזען סאָרט דערגרייכט זיין צוועק. אָבער אין די דערפער האָבען די מענשען פערשטאַנען, דאָס די נאַכט פון דעם 4טען אויגוסט האָט דערלאַנגט אַ געוואַלדיגען קלאַפּ די אַלע פעאָדאַלע רעכטע, און דאָס די רעזאָלוציאָנען פון דעם 5טען ביז דעם 11טען אויגוסט האָבען אוועקגענומען זיי פון די לענדלאָרדס, כאָטש עס איז בע־שלאָסען געוואָרען, אַז דער בויער מוז דיזע רעכטע אויסקויפען. דער אַלגעמיינער גייסט פון דיזע רעזאָלוציאָנען, וועלכער האָט איינגעשלאָסען די אָבשאַפונג פון מעשר, פון די יאַגד־רעכטע און אַנדערע פריווילעגיען, האָבען קלאָר געציינט דעם פאָלק, דאָס די אינטערעסען פון פאָלק זיינען איבער די רעכטע, וועלכע די איי־גענטהימער האָבען געקענט זיך ערווערבען אין דעם משך פון דער געשיכטע. זיי האָבען ענטהאַלטען די פערדאַמונג, אין דעם נאָ־מען פון גערעכטיגקייט, פון די אַלע גע'ירש'ענטע פריווילעגיען פון פעאָדאַליזמוס. און פון דאַן אָן האָט שוין קיין זאַך ניט גע־קאָנט צוריק לעבעדיג מאַכען דיזע רעכטע אין דעם מח פון דעם בויער.

די בויערען האָבען פערשטאַנען, דאָס יענע רעכטע זיינען געוועזן פערדאַמט צום טויט און זיי האָבען ריכטיג געטהאָן, ווען זיי האָבען זיך ענטזאַגט זיי אויסצוקויפען. זיי האָבען גאַנץ

פשוט אויסגעהערט צו צאָהלען. אָבער די פערזאמלונג, ניט האָבענדיג דעם מוטה אָבצושאפען די פעאָדאַלע רעכטע גאָר אין גאַנצען, און אויך ניט דעם וואונש אויסצוארבייטען א מעטהאָדע פון אויסקויף, וואָס די בויערען זאָלען עס קענען אָננעהמען, האָט זי בעשאפען אויף דיזען אופן יענע צווייַדייטיגע צושטענדע, וועלכע האָבען עס געמוזט פיהרען צו א בירגער־קריעג איבער גאַנץ פראַנקרייך. פון איין זייט האָבען די בויערען פערשטאַנען, דאָס זיי דאַרפען קיין זאַך ניט אויסקויפען, אויך גאָר ניט בעצאָהלען; דאָס די רעוואָלוציאָן דאַרף נור ווייטער אָנגעהן, אום אָבצושאפען די פעאָדאַלע רעכטע אָהן אירגענד וועלכען אויסקויף. פון דער אַנדערער זייט האָבען די רייכע מענשען פערשטאַנען, דאָס די רעזאָלוציאָנען פון אויגוסט האָבען דערווייל נאָך גאָר ניט אָבגעשאַפט א חוץ „די טויטע האַנד“־אָבצאָהלונגען און די געאָפפערטע יאַגד־רעכטע. און אַזוי, ווען זיי וועלען זיך אַלע א קעהר טהאָן צו דער קאָנטר־רעוואָלוציאָן און צום קעניג, אלס איהר רעפּרעזענטאַנט, וועלען זיי אפשר קענען אויספיהרען צו בלייבען ביי זייערע פעאָדאַלע רעכטע און ביי זייער לאַנד, וואָס זיי און זייערע עלטערען האָבען, אונטער פערשיעדענע אויסריידען, גערויבט פון די דאָרף־קאָמונען.

דער קעניג, וואהרשיינליך, אויף דעם ראַטה פון זיינע ראַטהגעבער, האָט זעהר גוט בעגריפען די ראָליע, וואָס איז איהם געווען פאָרגעצייכענט אין דער קאָנטר־רעוואָלוציאָן, אלס א מיטעלפונקט פאַר די פערטהיידיגונג פון די פעאָדאַלע פריווילעגיען, און ער האָט זיך געאיילט צו שרייבען צום ארטש־בישאָף אַרלעס, דאָס ער וועט קיינמאָל ניט געבען זיין הסכמה, סיידען אונטער צוואַנג, צו די רעזאָלוציאָנען פון אויגוסט. „דער אָפפער פון די ערשטע צוויי שטענדע איז זעהר שעהן“, האָט ער ערקלעהרט, „אָבער איך קען עס נור בעוואונדערען. איך וועל קיינמאָל ניט איינווילליגען צו דער רואינירונג פון מיין פריסטערטהום און מיין אַדעל. איך וועל ניט געבען מיין בעוויליגונג צו דעקרעטען, וועלכע זאָלען זיי פערניכטען.“

און ער האָט פאָרטגעזעצט צו ענטזאַגען זיין צושטימונג, ביז

ער איז געפיהרט געוואָרען נאָך פאריז אלס געפאנגענער פון פאָלק. און ווען ער האָט שוין זאָגאר געגעבען זיין איינשטימונג, האָט ער געטהאָן אלעס, בשותפות מיט דעם פריסטערטהום און די מיטעל־קלאַסען, אום אויסצודריקען זיין איינשטימונג אין אזא פאָרם, אז די רעזאָלוציאָנען פון דער פערזאמלונג זאָלען בלייבען א טויטער בוכשטאב.

מיין פריינד דזשיימס גיליאם, וועלכער איז געווען אזוי פריינדליך צו לייענען מיין מאנוסקריפט, האָט געמאכט א בעמער־קונג צו דער פראגע וועגען דער איינשטימונג צו די רעזאָלוציאָנען פון אויגוסט דעם 4טען, און איך גיב איהר דאָ אין גאנצען, ווי ער האָט איהר אָנגעשריבען:

„די פערזאמלונג פון יענער צייט האָט געהאטביידעס, אי א קאָנסטיטואירענדע און אי א געזעצגעבענדע מאכט. און זי האָט איינציגע מאָל ערקלעהרט, דאָס איהרע אויפטהועכצען אלס קאָנ־סטיטואירענדע מאכט, זיינען גאנץ אונאבהענגיג פון דער קעניג־ליכער אויטאָריטעט; נור די געזעצע האָבען זיך גענויטיגט אין דעם קעניג'ס הסכמה. (מען האָט זיי גערופען דעקרעטען פאר דער הסכמה און געזעצע נאָכדעם).

„די אויפטהועכצען פון 4טען אויגוסט זיינען געווען פון א קאָנסטיטואירענדען כאראקטער: די פערזאמלונג האָט זיי אויס־געדריקט, אלס רעזאָלוציאָנען, אָבער זי האָט ניט געדענקט פאר איין מאָמענט, דאָס עס איז נויטיג צו קריגען די ערלויבנים פון קעניג צו ערקלערען, דאָס די פריווילעגירטע פערזאָנען האָבען זיך ענטזאגט פון זייערע פריווילעגיען. דער כאראקטער פון דיזע רע־זאָלוציאָנען — אָדער פון דיזער רעזאָלוציאָן, ווייל איין מאָל האָ־בען זיי גערעדט פון דעם אין מעהרצאָהל און אַן אנדערש מאָל אין איינצעל־צאָהל — איז אָנגעצייגט אין דעם לעצטען פאראגראף, וועלכער לויטעט: די נאציאָנאלע פערזאמלונג וועט זיך גלייך פערנעהמען נאָך דער קאָנסטיטוציאָן, מיט דער פערפאסונג פון געזעצע פאר די ענטוויקלונג פון די פרינ־ציפען, וועלכע זי האָט אָנגענומען מיט דער איצ־טיגער רעזאָלוציאָן, און וועלכע וועט גלייך צושיקט ווערען דורך

די הערערן דעפּוטאַטען איבער אַלע פּראָווינצען.״ עס איז געווען דער 11טער אויגוסט, ווען די פּובליצירונג פון דיזע רעזאָלוציאָנען איז ענדליך און בעשטימט אַנגענומען געוואָרען. צו דער זעלבער צייט האָט די פערזאַמלונג געגעבען דעם קעניג דעם טיטעל: „דער צוריקברענגער פון פראַנצויזישער פרייהייט“, און האָט בעשלאָסען, דאָס אַ תפלה זאָל געזונגען ווערען אין דער קירכע פון פּאַלאַץ.

„דעם 12טען אויגוסט איז דער פּרעזידענט פון דער פערזאַמלונג (לע שאַפּעליער) אַוועק פרעגען דעם קעניג, ווען ער וועט אויפנעהמען די פערזאַמלונג פאַר די תפלה. דער קעניג האָט געענפערט, אַז דאָס וועט זיין דעם 13טען, מיטאָג־שטונדע. דעם 13טען איז די גאַנצע פערזאַמלונג אַוועק צום פּאַלאַץ. דער פּרעזידענט האָט געהאַלטען אַ רעדע. ער האָט ניט אויף דאָס מינדעסטע פערלאַנגט קיין הסכמה. ער האָט ערקלערט דעם קעניג, וואָס די פערזאַמלונג האָט געטהאָן, און האָט איהם געמעלדעט וועגען דעם נייעם טיטעל, וואָס די פערזאַמלונג האָט איהם געגעבען. לואי דער 16טער האָט געענטפערט, אַז ער נעהמט אָן דעם טיטעל מיט דאַנקבאַרקייט; ער האָט גראַטולירט די פערזאַמלונג און אויסגעדריקט זיין צוטרוי צו איהר. דאַן איז די תפלה געפּראַוועט געוואָרען אין קירכע.

„עס האָט גאַנץ ווייניג אויסגעמאַכט, וואָס דער קעניג האָט געשריבען אין געהיים צו דעם אַרטש־בישאָף און אויסגעדריקט אַ גאַנץ אַנדער מיינונג: געראַדע דאַן האָבען נור עפענטליכע פערזאַמלונגען געהאַט אַ ווערדע.

„דערפאַר איז ניט געווען די קלענסטע *עפענטליכע* אָפּאָזיציאָן פון דעם קעניג אין דעם משך פון די ערשטע טעג געגען די רעזאָלוציאָנען פון דעם 4טען אויגוסט.

„נור שבת, דעם 12טען, ווען מען האָט זיך פּראַאינטערעסירט מיט די רוהע־שטערונגען, וועלכע זיינען פאָרגעקומען איבער גאַנץ פראַנקרייך, האָט די פּאַרטיי פון די „פּאַטריאָטען“ גערעכענט, אַז, אום צו מאַכען אַ סוף צו זיי, איז נויטיג צו מאַכען אַן ערנסטע ערקלערונג פון די רעזאָלוציאָנען פון 4טען אויגוסט,

און צוליעב דיזען צוועק האָט די מאַיאָריטעט בעשלאָסען, אז די רעזאָלוציאָנען זאָלען פּרעזענטירט ווערען צום קעניג פאר זיין הסכמה, כאָטש די קאָנטר־רעוואָלוציאָנערען זיינען געווען געגען דעם, ווייל דיזע האָבען געוואָלט, אז מען זאָל גאָר פערגעסען אָן דיזע רעזאָלוציאָנען.

„דאָך דעם 14טען אויגוסט, אם מאָנטאג, האָבען די „פּאַטריאָטען" איינגעזעהען, אז דאָ קען זיין א מיספערשטענדניס איבער דעם וואָרט הסכמה. פונקט ביי דיזען פונקט האָט די פערזאמלונג דיסקוטירט דעם „פּאַרליגענדען וועטאָ" פון קעניג, און בארנאוו האָט ערקלעהרט, דאָס דער וועטאָ קען ניט אָנגעווענדעט ווערען אויף די רעזאָלוציאָנען פון דעם 4טען אויגוסט. מיראבאָ האָט ערקלערט דאָס זעלבע. „די רעזאָלוציאָנען פון 4טען אויגוסט", האָט ער געזאָגט, „זיינען אָנגענומען געוואָרען פון דער קאָנסטיטואירענדער מאכט, און דארום קענען זיי ניט זיין אונטערוואָרפען דער הסכמה. די רעזאָלוציאָנען פון 4טען אויגוסט זיינען ניט קיין געזעצע, נור פּרינציפּען און קאָנסטיטוציאָנעלע פונדאמענטען. דערפאר, ווען איהר שיקט נאָך א הסכמה פאר די רעזאָלוציאָנען פון דעם 4טען אויגוסט, איז דאָס געווען בלויז פאר די פּובליצירונג, פאר די עפענטליכע ערקלערונג." און שאפּעליער האָט טאקע פאָרגעשלאָגען, אז דאָס וואָרט „הסכמה" און אלץ וואָס געהערט צו דיזע רעזאָלוציאָנען, זאָל פערביטען ווערען אויף דעם וואָרט „פּובליצירונג", און ער האָט צוגעלעגט: איך בעהויפּטע, אז עס איז נוצלאָז צו קריגען די קעניגליכע הסכמה פאר דאָס, וואָס ער האָט שוין געגעבען זיין ריכטיגע צושטימונג ווי דורך דעם בריעף, וואָס ער האָט מיר געשיקט, ווען איך האָב געהאט די עהרע צו זיין דער פאָרשפּרעכער פון דער פערזאמלונג, ווי אויך ביי די ערנסטע האנדלונג פון גוטסקייט און דורך די תפלה, וואָס איז געפּראוועט געוואָרען אין קעניג'ס קירכע.

„עס איז דארום פאָרגעשלאָגען געוואָרען צו דעקרעטירען, אז די פערזאמלונג זאָל אָבלעגען די וועטאָ־פראגע, ביז עס וועלען פּובליצירט ווערען די רעזאָלוציאָנען פון 4טען אויגוסט דורך דעם

קעניג. (גרויסער טומעל און אונאָרדנונג.) די זיצונג האָט זיך געענדיגט אָהנע צו קומען צו אירגענד אַ בעשלוס.

„דעם 15טען איז געוועזען ווידער אַ דיסקוסיאָן און אָהן רעזולטאַטען. דעם 16טען און 17טען זיינען אַנדערע זאַכען דיסקוטירט געוואָרען. די נאָכפאָלגערשאַפט צום טהראָן איז געוועזען די פראַגע.

„ענדליך, דעם 18טען, איז אָנגעקומען דעם קעניג'ס ענטפער. ער האָט גוטגעהייסען דעם אַלגעמיינעם גייסט פון די רעזאָלוציאָנען פון 4טען אויגוסט, אָבער עס זיינען געוועזען אייניגע, צו וועלכע ער האָט נור געקענט האַלב צושטימען, און ער האָט געענדיגט מיט די ווערטער: „דערפאַר בין איך מרוצה צו די גרעסטע צאָהל פון דיעזע רעזאָלוציאָנען, און איך וועל זיי סאַנקציאָנירען, ווען זיי וועלען אויסגעדריקט ווערען, אלס געזעצע." דיעזער ענטפער האָט ארויסגערופען גרויסע אונצופריעדענהייט. עס איז נאָך אַמאָל ווידערהאָלט געוואָרען, דאָס אַלעס, וואָס מען האָט פערלאַנגט פון קעניג איז צו פובליצירען דיעזע רעזאָלוציאָנען, פון וואָס ער האָט זיך ניט געקענט ענטזאַגען. הערענדיג די שפּראַך פון די רעדנער פון דער פערזאַמלונג, האָט לואי דער 16טער געוואוסט, דאָס ער מוז נאָכגעבען. אָבער וועהרענד ער האָט נאָכגעגעבען, האָט ער זיך אָנגעהויבען צוטשעפּען צו ווערטער. ער האָט געשיקט צום פּרעזידענט דעם 20טען סעפּטעמבער פאָלגענדען ענטפער: „איהר האָט מיך געבעטען פאַר מיין סאַנקציאָן צו די רעזאָלוציאָנען פון דעם 4טען אויגוסט... איך האָב אייך דאַן מיטגעטהיילט די קריטיק, צו וועלכער זיי זיינען אונטערוואָרפען... איצט פערלאַנגט איהר פון מיר צו פובליצירען דיעזע זעלבע דעקרעטען; פובליצירונג אָבער געהערט נור צו געזעצע. אבער איך האָב שוין געזאָגט, דאָס איך בין איינפערשטאַנען מיט דעם אַלגעמיינעם גייסט פון דיעזע רעזאָלוציאָנען... איך געה בעפעהלען זייער פובליצירונג דורך דאָס גאַנצע לאַנד. איך צווייפעל ניט, דאָס איך וועל קענען געבען מיין הסכמה צו אַלע געזעצע, וועלכע איהר וועט פערפאַסען איבער

די פערשיעדענע ענינים, וואס זיינען ענטהאלטען אין דיעזע רעזאלוציאנען.

„אויב די רעזאלוציאנען פון אויגוסט דעם 4טען האבען ענטהאלטען ניט בלויז פרינציפען אדער טעאריען, אויב מיר זוכען אין זיי פראקטישע געזעצע, איז עס אזוי, ווייל דאס מוז זיין דער כאראקטער פון דיעזע רעזאלוציאנען, אזוי קלאר בעצייכענט פון דער פערזאמלונג אין פאראגראף 19. דעם 4טען אויגוסט האט די פערזאמלונג פראקלאמירט, אין פרינציפ, די פערניכטונג פון דער פעאדאלער סיסטעם; און עס איז געווען צוגעלעגט, דאס די פערזאמלונג וועט אויך פערפאסען די געזעצע, פאר די אנווענדונג פון דעם פרינציפ, און דאס זיי וועלען מאכען דיעזע געזעצע, ווען די קאנסטיטוציאן וועט זיין פערטיג. מיר קענען פארווארפען דער פערזאמלונג דיזע מעטהאדע, אויב מיר ווינשען עס, אבער מיר מוזען צוגעבען, דאס זי האט קיינעם ניט גענארט, און האט אויף קיין פאל ניט געבראכען איהר ווארט, ווען זי האט ניט געמאכט גלייך קיין געזעצע, ווייל זי האט פערשפראכען זיי צו מאכען ערשט נאך דער קאנסטיטוציאן. אבער איינמאל איז די קאנסטיטוציאן געווען פארטיג, האט די פערזאמלונג זיך בעדארפט אויפלייזען און איבערגעבען איהר ארבייט צו דער לעגיסלאטיווער פערזאמלונג.“

דיעזע בעמערקונג פון דזשיימס גיליאם ווארפט א נייע ליכט אויף די טאקטיק פון דער גרינדונגס-פערזאמלונג. ווען די מלחמה געגען די שלעסער האט אויפגעהויבען די פראגע פון פעאדאלע רעכטע, האט די פערזאמלונג געהאט פאר זיך צוויי וועגען: אדער זי האט געקענט אויסארבייטען וועלכען-עס-איז פלאן פון געזעצע וועגען פעאדאלע רעכטע, פלענער, וועלכע עס וואלטען גענומען מאנאטען, אדער בעסער, יאהרען צו דיסקוטי־רען, און זעהענדיג די פערשיעדענהייט פון מיינונגען איבער דיעזען געגענשטאנד, וואלט די פערזאמלונג זיך געווים צושפאל־טען; אדער די פערזאמלונג האט זיך געקענט בענוגענען מיט דעם פארשלאגען פון א פרינציפ, וועלכער זאל דיענען אלס פונדאמענט פאר די פערפאסונג פון די צוקינפטיגע געזעצע.

עס איז געווען דיעזער צווייטער וועג, וואס די פערזאמלונג האט אנגענומען. זי האט זיך געאיילט צו קאמפּילירען אין עטליכע זיצונגען די רעזאלוציאנען, וועלכע דער קעניג האט געמוזט פערעפענטליכען. און אין די פּראווינצען האבען דיעזע ערקלערונגען פון דער פערזאמלונג אזוי א טרייסעל געטהאן די פעאדאלע סיסטעם, דאס אין פיער יאהר שפּעטער האט די קאנווענציאן געשטימט פיר די גענצליכע אבשאפונג פון די פעאדאלע רעכטע אהן אירגענד וועלכען אויסקויף. צי דאס איז פאראויסגעזעהען געווען צי ניט, דאס וויסען מיר ניט, אבער דיעזער וועג איז, נאך אלעמען, געווען דער בעסטער.

נײנצעהנטער קאפּיטעל.

די ערקלערונג פון מענשען־רעכטע.

די מיינונג און בעדייטונג פון דער „ערקלעהרונג". — דער פּוסטער איז די „דעקלערײשאָן אָוו אינדעפּענדענס" פון די פּעראײניגטע שטאַאטען. — איהרע חסרונות. — איהר אײנפלוס. — „די אײנ־לײטונג" צו דער קאָנסטיטוציאָן.

עטליכע טעג נאָך דעם, ווי עס איז אײנגענומען געוואָרען די באסטיל, איז צוזאַמענגעקומען די קאָנסטיטוציאָנס־קאָמיטע פון דער נאַציאָנאַל־פערזאמלונג, אום צו דיסקוטירען איבער „די ערקלערונג פון די רעכטע פון מענש און בירגער". דער געדאַנק פון ארויסצוגעבען אזא ערקלערונג, וועלכער האָט געשטאַמט פון דער בעריהמטער „דעקלערײשען אָוו אינדעפּענדענס" פון די פּעראײניגטע שטאאטען, איז געווען א גאַנץ ריכטיגער. וויבאלד א רעוואָלוציאָן האָט זיך דערנאָהענט צו איהר ענדע, פון וואָס עס האָט געמוזט קומען א פאָלשטענדיגע ענדערונג אין די פּער־העלטניסע צווישען די שיכטען פון דער געזעלשאַפט, איז עס געווען גאַנץ ריכטיג צו ערקלערען איהרע אלגעמײנע פּרינצי־פּען, אײדער דיזע ענדערונג איז אויסגעדריקט געוואָרען אין דער פאָרמע פון א קאָנסטיטוציאָן. אויף אזא אופן וואָלטען די גרויסע מאַסען געקאָנט זעהען, ווי אזוי די מינאָריטעטען האָבען בעגריפען די רעוואָלוציאָן, און צו וועלכע נײע פּרינציפּען זיי האָבען גערופען דאָס פאָלק צום קאַמפּף.

דיזע ערקלעהרונג האָט ניט געדאַרפט בעשטעהט פון בלויז שעהנע פראַזען; זי האָט בעדאַרפט זײן א קורצער סך הכל פון

דער צוקונפט, וועלכע מען האָט גערעכענט צו ערקעמפּפען ; און אונטער דער ערנסטער פאָרם פון אַן ערקלערונג פון רעכטע, געמאכט פון אַ גאַנצען פאָלק, האָט דיזע ערקלערונג בעדאַרפט האָבען די בעדייטונג פון אַ פאָלקס־שבועה. פּראָקלאַמירט אין איינינע ווערטער, האָבען די פּרינציפּען, וועלכע זיי האָבען געהאַלטען ביין אָנווענדען אין דער פּראַקסיס, בעדאַרפט אויפבלאָזען דעם פאָלק׳ס קוראַזש. עס איז אימער אידעען, וועלכע רעגיערען די וועלט, און גרויסע אידעען, פּרעזענטירט אין אַ שטאַרקער פאָרם, האָבען אימער געהאַט אַ שליטה אויף דעם מענשליכען מח. ווי די ריכטיגקייט איז, האָבען די יונגע נאָרד־אַמעריקאַנישע רעפּובליקאַנער, אין דער צייט, ווען זיי האָבען בעאַבזיכטיגט צו ערקעמפּפען זייער אונאבהענגיגקייט, אַרויסגעלאָזען געראַדע אַזעלכע ערקלערונגען, און זייט דאַן איז „די דעקלערײשאָן אָוו אינדעפּענדענס" געוואָרען דער טשאַרטער, מען וואָלט געמעגט זאָגאַר זאָגען, די עשרת הדברות פון דער יונגער נאָרד־אַמעריקאַנישער נאַציאָן.*)

---

*) „ווען אין דעם משך פון מענשליכע פּאַסירונגען", האָט ערקלעהרט די דעקלערײשאָן אָוו אינדעפּענדענס פון די פעראייניגטע שטאַאַטען, „עס ווערט נויטיג פאַר איין פאָלק אויפצולייזען זיינע פּאָליטישע פערבינדונגען, וועלכע האָבען איהם פעראייניגט מיט אַ צווייטען, און אָנצונעהמען צווישען די מעכטע פון דער ערד די בעזונדערע און גלייכע שטעלונג, צו וואָס די געזעצע פון דער נאַטור און פון דער נאַטור׳ס גאָט בערעכטיגען איהם, פאָדערט די אַנשטענדיגע אַכטונג צו די מיינונגען פון דער מענשהייט, דאָס ער זאָל ערקלעהרען די אורזאַכען, וועלכע צווינגען איהם צו דיעזער אָבזונדערונג.

„מיר האַלטען דיעזע וואַהרהייטען צו זיין בעשײנפּערליך, דאָס אַלע מענשען זיינען בעשאַפען געוואָרען גלייך, דאָס זיי זיינען בעגאַבט פון זייער בעשעפער מיט געוויסע רעכטע, וועלכע טאָרען ניט אָוועקגענומען ווערען פון זיי, דאָס צווישען דיעזע רעכטע זיינען: ל ע ב ע ן, פרייהייט, און דאָס שטרעבען נאָך גליק ; — דאָס אום צו

פאָלגליך, אַזוי גיך, ווי די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג האָט נאָמינירט אַ קאָמיטע פאַר די פאָרבערייטונגס־ארבייט צו דער קאָנסטיטוציע, איז עס גלייך געוואָרען קלאָר, אַז עס איז נויטיג צו פערפאַסען אַן ערקלערונג פון די מענשען־רעכטע, און די ארבייט האָט זיך אָנגעפאַנגען נאָך דעם 14טען יולי. די קאָמיטע האָט זיך גענומען אלס אַ מוסטער די אונאבהענגיגקייטס־ערקלערונג פון די פעראייניגטע שטאַאטען, וועלכע איז שוין געוואָרען בעריהמט זייט 1776, אלס אַ בעקענטניס פון דעם דעמאָקראטישען פרינציפּ. אונגליקליכערווייזע זיינען קאָפּירט געוואָרען אויך איהרע חסרונות; דאָס הייסט, פּונקט ווי די אמעריקאַנער קאָנסטיטוציאָנאַליסטען, פערזאמעלט אין קאָנגרעס אין פילאַדעלפיא, האָט די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג פון פראנקרייך ניט דערלאָזען אין איהר ערקלערונג קיין איינציגע אָנדייטונג ווע־

פערזיכערען דיעזע רעכטע, ווערען איינגעפיהרט רעגיערונגען צווישען מענשען; און דיעזע ציהען זייער גערעכטע מאַכט פון דער איינווילליגונג פון די רעגיערטע, דאָס ווען אירגענד וועלכע רעגיערונגס־פאָרמע ווערט די צושטערערין פון דיעזע צוועקען, איז עס דאָס רעכט פון פאָלק צו ענדערען אָדער אָבצושאַפען איהר גאָר אין גאַנצען, און צו גרינדען אַ נייע רעגיערונג, בויענדיג איהר פונדאַמענט אויף אַזעלכע פּרינציפּען, און אָרגאַניזירענדיג איהר מאַכט אויף אַזאַ אופן, וועלכער זאָל פאַר זיי אויסזעהן דער סאַמע בעסטער פאַר זייער זיכערהייט און גליק (די ערקלעהרונג, געמאַכט אין פילאַדעלפיאַ, דעם 4טען יולי, 1776). דיעזע ערקלעהרונג שטימט זיכער ניט מיט די קאָמוניסטישע שטרעבונגען, וועלכע זיינען פּראָקלאַמירט געוואָרען פון צאָהלרייכע גרופּען פון בירגער אין יענער צייט. אָבער זי דריקט אויס און ווייזט אָן גאַנץ קלאָהר זייערע אידעען וועגען דער פּאָליטישער פאָרם, וועלכע זיי האָבען געוואונשען צו עררייכען, און דיעזע ערקלעהרונג האָט עס בעגייסטערט די אַמעריקאַנער מיט דעם שטאָלצען גייסט פון אונאַבהענגיגקייט.

גען די עקאָנאָמישע פערהעלטניסע צווישען די בירגער. זי האָט זיך בענוגענט מיט דער פעסט־שטעלונג פון דער גלייכהייט פון אלע פאַר'ן געזעץ, פון דעם רעכט פון דער נאַציאָן צו געבען זיך אירגענד אַ רעגיערונג, וואָס זי ווינשט פאר זיך, און פון די קאָנ־סטיטוציאָנעלע פרייהייטען פון דעם איינצעלנעם. וואָס אנבע־טרעפט אייגענטהום, האָט די פראנצויזישע ערקלערונג גענומען גוט אין אכט פעסטצושטעלען זיין „אונבעריהרבארען, היילינען" כאַראַקטער. און זי האָט נאָך צוגעלייגט, דאָס „קיינער קען ניט גערויבט ווערען פון זיין אייגענטהום, אויב עס איז ניטאָ פאר דעם קיין גרונד פון עפפענטליכער נויטווענדיגקייט, געזעצליך פעסטגעשטעלט, און נור אונטער דער בעדינגונג פון אַ גערעכטער און פריהעריגער בעלוינונג". דערמיט איז אָבגעלייקענט געוואָ־רען דאָס רעכט פון די בויערען אויפ'ן לאַנד און די אָבשאַפונג פון די אָבצאָהלונגען, וועלכע האָבען געשטאַמט פון דעם פע־אָדאַליזם.

די מיטעל־קלאַס האָט אויף דיזען אופן ארויסגעלאָזען איהר ליבעראלע פראָגראם פון גלייכהייט פאַר'ן געזעץ אין אלע רעכט־ליכע ענינים און פון אַ רעגיערונג, וואָס ווערט קאָנטראָלירט פון דער נאַציאָן, און וועלכע עקזיסטירט נור דורך איהר ווילען. און, ווו אין אלע מינימום־פראָגראמען, האָט דאָס שוין במילא גע־מיינט, אז די נאַציאָן טאָר ניט געהן ווייטער; זי טאָר ניט אָנ־ריהרען דאָס רעכט פון אייגענטהום, וואָס איז עטאַבלירט פון פעאָדאַליזם און קעניגליכען דעספאָטיזם.

עס איז וואהרשיינליך, דאָס ווערהענד די דיסקוסיאָנען, וועלכע זיינען ענטשטאַנען ביי דער פערפאסונג פון דער ערקלע־רונג פון די מענשען־רעכטע, זיינען פאָרגעבראַכט געוואָרען מאַנכע אידעען פון אַ סאָציאַלען און אויסגלייכענדען כאַראַק־טער. אָבער מיר געפינען פון זיי קיין סליאַד ניט אין דער ער־קלערונג פון 1789 *). ס י ו'ס פאָרשלאַג, דאָס „אויב מענשען

*) אין אַמעריקאַ האָבען די בעפעלקערונגען פון געוויסע שטאַ־טען געפאָדערט דאָס רעכט פון דער גאַנצער נאַציאָן אויף דאָס גאַנצע

זיינען ניט גלייך אין מיטלען, דאָס הייסט, אין עשירות, גייסט און כח, מיינט עס נאָך ניט, אז זיי דאַרפען אויך בלייבען אונגלייך אין רעכטע", זאָגאַר דיזע אידעע, אזוי געמעסיגט אין איהרע פאָרדערונגען, קען מען ניט געפינען אין דער ערקלערונג פון 1789. אָנשטאָט די אויבען־דערמאָנטע ווערטער פון ס י ה, איז דער ערשטער פאַראַגראַף פון דער ערקלערונג פערפאַסט, ווי פאָלגט: „מענשען ווערען געבאָרען און לעבען פריי און גלייך אונטער די געזעצע. סאָציאַלע אויסצייכנונגען קענען נור עטאַבלירט ווערען אויף די גרינדע פון אַלגעמיינער ניצליכקייט"; וואָס מיינט, אז סאָציאַלע אויסצייכנונגען קענען עטאַבלירט ווערען דורך דעם געזעץ אין די אינטערעסען פון דער געזעלשאַפט און מיט דער הילפע פון דיזער פיקציע ווערט געעפענט א טיר פאַר אַלערליי אונגלייכהייטען.

בסך הכל, ווען מיר לייענען היינט „די ערקלעהרונג פון די רעכטע פון מענש און בירגער", זיינען מיר גענייגט צו צווייפלען, אויב דיזע ערקלערונג האָט ווירקליך געהאַט דעם איינפלוס איבער די מחות פון די מענשען פון יענער צייט, ווי די היסטאָריקער דערצעהלען עס. עס איז קלאָר, דאָס דער ערשטער פאַראַגראַף, וועלכער שטעלט פעסט די גלייכהייט פון רעכטע פאַר אַלע מענשען; דער זעקסטער פאַראַגראַף, וועלכער זאָגט, דאָס דער געזעץ זאָל זיין „דערזעלבער פאַר אַלע" און דאָס „אַלע בירגער" האָבען דאָס רעכט צו קאָאָפּערירונג, פערזענליך אָדער דורך זייערע רעפּרעזענטאַנטען אין איהר פאָרמירונג; פאַראַגראַף 10, לויט וועלכען קיינער דאַרף ניט פערפאָלגט ווערען צוליעב זיינע מיינונגען, אויב זייער אויסדרוק שטערט ניט די עפענטליכע אָרדנונג, עטאַבלירט פון געזעץ; און ענדליך דער 12טער פאַראַגראַף, וועלכער ערקלערט, דאָס „די עפענטליכע געוואַלד איז איינגעפיהרט פאַר דעם פאָרטהייל פון אַלע — ניט פאַר דעם

לאַנד. אָבער דיעזע אידעע, וועלכע איז אַזאַ געפעהרליכע פון דעם מיטעלקלאַס־שטאַנדפּונקט, איז אויסגעשלאָסען געוואָרען פון דער אונאַבהענגיגקייטס־ערקלעהרונג פון די פעראייניגטע שטאַאַטען.

ספעציעלען געברויך פון די יעניגע, צו וועמען דיזע געוואלד איז פערטרויט" — דיזע אלע פעסטשטעלונגען, געמאכט אין דער מיטע פון א גוזעלשאפט, וואו די פעאדאלע אונטערטהעניגקייט האט נאך עקזיסטירט און וועהרענד די קעניגליכע פאמיליע האט זיך נאך געהאלטען פאר די אייגענטהימערין פון פראנקרייך, האָ־בען געמאכט געוויס א פאלשטענדיגע רעוואלוציאן אין די מענש־ליכע מחות.

אבער עס איז אויך זיכער, דאס די ערקלערונג פון 1789 וואלט קיינמאל ניט געהאט דעם איינפלוס, וואס זי האט געהאט שפעטער אין דעם משך פון דעם 19טען יאהרהונדערט, ווען די רעוואלוציאן וואלט שטעהן געבליבען ביי דיזער ערקלערונג פון דעם מיטעל־קלאס־ליבעראליזם. גליקליכערווייזע איז די רעוואָ־לוציאָן אוועק פיעל ווייטער. אן צוויי יאָהר שפעטער, אין 1791, ווען די נאציאנאל־פערזאמלונג האט פערפאסט איהר קאנסטיטוט־ציאן, האט זי צוגעגעבען צו דער „ערקלעהרונג" אן „איינלייטונג צו דער קאנסטיטוציאן", וועלכע האט שוין ענטהאלטען פאל־גענדע ווערטער: „די נאציאנאלע פערזאמלונג... שאפט אב אונ־ווידעררופליך די אינסטיטוציאנען, וועלכע זיינען שעדליך דער פרייהייט און דער גלייכהייט פון רעכטע". און ווייטער: „עס עקזיסטירט שוין מעהר ניט קיין אדעל, קיינע לארדען־קלאס, קיינע ירושה־טיטלען, קיינע אויסצייכנונגען פון קלאסען, קיין פעאדאלע סיסטעם, קיינע געערבטע געריכטס־טיטלען. אויך זיינען מעהר ניטא קיינע טיטלען, און קיינע פריווילעגיען, וועלכע זיינען ארויסגעקומען פון זיי; אויך קיין אדעל־קלאס אדער אירגענד אנדערע אזעלכע קארפאראציאנען, וועלכע האבען געפאדערט בעווייזע פון נאבעלקייט, אום אריינצוקומען אין זיי, אדער דעקאראציאנען פאר די אויסצייכנונג פון געבורט, און אויך קיין אנדערע איבער־גרויסקייט אחוץ יענע פון די עפענטליכע בעאמטע אין דער צייט, ווען זיי פיהרען אויס זייער פונקציאן. עס זיינען מעהר ניטא קיינע צעכען, קיינע קארפאראציאנען פון פראפעסיאנען, קינסטע און מלאכות

(דער מיטעלקלאס-אידעאל פון דעם שטאאט'ס אלמעכטיגקייט זעהט זיך קלאהר אין דיעזע צוויי פאראגראפען). דאס געזעץ אנערקענט ניט מעהר ניט קיין רעליגיעזע שבועות און אויך קיין אנדערע פערפפליכטונג, וועלכע זאל זיין להיפך צו די נאטור-געזעצע און צו דער קאנסטיטוציאן."

ווען מיר בעדענקען, דאס דיעזע ארויספאדערונג איז געשליידערט געווארען אין דעם פנים פון אן אייראפא, וועלכע איז נאך געווען איינגעוויקעלט אין די פינסטערנים פון אן אלמעכטיגען קעניגטהום און פון פעאדאלע אונטערטהעניגקייט, פערשטעהען מיר, ווארום די פראנצויזישע ערקלעהרונג פון די רעכטע פון מענשען, וועלכע ווערט אפט פערביטען אויף „די איינלייטונג פון דער קאנסטיטוציאן", וועלכע איז ערשט געקומען נאך איהר, האט בעגייסטערט די מענשען אין דעם משך פון די מלחמות פון דער רעפובליק און איז שפעטער געווארען דער שלאג-ווארט פון פראגרעס פון יעדער נאציאן אין אייראפא וועהרענד דעם נייצעהנטען יאהרהונדערט. אבער מען דארף ניט פערגעסען, דאס עס איז ניט געווען די פערזאמלונג און זאגאר ניט די מיטעלקלאס פון 1789, וועלכע האבען אויסגעדריקט זייערע ווינשע דורך „די איינלייטונג". עס איז געווען די פאלקס-רעוואלוציאן, וועלכע האט זיי געצוואונגען טריט ביי טריט אנצוערקענען די רעכטע פון פאלק און אבצוברעכען מיט'ן פעא-דאליזם. וואס דאס האט געקאסט, און וויפיעל עס האט געמוזט געאפפערט ווערען, אום צו דערגרייכען צו דעם, דאס וועלען מיר באלד זעהן.

צוואנציגסטער קאַפּיטעל.

דער פינפטער און זעקסטער אָקטאָבער, 1789.

דער קעניג ענטזאַגט זיך צו סאַנקציאָנירען די ערקלעהרונג. — דער מיטעלקלאַס און דאָס פאָלק אין אָפּאָזיציאָן צום קעניגטהום. — דער איינפלוס פון פאָלק אויף די העכערע קלאַסען. — די מאַכט פון קעניג'ס וועטאָ אין דער צייט פון דער רעוואָלוציאָן. — די פערזאַמלונג ענטזאַגט דעם קעניג די מאַכט פון וועטאָ, אָבער זי בעוויליגט איהם דעם פערשיעבענדען וועטאָ. — די שוואַכקייט פון דער פערזאַמלונג. — דער מאַנגעל פון נאַהרונג אין פּאַריז. — בעשולדיגונגען געגען די קעניגליכע פאַמיליע און געגען די הויף־מענשען. — די געפאַהר פון נאַציאָנאַלען באַנקראָט. — פּלענער פון דעם קעניג'ס אַנטלויפען. — דער איינפלוס פון דער געשיכטע פון טשאַרלס דעם 1טען אויף לואי דעם 16טען. — זיין מורא פאַר די רעוואָלוציאָן. — די אינטריגען ווערען פאָרט־געזעצט. — די פאָרבערייטונגען צום מאַרש נאָך ווערסאַיל. — די פאָרזיכטס־מיטלען פון קעניג. — דער אויסברוך פון אויפ־שטאַנד. — דער מאַרש נאָך ווערסאַיל. — די קעניגין דער הויפט־געגענשטאַנד פון פיינדשאַפט פון פאָלק. — דער אַריינ־קומען פון פרויען אין ווערסאַיל. — דער קעניג סאַנקציאָנירט די ערקלעהרונג פון די מענשליכע רעכטע. — לאַפאַיעט פאַנגט אָן זיין מאַרש נאָך ווערסאַיל. — דער טעראָר אין קעניגליכען הויף. — דער סוף פון דער מאָנאַרכיע אין ווערסאַיל.

עס פערשטעהט זיך, אז דעם קעניג און דעם הויף האָט „די ערקלעהרונג פון די רעכטע פון מענש און בירגער" אויסגע־

זעהן צו זיין א פערברעכערישער געוואלד־פערזוך אויף אלע געזעצע, מענשליכע און געטליכע. דער קעניג האט דערפאר גאנץ אפען ענטזאגט זיך צו געבען זיין הסכמה. עס איז אמת, דאס פונקט ווי די „רעזאלוציאנען“, וואס זיינען אנגענומען געווארען צווישען דעם 4טען און 11טען אויגוסט, האט אויך „די ערקלעהרונג פון די רעכטע“ פארגעשטעלט מיט זיך א פעסטשטעלונג פון פרינציפען. זי האט דארום געהאט, ווי זיי האבען זיך דאן אויסגעדריקט, א „קאנסטיטוציאנעלען כאראקטער“, און אלס אזעלכע, האט זי זיך ניט גענויטיגט אין דער קעניגליכער הסכמה. דער קעניג האט נור בעדארפט איהר פערעפענטליכען.

אבער דאס געראדע האט ער זיך ענטזאגט צו טהאן צוליעב פערשיעדענע פרעטענזיעס. דעם 5טען אקטאבער האט ער ווידער געשריעבען צו דער פערזאמלונג, ערקלעהרענדיג, דאס ער ווינשט צו זעהן, ווי די פרינציפען פון דער ערקלעהרונג וועלען אנגעווענדעט ווערען, איידער ער גיט זיי זיין הסכמה.*)

ער האט זיך געשטעלט, ווי מיר האבען געזעהן, מיט אן עהנליכער ענטזאגונג געגען די רעזאלוציאנען פון אויגוסט 4 ביז צום 11טען וועגען די אבשאפונג פון די פעאדאלע רעכטע; און עס איז זיך לייכט פארצושטעלען, וואס פאר א וואפע די נאציאנאל־פערזאמלונג האט געמאכט פון דיעזע צוויי ענטזאגונגען. וואס! די פערזאמלונג האט אבגעשאפט די פעאדאלע סיסטעם, די פערזענליכע אונטערטהעניגקייט און די אונגעלומ־

---

*) „איך פערשטעה ניט גאנץ גוט די ערקלעהרונג פון די רעכטע פון מענשען. זי ענטהאלט זעהר גוטע כללים, וועלכע זיינען זעהר פאסענד פאר די פיהרונג פון אייערע ארבייטען; אבער זי ענטהאלט מאנכע פרינציפען, וועלכע פאדערען אן ערקלעהרונג, און וועלכע קענען זאגאר פערשיעדענארטיג פערטייטשט ווערען, און וועלכע קענען דארום ניט געהעריג אבגעשאצט ווערען ביז דער צייט, ווען זייער אמת'ע בעדייטונג וועט פעסטגעשטעלט ווערען פון געזעצע, פאר וועלכע „די ערקלעהרונג“ וועט דיענען אלס דער פונדאמענט: אונטערשריעבען: לואי.

פערטע פריווילעגיען פון די פריצים! זי האָט ערקלערט די גלייכ־הייט פון אַלע פאַר'ן געזעץ — און מיר זעהען, ווי דער קעניג, אָבער מעהר פון איהם די פרינצען, די קעניגין, דער הויף, די פּאָלינאַקס, די לאַמבעלס און די אַלע אַנדערע, שטעלען זיך געגען דעם! ווען דאָ וואָלט זיך געהאַנדעלט נור אום איינינגע רעדען צו גונסטען פון גלייכהייט, וועמעס פערשפרייטונג איז געשטערט! אָבער ניין, די גאַנצע פערזאַמלונג, אַריינגערעכענט די אַדעלליים און די בישאָפען, איז געווען איינפערשטאַנען צו מאַכען אַ געזעץ צו גונסטען פון פאָלק פון אָבצושאַפען אַלע פּרי־ווילעגיען (פאַר'ן פאָלק, וואָס קימערט זיך זעהר ווייניג וועגען יורידישע אויסדריקע, זיינען די „רעזאָלוציאָנען“ געווען פונקט דאָס זעלבע, ווי „געזעצע“) און איצט קומט די הויף־פּאַרטיי און שטערט דיעזע געזעצע קומען אין קראַפט! דער קעניג וואָלט זיי אָנגענומען; ער איז געקומען נאָך פּאַריז נאָך דעם 14טען יולי, אום צו פראַטערניזירען מיט'ן פאָלק, אָבער דאָס איז נור דער הויף, די פרינצען, די קעניגין, וועלכע זיינען געגען דעם פערזוך פון דער פערזאַמלונג צו דערגרייכען און צו פערזיכערען דעם גליק פון פאָלק.

אין דעם גרויסען דועל צווישען קעניגטהום און דעם מיטעל־קלאַס, האָט דער לעצטער אויף אַזאַ אופן געקראָגען דאָס פאָלק אויף זיין זייט. אין דיעזען מאָמענט איז די עפענטליכע מיינונג געווען ווירקליך אויפגעבראַכט געגען די פרינצען, די קעניגין און די העכערע קלאַסען צוליעב דער פערזאַמלונג, מיט וועמעס ארבייט זי האָט זיך ווירקליך אָנגעהויבען צו אינטערעסירען.

צו דער זעלבער צייט האָט דאָס פאָלק גופא אָנגעהויבען בעאיינפלוסען די ארבייט פון דער פערזאַמלונג אין אַ דעמאָ־קראַטישער ריכטונג. ווען ניט דאָס פאָלק, וואָלט די פערזאַמלונג אפשר אָנגענומען דעם פּלאַן פון „די צוויי הייזער“, אויף דעם ענגלישען שטייגער; אָבער דאָס פאָלק האָט ניט געוואָלט הערען פון דעם. די מאַסען האָבען פערשטאַנען אינסטינקטיוו דאָס, וואָס געלערנטע יוריסטען האָבען זייט דאַן אַזוי גוט ערקלעהרט — דאָס אין אַ רעוואָלוציאָן איז אַ צווייטער „טשעמבער“ אונ־

מעגליך; ער קען נור ארבייטען, ווען די רעוואָלוציאָן איז שוין אויסגעוועפּט און אַ פּעריאָדע פון רעאַקציאָן פאַנגט זיך אָן.

פּונקט אַזוי איז עס אויך געווען מעהר דאָס פאָלק, וואָס איז געווען געגען דעם קעניגליכען וועטאָ, ווי די, וועלכע זיינען געזעסען אין דער פערזאַמלונג. אויך אין דיעזען פאַל האָבען די מאַסען פערשטאַנען די לאַגע גאַנץ קלאָהר. וואָרים, אויב אין געוועהנליכע צייטען איז די מאַכט פון קעניג אַבצוהאַלטען די בעשליסע פון פּאַרלאַמענט ניט פון אַזאַ גרויסער וויכטיגקייט, איז עס אָבער אַ גאַנץ אַנדער זאַך אין דער צייט פון רעוואָלוציאָן. ניט דאָס, וואָס אין דעם לאַנגען לויף פון דער צייט ווערט די קעניגליכע מאַכט וועניגער געפעהרליך; אָבער אין געוועהנליכע צייטען וועט דער פּאַרלאַמענט, וועלכער איז אימער דער אָרגאַן פון די פּריווילעגירטע, זעלטען אָננעהמען עטוואָס, געגען וואָס דער קעניג זאָל מוזען געברויכען זיין וועטאָ אין די אינטערעסען פון די פּריווילעגירטע קלאַסען; אָבער אין דער צייט פון אַ רעוואָלוציאָן זיינען די בעשליסע פון אַ פּאַרלאַמענט, בעאיינפלוסט ווי זיי זיינען פון דעם גייסט פון פאָלק אין דעם מאָמענט, גאַנץ אָפט פון אַ שטאַרקען רעוואָלוציאָנערען כאַראַקטער, געניייגט צו דער אונטערברעכונג פון אַלטע פּריווילעגיען, און דערפאַר זיינען זיי זיכער צו געפינען אַ געגנער אין דעם קעניג. ער וועט געברויכען זיין וועטאָ, אויב ער האָט נור דאָס רעכט און די מאַכט צו טהאָן עס. און דאָס איז טאַקע, וואָס עס האָט פּאַסירט מיט די „רעזאָלוציאָנען“ פון דער פערזאַמלונג, און זאָגאַר מיט דער „ערקלעהרונג פון די רעכטע“.

דערצו נאָך איז אין דער פערזאַמלונג גופא געווען אַ גרויסע פּאַרטיי, וועלכע האָט געוואונשען דעם אבסאָלוטען וועטאָ — דאָס הייסט, זיי האָבען געוואונשען צו געבען דעם קעניג די מעגליכקייט צו קענען שטערען געזעצליך אירגענד וועלכען געזעץ, וואָס ער זאָל וועלען שטערען. און עס האָט גענומען לאַנגע דעבאַטען, ביז עס איז געקומען צו אַ קאָמפּראָמיס. די פערזאַמלונג האָט ענטזאָגט דעם קעניג דאָס רעכט פון דעם אבסאָלוטען וועטאָ, אָבער זי האָט אָנגענומען, געגען דעם ווילען פון פאָלק,

דעם פערשיבענדען וועטא, וועלכער האָט ערלויבט דעם קעניג אָבצולעגען אַ דעקרעט פאַר אַ געוויסע צייט, אָהנע צו קענען מבטל זיין עס גאָר אין גאַנצען.

אויף די וויטקייט פון אַ הונדערט יאָהר איז דער געשיכט־שרייבער נאַטירליך געניינט צו אידעאַליזירען די פערזאַמלונג און צו שילדערען איהר אַלס אַ קערפּערשאַפט, וועלכע איז געווען פערטיג צו קעמפּפען פאַר די רעוואָלוציאָן. אין דער ווירקליכקייט איז זי עס ניט געווען. דער פאַקט איז, דאָס זאָגאַר אין איהרע העכסט־פאָרטגעשריטענע רעפּרעזענטאַנטען איז די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג געבליבען ווייט הינטער די פאָדערונגען פון דעם מאָמענט. זי האָט געמוזט זיין בעוואוסט פון איהר אייגענער מאַכטלאָזיגקייט. ווייט פון צו זיין עטוואָס אייניגעס, גאַנצעס, האָט זי געהאַט גאָר מעהר, ווי דריי הונדערט דעפּוטאַטען (מאַנכע שאַצען פיער הונדערט), ד. ה., מעהר ווי אַ דריטעל, וועלכע זיינען פערטיג געווען צו שליסען פריעדען מיט'ן קעניג־טהום. דערפאַר, שוין ניט רעדענדיג פון יענע מיטגליעדער, וועלכע זיינען געווען פערפּפליכטעט צו האַלטען אין אַלץ מיט'ן קעניגלי־כען הויף, און עס זיינען געווען גאָר פיעלע אַזעלכע, וויפיעל אָבער זיינען געווען אַזעלכע, וועלכע האָבען מורא געהאַט פאַר די רעוואָלוציאָן פיעל מעהר, ווי פאַר די קעניגליכע מאַכט! אָבער די רעוואָלוציאָן האָט זיך אָנגעפאַנגען, און עס איז געווען דאָרט דער דירעקטער דרוק פון פאָלק, און די מורא פאַר זיין צאָרן, און אויך יענע אינטעלעקטועלע אַטמאָספערע, וועלכע בעהערשט די שרעקעדיגע און צווינגט די פאָרזיכטיגע נאָכצופאָלגען די מעהר פאָרטגעשריטענע. נאָך מעהר, דאָס פאָלק איז פערבליבען ביי זיין סטראַשענדיגער שטעלונג, און די עראינערונג אָן דע־לויני, פולאָן און בערטיע איז נאָך געווען פריש אין זייערע קעפּ. אין די גאַסען פון פאַריז האָט מען זאָגאַר גערעדט פון אויס־קוילענען יענע מיטגליעדער פון דער פערזאַמלונג, וועמען דאָס פאָלק האָט פערדעכטיגט צו האָבען פערבינדונגען מיט'ן הויף.

דערווייל איז דער מאַנגעל אין נאַהרונג אין פאַריז געווען נאָך אימער שוידערליך. עס איז געווען סעפּטעמבער. די תבואה

פון די פעלדער איז שוין אראָבגענומען געווען, אָבער ברויט האָט נאָך אימער געפעהלט. לאַנגע רייהען פון מענער און פרויען זיינען געשטאַנען יעדע נאַכט פאר דעם בעקער'ס טהירען און נאָך לאַנגע שטונדען ווארטען זיינען די אָרעמע אָפט אוועק אָהן ברויט. טראָץ דעם איינקויף פון קאָרן, וואָס די רעגיערונג האָט געמאַכט אין אויסלאַנד און טראָץ דעם פּרעמיום צו די יעניגע, וועלכע האָבען איםפּאָרטירט ווייצען נאָך פּאריז, האָט ברויט געפעהלט אין דער הויפּטשטאָדט, ווי אין אַלע אַנדערע גרויסע שטעדט און אין די קליינע שטעדט, נאָהענט פון פּאריז. די אַלע אָנגענומענע מיטלען געגען הונגער זיינען גאַר ניט געניגענד, און דאָס, וואָס איז געטהאָן געוואָרען, איז געמאַכט געוואָרען צו גאָרניט דורך שווינדעל. די אַלע פערברעכענס פון דעם „אַלטען רעזשים“, פון דעם צענטראַליזירטען שטאַאט, וועלכער איז אויפּ־געוואַקסען זייט דעם 16טען יאָהרהונדערט, זיינען געוואָרען קלאָהר פאר אַלעמען אין דער פראַגע פון ברויט. אין די אויבער־שטע קרייזען האָט דער לוקסוס דערגרייכט זיין גרענעץ; אָבער די מאַסע פון פאָלק, געשונדען אָהן רחמנות, איז געקומען צום פּונקט פון ניט צו זיין פעהיג צו בעשאַפען פאר זיך איהר נאָה־רונג אויף דעם רייכען באָדען און אין דעם פּראָדוקטיווען קלימאַט פון פראַנקרייך!

אחוץ דעם, די שרעקליכסטע בעשולדיגונגען זיינען פער־שפּרייט געוואָרען געגען די פּרינצען פון דער קעניגליכער פאמי־ליע און געגען די פּערזענליכקייטען, וועלכע האָבען פערנומען די העכסטע שטעלען אין הויף. זיי האָבען צוריק אויפגעלעבט — האָט מען גערעדט — די הונגער־פערשווערונג, און ספּעקולירען אויף די פּרייז־העכערונג פון די ברויט־שטאָפען. און דיעזע קלאַנגען, ווי עס האָט זיך שפּעטער ארויסגעוויזען, זיינען ניט געווען אין גאַנצען אונבעגרינדעט.

צו אַלעם דעם איז נאָך צוגעקומען די געפאַהר פון אַ נאַציאָ־נאַלען באַנקראָט. דער פּראָצענט אויף די שטאַאט־שולדען האָט געדאַרפט גלייך געצאָהלט ווערען, די אויסגאַבען זיינען געוואָרען אַלץ גרעסער, און די קאַסע איז געווען ליידיג. קיינער האָט איצט

ניט געסמייעט אַנצונעהמען דעם העסליכען מיטעל, וועלכער איז געווען אזוי געוועהנליך אונטער דעם אַלטען רעזשים, ארויפצור־לעגען שטייערען, ווען אין דעם בויער'ס היים איז אַלעס צוגענומען געוואָרען פון דעם שטייער־קאָלעקטאָר. וועהרענד די בויערען, פון זייער זייט, אין דער ערוואַרטונג פון אַ גערעכטע אויסגלייכונג פון די שטייערען, האָבען דערוויילי געהאַלטען פאר גלייכער ניט צו צאָהלען קיין שטייערען, האָבען די רייכע, אוים האַס צו דער רעוואָלוציאָן, מיט אַ בעהאַלטענער פרייד זיך צוריקגעהאַלטען פון וואָס־עס־איז צו צאָהלען. געקער, וועלכער איז ווידער געווען אין מיניסטעריום זייט דעם 17טען יולי, 1789, האָט פרובירט פערשיעדענע מיטלען, אום אויסצומיידען באַנקראָט, אָבער אָהן ערפאָלג. און ווירקליך, עס איז שווער איינצוזעהן, ווי אזוי דער באַנקראָט האָט געקענט אויסגעמידען ווערען אָהן דעם מיטעל פון אַ געצוואונגענער הלואה פון די רייכע אָדער אָהן די פערכאַפונג פון דעם רייכטהום פון די גלחים. דער מיטעלקלאַס האָט עס פערשטאַנען און האָט זיך געמוזט ערקלעהרען איינפערשטאַנען מיט אַזעלכע הארבע מיטלען, ווייל ער האָט דאָך פריהער געליהען געלד דעם שטאַאַט, און האָט עס ניט געוואָלט פערלירען. אָבער דער קעניג, דער הויף און די העכערע גלחים, וועלען זיי ווען־עס־איז מרוצה ווערען, אַז דער שטאַאַט זאָל פערכאַפּען פאַר זיך זייער אייגענטהום?

אַ מאָדנער געפיהל האָט געמוזט בעהערשען די מענשען אין דעם משך פון די מאָנאַטען אויגוסט און סעפּטעמבער, 1789. ענדליך זיינען די ווינשע פון אזוי פיעל יאָהרען פערווירקליכט געוואָרען. אָט איז אַ נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, וועלכע האַלט אין איהרע הענד די געזעצגעבענדע מאַכט. אַ פערזאַמלונג, וועלכע האָט זיך ארויסגעשטעלט ניט אין גאַנצען פיינדליך צו אַ דעמאָקראַטישען, רעפאָרמערישען גייסט; און איצט איז זי געבראַכט צו מאַכטלאָזיגקייט און צו דעם שפּאָט, וועלכער איז דער אייבי־גער בעגלייטער פון מאַכטלאָזיגקייט. זי וואָלט געקאָנט אָננעהמען דעקרעטען פאַר די אויסמיידונג פון באַנקראָט, אָבער דער קעניג, דער הויף, די פּרינצען וועלען זיך ענטזאַגען צו סאַנקציאָנירען

זיי. ווי אזוי פיעל געשפּענסטער פון דער פערגאַנגענהייט, האָבען זיי געהאַט די מאַכט צו דערשטיקען די רעפּרעזענטאַציאָן פון׳ם פראַנצויזישען פאָלק, צו פּאַראַליזירען זיין ווילען, צו פערלענגערען ביז אָהן אַ סוף די איצטיגע לאַגע.

נאָך מעהר: דיעזע געשפּענסטער האָבען געהאַלטען אין פּאַרבערייטען אַ גרויסען שטאַאַט־שטרייך. אין דעם קעניג׳ס הויז האָט מען געמאַכט פּלענער פאַר זיין אַנטלויפען פון ווערסאַיל. דער קעניג האָט געזאָלט קירצליך אָוועקגעפיהרט ווערען נאָך ראַמבולע אָדער אָרלעאַנס, וואו ער האָט זיך בעדאַרפט שטעלען אָן דער שפּיצע פון דער אַרמעע, און פון דאָרט האָט ער עס געזאָלט סטראַשענען פּאַריז און ווערסאַיל. אָדער אַנדערש, ער האָט געזאָלט אַנטלויפען צום גרענעץ און דאָרט וואַרטען אויף דעם אָנקומען פון די דייטשע און עסטרייכישע אַרמעען, וועלכע די „עמיגראַנטען" האָבען איהם צוגעזאָגט. אַלע סאָרטען פון איינווירקונגען זיינען אויף אַזאַ אופן געווען צונויפגעמישט אין פּאַלאַץ. דער איינפלוס פון דעם דיוק אָרלעאַנס, וועלכער האָט געטרוימט פון פערכאַפּען דעם טראָהן נאָך דעם אַנטלויפען פון לואי; דאַן דער איינפלוס פון „מאָנסיער", לואי׳ס ברודער, וועלכער וואָלט געווען ענטציקט, ווען זיין ברודער, ווי אויך מאַריע אַנטואַנעט, וועמען ער האָט פּערזענליך געהאַסט, וואָלטען פערשוואונדען.

זייט דעם מאָנאַט סעפּטעמבער האָט דער הויף געפּלאָנעוועט דאָס אַנטלויפען פון׳ם קעניג. אָבער, כאָטש זיי האָבען דיסקוטירט דאָרט פיעלע פּלענער, האָבען זיי דאָך ניט געהאַט דעם מוטה אויסצופיהרען קיין איין־און־איינציגען פון זיי. עס איז זעהר וואַהרשיינליך, דאָס לואי דער זעכצעהנטער און זיין פרוי האָבען געטרוימט פון ווידערהאָלען די געשיכטע פון טשאַרלז דעם ערשטען און פון פיהרען אַן אמת׳ע מלחמה געגען פּאַרלאַמענט, נור מיט מעהר ערפאָלג. די געשיכטע פון דעם ענגלישען קעניג האָט זיי פער׳כשופ׳ט. אָבער זיי האָבען איהר געלעזען, ווי אַרעסטאַנטען, וואָס וואַרטען אויף זייער פּראָצעס, לעזען פּאָליציי־געשיכטען. זיי האָבען דערפון ניט

געצויגען די ריכטיגע לעהרע פון דער נויטווענדיגקייט נאָכצוגע־בען ווען עס איז נאָך צייט; זיי האָבען נאָר געזאָגט צו זיך זעלבסט: דאָ האָבען זיי זיך בעדאַרפט שטעלען דאַגעגען; דאָרט איז געווען נויטיג צו מאַכען אַ פערשווערונג און דאָרט ווידער האָט מען געמוזט ריזיקירען! און אַזוי האָבען זיי געמאַכט פלענער, וועלכע ניט זיי און ניט זייערע הויף־לייט האָבען געהאַט דעם מוטה דורכצופיהרען.

די רעוואָלוציאָן האָט זיי געהאַלטען, ווי פערצויבערט. זיי האָבען געזעהן דעם מאָנסטער, וואָס געהט זיי איינשלינגען, און זיי האָבען ניט געהאַט דעם מוטה ניט צו ווערען זיך און ניט צו אונטערוואַרפען זיך. פאַריז, וועלכע האָט שוין געהאַט געמאַכט פאָרבערייטונגען צו מאַרשירען נאָך ווערסאַיל, האָט זיי אָנגע־פילט מיט שרעק און פאַראַליזירט זייערע אָנשטרענגונגען. „ווי, ווען די אַרמעע וועט שוואַך ווערען אין דעם העכסטען מאָמענט, ווען די מלחמה וועט זיך האָבען אָנגעפאַנגען? ווי, ווען די קאָמאַנדירען וועלען פערראַטהען דעם קעניג, ווי פיעלע פון זיי האָבען עס שוין געטהאָן? וואָס וועט דאַן איבעריג בלייבען, אויב ניט דער שיקזאַל פון משארלז דעם ערשטען?“

און דאָך די פערשווערונגען זיינען אָנגעגאַנגען. ניט דער קעניג, ניט די הויפלייט, ניט די פריווילעגירטע קלאַסען, אַלס גאַנצעס, האָבען געקאָנט בעגרייפען, אַז די צייט פאַר קאָמפּראָ־מיסען איז שוין צו ווייט אַוועק; דאָס איצט איז דער איינציגער וועג אָפען זיך צו אונטערגעבען צו דער נייער מאַכט און ברענגען די קעניגליכע מאַכט אונטער איהר שוץ — ווייל די פערזאַמלונג האָט דאָך גאָר ניט פערלאַנגט מעהר, ווי צו בעוויליגען איהר שוץ צום קעניג. אָנשטאָט דעם אָבער האָבען זיי אינטריגירט, און אַזוי האַנדלענדיג האָבען זיי געצוואונגען יענע מיטגליעדער פון דער פערזאַמלונג, וועלכע זיינען געווען נאָך אַלעם, גאַנץ געמע־סיגטע, צו מאַכען געגען־פערשווערונגען פון זייער זייט. זיי האָבען זיי געטריבען אין דער ריכטונג פון רעוואָלוציאָנערע טהעטיגקייט. דארום האָבען מיראַבאָ און אַנדערע, וועלכע וואָלטען גערען געהאָלפען צו דער עטאַבלירונג פון אַ געמעסיג־

טער קאָנסטיטוציאָנעלער מאָנארכיע, געמוזט זיך פעראייניגען מיט די פאָרטגעשריטענע. און דארום האָבען אזעלכע געמעסיגטע מענשען, ווי דיופאָר, געגרינדעט „די קאָנפעדעראַציאָן פון די קלובס“, וועלכע האָט זיי געמאַכט מעגליך צו האַלטען דאָס פאָלק אין אַ צושטאַנד פון צוהיצטקייט, ווייל זיי האָבען געפיהלט, דאָס זיי וועלען זיך באַלד נויטיגען אין די מאַסען.

דער מאַרש נאָך ווערסייל דעם 5טען אָקטאָבער 1789 איז ניט געווען אזוי ספאָנטאַן, אזוי אונערוואַרטעט, ווי מען האָט זיך פאָרגעשטעלט. זאָגאר אין אַ רעוואָלוציאָן מוז יעדע פאָלקס־בעוועגונג ווערען פאָרבערייטעט פון די מענער פון פאָלק, און אויך דיעזע איז געווען פאָרבערייטעט. שוין דעם 30טען אויגוסט האָט דער מארקיז סט. הוראָג, איינער פון די פאָפולערע אָראַטאָרס פון פאַלאַס ראָיאַל, געוואָלט מאַרשירען נאָך ווערסייל מיט פופצעהן־הונדערט מענשען אום צו פאָרדערען די ענטלאַסונג פון די „אונוויסענדע, קאָררופטע און פערדעכטיגע“ דעפוטאַטען, וועלכע האָבען פערטיידיגט דעם פערשיעבענדען וועטאָ פון קעניג. דערווייל האָבען זיי געסטראַשעט אונטערצוצינדען די שלעסער פון דיזע דעפוטאַטען, און האָבען זיי געוואָרענט, דאָס צוויי־טויזענד בריעף זיינען ארויסגעשיקט געוואָרען אין די פּראָווינץ צוליעב דיעזען צוועק. דיעזע פאָלקס־פערזאַמלונג איז צוטריעבען געוואָרען, אָבער די אידעע פון צו מאַרשירען נאָך ווערסייל איז געבאָרען געוואָרען, און מען האָט געהאַלטע אין איין רעדען וועגען איהר.

דעם 31טען אויגוסט האָט דער פאַלאַס ראָיאַל געשיקט נאָך דעם האָטעל דע־ווילל פינף דעפוטאַציאָנען, און אין דער שפּיצע פון איינער פון דיעזע איז געווען לוסטאַלאָ, דער מייסט־סימפאַ־טישער פון די רעפּובליקאַנישע שרייבער, פאָרדערנדיג פון דער מוניציפּאַליטעט פון פּאַריז אויסצואיבען איהר דרוק אויף די פערזאַמלונג, אז דער קעניגליכער וועטאָ זאָל ניט אָנגענומען ווערען. מאַנכע, וועלכע האָבען טהייל־גענומען אין דיעזע דעפּוטאַציאָנען, זיינען אוועק סטראַשען די דעפּוטאַטען ; אנדערע — בעטען זיי. אין ווערסייל האָט די פערזאַמעלטע מאַסע מיט

טרערן געבעטען אויפצוגעבען די פערטהיידיגונג פון דעם אבסאָ־לוטען וועטאָ, גאנץ ריכטיג ערקלערענדיג, דאָס אויב דער קעניג זאָל האָבען דיעזעס רעכט, נויטיגט ער זיך דאָך שוין ניט מעהר אין דער נאַציאָנאַל־פערזאמלונג. פון דיעזער צייט אָן האָט אָנגעהויבען צו פערשפּרייטען זיך דער געדאַנק, אז עס וואָלט געווען זעהר גוט צו האָבען די פערזאמלונג און דעם קעניג נאָהענט, אין פּאַריז. און ווירקליך, זייט די ערשטע טעג פון סעפּטעמבער האָט מען אָפען גערעדט אין פּאַלאַס ראָיאַל וועגען ברענגען דעם קעניג און דעם קרוינפּרינץ נאָך פּאַריז, און צוליעב דיעזען צוועק זיינען אַלע גוטע בירגער געבעטען געוואָרען צו מאַרשירען נאָך ווערסייל. די „מערקיור דע פראַנס“ דערמאָנט עס דעם 5. סעפּטעמבער (זייטע 84), און מיראַבאָ האָט גערעדט פון פרויען, וועלכע וועלען מאַרשירען נאָך פּאַריז, מיט צוויי וואָכען פאַר דער פּאַסירונג.

דער באַנקעט, וואָס איז געגעבען געוואָרען די גוואַרדיסטען דעם 3טען אָקטאָבער און די אינטריגען פון דעם קעניגליכען הויף האָבען אונטערגעהאָלפען די פּאַסירונגען. יעדער איינער האָט אזוי ווי געפיהלט דעם קלאַפּ, וואָס די רעאַקציע נעהמט זיך פאָר צו דערלאַנגען דער רעוואָלוציאָן. די רעאַקציע האָט אויפגעהויבען איהר קאָפּ; דער שטאַדט־ראַטה פון פּאַריז, וועלכער האָט אין עצם געהערט צו דעם מיטעלקלאַס, איז געוואָרען מוטהיג אין זיינע רעאַקציאָנערע טהאַטען. די ראָיאַליסטען האָבען אָרגאַני־זירט זייערע קרעפטען, ניט נעהמענדיג זיך קיין בעזאָנדערע מיה צו בעהאַלטען דעם פּאַקט. דער וועג פון פּאַריז נאָך מעטץ איז געווען בעדעקט מיט סאָלדאַטען, דאָס אוועקפיהרען פון דעם קעניג נאָך מעטץ איז דיסוקטירט געוואָרען עפענטליך. דער מאַרקיז דע בואיל, וואָס האָט געהאַט די קאָמאַנדאָ איבער דער אַרמיי אין דער איסט, אזוי גוט, ווי ברעטיעיל און דע־מערסי, זיינען געווען אין דער פערשווערונג, פון וועלכע ברעטיעיל האָט געהאַט די פיהרערשאַפט. צוליעב דעם האָט דער הויף צוזאַמענ־גענומען אזוי פיעל געלד, ווי נור מעגליך, און דער 5טער אָקטאָבער איז עס געווען די מעגליכע דאַטע פון דעם קעניג׳ס

אנטלויפען. דער קעניג האָט עס יענעם טאָג געזאָלט געבראַכט ווערען נאָך מעטץ און איבערגעגעבען ווערען צו דער אַרמיי, קאָמאַנדירט פון דעם מאַרקיז בואיל. דאָרט האָט ער געזאָלט רופען צו זיך דעם אַדעל און די אַרמיי, וועלכע ער האָט נאָך געהאַלטען פאַר געטריי און ערקלערען די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג אַלס רעבעליש.

מיט דיעזען צוועק אין אויג האָבען זיי פערדאָפּעלט אין פּאַלאַץ די צאָהל פון דער לייב־גוואַרדיע (יונגע מיטגליעדער פון דער אַריסטאָקראַטיע, וועלכע האָבען געהאַט די אויפגאַבע צו בעוואַכען דעם פּאַלאַץ), און דער רעגימענט פון פלאַנדערס האָט געדאַרפט גערופען ווערען נאָך ווערסייל, אַזוי אויך די דראַגונען. דער רעגימענט איז געקומען, און דעם ערשטען אָקטאָבער איז אַ גרויסער באַנקעט געגעבען געוואָרען צו דעם רעגימענט פון פלאַנדערס, און די אָפיציערען פון די דראַגונער און פון די שווייצאַרישע אין דער גאַרניזאָן פון ווערסייל זיינען איינגעלאַדען געוואָרען צו דיעזען באַנקעט.

וועהרענד דעם מאָהלצייט האָט די קעניגין און איהרע הויף־דאַמען, ווי אויך דער קעניג, געטהאָן אַלעס מעגליכע אום אַרויס־צורופען דעם ראָיאַליסטישען ענטהוזיאַזמוס ביז צו דער העכסטער מדרגה. די דאַמען אַליין האָבען פערטהיילט ווייסע קאָקאַרדען, און די נאַציאָנאַלע קאָקאַרדע איז געטרעטען געוואָרען מיט די פיס. צוויי טעג שפּעטער, דעם 3טען אָקטאָבער, האָט שטאַט־געפונען ווידער אַמאָל אַזאַ באַנקעט.

דיעזע באַנקעטען האָבען עס געמאַכט, אַז די פּאַסירונג זאָל קומען פריהער ווי מען האָט גערעכענט. פּאַריז האָט זיך באַלד דערוואוסט וועגען זיי, און וואהרשיינליך אויך אין אן איבער־טריבענער פאָרמע, און דאָס פאָלק פון פּאַריז האָט פערשטאַנען, דאָס אויב עס וועט ניט מאַרשירען נאָך ווערסייל, וועט ווערסייל באַלד מאַרשירען נאָך פּאַריז. דער הויף האָט אויגענשיינליך געמאַכט זיך פערטיג צו דערלאַנגען אַ טויט־קלאַפּ דער רעוואָלו־ציאָן. איינמאָל וועט דער קעניג, פערלאָזענדיג ווערסייל, זיין אין מיטען דער אַרמיי, וועט קיין זאַך ניט זיין לייכטער, ווי

אויפצולייזען די פערזאַמלונג, אָדער צווינגען איהר צוריקצוקעהרען זיך צו די דריי שטענדע, ד. ה., צו דער לאַגע פאַר דער קעניגליכער זיצונג פון יוני דעם 23טען. אין דער פערזאַמלונג גופא איז געווען אַ שטאַרקע פאַרטיי פון וועלכע פיער־הונדערט מיטגליעדער, די פיהרער פון וועלכער האָבען שוין אָבגעמאַכט מיט מאַלועט אריבערצופיהרען די פערזאַמלונג נאָך טור, ווייט פון דעם רעוואָלוציאָנערען פאָלק פון פאַריז. אויב דיעזע פערשווערונג וואָלט געווען אַן ערפאָלג, דאַן וואָלטען פערניכטעט געוואָרען אַלע ביז איצט דערגרייכטע רעזולטאַטען — די פרוכט פון דעם 14טען יולי וואָלט פערלאָרען געגאַנגען, עס וואָלטען אויך געגאַנגען פערלוירען די רעזולטאַטען פון דעם בויערען־אויפשטאַנד און פון דער פאַניק פון דעם 4טען אויגוסט.

וואָס האָט מען געזאָלט טהאָן, אום ניט צו דערלאָזען צו אַזאַ אונגליק? *דאָס פאָלק האָט געמוזט אויפגעשטורעמט ווערען. ווועניגער ווי דאָס וואָלט ניט געווען גענוג!* און אין דעם ליגט די גרויסקייט פון די פראָמינענטע רעוואָלוציאָנערען פון יענעם מאָמענט. זיי האָבען פערשטאַנען די נויטווענדיגקייט פון אַ פאָלקס־אויפשטאַנד אין יענעם מאָמענט, און האָבען זיך דערפון ניט אָבגעשראָקען, כאָטש געוועהנליך טרעטען צוריק די מיטעלקלאַס־מענשען פון אַזאַ רעוואָלוציאָנערע האַנדלונג. אויפטרייסלען דאָס פאָלק — די פינסטערע, עלענדע מאַסען פון דעם פאַריזער פאָלק — דאָס איז עס, וואָס די רעוואָלוציאָנערען האָבען אונטערנומען זיך צו טהאָן דעם 4טען אָקטאָבער. דאַנטאָן, מאַראַט און לוסטאַלאָ, וועמעס נעמען מיר האָבען שוין דערמאָנט, זיינען געווען די פייערדיגסטע אין דיעזער אונטערנעהמונג. אַ הייפעלע פערשווערער קען ניט פיהרען אַ מלחמה געגען אַן אַרמעע. די רעאַקציע קען ניט בעזיעגט ווערען דורך אַ בינטעל מענשען, ווי ענטשלאָסען זיי מעגען זיין. געגען אַן אַרמעע מוז זיך שטעלען אַן אַרמעע; און ווען קיין אַרמעע איז ניטאָ, מוז אַרויסקומען דאָס פאָלק, דאָס גאַנצע פאָלק, די הונדערטע טויזענדע מענער, פרויען און קינדער. זיי אַליין נור קענען זיין זיעג־

דייך; זיי אליין נור האבען בעזיעגט די ארמעען, דעמאראליזי־רענדיג זיי, פאראליזירענדיג זייער ברוטאלע געוואלד.

דעם 5טען אקטאבער איז דער אויפשטאנד אויסגעבראכען מיט דעם געשריי: „ברויט! ברויט!“ דער קלאפ פון א פויק, געשלאגען פון א יונגע מיידעל, האט געמאכט פיעלע פרויען צונויפקומען. באלד האט זיך געבילדעט אן ארמעע פון פרויען. זי האט מארשירט נאך דעם האטעל־דע־וויל, האט אויפגעבראכען די טהירען פון דער קאמונאלער האל, פאדערענדיג ברויט און וואפען, און אזוי ווי שוין עטליכע טעג ווי מען האט גערעדט פון א מארש נאך ווערסאיל, האט דער געשריי „נאך ווערסאיל!“ צוגעצויגען צו זיך מאסען פון פרויען. מאיללארד, וועלכער איז געווען בעקאנט אין פאריז זייט דעם 14טען יולי צוליעב זיין אנטהייל וואס ער האט גענומען אין דער בעלאגערונג פון דער באסטיל, איז ערקלעהרט געווארען אלס פיהרער, און די פרויען האבען אנגעהויבען זייער מארש נאך ווערסאיל.

א טויזענד פערשיעדענע געדאנקען האבען זיך אודאי גערדרעהט אין זייערע מחות, אבער דער געדאנק פון ברויט האט געמוזט הערשען איבער אלע אנדערע. עס איז געווען אין ווערסייל, וואו מען האט געשפונען די אלערליי פערשווערונגען געגען דאס גליק פון פאלק. עס איז געווען דארט, וואו די הונגער־פערשווערונג איז געמאכט געווארען; דארט, וואו עס איז ניט דערלאזען געווארען די אבשאפונג פון די פעאדאלע רעכטע — אזוי האבען די פרויען מארשירט נאך ווערסייל. עס איז גאנץ מעגליך, דאס צווישען דער מאסע איז דער קעניג, ווי אלע קעניגע, פעררעכענט געוועזן אלס א גאנץ גוטער מענש, וועלכער האט געוואונשען דעם וואוילזיין פון זיין פאלק. דער קעניגליכער פרעסטיזש איז נאך דאן געווען טיעף איינגעווארצעלט אין די מענשליכע מחות. אבער זאגאר שוין אין 1789 האבען זיי געהאסט די קעניגין. די ווערטער, וואס זיינען ארויסגערעדט געווארען וועגען איהר, זיינען געווען שוידערליכע. „וואו איז יענע פערדאמטע פרוי? קוקט נור אן דיזע שמוציגע הור! מיר מוזען כאפען דיעזע צויג, און איהר איבערשניידען דעם האלז!“

האָבען די פרויען געזאָגט. אויך אין דעם האָט דאָס פאָלק געאורטהיילט גאַנץ ריכטיג. אויב דער קעניג, דערוויסענדיג זיך פון דער מפלה פון דער קעניגליכער זיצונג פון דעם 23טען יוני, האָט זיך אויסגעדריקט: „נאָך אַלעם, מעגען דאָרט דיעזע אונגליקליכע בלייבען", איז מאַריע אַנטאָאַנעט פערוואונדעט געוואָרען ביז אין הארצען דורך דעם. זי האָט אויפגענומען מיט דער גרעסטער פעראַכטונג דעם „פלעבעאישען" קעניג, ווען ער איז צוריקגעקומען פון זיין בעזוך אין פאַריז, דעם 17טען יולי, טראָגענדיג די דריי־קאָלירדיגע קאָקאַרדע, און זייט דאַן איז זי געוואָרען דער מיטעלפונקט פון אַלערליי אינטריגען. די קאָרעספאָנדענץ, וועלכע זי האָט שפּעטער אָנגעפיהרט מיט דעם גראַף פערזען, וועגען ברענגען פרעמדע ארמייען נאָך פאַריז, האָט זיך אָנגעפאַנגען פון יענעם מאָמענט. זאָגאַר דיעזע נאַכט פון דעם 5טען אָקטאָבער, ווען די פרויען האָבען זיך אַריינגעריסען אין פאַלאַץ — דיעזעלבע נאַכט, דערצעהלט די העכסט־רעאַקציאָנערע מאַדאַם קאַמפּאַן, האָט די קעניגין אויפגענומען גראַף פערזען אין איהר שלאָפצימער.

דאָס פאָלק האָט דאָס אַלעס געוואוסט, טהיילווייז דורך די דיענערשאַפט אין פאַלאַץ, און די מאַסע, דער קאָלעקטיווער געדאַנק פון דעם פאָלק פון פאַריז, האָט פערשטאַנען דאָס, וואָס איינצעלנע איז געוועזן גאַנץ שווער צו בעגרייפען — דאָס מאַריע אַנטאָאַנעט וועט געהן ווייט אין איהר האַס צו דער רעוואָלוציאָן, און דאָס אום צו צושטערען אַלערליי הויף־אינטריגען, איז עס נויטיג, דאָס דער קעניג און זיין פאַמיליע און אויך די פערזאַמלונג זאָלען געהאַלטען ווערען אין פאַריז, אונטער די אויגען פון פאָלק.

צוערשט, אַריינקומענדיג אין ווערסייל, האָבען די פרויען, צודריקט פון הונגער און מידיגקייט, דורכגענעצט פון רעגען, זיך צופריעדענגעשטעלט מיט דער פאָדערונג פון ברויט. ווען זיי האָבען זיך אַריינגעריסען אין די פערזאַמלונג, זיינען זיי אַנידערגעזונקען פערמאַטערטע אויף די ביינק פון די דעפּוטאַטען; און דאָך שוין מיט זייער אַנוועזענהייט אַליין האָבען די פרויען

געוואונען דעם ערשטען זיעג. די פערזאמלונג האָט פּראָפּיטירט פון דיעזען מארש נאָך ווערסייל און האָט געקראָגען פון קעניג זיין הסכמה צו דער „ערקלערונג פון מענשענרעכטע".

נאָך די פרויען האָבען אויך מענער אויפגענומען זייער מארש נאָך ווערסייל, און דאָן ארום א זייגער זיעבען אין אָווענד, אום צו פערהיטען פון אירגענד אַן אונגליק אין פּאַלאַץ, איז לאַפאַיעט, אַן דער שפּיצע פון דער נאַציאָנאַל־גווארדיע, אוועק נאָך ווערסייל.

א שרעק האָט ארומגעכאַפּט דעם קעניגליכען הויף: „איז עס גאַנץ פּאַריז וואָס מארשירט געגען פּאַלאַץ?" דער הויף האָט געהאַלטען א ראטה, אָבער ער איז ניט געקומען צו קיין בעשלוס. קאָטשען זיינען שוין בעשטעלט געוואָרען, אום אוועק־צושיקען דעם קעניג און זיין פאַמיליע, אָבער א פּיקעט פון דער נאַציאָנאַל־גווארדיע האָט זיי ענטדעקט, און זיי זיינען צוריק־געשיקט געוואָרען אין די שטאַלען.

דאָס אָנקומען פון דער נאַציאָנאַל־גווארדיע פון דעם מיטעל־קלאַס, די אָנשטרענגונגען פון לאַפאַיעט, און מעהר פון אַלץ, אפשר, א גוס רעגען האָבען געמאַכט די מאַסען, וואָס האָבען אָנגעפילט די גאַסען פון ווערסייל, די פערזאמלונג און די אַלעען צום פּאַלאַץ, ווערען עטוואָס קלענער. אָבער ארום פינף אָדער זעקס אין דער פריה האָבען מאַנכע מענער און פרויען ענדליך געפונען א קליינעם טויער, וואָס האָט געמאַכט מעגליך פאַר זיי אריינצודרינגען אין פּאַלאַץ. אין איינינע סעקונדען האָבען זיי אויסגעפונען דעם שלאָפצימער פון דער קעניגין, וועלכע האָט קוים צייט געהאַט צו אַנטלויפען אין די צימער פון קעניג. ווען ניט דאָס, וואָלט זי געווים צוהאַקט געוואָרען אין שטיקער. די לייב־גווארדיע איז געווען אין עהנליכער געפאהר, ווען לאַפאַיעט קומט גראָדע ניט אָן פּונקט אין צייט, אום צו רעטען זיי.

דאָס אריינברעכען זיך פון דער מאַסע אין פּאַלאַץ איז געווען איינע פון יענע מפּלות פון קעניגטהום, פון וועלכער ער איז קיינמאָל ניט גענעזען געוואָרען. לאַפאַיעט האָט ארויס־געקראָגען פון דער מאַסע אירגענד וועלכע הורראַ־געשרייען פאַר'ן

קעניג, ווען ער איז ערשיענען אויפ'ן באַלקאָן. ער האָט געמאַכט זאָגאַר די מאַסע צו שרייען הורראה אויף די קעניגין, ווען זי איז ערשיענען אויפ'ן באַלקאָן מיט איהר זוהן, מיט דעם, וואָס ער האָט מיט גרויס אַכטונג געקושט איהר האַנד, אָבער דאָס אַלעס איז געווען בלויז אַ שטיקעל טהעאַטער־שפּיעל. דאָס פאָלק האָט בעגריפען זיין כח, און עס האָט איהם בענוצט, אום צו צווינגען דעם קעניג אַרויסצופאָהרען אין פּאַריז. די מיטעלקלאַסען האָבען דאַן גענומען זיך די מיה צו מאַכען אַלערליי דעמאָנסטראַציאָנען ביי דעם אַריינקומען פון קעניג אין זיין הויפּט־שטאָדט, אָבער דאָס פאָלק האָט פערשטאַנען, אַז דער קעניג פון איצט אָן און ווייטער איז זיין געפאַנגענער, און לואי דער זעכצעהנטער, אַריינ־קומענדיג אין די טוליערען, וואָס איז געווען פערלאָזען זייט לואי דעם פופצעהנטען, האָט גאַנץ גוט געוואוסט די בעדייטונג דערפון. „זאָל יעדער זיך איינאָרדנען, ווי ער וויל,“ האָט ער געענטפערט, ווען מען האָט ביי איהם געבעטען אויסצוטהיילען זיינע בעפעהלע, און ער האָט געבעטען מען זאָל איהם ברענגען פון זיין ביבליאָ־טהעק די געשיכטע פון טשאַרלז דעם ערשטען.

די גרויסע מאָנאַרכיע פון ווערסייל איז געקומען צו אַ סוף. אין דער צוקונפט וועלען זיין „בירגער־קעניגע“ אָדער אימפּעראַ־טאָרס, וועלכע וועלען צוקומען צום טהראָן דורך שווינדעל, אָבער די הערשאַפט פון „קעניגע דורך די גנאַדע פון גאָט“ איז געענדיגט.

ווידער אַמאָל, ווי דעם 14טען יולי, האָט דאָס פאָלק מיט זיין סאָלידאַריטעט און מיט זיין האַנדלונג פּאַראַליזירט די האַנדלונג פון הויף און דערלאַנגט אַ שווערען קלאַפּ דעם אַלטען רעזשים. די רעוואָלוציאָן האָט געמאַכט אַ שפּרונג פאָרווערטס.

איין־און־צוואנציגסטער קאפיטעל.

די נייע מוניציפאלע ארגאניזאציאנען.

אַז אונערוואַרטעטע רעאַקציע פאַנגט זיך אָן. — די בעגייסטערונג פון די רעוואָלוציאָנערען. — זייער מיספערשטעהן פון דער לאַגע. — רעאַקציע און רעוואָלוציע. — די ציעלען פון דעם מיטעל־קלאַס. — די פערזאַמלונג, אין איהר מורא פאַר'ן פאָלק, פער־שטאַרקט איהר פּאָזיציע. — דער ראַטה פון די דריי הונדערט שטעלט פעסט זיין אויטאָריטעט. — די וויכטיגקייט פון באילי און לאַפאַיעט. — קריעגס־געזעץ אָבגעשטימט. — מאַראַט, ראָבעספּיער און ביזאָ די איינציגע, וועלכע פּראָטעסטירען. — די אינטריגען פון דיוק דע אָרלעאַנס און גראַף דע פּראָווענס. — מיראַבאָ. — די ציעלען פון דעם ענטוויקעלטען מיטעלקלאַס. — דיופּאָרט, טשאַרלז דע לאַמעטה און באַרנאַוואָ. — באַילי און לאַפאַיעט. — דער שרעק פון מיטעלקלאַס פאַר'ן אויפ־שטאַנד. — דער פאָרשלאַג פון סייו אָנגענומען. — אַלטע פעאָדאַלע צוטהיילונגען אָבגעשאַפט. — פראַנקרייך צוטהיילט אין דעפּאַרטמענטס. — די וואַהל־פערזאַמלונגען. — דער אונ־טערשיעד צווישען אַקטיווע און פּאַסיווע בירגער. — אַלגעמיינע פערזאַמלונגען פון דאָרף־געמיינדען פערבאָטען. — די וויכטיג־קייט פאַר דער רעוואָלוציאָן פון מוניציפּאַלע צענטערס. — די פּאַרלאַמענטען אָבגעשאַפט. — שטאַרקע אָפּאָזיציאָן געגען די נייע אָרגאַניזאַציע.

און ווידער אמאָל וואָלט איינער געמעגט דענקען, אַז איצט וועט זיך די רעוואָלוציאָן פריי ענטוויקלען. די קעניגליכע רעאַק־ציע איז בעזיעגט געוואָרען. „מאָנסיער און מאַד. וועטאָ“ האָבען

נאָכגעגעבען, און זיינען געהאַלטען געוואָרען אַלס געפאַנגענע אין פאַריז, און די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג וועט דאָך איצט געוויס געברויכען איהר האַק אין דעם וואַלד פון מיסברויכונגען, וועט ארונטערהאַקען דעם פעאָדאַליזם און וועט אָנווענדען די גרויסע פרינציפּען, וועלכע זי האָט פּראָקלאַמירט אין דער „ערקלערונג פון די מענשענרעכטע", נור דאַס לעזען פון וועלכער האָט געמאַכט די מענשליכע הערצער קלאַפּען.

דאַס אַלעס האָט אָבער ניט פּאַסירט. געגען אַלע ערוואַר־טונגען איז עס געווען די רעאַקציע, וועלכע האָט זיך אָנגעהויבען דעם 5טען אָקטאָבער. זי האָט אָרגאַניזירט איהרע קרעפטען און איז געוואָרען אַלץ שטאַרקער ביז יוני 1792.

נאָך דעם, ווי דאַס פאָלק האָט אויסגעפיהרט זיין אויפגאַבע, איז עס זיך צוקראָכען אין זיינע לעבער. די מיטעלקלאַסע האָט איהם צושפּרייט און געמאַכט איהם פערלאָזען די גאַסען. און ווען ניט דער בויערען־אויפשטאַנד, וועלכער איז אָנגעגאַנגען ביז די פעאָדאַלע רעכטע זיינען אָבגעשאַפט געוואָרען אין יולי 1793, און ווען ניט די צאָהלרייכע אויפשטענדע אין די פּראָווינציעלע שטעדט, וועלכע האָבען ניט דערלאָזען די מיטעלקלאַס־רעגיערונג זיך פעסט איינצושטעלען, וואָלט די ענדליכע רעאַקציע, וועלכע האָט טריאומפירט אין 1794, שוין טריאומפירט אין 1791 און אפשר אין 1790.

„דער קעניג איז אין לואוור, די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג אין די טוליערען, די קאַנאַלען פון צירקולאַציאָן זיינען גערייניגט, דער מאַרק איז פול מיט זעק פון קאָרן, די נאַציאָנאַלע קאַסע איז פול, די מיללען ארבייטען, די פעררעטהער אַנטלויפען, די אַרי־סטאָקראַטיע איז גוסס," אַזוי האָט קאַמיל דע מולען געשריעבען אין דעם ערשטען נומער פון זיין זשורנאַל (נאָוועמבער 28), אָבער אין דער ווירקליכקייט האָט די רעאַקציע איבעראַל אויפ־געהויבען איהר קאָפּ. וועהרענד די רעוואָלוציאָנערען זיינען געווען בעגייסטערט, מיינענדיג, אַז די רעוואָלוציאָן איז שוין כמעט אויסגעפיהרט, האָבען די רעאַקציאָנערען געוואוסט, דאַס דער אמת'ער קאַמפּף צווישען דער פערגאַנגענהייט און דער

צוקונפט דאַרף זיך ערשט אָנהויבען אין יעדער פּראָווינץ־שטאָדט, גרויסער און קליינער, און אין יעדען דאָרף; דאָס איצט איז די צייט פאַר זיי צו האַנדלען, אום צו בעקומען די אויבערהאַנד אין דער רעוואָלוציאָן.

די רעאַקציאָנערען האָבען נאָך עטוואָס פערשטאַנען. זיי האָבען געזעהען, דאָס דער מיטעלקלאַס, וועלכער האָט ביז איצט געזוכט די שטיצע פון פאָלק, אום צו קריגען קאָנסטיטוציאָנעלע געזעצע און צו בעהערשען דעם אדעל, איז איצט, אז זיי האָבען געזעהען דעם כח פון פאָלק, געהען זיי טהון אַלעס מעגליכע צו בעהערשען דאָס פאָלק, צוצונעהמען פון איהם די וואפען, און צו טרייבען איהם צוריק אונטער׳ן יאָך פון אונטערטהעניגקייט.

דיעזע מורא פאַר׳ן פאָלק האָט זיך געפיהלט אין דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, באַלד נאָך דעם 5טען אָקטאָבער. מעהר ווי צוויי־הונדערט דעפּוטאַטען האָבען זיך ענטזאָגט צו געהען נאָך פּאַריז און האָבען געפאָדערט פּאַספּאָרטען אום זיך צוריקצו־קעהרען אהיים. מען האָט זיי ענטזאָגט, און מען האָט זיי בעהאַנדעלט אַלס פעררעטהער, אבער אַ געוויסע צאָהל פון זיי האָבען דאָך אריינגעשיקט זייערע רעזיגנאַציאָנען: זיי האָבען ניט געדענקט פון צו געהן אזוי ווייט! עס איז אויך דאָן פאָר־געקומען אַ גאַנצע רייהע פון אויסוואַנדערונגען, ווי נאָך דעם 14טען יולי. אָבער דיזעס מאָל איז עס ניט געווען דער קעניג־ליכער הויף, וועלכער האָט געגעבען דעם סיגנאַל, נור די פערזאַמלונג.

ווי עס איז, אין דער פערזאַמלונג איז געווען אַ שטאַרקע פּאַרטיי פון מיטעלקלאַס־פּאָרשטעהער, וועלכע האָבען געוואוסט, ווי אויסצונוצען דעם ערשטען מאָמענט פון ערפאָלג — פעסטצו־שטעלען די מאכט פון זייער אייגענעם קלאַס אויף אַ סאָלידען פונדאַמענט. פאָלגליך, זאָגאר נאָך איידער זי האָט זיך איבער־געצויגען נאָך פּאַריז, האָט די פערזאַמלונג אָבגעשטימט אָקטאָבער דעם 19טען די פעראַנטוואָרטליכקייט פון די מיניסטאָרען, ווי אויך פון די אדמיניסטראַציאָנס־בעאַמטע, צו דער נאַציאָנאַלער רעפּרעזענטאַציאָן, און די ארויפלעגונג פון אַלע שטייערען דורך

די פערזאמלונג. דיעזע צוויי ערשטע בעדינגונגען פון א קאָנ־סטיטוציאָנעלער רעגיערונג זיינען אויף אזא אופן עטאַבלירט געוואָרען. דער טיטעל פון דעם „קעניג פון פראנקרייך“ איז אויך געענדערט געוואָרען אויף דעם „קעניג פון די פראנצויזען“.

ווערענד די פערזאמלונג האָט אויף אזא אופן אויסגענוצט די בעוועגונג פון דעם 5טען אָקטאָבער, אום זיך צו עטאַבלירען אלס די העכסטע מאכט, האָט די מיטעלקלאַס־מוניציפּאַליטעט פון פּאַריז, ד. ה., דער ראטה פון די דריי־הונדערט, וועלכער האָט זיך עטאַבלירט נאָך דעם 14טען יולי, זיך אויך בענוצט מיט די פּאַסירונגען, אום פעסטצושטעלען זיין אויטאָריטעט. זעכציג דירעקטאָרען, אויסערוועהלט פון צווישען די דריי־הונדערט, און צוטהיילט צווישען אכט דעפּאַרטמענטס — נאהרונג, פּאָליציי, עפענטליכע ארבייט, האָספּיטאַלען, ערציהונג, לאַנד און איינקונפט, שטייערען און די נאציאָנאַלע גווארדיע — האָבען בעשלאָסען איבערצונעהמען אַלע דיעזע וויכטיגע צווייגען פון אדמיניסטראציאָן, און אַזוי ארום ווערען א גרויסע מאכט, בעזאָנדערס, אז די מוניציפּאַליטעט האָט געהאַט אונטער איהר בעפעהל א נאציאָנאַל־גווארדיע פון זעכציג־טויזענד מענער, בעשטעהענד אין גאַנצען פון בירגער, וואָס זיינען געוועזען גוט אָב.

באַילי, דער מעיאָר פון פּאַריז און לאַפאַיעט, דער קאָמאַנדיר פון דער נאציאָנאַל־גווארדיע, זיינען געוואָרען וויכטיגע פערזענ־ליכקייטען. וואָס אנבעטרעפט די מוניציפּאַלע פּאָליציי־טהעטיגקייט, האָט דער מיטעלקלאַס גענומען אויף זיך דאָס רעכט אויפצופּאַסען אויף אַלץ: פערזאמלונגען, צייטונגען, דאָס פערקויפען פון ליטעראַטור אין די גאַסען, אדווערטייזמענט־פּלאַקאַרדען און אַזוי ווייטער, אום אויף אזא אופן צו קענען אונטערדריקען אַלעס, וואָס זאָל זיין פיינדליך צו זייערע אינטערעסען.

און ענדליך איז דער ראטה פון די דריי־הונדערט, בענוצענ־דיג זיך מיט דער ערמאָרדונג פון א בעקער דעם 21טען אָקטאָ־בער, אוועק צו דער פערזאמלונג און פערלאַנגט א קריעגס־צושטאַנד־געזעץ, וועלכער איז גלייך בעוויליגט געוואָרען. פון

דאַן אָן איז געווען גענוג פאַר אַ שטאַדט־בעאַמטען צו פונאַנדער־וויקלען דעם רויטען פלעג, אום צו פּראָקלאַמירען דעם קריעגס־צושטאַנד. נאָך דעם האָט יעדע פערזאַמעלטע מאַסע זיך געמוזט פונאַנדערגעהען, און די סאָלדאַטען, ווען דער בעאַמטער האָט עס פערלאַנגט, האָבען געמעגט שיסען אין פאָלק, אויב ער איז זיך ניט צוגאַנגען נאָך דעם, ווי ער איז אויפגעפאָרדערט געוואָרען דריי מאָל צו טהון עס. אויב דאָס פאָלק האָט זיך צושפּרייט פריעדליך אָהן געגענוועהר, פאַר דער לעצטער אויפפאָרדערונג, זיינען די פיהרער ארעסטירט געוואָרען אין געפענגניס אויף דריי יאהר — אויב די מאַסע איז געווען אונבעוואַפענט; טאָמער יאָ, איז דער אורטהייל געווען טוידט. אין פאַל די גאַנצע מאַסע האָט געברויכט געוואַלט, דאַן האָט געקומט דער טוידט אַלעמען, וועלכע האָבען זיך בעטהייליגט אין די רייאָטס. עס האָט אויך געקומט דער טוידט אירגענד אַ סאָלדאַט אָדער אָפיציער פון דער נאַציאָנאַל־גוואַרדיע, וועלכער זאָל פעראורזאַכען אירגענד־וועלכע רוהע־שטערונג.

אַ מאָרד אַלזאָ, אויסגעפיהרט אין גאַס, איז געווען אַ גענוגענדער גרונד פאַר די פערפאַסונג פון דיעזען געזעץ, און, ווי לואי בלאַנק האָט זעהר ריכטיג בעמערקט, אין דער גאַנצער פּרעסע איז געווען בלויז איין שטימע, די פון מאַראַט, וועלכע האָט פּראָטעסטירט געגען דיעזען גרויזאַמען געזעץ, אום צו זאָגען, דאָס אין דער צייט פון רעוואָלוציאָן, ווען די נאַציאָן האָט נאָך צו צוברעכען איהרע קייטען אום צו קעמפּפען ביז צום ביטערען סוף געגען איהרע שונאים, האָט דער קריעגס־צושטאַנד קיין רעכט ניט צו עקזיסטירען. אין דער פערזאַמלונג זיינען ראָבעספּיער און ביזאָ געווען די איינציגע צו פּראָטעסטירען, און דאָס אויך ניט אויף דעם פּונקט פון פּרינציפּ. עס איז ניט געווען ראַטהזאַם, האָבען זיי געזאָגט, צו פּראָקלאַמירען קריעגס־צושטאַנד, איידער מען האָט עטאַבלירט אַ געריכט, וואָס זאָל קענען משפּט׳ען די פערברעכער פאַר אַ זינד געגען די נאַציאָן.

בענוצענדיג זיך מיט דער אָבקיהלונג פון דעם פאָלק׳ס היציגקייט, וועלכע האָט נויטווענדיגערווייזע געפאָלגט נאָך דעם

5טען און 6טען אָקטאָבער, האָט דער מיטלעקלאַס אָנגעפאַנגען אין דער פערזאַמלונג, ווי אין דער מוניציפּאַליטעט, צו אָרגאַני־זירען זיין נייע מאַכט — ניט, נאַטירליך, אָהן צוזאַמענשטויסונ־גען צווישען די פּערזענליכע אַמביציאָנען, וועלכע האָבען זיך אָנגעקלאַפּט איינע אָן די אַנדערע.

דער קעניגליכער הויף פון זיין זייט האָט ניט געזעהן קיין אורזאַכע, וואָרום ער זאָל אָבשטעהן פון דיעזער רעאַקציאָן. ער האָט אויך געקעמפּפט און קאָנספּירירט און האָט זיך בענוצט מיט די גוטבעדירפטיגע און אַמביציעזע, אַזעלכע ווי מיראַבאָ, אַריינשרייבענדיג זיי אין זיינע דיענסטע.

דער דיוק פון אָרלעאַנס, ווערענדיג קאָמפּראָמעטירט אין דער בעוועגונג פון דעם 5טען אָקטאָבער, וועלכע ער האָט אין געהיים אונטערשטיצט, איז אין אונגנאַדע פערשיקט געוואָרען פון הויף, אַלס אַמבאַסאַדאָר נאָך ענגלאַנד; אָבער דאַן איז עס געוועזן „מאָנסיער", דעם קעניג'ס ברודער, וועלכער האָט אָנגעהויבען אינטריגירען אוועקצושיקען דעם קעניג, „די קלאָץ", ווי ער האָט געשריעבען צו אַ פריינד. ווי באַלד דער קעניג זאָל פער־שווינדען, קען אָרלעאַנס זיין אַ קאַנדידאַט אויף דעם טהראָן. מיראַבאָ, שטענדיג אין נויט, און וועלכער זייט דעם 23טען יוני האָט געקראָגען אַ שטאַרקע מאַכט איבער די פערזאַמלונג, האָט אינטריגירט פון זיין זייט אריינצוקומען אין דעם מיניסטעריום. ווען זיינע אינטריגען זיינען צושטערט געוואָרען פון דער פער־זאַמלונג, וועלכע האָט אָבגעשטימט, אַז קיינער פון איהרע מיט־גליעדער זאָל ניט אָנגעהמען קיין שטעלע אין מינסטעריום, האָט ער זיך אריינגעוואָרפען אין די אָרעמס פון דעם גראַף פון פּראָווענס, אין דער האָפנונג צו קריגען די מאַכט דורך זיין הילפע. ענדליך האָט ער זיך פערקויפט צום קעניג און האָט פון איהם אָנגענומען אַ פּענסיע פון פופציג־טויזענד פראַנק אַ מאָנאַט פאַר פיער מאָנאַטען און דעם פערשפּרעכען פון אַ געזאַנדטשאַפט. דערפאַר האָט זיך מיראַבאָ פערפּליכטעט „צו העלפען דעם קעניג מיט זיין וויסען, מיט זיין מאַכט, מיט זיין גרויסער בערעדזאַמקייט, אין אַלץ, וואָס מאָנסיער וועט האַלטען

פאר ניצליך פאר'ן שטאאט און פאר די אינטערעסען פון קעניג."
דאס אלעס אבער איז ערשט בעקאנט געווארען שפעטער, אין 1792, נאכדעם, ווי די טוליערען איז איינגענומען געווארען, און דערוויל האט מיראבא געהאלטען ביז זיין טוידט, דעם 2טען אפריל 1791, זיין רעפוטאציאן אלס פערטהיידיגער פון פאלק.

די געשיכט־שרייבער וועלען קיינמאל ניט פערנאנדער־פלאנטערען דעם געוועב פון אינטריגען, וואס איז דאן געוועבט געווארען ארום דעם לואוור און אין די פאלאצען פון די פרינצען, ווי אויך ארום די קעניגליכע פאלאצען אין לאנדאן, וויען און מאדריד און אין די פערשיעדענע דייטשע שטאאטען. גאר א גאנצע וועלט האט זיך געקאכט ווענען דעם קעניגטהום, וואס האט געהאלטען אין גוסס'ען. און זאגאר אין דער פערזאמלונג גופא וויפיעל אמביציאנען האבען עס געקעמפפט, אום צו פער־כאפען די מאכט! אבער נאך אלעס זיינען דאס נור פאסירונגען פון א גאנץ קליינער ווערדע. זיי העלפען נור צו פערשטעהען געוויסע פאקטען, אבער זיי האבען גארניט געקענט ענדערען אין דעם פארווערטס־מארש פון די פאסירונגען, וועלכע זיינען געווען בעשטימט פון דער סאמע לאגיק פון דער לאגע און פון די כוחות, וואס האבען צווישען זיך געקעמפפט.

די פערזאמלונג האט רעפרעזענטירט די געבילדעטע מיטעל־קלאסען אויף זייער וועג צו בעזיעגען און צו ארגאניזירען די מאכט, וואס האט געהאלטען ביים ארויספאלען פון די הענד פון קעניג, פון די גלחים און פון די גרויסע אדעללייט, און זי האט געהאט אין איהר מיטע אן אנצאהל מענשען, וואס האבען מארשירט גלייך צו דיעזען צוועק מיט שכל און מיט א געוויסער חוצפה, וועלכע איז געווארען גרעסער מיט יעדען נייעם זיעג פון פאלק איבער דעם אלטען רעזשים. אין דער פערזאמלונג איז געווען א „טריאומוויראט", וועלכער איז בעשטאנען פון דיופארט, טשארלז דע לאמעטה, און בארנאווא און אין פאריז זיינען עס געווען דער מעיאר באילי און דער קאמאנדיר פון דער נאציאנאלער גווארדיע, לאפאיעט, צו וועמען אלעמענס אויגען זיינען עס געווען צוגעווענדעט. אבער די אמת'ע מאכט פון דער

בעוועגונג איז געווען רעפרעזענטירט דורך די קאָמפּאַקטע עלעמענטען פון דער פערזאַמלונג, וועלכע האָבען פערפאַסט די געזעצע, וואָס האָבען געזאָלט גרינגערן די רעגיערונג פון די מיטעלקלאַסען.

דאָס איז געווען די טהעטיגקייט, וועלכע די פערזאַמלונג האָט אויפגענומען מיט גרויס חשק, אזוי שנעל, ווי זי איז איינסטאַלירט געוואָרען אין פּאַריז, און האָט געקענט אָנגעהן אין איהר אַרבייט מיט אַ געוויסע מאָס פון רוהיגקייט.

דיעזע אַרבייט האָט זיך אָנגעפאַנגען, ווי מיר האָבען עס געזעהען, אין דעמזעלבען טאָג, נאָכדעם, ווי די באַסטיל איז געשטירצט געוואָרען. די מיטעלקלאַסען האָבען זיך שטאַרק איבערגעשראָקען, ווען זיי האָבען געזעהען דאָס פאָלק בעוואַפנען זיך מיט פּיקעס אין איינינע טעג, פערברענענדיג די ראָגאַטקעס, פערנעהמענדיג די ברויט־שטאָפּען, וואו זיי האָבען נור געפונען זיי, און אַרויסווייזענדיג די גאַנצע צייט אַ גרויסע שנאה צו די רייכע מיטעלקלאַסען. זיי האָבען דארום אויף שנעל זיך זעלבסט בעוואַפענט, אָרגאַניזירט ז י י ע ר נאַציאָנאַלע גוואַרדיע, אום אַוועקצושטעלען די „ביווער־היט“ געגען די „וואָלענע היטלען“ און די פּיקען, אזוי, אַז די פאָלקס־־אויפשטענדע זאָלען קענען געהאַלטען ווערען אונטער אַ קאָנטראָל. און נאָך דעם אויפשטאַנד פון דעם פינפטען אָקטאָבער האָבען זיי דורכגעפיהרט דעם געזעץ וועגען רייאָטס, וועגען וועלכען מיר האָבען פריהער דערצעהלט.

צו דערזעלבער צייט האָבען זיי זיך צוגעאיילט צו מאַכען אַזעלכע געזעצע, אַז די פּאָליטישע מאַכט, וואָס האָט זיך אַרויסגעגליטשט פון די הענד פון קעניג, זאָל ניט אַריינפאַלען אין די הענד פון פאָלק. אזוי, אַכט טעג נאָך דעם 14טען יולי, האָט ס ע י, דער בעריהמטער אַדוואָקאַט פון'ם דריטען שטאַנד, שוין פאָרגעשלאָגען דער פערזאַמלונג צו צוטהיילען די פּראָנצויזען אין צוויי קלאַסען, פון וועלכע נור איינע, די א ק ט י ו ו ע בירגער, זאָלען אַנטהייל נעהמען אין דער רעגיערונג, ווערענד די אַנדערע, וועלכע זיינען די גרויסע מאַסען פון פאָלק,

אונטער דעם נאָמען פון **פּאַסיווע** בירגער, זאָלען ניט האָבען קיינע פּאָליטישע רעכטע. פינף וואָכען שפּעטער האָט די פּערזאַמלונג אָנגענומען דיעזע צוטהיילונג, אַלס דעם באַזיס פון דער קאָנסטיטוציאָן, און אויף אַזאַ אופן איז די ערקלערונג פון די מענשענרעכטע פאַר אַלע בירגער אָפען פערגוואַלטיגט געוואָרען אַזוי שנעל, ווי זי איז פּראָקלאַמירט געוואָרען.

איצט, אויפנעהמענדיג די ארבייט פון דער פּאָליטישער אָרגאַניזאַציאָן פון פראַנקרייך, האָט די פּערזאַמלונג אָבגעשאַפט די אַלטע פעאָדאַלע צוטהיילונגען אין פּראָווינצען, פון וועלכע יעדע איינע האָט געהאַט געוויסע פּריווילעגיען פאַר דעם אַדעל אין די **פּאַרלאַמענטען**. זי האָט צוטהיילט פראַנקרייך אין דעפּאַרטמענטס, און האָט אָבגעשאַפט די אַלטע פּאַרלאַמענטען, דאָס הייסט, די אַלטע טריבונאַלען, וועלכע האָבען אויך געהאַט געוויסע געריכטליכע פּריווילעגיען און איז אָנגעגאַנגען מיט דער אָרגאַניזירונג פון אַ גאַנץ נייער און אוניפאָרמירטער אַדמיניסטראַציאָן, אימער־צו היטענדיג דעם פּרינציפּ פון אויסשליסען די אָרימערע קלאַסען פון דער רעגיערונג.

די נאַציאָנאַל־פּערזאַמלונג, וועלכע איז אויסערוועהלט געוואָרען אונטער דעם אַלטען רעזשים, אונטער אַ סיסטעם פון וואַהלען אין צוויי גראַדען, איז דאָך געווען דער רעזולטאַט פון אַ כמעט אַלגעמיינער אָבשטימונג, דאָס הייסט, אַז די ערשטע פּערזאַמלונגען, וועלכע זיינען צוזאַמענגערופען געוואָרען אין יעדער וואַהל־אבטהיילונג, זיינען בעשטאַנען פון כמעט אַלע בירגער פון דעם פּלאַץ. דיעזע ערשטע פּערזאַמלונגען האָבען נאָמינירט די וואַהל־מענער, וועלכע האָבען געבילדעט אין יעדער אבטהיילונג איין וואַהל־מענער־פּערזאַמלונג, און דיעזע וויעדער האָט אויסערוועהלט איהר פאָרשטעהער צו דער נאַציאָנאַל־פּערזאַמלונג. עס איז נויטיג צו בעמערקען, דאָס נאָך דער וואַהל זיינען דיעזע וואַהל־מענער פּערזאַמלונגען נאָך אימער פאָרטגעזעצט געוואָרען, קריגענדיג בריעף פון זייערע דעפּוטאַטען און אויפפּאַסענדיג אויף זייערע וואוטס.

האָבענדיג איצט דערגרייכט די מאַכט, האָבען די מיטעל־

קלאַסען געטהאָן צוויי זאַכען: זיי האָבען אויסגעברייטעט די רעכטע פון די וואהל־מענער־פערזאַמלונגען, פערטרויענדיג זיי מיט דער אויסוואַהל פון די לאָקאַלע בעראַטהונגס־פערזאַמלונגען, (די דירעקטאָרען פון יעדען דעפּאַרטמענט) פון די ריכטער און אַנדערע לאָקאַלע בעאַמטע. זיי האָבען זיי געגעבען אויף אַזאַ אופן אַ גרויסע מאַכט. אבער צו דערזעלבער צייט האָבען זיי אויסגעשלאָסען פון די ערשטע פערזאַמלונגען די מאַסע פון פאָלק, פון וועמען זיי האָבען אויף אַזאַ אופן גערויבט אַלע פּאָליטישע רעכטע. זיי האָבען צו זיי צוגעלאָזען נור די אַקטיווע בירגער, דאָס הייסט יענע, וועלכע האָבען געצאָהלט אין דירעקטע שטייערען וועניגסטענס די ווערטה פון דריי טעג ארבייט *). די אַנדערע זיינען געוואָרען פּאַסיווע בירגער, וועלכע האָבען שוין מעהר ניט געקענט אַן אַנטהייל נעהמען אין די פערזאַמלונגען און האָבען דערפאַר שוין ניט געקענט נאָמינירען די וואהל־מענער, אָדער די מוניציפּאַליטעט אָדער אירגענד וועלכע פון די לאָקאַלע אויטאָריטעטען. אַ חוץ דעם, האָבען זיי שוין מעהר ניט געקענט זיין אַ טהייל פון דער נאַציאָנאַל־גוואַרדיע **).

נאָך מעהר, אום צו זיין בערעכטיגט אַלס אַ וואהל־מאַן, איז עס געווען נויטיג צו צאָהלען אין דירעקטע שטייערען די ווערדע פון צעהן טעג ארבייט, וואָס דאָס האָט געמאַכט דיעזע

*) יעדע געמיינדע האָט בעשטימט דעם ווערטה אין געלד פון אַ טאָג אַרבייט, און אַלס באַזיס איז אָנגענומען געוואָרען דער פּרייז פון דעם אַרבייטס־טאָג פון אַ טאָגע־לוינער.

**) דער מוניציפּאַלער געזעץ פון דעם 14טען דעצעמבער 1789 האָט ניט נור אויסגעשלאָסען די פּאַסיווע בירגער פון אַלע וואַהלען פון די מוניציפּאַלע בעאַמטע (פּאַראַגראַפען 5, 6, א. ז. וו.), נור ער האָט אויך פערבאָטען די וואַהל־מענער־פערזאַמלונגען צונויפצוקומען לויט זייערע פאַכען, פּראָפעסיאָנען אָדער צעכען. זיי האָבען זיך נור געקענט צונויפקומען לויט זייערע קוואַרטאַלען, לויט זייערע דיסטריקטען.

פערזאמלונגען דורך־און־דורך מיטעלקלאסיש. שפעטער־צו, אין 1791, ווען די רעאקציאָן איז מוטהיגער געוואָרען, דורך די אויס־שלאכטונג אויף דעם שאמפ־דע־מארס, האָט די פערזאמלונג צוגעלעגט נאָך א בעגרענצונג: די וואהל־מענער מוזען בעזיצען לאנד־אייגענטהום. און אום צו ווערען נאָמינירט אלס פאָר־שטעהער פון פאָלק אין די נאציאָנאל־פערזאמלונג איז עס געווען נויטיג צו צאָהלען אין דירעקטע שטייערען דעם ווערטה פון א מארק פון זילבער (אכט אונצעס), דאָס הייסט, פופציג ליווערס (דער ליווער האָט געהאט דעם ווערטה פון ארום איין פראנק).

און ענדליך, די שטענדיגקייט פון דיעזע וואהל־מענער־פערזאמלונגען איז פערבאָטען געוואָרען. איינמאָל זיינען די וואהלען פאָראיבער, האָבען דיעזע פערזאמלונגען ניט געטאָרט מעהר צוזאמענקומען. איינמאָל זיינען די מיטעלקלאס־הערשער בעשטימט געוואָרען, טאָרען זיי ניט קאָנטראָלירט ווערען צו שטרענג. באלד איז זאָגאר אוועקגענומען געוואָרען דאָס רעכט פון צו פעטיציאָנירען און פון צו פערפאסען רעזאָלוציאָנען — „שטים און האלט מויל!“

וואָס די דערפער אנבעטרעפט, האָבען זיי געהאט, ווי מיר האָבען געזעהען, אונטער דעם אלטען רעזשים, אין כמעט גאנץ פראנקרייך, ביז צו דער צייט פון דער רעוואָלוציאָן, די אלגעמיינע פערזאמלונג פון די איינוואוינער, ווי דאָס איז געווען דער „מיר“ אין רוסלאנד. צו דיעזער אלגעמיינער פערזאמלונג האָט געהערט די אדמיניסטראציאָן פון די געשעפטען פון דער געמיינדע, ווי, למשל, די איבערטהיילונג פון לאנד און דער געברויך פון דעם קאָמונאלען לאנד — קולטיווירטע פעלדער, לאָנקעס און וועלדער און אויך די פאשע־לאנד. אָבער איצט זיינען דיעזע אלגעמיינע פערזאמלונגען געווען פערבאָטען דורך דעם מוניציפאל־געזעץ פון דעצעמבער 22—24, 1789. פון דאַן אָן האָבען נור די פערמעגליכע בויערען, די אקטיווע בירגער, געהאט דאָס רעכט צוזאמענצוקומען איין מאָל א יאהר, צו נאָמינירען דעם מעיאָר און די מוניציפאליטעט, וואָס האָט זיך

צוזאַמענגעשטעלט פון דריי אָדער פיער מיטעלקלאַס־מענשען פון דאָרף.

אַן עהנליכע מוניציפּאַלע אָרגאַניזאַציאָן איז געגעבען געוואָרען פאַר די שטעדט, וואו די אַקטיווע בירגער זיינען זיך צונויפגעקומען, אום צו נאָמינרען דעם אַלגעמיינעם שטאַדט־ראַטה, דאָס הייסט, די געזעצגעבענדע מאַכט אין די שטאָדטישע ענינים און די עקזעקוטיווע מאַכט, וועלכע איז פערטרויט געוואָרען מיט דער אַדמיניסטראַציאָן פון דער געמיינדעס פּאָליציי און מיט דער קאָמאַנדע פון דער נאַציאָנאַל־גוואַרדיע.

אויף אַזאַ אופן איז די בעוועגונג, וועלכע האָט שטאַטגעפונען אין די שטעדט אין יולי 1789, און וועלכע איז בעשטאַנען אין דעם, וואָס די שטעדט האָבען זיך געגעבען אויף אַ רעוואָלוציאָנערען וועג אַן ערוועהלטע שטאַדט־פערוואַלטונג, און גראַדע אין אַ צייט, ווען די געזעצע פון דעם אַלטען רעזשים זיינען געווען אין זייער פולער קראַפט און האָבען בשום אופן ניט מסכים געווען צו אַזאַ אַרט פיהרונג — איז אָט דיעזע בעוועגונג געוואָרען אַנערקענט דורך דעם מוניציפּאַל־געזעץ פון דעם 22טען דעצעמבער 1789. און אויך דורך דעם, ווי מיר וועלען נאָך זעהען, איז פאַר דער רעוואָלוציאָן בעשאַפען געוואָרען גאָר אַ נייע גרויסע מאַכט: דרייסיג־טויזענד מיטעלפונקטען זיינען געשאַפען געוואָרען, וועלכע זיינען אין טויזענדע זאַכען געווען גאַנץ אונאַבהענגיג פון דער צענטראַל־רעגיערונג, און וועלכע האָבען זיך אַרויסגעוויזען אַלס פעהיג צו רעוואָלוציאָנערער טהעטיגקייט אַזוי שנעל, ווי די רעוואָלוציאָנערען איז עס נור געלונגען צו קריגען די מאַכט.

עס איז אמת, דאָס די מיטעלקלאַסען האָבען זיך גוט פערזאָרגט, אַז די שטאַדט־מאַכט זאָל בלייבען אין די הענד פון די רייכע מיטגליעדער פון דער געמיינדע, און די מוניציפּאַליטעטען זעלבסט זיינען געשטעלט געוואָרען אונטער די אויפזיכט פון די קערפערשאַפטען פון דעם דעפּאַרטמענט, וועלכע זייענדיג אויסערוועהלט פון וואַהל־מענער אין דעם צווייטען גראַד, האָבען מיט זיך רעפּרעזענטירט דעם רייכערען טהייל פון די מיטעל־

קלאסען און זיי זיינען געווען די שטיצע און די רעכטע האנד פון די געגען־רעוואָלוציאָנערען אין דער צייט פון דער רעוואָלו־ציאָן. פון דער אנדערער זייט, די מוניציפּאַליטעט גופא, וועלכע איז געווען אויסערוועהלט נור פון די אַקטיווע מיטגליעדער, האָט אויך רעפּרעזענטירט די מיטעלקלאסען מעהר ווי די מאסען פון פאָלק, און אין שטעדט ווי ליאָן, און נאָך אַנדערע, איז זי געוואָרען דער צענטער פון דער רעאַקציאָן. אָבער טראָץ דעם אַלעם, זיינען די מוניציפּאַליטעטען דאָך געבליבען אונאבהענגיג פון דער קעניגליכער מאַכט און עס מוז אנערקענט ווערען, דאָס דער מוניציפּאַלער געזעץ פון 1789 האָט בייגעטראָגען צו דעם ערפאָלג פון דער רעוואָלוציאָן מעהר, ווי אירגענד אַנאַנדער געזעץ. וועהרענד דעם אויפשטאַנד געגען די פעאָדאַלע פּריצים אין אויגוסט 1789, זיינען פיעלע מוניציפּאַליטעטען געווען פיינדליך צו די רעוואָלטירענדע בויערען, און מיר האָבען געזעהן ווי אזוי די מוניציפּאַליטעטען פון דעם דאָפּין האָבען געקעמפּפט געגען די בויערען און אויפגעהאנגען די רעבעלען אָהן רחמנות. אבער וואָס שטאַרקער עס איז געוואָרען די רעוואָלוציאָן, דאָס אַלץ אַ גרעסערע מאַכט האָט דאָס פאָלק געקראָגען אין די מוניציפּאַליטעטען, און אין 1793, 1794 זיינען די מוניציפּאַלי־טעטען אין אייניגע טהיילען פון פראנקרייך געוואָרען די אמת'ע מיטעלפּונקטען פון טהעטיגקייט פאַר די פאָלקס־רעוואָלוציאָ־נערען.

נאָך איין וויכטיגער שריט איז געמאַכט געוואָרען פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, וואָס זי האָט אָבגעשאַפט די אַלטע געריכטס־אינסטיטוציאָנען — די פּאַרלאַמענטען, און האָט איינ־געפיהרט ריכטער, אויסערוועהלט פון פאָלק. אין די אויסער־שטאָדטישע דיסטריקטען האָט יעדער קאַנטאָן, בעשטעהענדיג פון פינף אָדער זעקס דערפער, בעשטימט דורך זיינע אַקטיווע בירגער זיינע אייגענע ריכטער; און אין די גרויסע שטעדט איז דיעזעס רעכט געגעבען געוואָרען צו די וואהל־מענער־פערזאַמלונגען. די אַלטע פּאַרלאַמענטען האָבען, נאַטירליך, געשטרעבט אויפצוהאַלטען זייערע אַלטע רעכטע. אין דער סויט,

אין טולוז, למשל, האָבען אכטציג מיטגליעדער פון די פּאַרלאַ־מענטען, אונטערשטיצט פון 89 פיינע בעלי־בתים, זאָגאַר אָנגעפאַנגען א בעוועגונג, אום צוריקצוגעבען דעם מאָנאַרך זיין געזעצליכע אויטאָריטעט און „פרייהייט", און צו דער רעליגיאָן „איהר ניצליכען איינפלוס". אין פּאַריז, רוען און מעטץ און אין ברעטאַן האָבען די פּאַרלאַמענטען זיך ניט געוואָלט אונטער־ווארפען דער אַלעס־גלייכמאַכענדער מאַכט פון דער פערזאַמלונג, און זיי האָבען זיך געשטעלט אַן דער שפּיצע פון קאָנספּיראַציעס צו גונסטען פון דעם אַלטען רעזשים.

אָבער זיי האָבען ניט געפונען קיין אונטערשטיצונג צווישען פאָלק, און זיי זיינען געווען געצוואונגען זיך צו אונטערוואַרפען צו דעם דעקרעט פון דעם 3טען נאָוועמבער 1789, דורך וועלכען זיי זיינען געשיקט געוואָרען אין זייער רוה, ביז א נייע אָרדנונג וועט געשאַפען ווערען. די פערזוכען צו שטעלען זיך אַנטקעגען האָבען בלויז געפיהרט צו א נייעם דעקרעט דעם 11טען יאַנואַר 1790, אין וועלכען עס איז ערקלערט געוואָרען, אַז דאָס געגענ־שטעלען זיך פון די ריכטער פון רוען מאַכט זיי פאַר „אונפּאַסענד צו ערפילען אירגענד וועלכע טהעטיגקייט פון דעם אַקטיווען בירגער, ביז, האָבענדיג אַריינגעשיקט זייער ביטע צו דער געזעצ־געבענדער קערפּערשאַפט, זיי וועלען האָבען געשוואָרען טרייהייט צו דער קאָנסטיטוציאָן, ווי זי איז אַרויסגעגעבען געוואָרען פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, און ווי זי איז אָנגענומען געוואָרען פון קעניג."

די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, ווי מען קען זעהן, איז געווען ענטשלאָסען צו מאַכען רעספּעקטירען איהרע ענטשיידונגען וועגען דער נייער אַדמיניסטראַטיווער אָרגאַניזאַציאָן פאַר פראַנקרייך. אָבער דיעזע נייע אָרגאַניזאַציאָן האָט געפונען א שטאַרקע אָפּאָזיציאָן פון דער זייט פון די גלחים, פון דעם אַדעל און פון די העכערע מיטעלקלאַסען, און עס האָט גענומען יאָהרען פון א רעוואָלוציאָן, וועלכע האָט געגרייכט פיעל ווייטער, ווי די מיטעלקלאַסען האָבען עס בדעה געהאַט, אום אַרונטערצו־ברעכען די אַלטע אָרגאַניזאַציאָן פאַר די איינפיהרונג פון די נייע.

צוויי־און־צוואנציגסטער קאפיטעל.

פינאנציעלע שוועריגקייטען.

די נויטווענדיגקייט פון צו פערמיידען באנקראט. — די פערזאמלונג בעשליסט צו קאנפיסקירען דעם קירכען־אייגענטהום. — דער ווערטה פון דער קירכען־איינקונפט. — די אונגלייכע פערטהיילונג. — די פארשלעגע פון בישאפ פון אטון. — דער שרעק פון די רייכע גייסטליכע. — די שמחה פון דעם מיטעלקלאס. — די עקספראפריאציאן אבגעשטימט. — די אונטערדריקונג פון די מאנארכישע ארדערס. — דאס פאפיער־געלד. — די אדמיניסטראציאן פון דעם קירכען־אייגענטהום. — די גייסטליכע פון דאן און טוידט־שונאים פון דער רעוואלוציאן. — די ארגאניזאציאנען פון דער פראנצויזישער קירכע. — די ווירקונגען פון דער נייער ארגאניזאציאן. — די גרינדונגס־פערזאמלונג ארבייט בעצם פאר די מיטעלקלאסען. — די נויטווענדיגקייט פאר'ן „ווינד פון גאס“.

די גרעסטע שוועריגקייט פאר די רעוואלוציאן איז געווען די, וואס זי האט געמוזט זיך דורכמאכען א וועג אונטער די סאמע שרעקליכע עקאנאמישע אומשטענדען. דער שטאאט־באנקראט איז נאך אימער געהאנגען סטראשענדיג איבער די קעפ פון די יעניגע, וועלכע האבען זיך אונטערגענומען צו רעגירען איבער פראנקרייך; און ווען דיעזער באנקראט וואלט ווירקליך געקומען, וואלט ער מיט זיך געבראכט דעם אויפשטאנד פון דער גאנצער העכערער מיטעלקלאס געגען די רעוואלוציאן. אויב דער געלד־מאנגעל איז געווען איינע פון די אורזאכען,

וועלכע האָבען געצוואונגען דעם קעניגטהום צו מאכען די ערשטע קאָנסטיטוציאָנעלע ענדערונגען און האָט געגעבען דער מיטעלקלאס דעם קוראזש צו פאָרדערען איהר טהייל אין דער רעגיערונג, איז דער זעלבער געלד־מאנגעל געלעגען ווי א נאכט־כמארע דורך די גאנצע צייט פון דער רעוואָלוציאָן אויף די יעניגע, וועלכע זיינען שפעטער געוואָרען די מאכטהאבער און די בעלי בתים אין פראנקרייך.

עס איז אמת, דאָס אזוי ווי די שטאאטס־הלוואות זיינען צו יענער צייט ניט געווען קיין אינטערנאציאָנאלע, האָט פראנקרייך קיין מורא ניט געהאט, אז פרעמדע נאציאָנען זאָלען זיך אראָבלאָזען אויף איהר אין דער געשטאלט פון קרעדיטאָרען, פערכאפען איהרע פראָווינצען, ווי דאָס וואָלט געטהאָן געוואָרען איצט, ווען א שטאאט אין דער צייט פון רעוואָלוציאָן וואָלט זיך ארויסגעוויעזען אלס באנקראָט. אָבער דאָן זיינען געווען די היימישע געלד־לייהער און ווען פראנקרייך וואָלט אויפגעהערט צו צאָהלען איהרע חובות, וואָלט עס געמיינט דער באנקראָט פון פיעלע מיטעלקלאס־פערמעגענס, און דאָס וואָלט געמיינט, אז די רעוואָלוציאָן וואָלט געהאט געגען זיך די גאנצע מיטעלקלאס, סיי די העכערע און סיי די ניעדריגערע, אין דער ווירקליכקייט יעדען איינעם, א חוץ די ארבייטער און די אָרימסטע פון די בויערען. דערפאר האָבען עס די גרינדונגס־פערזאמלונג, די געזעצגעבענדע פערזאמלונג, די קאָנווענשאן, און שפעטער דער דירעקטאָריום, געמוזט מאכען די שטארקסטע אָנשטרענגונגען אין א משך פון פיעלע יאָהרען, אום צו פערמיידען דעם באנקראָט פון שטאאט.

דער מיטעל, וואָס די פערזאמלונג האָט אויסגעפונען ביים ענדע פון 1789 געגען דעם באנקראָט איז געווען די פערכאפונג פון דעם אייגענטהום פון דער קירכע, לאָזען עס פערקויפען און אלס בעלוינונג צו צאָהלען די גייסטליכע בעשטימטע געהאלטען. די קירכען־איינקינפטע זיינען געשאצט געוואָרען אין 1789 ביז א הונדערט־און־צוואנציג מיליאָן ליווערס, אלס מעשר, ביז אכטציג־מיליאָן איינקינפטע דורך אנדערע אייגענטהימער (הייזער

און לאנד, דער ווערטה פון וועלכע איז געשאצט געווארען אלס עטוואס מעהר, ווי צוויי־טויזענד מיליאן), און ביז א דרייסיג־מיליאן אדער אין דעם ערך פון דער סובסידיע, וואס די קירכע האט געקראגען פון שטאאט יעדען יאהר. א סך הכל, לאמיר זאגען, פון ארום צוויי־הונדערט־און־דרייסיג מיליאן א יאהר. דיעזע איינקינפטע זיינען פערטהיילט געווארען אויף א זעהר אונגערעכטען אופן צווישען די גייסטליכע. די בישאפען האבען געלעבט אין גרעסטען לוקסוס, און האבען קאנקורירט אין זייערע פערשווענדונגען מיט די לארדען און פרינצען, און די פריסטער פון די שטעדט און דערפער האבען געלעבט אין גרויסער ארימקייט פון דער „פאסענדער פארציע" וואס איז זיי אנגעקור־מען. עס איז דארום פארגעשלאגען געווארען פון טאללעראנד, דעם בישאף פון אטון, נאך דעם 10טען אקטאבער, צו נעהמען בעזיץ פון דעם גאנצען קירכען־אייגענטהום אין דעם נאמען פון שטאאט, צו פערקויפען עס און צו בעלוינען די גייסטליכע גענוגענד, דאס הייסט, צו געבען יעדען פריעסטער 1200 ליווערס יעהרליך צוזאמען מיט א וואוינונג, און מיט דאס איבער־געבליעבענע צו דעקען א טהייל פון דעם עפענטליכען חוב, וועלכער איז ארויפגעשטיעגען ביז צו פופציג מיליאן אין לעבענס־אינטערעסען און ביז צו 60 מיליאן אין אייביגע רענט. דיעזער מיטעל האט עס געמאכט פאר מעגליך אויסצופילען דעם דעפי־ציט, אבצושאפען דעם רעשטעל פון דעם זאלץ־שטייער און מאכען א סוף צום פערקויף פון רעגיערונגס־שטעלען, וועלכע דער שטאאט פלעגט פערקויפען צו א קאנטראקטאר.

דיעזער פלאן האט, נאטירליך, ניט פערפעהלט ארויסצור־רופען א גרויסען געוואלט־געשריי פון דער זייט פון די לאנד־אייגענטהימער. „איהר פיהרט אונז צו אן אגראר־געזעץ!" האבען זיי געשריען צו דער פערזאמלונג. „יעדעס מאל, ווי איהר געהט צום סאמע קוואל פון אייגענטהום, איז די נאציאן מיט אייך!" וואס דאס האט געמיינט די אנערקענונג, דאס דער פונדאמענט פון יעדען לאנד־אייגענטהום איז אונגערעכטיגקייט, שווינדעל אדער גנבה.

אָבער די מיטעלקלאַסען, וועלכע האָבען ניט געהאַט קיין לאַנד, זיינען געווען גאַנץ ענטציקט פון דיעזען פּלאַן. דער באַנקראָט ווערט דורך דעם פערמיעדען און די בורזשואַזיע וועט קענען פערשאַפען זיך נייעס אייגענטהום. אָבער אַזוי ווי דער וואָרט „עקספּראָפּריאַציאָן“ האָט געשראָקען די פרומע נשמות פון די לאַנד־אייגענטהימער, זיינען געפונען געוואָרען מיטלען דאָס אויסצומיידען. מען האָט געזאָגט, אַז דער קירכען־אייגענטהום איז איבערגעגאַנגען אין דעם רשות פון דער נאַציאָן, און עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו פערקויפען עס אין דעם ווערטה פון פיער־הונדערט מיליאָן. דער 2טער נאָוועמבער, 1789, איז עס געווען דער געדענקווירדיגער טאָג, ווען דיעזע גרויסע עקספּראָפּריאַציע איז אָבגעשטימט געוואָרען אין דער פערזאַמלונג פון פינף־הונדערט־און־אַכט־און־זעכציג שטימען געגען דריי־הונדערט־און־זעקס־און־פערציג. דריי־הונדערט־און־זעקס־און־פערציג זיינען געווען דאַגעגען. און דיעזע געגנער זיינען פון דאַן אָן געוואָרען די ביטערע פיינד פון דער רעוואָלוציאָן, אימער אגיטירענדיג, אום צו טהון דעם מעגליכסטען שאַדען צו דעם קאָנסטיטוציאָנעלען רעזשים און נאָכהער צו דער רעפּובליק.

אבער די מיטעלקלאַס, וועלכע איז פון איין זייט געווען א גוטער שילער פון די ענציקלאָפּעדיסטען און, פון דער אַנדערער זייט געווען פערפאָלגט פון דער מורא פון אַן אונפערמיידליכען באַנקראָט, האָט זיך ניט געלאָזט אָבשרעקען. ווען די גרויסע מאַיאָריטעט פון די גייסטליכע און בעזאָנדערס פון די מאָנאַכישע אָרדערס האָבען אָנגעהויבען צו אינטריגירען געגען די עקספּראָפּריאַציאָן פון דעם קירכען־אייגענטהום, האָט די פערזאַמלונג אָבגעשטימט, דעם 12טען פעברואַר 1790, די אונטערדריקונג פון די אייביגע שבועות אין די מאָנאַכישע אָרדערס פון ביידע געשלעכטער. נור זי האָט צו יענער צייט ניט געהאַט דעם מוטה אָנצוריהרען די רעליגיעזע קערפּערשאַפטען, וועלכע זיינען געווען אָנפערטרויט מיט דער עפענטליכער ערציהונג און מיט דער אויפּפּאַסונג פון קראַנקע. דיעזע זיינען ניט געווען אָבגעשאַפט

ביז דעם 18טען אויגוסט 1792, ווען עס איז איינגענומען געוואָרען די טוליערען.

מיר קענען פערשטעהן, וואָס פאר א האַס דיעזע דעקרעטען האָבען ארויסגערופען אין די הערצער פון די גייסטליכע, ווי אויך פון יענע — אין די פּראָווינצען זיינען געווען גראדע זעהר פיעל פון זיי — איבער וועלכע די גייסטליכע האָבען געהאַט אַן איינפלוס. דאָך האָבען די גייסטליכע און די רעליגיעזע אָרדערס גערעכענט צו בלייבען לכל הפּחות ביי דער אדמיניסטראַציאָן פון זייער גרויסען אייגענטהום, וואָס דאָס וואָלט געווען בעטראַכט אין אזא פאַל בלויז אלס גאראנטיע פאר די שטאאטס־אנלייהען, און דערפאר האָבען זיי אין אָנפאנג ניט ארויסגעוויזען זייער גאנצע פיינדשאפט. אָבער דיעזע לאגע האָט ניט לאַנג אָנגעהאַלטען. די שטאאטס־קאַסע איז געווען לעדיג, קיין שטייערען זיינען ניט אריינגעקומען; אַן הלואה פון דרייסיג־מיליאָן, אָבגעשטימט דעם 9טען אויגוסט 1789, איז ניט געווען קיין ערפאָלג; אַ צווייטע פון אכטציג־מיליאָן, אָבגעשטימט דעם 27טען פון דעמזעלבען מאָנאַט, האָט נאָך פיעל וועניגער אריינגעבראַכט. ענדליך איז אָבגעשטימט געוואָרען דעם 26טען סעפּטעמבער, נאָך איינער פון מיראבאָ׳ס בעריהמטע רעדען, אַן עקסטראַ שטייער פון אַ פערטעל פון דער איינקונפט. נור דיעזער שטייער איז באַלד פערשלונגען געוואָרען אין דעם אָבגרונד פון פּראָצענט פון די אַלטע הלואות, און דאַן איז געקומען דער געדאנק פון אַ געצוואונגענעם פּאַפּיער־געלד, דער ווערטה פון וועלכען זאָל גאראנטירט ווערען דורך דעם נאַציאָנאַל־אייגענטהום, וואָס ווערט צוגענומען פון די גייסטליכע, און וועלכעס זאָל אויסגעלייזט ווערען לויט דעם געלד, וואָס וועט אריינקומען פון פערקויף.

איינער קען זיך פאָרשטעלען די ריעזען־ספּעקולאַציאָנען, וועלכע זיינען ארויסגערופען געוואָרען דורך דיעזע מיטלען פון דעם פערקויף פון נאַציאָנאַלען אייגענטהום אויף אזא גרויסען מאַסשטאַב. איינער קען זיך לייכט משער זיין וואָס פאר עלעמענטען זיי האָבען אריינגעבראַכט אין די רעוואָלוציאָן. און

דאָך, זאָגאַר נאָך איצט, פרעגען די עקאָנאָמיסטען און די היסטאָ־ריקער, אויב עס איז געווען אירגענד וועלכער אנדער מיטעל, אום צו בעפריעדיגען די דריקענדע פאָרדערונגען פון שטאאט. די פערברעכען, די פערשווענדעריי, די גנבות און די מלחמות זיינען געלעגען ווי אַ שווערע משא אויף דער רעוואָלוציאָן. און אָנפאַנגענדיג מיט דיעזער גרויסער משא פון חובות, וועלכע עס זיינען איהר איבערגעגעבען געוואָרען בירושה פון דעם אלטען רעזשים, האָט זי געמוזט אויך טראָגען די פאָלגען. אונטער דעם סטראַשונאַק פון אַ בירגער־קריעג, וועלכער איז געווען פיעל שרעקליכער, ווי דער, וועלכער האָט געהאלטען ביים אויסברעכען, אונטער דעם סטראַשונאַק פון די מיטעלקלאַסען, אַז זיי וועלען זיך אומקעהרען צו דער רעוואָלוציאָן מיט'ן רוקען — די קלאַסען, וועלכע, כאָטש זיי האָבען פערפאָלגט זייערע אייגענע צוועקען, האָבען דאָך ערלויבט דעם פאָלק זיך צו בעפרייען פון די פריצים, און וועלכע וואָלטען זיך אָבגעקעהרט פון אַלערליי פערזוכע פון בעפרייאונג, ווען דער קאַפּיטאַל, וואָס זיי האָבען אריינגעלעגט, וואָלט געווען אין געפאַהר — אָט צווישען דיעזעביידע געפאַהרען האָט די רעוואָלוציאָן אָנגענומען דעם פּלאַן פון פּאַפּיער־געלד, גאַראַנטירט דורך דאָס נאַציאָנאַלע אייגענטהום.

דעם 21טען דעצעמבער 1789, אויף דעם פאָרשלאַג פון די דיסטריקטען פון פּאַריז, איז די אדמיניסטראַציאָן פון דעם קירכען־אייגענטהום איבערגעגעבען געוואָרען צו די מוניציפּאַלי־טעטען, וועלכע זיינען בעאויפטראַגט געוואָרען צו שטעלען צום פערקויף פיער־הונדערט־מיליאָן פון דיעזען אייגענטהום. דער גרויסער קלאַפּ איז דערלאַנגט געוואָרען. און פון דאַן אָן האָבען די גייסטליכע, מיט דער אויסנאַהמע פון מאַנכע דאָרף־פּריעסטער, וועלכע זיינען געווען אמת'ע פריינד פון פאָלק, געשוואָרען אַ טויטליכען האַס צו דער רעוואָלוציאָן, אַ האַס, וועלכען די אָבשאַפונג פון די מאָנאַכישע אָרדערס האָט נאָך געהאָלפען צו פערבּיטערען. פון דאַן אָן זעהען מיר איבער גאַנץ פראַנקרייך די גייסטליכע אַלס די מיטעלפונקטען פון קאָנספּיראַציעס, מיט דעם צוועק צוריקצוברענגען דעם אַלטען רעזשים. זיי זיינען

געווען די סאַמע נשמה פון דער רעאַקציאָן, וועלכע מיר וועלען זעהען אויסברעכען אין 1790 און 1791, סטראַשענדיג צו מאַכען אַ סוף צו דער רעוואָלוציאָן, איידער זי האָט נאָך פערווירקליכט עטוואָס ממשות'דיגעס.

אָבער די מיטעלקלאַסען זיינען געווען געגען זיי, און זיי האָבען ניט געלאָזען צוצונעהמען פון זיך די וואַפען. אין יוני און יולי 1790 האָט די פערזאַמלונג ערעפענט די דיסקוסיאָן איבער אַ גרויסע פראַגע — די אינערליכע אָרגאַניזאַציאָן פון דער קירכע פון פראַנקרייך. די גייסטליכע, ווערענדיג איצט בעצאָהלט פון שטאַאט, האָבען די גזעצגעבער אויפגענומען דעם געדאַנק, דאַרפען זיין פריי פון רוים, און אָוועקגעשטעלט ווערען גאַנץ און גאָר אונטער דער קאָנסטיטוציאָן. די בישאָפ־שטעלען זיינען איצט געווען איינע און די זעלבע, ווי די שטאַאט־דעפּאַרט־מענטס; זייער צאָהל איז אויף אַזאַ אופן פערמינדערט געוואָרען. דאָס וואָלט מען נאָך אפשר געלאָזען געהן, אבער די וואַהל פון די בישאָפס איז, לויט דעם נייעם געזעץ, געווען איבערגעגעבען צו די וואַהל־מענער־פערזאַמלונגען, צו די זעלבע פערזאַמלונגען, וועלכע פלעגען ערוועהלען די דעפּוטאַטען, די ריכטער און די שטאַאטס־בעאַמטע. דאָס האָט געמיינט אָוועקצונעהמען פון בישאָף די הייליגקייט פון זיין פּראָפעסיע און מאַכען פון איהם אַן איינפאַכען שטאַאטס־בעאַמטען. אמת, אין די ערשטע קירכען זיינען די בישאָפס און די גייסטליכע נאָמינירט געוואָרען פון פאָלק, אבער די וואַהל־מענער־פערזאַמלונגען, וועלכע קומען זיך צוזאַמען פאַר די אויסוואַהל פון פּאָליטישע רעפּרעזענטאַנ־טען און בעאַמטע, זיינען דאָך ניט די אַלטע פערזאַמלונגען פון די אַמאָליגע גלויביגע. דערפאַר האָבען די גלויביגע געזעהן אין דעם אַ פערזוך אויף די אַלטע הייליגע קירכען־דאָגמען, און די פּריעסטער האָבען ווי ווייט מעגליך אויסגענוצט דיזע אונ־צופריעדענהייט. די פּריעסטער האָבען זיך צוטהיילט אין צוויי גרויסע פּאַרטייען: די קאָנסטיטוציאָנעלע פּריעסטערשאַפט, וועל־כע האָט, וועניגסטענס לפנים, זיך אונטערוואָרפען די נייע געזעצע און האָט געשוואָרען טרייהייט צו דער קאָנסטיטוציאָן, און די

ניט־איינגעשוואָרענע פריעסטערשאַפט, וועלכע האָט זיך ענטזאָגט איינצושווערען און וועלכע האָט אָפען געשטעלט זיך אַן די שפּיצע פון דער קאָנטר־רעוואָלוציאָנערער בעוועגונג. אַזוי האָט עס פּאַסירט, דאָס אין יעדער פּראָווינץ, אין יעדער שטעדטעל און דערפעל, איז די פראגע, וואָס איז געשטעלט געוואָרען צו די איינוואוינער געוועזען: צי זיי זיינען פאַר אָדער געגען דער רעוואָלוציאָן? די שרעקליכסטע קעמפּפע זיינען דאַרום אַרויסגעשפּרונגען אין לעבען אין יעדען פּלאַץ, אום צו ענטשיידען, וועלכע פון דיביידע פּאַרטייען זאָל האָבען די אויבערהאַנד. די רעוואָלוציאָן איז אַלזאָ אַריבערגעטראָגען געוואָרען פון פּאַריז אין יעדען דאָרף. פון צו זיין אַ פּאַרלאַמענטאַרישע, איז זי געוואָרען אַ פּאָלקס־רעוואָלוציאָן.

די אַרבייט, וואָס די גרינדונגס־פערזאַמלונג האָט אויפגעטהאָן, איז אָהן אַ שום ספק, געוועזען אַ מיטעלקלאַס־אַרבייט. אָבער דאָס אַריינברענגען אין די מנהגים פון דער נאַציאָן דעם פּרינציפּ פון פּאָליטישער גלייכהייט, דאָס אָבשאַפען פון די רעכטע פון איין מענשען איבער אַ צווייטען; דאָס אויפוועקען פון דעם געפיהל פון גלייכהייט און דעם גייסט פון ווידערשטאַנד געגען אונגלייכהייט, דאָס איז זעהר אַ גרויסע אַרבייט. נור מען מוז געדענקען, ווי לואי בלאַן האָט געזאָגט, דאָס אום אויפצוהאַלטען און אָנצוצינדען דעם פייערדיגען גייסט אין דער פערזאַמלונג, איז „דער ווינד, וואָס האָט געבלאָזען פון גאַס, געוועזען נויטיג“. „דאָס בונטעוועז אין יענע טעג,“ לעגט ער צו, „האָט פון זיין טומעל אַרויסגעבראַכט פיעלע קלוגע געדאַנקען. יעדער אויפשטאַנד איז געוועזען אַזוי דורכגעזאַפּט מיט געדאַנקען!“ אין אַנדערע ווערטער, עס איז געוועזען די גאַס, דער מאַן אין גאַס, וועלכער האָט יעדעסמאָל געצוואונגען די פערזאַמלונג אָנצוגעהען פאָרווערטס מיט איהר אַרבייט פון איבערבויאונג. זאָגאַר אַ רעוואָלוציאָנערע קערפּערשאַפט, אָדער איינע וועניגסטענס, וועלכע האָט זיך אַרויסגעצוואונגען אויף די מאָנאַרכיע אויף אַ רעוואָלוציאָנערען אופן, ווי דאָס איז געוועזען דער פאַל מיט דער

גרינדונגס־פערזאמלונג, וואלט דאן גאר ניט געטהאן, ווען די רעוואלוציאנערע מאסען וואלטען איהר ניט געצוואונגען צו געהן פארווערטס, און ווען זיי וואלטען ניט דערשטיקט דורך זייערע אויפשטענדע די אנטי־רעוואלוציאנערע געגענגווערע.

דריי־און־צוואנציגסטער קאפיטעל.

דער פעסט פון 14טען יולי 1790.

דער סוף פון דער ערשטער פעריאָדע פון דער רעוואָלוציאָן. — דער דועל צווישען קעניג און דער פערזאַמלונג. — דער קעניג קויפט אונטער מיראַבאָ'ן. — ער געפינט זיינע װערקציוג צווישען דער מיטעל־קלאַס. — די שונאים פון דער רעוואָלוציאָן צווישען אַלע קלאַסען. — די פעריאָדע פון פערשווערונגען און געגען־פערשווערונגען. — דער איינִיגקייטס־פעסט. — די בעדייטונג פון דיעזען פעסט. — די שמחה פון פאָלק.

מיט דעם אַריבערציהען פון דעם קעניג און דער פערזאַמלונג פון ווערסאַיל נאָך פאַריז, ענדיגט זיך די ערשטע פעריאָדע פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן, די פעריאָדע, וועלכע מען קען אָנרופען „די העלדען־פעריאָדע“. דאָס צוזאַמענקומען פון די גענעראַל־שטאַאטען, די קעניגליכע סעסיע פון דעם 23סטען יוני, די שבועה אין טענים קאָורט, דער שטורץ פון דער באַסטיליע, דער אויפשטאַנד פון די שטעדט און דערפער אין יולי און אין אויגוסט, די נאַכט פון דעם 4טען אויגוסט, און ענדליך דער מאַרש פון די פרויען נאָך ווערסאַיל, און זייער טריאומף־צוג צוריק מיט דעם קעניג, אַלס געפאַנגענעם — דיעזע זיינען געוועזן די הויפּט־פּאַסירונגען פון דיעזער פעריאָדע.

איצט, ווען סיי „די לעגיסלאַטיווע“ און סיי „די עקזעקוטיווע מאַכט“ — די פערזאַמלונג און דער קעניג — האָבען זיך בעזעצט אין פאַריז, האָט זיך אָנגעפאַנגען אַ פעריאָדע פון אַ פערבעהאַלטענעם אָבער אימער־אָנהאַלטענדען קאַמף צווישען

דעם אָבשטאַרבענדען קעניגטהום און דער נייער קאָנסטיטוציאָ־נעלער מאַכט, וועלכע איז לאַנגזאַם בעשאַפען געוואָרען דורך די געזעצגעבענדע טהעטיגקייט פון דער פערזאַמלונג און דורך די קאָנסטרוקטיווע אַרבייט וואָס איז אויפ׳ן שטעל געטהאָן געוואָרען אין יעדער שטאָדט און דאָרף.

פראַנקרייך האָט איצט געהאַט אין דער נאַציאָנאַל־פערזאַמ־לונג אַ קאָנסטיטוציאָנעלע מאַכט, וועלכע דער קעניג איז געווען געצוואונגען אַנצוערקענען. אָבער, כאָטש ער האָט זי אָפיציעל אַנערקענט, דאָך אין דער אמת׳ן האָט ער איהר בעטראַכט, אַלס אוזורפּאַציאָן, אַלס אַ מאַכט־פערכאַפּונג, אַלס אַ בעליידיגונג פאַר זיין קעניגליכע אויטאָריטעט, פון וועלכער ער האָט ניט געוואָלט זעהן די מינדעסטע ברעקעל אָוועקגעריסען. דערפאַר האָט ער אימער־צו געפונען אַ טויזענד מיטלען צו ערניעדריגען די פער־זאַמלונג און צו שטרייטען מיט איהר איבער די קלענסטע שטיקעל אויטאָריטעט. ביז צום לעצטען מאָמענט זאָגאַר האָט ער קיינמאָל ניט אויפגעגעבען די האָפנונג צו מאַכען געהאָרכזאַם דיעזע נייע מאַכט, און האָט זיך אימער־צו פּראָבירט געמאַכט, וואָרום ער האָט דיעזע מאַכט ניט דערשטיקט אין איהר סאַמע אָנפאַנג, וואָרום ער האָט איהר געלאָזען אויסוואַקסען זייט ביי זייט מיט זיין מאַכט.

אין דיעזען קאַמפּף איז קיין מיטעל ניט געווען צו שלעכט פאַר דעם קעניג. ער האָט געוואוסט פון ערפאַהרונג, דאָס די מענשען פון זיין אייגענער סביבה פערקויפען זיך זעהר לייכט — מאַנכע פאַר אַ קלייניגקייט, אַנדערע פאָדערענדיג אַ הויכען פּרייז — און ער האָט זיך אָנגעשטרענגט צו קריגען געלד, אַ סך געלד, באָרגענדיג עס אין לאָנדאָן, אַזוי אַז ער זאָל קענען אָבקויפען די פּאַרטיי־פיהרער אין דער פערזאַמלונג און אַנדערשוואו. איהם האָט דאָס געראָטען גאָר צו גוט מיט די, וועלכע זיינען געשטאַנען אין סאַמע פראָנט, מיט מיראַבאָ, וועלכער, פאַר די שווערע געלד־סומען, וואָס ער האָט געקראָגען, איז געוואָרען דער ראַטה־געבער און פערטהיידיגער פון קעניג, און האָט פערבראַכט זיינע לעצטע טעג אין אַן אונזיניגען לוקסוס. אָבער עס איז ניט געווען בלויז

אין דער פערזאמלונג, וואו דער קעניג האט געפונען זיינע ווערקצייג. זייער גרויסע צאהל איז געווען אויסער דער פערזאמלונג. זיי זיינען געווען צווישען די, פון וועמען די רעוואלוציאן האט צוגענומען זייערע פריווילעגיען, זייערע היבשע פענסיעס, וועלכע זיינען זיי געגעבען געווארען אין די פריהערדיגע צייטען, און זייערע ריעזיגע איינקינפטע. זיי זיינען געווען צווישען די גייסטליכע, וועלכע האבען געזעהן זייער איינפלוס אונטערגעהן; צווישען די אדעל־לייט, וועלכע האבען פערלארען צוזאמען מיט זייערע רעכטע זייער פריווילעגירטע שטעלונג; צווישען די מיטעלקלאסען, וועלכע האבען זיך געשראקען פאר זייער געלד, וואס זיי האבען אריינגעלעגט אין פאבריקאציאן, אין האנדעל און אין הלוואות צום שטאאט — צווישען דיזעלביגע מיטעל־קלאסען, וועלכע זיינען נתעשר געווארען אין און דורך די רעוואלוציאן.

עס זיינען געווען, ווירקליך, גאר אהן א שיעור די שונאים פון דער רעוואלוציאן. צווישען זיי זיינען אויך געווען די יעניגע, וועלכע האבען אין די פריהערדיגע צייטען געלעבט פון די העכערע גייסטליכע, דעם אדעל און די פריווילעגירטע מיטגליעדער פון דער העכערער מיטעלקלאס. מעהר ווי א העלפט פון יענעם אקטיווען און דענקענדען טהייל פון דער נאציאן, וועלכער ענטהאלט די בעשעפער פון איהר היסטארישען לעבען, איז געשטאנען אין די רייהען פון דיעזע שונאים. און, אויב צווישען דער בעפעלקערונג פון פאריז, סטראסבורג און רוען און פיעלע אנדערע שטעדט האט די רעוואלוציאן געהאט פלאמענדע אנהענגער און פערטהיידיגער — וויפיעל שטעדט זיינען אבער געווען, ווי ליאן, וואו דער יאהרהונדערט־לאנגער איינפלוס פון די גייסטליכע און די עקאנאמישע קנעכטשאפט פון די ארבייטער האבען געפיהרט דערצו, דאס די ארעמע זעלבסט האבען אונטערשטיצט די פריסטער געגען די רעוואלוציאן! ווי פיעל שטעדט, ווי די גרויסע זעע־האפענס: נאנט, בארדא, סאן־מאלא, וואו די גרויסע סוחרים און די גאנצע בעפעלקערונג, וואס איז אבגעהאנגען פון זיי, זיינען געווען איין גוף און איין נשמה מיט דער רעאקציאן!

אפילו צווישען די בויערן, וועמעס אינטערעסען זיינען

דאָך געווען אזוי שטאַרק פערבונדען מיט דער רעוואָלוציאָן, ווי פיעל קלענערע מיטעלקלאַס־מענשען זיינען עס געווען, וועלכע האָבען פאַר איהר מורא געהאַט, שוין ניט ריידענדיג פון די בויערען, וועמען די פעהלערען פון די רעוואָלוציאָנערען גופא האָבען אָבגעשטויסען פון דער גרויסער זאַך. עס זיינען געווען צופיעל טהעאָרעטיקער צווישען די פיהרער פון דער רעוואָלוציאָן, צו פיעל גלויביגע אין די איינפאָרמיגקייט, אין דיסציפּלין, אין דעם, אז אַלעס מוז געהן ווי אויף א שנירעל, און דערפאַר זיינען זיי ניט געווען אין שטאַנד צו פערשטעהן די פיעלפאַכיגע פאָרמען פון לאַנד־אייגענטהום, אנערקענט פון דעם געוואוינהייטס־רעכט; צו פיעל וואָלטעריאַנער, פון דער אַנדערער זייט, וועלכע האָבען ניט ארויסגעוויזען די מינדעסטע טאָלעראַנץ צו די פאָראורטהיילע פון די מאַסען, פערזונקען אין אָרעמקייט; און מעהר פון אַלץ זיינען געווען צווישען זיי צו פיעל פּאָליטיקער, אום צו בעגרייפען די גרויסע וויכטיגקייט פון דער לאַנד־פראַגע פאַר די בויערען. און דער רעזולטאַט איז געווען, דאָס אין דער וואַנדיי, אין ברעטאַן און אין דעם גאַנצען זיד־איסט האָבען די בויערען אַליין זיך א קעהר געטהאָן געגען די רעוואָלוציאָן.

די געגען־רעוואָלוציאָנערען האָבען געוואוסט, ווי צוצוציהען אנהענגער פון יעדען פון דיזע עלעמענטען. אזא גרויסער טאָג, ווי א 14טער יולי, אָדער א 5טער אָקטאָבער, קען זיכער א טרייסעל טהאָן די ערשענדע מאַכט; אָבער עס איז געווען אין די זעקס און דרייסיג טויזענד געמיינדען פון פראַנקרייך, וואו די רעוואָלוציאָן האָט געמוזט פאָלבראַכט ווערען, אָבער דאָס האָט געפאָדערט אביסעל צייט. און די געגען־רעוואָלוציאָנערען האָבען זיך בענוצט מיט יענער צייט, אום אריבערצוציהען אויף זייער זייט די אַלע אונצופריעדענע צווישען די קלאַסען, וואָס זיינען געווען גוט אָב, און וועמעס נאָמען איז געווען לעגיאָן. ווייל, ווען די ראַדיקאַלע מיטעלקלאַס האָט געגעבען דער רעוואָלוציאָן אזא אונגעהייערע מאַסע פון ענערגיע און אינטעליגענץ, ענטוויקעלט פון דער רעוואָלוציאָן גופא, — האָט אָבער געוויס אויך ניט געפעהלט קיין אינטעליגענץ, געשיקטקייט און ערפאַהרונג צווי־

שען דעם פּראָווינץ־אדעל אָדער צווישען די רייכע קויפלייט און גייסטליכע, וועלכע האָבען אַלע געמאַכט יד אחת מיט'ן קעניג־טהום, אום זיך צו וועהרען געגען די רעוואָלוציאָן.

דיעזער אונערבארמליכער קאַמפּף פון פערשווערונגען און געגען־פערשווערונגען, פון טהיילווייזע אויפשטענדע אין די פּראָווינצען און פּאַרלאַמענטארישע קעמפּפע אין דער גרינדונגס־פערזאַמלונג, און שפּעטער אין דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג — דיעזער פערשטיקטער קאַמפּף האָט אָנגעהאַלטען באַלד דריי יאָהר, פון דעם מאָנאַט אָקטאָבער, 1789, ביז צום מאָנאַט יולי 1792, ווען די רעוואָלוציאָן האָט אָנגענומען אַ נייעם אויפשוואונג. דאָס איז געווען אַ פּעריאָדע, גאַנץ אָרעם אין פּאַסירונגען פון אַ היסטאָרישער וויכטיגקייט—די איינציגע, וואָס פערדיענען דערמאָנט צו ווערען אין דיעזען צייט־אבשניט, זיינען די אויפלעבונג פון דעם בויערען־אויפשטאַנד אין יאַנואַר און פעברואַר 1790, דער פעסט פון דעם 14טען יולי,1790, די אויסשלאַכטונג אין נאַנסי דעם 31טען אויגוסט 1790, דאָס אַנטלויפען פון קעניג דעם 20טען יוני 1791, און די אויסשלאַכטונג פון דעם פּאַריזער פּאָלק אויף דעם מארס־פעלד, דעם 17טען יולי 1791.

וועגען די בויערען־אויפשטענדע וועלען מיר דערצעהלען אין אַ שפּעטערען קאַפּיטעל, אָבער עס איז נויטיג צו זאָגען דאָ עטוואָס וועגען דעם פעסט פּאר אייניגקייט. דיעזער נעהמט אריין אין זיך דעם גאַנצען ערשטען טהייל פון דער רעוואָלוציאָן. זיין איבערשוימענדער ענטהוזיאַזמוס און די גרויסע אייניגקייט, וואָס ער האָט ארויסגעוויזען, ווייזען קלאָהר, וואָס די רעוואָלוציאָן וואָלט געקענט זיין, ווען די פּריווילעגירטע קלאַסען און דאָס קעניגטהום, פערשטעהענדיג, ווי אונפערמיידליך עס איז די ענדערונג, וואָלטען נאָכגעגעבען מיט אַ גוטען ווילען דאָס, וואָס זיי האָבען קיין מאַכט ניט געהאַט צוריקצוהאַלטען.

טעין מאַכט צו גאָרניט די פייער־טעג פון דער רעוואָלוציאָן; און עס איז אמת, אז די ימים טובים פון 1793 און 1794 זיינען געווען אָפּט צו טהעאַטראַליש. אָבער יענער פעסט פון 14טען יולי 1790, איז געווען איינער פון די שעהנסטע פּאָלקס־

פעסטע, וועלכע זיינען אמאל פערצייכענט געוואָרען אין דער געשיכטע.

פאַר דעם יאָהר 1789 איז פראַנקרייך ניט געווען פעראייניגט. עס איז געווען אַ היסטאָרישעס גאַנצעס, אָבער זיינע פערשיעדענאַרטיגע טהיילען האָבען וועניג געקענט איינער דעם אַנדערען, און נאָך וועניגער אפשר האָט זיך איינער געקימערט וועגען דעם צווייטען. אָבער נאָך די פּאַסירונגען פון 1789, און נאָך דעם, ווי די האַק פון דער רעוואָלוציאָן האָט אַזוי היבשליך שיטער געמאַכט די רעשטלעך אין דעם וואַלד פון פעאָדאַליזם; נאָך דעם, ווי די פאָרשטעהער פון אַלע טהיילען פון פראַנקרייך האָבען צוזאַמען דורכגעלעבט איינִיגע גרויסע מאָמענטען, איז געבאָרען געוואָרען אַן איינִיגקייט און סאָלידאַריטעט צווישען די פּראָווינצען, וועלכע זיינען געווען פריהער פערבונדען בלויז דורך די געשיכטע. גאַנץ אייראָפּאַ איז געבראַכט געוואָרען אין בעגייסטערונג איבער די ווערטער און טהאַטען פון דער רעוואָלוציאָן — טו ווי האָבען די פּראָווינצען געקענט וועהרען זיך געגען דיעזען געפיהל פון איינִיגקייט אין דעם פאָרווערטס־מאַרש צו אַ בעסערער צוקונפט? דאָס איז עס, פון וואָס דער פעסט פון דער פעדעראַציאָן, פון 14טען יולי 1790, איז געווען דער סימבאָל.

עס האָט אויך געהאַט נאָך אַ כאַראַקטעריסטישען שטריך. אַזוי ווי עס איז געווען נויטיג אַ סך אַרבייט פאַר די פּאַרבערייטונג פון דיעזען יום־טוב: דאָס אויסגלייכען פון דער ערד, דאָס מאַכען פון טעררַאַסען, דאָס בויען פון דעם טריאומף־טויער, און אַזוי ווי עס איז געוואָרען קלאָהר אַכט טעג פאַר דעם פעסט, דאָס די 15 טויזענד אַרבייטער, וואָס זיינען געווען בעשעפטיגט דערביי, וועלען עס בשום אופן ניט קענען פערטיג קריגען אין צייט — איז וואָס האָט פּאַריז געטהאָן? אַ וועלכע־עס־איז אונבעקאַנטע פערזאָן האָט פּאָרגעשלאָגען, אַז יעדער זאָל געהן צו דער אַרבייט אויף דעם מאַרס־פעלד; און גאַנץ פּאַריז, רייך און אָרעם, אַרטיסטען און אַרבייטער, מאָנאַכען און סאָלדאַטען, זיינען אַוועק אַהין צו דער אַרבייט מיט אַ לייכטער האַרץ. פראַנקרייך, רעפּרעזענטירט פון טויזענדע דעלעגאַטען, אַנגעקומען

פון די פראווינצען, האט געפונען איהר נאציאנאלע איינינקייט, גראבענדיג די ערד — א סימבאל פון דעם, צו וואס גלייכהייט און ברידערליכקייט צווישען מענשען וועלען ווען־עס־איז ברענגען.

די שבועה, וועלכע די אונצעהליגע טויזענדע, וואס זיינען אנוועזענד געווען, האבען זיך געגעבען צו בלייבען געטריי „צו דער קאנסטיטוציאן, ווי זי איז דעקרעטירט פון דער נאציאנאל־פערזאמלונג און אנגענומען פון קעניג", און די שבועה, וואס דער קעניג האט געגעבען, און וועלכע איז ספאנטאן אנגענומען געווארען פון דער קעניגין פאר איהר זוהן, דיעזע זיינען פון א קנאפער וויכטיגקייט. יעדער איינער האט געגעבען דיעזע שבועה, אויסטייטשענדיג זי אין זיין געדאנק אויף זיין שטייגער; יעדער איינער האט צו דער שבועה צוגעלעגט נאך אין זיין געדאנק געוויסע בעדינגונגען. דער קעניג האט געשווארען אין דיעזע ווערטער: „איך, קעניג פון די פראנצויזען, שווער צו געברויכען די גאנצע קראפט, וואס איז מיר געגעבען פון דעם קאנסטיטוציאנעלען אקט פון דעם שטאאט אויפצוהאלטען די קאנסטיטוציאן, וואס איז דעקרעטירט געווארען פון דער נאציאנאל־פערזאמלונג און וואס איז אנגענומען געווארען פון מיר". דאס האט געמיינט, אז געוויס וועט ער די קאנסטיטוציאן אויפהאלטען, נור דאס זי וועט אויך פערגוואלדיגט ווערען, און דאס ער וועט ניט האבען די מאכט דאס ניט צו דערלאזען. און ווירקליך, אין דעם זעלבען מאמענט, ווען דער קעניג האט געגעבען די שבועה, האט ער דאך נור געטראכט וועגען דעם, ווי אזוי ער זאל קענען פערלאזען פאריז, אונטער דער פרעטענזיע צו מאכען מאנעווערען מיט דער ארמעע. ער האט געטראכט און אויסגעחשבונ'ט די מיטלען פאר אונטערקויפען די איינפלוסרייכע מיטגליעדער פון דער פערזאמלונג, און ווי צו קריגען הילפע פון אויסלאנד געגען די רעוואלוציאן, וועלכע ער אליין האט ארויסגערופען מיט זיין שטעלען זיך געגען יעדע נויטווענדיגע ענדערונג און דורך זיין פאלשקייט אין זיינע פערהאנדלונגען מיט דער נאציאנאל־פערזאמלונג.

די שבועה איז געווען פון א קנאפען ווערטה. אבער די

וויכטיגע זאך, וואס איז צו בעמערקען אין דיעזען פעסט — אחוץ דער פּראָקלאַמאַציאָן פון א נייער נאַציאָן, אז זי האט איין אידעאל — איז די מערקווירדיג־גוטע געמיטה־שטימונג פון דער רעוואָלוציאָן. א יאהר נאך דעם, ווי די באסטיל איז געשטירצט געוואָרען, האט מאראט געהאט זעהר גוטע גרינדע צו שרייבען: „ווארום דיעזע גרויסע שמחה? ווארום דיעזע סמנים פון נאַרי־שער פרייד? די רעוואָלוציאָן, לעת עתה, איז געוועזן בלויז א שמערצליכער חלום פאר דאס פאָלק!" אָבער כאָטש עס איז נאך גאַרניט געטהאָן געוואָרען, אום צו בעפריעדיגען די בעדירפניסע פון די אַרבייטער, און אלעס איז געטהאָן געוואָרען, ווי מיר וועלען עס גלייך זעהן, אום ניט צו דערלאָזען צו דערווירקליכער אָבשאַפונג פון די פעאָדאלע איבלען; כאָטש דאס פאָלק האט איבעראל געצאָהלט מיט'ן לעבען און מיט די שרעקליכע ליידען פאר יעדען פאָרטשריט, וואס איז געמאכט געוואָרען אין דער פּאָליטישער רעוואָלוציאָן — טראָץ דעם אלעם איז דאס פאָלק געווען אין דער העכסטער ענטציקונג ביי דעם אנבליק פון דעם נייעם דעמאָקראַטישען רעזשים, בעשטעטיגט פון דיעזען פעסט. פונקט, ווי פופציג יאהר שפּעטער, אין פעברואר 1848, האט דאס פאָלק געמוזט געבען „דריי יאהר פון ליידען אין דעם דיענסט פון דער רעפּובליק", אזוי האט אויך איצט דאס פאָלק ארויסגע־וויזען זיך פערטיג אריבערצוטראָגען דאס ערגסטע, אבי נור די נייע קאָנסטיטוציע האט איהם פערשפּראָכען צו ברענגען אירגענד וועלכע פערלייכטערונג, אבי נור זי זאל איהם ווייזען כאָטש א טראָפּעלע גוטען ווילען.

אויב אין דריי יאהר שפּעטער איז דאס זעלבע פאָלק, וואס איז צוערשט געווען צופריעדען מיט אזוי ווייניג, אזוי בערייט־וויליג צו ווארטען, געוואָרען אזוי ווילד און האט אנגעפאַנגען אויסצושלאַכטען די שונאים פון דער רעוואָלוציאָן, איז עס געווען, ווייל עס האט געהאָפט צו רעטען, לכל הפחות, וועלכען־עס־איז טהייל פון דער רעוואָלוציאָן דורך דיעזע עקסטרימע מיטלען. עס איז געווען דערפאר, ווייל דאס פאָלק האט געזעהן די רעוואָלו־ציאָן אונטערגעהן, נאך איידער אירגענד וועלכע ממשות'דיגע

ענדערונג איז אויפגעפיהרט געוואָרען צו זיין גונסטען. אין יולי, 1790 אָבער, איז ניט געוועזן קיין זאַך, וואָס זאָל פאָראויסזאָגען דיעזען ווילדען אויסברוך. „די רעוואָלוציאָן, דערוויל, איז געוועזן בלויז אַ שמערצליכער חלום פאר'ן פאָלק". „זי האָט ניט ערפילט איהר פערשפרעכען. עס מאכט אָבער ניט. זי בעוועגט זיך. און דאָס איז גענוג". און איבעראל זיינען די מענשליכע הערצער געוועזן פול מיט לעבען.

אָבער די רעאקציאָן אין גאנצען בעוואפענט, האָט גוט אויפגעפאסט, און אין אַ מאָנאט אָדער צוויי שפעטער האָט זי זיך געוויזען אין איהר גאנצער געוואלד. נאָך דעם פאָלגענדען יאהרעס־פעסט פון יולי 14, 1791, איז זי שוין געוועזן שטארק גענוג צו דערשיסען דאָס פאריזער פאָלק אויף דעם זעלבען מארס־פעלד.

פיער־און־צוואַנציגסטער קאַפּיטעל.

די דיסטריקטען און סעקציאָנען פון פּאַריז.

די בעשאַפונג פון די קאָמונען. — זייער מאַכט. — דאָרף־קאָמונען. — שטאדט־קאָמונען. — די קאָמונע פון פּאַריז. — די נשמה פון דער רעוואָלוציאָן. — די פאַלשע בעגריפע וועגען די קאָמונען. — די וואַהל־דיוויזיאָנען אין פּאַריז. — די דיסטריקטען ניצליך פאַר די אָרגאַניזירונג פון דער רעוואָלוציאָן. — די פערשיעדענאַרטיגע צוזאמענשטעלונג פון די דיסטריקטען. — דער וואָרצעל פון דער קאָמונע. — לאַקראָאַ׳ס מיינונג וועגען די דיסטריקטען. — די אונאבהענגיגקייט פון די דיסטריקטען. — דער פערבינדונגס־גליעד צווישען פּאַריז און די פּראָווינץ־שטעדט. — סעקציאָנען ווערען די אינסטרומענטען פון דער רעוואָלוציאָן.

מיר האָבען געזעהן, ווי די רעוואָלוציאָן האָט זיך אָנגעפאַנגען מיט פאָלקס־אויפשטענדע זינט די ערשטע מאָנאטען פון 1789. צו מאַכען אַ רעוואָלוציאָן איז אָבער ניט גענוג, אַז עס זאָלען בלויז זיין אַזעלכע אויפשטענדע, מעהר אָדער וועניגער, ערפאָלגרייך. עס איז נויטיג, אַז נאָך די אויפשטענדע זאָל בלייבען עטוואָס נייעס אין די אינסטיטוציאָנען, וועלכע זאָלען ערלויבען נייע פאָרמען פון לעבען צו ענטוויקלען און צו בעפעסטיגען זיך.

דאָס פראַנצויזישע פאָלק זעהט אויס צו האָבען פערשטאַנען דיעזע נויטווענדיגקייט זעהר גוט, און דאָס עטוואָס־נייע, וואָס איז אריינגעבראַכט געוואָרען אין לעבען פון פראַנקרייך, איז געוועזען די פאָלקס־קאָמונע. די רעגיערונג־צענטראַליזאַציאָן איז

געקומען שוין שפעטער, אבער די רעוואלוציאן האט אנגעהויבען דערמיט, וואס זי האט בעשאפען די קאמונע — אויטאנאם, אונ־אבהענגיג ביז צו א זעהר הויכען גראד — און דורך דיעזע אינ־סטיטוציאן, ווי מיר וועלען עס זעהן, האט זי געוואונען א גרויסע מאכט.

אין די דערפער איז עס געווען די בויערן־קאמונע, וועלכע האט עס דרינגענד פערלאנגט, אז די פעאדאלע פערפפליכטונגען זאלען אבגעשאפט ווערען, און האט געמאכט געזעצליך די ענט־זאגונג צו צאהלען זיי; עס איז געווען די קאמונע, וועלכע האט צוריק גענומען פון די לארדען דאס לאנד, וועלכעס האט פריהער געהערט צו דער געמיינדע; זי איז עס געווען, וועלכע האט זיך געשטעלט אין קאמפף געגען דעם אדעל, געקעמפפט געגען די פריסטער, געשיצט די פאטריאטען און שפעטער די סאנקיולאטען, ארעסטירט די צוריקקעהרענדע עמיגראנטען, און האט אבגע־שטעלט דעם אנטלויפענדען קעניג.

אין די שטעדט איז עס געווען די מוניציפאלע קאמונע, וועלכע האט געענדערט דעם גאנצען לעבענס־אויסזעהן, האט זיך גענומען דאס רעכט צו בעשטימען די ריכטער, האט געענדערט אויף איהר אייגענער איניציאטיווע די צוטהיילונג פון די טאקסען, און איז שפעטער, לויט ווי די רעוואלוציאן האט זיך ענטוויקעלט, געווארען די וואפע פון סאנקיולאטיזם אין זיין קאמפף געגען קעניגטהום, געגען די קעניגליכע קאנספיראטארס און געגען די דייטשע פערבאפער. נאך שפעטער, אין דעם יאהר 2 פון דער רעפובליק, זיינען עס געווען די קאמונארען, וועלכע האבען אונ־טערנומען די אויסגלייכונג פון די פערמעגענס.

און עס איז געווען די קאמונע פון פאריז, וועלכע האט געשטירצט דעם קעניג פון זיין טהראן, און נאך אויגוסט דעם 10טען איז זי געווארען דער ווירקליכער מיטעלפונקט און די ווירקליכע מאכט פון דער רעוואלוציאן, וועלכע איז געבליבען ביי איהר כח אזוי לאנג, ווי די קאמונע האט עקזיסטירט.

די נשמה פון דער רעוואלוציאן איז דארום געווען אין די קאמונען; און אהן דיעזע מיטעלפונקטען, צושפרייט איבער'ן

גאנצען לאנד, וואלט די רעוואלוציאן קיינמאל ניט געהאט די מאכט צו שטירצען דעם אלטען רעזשים, צוריקצושטויסען די דייטשע איינדרינגלינגע און צו ברענגען א נייעם לעבען אין פראנקרייך.

עס וואלט אבער געווען א טעות צו דענקען פון די קאמונען פון יענער צייט, אלס עטוואס עהנליכעס צו די מאדערנע מוניציפאלע קערפערשאפטען, ווען די בירגער, נאך עטליכע טעג פון אויפרעגונג אין דעם משך פון די וואהלען, פערטרויען די גאנצע פערוואלטונג און אליין נעהמען זיי ניט דעם מינדעסטען אנטהייל אין דעם. דער נארישער צוטרוי צו רעפרעזענטאטיווע רעגיערונגען, וועלכער כאראקטעריזירט אונזער צייט, האט ניט עקזיסטירט אין דער צייט פון דער גרויסער רעוואלוציאן. די קאמונע, וועלכע איז ארויסגעוואקסען פון דער בעוועגונג פון גאנצען פאלק, איז ניט געווארען אבגעזונדערט פון פאלק. דורך דעם אריינמישען זיך פון איהרע „דיסטריקטען“, „סעקציאנען“, „שטאמען“, וועלכע זיינען געווען געגרינדעט, אלס אזוי פיעל פערמיטלער פון א פאלקס־פערוואלטונג, איז די קאמונע געבליבען אן אמת׳ע פאלקס־אינסטיטוציאן. און דאס איז עס, וואס האט געבילדעט די רעוואלוציאנערע מאכט פון דיעזע ארגאניזאציאנען.

אזוי ווי דאס לעבען און די ארגאניזירונג פון די דיסטריקטען און די סעקציאנען זיינען אם בעסטען בעקאנט וועגען פאריז, וועלען מיר רעדען פון פאריז. שטודירענדיג דאס לעבען פון די פאריזער סעקציאנען, דערוויסען מיר זיך שוין במילא זעהר גוט וועגען דעם לעבען פון די טויזענדע פראווינץ־קאמונען.

פון דעם סאמע אנפאנג פון דער רעוואלוציאן, און בעזאנדערס זינט די פאסירונגען האבען געמאכט פאריז אנצונעהמען די איניציאטיווע אין די ערשטע טעג פון יולי 1789, האט דאס פאלק, מיט זיין וואונדערבארע פעהיגקייט צו רעוואלוציאנערע ארגאניזאציאן, זיך שוין אנגעהויבען צו ארגאניזירען, האבענדיג אין אויסזיכט דעם קאמפף, וועלכען ער וועט מוזען אנפיהרען און וועמעס וויכטיגקייט עס האט גלייך דערפיהלט.

די שטאדט פאריז איז צוליעב וואהל־צוועקען צוטהיילט

געוואָרען אין זעכציג דיסטריקטען, וועלכע האָבען עס בעדאַרפט נאָמינירען די וואַהל־מענער פון דעם צווייטען גראַד. ווי באַלד זיי זיינען נאָמינירט געוואָרען, האָבען די דיסטריקטען בעדאַרפט זיך אויפלייזען; אָבער זיי זיינען פערבליבען און זיי האָבען זיך אַליין אָרגאַניזירט, אויף זייער אייגענער איניציאַטיווע, אַלס שטענדיגע אָרגאַנען פון דער שטאָדט־אַדמיניסטראַציאָן, נעהמענדיג פאַר זיך פערשיעדענע טהעטיגקייטען און אייגענשאַפטען, וועלכע האָבען געהערט פריהער צו דער פאָליציי, צו די געריכט־הייזער, אָדער זאָגאַר צו פערשיעדענע רעגיערונג־דעפּאַרטמענטס אונטער דעם אַלטען רעזשים.

אויף אַזא אופן האָבען זיי זיך געמאַכט נויטווענדיג, און אין אַ צייט, ווען גאַנץ פּאַריז האָט געקאָכט ביים אָנקומען פון דעם 14טען יולי, האָבען זיי אָנגעהויבען צו בעוואַפנען דאָס פאָלק, און צו האַנדלען, ווי אונאָבהענגיגע אויטאָריטעטען. עס איז געקומען דערצו, דאָס די „שטענדיגע קאָמיטע“, וואָס האָט זיך געבילדעט אין האָטעל־דע־וויל פון די איינפלוסרייכע מיטעלקלאַסען, האָט געמוזט צוזאַמענרופען די דיסטריקטען, און צו קומען מיט זיי צו אַ פערשטענדניס. די דיסטריקטען האָבען בעוויזען זייער ניצליכקייט און האָבען ארויסגעוויזען אַ גרויסע טהאַט־קראַפט אין דער בעוואַפנונג פון פאָלק, אין דעם אָרגאַניזירען פון דער נאַציאָנאַל־גוואַרדיע, און בעזאָנדערס אין דעם, וואָס זיי האָבען מעגליך געמאַכט די שטאָדט צוריקצושטויסען אַן אָנפאַל אויף איהר פון דרויסען.

נאָך דעם שטורץ פון דער באַסטיל זעהען מיר שוין די דיסטריקטען, האַנדלענדיג, אַלס בעשטעטיגטע אָרגאַנען פון דער שטאָדט־פערוואַלטונג. יעדער דיסטריקט האָט בעשטימט זיין בירגער־קאָמיטע, פון זעכצעהן ביז פיער און צוואַנציג מיטגליעדער, פאַר די אויספיהרונג פון זיינע געשעפטען. אָבער, ווי סיגיזמונד לאַקראָא זאָגט אין דעם ערשטען באַנד פון זיינע „אַקטען פון דער קאָמונע פון פּאַריז אין דער צייט פון דער רעוואָלוציאָן“, יעדער דיסטריקט האָט זיך געבילדעט, לויט ווי ער האָט געוואָלט. עס איז געווען זאָגאַר אַ גרויסע פערשיעדענ־

אָרטיגקײט אין זײער אָרגאַניזאַציאָן. אײן דיסטריקט איז פֿאָר־
אויסגעלאָפען די רעזאָלוציאָנען פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג,
און האָט בעשטימט זײנע פריעדענס־ריכטער און זײנע ארביט־
רײשאָן קאָמיטעס. אָבער אום צו בעשאַפען אַ געמײנשאַפט־
ליכען פערשטענדניס צװישען זײ, האָבען זײ געגרינדעט אַ
צענטראַל־קאָרעספּאָנדענץ־ביוראָ, אין װעלכע ספּעציעלע דעלע־
גאַטען זײנען זיך צונױפגעקומען און זיך אױסגעביטען מיט
זײערע מיטטהײלונגען. דער ערשטער פערזוך צו גרינדען אַ
קאָמונע איז אַלזאָ געמאַכט געװאָרען פ ו ן א ו נ ט ע ן
א ר ו י ף, דורך די פעדעראַציאָן פון די דיסטריקט־אָרגאַניזמען.
זי איז אַרױסגעװאַקסען אױף אַ רעװאָלוציאָנערען שטײגער פון
דער פאָלקס־איניציאַטיװע. די קאָמונע פון דעם 10טען אױגוסט
איז אַזױ ערשיענען אין איהר סאַמע אָנפאַנג, און בעזאָנדערס
זינט דעצעמבער 1789, װען די דעלעגאַטען פון די דיסטריקטען
האָבען פּרובירט בילדען אַ צענטראַל־קאָמיטע אין דעם בישאָפ׳ס
פּאַלאַץ.*) אָט מיט דער הילפע פון דיעזע דיסטריקטען האָבען
עס ד אַ נ ט אָ ן, מ אַ ר אַ ט און פיעלע אַנדערע געקאָנט
בעגײסטערען די פאָלקס־מאַסען אין פּאַריז מיט דעם אָטהעם פון
אױפשטאַנד; און די מאַסען, צוגעװעהנענדיג זיך צו האַנדלען,
ניט קריגענדיג קײנע בעפעהלע פון זײערע נאַציאָנאַלע רעפּרע־
זענטאַנטען, האָבען פּראַקטיצירט דאָס, װאָס איז שפּעטער געשיל־
דערט געװאָרען מיט׳ן נאָמען „די דירעקטע זעלבסט־רעגירונג".

גלײך נאָך דעם אײננעהמען פון דער באַסטיל, האָבען די
דיסטריקטען אַרױסגעלאָזען אַ בעפעהל צו זײערע דעלעגאַטען
אױסצואַרבײטען, אין בעראַטהונג מיט דעם מעיאָר פון פּאַריז,

---

*) די מײסטע סעקציאָנען האָבען געהאַט זײערע פערזאַמלונגען
אין די קירכען, און זײערע קאָמיטעס און שוהלען זײנען אָפט גע־
װען אין די געבײדען, װעלכע האָבען פריהער געהערט צו די גײסט־
ליכע אָדער צו די מאָנאַכישע אָרדענס. דעם בישאָפ׳ס פּאַלאַץ איז געװאָ־
רען דער צענטראַל־פּלאַץ פאַר פערזאַמלונגען פון די דעלעגאַטען פון די
סעקציאָנען.

ב א י ל י, א פלאן פון מוניציפאלער ארגאניזאציאן, וועלכער זאל נאכהער פארגעלעגט ווערען פאר די דיסטריקטען גופא. אבער, בשעת זיי האבען געווארט אויף דיעזען פלאן, זיינען די דיסטריקטען אנגעגאנגען מיט דער אויסברייטונג פון דעם פעלד פון זייער טהעטיגקייט, לויט ווי די אומשטענדען האבען עס געפאדערט.

ווען די נאציאנאל־פערזאמלונג האט אנגעהויבען צו דיסקוטירען איבער די מוניציפאל־געזעצע, האט זי עס געטהאן מיט א שמערצליכער לאנגזאמקייט. ביין סוף פון צוויי מאנאטען — דערצעהלט לאקראא — האט נאך דער ערשטער פאראגראף פון דעם נייעם מוניציפאל־פלאן בעדארפט אנגעשריעבען ווערען. דיעזע לאנגזאמקייט האט, נאטירליך, אויסגעזעהן זעהר פערדעכטיג פאר די דיסטריקטען, און פון דיעזער צייט אן האט זיך אנגעפאנגען צו ענטוויקלען א געוויסע פיינדשאפט, וועלכע איז געווארען מעהר און מעהר בולט אין א טהייל פון דער בעפעלקערונג אין פאריז און אין דעם אפיציעלען ראטה פון די קאמונען. עס איז אויך וויכטיג צו פערצייכענען, דאס בשעת די דיסטריקטען האבען געשטרעבט צו געבען א לעגאלע פארם צו דער מוניציפאל רעגיערונג, האבען זיי אויך אויפגעפאסט צו בלייבען ביי זייער אונאבהענגיגקייט. זיי האבען געשטרעבט נאך אן איינעגקייט אין האנדלונג, ניט אונטערווארפענדיג זיך אונטער א צענטראל קאמיטע, נור דורך א פעדעראטיווע איינעגקייט.

לאקראא זאגט: „די שטימונג פון די דיסטריקטען האט זיך ארויסגעוויזען סיי דורך א זעהר שטארקען געפיהל פון קאמונאלער איינעגקייט און סיי דורך א ניט ווייניגער שטארקע טענדענץ צו א דירעקטער זעלבסט־רעגיערונג. פאריז האט ניט געוואלט זיין א פעדעראציאן פון זעכציג רעפובליקען, יעדע איינגעצאמט אין איהר טעריטאריע אויף דעם וואונש פון דעם גוטען אדער בייזען צופאל; די קאמונע איז א גאנצעס, וואס איז צונויפגעשטעלט פון איהרע פעראייניגטע דיסטריקטען... אין ערגעץ איז ניטא קיין פאל, אז א דיסטריקט זאל זיך פערגלוסטען צו לעבען אבגעזונדערט פון די

אנדערע... אָבער זייט ביי זייט מיט דיזען פּרינציפּ, ענטפּלעקט זיך אַ צווייטער פּרינציפּ... וועלכער איז, דאָס די קאָמונע מוז מאַכען געזעצע און פיהרען איהרע געשעפטען פאַר זיך זעלבסט, דירעקט; אזוי פיעל, ווי מעגליך מוז די רעגיערונג דורך רעפּרע־זענטאַציאָן רעדוצירט ווערען ביז צו אַ מינימום. אלעס, וואָס די קאָמונע קען טהאָן דירעקט, מוז עס פון איהר געטהאָן ווערען, אָהן אירגענד וועלכע פערמיטלונג, אָהן אירגענד וועלכע דעלעגאַ־ציאָן, אָדער דאָס קען געטהאָן ווערען פון די דעלעגאַטען, וואָס שפּיעלען בלויז די ראָלע פון ספּעציעלע קאָמיסיאָנערען, האַנד־לענדיג אונטער דער שטענדיגער קאָנטראָלע פון די יעניגע, וועלכע האָבען זיי בעאויפטראַגט... דאָס ענדליכע רעכט פון געזעץ־פערפאַסונג און פערוואַלטונג פון דער קאָמונע געהערט צו די דיסטריקטען — צו די בירגער, וועלכע קומען זיך צוזאַמען אין די אַלגעמיינע פערזאַמלונגען פון די דיסטריקטען."

מיר זעהען אלזאָ, דאָס די פּרינציפּען פונ'ם אַנאַרכיזם, וועלכע זיינען אויסגעדריקט געוואָרען אייניגע יאָהר שפּעטער פון וויליאַם גאָדווין, שטאַמען שוין פון דער צייט פון 1789, און דאָס זיי האָבען געהאַט זייער אָנפאַנג ניט אין טהעאָרעטישע חקירות, נור אין די ט ה א ט ע ן פון דער גרויסער פראַנצוי־זישער רעוואָלוציאָן.

נאָך אַ כאַראַקטעריסטישער פאַקט ווערט אָנגעוויזען פון לאַקראָאַ, וועלכער ווייזט, ביז צו וועלכען פּונקט די דיסקוטאַנ־טען האָבען געוואוסט, ווי זיך צו אונטערשיידען פון דער מוני־ציפּאַליטעט, און ווי אזוי ניט צו דערלאָזען צו דער פערגעוואַל־דיגונג פון זייערע רעכטע. ווען בריסאָ איז אויפגעטראָטען דעם 31טען נאָוועמבער 1789, מיט אַ פּלאַן פון אַ מוניציפּאַלער קאָנ־סטיטוציאָן פאַר פּאַריז, וועלכער איז צונויפגעשפּונען געוואָרען צווישען דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג אין אַ קאָמיטע, אויסער־וועהלט פון די פערזאַמלונג פון די פּאַרשטעהער (די שטענדיגע קאָמיטע פון דער פּאַריזער קאָמונע, געגרינדעט דעם 12טען יולי 1789), זיינען די דיסטריקטען גליך געוועזען דאַגעגען. קיין זאַך האָט ניט געדאַרפט געטהאָן ווערען אָהן דער דירעקטער הסכמה

פון די דיסטריקטען גופא, און בריססאָ׳ס פּלאַן האָט געמוזט אויפגעגעבען ווערען. שפּעטער־צו, אין אַפּריל 1790, ווען די נאַציאָנאַל־פערזאמלונג האָט אָנגעהויבען צו דיסקוטירען איבער דעם מוניציפּאַל־געזעץ, האָט זי געהאַט אויסצואויסוועהלען צווישען צוויי פאָרשלעגע: דער פאָרשלאַג פון אַ פערזאמלונג, — אַ פרייער און אַן אונגעזעצליכער נאָך אַלעמען — פון דעלעגאַטען פון די דיסטריקטען, וועלכע זיינען צוזאַמענגעקומען אין דעם בישאָפ׳ס פּאַלאַץ, אַ פאָרשלאַג, וועלכער איז אָנגענומען געוואָרען פון דער מאַיאָריטעט פון די דיסטריקטען, און אונטערגעשריעבען פון באַילי, און אַ צווייטער פאָרשלאַג פון דעם געזעצליכען ראַטה פון דער קאָמונע, וועלכער איז געווען אונטערשטיצט בלויז פון איייניגע דיסטריקטען. די נאַציאָנאַל־פערזאמלונג האָט ענטשיעדען צו גונסטען פון דעם ערשטען פאָרשלאַג.

עס איז ניט נויטיג צו ערקלעהרען, דאָס די דיסטריקטען האָבען זיך ניט בעגרענעצט מיט בלויז מוניציפּאַלע אַנגעלעגענהייטען. זיי האָבען שטענדיג אַנטהייל גענומען אין די גרויסע פּאָליטישע פראַגען פון טאָג. דער קעניגליכער וועטאָ, דער אימפּעראַטיווער מאַנדאַט, די הילפע פאַר די אָרעמע, די אידען־פראַגע, די זילבער־מאַרק־פראַגע (זעה קאַפּיטעל 21) און נאָך אַזעלכע אַלגעמיינע פראַגען זיינען דיסקוטירט געוואָרען אין די דיסטריקטען. וואָס אַנבעלאַנגט צו דער זילבער־מאַרק פראַגע, האָבען זיי אַליין גענומען די איניציאַטיווע אין דיזער אַנגעלעגענהייט, צוזאַמענרופענדיג איינע די אַנדערע צו אַ דיסקוסיאָן, און בעשטימענדיג קאָמיטעס. „זיי שטימען אָב זייערע אייגענע רעזאָלוציאָנען — דערצעהלט לאַקראָאַ — און איגנאָרירענדיג די אָפיציעלע רעפּרעזענטאַטיווע פון דער קאָמונע, געהען זיי אַליין דעם 8טען פעברואַר, 1790, אום צו דערלאַנגען דער נאַציאָנאַל־פערזאמלונג דעם ערשטען אַדרעס פון דער פּאַריזער קאָמונע און איהרע סעקציאָנען. עס איז אַ פּערזענליכע דעמאָנסטראַציאָן פון די דיסטריקטען, גאַנץ אונאַבהענגיג פון אירגענד אַן אָפיציעלער רעפּרעזענטאַציאָן, אום צו אונטערשטיצען דעם

ראָבעספּיער פאָרשלאַג אין דער נאַציאָנאַל־פערזאמלונג געגען דעם זילבער־מאַרק.״

וואָס איז נאָך אינטערעסאַנטער, איז, דאָס פון דיעזער צייט אָן האָבען אָנגעהויבען די פּראָווינץ־שטעדט צו שטעלען זיך אין פערבינדונג מיט דער קאָמונע פון פּאַריז וועגען אלערליי ענינים. פון דעם האָט זיך ענטוויקעלט אַ טענדענץ פעסטצושטעלען אַ דירעקטע פערבינדונג צווישען די שטעדט און דערפער פון פראנקרייך, אויסער דער נאַציאָנאַל־פערזאמלונג, און דיעזע דירעקטע און ספּאָנטאַנע האַנדלונג, וועלכע איז שפּעטער געוואָרען נאָך מעהר אויסדריקליך, האָט געגעבען אַן אונבעזיעגבארען כח דער רעוואָלוציאָן.

עס איז געוועזען בעזאָנדערס אין אַן אנגעלעגענהייט פון ספּעציעלער וויכטיגקייט — די ליקווידירונג פון דעם קירכען־אייגענטהום — וואו די דיסטריקטען האָבען געלאָזט פיהלען זייער איינפלוס, און האָבען בעוויזען זייער פעהיגקייט פאַר אָרגאַניזאַציאָן. די נאַציאָנאַל־פערזאמלונג האָט בעשלאָסען אויפ׳ן פּאַפּיער די פערכאַפונג פון דעם קירכען־אייגענטהום, און דאָס ברענגען צום פערקויף צום נוצען פון דער נאַציאָן. אָבער זי האָט ניט אָנגעוויזען אויף קיין פּראַקטישען פּלאַן, ווי דיעזען געזעץ דורכצופיהרען אין דער פּראַקטיק. ביי דיעזען פּונקט זיינען עס געוועזען די פּאַריזער דיסטריקטען, וועלכע האָבען פּאָרגעשלאָגען צו דיענען אַלס פערמיטלער פאַר די ליקווידירונג פון דעם אייגענטהום, און זיי האָבען איינגעלאַדען אלע מוניציפּאַליטעטען פון פראנקרייך צו טהאָן דאָס זעלבע. אזוי האָבען זיי געפונען אַ פּראַקטישען אופן, ווי אַזוי אָנצואווענדען דאָס געזעץ.

דער רעדאַקטאָר פון „די אַקטען פון דער קאָמונע״ האָט געשילדערט פּאַלשטענדיג, ווי די דיסטריקטען האָבען עס געבראכט די פערזאמלונג צו פערטרויען זיי מיט דיעזער וויכטיגער אנגעלעגענהייט: „ווער רעדט און האנדעלט אין נאָמען פון יענער גרויסער פערזענליכקייט, די קאָמונע פון פּאַריז? — פרעגט לאַקראָא, און ער ענטפערט: „די ביוראָ דע וויל (דער שטאָדט־ראַטה) צוערשט, פון וועמען דיעזער געדאנק האָט געשטאמט;

און נאכהער די דיסטריקטען, וועלכע האָבען דערצו מסכים גע־וועזן, האָבען גענומען די זאַך אין זייערע אייגענע הענד; אַנשטאַט דעם שטאָדט־ראטה, האָבען זיי פערהאַנדעלט דירעקט מיט'ן שטאַאט, און דאָס מיינט, מיט דער נאַציאָנאַל־פערזאמלונג, און ענדליך האָבען זיי דורכגעפיהרט דיעזע ליקווידירונג דירעקט, אַלעם אַנטקעגען דעם פאָרמעלען דעקרעט, אָבער מיט דער איינ־ווילליגונג פון דער העכסטער פערזאמלונג."

וואָס איז זאָגאַר נאָך מעהר אינטערעסאַנט, איז דאָס, וואָס די דיסטריקטען, האָבענדיג איבערגענומען דיעזע אנגעלעגענ־הייט, האָבען זיך גאָר ניט געקימערט וועגען די „פערזאמלונג פון די רעפרעזענטאַטיווע פון דער קאָמונע", וועלכע איז געווען שוין צו אַלט פאר אַן ערנסטע טהאַט, און זיי האָבען אין צוויי מאָל ארויסגע'פטר'ט פון דיעזער אנגעלעגענהייט דעם שטאָדט־ראַטה, וועלכער האָט זיך געוואָלט אריינמישען. „די דיסטריקטען האַל־טען עס פאר גלייכער", זאָגט לאַקראָאַ, צו גרינדען צוליעב דיע־זען ספעציעלען צוועק אַ ספעציעלע איבערלייגענדע פערזאמלונג, וועלכע בעשטעהט פון זעכציג דעלעגאַטען און אַ קליינעם עקזע־קוטיווען ראַטה פון צוועלף מיטגליעדער, אויסגעקליבען פון דיעזע זעכציג רעפרעזענטאַנטען.*)

---

*) ס. לאַקראָאַ אין זיין פאָררעדע צום פיערטען באַנד פון „די אַקטען פון דער קאָמונע", גיט אַ פאָלשטענדיגען רעפּאָרט וועגען דיזער אנגעלעגענהייט. אָבער איך קען ניט בייקומען דעם וואונש איבערצו־געבען דאָ די פאָלגענדע שורות פון דעם „אַדרעס צו דער נאַציאָנאַלער פערזאַמלונג פון די דעפּוטאַטען פון די זעכציג סעקציאָנען פון פּאַ־ריז, בנוגע צו דער ערווערבונג, וואָס דאַרף געמאַכט ווערען אין דעם נאָמען פון דער קאָמונע פון די נאַציאָנאַלע אייגענטהימער!" ווען די מיטגליעדער פון דעם שטאָדט־ראַטה האָבען געוואָלט האַנדלען אין דיזער אַנגעלעגענהייט פון דעם אייגענטהום־פערקויף, אַנשטאָט די סעק־ציאָנען, האָבען די לעצטע פּראָטעסטירט, און זיי האָבען אויסגעדריקט די פאָלגענדע זעהר ריכטיגע אידעע וועגען די רעפרעזענטאַנטען פון אַ פאָלק: „ווי איז עס מעגליך, אז די ערווערבונג, אויסגעפיהרט פון

האַנדלענדיג אויף אַזאַ אופן — און די פריוויהייטס־מענשען פון היינט וואָלטען געווים ניט אַנדערש געהאַנדעלט — האָבען די דיסטריקטען פון פּאַריז געלעגט דעם פונדאַמענט פון אַ נייער, פרייער סאָציאַלער אָרגאַניזאַציאָן.

מיר זעהען, אַלזאָ, דאָס בשעת די רעאַקציאָן האָט געוואונען אַלץ מעהר און מעהר באָדען אין 1790, האָבען די דיסטריקטען פון דער אַנדערער זייט, געקראָגען אַלץ מעהר און מעהר איינפלוס אויף דעם פּראָגרעס פון דער רעוואָלוציאָן. וועהרענד די פערזאַמלונג האָט גראַדענווייז פערקלענערט די קעניגליכע מאַכט, האָבען די דיסטריקטען און שפּעטער די סעקציאָנען פון פּאַריז אויסגעברייט גראַדענווייז דאָס פעלד פון זייערע פונקציאָנען צווישען פאָלק. זיי האָבען אויף אַזאַ אופן פאָרבערייטעט דעם באָדען פאַר די רעוואָלוציאָנערע קאָמונע פון דעם 10טען אויגוסט, און זיי האָבען צו דער זעלבער צייט געשמידעט די פערבינדונגס־קייט צווישען פּאַריז און די פּראָווינצען.

„מוניציפּאַלע געשיכטע" — זאָגט לאַקראָאַ — „ווערט געמאַכט אויסער דער אָפיציעלער פערזאַמלונג. עס איז מיט דער הילף פון די דיסטריקטען, דאָס די וויכטיגסטע אַקטען אין קאָמונאַלען לעבען, סיי פּאָליטישע און סיי אַדמיניסטראַטיווע, ווערען אויסגעפיהרט. די ערווערבונג און דער פערקויף פון די נאַציאָנאַלע מאַיאָנטקעס געהט אָן, ווי די דיסטריקטען האָבען עס געוואָלט, דורך די פערמיטלונג פון זייער ספּעציעלען קאָמיסיאָנער. די נאַציאָנאַלע פעדעראַציאָן ווערט פאָרבערייטעט דורך אַ

דער קאָמונע זעלבסט, דורך די פערמיטלונג פון איהרע קאָמיסיאָנערען, ספּעציעל בעשטימט דערצו, זאָל זיין וועניגער געזעצליך, ווי ווען דאָס וואָלט אויסגעפיהרט געוואָרען פון איהרע אַלגעמיינע רעפּרעזענטאַנטען ... אַנערקענט איהר דען ניט מעהר דעם פּרינציפּ, דאָס די פונקצאָנען פון דעם געשיקטען ענדיגען זיך אין דער אַנוועזנהייט פון דעם שיקער".... שטאָלצע און אמת'ע ווערטער, וועלכע זיינען איצט בעגראָבען אונטער דער מאַסע פון רעגיערונגס־פיקציעס.

מיטינג פון דעלעגאטען, וועמען די דיסטריקטען האבען געגעבען א ספעציעלען מאנדאט... די פעדעראציאן פון דעם 14טען יולי איז אויך די אויסשליסליכע און דירעקטע ארבייט פון די דיסטריקטען". זייער פערמיטלער אין דיעזען פאל איז געווען א פערזאמלונג פון דעלעגאטען פון די סעקציאנען פאר דיעזען צוועק.

עס איז אפט געזאגט געווארען, אז די נאציאנאל־פערזאמלונג האט רעפרעזענטירט די נאציאנאלע אייניגקייט פון פראנקרייך. ווען אבער עס איז ארויפגעשוואומען די פראגע מכח דעם פעסט פון דער פעדעראציאן, זיינען די פאליטקער, ווי מישלע האט בעמערקט, געווארען צושראקענע, זעהענדיג מענשען פון אלע טהיילען פון פראנקרייך שטראמענדיג צו פאריז צוליעב דעם יום־טוב; און די קאמונע פון פאריז האט געמוזט איינברעכען די טהירען פון דער נאציאנאל־פערזאמלונג, אום צו קריגען איהר איינוויליגונג צו דיעזען פעסט. „צי האט זי עס געגליכען, צי ניט, די פערזאמלונג האט געמוזט איינוויליגען", לעגט מישלע צו.

א חוץ דעם, עס איז וויכטיג צו פערצייכענען, דאס דיעזע בעוועגונג איז צוערשט געבארען געווארען (ווי בושעז און ראו האבען דאס שוין בעמערקט) פון דער נויט צו פערזיכערען פאריז מיט נאהרונג, און אנצונעהמען מיטלען געגען דאס ארייגדרינגען אין לאנד פון א פרעמדער מאכט; דאס מיינט, דיעזע בעוועגונג איז געווען טהיילוויז דער רעזולטאט פון א האנדלונג פון א לאקאלער אדמיניסטראציאן, און דאך האט זי אנגענומען, אין די סעקציאנען פון פאריז, דעם כאראקטער פון א נאציאנאלער קאנפעדעראציאן, אין וועלכער אלע קאנטאנען פון די דעפארטמענטס פון פראנקרייך און אלע רעגימענטען פון דער ארמיי זיינען געווען רעפרעזענטירט. די סעקציאנען, וועלכע זיינען בעשאפען געווארען פאר די אינדיווידואליזירונג פון די פערשיעדענע טהיילען פון פאריז, זיינען אויף אזא אופן געווארען דער אינסטרומענט פאר די פעדערירטע פעראייניגונג פון דער גאנצער נאציאן.

פינף־און־צוואנציגסטער קאפיטעל.

די סעקציאָנען פון פּאַריז אונטער דעם נייעם מוניציפּאַל־געזעץ.

די קאָמונע פון פּאַריז. — די „שטענדיגקייט“ (פּערמאַנענץ) פון די סעקציאָן־פערזאַמלונגען. — דער מיסטרוי צו דער עקזעקוטיווער מאַכט. — די לאָקאַלע מאַכט איז נויטיג פאַר די דורכפיהרונג פון דער רעוואָלוציאָן. — די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג פּרובירט אָבצושוואַכען די מאַכט פון די דיסטריקטען. — דער מוניציפּאַלער געזעץ פון מאַי און יוני 1790. — די מאַכטלאָזיגקייט פון די אַטאַקעס פון דער פערזאַמלונג. — דער מוניציפּאַלער געזעץ ווערט איגנאָרירט. — די סעקציאָנען זיינען דער צענטר פון דער רעוואָלוציאָנערער איניציאַטיווע. — די בירגער־קאָמיטעס. — די וואַקסענדע מאַכט פון די סעקציאָנען. — די צדקה־ביוראָס און די וואָהלטהעטיגקייטס־פאַבריקען ווערען געפיהרט פון די סעקציאָנען. — די קולטיווירונג פון לעדיג לאַנד.

אונזערע צייט־גענאָסען האָבען זיך אזוי ווייט געלאָזט בעהערשען פון דער אידעע פון א צענטראליזירטען שטאאט און פון דער נויטווענדיגקייט זיך צו אונטערוואַרפען איהם, דאָס די סאמע אידעע פון קאָמונאלער אונאבהענגיגקייט — צו רופען עס בלויז „אויטאָנאָמיע“ איז ניט גענוג — וואָס האָט געהערשט אין 1789, זעהט אויס אין אונזער צייט זעהר פרעמד.

מ. ל. פּובער, רעדענדיג פון דעם פּלאַן פון מוניציפּאַ־

לער אָרגאַניזאַציאָן, וואס איז אָנגענומען געוואָרען פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג דעם 21טען מאַי, 1790, איז פאָלשטענדיג געבראָכען, ווען ער זאָגט, דאָס „די אָנווענדונג פון דיזען פּלאַן איצט וואָלט אויסגעוויזען, ווי אַ רעוואָלוציאָנערער אַקט, זאָגאַר ווי אַ שטיק אַנאַרכיע — אַזוי שטאַרק האָבען זיך די אידעען געענדערט". און ער לעגט נאָך צו, דאָס צו יענער צייט האָבען די פּאַריזער געהאַלטען דיזען מוניציפּאַלען געזעץ דוקא פאַר ניט־גענוגענד, ווייל זייט דעם מאָנאַט יולי 1789, זיינען זיי געוועהנט געוואָרען צו אַ זעהר גרויסער אונאַבהענגיגקייט פון זייערע דיסטריקטען.

אויס דיזען גרונד האָט די בעגרענצונג פון דער מאַכט פון שטאַאט, וועלכער שפּיעלט היינט־צו טאָג אַזאַ וויכטיגע ראָלע, אויסגעזעהען יעמאָלט, סיי ביי די פּאַריזער און סיי ביי די געזעצגעבער פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, צו זיין אַ פראַגע, וואָס איז גאָר איבריג צו דיסקוטירען, און וואָס וואָלט געמיינט די פערשוועכונג פון פרייהייט. ווי פּרודאָן, וועלכער האָט געזאָגט, אַז „די קאָמונע וועט זיין אַלעס אָדער גאָרניט", האָבען די דיסטריקטען פון פּאַריז גאָרניט געמיינט אַנדערש, ווי דאָס די קאָמונע איז אַ ל ע ס. „אַ קאָמונע," האָבען זיי געזאָגט, „איז אַ געזעלשאַפט פון פעראייניגטע אייגענטהימער און פון איינוואוינער, אַרומגענומען פון אַ בעשטימטען פּלאַץ, און זי האָט קאָלעקטיוו דיזעלבע רעכטע, וואָס אַ בירגער." און אָנפאַנגענדיג מיט דיזער פערטייטשונג פון די רעכטע פון אַ קאָמונע, האָבען זיי זיך געהאַלטען פעסט ביי דעם געדאַנק, דאָס די קאָמונע פון פּאַריז, ווי יעדער אַנדערער בירגער, „האָבענדיג פרייהייט, אייגענטהום, זיכערהייט און דאָס רעכט צו ווערען זיך געגען אונטערדריקונג, האָט פאָלגליך אויך יעדעס רעכט צו טהאָן, וואָס איהר געפעלט מיט איהר אייגענטהום, ווי אויך דאָס רעכט פון אדמיניסטראַציע איבער איהר אייגענטהום, צו גאַראַנטירען די זיכערהייט פון די איינצעלנע, צו האָבען איהר פּאָליציי, מיליטערישע מאַכט — אַלעס.". די קאָמונע מוז זיין דאָס אַלערהעכסטע אין איהר אייגענער טעריטאָריע: דער איינציגער תנאי — קען איך

צולעגען פון מיין זייט — פאַר דער ווירקליכער פּרייהייט פון אַ קאָמונע.

דער דריטער טהייל פון דער הקדמה צו דעם מוניציפּאַל־געזעץ פון מאַי 1790 האָט פעסטגעשטעלט אַ פּרינציפּ, וועלכער ווערט איצט קוים פערשטאַנען, וועלכער איז אָבער דאַן זעהר שטאַרק געשעצט געוואָרען. עס רעדט זיך דאָרט וועגען דער אויסאיבונג פון מאַכט אָהן אירגענד וועלכע פערמיטלער. „די קאָמונע פון פּאַריז — אַזוי הייסט עס בפירוש אין דער הקדמה — אַלס אַ רעזולטאַט פון איהר פרייהייט, זייענדיג אין בעזיץ פון איהר פולען רעכט און מאַכט, — נוצט זי זיי אימער אַליין אויס — דירעקט אַזוי פיעל, וויפיעל עס איז מעגליך, און אַזוי וועניג ווי מעגליך דורך דעלעגירטע.“

אין אַנדערע ווערטער, די קאָמונע פון פּאַריז האָט ניט געוואָלט זיין אַ רעגיערטער שטאַאַט, נור אַ פּאָלק, וואָס רעגיערט זיך אַליין דירעקט — ווען מעגליך — אָהן אירגענד וועלכע פערמיטלער, אָהן בעלי־בתים.

עס איז געווען די גענעראַל־פערזאַמלונג פון דער סעקציאָן, און ניט דער אויסערוועהלטער קאָמונאַל־ראַטה, וועלכע האָט געזאָלט זיין די העכסטע אויטאָריטעט אין אַלעס, וואָס איז געווען נוגע די איינוואוינער פון פּאַריז. און אויב די סעקציאָנען האָבען בעשלאָסען זיך צו אונטערוואַרפען צו אַ בעשלוס פון אַ מאַיאָריטעט צווישען זיך זעלבסט אין אַלגעמיינע פראַגען, האָבען זיי נאָך דערמיט ניט ענטזאַגט זיך פון זייערע רעכטע אַריינצוטרעטען איינע מיט די אַנדערע אין געוויסע פערבינדונגען אָדער פון איבערגעהן פון איין סעקציאָן אין די צווייטע מיט דעם צוועק צו האָבען אַ ווירקונג אויף די בעשליסע פון זייערע שכנים, און אויף אַזאַ אופן אָנווענדען אַלע מיטלען צו דערגרייכען אַן איינשטימיגען בעשלוס.

די „שטענדיגקייט“ פון די גענעראַל־פערזאַמלונגען פון די סעקציאָנען — דאָס מיינט, די מעגליכקייט צו רופען אַ גענעראַל־פערזאַמלונג, ווען נור די מיטגליעדער פון דער סעקציאָן ווילען עס, און דיסקוטירען דאָרט אַלעס — דאָס, האָבען זיי געגלויבט,

וועט ערציהען יעדען בירגער פּאָליטיש, און וועט איהם געבען די מעגליכקייט, ווען נויטיג, אויסצואוועהלען מיט פולען בע־וואוסטזיין די יעניגע, וועמעס איבערגעבענהייט ער וועט האָבען איינגעזעהן, און וועמעס אינטעליגענץ ער וועט האָבען געווירדיגט. דיזע שטענדיגע פערזאַמלונג —דיזער אייביג־אָפענער פאָרום— איז דער איינציגער וועג — האָבען זיי געטראַכט — צו פער־זיכערען זיך מיט אַן עהרליכער און אינטעליגענטער אַדמיני־סטראַציאָן.

ענדליך, ווי דאָס זאָגט אויך פובער, האָט אויך דער מיסטרוי געהאַט זיין השפּעה אויף די סעקציאָנען: דער מיסטרוי צו יעדער עקזעקוטיווער מאַכט. „דער, וואָס האָט די עקזעקוטיווע מאַכט, צוליעב וואָס ער איז אויך דער בעזיצער פון דער געוואַלט, מוז נויטווענדיגערווייזע מיסברויכען איהר.“ דאָס איז די מיינונג פון מאָנטעסקיע און רוססאָ — לעגט צו פובער — זי איז אויך מיינע.“

די קראַפט, וואָס דיזער שטאַנדפּונקט האָט געגעבען דער רעוואָלוציע, קען לייכט פערשטאַנען ווערען. זיין ווירקונג איז אָבער געווען נאָך פיעל גרעסער, ווייל דיזער שטאַנדפּונקט איז געגאַנגען האַנד אין האַנד מיט אַ צווייטען, אויף וועלכען אויך פובער ווייזט אָן. „די רעוואָלוציאָנערע בעוועגונג — שרייבט ער — איז פּונקט אַזוי שטאַרק געגען צענטראַליזאַציאָן, ווי געגען דעם דעספּאָטיזם.“ דאָס פראַנצויזישע פאָלק האָט אַלזאָ שוין פון דעם סאַמע אָנפאַנג פון דער רעוואָלוציאָן פערשטאַנען, דאָס די גרויסע ארבייט פון ענדיגען אַלעס, וואָס איז ארויפגעלעגט געוואָרען אויף איהם, קען ניט אויסגעפיהרט ווערען ניט דורך די קאָנסטיטוציע און ניט דורך אירגענד אַ צענטראַלע מאַכט, נור דאָס זי מוז אויסגעפיהרט ווערען פון די לאָקאַלע קרעפטען. אום דאָס אויסצופיהרען, מוזען זיי זיין פריי.

פיליכט האָבען זיי אויך געטראַכט, דאָס די ערקעמפּפונג פון פרייהייט מוז אויפגענומען ווערען גאַנץ בעזונדער אין יעדען דאָרף, אין יעדער שטאַדט. דאַן וואָלט די בעגרענצונג פון דער

קעניגליכער מאכט ממילא שוין געווען א זעהר לייכטע זאך דורכצופיהרען.

די נאַציאָנאַל־פערזאמלונג האָט, אָהן שום צווייפעל, אָנגעווענדעט אַלע מיטלען אָבצושוואַכען די מאכט פון די דיסטריקטען, און צו ברענגען זיי אונטער די אויפפּאסונג פון א קאָמונאַלער רעגיערונג, וועלכע די נאַציאָנאַלע רעפּרעזענטאַנטען זאָלען קענען קאָנטראָלירען. און דערפאר האָט דער מוניציפּאַלער געזעץ פון דעם 27טען מאי ביז דעם 27טען יוני 1790, אונטערדריקט די דיסטריקטען. די אבזיכט איז געווען קלאָר: צו מאַכען א סוף צו דיזע מעכטיגע אגיטאַציאָנס־פּלעצער פון דער רעוואָלוציאָן, און דערפאר האָט דער נייער געזעץ איינגעפיהרט א נייע צוטהיילונג פון פּאריז — אין 48 סעקציאָנען — אין וועלכע נור **אקטיווע** בירגער זאָל זיין ערלויבט אנטהייל צו נעהמען אין די אויסוועהלענדע און אדמיניסטראַטיווע פערזאמלונגען פון די נייע סעקציאָנען.

נאָך מעהר, דער געזעץ איז געווען פּאָרזיכטיג גענוג צו בעשטימען די פליכטען פון די סעקציאָנען, ערקלערענדיג, דאָס אין זייערע פערזאמלונגען זאָלען זיי זיך ניט פערנעהמען „מיט קיינע אנדערע געשעפטען, ווי נור מיט די וואהלען און מיט דער אדמיניסטראַציאָן פון דער בירגערליכער שבועה“. אבער דאָס טאקע האָבען די סעקציאָנען ניט געפאָלגט, און זיי האָבען געהאנדעלט פּונקט אזוי, ווי פריהער די דיסטריקטען. נאָך אַלעמען איז דער מוניציפּאַלער געזעץ גופא געווען געצוואונגען צו בעוויליגען צו די סעקציאָנען די אדמיניסטראַטיווע רעכטע, וועלכע די דיסטריקטען האָבען שוין אליין גענומען פאר זיך. מיר געפינען דארום אונטער דעם נייעם געזעץ די זעלבע זעכצעהן קאָמיסיאָנערען, וועלכע מיר האָבען געזעהען אין די דיסטריקטען — אויסערוועהלט און בעאויפטראַגט אויסצופיהרען די טהעטיגקייטען פון פּאָליציי און ריכטער, און אויך פערטרויט „מיט דער אדמיניסטראַציאָן פון דעם דעפּארטמענט, מיט דער בעשטימונג פון שטייערען אין זייערע דיסטריקטען“. נאָך מעהר, אויב די גרינדונגס־פערזאמלונג האָט אָבגעשאפט די

פערמאַנענץ — דאָס הייסט, דאָס שטענדיגע רעכט פון די סעקציאָנען צו פערזאַמלען זיך אָהן אַ ספּעציעלע איינבערופונג — איז זי אָבער דאָך געווען געצוואונגען אַנצוערקענען זייער רעכט אָבצוהאַלטען אַלגעמיינע פערזאַמלונגען אויף דעם פערלאַנג פון פינף „אַקטיווע“ בירגער. *)

דאָס איז געווען פאַלשטענדיג גענוג, און די בירגער האָבען ניט פערפעהלט זיך צו בענוצען דערמיט. למשל, עס איז פאָר־איבער קוים אַ מאָנאַט, זייט עס איז אינסטאַלירט געוואָרען די נייע מוניציפּאַל־רעגיערונג, ווען דאַנטאָן און באַלי זיינען אוועק צו דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, אין דעם נאָמען פון דריי־און־פערציג פון די אַכט־און־פערציג סעקציאָנען, און האָבען געפאָדערט די זאָפאָרטיגע ענטלאַסונג פון די מיניסטאָרען און דאָס שטעלען זיי פאַר אַ נאַציאָנאַלען געריכט.

די סעקציאָנען האָבען ניט געלאָזט זיך רויבען פון קיינע פון זייערע פרייהייטען און רעכטע, און כאָטש לויט דעם געזעץ האָבען זיי ניט געהאַט מעהר דיזע רעכטע, דאָך אין דער ווירק־

*) דאַנטאָן האָט גרינדליך פערשטאַנען די נויטווענדיגקייט פון צו שיצען פאַר די סעקציאָנען די אַלע רעכטע, וועלכע זיי האָבען ערקלערט אַלס זייערע אין דעם ערשטען יאהר פון דער רעוואָלוציאָן. און פון דעם שטאַמט עס, וואס „די אַלגעמיינע פיהרונג פאַר די קאָמונע פון פּאַריז“, וועלכע איז אויסגעאַרבייט געוואָרען פון די דעפּוטאַטען פון די סעקציאָנען, טהיילווייז אונטער דעם איינפלוס פון דאַנטאָן, און וועלכע איז אָנגענומען געווארען דעם 7טען אַפּריל 1790 פון פערציג דיסטריקטען, האָט אָבגעשאַפט דעם אַלגעמיינעם קאָמונאַלען ראַטה. זי האט איבערגעלאזען אלע בעשליסע צו די בירגער, פערזאַמעלט אין זייערע סעקציאָנען, און די סעקציאָנען זיינען געבליעבען ביי זייער מאַכט פון „פערמאַנענץ“. קאָנדאָרסע, ווידער, אין זיין מוניציפּאַל־פּלאַן, בלייבענדיג געטריי צו דער אידעע פון אַ רעפּרעזענטאַטיווער רעגיערונג, האָט פערקערפּערט די קאָמונע אין איהר אויסגעוועהלטען אַלגעמיינעם ראַטה, ווען ער האָט איבערגעגעבען אַלע רעכטע.

ליכקייט זיינען זיי געבליעבען ביי זיי און האָבען זיי מיט שטאָלץ דעמאָנסטרירט ביי יעדער געלעגענהייט. זייער פּעטיציע צו דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג — ווי דער אמת איז — האָט גאָר ניט געהאַט צו טהון מיט מוניציפּאַלע אַנגעלעגענהייטען, אבער זיי האָבען געהאַנדעלט, האָבען גענומען אַ בעשטימטע שטעלונג, און דאָס איז שוין געווען גענוג. אַ חוץ דעם, די סעקציאָנען, צוליעב די פערשיעדענע טהעטיגקייטען, וואָס זיי האָבען גענומען אויף זיך, זיינען געוואָרען פון אַזאַ וויכטיגקייט, דאָס די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג האָט זיך צוגעהערט צו זיי מיט גרויס דרך ארץ.

דאָס זעלבע איז געווען מיט דעם פּאַראַגראַף פון דעם מוניציפּאַלען געזעץ פון 1790, וועלכער האָט גענצליך אונטער־וואָרפען די מוניציפּאַליטעטען „צו דער אַדמיניסטראַציאָן פון דעם דעפּאַרטמענט און דעם דיסטריקט אין אַלץ, וואָס איז נוגע די טהעטיגקייטען, וואָס זיי דאַרפען אויספיהרען דורך די פול־מאַכט פון דער אַלגעמיינער אַדמיניסטראַציאָן." ניט די סעקציאָנען און ניט די קאָמונע פון פּאַריז, און אויך ניט די פּראָווינציעלע קאָמונען האָבען געפאָלגט דיזע בעשטימונג. זיי האָבען עס איינפאַך איגנאָרירט, און זיינען געבליעבען ביי זייער אונ־אבהענגיגקייט.

רעדענדיג אין אַלגעמיין, האָבען די סעקציאָנען אַלץ מעהר און מעהר גענומען אויף זיך די ראָלע פון צו זיין די מיטעל־פּונקטען פון דער רעוואָלוציאָנערער איניציאַטיווע, וועלכע האָט געהערט די דיסטריקטען. און אויב זייער טהעטיגקייט איז אביסעל שוואַך געוואָרען אין דעם משך פון דער רעאַקציאָן, וועלכע פראַנקרייך האָט דורכגעלעבט אין 1790 און אין 1791, זיינען דאָס אָבער נאָך אימער געווען די סעקציאָנען, ווי מיר וועלען עס שפּעטער זעהען, וועלכע האָבען אויפגעטרייסעלט פּאַריז אין 1792, און האָבען פּאָרבערייטעט די רעוואָלוציאָנערע קאָמונע פון דעם 10טען אויגוסט.

אַ דאַנק דעם געזעץ פון מאַי 21, 1790, האָט יעדע סעקציאָן געהאַט צו בעשטימען זעכצעהן קאָמיטעט־לייט, וועלכע זאָלען בילדען זייערע בירגערליכע קאָמיטעס, און דיזע קאָמיטעס, צו־

ערשט פערטרויט בלויז מיט דער פאָליציי־פונקציאָן, האָבען קיינמאָל ניט אויפגעהערט פאַר די גאַנצע צייט פון דער רעוואָלוציאָן אויסצושפרייטען זייערע פונקציאָנען אויף יעדע ריכטונג. אזוי, למשל, אין סעפטעמבער 1790, איז די נאַציאָנאַל־פערזאמלונג געוועזען געצוואונגען צו בעוויליגען צו די סעקציאָנען דאָס רעכט, וועלכעס די שטראַסבורגער סעקציאָנען האָבען גענומען שוין פאַר זיך אין 1789, נעמליך: דאָס רעכט צו בעשטימען פריעדענס־ריכטער און זייערע אַסיסטענטען, ווי אויך אַרביטרירענדע ריכטער. און דיעזעס רעכט האָבען די סעקציאָנען פראַקטיצירט, ביז עס איז אָבגעשאַפט געוואָרען פון דער יאַקאָבינישער רעגיערונג, וועלכע איז געגרינדעט געוואָרען דעם 4טען דעצעמבער, 1793.

פון דער אַנדערער זייט, דיזעלבע בירגערליכע קאָמיטעס פון די סעקציאָנען האָבען אויסגעקעמפפט, צום סוף פון 1790, נאָך אַ שטאַרקען קאַמפף, צו קריגען די מאַכט פון אַדמיניסטראַציאָן איבער די צדקה־אַנשטאַלטען, ווי אויך דאָס זעהר וויכטיגע רעכט פון אויפפאַסען און אָרגאַניזירען די צוטהיילונג פון שטיצע, וואָס דאָס האָט זיי געגעבען די מעגליכקייט אויף דעם פלאַץ פון די צדקה־פאַבריקען פון דעם אַלטען רעזשים איינצופיהרען אונטערשטיצונגס־ארבייט אונטער דער אויפפאַסונג פון די סעקציאָנען גופא. אויף אזא אופן האָבען זיי זעהר פיעל דערגרייכט. זיי האָבען מיט דער צייט זיך אונטערנומען צו פערזאָרגען די אַרמיי מיט קליידער און שיך, זיי האָבען אָרגאַניזירט פערשיעדענע אינדוסטריען, אַזוי גוט, דאָס אין 1793 האָט איךגענד אַ בירגער, וואָס האָט געהאַט זיין וואוינונג אין אַ געוויסע סעקציאָן, נור בעדאַרפט קומען אין די פאַבריק פון דער סעקציאָן, און ער איז זיכער געווען צו קריגען אַרבייט. אַ גרויסע מעכטיגע אָרגאַניזאַציאָן האָט זיך שפּעטער ענטוויקעלט פון דיזע ערשטע פּראָבען, אַזוי, דאָס אין דעם רעוואָלוציאָנס־יאהר צוויי (1793—1794) האָבען די סעקציאָנען פרובירט אין גאַנצען איבערצונעהמען דאָס פאַבריצירען, ווי אויך די פערזאָרגונג פון דער אַרמיי מיט קליידונג.

„דאָס רעכט אויף ארבייט“, וואָס דאָס פאָלק אין די גרויסע שטעדט האָט געפאָרדערט אין 1848, איז דערפאר געווען בלויז אַן עראינערונג אָן דעם, וואָס האָט עקזיסטירט אין דער צייט פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן אין פאריז. אָבער אין 93—1792 איז דאָס אָרגאַניזירט געוואָרען פון אונטען, ניט פון דער הויך, ווי עס האָבען געוואָלט *) עס זאָל זיין לואי בלאַן, ווידאל און אַנדערע אויטאָריטעטס-גלויביגע, וועלכע זיינען געזעסען אין דעם לוקסעמ־בורג פון מערץ ביז יוני 1848.

עס איז דאַן געווען זאָגאר נאָך עטוואָס בעסערעס ווי דאָס. ניט נור האָבען די סעקציאָנען אין דער צייט פון דער רעוואָלוציע אויפגעפּאסט אויף צושטעלונג און פערקויף פון ברויט, בעשטי־מענדיג די מקחים פון זאכען פון דער ערשטער נויטווענדיגקייט, נור זיי האָבען אויך אָנגעפאנגען די קולטיווירונג פון גרויסע לעדיגע שטיקער לאנד פון פאריז, און אויף אַזאַ אופן שטארק פערגרעסערט דעם אַגריקולטורעלען פּראָדוקט.

דאָס מעג אויסזעהען „אַ קלייניגקייט“ פאר די יעניגע, וועלכע דענקען בלויז פון קוילען און באריקאדען אין דער צייט פון דער רעוואָלוציאָן, אָבער אָט טאקע דערפאר ווייל זיי זיינען אריין אין די קליינע איינצעלהייטען פון דעם ארבייטערס טעגלי־כען לעבען, האָבען די סעקציאָנען פון פאריז געקראָגען און ענט־וויקעלט זייער פּאָליטישע מאכט און זייער רעוואָלוציאָנערע איניציאטיווע.

אָבער מיר דארפען ניט פערכאפּען אויף פריהער. לאָמיר אויפנעהמען כסדר דעם שטראָם פון די פּאסירונגען. מיר וועלען זיך צוריקקעהרען צו די סעקציאָנען פון פאריז, ווען מיר וועלען קומען צו דערצעהלען די געשיכטע פון דער קאָמונע פון דעם צעהנטען אויגוסט.

*) מיר זאָגען געוואָלט, ווייל אין 1848 איז אויסער רייד און דעבאַטען גאָר ניט געטהאָן געוואָרען.

זעקס־און־צוואנציגסטער קאפיטעל.

די פערציהונגען אין דער אבשאפונג פון די פעאדאלע רעכטע.

דאס פאלק פערלאנגט די אבשאפונג פון דער פעאדאלער סיסטעם. — די ציעלען פון די מיטעל־קלאסען. — די פאמעליכדיגע פערפרעמדקייט צווישען די מיטעל־קלאסען און פאלק. — די „אנארכיסטען“. — די זשיראנדיסטען. — די וויכטיגקייט פון דער פעאדאלער פראגע אין דער רעוואלוציאן. — דער 4טער אויגוסט, 1789. — די רעאקציאנערע פארטיי געווינט באדען. רעכטע פון עהרע און פון פראפיט. — די דעקרעטען פון דעם 27טען פעברואר, 1790. — דער פעאדאליזם דריקט נאך אלץ די בויערן. — די צרות פון די בויערן.

מיט דעם גאנג פון דער רעוואלוציאן ווערען אלץ דייטליכער און דייטליכער די צוויי שטרעמונגען — די פאלקס־שטרעמונג און די מיטעלקלאס־שטרעמונג, — פון וועלכע מיר האבען גערעדט אין אנפאנג. בעזאנדערס ווערט עס בולט אין די עקאנאמישע אנגעלעגענהייטען.

דאס פאלק האט געשטרעבט צו מאכען א סוף צו דער פעאדאל־סיסטעם, און האט מיט זיין גאנצען פייער געוואונשען גלייכהייט, ווי אויך פרייהייט. דערפאר, זעהענדיג, ווי עס פערציהט זיך זאגאר דער קאמפף געגען קעניג און די פריסטער, האט ער פערלארען די געדולד און האט פרובירט צו ברענגען די רעוואלוציאן צו איהר לאגישער ענטוויקלונג. ער האט פאר־אויסגעזעהען, אז די רעוואלוציאנערע בעגייסטערונג וועט אין

א קורצער ווײַלע זיך אויסוועפען און ער האָט דערפאַר גע־שטרעבט, אַז שוין קיינמאָל, קיינמאָל זאָל ניט זיין מעגליך דאָס צוריקקומען פון דעם קעניגליכען דעספּאָטיזם און די געוועלטיגונג פון די רייכע און די פּריסטער. און אָט אויס דיזען גרונד האָט דאָס פאָלק געוואונשען — ווענינגסטענס אין פיעלע טהיילען פון פראַנקרייך — צוריקצוקריגען דעם בעזיץ פון לאַנד, וואָס איז אוועקגערויבט געוואָרען פון די דאָרף געמיינדען, און האָט גע־פאָדערט לאַנד־געזעצע, וועלכע זאָלען מאַכען מעגליך פאַר יע־דען איינעם צו בעאַרבייטען דאָס לאַנד, ווען ער וויל עס נור, און געזעצע, וועלכע זאָלען אוועקשטעלען רייך און אָרעם אויף א גלייכען פוס בנוגע זייערע רעכטע, אַלס בירגער.

דאָס פאָלק האָט רעוואָלטירט, ווען ער איז געווען געצוואונ־גען צו צאָהלען מעשר, און ער האָט זיך אַליין געמאַכט פאַר דעם בעל־הבית פון די שטאָדט־רעגיערונגען, אום צו קענען קעמפּפען געגען די פּריסטער און לענדלאָרדס. אין קורצען, דאָס פאָלק האָט פעסטגעהאַלטען די רעוואָלוציאָנערע פערהעלטניסע אין דעם גרעסערען טהייל פון פראַנקרייך, וועהרענד אין פּאַריז האָט ער גאַנץ שטאַרק אויפגעפּאַסט אויף די געזעצמאַכער פון דעם זעהר גינסטיגען פּונקט פון די גאַלערעען אין דער פערזאַמלונג און אין זיינע קלובס און מיטינגען פון די סעקציאָנען. ענדליך, ווען עס איז געוואָרען נויטיג צו דערלאַנגען א שווערען קלאַפּ דעם קע־ניגטהום, האָט דאָס פאָלק אָרגאַניזירט דעם אויפשטאַנד און האָט געקעמפּפט מיט וואַפען אין די הענד דעם 14טען יולי, 1789, און דעם 10טען אויגוסט, 1792.

די מיטעל־קלאַסען פון זייער זייט האָבען געאַרבייט מיט זייער גאַנצען כח פאַר די פאָלשטענדיגע „מאַכט־פערכאַפּונג“ — די פּראַזע, וועלכע, ווי מען זעהט, שטאַמט פון יענער צייט. וואָס מעהר עס האָט זיך צוברעקעלט די מאַכט פון קעניג און הויף, ביז זי איז געוואָרען אַלגעמיין פעראַכטעט, דאָס מעהר האָבען די מיטעל־קלאַסען ענטוויקעלט זייער אייגענע מאַכט. זיי האָבען אָנגענומען א פעסטע שטעלונג אין די פּראָווינצען,

און אין דער זעלבער צייט האָבען זיי זיך אונטערגעאיילט פעסטצושטעלען זייער איצטיגע און צוקינפטיגע עשירות.

אויב אין געוויסע געגענדען איז אַ גרעסערער טהייל פון די קאַפּיטאַליסטישע ריטער פון די „עמיגראַנטען" און די פּריסטער איבערגעגאַנגען אין קליינע חלקים אין די הענד פון די אָרימע, ווי מען קען עס אויסגעפינען פון די אויספאָרשונגען פון לוטשיצקי, איז אָבער אין אַנדערע געגענדען געווען גאָר־נים אַזוי. דאָרט האָט אַ גרויסער טהייל פון די קאַפּיטאַליסטישע אייגענטהימער געדיענט דער בעריי‌כערונג פון די מיטעל־קלאַסען, וועהרענד אַלערליי פינאַנץ־ספּעקולאַציאָנען האָבען געדיענט אַלס די פונדאַמענטען פון גאָר פּיעלע גרויסע פערמעגענס צווישען דעם דריטען שטאַנד.

אָבער, וואָס די געבילדעטע מיטעל־קלאַסען האָבען בעזאָנדערס געהאַט אין זינען — נעהמענדיג פאַר זיך אַלס מוסטער די רעוואָלוציאָן אין ענגלאַנד פון 1648 — איז געווען, אַז איצט איז די צייט זיי זאָלען פערכאַפּען די רעגיערונג פון פראַנקרייך, און דאָס דער קלאַס, וואָס וועט רעגירען, וועט אויך האָבען דעם גאַנצען רייכטהום, און נאָך מעהר דערפאַר, ווייל די ספערע פון טהעטיגקייט פון שטאַאַט האָט געדאַרפט שטאַרק זיך אויסברייטען צוליעב די בילדונג פון אַ גרויסער שטענדיגער אַרמעע, און צוליעב די רעאָרגאַניזירונג פון דער עפפענטליכער ערציהונג, פון דער גערעכטיגקייטס־סיסטעם, דער ארויפלעגונג פון שטייערען, און אַלעם אַנדערע. דאָס, האָט מען געזעהען קלאָר, איז געקומען נאָך דער רעוואָלוציאָן אין ענגלאַנד.

מען קען דאַרום לייכט בעגרייפען, דאָס צווישען די מיטעל־קלאַסען און דעם פאָלק איז געוואָרען דער אָבגרונד אַלץ ברייטער — יענע מיטעל־קלאַסען, וועלכע האָבען געוואונשען די רעוואָלוציאָן און האָבען צוגערעדט דאָס פאָלק אנטהייל צו נעהמען אין איהר, אַזוי לאַנג, ווי זיי האָבען ניט געפיהלט דאָס, „די פערכאַפּונג פון דער מאַכט" איז שוין אויסגעפיהרט פאַר זייער פאַרטהייל, און יענעם פאָלק, וועלכעס האָט געזעהען אין דער

רעוואָלוציאָן דעם מיטעל צו בעפרייען זיך פון דעם דאָפּעלטען יאָך פון אָרעמקייט און פּאָליטישער מאַכטלאָזיגקייט.

אויף איין זייט זיינען געשטאַנען די יעניגע, וועמען די „אָרדנונגס־מענשען" פון יענער צייט און די „שטאַאַטס־מענשען" האָבען אָנגערופען מיט'ן נאָמען „אַנאַרכיסטען". צו דיזע זיינען אויך צוגעשטאַנען אַ געוויסע צאָהל מענשען פון די מיטעלע קלאַסען — מאַנכע מיטגליעדער פון דעם קלוב פון די קאָרדעליערס און וועניגע פון דעם קלוב פון די יאַקאָבינער. אויף דער אַנדערער זייט זיינען געשטאַנען די זאָגענאַנטע שטאַאַטס־מענשען, אָדער, ווי מען האָט זיי יעמאָלט גערופען, „די פערטהיידיגער פון אייגענטהום", און זיי האָבען געפונען דעם אויסדרוק פון זייערע געדאַנקען און שטרעבונגען אין דער פּאָליטישער פּאַרטיי פון די יעניגע, וועלכע מען האָט שפּעטער גערופען מיט דעם נאָמען „די זשיראָנדיסטען"; דאָס הייסט, צווישען יענע פּאָליטיקער, וועלכע האָבען זיך גרופּפּירט אין 1792 ארום בריססאָ און דעם מיניסטער ראָלאָן.

מיר האָבען שוין דערצעהלט אין דעם פופצעהנטען קאַפּיטעל, ווי עס האָט איינגעשרומפּפט די כלומר'שטדיגע אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע רעכטע אין דער נאַכט פון דעם 4טען אויגוסט דורך די דעקרעטען, וועלכע די פערזאַמלונג האָט אָנגענומען פון דעם 5טען ביז דעם 11טען אויגוסט, און איצט זעהען מיר, ווי ווייטער עס האָט זיך ענטוויקעלט די געזעצגעבונג איבער דיזען ענין אין די יאָהרען 1790-1791.

אָבער אזוי ווי דיזע פראגע פון פעאָדאַלע רעכטע איז די סאַמע וויכטיגסטע אין דער גאַנצער רעוואָלוציאָן, און אַזוי ווי זי איז פערבליבען אונגעלייזט ביז 1793, נאָך דעם ערשט, ווי די הויפּט־אָנפיהרער פון די זשיראָנדיסטען זיינען אויסגעשלאָסען געוואָרען פון דער קאָנווענשאָן, וועל איך, זאָגאַר אויף דער ריזיקע צו ווידערהאָלען מאַנכעס, וואָס איך האָב שוין געזאָגט, נאָך אַ מאָל מאַכען אַ סך הכל פון דער געזעצגעבונג פון דעם מאָנאַט אויגוסט פון 1789, איידער איך וועל בעריהרען דאָס, וואָס עס איז געטהאָן געוואָרען אין די פאָלגענדע צוויי יאָהר.

דאָס איז נאָך מעהר נויטווענדיג, ווייל איבער דיזען געגענשטאַנד הערשט לײדער אַ גרויסע מחות־צומישעניש, האָטש די אָבשאַפונג פון די סאָציאַלע רעכטע איז געווען די הויפּט־אַרבייט פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן. איבער דיזע פראַגע זיינען די הויפּט־שטרייטיגקייטען געפיהרט געוואָרען, סיי אין דעם פּראָווינציעלען פראַנקרייך און סיי אין דער פערזאַמלונג, און פון אַלץ, וואָס די רעוואָלוציאָן האָט אויפגעטהאָן, איז עס די אָבשאַפונג פון דיזע פעאָדאַלע רעכטע, וועלכע האָט אַם בעסטען איבערלעבט אַלערליי פּאָליטישע שיקזאַלען, וועלכע פראַנקרייך האָט דורכגעמאַכט אין דעם משך פון דעם 19־טען יאהרהונדערט.

ווענען דער אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע רעכטע, האָבען זיכער ניט אָנגעהויבען צו טראַכטען די יעניגע, וועלכע האָבען גערופען צו אַ סאָציאַלער בענייאונג פאר 1789. אַלעס, וואָס זיי האָבען בעצוועקט, איז געווען צו בעזייטיגען דעם מיסברויך, וואָס איז געטריבען געוואָרען מיט דיזע רעכטע. מאַנכע רעפאָרמער האָבען זאָגאר שטאַרק געצווייפעלט, אויב עס וועט מעגליך זיין צו „פערשמעלערען די פריצישע פּריווילעגיעס", ווי נעקער האָט געזאָגט. עס איז געווען די רעוואָלוציאָן, וועלכע האָט אַוועקגעשטעלט די פראַגע פון דער גענצליכער אָבשאַפונג פון דיזע רעכטע.

„אַלערליי אייגענטהום, אָהן אַן אויסנאַהם, וועט אימער ווערען געאַכטעט," האָבען זיי געמאַכט זאָגען דעם קעניג ביי דער ערעפנונג פון די גענעראַל־שטאַאטען. און עס איז נאָך צוגעגעבען געוואָרען, דאָס „זיין מאַיעסטעט" פערשטעהט אונטער דעם וואָרט „אייגענטהום" די פעאָדאַלע און פריצישע מעשר, טעקסעס, רענטס, רעכטע און, אין אַלגעמיין גערעדט, אַלע פּריווילעגיעס און רעכטע, רעכטע פון עהרע אָדער פּראָפיט, וואָס געהען צוזאַמען מיט דעם אייגענטהום, מיט די מאַיאָנטקעס, וואָס געהערען צו אירגענד אַ מענשען."

קיינער פון די צוקינפטיגע רעוואָלוציאָנערען האָט דאַן ניט

פראָטעסטירט געגען דיזע אויסטייטשונג פון די רעכטע פון די לאָרדען און לאַנד־אייגענטהימער אין אַלגעמיין.

„אָבער" — זאָגט דאַללאָז — דער וואויל־בעקאַנטער פער־פאַסער פון דעם „רעפּערטואר פון יוריספּרודענץ", וועמען קיינער וועט זיכער ניט בעשולדיגען אין רעוואָלוציאָנערע איבערטריי־בונג — די מענשען אויף דעם לאַנד האָבען אנדערש פערשטאַנען די פּריוויהייטען, וועלכע מען האָט זיי צוגעזאָגט. איבעראַל האָבען זיך די דערפער ערהויבען צום אויפשטאַנד. די שלעסער זיינען פערברענט געוואָרען, און די אַרכיוועז אין די פּלעצער, וואו די חשבונות פון די פעאָדאַלע אָבצאָהלונגען זיינען געווען, זיינען פערניכטעט געוואָרען; און אין אַ גרויסער צאָהל פּלעצער האָבען די לענדלאָרדס געגעבען זייער אונטערשריפט אויף דאָקומענטען, אין וועלכע זיי ענטזאָגען זיך פון זייערע רעכטע."

אָט דאָן, אַלזאָ, ביי דעם פלאַקער פון די ברענענדע שלע־סער און וועהרענד דעם אויפשטאַנד פון די בויערען, וועלכער האָט געסטראַשעט צו ווערען אַלץ גרעסער און גרעסער, האָט שטאַטגעפונען די זיצונג פון דעם 4טען אויגוסט, 1789.

ווי מיר האָבען געזעהען, האָט די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג אָבגעשטימט אין יענער נאַכט אַן ערקלערונג פון פּרינציפּען, פון וועלכע דער ערשטער זאַץ האָט געלויטעט, אז „די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג שאַפט אָב פאָלשטענדיג די פעאָדאַלע סיסטעם."

דער איינדרוק, וועלכען דיזע ווערטער האָבען געמאַכט, איז געווען אונגעהויער. זיי האָבען אויפגעטרייסעלט גאַנץ פראַנק־רייך און אייראָפּאַ. די זיצונג פון יענער נאַכט איז כאַראַקטערי־זירט געוואָרען, אַלס „די סט. באַרטאָלאָמעי פון אייגענטהום". אָבער באַלד אויף מאָרגען, ווי מיר האָבען עס געזעהען, האָט די פערזאַמלונג געענדערט איהר מיינונג. דורך אַ רייהע פון דע־קרעטען, אָדער ריכטער, פון רעזאָלוציאָנען, וואָס זיינען דורכ־געגאַנגען אויגוסט דעם 5טען, 6טען, 8טען, 10טען און 11טען, האָט זי צוריק אויפגעבויט און אוועקגעשטעלט אונטער דעם שוץ פון דער קאָנסטיטוציע אַלעס, וואָס איז געווען דער סאַמע עיקר אין די פעאָדאַלע רעכטע. ענטזאָגענדיג זיך, מיט געוויסע

אויסנאהמען, פון די פערזענליכע דיענסטע, וואס עס האט זיי געקומט, האבען די לארדען געהיט דאס שטארקער די יעניגע רעכטע, וועלכע זיינען געווען פונקט אזוי משונה׳דיג, וועלכע האבען געקאנט אויף דעם לייכטעסטען אופן אויסגעטייטשט ווערען, אלס רענט, וואס קומט דעם פריץ פאר דעם געברויך פון זיין לאנד — די וו י ר ק ל י כ ע רעכטע, ווי די גזועץ־מאכער האבען דאן ערקלערט. דיזע זיינען געווען ניט בלויז רענט פאר דעם לאנד־אייגענטהום, נור אויך א גרויסע צאהל פערשיעדענע אבצאהלונגען, אין געלד, אדער אין ארבייט, לויט נאך דעם פלאן, וואס איז בעשלאסען געווארען, ווען די פאנטשיזנע איז אבגעשאפט געווארען, און וואס איז דארום פון דאן אן געגאנגען צוזאמען מיט דעם בעזיץ פון לאנד. אלע דיזע „פליכטען“ זיינען געווען איינגעטראגען אין די ביכער, אדער „טערריערס“, ווי מען האט זיי דאן גערופען, און זייט דאן זיינען דיזע רעכטע בעוויליגט אדער פערקויפט געווארען צו דריטע פארטיעס.

קורץ און גוט, אלעס, וואס איז געווען פון אירגענד א געלד־ווערטה אין די פעאדאלע רעכטע, איז אין גאנצען פערבליבען. די בויערען האבען נור געהאט זייער רעכט זיך אויסצוקויפען פון דיזע אבצאהלונגען, אויב זיי זאלען אמאל קומען צו אן איינפערשטענדניס מיט זייערע לענדלארדס וועגען זייער אויסקויף־פרייז. די פערזאמלונג איז געווען גענוג פארזיכטיג ניט צו בעשטימען ניט די צייט, ווען דער אויסקויף מוז שטאטפינדען, און ניט, ווי הויך עס זאל זיין דער אויסקויף־פרייז.

אין דער אמת׳ען, א חוץ דעם, וואס די אידעע פון דעם פעאדאלען אייגענטהום איז אויפגעטרייסעלט געווארען דורך דעם ערשטען זאץ פון די רעזאלוציאנען פון אויגוסט דעם 5טען ביז צום 11טען, איז אלעס, וואס האט געהאט צו טהאן מיט אבצאהלונגען פאר דעם געברויך פון לאנד, געבליבען פונקט ווי געווען, און די שטאדט־רעגיערונגען האבען געקראגען א בעפעהל צו „ברענגען די בויערען צום פערשטאנד“, אויב זיי זאלען זיך ענטזאגען צו צאהלען. מיר האבען געזעהען מיט וועל-

בער רציחה מאַנכע פון דיזע מוניציפּאַלע רעגיערונגען האָבען אויסגעפיהרט דיזען בעפעהל.*)

ווייטער האָבען מיר געזעהען אין דעם נאָטיץ, געשריבען פון מיין פריינד גיליאָם (זעה קאַפּיטעל 18), דאָס די פערזאַמלונג, ערקלערענדיג אין איינעם פון איהרע אַקטען פון אויגוסט, 1789, דאָס דיזע זיינען געווען בלויז „רעזאָלוציאָנען", איז עס געווען דערפאַר, ווייל אַלס רעזאָלוציאָנען האָבען זיי ניט געפאָדערט צו האָבען דעם קעניג'ס הסכמה. אָבער צו גלייכער צייט

---

*) דיזע פאַקטען, וועלכע זיינען פאָלשטענדיג אין ווידערשפּרוך צו די גרויסע שבחים, וועלכע פיעלע געשיכט־שרייבער גיסען אויס אויף די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, האָב איך צוערשט פערעפענטליכט אין אַן אַרטיקעל צום יאָהרצייט פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן אין דעם זשורנאַל „ניינטינטה סענטשורי", יוני, 1889, און שפּעטער אין אַ רייהע אַרטיקלען אין „לאַ רעוואָלט" פון 1892 און 1893, און וואָס איז נאָכהער אַרויסגעגעבען געוואָרען אין אַ פּאַמפלעט אונטער דעם נאָמען „לאַ גראַנד רעוואָלוסיאָן פראַנסע, 1879-1804". די פאָרשונגס־אַרבייט פון מ. פה. ס אַ נ אַ ק (די ציווילע געזעצגעבונג פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציאָן, 1804-1789) האָט בעשטעטיגט דיזען שטאַנדפּונקט מיינעם. נאָך אַלעמען, איז עס ניט געווען די רעדע פון אַ מ ע ה ר ר י כ ט י ג ע ר פ ע ר ט י י ט ש ו נ ג פון די פאַקטען, נור טאַקי פון ד י פ אַ ק ט ע ן ג ו פ א. און אום צו איבערצייגען זיך אין דעם, דאַרף איינער בלויז אַ בליק טהאָן אויף אירגענד אַ זאַמלונג פון די געזעצע פון דעם פראַנצויזישען שטאַאַט, ווי, למשל, אין דעם גוט־בעקאַנטען „רעפּערטואַר פון יוריס־פּרודענץ". דאָרט האָבען מיר אָדער פאָלשטענדיג אָדער אין אַ ריכטיגען סך הכל אַלע געזעצע מכח לאַנד־אייגענטהום, סיי פּריוואַטע און סיי קאָמונאַלע, וועלכע מען קען ניט געפינען אין די געשיכטען פון דער רעוואָלוציאָן. פון דיזען קוואַל האָב איך געשעפּט, און דורך דעם שטודיום פון דעם טעקסט פון דיזע געזעצע בין איך ערשט געקומען צו פערשטעהן די ווירקליכע בעדייטונג פון דער גרויסער פראַנצויזישער רעוואָלוציאָן און איהרע אינערליכע קעמפּפע.

איז פון די אקטען אוועקגענומען געוואָרען דער כאראקטער פון געזעץ, אזוי לאנג, ווי אלע זייערע בעשטימונגען זיינען ניט פערפאסט געוואָרען אין דער פאָרמע פון קאָנסטיטוציאָנעלע דעקרעטען. זיי האָבען ניט געהאט קיין פערפליכטענדען כאַראַקטער; געזעצליך אלזאָ, איז גאָר ניט געטהאָן געוואָרען.

אָבער, ווי די מעשה איז, האָבען זאָגאר דיזע רעזאָלוציאָנען אויסגעזעהען דעם קעניג און די פריצים צו זיין צו ראַדיקאַל. דער קעניג האָט פּרובירט געווינען צייט, און האָט זיי דערפאר ניט „פּערעפּענטליכט", און דעם 18טען סעפּטעמבער האָט ער זיך נאָך אַליין געווענדעט צו דער פערזאמלונג מיט זיינע טענות געגען זיי, פערלאנגענדיג פון דער פערזאמלונג זיך עס נאָך אמאָל צו איבערלייגען. ער האָט ערשט בעשלאָסען זייער פּערעפּענטליכונג דעם 6טען אָקטאָבער, נאָכדעם, ווי די פרויען האָבען איהם געבראַכט צוריק אין פּאַריז און האָבען איהם אוועקגעשטעלט אונטער דער השגחה פון פאָלק. אָבער דאָן איז עס שוין געווען די פערזאמלונג, וואָס האָט ניט געוואָלט מעהר רעדען וועגען דעם. זיי האָבען ערשט בעשלאָסען צו פּערעפּענטליכען די רעזאָלוציאָנען דעם 3טען נאָוועמבער, 1789, ווען זיי האָבען זיי געשיקט צו די פּאַרלאַמענטען (געריכטס-הייזער) פון די פּראָווינצען; אזוי, דאָס אין דער ווירקליכקייט זיינען דיזע רעזאָלוציאָנען פון דעם פינפטען און עלפטען אויגוסט קיין מאָל ניט פּערעפּענטליכט געוואָרען.

אונטער אזעלכע פערהעלטניסע האָט דער בויערן־אויפשטאַנד געמוזט ווייטער אָנגעהן, און אזוי איז עס טאַקע געווען. דער רעפּאָרט פון דער פעאָדאַלער קאָמיטע, געמאַכט פון דעם פּריעסט גרעגאָאַר אין פעברואר, 1790, האָט בעשטעטיגט, דאָס דער בויערן־אויפשטאַנד געהט נאָך אימער אָן און דאָס ער איז געוואָרען נאָך שטאַרקער זייט דעם מאָנאט יאַנואַר. ער האָט זיך פערשפּרייט פון איסט צו וועסט צו.

אָבער אין פּאַריז האָט די רעאַקציאָנערע פּאַרטיי געוואונען גאָר פיעל באָדען זייט דעם 6טען אָקטאָבער. דערפאַר, ווען די נאַציאָנאַלע פערזאמלונג האָט זיך גענומען צו דיסקוטירען די

פעאָדאַלע רעכטע נאָך גרעגאָאַר'ס רעפּאָרט, האָט זי פערפּאַסט געזעצע אין אַ שטאַרק רעאַקציאָנערען גייסט. ווי די ריכטיגקייט איז, האָבען די דעקרעטען, וועלכע זיינען אַרויסגעלאָזען געוואָרען פון פעברואַר דעם 28טען ביז מערץ דעם 5טען און יוני דעם 18טען, 1790, געפיהרט הערצו, דאָס די פעאָדאַלע רעכטע זיינען צוריק אויפגעריכט געוואָרען אין אַלץ, וואָס איז געווען פון אירגענד אַ וויכטיגקייט.

דאָס, ווי מען קען עס זעהען פון די דאָקומענטען פון יענער צייט, איז געווען אויך די מיינונג פון די יעניגע, וועלכע האָבען ווירקליך געוואונשען צו זעהען דעם פעאָדאַליזם אָבגעשאַפט. זיי האָבען כאַראַקטעריזירט די דעקרעטען פון 1790, אַלס אַזעלכע, וועלכע האָבען *צוריק אויפגעבויט דעם פעאָדאַליזם*.

פריהער פון אַלץ איז אויפגעהאַלטען און פעסטגעשטעלט געוואָרען דער אונטערשיעד צווישען די *עהרען*־רעכטע, וועלכע זיינען אָבגעשאַפט געוואָרען אָהן אַ געלד־אויסקויף, און די *פּראָפיט*־רעכטע, וועלכע די בויערען האָבען געמוזט אויסקויפען. און וואָס איז געווען נאָך ערגער, מאַנכע פערזענליכע פעאָדאַלע רעכטע, וועלכע זיינען אריינגענומען געוואָרען אין דעם קלאַס פון די פּראָפיט־רעכטע, זיינען איצט פאָלשטענדיג צוזאַמענגעשמאָלצען געוואָרען מיט די איינפאַכע רענט און די אָבצאָהלונגען פון לאַנד. מאַנכע רעכטע דערפאַר, ווייל זיי זיינען געווען איינפאַכע געוואַלד־אַקטען, אָדער רעשטלאַך פון לייב־אייגענשאַפט, און וועלכע האָבען בעדאַרפט ווערען אָבגעשאַפט צוליעב זייער אָבשטאַמונג, זיינען איצט אַוועקגעשטעלט געוואָרען אויף אַ גלייכען פוס מיט די צאָהלונגען, וועלכע זיינען געווען, לויט יענער צייט, מעהר אָדער ווייניגער בערעכטיגט.

פאַר דאָס ניט־בעצאָהלען פון דיזע שולדען האָט דער לאָרד, האָטש ער האָט שוין פערלאָרען דאָס רעכט פון „דער פעאָדאַלער פערכאַפונג“, געקאָנט אויסאיבען אַלערליי צוואַנג, אין איינקלאַנג מיט דעם געזעץ. דער פאָלגענדער געזעץ־פּאַראַגראַף

בעשטעטיגט עס: „די פעאָדאַלע אָבצאָהלונגען און טעקסעס צוזאַמען מיט אַלע מסחרים, רענטס און רעכטע, וואָס זיינען פון זייער נאַטור אויסלייזבאַר, זאָלען זיין אונטערוואָרפען, ביז זייער אויסקויף, צו די פיהרונגען, וואָס די פערשיעדענע געזעצע און מנהגים פון דעם קעניגרייך האָבען פעסטגעשטעלט.“

די גרינדונגס־פערזאַמלונג איז נאָך ווייטער געגאַנגען. אין דער זיצונג פון דעם 27טען פעברואַר, אָנשליסענדיג זיך צו דער מיינונג פון מערלין, האָט זי פעסטגעשטעלט אין אַ גרויסער צאָהל פון פעלע די רעכטע פון לייב־אייגענשאַפט און דער „טוידטער האַנד“. עס איז בעשלאָסען געוואָרען, דאָס „די לאַנד־רעכטע, וועלכע, פריהער געהאַלטען פון דער טוידטער האַנד, זיינען אומגעוואַנדעלט געוואָרען אין פערנעהמען דאָס לאַנד אויף דעם תנאי פון אַ יעהרליכען רענט, שטעלען מיט זיך ניט פאָר די טוידטע האַנד, און זיי דאַרפען דארום אויפגעהאַל־טען ווערען.“

אויף אַזוי פיעל האָבען די מיטעל־קלאַסען זיך געהאַלטען פעסט אָן דיזער ירושה פון לייב־אייגענשאַפט, דאָס דער פיער־טער פאַראַגראַף פון דעם 3טען קאַפּיטעל פון דעם נייעם געזעץ בעשטימט, דאָס „אויב די טוידטע האַנד, אַ ווירקליכע אָדער געמישטע, איז אומגעוואַנדעלט געוואָרען זייט דער בעפרייאונג אין אָבצאָהלונגען אויפ׳ן לאַנד, דאַן מוזען די אַלע טעקסעס ווייטער געצאָהלט ווערען.“

אַלעס צוזאַמען, ווען מען לייענט די דיסקוסיאָן אין דער פערזאַמלונג איבער די פעאָדאַלע רעכטע, מוז מען זיך שטעלען די פראַגע: צו דאָס איז טאַקי ווירקליך געווען אין מערץ, 1790, נאָך דעם שטורץ פון דער באַסטילע און נאָך אויגוסט דעם 4טען, אָדער אפשר גאָר ביים אָנפאַנג פון דער הערשאַפט פון לואי דעם 16טען, אין דעם יאָהר 1775?

אַזוי האָט מען דעם ערשטען מערץ, 1790, אָבגעשאַפט געוויסע פעאָדאַלע רעכטע, ווי, למשל, „דאָס פיטערען פון די הינד“, „דאָס האַלטען פון דער וואַכע“, אָדער „דעם קויף און פערקויף דורך די לייב־אייגענע“. איינער וואָלט געמעגט גלוי־

בען, אז דיזע רעכטע זיינען שוין געווען אבגעשאפט, און אהן אן אויסקויף־פרייז, דעם 4טען אויגוסט, 1789. אבער דאס איז אין דער ווירקליכקייט גאר ניט געווען דער פאל. געזעצליך האט דער בויער אין 1790 אין פיעלע טהיילען פון פראנקרייך ניט געטארט קויפען א בהמה אדער פערקויפען זיינע ווייצען, ניט געבענדיג דערפאר א געוויסען אבצאהל צו זיין פריץ. ער האט זאגאר ניט געטארט פערקויפען זיין קארן איידער דער פריץ האט פערקויפט זיינעם און האט פראפיטירט פון די הויכע מקחים, וואס האבען געהערשט, איידער קארן איז אויסגעדראשען געווארען.

נון אבער וואלט איינער געמעגט גלויבען, דאס ענדליך זיינען דיזע רעכטע אבגעשאפט געווארען דעם ערשטען מערץ, ווי אויך די אבצאהלונגען, וואס זיינען ארויפגעלייגט געווארען פון דעם פריץ פאר דעם געמיינשאפטליכען אויווען אדער וויין־פרעס. אבער דאס וואלט געווען א צו־איבעראיילטע מיינונג. זיי זיינען טאקי אבגעשאפט געווארען, אבער מיט דער אויס־נאהמע פון יענע פעלע, וואו זיי זיינען אין די פריהעריגע צייטען געווען דער געגענשטאנד פון א געשריבענעם קאנטראקט צווישען דעם פריץ און דער בויערן־געמיינדע, אדער ווען זיי זיינען בעטראכט געווארען אלס בעצאהלט אין אויסבייט פאר אירגענד וועלכע הנחה.

צאהל, בויער! האלט אין איין צאהלען! און מאך עס שנעל, וייל באלד קומט דער געריכט מיט זיינע געזעצע, און דו וועסט דאן ערגער מאכען!

דאס שיינט צו זיין שווער גלויבליך, אבער עס איז פונקט אזוי געווען. אט איז דער טעקסט פון דעם 2טען פאראגראף פון דריטען קאפיטעל פון די נייע פעאדאלע געזעצע. ער איז א ביסעל לאנג, אבער ער פערדיענט דא אנגעפיהרט צו ווערען, וייל ער לאזט אונז זעהען, וואס פאר א שקלאפעריי עס האט נאך איבערגעלאזען דער פעאדאלער געזעץ פון דעם 24טען פעברואר ביז מערץ דעם 15טען, 1790, וועלכער האט ארונטער־געדריקט דעם בויער.

„2טער פאראגראף. און עס ווערען אנגענומען אלס אויס־לייזבאר, סיידען עס זיינען דא בעוויוזע דאגעגען (וואס מיינט, אז זיי „זאלען געצאהלט ווערען פון דעם בויער, ביז ער וועט זיי אויסלייזען") (1) אלע פריצישע יעהרליכע אבצאהלונגען אין געלד, קארן, געפליגעל, נאהרונג־שטאף פון אלע סארטען, און פרוכט פון דער ערד געצאהלט אונטער דער הערשאפט פון גרונד־רענט, איבער־רענט, פעאדאלע רענט,הערךען־רענט, ירושה־רענט, און נאך אזעלכע אנדערע רענטען, וועלכע עס קומען דעם בעזיצער פון א שטיק לאנד אזוי לאנג ווי ער איז דער אייגענ־טהימער, און האט דאס רעכט אנצוהאלטען זיין בעזיץ.

„(2) אלע צופעליגע אבצאהלונגען וועלכע געהן אונטער די נעמען, ווי פינפטעל, פינפטעל פון פינפטעל, דרייצעהנטעל, קויפצינז, דרייצענגארבען, קויפצינז, געריכטצינז, אדער איר־גענד וועלכע אנדערע נעמען אויף דעם גרונד פון פארקומענדע ענדערונגען אין דעם אייגענטהום אדער בעזיץ פון א שטיק לאנד, מוזען געדעקט ווערען.

„(3) די אבצאהלונגען, וועלכע מען איז שולדיג אונטער פערשיעדענע נעמען ביי דעם בייטען זיך פון די פריהערדיגע בע־זיצער."

פון דער אנדערער זייט האט די פערזאמלונג, דעם 9טען מערץ, אונטערדריקט פערשיעדענע רעכטע פון אבצאהלונג אויף דער גאס, קאנאלען, וועלכע זיינען געווען ארויפגעלייגט אויף די בויערען פון די פריצים. אבער גלייך נאך דעם זיינען זיי געווען פארזיכטיג צוצוגעבען פאלגענדען פאראגראף:

„מען דארף אבער ניט מיינען, אז די נאציאנאל־פערזאמ־לונג שליסט איין, וואס אנבעלאנגט די געגענווארט, אין די אונ־טערדריקונג, ערקלערט פון דעם פריהעריגען פאראגראף, די אווי־טאריזירטע טויער־אבצאהל... און אזוי ווייטער און די אבצאה־לונגען וואס זיינען דערמאנט אין דעם אנגעגעבענעם פארא־גראף, וועלכע קען זיין זיינען ערווארבען געווארען, אלס אויס־קויף־געלד."

דאס האט געמיינט, דאס פיעלע פון די פריצים האבען פער־

קויפט אָדער פער׳משכנ׳ט געוויסע רעכטע זייערע; אָדער אין פעללע פון ירושה, ווען דער עלטסטער זוהן איז געווען דער יורש פון דעם גאַנצען פערמעגען אָדער שלאָס, און די אַנדערע, ווי די טעכטער למשל, האָבען געקראָגען אַלס בעלוינונג געוויסע רעכטע פון די אָבצאָהלונגען ביי די ראַנאַטקעס, ביי די קאַנאַלען אָדער בריקען. אין דיעזע פעללע, אַלזאָ, זיינען די אַלע רעכטע פערבליבען, חאָטש זיי זיינען אַנערקענט געוואָרען אַלס אונגערעכט, ווייל אויף אַן אַנדער אופן וואָלט עס געמיינט אַ פערלוסט צו מאַנכע מיטגליעדער פון די נאָבעלע אָדער מי־טעל־קלאַס־פאַמיליען.

אזעלכע פעלע בעגעגענט מען זעהר אָפט אין דעם נייעם פע־אָדאַל־געזעץ. נאָך יעדער אונטערדריקונג פון אירגענד אַ פע־אָדאַלען רעכט, איז געפונען געוואָרען גלייך עפּעס אַ מיטעל, ווי דאָס זאָל אויסגעמידען ווערען. אזוי, דאָס אַלס רעזולטאַט וואָל־טען געווען פּראָצעסען גאָר אָהן אַ סוף.

עס איז געווען בלויז איין פונקט, וואו דער אָטהעם פון דער רעוואָלוציאָן האָט זיך ווירקליך געפיהלט, און דאָס איז געווען איבער דער פראַגע פון די מעשר־אָבצאָהלונגען. עס איז בעשלאָ־סען געוואָרען, דאָס אַלערליי מעשר־טעקסעס זאָלען אויפהערען פון יאַנואַר, 1791. אָבער אויך דאָ האָט די פערזאַמלונג בע־שלאָסען, אַז פאַר דעם יאָהר 1790 מוזען זיי געצאָהלט ווערען צו די, וועמען זיי קומען, און דוקא „אין גאַנצען“.

דאָס איז נאָך ניט אַלעס. מען האָט ניט פערגעסען אַרויפ־צולעגען שטראָפען אויף די, וועלכע וועלען פיליכט ניט פאָל־גען דעם בעשלוס, און די פערזאַמלונג האָט אָנגענומען ביי דער ערעפענונג פון דער דיסקוסיאָן פון דעם נייעם פעאָדאַל־געזעץ פאָלגענדע בעשטימונג: „קיין מוניציפּאַליטעט אָדער דיסט־ריקט־אַדמיניסטראַציע אָדער דעפּאַרטמענט האָט קיין רעכט ניט צו פערבאָטען די איינמאָנונג פון די פערשיעדענע פריצישע אָב־צאָהלונגען, אונטער דער בעשטראָפונג, דאָס זייער פּסק ווערט בטל און זיי ווערען געהאַלטען פעראַנטוואָרטליך אַלס די שולדיגע, צי בעצאָהלען דעם פערלוסט.“

פערשטעהט זיך, אז עס איז ניט געווען, וואָס מורא צו האָ־בען אין דיזער הינזיכט, אז די בעאַמטע פון די דיסטריקטען אָדער דעם דעפּאַרטמענט זאָלען ניט פאָלגען דעם געזעץ. זיי זיי־נען געווען איין גוף און איין נשמה מיט די פּריצים און מיט די לאַנד־אייגענטהימער פון די מיטעל־קלאַסען. אָבער עס זיינען געווען שטאָדט־רעגיערונגען און בעזאָנדערס אין איסט־פראַנק־רייך, פון וועלכע די רעוואָלוציאָנערען האָבען גענומען בעזיץ, און דיזע וואָלטען געזאָגט די בויערען, אז אזעלכע און אזעלכע אָב־צאָהלונגען זיינען אָבגעשאַפט, און דאָס אויב די פּריצים מאָנען זיי, דארפען זיי ניט צאָהלען, האָט מען עס אָט געגען אזעלכע שטאָדט־רעגיערונגען פערפאַסט יענעם געזעץ.

איצט, אז עס האָט די מוניציפּאַליטעטען אליין געסטראַ־שעט די סכנה צו ווערען בעשטראָפט, האָבען זיי שוין ניט גע־סמייעט צו זאָגען עפּעס צום בויער, און דער בויער מוז צאָהלען. און טאָמער דארף ער טאַקי ניט צאָהלען, מוז ער פריהער בע־צאָהלען און שפּעטער מאָהנען פון דעם פּריץ, וועלכער האָט שוין ביי דיזער צייט אפשר עמיגרירט נאָך קאָבלענץ.

דאָס האָט געמיינט די איינפיהרונג — ווי סאַגנאַן זאָגט גאַנץ ריכטיג — פון אַ שרעקליכען פּאַראַגראַף. דעם בעוויז, דאָס דער בויער איז מעהר ניט שולדיג געוויסע פעאָדאַלע אָב־צאָהלונגען, דאָס זיי זיינען געווען פּערזענליכע, און האָבען גאָר־ניט געהאַט צו טהאָן מיט דער ערד — דיזען בעוויז האָט בע־דארפט ברענגען דער בויער. אויב ער האָט איהם ניט געבראַכט, אויב ער האָט איהם ניט געקאָנט ברענגען — ווי דאָס איז אימער געווען דער פאַל — האָט ער געמוזט צאָהלען.

זיבען און צוואנציגסטער קאפיטעל.

די פעאָדאַלע געזעצגעבונג אין 1790

נייע געזעצע אונטערשטיצען די פעאָדאַלע סיסטעם. — סאַניאַק׳ס מייִנונג וועגען זיי. — דאָס וועהרען־זיך געגען די פערזוכטע אויבמאַהנונג פון פעאָדאַלע שטייערען. — די בויערען פערלאַנגען דעם מאַקסימום און די צוריקגעבונג פון דאָס קאָמונאַלע לאַנד. די רעוואָלוציאָן בעשטימט דעם פרייז פון ברויט. — די מיטעל־קלאַס־אונטערדריקונגען. — דראַקאָנישע געזעצע געגען די בויערען (יוני, 1790). — דער מעשר מוז נאָך אַ יאָהר לענגער געצאָהלט ווערען. — דער סך הכל פון די געזעצע צו בעשיצען אייגענטהום. — וואָס די בויערען פאָרדערען.

אויף אזא אופן האָט עס, אַלזאָ, פאַסירט, דאָס די נאַציאָנאַל־פערזאמלונג, בענוצענדיג זיך מיט דעם שטיל־שטאַנד, וואָס איז אריינגעטרעטען אין די בויערען־אויפשטענדע אין דעם משך פון ווינטער, 1790, האָט דורכגעפיהרט געזעצע, וועלכע האָבען אין דער ווירקליכקייט געגעבען א נייעם געזעצליכען פונדאמענט דער פעאָדאַלער סיסטעם.

אפשר וועט אימיצער גלויבען, אז דאָס איז אונזער אייגענע פערטייטשונג פון דער געזעצגעבונג פון דער פערזאמלונג, דארף עס זיין גענוג אָבצושיקען דעם לעזער צו די געזעצע גופא אָדער צו דאָס, וואָס דאלאָז זאָגט וועגען זיי. אָבער אָט איז, וואָס א מאָדערנער שרייבער זאָגט וועגען זיי, מ. פ. סאניאק, וועמען עס איז אונמעגליך צו בעשולדיגען אין „סאנקיולאָטיזם“, ווייל ער בעטראַכט די אָבשאפונג פון די פעאָדאלע רעכטע אָהן אן אויסקויף, אלס „א זעהר אונגערעכטען און אונניצליכען רויב“.

לאַמיר, אַלזאַ, זעהען, ווי מ. סאַניאַק שעצט אָב די געזעצע פון מערץ, 1790.

„דער אַלטער געזעץ", שרייבט ער, „ליעגט מיט זיין גאַנ־צער משא, אין דער אַרבייט פון דער גרינדונג־פערזאַמלונג, אויף דעם נייעם געזעץ, וואָס ווערט אויסגעאַרבייט. עס בלייבט אי־בער פאַר'ן בויער — אויב ער וויל ניט צאָהלען אַ צינז פון גע־צוואונגענער אַרבייט, אָדער צו ברענגען אַ טהייל פון זיין תבואה אין דעם לאַנד־שפּייכלער — עס בלייבט פאַר'ן בויער צו ברענגען דעם בעוויז, דאָס די פאָרדערונג פון זיין לענדלאָרד איז אונגעזעצליך. אָבער אויב דער פּריץ האָט בעזעסען אַ גע־וויסעם רעכט פערציג יאָהר לאַנג — מאַכט ניט אויס, וואָס עס איז געווען זיין אָבשטאַמונג אונטער דער אַלטער סיסטעם — ווערט דיזעס רעכט געזעצליך לויט דעם געזעץ פון דעם 15־טען מערץ. דער בעזיץ איז שוין גענוג. עס מאַכט גאָר ווייניג אויס, וואָס אין דער ווירקליכקייט איז עס דער בעזיץ, וועמעס געזעצ־ליכקייט דער בויער לייקענט אָב: ער וועט מוזען צאָהלען זאָ־ווי־זאָ. און אויב די בויערען האָבען דורך זייער אויפשטאַנד אין אויגוסט, 1789, געצוואונגען דעם פּריץ זיך אָבצוזאָגען פון געוויסע רעכטע, אָדער אויב זיי האָבען פערברענט זיינע טיטעל־דאָקומענטען, וועט זיין פאַר איהם גענוג איצט צו ברענגען בע־ווייזע פון בעזיץ אין דעם משך פון דרייסיג יאָהר, אַז דיזע רעכ־טע זיינע זאָלען צוריק פעסטגעשטעלט ווערען."

עס איז אמת, דאָס די נייע געזעצע האָבען ערלויבט דעם ערד־אַרבייטער צו קויפען דעם רעכט־בעזיץ אויפ'ן לאַנד. אָבער „דיזע אַלע איינפיהרונגען זיינען געווען אָהן צווייפעל גינסטיג צו די, וועלכע זיינען שולדיג געווען די ווירקליכע שטייערען", זאָגט מ. סאַניאַק, „ווייל דאָס וויכטיגע פאַר איהם איז געווען, פריהער פון אַלע, צו צאָהלען נור די געזעצליכע שטייער, וועה־רענד איצט, אויב ער האָט ניט געקענט ברענגען קיינע בעווייזע דאַגעגען, האָט ער געמוזט אויסקויפען זאָגאַר די אוזורפּירטע רעכטע."

אין אַנדערע ווערטער, קיין זאַך האָט ניט געקאָנט אויסגע־

קויפט ווערען, סיידען אַלע אָבצאָהלונגען זאָלען אויסגעלייזט ווע־רען. די אָבצאָהלונג פאר דעם בעזיץ פון לאנד, וואָס דער גע־זעץ האָט אויפגעהאַלטען, און די פּערזענליכע אָבצאָהלונג, וועל־כע דער געזעץ האָט אָבגעשאַפט.

נאָך מעהר לעזען מיר ביי דעמזעלבען פּערפּאַסער, וועלכער איז זאָנסט אזוי געמעסיגט אין זיין אָבשעצונג, ווי פאָלגט:

„דער גאַנצער געבוי פון דער גרינדונגס־פערזאמלונג האַלט זיך ניט צוזאַמען. דיזע פערזאמלונג פון לענדלאָרדס און אַד־וואָקאַטען, וועלכע האָבען בשום אופן ניט געהאַט אזא חשק, ניט קוקענדיג אויף זייערע פערשפּרעכונגען, צו פערניכטען גענצליך די רעכטע פון דעם פּריץ און אייגענטהימער, נאָך דעם, ווי זיי זיינען געווען פּאָרזיכטיג גענוג צו בלייבען ביי די פיעל גרעסערע רעכטע, זיינען געווען אזוי וויית גרויסמוטהיג, ווי צו ערלויבען דאָס אויסקויף־רעכט... דער ערד־אַרבייטער האָט פערלאַנגט רע־פאָרמען און איז געווען ענטשלאָסען זיי צו קריגען, אָדער, בע־סער געזאָגט, ער האָט געוואָלט, אז עס זאָל רעדזשיסטרירט ווע־רען אין געזעץ די רעוואָלוציאָן, וועלכע עס איז שוין פאָרגעקו־מען אין זיין געדאַנק און איינגעקריצט — אזוי וועניגסטענס — האָט ער געמיינט — אין טהאַטען; אָבער די געזעץ־מענשען האָ־בען איהם בלויז געגעבען ווערטער. ער האָט געפיהלט, דאָס וויעדער אַ מאָל האָבען די הערען געקראַגען די אויבער־האַנד."

„קיינמאָל" — זעצט פאָרט מ. סאַניאַק — „האָט די געזעצ־געבונג אַרויסגערופען אַ גרעסערען צאָרן. אויףביידע זייטען האָבען די מענשען, ווי עס שיינט, בעשלאָסען ניט צו האָבען קיין רעספּעקט פאר איהר."

די פריצים, פיהלענדיג זיך אונטערשטיצט פון דער נאַציאָ־נאַל־פערזאמלונג, האָבען דערפאר אָנגעהויבען מיט רציחה אויפ־צומאָהנען די אַלע אָבצאָהלונגען, וועלכע דער בויער האָט גע־מיינט, זיינען שוין טוידט און בעגראָבען. זיי האָבען געפאָר־דערט אַלע הינטערשטעליגע חובות. עס האָט גערעגענט מיט פּאָוויעסטקעס אין די טויזענדע אויף די דערפער צו בעצאָהלען, וואָס עס קומט פון זיי.

די בויערען, פון זייער זייט, זעהענדיג, דאָס קיין זאַך קענען זיי ניט קריגען פון דער פערזאַמלונג, האָבען אין געוויסע דיסטריקטען אָנגעהאַלטען די אָנפיהרונג פון מלחמה געגען די לאָרדען. פיעלע שלעסער זיינען אויסגעפּלינדערט אָדער פערברענט געוואָרען, וועהרענד אין אַנדערע פּלעצער האָבען זיי פערניכטעט די רעכט־דאָקומענטען און די אָפּיסעס פון די פערשיעדענע בעאַמטע, וואו עס זיינען אויפגעפּאַסט געוואָרען אזעלכע דאָקומענטען, זיינען פערברענט געוואָרען. דער אויפשטאַנד האָט זיך פערשפּרייט אויף צו דער וועסט, און אין ברעטאַן זיינען פערברענט געוואָרען 37 שלעסער אין דעם חודש פעברואַר, 1790.

נור, ווען די בעשטימונגען פון פעברואַר ביז מערץ, 1790, זיינען בעקאַנט געוואָרען אין די לאַנד־דיסטריקטען, איז די מלחמה געגען די לאָרדען געוואָרען נאָך מעהר ערביטערט, און האָט זיך אויסגעשפּרייט צו אזעלכע געגענדען, וועלכע האָבען ניט געהאַט דעם מוטה פאַר אַן אויפשטאַנד דעם פאָריגען זומער. אזוי, אויף דער זיצונג פון דער פערזאַמלונג פון דעם 5טען האָט מען גערעדט פון אויפשטענדע אין בורבאָן־לאַנסי און שאַראָלער, וואו די פאַלשע דעקרעטען פון דער פערזאַמלונג זיינען פערשפּרייט געוואָרען, און וואו מען האָט געפאָדערט אַן אַגראַרישען געזעץ. אויף דער זיצונג פון דעם 2טען יוני זיינען געלעזען געוואָרען מעלדונגען וועגען די אויפשטענדע אין די בורבאָנעס, אין די ניווערנע, און אין דער בעררי־פּראָווינץ. מאַנכע מוניציפּאַליטעטען האָבען ערקלערט קריעגס־צושטאַנד; עס זיינען דאָרט געוועזען געטוידטעטע און פערוואונדעטע. די „באַנדיטען“ האָבען זיך פערשפּרייט ביז צו קאַמפּין, און גראַדע צו יענער צייט האָבען זיי פערנומען די שטאָדט דעסאַ. פיעלע געוואַלדטהאַטען זיינען אויך געמעלדעט געוואָרען פון לימוזין, וואו די בויערען האָבען פערלאַנגט, אז עס זאָל בעשטימט ווערען דער מאַקסימום־פּרייז אויף קאָרן. „דער פּלאַן פאַר דאָס צוריקקריגען פון לאַנד, וואָס איז געשענקט געוואָרען אין די לעצטע הונדערט און צוואַנציג יאָהר, איז געוועזען איינע פון זייערע פאָר־

דערונגען", מעלדעט דער רעפּאָרט. די בויערען האָבען געוואָלט צוריקקריגען דאָס קאָמונאַלע לאַנד, וועלכעס די פּריצים האָבען אװעקגערויבט פון די דאָרף־קאָמונען.

פאַלשע נאָכגעמאַכטע דעקרעטען פון דער נאַציאָנאַל־פערזאמלונג זיינען געזעהען געוואָרען איבעראַל. אין מערץ און אַפּריל 1790 זיינען איינינע אַזעלכע פערשפּרייט געוואָרען אין די פּראָווינצען, אין וועלכע עס איז בעפוילען געוואָרען דעם פאָלק ניט צו צאָהלען מעהר ווי איין סו פאַר אַ פונט ברויט. די רעוואָלוציאָן איז אויף אַזאַ אופן פאַראויסגעלאָפען דער קאָנווענשאָן, וועלכע האָט ניט אָנגענומען דעם מאַקסימום־געזעץ ביז 1793.

אין אויגוסט האָבען די פאָלקס־אויפשטענדע נאָך אַלץ אָנגעהאַלטען. למשל, אין דער שטאָדט סאַן־עטיען־ען פאָרעז האָבען די מענשען געטוידטעט איינעם פון די מאָנאָפּאָליסטען און האָבען בעשטימט אַ נייע מוניציפּאַליטעט, וועלכע איז געווען געצוואונגען אַראָבצולאָזען דעם פּרייז אויף קאָרן. דאַן האָבען זיך די מיטעלקלאַס־מענשען בעוואָרענט און האָבען אַרעסטירט צוויי־און־צוואַנציג רעבעלען. דאָס איז אַ בילד פון דעם, וואָס עס האָט דאַן פּאַסירט מעהר אָדער ווייניגער איבעראַל — שוין ניט רעדענדיג פון די גרויסע קעמפּפע אין ליאָן און אין זיד־פראַנקרייך.

אָבער וואָס האָט די פערזאַמלונג געטהאָן? האָבען זיי געטהאָן גערעכטיגקייט צו די פאָרדערונגען פון די בויערען? האָבען זיי זיך געאיילט אָבצושאַפען אָהן אויסלייז־געלד די פעאָדאַלע רעכטע, וועלכע זיינען געווען אַזוי פערהאַסט ביי די, וועלכע האָבען קולטיווירט דאָס לאַנד, דאָס זיי האָבען מעהר ניט געצאָהלט, סיידען אונטער צוואַנג?

זיכער ניט. די פערזאַמלונג האָט נור געשטימט פאַר נייע דראַקאָנישע געזעצע געגען די בויערען. דעם 2טען יוני, 1790, האָט „די פערזאַמלונג, שטאַרק אויפגערעגט איבער די געוואַלט־טהאַטען בעגאַנגען פון באַנדיטען און רויבער (וואָס דאַרף געלעזען ווערען בויערען) אין די פּראָווינצען שען, קיעוור און גאַליער, און פערשפּרייטען זיך כמעט ביז קאָרריז, נעהמט אָן מאַס־

רעגלען געגען די פערשפרייטער פון אונאָרדנונג", און מאַכט די קאָמונען פעראַנטוואָרטליך פאַר די געוואַלטטהאַטען, וואָס ווערען בעגאַנגען.

„אַלע די יעניגע," זאָגט דער אַלטער פּאַראַגראַף פון דיזען געזעץ, „וועלכע העצען אויף די מענשען פון די שטעדט און לאַנד צו בעגעהן געוואַלטטהאַטען געגען דעם אייגענטהום אָדער דאָס לעבען און זיכערהייט פון די בירגער, געגען די אויפמאַהנונג פון שטייערען, געגען דעם פרייען פערקויף און צירקולאַציאָן פון נאַהרונגס־שטאָף, ווערען ערקלערט אַלס די פיינד פון דער קאָנ־סטיטושאַן; פון דער טהעטיגקייט פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמ־לונג און פון דעם קעניג. קריעגס־צושטאַנד וועט פּראָקלאַמירט ווערען געגען זיי."

צוויי וואָכען שפּעטער, דעם 18טען יוני, האָט די פערזאַמ־לונג אָנגענומען אַ דעקרעט, וואָס איז זאָגאַר נאָך שטרענגער. ער פערדיענט דאָ איבערגעגעבען צו ווערען.

אין דעם ערשטען פּאַראַגראַף ערקלערט זיך, דאָס אַלערליי צעהנער־אָבצאָהלונגען, צי צו די גלחים, צי צו די פּריוואַט־מענשען מוזען בעצאָהלט ווערען נור דיזען יאהר צו די יעניגע, צו וועמען עס געהערט דיזעס רעכט און אויף דעם געוועהנליכען אופן... פערשטעהט זיך, אַז די בויערען האָבען אודאי געפרעגט, אויב אין אַ צייט אָרום וועט ניט דורכגעפיהרט ווערען פונקט אַזאַ געזעץ פאַר נאָך אַ יאהר און נאָך אַ יאָהר — און זיי האָבען גאָרניט געצאָהלט.

לויט דעם צווייטען פּאַראַגראַף פון דיזען דעקרעט וועלען די יעניגע, וואָס זיינען שולדיג צאָהלונגען אין פעלד־ אָדער לאַנד־פּראָדוקטען, אָדער אין קעש און אין אַנדערע אָבצאָהלונגען, וועלכע זיינען ניט אָבגעשאַפט געוואָרען אָהן אַן אויסלייז־געלד, וועלען זיי דאַרפען צאָהלען דיעזען יאהר און די פאָלגענדע יאהרען אויף דעם געוועהנליכען שטייגער... אין איינקלאַנג מיט די אָנגענומענע דעקרעטען פון 3טען מערץ און דעם לעצטען 4טען מאַי.

דער דריטער פּאַראַגראַף ערקלערט, דאָס קיינער קען ניט

אונטער דעם אויסרייד פון א פראצעס-פיהרונג דערוויל זיך ענטזאגען צו צאהלען די שטייערען אויף זיינע פעלד-פראדוקטען.

מעהר פון אלע איז עס געווען פערבאטען צו מאכען וועלכע-עס-איז שטערונגען אין דער צייט, ווען די שטייערען ווערען קאלעקטירט. אין פאל עס זאלען זיך בילדען אונרוהיגע פערזאמלונגען, מוז די מוניציפאליטעט אננעהמען געגען זיי שטרענגע מיטלען, לויט דעם דעקרעט פון דעם 20טען און 23טען פעברואר.

דער דעקרעט פון פעברואר דעם 23—20טען איז געווען זעהר כאראקטעריסטיש. ער האט בעפוילען, דאס די מוניציפאליטעט זאל זיך אריינמישען און פראקלאמירען קריעגס-צושטאנד, וואו נור אן אונרוהיגע פערזאמלונג זאל פארקומען. טאמער וועלען זיי עס פערנאכלעסיגען צו טהאן, וועלען די מוניציפאל-בעאמטע געהאלטען ווערען פעראנטווארטליך פאר אלע הזיקות וואס עס וועלען ליידען די בעזיצער פון אייגענטהום. און ניט נור די בעאמטע, נור „אלע בירגער, וואס זיינען פעהיג צו נעהמען אנטהייל אין דער צוריקברענגונג פון עפענטליכער ארדנונג, די גאנצע געמיינדע וועט געהאלטען ווערען פעראנטווארטליך פאר צוויי-דריטעל פון דעם פעראורזאכטען שאדען." יעדער בירגער זאל זיין בעפאלמעכטיגט צו פארדערען די אנווענדונג פון דעם קריעגס-געזעץ, און נור דאן וועט ער זיין בעפרייט פון זיין פעראנטווארטליכקייט.

דיזער דעקרעט וואלט געווען נאך פיעל ערגער, ווען זיינע אונטערשטיצער וואלטען ניט געמאכט א טאקטישען פעהלער, קאפירענדיג אן ענגלישען געזעץ, וועלכער בעפאלמעכטיגט די ארויסרופונג פון סאלדאטען אדער מיליץ, און אין אזא פאל האט „די קעניגליכע דיקטאטור" בעדארפט ערקלערט ווערען. די מיטעלקלאסען איז עפעס דיזער פאראגראף ניט געווען צום הארצען, און נאך לאנגע דיסקוסיאנען איז די אויפגאבע פון ערקלערען קריעגס-צושטאנד איבערגעלאזען געווארען צו די מוניציפאליטעטען, אהן די ערקלערונג אין קעניג'ס נאמען. נאך מעהר, די דארף-קאמונען זיינען געהאלטען געווארען פעראנטווארטליך

פאר אירגענד א שאדען צום לאַרד, אויב זיי האָבען בעצייטענס ניט געשאָסען אדער אויפגעהאנגען די בויערען, וועלכע האָבען זיך ענטזאגט צו בעצאָהלען די פעאָדאלע שטייערן.

דער געזעץ פון דעם 18טען יוני, 1790, האָט דאָס אַלעס בעשטעטיגט. אַלעס, וואָס האָט געהאט עפּעס א ווירקליכען ווערטה אין די פעאָדאלע רעכטע, אַלעס, וואָס האָט געקאָנט אויסגעמאכט ווערען דורך דעם געזעצליכען שווינדעל, אז עס האָט עפּעס א שיכות מיט דעם בעזיץ פון לאַנד — דאָס אַלעס האָט געמוזט בעצאָהלט ווערען, ווי פריהער. און יעדער איינער, וואָס האָט זיך ענטזאגט צו צאָהלען, איז געווען געצוואונגען דורך דעם ביקס אָדער די תליה צו אקצעפּטירען דיזע פערפליכטונגען. צו ר י י ד ע ן נור געגען די בעצאָהלונג פון די פעאָדאלע שטייערען איז געווען א פערברעכען, פאר וועלכען עס האָט געקומט דער טוידט, אויב דער קריעגס-געזעץ איז פּראָקלאמירט גע-וואָרען.*)

אָט דאָס איז געווען די ירושה פֿון דער קאָנסטיטוציאָנס-פערזאמלונג, וועגען וועלכען מען האָט אונז דערצעהלט אזוי פיעל שעהנע זאכען. ווייל אַלעס איז געבליבען אין יענעם צו-שטאנד ביז 1792. די פעאָדאלע געזעצע זיינען נור אָנגעריהרט געוואָרען, אום צו מאכען קלאָר געוויסע כללים פאר די אויסקוי-פונג פון די פעאָדאלע אָבצאָהלונגען, אָדער אום זיך צו בעקלאָ-גען, דאָס די בויערען ווילען גאָר ניט אויסקויפען (דער געזעץ פון מאי 3—9, 1790), אָדער אום צו ווידערהאָלען די סטראשונ-

*) וועהרענד דער דיסקוסיאָן האָט ראָבעספּיער ארויסגערעדט אַ זעהר גערעכטען וואָרט, וועלכען די רעוואָלוציאָנערען פון אַלע לענדער זאָלען געדענקען: „וואָס מיר אנבעלאַנגט, קען איך צו יעדער ציוט פעסטשטעלען — האָט ער אויסגעשריען — דאָס קיין רעוואָלוציאָן האָט ניט געקאָסט אזוי וועניג בלוט און גרויזאַמקייט". די בלוט-פערגיסונג, ווי די מעשה איז, איז געקומען שפּעטער, דורך די קאָנטר-רעוואָלוציע.

קעם געגען די בויערען, וועלכע ענטזאגען זיך צו צאָהלען (דער געזעץ פון יוני 19—15, 1790).

די דעקרעטען פון פעברואר, 1790, דאָס איז געווען אלעס, וואָס די גרינדונגס־פערזאמלונג האָט געטהאָן פאר די אָבשאפונג פון דער פערהאַסטער פעאָדאַלער סיסטעם, און דאָס איז ניט אויסגעפיהרט געוואָרען ביז יוני, 1793, נאָך דעם אויפשטאַנד פון דעם 31טען מאַי, ווען דאָס פאָלק פון פאַריז האָט געצוואונגען די קאָנווענשאָן אין איהר „גערייניגטער פאָרם" צו ערקלערען די ווירקליכע אָבשאפונג פון די פעאָדאַלע אָבצאָהלונגען.

לאָמיר, אלזאָ, האַלטען דיזע דאַטען גוט אין זינען.

דעם 4טען אויגוסט, 1789. — די אָבשאפונג אין פרינציפּ פון דער פעאָדאַלער סיסטעם; די אָבשאפונג פון דער פערזענליכער „טוידטער האַנד", פון די יאַגד־געזעצע און די געריכטע, וועלכע האָבען איינעם געקומט בירושה פון פאָטער.

פון אויגוסט 5 ביז 11. — טהיילווייזע ווידערראויפריכטונג פון דיזער סיסטעם דורך געזעצע, וועלכע האָבען ארויפגעצוואונגען אן אויסלייז־געלד פאר אלע פעאָדאַלע רעכטע, וועלכע האָבען געהאַט וועלכען עס איז געלד־ווערטה.

ענדע פון 1789 און 1790. — דאָס בעאויפטראַגען פון די מוניציפּאַליטעטען געגען די אויפשטענדישע בויערען מיט דעם רעכט זיי צו הענגען.

פעברואר, 1790. — דער רעפּאָרט פון דער פעאָדאַלער קאָמיטע, וועלכער ערקלערט, אז דער בויערען־אויפשטאַנד וואַקסט.

מערץ און יוני, 1790. — דראַקאָנישע געזעצע געגען די בויערען, וועלכע האָבען ניט געצאָהלט זייערע פעאָדאַלע צינזען, אָדער וועלכע האָבען געפּרעדיגט זייער אָבשאפונג. דער אויפשטאַנד וואַקסט נאָך אלץ.

יוני, 1791. — דיזע געזעצע ווערען נאָך א מאָל בעפעסטיגט. רעאַקציע איבעראַל. דער בויערען־אויפשטאַנד האַלט אָן.

ערשט אין יולי, 1792, ווי מיר וועלען זעהען, ערשט סאַמע ערב דער ארייגדרינגונג פון פאָלק אין די טוליערען, און אין אויגוסט, 1792, נאָך דעם שטורץ פון קעניגטהום, ערשט דאַן

האָט די פערזאַמלונג גענומען די ערשטע ענטשיידענע שריט גע־גען די פעאָדאַלע רעכטע.

צולעצט איז עס געווען נור אין 1793, נאָך דער ארויס־שטויסונג פון די זשיראָנדיסטען, ווען די בעשטימטע אָבשאפונג, אָהן אויסלייז־געלד, פון די פעאָדאַלע רעכטע איז אויסגעפיהרט געוואָרען.

דאָס איז דאָס אמת'ע בילד פון דער רעוואָלוציאָן.

נאָך איין פראגע פון גרויסער וויכטיגקייט פאַר די בויערען איז געווען די פון דעם קאָמונאַלען לאַנד.

איבעראַל, אין דער איסט, נאָרד־איסט, און זיד־איסט פון פראַנקרייך, וואו נור די בויערען האָבען זיך געפיהלט שטאַרק גענוג צו טהאָן עס, האָבען זיי זיך געמיהט צוריק צו קריגען דעם גענעץ פון דעם קאָמונאַלען לאַנד, דעם גרעסטען טהייל פון וועל־כען עס איז אוועקגענומען געוואָרען פון זיי דורך שווינדעל, אָדער אונטער דעם אויסרייד פון אַ חוב, מיט דער הילף פון שטאַאט, בעזאָנדערס זייט דער הערשאַפט פון לואי דעם 14טען (דער דעקרעט פון 1669). די פריצים, די גלחים, מאָנאַכען און די מיטעל־קלאַס מענשען, סיי אין די שטעדט און סיי אין די דערפער — אַלע זיי האָבען גענומען אַ חלק פון דיזען לאַנד.

עס איז אָבער געבליבען נאָך גענוג לאַנד, וואָס איז געווען אין דעם בעזיץ פון דער געמיינדע, און די מיטעל־קלאַסען האָבען געקוקט אויף דעם מיט דורשטיגע אויגען. און אזוי האָט די גע־זעצגעבענדע פערזאַמלונג זיך אונטערגעאיילט צו מאַכען אַ גע־זעץ דעם 1טען אויגוסט, 1791, וועלכע האָט אויטאָריזירט דעם פערקויף פון קאָמונאַלען לאַנד צו פריוואַט־פערזאָנען. דאָס האָט געמיינט געבען אַ פרייע האַנד פאַר די אוועקרויבונג פון דיזען לאַנד.

די פערזאַמלונגען פון די דאָרף־קאָמונען זיינען צו יענער צייט, אין קראַפט פון דעם געזעץ, וואָס איז דורכגעגאַנגען אין דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג אין דעצעמבער, 1789, מייסטענס בעשטאַנען פון די מיטעל־קלאַס־מענשען פון דעם דאָרף — פון „אקטיווע בירגער", דאָס הייסט, פון די רייכערע בויערען. די

אָרימע בויערען בעלי־בתים זיינען פון דיזער פערזאמלונג געווען אויסגעשלאָסען. און דיזע דאָרף־פערזאמלונגען זיינען געווען שטאַרק פעראינטערעסירט, אז דאָס לאַנד זאָל אָנגעבאָטען ווערען צום פערקויף, כדי די רייכערע בויערען זאָלען קענען קריגען א גרויסען טהייל פון דעם לאַנד אויף א גאַנץ קליינעם פרייז.

וואָס אנבעטרעפט די מאַסע אָרימע בויערען, זיינען זיי געווען געגען דעם מיט זייער גאַנצער קראַפט, ווי דאָס איז היינט־צו־טאָג דער פאַל אין רוסלאַנד מיט די רוסישע בויערען, וועלכע ווילען ניט דערלאָזען צו דער פערניכטונג פון דעם קאָלעקטיווען לאַנד־בעזיץ.

פון דער אנדערער זייט, די בויערען, סיי רייך און סיי אָרעם, האָבען געטהאָן אַלעס, וואָס זיי האָבען געקאָנט, אום צוריק צו בעקומען דאָס קאָמונאַלע לאַנד פאַר די דערפער. די רייכע האָבען דאָס געוואָלט, ווייל זיי האָבען געהאָפט צו קריגען א טהייל דערפון פאַר זיך, און די אָרימע האָבען געהאָפט צו האַלטען דיזעס לאַנד פאַר די געמיינדע. דאָס אַלעס, ווי עס איז לייכט צו פערשטעהן, איז פאָרגעקומען אונטער פערשיעדענע פאָרמען מיט גאָר פיעלע פערשיעדענע איינצעלהייטען אין פערשיעדענע טהיילען פון פראנקרייך.

אָבער געגען דיזען פּלאַן פון צוריק צונעהמען דאָס לאַנד פאַר די דאָרף־קאָמונע זיינען געווען די גרינדענדע און געזעצ־געבענדע פערזאמלונגען, און זאָגאַר די נאַציאָנאַלע קאָנווענשאָן ביז יוני, 1793. דער קעניג האָט געמוזט פערהאַפטעט און גע־טוידטעט ווערען און די זשיראָנדיסטישע פיהרער האָבען געמוזט ארויסגעטריבען ווערען פון דער קאָנווענשאָן, איידער דיזער פּלאַן — צוריק צו קריגען דאָס לאַנד, גערויבט פון די בויערען אין דעם משך פון 200 יאָהר — האָט געקאָנט אויסגעפיהרט ווערען.

אכט און צוואנציגסטער קאפיטעל.

שטילשטאנד פון דער רעוואלוציע אין 1790

אויפשטענדע נויטווענדיגע. — דער גראד פון דער רעאקציע. — די ארבייט פון דער קאנסטיטואירענדער און לעגיסלאטיווע פער־זאמלונגען. — די נייע קאנסטיטוציע. — לאקאלע רעגיערונג געגען צענטראליזאציע. — די שוועריגקייטען אין דער אנווענ־דונג פון די נייע געזעצע. — די „דירעקטאריען" אויף דער זייט פון דער רעאקציע. — „פערלאנגט אונארדנונג". — אק־טיווע און פאסיווע בירגער. — וואס דער אויפשטאנד האט גע־וואונען. — גלייכהייט און דער אגראר־געזעץ. — די פערשווינ־דונג פון די פריצישע געריכטען. — די פארדערונגען פון די אר־בייטער ווערען געענטפערט מיט קוילען. — די ליעבע פון די מיטעל־קלאסען צו ארדנונג און וואוילהאבענקייט. — די „אינ־טעללעקטועלע" ווענדען זיך געגען פאלק. — דער ערפאלג פון דער קאנטר־רעוואלוציע. — פלוטאקראטיע. — די אפאזיציע צו א רעפובליקאנער רעגיערונג־פארמע. — דאנטאן און מאראט פערפאלגט און אויסגעוויזען. — די אונצופריעדענהייט און אונעהרליכקייט אין דער ארמיי. — די אויסשלאכטונג אין נאנסיע. — בויע'ס „גלענצענדע אויפפיהרונג".

מיר האבען געזעהען, וועלכע עקאנאמישע פערהעלטניסע עס האבען געהערשט אין די דערפער אין דעם משך פון דעם יאהר 1790. דאס זיינען געווען אזעלכע פערהעלטניסע, דאס אויב די בויערען־אויפשטענדע וואלטען ניט אנגעהאלטען, וואל־טען די בויערען, כאטש בעפרייט פון דער פערזענליכער קנעכט־

שאפט, דאָך געבליבען עקאָנאָמיש אונטער דעם יאָך פון דער פעאָדאלער סיסטעם — ווי דאָס האָט פּאסירט אין רוס־לאַנד, וואו דער פעאָדאליזם איז אָבגעשאפט געוואָרען אין 1861 מיט דער הילפע פון געזעץ און ניט דורך אַ רעוואָלוציע.

אַ חוץ דעם, ניט נור די גאַנצע פּאָליטישע ארבייט פון דער רעוואָלוציע איז געבליבען ניט געענדיגט אין 1790, נור עס האָט אין דער ווירקליכקייט געהאַלטען ניט ווייט פון דעם, אַז עס זאָל צוריקגערופען ווערען אַלעס דאָס, וואָס איז שוין אויסגע־פיהרט געוואָרען. אַזוי שנעל, ווי עס איז אוועק דער ערשטער שרעק, וואָס איז בעפאַלען די מיטעל־קלאַסען דורך דעם פּלוצ־לונגען פאָלקס־אויסברוך, האָבען דער קעניגליכער הויף, דער אדעל, די רייכע און די גלחים זיך תיקף פעראייניגט אום צוריק אויפצוריכטען די כחות פון דער רעאַקציע. און טאַקי באַלד האָ־בען זיי זיך דערפיהלט אזוי מעכטיג, דאָס זיי האָבען אָנגעהויבען צו טראַכטען, אויב עס וואָלט ניט מעגליך געווען צו פערניכטען די רעוואָלוציע, און צוריקגעבען דעם קעניגטהום און דעם אדעל זייערע פערלאָרענע רעכטע.

אַלע געשיכט־שרייבער ווייזען אָן געווים אויף דיזע רע־אַקציע; אָבער דאָך ווייזען זיי ניט אָן אויף איהר גאַנצע טיפ־קייט און ברייטקייט. די ווירקליכקייט איז געווען, דאָס פאַר גאַנצע צוויי יאָהר — פון דעם זומער פון 1790 ביז דעם זו־מער פון 1792,—איז די גאַנצע טהעטיגקייט פון דער רעוואָלוציע געווען אָבגעשטעלט. מענשען האָבען זיך געפרעגט, אויב דאָס וועט זיין די רעוואָלוציע, אָדער די קאָנטער־רעוואָלוציע, וואָס וועט זיעגען. דער צינגעל פון דער וואָגשאָל האָט זיך געשאָ־קעלט צווישעןביידע: און עס איז געווען מחמת גענצליכער פערצווייפלונג, דאָס די רעוואָלוציאָנערע „טאָן־אַנגעבער“ האָבען ענדליך בעשלאָסען, אין יוני, 1792, ווידער אַ מאָל צו רופען צו אַ פאָלקס־אויפשטאַנד.

נאַטירליך, מוז מען צוגעבען, דאָס, וועהרענד די קאָנסטי־טואירענדע פערזאַמלונג און נאָך איהר די לעגיסלאַטיווע זיינען געווען געגען די רעוואָלוציאָנערע אָבשאפונג פון די פעאָדאַלע

רעכטע און געגען די פֿאָלקס־רעוואָלוציע גאָר אין גאַנצען, האָבען זיי דאָך אויפגעטהאָן אַ גרויסע אַרבייט פון פערניכטונג פון דער מאַכט פון קעניג און דעם הויף און פון אויפבויאונג פון דער פּאָליטישער מאַכט פון די מיטעל־קלאַסען. און ווען די געזעץ־געבער אין דיזעביידע פערזאַמלונגען האָבען זיך אונטערנומען אויסצודריקען, אין דער געשטאַלט פון געזעצע, די נייע קאָנסטיטוציע פון דעם „דריטען שטאַנד“, מוז צוגעגעבען ווערען, אַז זיי האָבען געטהאָן דיזע אַרבייט מיט אַ געוויסער ענערגיע און שאַרפזיניגקייט.

זיי האָבען פערשטאַנען, ווי אַזוי אונטערצוגראָבען די מאַכט פון דעם אַדעל און ווי אויסצודריקען די רעכטע פון דעם בירגער אין דער מיטעל־קלאַסע־קאָנסטיטוציע. זיי האָבען אויסגעאַרבייט אַ לאָקאַלע זעלבסט־רעגיערונג, וועלכע זאָל זיין אין שטאַנד צו שטערען און אָבצוהאַלטען די רעגיערונג־צענטראַליזאַציע; און זיי האָבען אַזוי געענדערט די געזעצע וועגען ירושה, אַז אייגענטהום זאָל ווערען מעהר דעמאָקראַטיזירט און זאָל צוטהיילט ווערען צווישען אַ גרעסערער צאָהל מענשען.

זיי האָבען אויף איביג פערניכטעט די פּאָליטישע פערשיעדענהייטען צווישען די פערשיעדענע „אָרדערס“ — דעם פּריסטערטהום, אַדעל, דריטען שטאַנד, — וואָס איז פאַר יענע צייט געווען אַ זעהר גרויסער אויפטהו. מיר דאַרפען נור געדענקען, ווי שרעקליך לאַנגזאַם דאָס ווערט נאָך ביז איצט אויסגעפיהרט אין דייטשלאַנד און אין רוסלאַנד. זיי האָבען אָבגעשאַפט די אַלע אַדעל־טיטלען און די אָהן־אַ־שיעור פּריווילעגיעס, און זיי האָבען אוועקגעלייגט דעם פונדאַמענט פון אַ מעהר גלייכמעסיגע בעשטייערונג. זיי האָבען אויך אויסגעמידען די גרינדונג פון אַן אויבער־קאַמער, וועלכע וואָלט געוויס געוואָרען אַ פעסטונג פאַר די אַריסטאָקראַטיע. און דורך דעם דעפּאַרטמענט־געזעץ פון 1789 האָבען זיי געוויס אויפגעטהאָן עטוואָס, וואָס האָט זעהר פיעל געהאָלפען דער רעוואָלוציע: זיי האָבען אָבגעשאַפט יעדען רעפּרעזענטאַנט פון דער צענטראַלער אויטאָריטעט אין דער פּראָווינץ.

שפּעטער־צו האָבען זיי אוועקגענומען פון דער קירכע איה־

רע רייכטהימער און זיי האָבען געמאַכט די גלחים פאַר איינפאַ־כע שטאַאַט־בעאַמטע. די אַרמיי איז רעאָרגאַניזירט געוואָרען. דאַס זעלבע אויך די געריכטס־הייזער. די וואהל פון ריכטער איז איבערגעלאָזען געוואָרען צום פאָלק. און אין אַלע דיזע רע־פאָרמען האָבען די געזעצגעבער פון דער מיטעל־קלאַס אויסגע־מידען צופיעל צענטראַליזאַציע. אין קורצען, אורטהיילענדיג זיי פון דעם לעגיסלאַטיווען שטאַנדפּונקט, ווייזען זיי זיך אַרויס, אַלס קלוגע, ענערגישע מענער, און מיר געפינען אין זייער אַרבייט געוויסע עלעמענטען פון רעפּובליקאַנישען דעמאָ־קראַטיזם און אַ נייגונג צו לאָקאַלע אויטאָנאָמיע, וועלכע די פאָרטגעשריטענע פּאַרטייען פון היינט שעצען ניט אָב לויט זייער ווערדע.

אָבער, ניט קוקענדיג אויף דיזע אַלע געזעצע, איז דאָך גאָר ניט אויפגעטהאָן געוואָרען. די ווירקליכקייט איז גאָר ניט געווען אויף דער זעלבער הויכקייט מיט דער טהעאָריע, און אויס דעם איינפאַכען גרונד, ווייל עס איז אימער דאָ אַ טיעפער אָבגרונד צווישען אַ געזעץ, וואָס איז נור וואָס אָנגענומען געוואָרען און צווישען זיין פּראַקטישער דורכפיהרונג אין לעבען — אַ גרונד, וועלכער ווערט געוועהנליך פערזעהען פון די יעניגע, וועלכע פערשטעהען ניט גרינדליך פון זייער אייגענער ערפאַה־רונג, ווי דאָס אַרבייט די שטאַאַטס־מאַשינעריע.

עס איז לייכט צו זאָגען: „דער אייגענטהום פון דער קירכע זאָל אריבערגעהן אין דעם בעזיץ פון שטאַאַט“. אבער, ווי זאָל עס אויסגעפיהרט ווערען? ווער וועט, למשל, געהן אין די קירכע סאַן בערנאַרד אין קלערוואָ און זאָגען דעם הויפּט־גלח און די מאָנאַכען, אַז זיי מוזען נעהמען האַק און פּאַק און געהן? ווער זאָל זיי אַרויסטרייבען, אַז זיי געהען ניט? ווער זאָל זיי שטערען, ווען זיי קומען מאָרגען צוריק, אונטערשטיצט פון אַלע פרומע מענשען פון דער גאַנצער געגענד? ווער זאָל זיי שטע־

רען אין פראוועז זייערע תפילות אין דער קירכע? ווער זאָל אָרגאַניזירען דעם ווירקליכען פערקויף פון זייערע גרויסע מאַיאָנטקעס? און ענדליך, ווער וועט עס אומוואַנדלען די פיינע קירכען־געביידע אין אַ האָספּיטאַל פאַר אַלטע מענער, ווי דאָס איז וויקליך שפּעטער געטהאָן געוואָרען פון דער רעוואָלוציאָנערער רעגיערונג. און ווירקליך, מיר ווייסען דאָך, דאָס ווען די פּאַריזער סעקציאָנען וואָלטען ניט בעקומען אין זייערע הענד דעם פערקויף פון דעם לאַנד פון דער קירכע, וואָלט דער געזעץ וועגען דעם קיינמאָל ניט אויסגעפיהרט געוואָרען.

אין 1790, 1791, 1792 האָט די אַלטע אָרדנונג נאָך אימער געלעבט, און געוועזען פערטיג אויפגעריכט צו ווערען אין איהר גאַנצען אמאָליגען גלאַנץ — מיט בלויז קליינע ענדערונגען — פונקט ווי עס איז געוועזען דער פאַל מיט דער צווייטער אימפּעריע פון נאַפּאָלעאָן דעם 3טען, וועלכע איז געוועזען פערטיג צו קומען צוריק אין לעבען יעדען מאָמענט אין די טעג פון טהיער און מעקמעהאָן. די פּריעסטער, דער אדעל, דער אַלטער בעאַמטענטהום, און מעהר פון אַלץ, דער אַלטער גייסט, זיינען אַלע געוועזען מוכן ומזומן אויפצוהייבען וויעדער זייערע קעפּ און אריינצוּוואַרפען אין געפענגניס אַלע די יעניגע, וועלכע האָבען געהאַט דעם מוטה אָנצוטהאָן דעם טריקאָלאָר־גאַרטעל. זיי האָבען נור געוואַרט אויף די געלעגענהייט און זיי האָבען זיך פערטיג געמאַכט פאַר איהר. נאָך מעהר, די נייע דעפּאַרטמענט־דירעקטאָרען, וועלכע די רעוואָלוציאָן האָט איינגעפיהרט, אַבער וועלכע זיינען מייסטענס בעשטאַנען פון מענשען פון די רייכע קלאַסען, זיינען געוועזען דער רעמעל פאַר די וויעדער־אויפנעהמונג פון דער אַלטער אָרדנונג. זיי זיינען געוועזען די פעסטונגען פון דער קאָנטר־רעוואָלוציע.

סיי די גרינדונגס־פערזאַמלונג און סיי די געזעצגעבענדע האָבען פערפאַסט אַ גרויסע צאָהל געזעצע, וועמעס קלאַרהייט און סטיל מענשען בעוואונדערען נאָך ביז היינטיגען טאָג. אַבער פון דעסטוועגען איז די מאַיאָריטעט פון דיזע געזעצע געבליבען אַ טויטער בוכשטאַב. מען טאָר ניט פערגעסען, דאָס פאַר מעהר

ווי צוויי־דריטעל פון די פונדאַמענטאַלע געזעצע, וואָס זיינען אָנגענומען געוואָרען צווישען 1789 און 1793 איז אפילו גאָר קיין פערזוך ניט געמאַכט געוואָרען זיי דורכצופיהרען.

דער פאַקט איז, דאָס עס איז ניט גענוג צו מאַכען אַ נייעם געזעץ. עס איז אויך נויטיג, כמעט שטענדיג, צו בעשאַפען דעם מעכאַניזם פאַר זיין אָנווענדונג. און אַזוי שנעל, ווי דער נייער געזעץ ריהרט אָן עפּעס אַ געהייליגטען אינטערעס, איז געוועהנליך נויטיג אַ רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציאָן אום אָנצואווענדען דיזען געזעץ אין לעבען, וואָס פאַר אַ פאָלגען עס זאָלען דערביי ניט ארויסקומען. מיר דאַרפען זיך נור דערמאָנען אָן די קליינע רעזולטאַטען פון די געזעצע פון דער קאָנווענשאַן וועגען ערציהונג, וועלכע זיינען אַלע פערבליבען אַ טויטער בוכשטאַב.

און זאָגאַר היינט־צו־טאָג, טראָץ דער ביוראָקראַטישער קאָנצענטראַציע און דער אַרמיי פון בעאַמטע, וועלכע ציהען זיך אַלע צום צענטער פון פּאַריז, זעהען מיר, דאָס יעדער נייער געזעץ, ווי אונבעדייטענד ער מעג זיין, נעהמט יאָהרען, איידער ער טרעט אריין אין לעבען. און דאַן, ווי אָפט ווערט דער געזעץ פערקריפּעלט אין זיין אָנווענדונג! אבער צו דער צייט פון דער גרויסער רעוואָלוציע האָט דיזער מעכאַניזם ניט עקזיסטירט; עס האָט איהם גענומען מעהר ווי פופציג יאהר זיך צו ענטוויקלען.

ווי אַזוי, אַלזאָ, האָבען די געזעצע פון דער פערזאַמלונג געקענט אריינדרינגען אין דעם טאָג־טעגליכען לעבען אָהן *אַ רעוואָלוציע דורך טהאַטען*, *אויסגעפיהרט* אין יעדער שטאָדט, אין יעדען דאָרף, אין יעדער פון די זעקס־און־דרייסיג טויזענד קאָמונען איבער גאַנץ פראַנקרייך? און דאָך איז אַזוי גרויס געוועזען די בלינדקייט פון די מיטעלקלאַס־רעוואָלוציאָנערען, דאָס, פון איין זייט האָבען זיי אָנגעווענדעט אַלע זייערע כחות צו שטערען די מענשען, — די אָרימע מענשען, וועלכע זיינען געוועזען די איינציגע, וואָס זיינען געוועזען מיט לייב און לעבען איבערגעבען צו דער רעוואָלוציע — צו האָבען זייער טהייל אין דער אָנפיהרונג פון די קאָמונאַלע געשעפטען, און, פון דער אַנדער

זייט זיינען זיי געווען דאגעגען מיט זייער גאנצער מאכט דעם אויפברוך און דער דורכפיהרונג פון דער רעוואָלוציע אין יעדער שטאדט און דאָרף.

איידער עס האָט געקענט ארויסקומען עפעס רעכטס פון די געזעצע פון דער פערזאמלונג, איז נויטיג געווען אונאָרדנונג. עס האָט זיך געפאָדערט, אז אין יעדען קליינעם דערפעל זאָלען די מענער פון מהאט, די פאטריאָטען, וועלכע האָבען געהאסט דעם אַלטען רעזשים, פערכאפּען די מוניציפּאַליטעט; דאָס א רעוואָלוציע זאָל געמאכט ווערען אין יעדען קליינעם דערפעל; דאָס די גאנצע לעבענס־אָרדנונג זאָל איבערגעקעהרט ווערען מיט'ן קאָפּ אראָב; דאָס יעדע אויטאָריטעט זאָל איגנאָרירט ווערען; דאָס די רעוואָלוציע זאָל זיין א ס אָ צ י א ל ע, אויב זיי האָבען געוואָלט אויספיהרען די פּ אָ ל י ט י ש ע רעוואָלוציע.

עס איז געווען נויטיג פאר'ן בויער צו נעהמען דאָס לאנד און אָנהייבען בעארבייטען עס, ניט וואַרטענדיג אויף די בעפעהלע פון אירגענד אן אויטאָריטעט, וועלכע, עס איז זיכער, וואָלטען קיינמאָל ניט געגעבען געוואָרען. עס איז געווען נויטיג, אז א פאָלשטענדיג נייעס לעבען זאָל זיך אָנהייבען אין דאָרף. אבער אָהן אונאָרדנונג, אָהן א היבשע ביסעלע ס אָ צ י א ל ע ר אונאָרדנונג, האָט דאָס ניט געקענט אויסגעפיהרט ווערען.

און אָט געראדע דיעזע אונאָרדנונג האָט די געזעצגעבונג געוואָלט דערשטיקען.

ניט נור האָבען זיי ארויסגעשטופּט דאָס פאָלק פון דער אדמיניסטראציע מיט דער הילפע פון דעם מוניציפּאַלען געזעץ פון 1789, וועלכער האָט איבערגעגעבען די אדמיניסטראטיווע מאכט אין די הענד פון נור אקטיווע בירגער, און אונטער דעם נאָמען פּאסיווע בירגער זיינען אויסגעשלאָסען געוואָרען אַלע אָרימע בויערען און כמעט אַלע אָרימע שטאדט־ארבייטער, און ניט נור האָבען זיי איבערגעגעבען די גאנצע פּראָווינציעלע אויטאָריטעט צו די מיטעל־קלאסען, נור זיי האָבען אויך בעוואפענט די מיטעל־קלאסען מיט דער שטארקסטער מאכט אום צו שטערען די אָרימע מענשען פון פאָרטצוזעצען זייערע אויפשטענדע.

און דאָך זיינען עס געווען גראדע דיזע אויפשטענדע פון די אָרימע מענשען, וועלכע האָבען זיי שפּעטער געגעבען די מעגליכקייט צו דערלאַנגען טויט־קלעפּ דעם אַלטען סדר אין 1792 און 1793. *)

אין אַלגעמיין האָט די רעוואָלוציע אין דיזער פּעריאָדע אָט ווי אויסגעזעהן: די בויערען האָבען בעגריפען, אַז קיין זאַך איז נאָך ניט געטהאָן געוואָרען. די אָבשאַפונג פון דער פּ ע ר ז ע נ ־ ל י כ ע ר קנעכטשאַפט האָט ביי זיי אויפגעוועקט אַנדערע האָפ־נונגען, און זיי האָבען איצט געפאָרדערט די אָבשאַפונג פון זייער עקאָנאָמישער קנעכטשאַפט פאַר אַלע מאָל, אָהן אירגענד וועלכע אויסלייז־געלד. א חוץ דעם האָבען זיי געוואָלט צוריקקומען אין דעם בעזיץ פון זייער קאָמונאַלען לאַנד.

דאָס וואָס זיי האָבען געוואונען דאָ און דאָרט אין 1789 דורך זייערע אויפשטענדע, ביי דעם האָבען זיי געוואָלט בלייבען, און אַז דערצו זאָל די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג געבען איהר הסכמה. און דאָס, וואָס זיי האָבען נאָך ניט געקראָגען, דאָס האָבען זיי געוואָלט האָבען, אָהנע צו מוזען פאַלען אונטער די דונערען פון אַ קריעגס־צושטאַנד.

אָבער געגען דיזע צוויי ווינשע זיינען די מיטעלקלאַסען געווען דאַגעגען מיט זייער גאַנצער מאַכט. זיי האָבען זיך בע־נוצט מיט די אויפשטענדע געגען דעם פעאָדאַליזם אום אָנצופאַנ־

---

*) עס איז אינטערעסאַנט צו לעזען אין מ. אָליאַר'ס „פּאָליטי־שע געשיכטע פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע (צווייטע אויפ־לאַגע, פּאַריז 1903) די זייטלעך פון 55 ביז 60, אין וועלכע ער ווייזט, ווי אַזוי די פערזאַמלונג האָט געאַרבייט, אום ניט צו דער־לאָזען אַז די מאַכט זאָל אריינפאַלען אין די הענד פון פאָלק. די בעמערקונגען פון דיזען שרייבער איבער דעם געזעץ פון דעם 17טען אָקטאָבער 1790, וועלכער פערוועהרט די פערזאַמלונג פון די בירגער פון די קאָמונען צו דיסקוטירען וועגען זייערע אנגעלעגענהייטען מעהר ווי איינמאָל אַ יאהר פאַר די וואַהלען, זיינען זעהר, זעהר ריכטיג.

גען זייער ערשטע אַטאַקע אויף די מאַכט פון קעניג, פון אַדעל און פריעסטערשאַפט. אָבער אַזוי שנעל, ווי דער ערשטער ענט־וואורף פון אַ מיטעל־קלאַס־קאָנסטיטוציע איז געמאַכט געוואָ־רען און אָנגענומען געוואָרען פון קעניג — מיט יעדער אויסזיכט פאַר איהר פערגוואַלטיגונג — האָבען זיך די מיטעלקלאַסען אָב־געשטעלט, אויפגעשווידערטע פון די שנעלע זיגע, וועלכע עס האָט געמאַכט דער גייסט פון דער רעוואָלוציע אין די הערצער פון די מענשען.

נאָך מעהר, זיי האָבען געוואוסט, אַז דאָס לאַנד־אייגענטהום פון דעם אַדעל וועט איבערגעהען אין זייערע הענד, און זיי האָבען איהם געוואָלט האָבען אין גאַנצען, מיט די אַלע איבריגע איינקינפטע, וועלכע האָבען געשטאַמט פון דעם, וואָס די אַלטע פערזענליכע קנעכטשאַפט האָט זיך אומגעוואַנדעלט אין די בעצאָהלונג פון געלד. ווען־עס־איז שפּעטער וועלען זיי זעהען, אויב עס לוינט זיך ניט בעסער אָבצושאַפען די איבריגע אָבצאָה־לונגען, און דאַן וועט עס געטהאָן ווערען געזעצליך, „מעטאָדיש“ און „אָרדנונגסמעסיג“. האָבען זיי דען ניט גערעדט פון „גלייכ־הייט“, פון אַן „אַגראַרישען געזעץ“, פון „די אויסגלייכונג פון די פערמעגענס“, פון „פאַרמס, וועלכע זאָלען ניט זיין גרעסער, ווי הונדערט און צוואַנציג אַקער“?

וואָס אַנבעטרעפט די שטעדט און די בעלי מלאכות און די גאַנצע ארבייטער־בעפעלקערונג אין די שטעדט, איז פאַרגעקו־מען דאָסזעלבע, וואָס אין די דערפער. די צעכען און קאָאָפּע־ראַציעס, פון וועלכע דער קעניגטהום האָט עס אויסגעפיהרט צו מאַכען אַזוי פיעל אינסטרומענטען פון אונטערדריקונג, זיינען אָבגעשאַפט געוואָרען. די רעשטלעך פון דער פעאָדאַלער סיסטעם, וועלכע האָבען נאָך עקזיסטירט אין די שטעדט, ווי אין די דערפער, זיינען אונטערדריקט געוואָרען זייט דעם פאָלקס־אויפשטאַנד אין 1789. די פריצישע געריכטען זיינען פער־שוואונדען געוואָרען, און די ריכטער, מייסטענס מענשען מיט אייגענטהום, זיינען אויסגעוועהלט געוואָרען פון פאָלק. אָבער נאָך אַלעם האָט עס פיעל ניט בעדייט. ארבייט איז געווען ווע־

ניג, און ברויט איז געווען בראנד יקרות. די גרויסע מאסע אר־בייטער וואלט ווירקליך געוואָרט געדולדיג, ווען עס וואלט נור געווען א מעגליכקייט, אז די הערשאפט פון „פרייהייט, גלייכ־הייט און ברידערליכקייט" זאל עטאבלירט ווערען. אבער אזוי ווי דאס איז ניט געטהאן געוואָרען, האָבען זיי פערלאָרען די געדולד. די ארבייטער האבען אָנגעהויבען צו פאָדערען, אז די קאָמונע פון פאריז, ווי די מוניציפאליטעטען פון רועו, נאנסי און ליאָן און אנדערשוואו, זאָלען איבערנעהמען די אויפפאסונג איבער די לעבענסמיטלען, כדי ווייץ און קאָרן זאָלען פערקויפט ווערען צו קאָסט־פּרייז. זיי האָבען געפאָדערט, אז דער מאק־סימום פרייז פאר ברויט־שטאָפען זאָל פעסטגעשטעלט ווערען, און עס זאָלען אויך געמאכט ווערען געזעצע, אז אויף די רייכע זאָל ארויפגעלעגט ווערען א שטייער, לויט זייער איינקונפט. אבער דאָן זיינען ארויסגעקומען די מיטעלקלאסען, וועלכע האָ־בען זיך בעוואפענט זייט 1789, ווערענד די פאסיווע בירגער זיינען געווען אונבעוואפענט, האבען פערנאנדערגעוויקעלט דעם רויטען פלעג, און הייסענדיג די מענשען זיך צוגעהן, האָבען זיי געשאָסען די, וועלכע האָבען גלייך ניט געפאָלגט. דאָס איז געטהאָן געוואָרען אין פאריז, ווי דאָס איז געטהאָן געוואָרען כמעט איבער גאַנץ פראנקרייך.

דער פּראָגרעס פון דער רעוואָלוציע איז אלזאָ צוריקגעהאל־טען געוואָרען. דער קעניגטהום האָט אָנגעהויבען אויפצולעבען. די אנטלאָפענע אדעללייט אין קאָבלענץ, טורין און מילאן האָבען זיך געריבען די הענד פון נחת. זיי האָבען ווידער געקריגען מוטה און האָבען זיך ארייַנגעלאָזען אין ווילדע ספּעקולאציאָנען. פון דעם זומער פון 1790 ביז יוני 1792 האָט די קאָנטר־רעוואָ־לוציע געהאט יעדען גרונד צו גלויבען, אז באלד וועט זי ארויס־קומען זיעגרייך.

עס איז געווען גאַנץ נאטירליך, נאָך אלעם, אז אזא וויכ־טיגע רעוואָלוציע, ווי יענע, וועלכע איז פאָלבראכט געוואָרען צווישען 1789 און1793, זאָל האָבען איהרע פעריאָדען פון שטיל־שטאנד און זאָגאר פון צוריקגאנג. די כחות, וואָס דער אלטער

רעזשים האָט נאָך געהאַט, זיינען געוועזן געוואַלדיגע, און האָבענ־דיג געקראָגען איינמאָל אַ מפלה, האָט ער דאָך נאָר ניט געקענט אַנדערש, ווי פּרובירען ווידער קומען צו זיך, אום אויסצובויען אַ צאַם געגען דעם נייעם גייסט. עס איז דאָרום ניט געוועזן גאָרניט אונערוואַרטעט אין דער רעאַקציאָנערער כוואַליע, וועלכע האָט זיך געוויזען אין 1790. אַבער, ווען די רעאַקציע איז געוועזן אַזוי שטאַרק, דאָס זי האָט געקענט געדויערען ביז יוני, 1792, און ווען, טראָץ די אַלע פּערברעכענס פון קעניגטהום, איז ער ווידער געוואָרען אַזוי מעכטיג, דאָס אין 1791 איז די גאַנצע רעוואָלוציע צוריקגעגאַנגען, איז דאָס געוועזן דערפאַר, ווייל די מיטעלקלאַסען האָבען זיך פעראייניגט מיט דעם אַדעל און פּריעסטערשאַפט, און אַלע צוזאַמען זיך אַרומגעקליבען אַרום דעם פלעג פון קעניגטהום. די נייע קראַפט, וואָס איז אויפּ־געבויט געוואָרען פון דער רעוואָלוציע גופא, די מיטעל־קלאַס — האָט געבראַכט איהר גאַנצע געשעפטספעהיגקייט, איהר ליעבע צו אָרדנונג און אייגענטהום און איהר האַס צו אירגענד אַ פאָלקס־טומעל, אַלס שטיצע צו די כחות פון דעם אַלטען סדר. נאָך מעהר, די מאַיאָריטעט פון די „אינטעלעקטועלע“, אין ווען דאָס פּאָלק האָט געטרויט, האָבען זיך אומגעקעהרט מיט'ן רוקען צו די מאַסען און זיינען אוועקגעלאָפען אין די רייהען פון די פערטהיידיגער פון „אָרדנונג“, אַזוי שנעל, ווי זיי האָבען דער־זעהען דעם ערשטען פונק פון אַן אויפשטאַנד, אום אַלע צוזאַמען צו האַלטען דאָס פאָלק אונטערדריקט און ניט צו דערלאָזען די ענטוויקלונג פון דעם פאָלק'ס נייגונג צו גלייכהייט.

ניי־געקרעפטיגט אויף אַזאַ אופן, האָבען די קאָנטר־רעוואָ־לוציאָנערען געהאַט אַזוי פיעל ערפאָלג, דאָס ווען די בויערען וואָלטען ניט פאָרטגעזעצט זייערע אויפשטענדע אין די פּראָווינ־צען, און ווען די מענשען אין די שטעדט, זעהענדיג די פרעמדע זיך אַריינרייסען אין פראַנקרייך, וואָלטען ווידער ניט געמאַכט אַן אויפשטאַנד וועהרענד דעם זומער אין 1792, וואָלט דער גאַנג פון דער רעוואָלוציע אָבגעהאַלטען געוואָרען, און קיין זאַך וואָלט ניט געוואָרען אויסגעפיהרט.

אין אַלגעמיין איז די לאַגע געווען אַ זעהר טרויעריגע אין 1790. „אַ פּלוטאָקראַטיע איז שוין דאָ גאָר אָהן דעם מינדעסטען שפּור פון שאַנדע“, האָט געשריבען לוסטאַלאָ אין נאָוועמבער 28, 1789, אין זיין „רעוואָלוציאָן אין פּאַריז“. „ווער ווייס, אויב עס איז שוין ניט אַ פערברעכען צו זאָגען, אז די נאַציאָן איז דער הערשער?“*) אָבער זייט דאַן איז די רעאַקציע אַ היבש ביסעל געוואַקסען, און זי האָט נאָך אַלץ בעשיינפּערלאַך געוואַקסען און געוואַקסען.

אין זיין גרויסען ווערק איבער די פּאָליטישע געשיכטע פון דער גרויסער רעוואָלוציע, האָט מ. אָלאַר געשילדערט גאַנץ גענוי וואָס פאַר אַ געגנערשאַפט האָט די אידעע פון אַ רעפּובליקאַנער רעגיערונגס־פאָרמע געטראָפען צווישען די מיטעל־קלאַסען און די „אינטעללעקטועלע“ פון יענער צייט — זאָגאַר דאַן, ווען די אָבשאַפונג פון דער מאָנאַרכיע איז שוין געוואָרען אונפערמיידליך דורך די פעררעטהערייען פון הויף און די מאָנאַרכיסטען. און ווירקליך, וועהרענד אין 1789 האָבען די רעוואָלוציאָנערען געהאַנדעלט אזוי ווי זיי וואָלטען געוואונשען פטור צו ווערען פון קעניגטהום גאָר אין גאַנצען, האָט זיך איצט אָנגעפאַנגען אַ בעשטימטע מאָנאַרכיסטישע בעוועגונג, צווישען די־זעלבע רעוואָלוציאָנערען. גלייכצייטיג און פּראָפּאָרציאָנעל מיט דעם וואוקס פון דער קאָנסטיטוציאָנעלע מאַכט פון דער פערזאַמלונג איז ווידער לעבעדיג געוואָרען די מאַכט פון קעניג.**)

*) אָליאַר. „די פּאָליטישע געשיכטע פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע“. זייטע 7. אַ פּאָדראָבנע צוגליעדערונג פון דעם, וואָס די פערזאַמלונג האָט געטהאָן געגען דעם גייסט פון פאָלקס־הערשאַפט, וועט מען געפינען ביי אָליאַר.

**) צווישען אַנדערע, קען זעהר אַ גוטער ביישפּיעל פון דיזער מאָנאַרכיסטישער כוואַליע געפונען ווערען אין די בריעף פון מאַדאַם דזשוליען (דע לא דראָם). „איך בין דארום אויסגעקורירט פון מיין רוימישען פיבער, וועלכער איז אָבער ניט געגאַנגען אַזוי ווייט, ווי דער רעפּובליקאַניזם, אוים מורא פאַר אַ בירגער־קריעג. איך בין איינגעשלאָסען מיט חיות פון אַלערליי סאָרטען אין דער הייליגער

זאָגאר נאָך מעהר קען געזאָגט ווערען. נאָך אָקטאָבער פינף און זעקס, 1789, בעזאָנדערס נאָך דעם אנטלויפען פון קעניג אין יוני, 1791, זיינען יעדעס מאָל, ווען דאָס פאָלק האָט זיך ארויס־געוויזען אלס אַ רעוואָלוציאָנערע קראַפט, די מיטעל־קלאַסען און די „טאָן־געבער“ פון דער רעוואָלוציע געוואָרען אַלץ מעהר און מעהר מאָנאַרכיסטיש.

דאָס איז אַ זעהר וויכטיגער פאַקט; אָבער מען טאָר אויך ניט פערגעסען, אז דער עיקר פאַרביידע, פאַר די מיטעל־קלאַסען און די „אינטעללעקטועללע“, איז געוועזן „די אויפהאַלטונג פון אייגענטהום“, ווי זיי פלעגען עס זאָגען אין יענע טעג. מיר זעהען אין דער ווירקליכקייט, דיזע פראַגע פון אויפהאַלטונג פון אייגענטהום, דורכלויפענדיג ווי אַ שוואַרצער פאָדעם דורך די גאַנצע רעוואָלוציע ביז צו דעם שטורץ פון די זשיראָנ־דיסטען *). עס איז אויך זיכער, דאָס אויב די אידעע פון אַ רעפובליק האָט אזוי געשראָקען די מיטעל־קלאַסען און זאָגאר די פערברענטע יאַקאָבינער (וועהרענד די קאָרדעליערען האָבען עס אָנגענומען גערן), איז עס געוועזן דערפאַר, ווייל דאָס פאָלק האָט צוזאַמענגעפּאָרט די רעפובליק־אידעע מיט דער אידעע פון *גלייכהייט*, און דאָס האָט געמיינט פאַר איהם *די גלייכהייט פון פערמעגען און אַן אַגראַרנעם געזעץ*, דאָס מיינט דער אידעאַל פון די

תובה פון דער קאָנסטיטוציע. אוינע איז אַ סאָרט נאָרד־אַמעריקאַ־נער אינדיאַנערקע, און זי שפּיעלט די ספּאַרטאַנקע אָדער די רוימישע פרוי אין פּאַריז.“ אַנדערשוואו פרעגט זי ביי איהר זוהן: „זאָג מיר, אויב די יאַקאָבינער זיינען געוואָרען מיטגליעדער פון דעם מאָנאַר־כיסטישען קלוב.“ „זשורנאַל פון אַ בורזשואַ אין דער רעוואָלוציאָן.“, ארויסגעגעבען פון ע. לאקראָ, פּאַריז, 1881, צווייטע אויסגאַבע, זייטע 31, 32, 35.

*) מאַראַט איז געוועזן דער איינציגער, וואָס האָט געהאַט דעם מוטה צו דרוקען אין זיין צייטונג דעם פאָלגענדען עפּיגראַף: „מעג דער גליק פערלאָזען די רייכע און קומען צוריק צו די אָרימע.“

„גלייכמאכער", פון די קאָממוניסטען, די עקספּראָפּריאַטאָרס, די אַנארכיסטען פון יענער צייט.

עס איז אַלזאָ געווען הויפּטזעכליך, אום צו שטערען דעם פאָלק פון צו אַטאַקירען דעם הייליגסטען שבהייליגען פּרינציפּ פון אייגענטהום, דארום האָבען די מיטעל־קלאַסען אַזוי שטארק געוואָלט אָבשטעלען די רעוואָלוציע. נאָך אָקטאָבער, 1789, האָט די פערזאמלונג אָנגענומען דעם בעריהמטען קריעגס־געזעץ, וועלכער האָט ערלויבט דאָס שיסען אויף די בויערען אין אויפשטאַנד און שפּעטער־צו אין יולי, 1791, די אויסשלאַכטונג פון דעם פאָלק אין פאַריז. זיי האָבען אויך געלייגט גרויסע שטערונגען אין וועג דעם פאָלק צו קומען נאָך פאַריז צום פעסט פון דער פעדעראַציאָן דעם 14טען יולי, 1790. און זיי האָבען אָנגענומען אַ גאַנצע רייהע פון מיטלען געגען די לאָקאַלע רעוואָלוציאָנערע געזעלשאַפטען, וועלכע האָבען געגעבען שטאַרקייט צו דער פאָלקס־רעוואָלוציע, זאָגאַר ריזיקירענדיג דערמיט צו טוידטען דאָס, וואָס איז געווען דער סאַמע קערן, פון וועלכען עס האָט ארויסגעשפּראָצט זייער אייגענע מאַכט.

זייט די ערשטע אויסבריכע פון דער רעוואָלוציע זיינען טויזענדע פּאָליטישע פעראיינען ארויסגעשפּרונגען אין לעבען איבער גאַנץ פראַנקרייך. עס זיינען ניט נור געווען די וועהלערפערזאמלונגען, וועלכע האָבען אָנגעהאַלטען זייערע צוזאַמענקינפּטע. עס זיינען ניט נור געווען די צאָהלרייכע יאַקאָבינער געזעלשאַפטען, צווייגען פון דער הויפּט־געזעלשאַפט אין פאַריז — עס זיינען געווען הויפּטזעכליך די סעקציאָנען, די פאָלקס־געזעלשאַפטען און די אונטערשטיצונגס־פעראיינען, וועלכע זיינען געקומען אין לעבען גאַנץ ספּאָנטאַן און אָפּט אָהן די קלענסטע פאָרמאַליטעט. עס זיינען געווען די טויזענדע קאָמיטעס און לאָקאַלע מעכטע — כמעט אונאַבהענגיגע — וועלכע האָבען פערנומען דעם פּלאַץ פון דער קעניגליכער אויטאָריטעט, און זיי אַלע האָבען געהאָלפען צו פערשפּרייטען צווישען דעם פאָלק די אידעע פון אַ סאָציאַלער גלייכהייט דורך אַ רעוואָלוציע.

דערפאַר האָבען די מיטעל־קלאַסען זיך גענומען מיט אַזאַ

חשק צו דער אויפגאבע צו דערשטיקען, פאראליזירען, אָדער, וועניגסטענס, דעמאָראליזירען דיזע טויזענדע לאָקאלע צענטערס, און זיי האָבען אין דעם געהאט אזא גרויסען ערפאָלג, דאָס די פריסטער, דער אדעל און די מאָנארכיסטען האָבען ווידער־א־מאָל געקראָגען די אויבער־האנד אין די שטעדט און דערפער אין מעהר, ווי אין א העלפט פון פראנקרייך. באלד האָבען זיי זיך גענומען געריכטליך צו פערפאָלגען די רעוואָלוציאָנערען און אין יאנואר, 1790, האָט נעקער געקראָגען א פערהאפטונגס־בעפעהל געגען מאראט, וועלכער האָט עפענטליך פערטהיידיגט די זאַך פון פאָלק, די אָרימסטע קלאסען. מורא האָבענדיג פאר א פאָלקס־אויסברוך, האָבען זיי געשיקט ביידע, די אינפאנטעריע און די קאוואלעריע, צו ארעסטירען דעם פאָלקס־טריבון; זיין דרוקערייַ איז צושטערט געוואָרען, און מאראט, אין דעם סאמע ברען פון דער רעוואָלוציע, האָט געמוזט זוכען שוץ אין ענגלאנד. ווען ער איז צוריקגעקומען, פיער מאָנאט שפּעטער, האָט ער געמוזט בלייבען פערבעהאלטען די גאנצע צייט, און אין דעצעמבער, 1791, האָט ער ווידער געמוזט אנטלויפען נאָך ענגלאנד.

אין קורצען, די מיטעל־קלאסען און די „אינטעללעקטועללע", ביידע פערטהיידיגער פון אייגענטהום, האָבען געטהאָן אזוי פיעל, אום צו דערשטיקען די פאָלקס־בעוועגונג, דאָס זיי האָבען געבראכט צו א שטילשטאנד די רעוואָלוציע גופא. וואָס פעס־טער עס איז געוואָרען די אויטאָריטעט פון די מיטעל־קלאסען, דאָס קענטיגער איז געוועזען די צוריקקעהרונג פון דער קעניגלי־כער אויטאָריטעט צו איהר אמאָליגער יוגענדליכער קראפט.

„די אמת'ע רעוואָלוציע, וועלכע איז דער שונא פון הפקר, די ווערט שטארקער מיט יעדען טאָג", האָט געשריבען דער מאָ־נארכיסט מאלע דו פאן אין יוני, 1790. און אזוי איז עס אויך געוועזען. דריי מאָנאטען שפּעטער האָט די קאָנטר־רעוואָלוציע זיך געפיהלט שוין אזוי מעכטיג, דאָס זי האָט בעדעקט די גאסען אין נאנסי מיט טויזענדע געטוידטעטע רעוואָלוציאָנערען.

צוערשט האָט דער רעוואָלוציאָנערער גייסט גאָר וועניג־וואָס אָנגעריהרט די ארמיי, צוזאמענגעשטעלט ווי זי איז געוועזען

פון די געלדדורשטי־גע געדונגענע, טהיילוויז אויסלענדישע, דייטשען, אָדער שווייצער. אָבער פאַמעלאַך, פאַמעלאַך איז עס אריינגעדרונגען. דער פעסט פון דער פעדעראַציע, צו וועלכען עס זיינען אויך איינגעלאַדען געוואָרען דעלעגאַטען פון די סאָלדאַטען, אום אנטהייל צו נעהמען אין איהם, אַלס בירגער, האָט פיעל געהאָלפען אין דעם, און אין דעם לויף פון מאָנאַט אויגוסט האָט זיך אָנגעהויבען בעמערקען אַ גייסט פון אונצופריעדענהייט, און בעזאָנדערס אין די גאַרריזאָנען פון איסט־פראנקרייך. ער האָט זיך אויסגעדריקט דורך אַ רייהע פון בעוועגונגען צווישען די סאָלדאַטען. זיי האָבען געוואָלט צווינגען זייערע אָפּיצערען אָבצוגעבען חשבון פון די געלדער, וואָס זיינען דורכגעגאַנגען דורך זייערע הענד, און אומצוקעהרען די געלדער, וואָס זיי האָבען צוריקגעהאַלטען פון די סאָלדאַטען. דיזע סוממען זיינען געוועזען זעהר גרויסע. אין איין רעגימענט האָבען זיי בעטראָפען מעהר, ווי 240 טויזענד ליווער, און פון 100 טויזענד ביז 2 מיליאָן אין אַנדערע גאַרריזאָנען. די אויפרעגונג איז אַלץ געוואַקסען. אָבער, ווי מען האָט געקאָנט ערוואַרטען פון מענשען, וואָס זיינען ברוטאַליזירט דורך אַ לאַנגע שקלאַפעריי, איז אַ טהייל פון זיי געבליבען טריי צו די אָפּיצערען. און די קאָנטער־רעוואָלוציאָנערען האָבען זיך דערמיט בענוצט און ארויסגערופען מחלוקות צווישען די סאָלדאַטען גופא. אַזוי האָבען אין ל י ל פיעל פאָלקען געקעמפפט צווישען זיך — ראָיאַליסטען געגען פאַטריאָטען — און פופציג טוידטע און פערוואונדעטע זיינען געבליבען אויפ'ן פּלאַץ.

עס איז זעהר וואהרשיינליך, דאָס פאר די ראָיאַליסטישע פערשווערער, שטאַרקענדיג זייער טהעטיגקייט זייט ענדע 1789, בעזאָנדערס צווישען די אָפּיצערען אין דער אַרמיי פון איסט־פראנקרייך, איבער וועלכע ב ו י ע האָט קאָמאַנדירט, האָט זיך עס געראַדע צוגעפּאַסט פאַר זייערע פּלענער צו בענוצען זיך מיט דעם ערשטען אויסברוך פון די סאָלדאַטען אום צו דערטרינקען איהם אין בלוט, אַזוי אַרום העלפענדיג די ראָיאַליסטישע רעגימענטען צו בלייבען טריי צו זייערע קאָמאַנדירען.

די געלעגענהייט איז באלד געקומען אין נאנסי.

די נאציאָנאלע פערזאמלונג, הערענדיג וועגען דער אויפ־רעגונג צווישען די סאָלדאטען, האָט אָנגענומען דעם 16טען אויגוסט, 1790, א געזעץ, וועלכער האָט פערבאָטען די בע־ראטהונגס־פערזאמלונגען פון די סאָלדאטען אין דיענסט; אָבער אין דער זעלבער צייט האָט זי אויך בעפוילען, אז די אָפיצערען זאָלען גלייך אָבגעבען א געלד־חשבון צו זייערע רעגימענטען.

אזוי שנעל, ווי דיזער דעקרעט איז בעקאנט געוואָרען אין נאנסי, דעם 9טען, האָבען די סאָלדאטען, און בעזאָנדערס די שווייצער פון דעם שאָטאָוויע רעגימענט, וואָס איז בעשטאנען מייסטענס פון מענער פון די קאנטאָנען וואָד און זשענעווא, גע־פאָדערט חשבון פון זייערע אָפיצערען. זיי האָבען אוועקגענו־מען די קאסע און האָבען עס איבערגעגעבען היטען צו איינעם פון זייערע אייגענע. זיי האָבען געסטראשעט זייערע אָפיצערען מיט געוואלד, און האָבען געשיקט אכט דעלעגאטען נאָך פאריז צו רעפרעזענטירען זיי אין זייערע טענות פאר דער נאציאָנאל־פערזאמלונג. דאָס אָנקלייבען זיך פון עסטרייכישע סאָלדאטעןביין גרענעץ האָט נאָך פערגרעסערט די אונרוהען.

די פערזאמלונג, האנדלענדיג אין דער זעלבער צייט אויף דעם גרונד פון פאלשע רעפּאָרטען, געשיקט פון נאנסי, און אויפ־געהעצט פון דעם קאָמאנדיר פון דער נאציאָנאל־גווארדיע, לא־פאיעט, צו ווענען די מיטעל־קלאסען האָבען געהאט פולען צו־טרוי, האָט זי אָבגעשטימט דעם 16טען א דעקרעט, אין וועלכען עס זיינען פערדאמט געוואָרען די סאָלדאטען פאר זייער ברע־כען די דיסציפּלין און בעפעהלענדיג די גארריזאָנען פון דער נא־ציאָנאל־גווארדיע פון מעץ דעפּארטמענט צו אונטערדריקען „די אויפהעצער". זייערע דעלעגאטען זיינען ארעסטירט געוואָרען און לאפאיעט, פון זיין זייט, האָט ארויסגעלאָזען א צירקולאר, אויפפאָרדערענדיג די נאציאָנאל־גווארדיע פון די שטעדט, וואָס זיינען אם נאָהענטסטען צו נאנסי, אויפצונעהמען א קאמפף גע־גען דעם רעבעללישען גארריזאָן אין יענער שטאָדט.

אין נאנסי גופא האָט אַלעס אויסגעזעהען, אזוי ווי אלעם

וועט אָבגעהן גאַנץ פריעדליך, ווייל די מאַיאָריטעט פון די סאָל־דאַטען האָבען זיך אונטערשריבען אויף אַ פּאַפּיר, אַז זיי האָבען חרטה. אָבער, ווי עס שיינט, האָבען ניט דאָס די ראָיאַליסטען געוואָלט.

בויע האָט פערלאָזען מעץ דעם 28טען אין דער שפּיצע פון דריי טויזענד טרייע סאָלדאַטען מיט דער פעסטער אבזיכט צו דערלאַנגען די רעבעללען אַ טוידט־קלאַפּ, ווי דער קעניגליכער הויף ווינשט עס.

די צבוע'קישע האַנדלונג פון דעם דעפּאַרטמענט־דירעקטאָ־ריום האָט געהאָלפען בויע, און וועהרענד אַלעס האָט געקענט גע־טהאָן ווערען גאַנץ פריעדליך, האָט בויע פאָרגעשלאָגען דעם גאַרריזאָן גאָר אונמעגליכע קאָנדיציאָנען, און האָט איהם גלייך אָנגעהויבען צו אַטאַקירען. זיינע סאָלדאַטען האָבען אָנגעמאַכט די שרעקליכסטע בלוטבאָד; זיי האָבען געטוידטעט די בירגער אַזוי גוט, ווי די רעבעללישע סאָלדאַטען, און געפּלינדערט די הייז־זער. דריי טויזענד געטוידטעטע האָבען זיך געוואַלגערט איבער די גאַסען פון נאַנסי, אַלס רעזולטאַט פון דיזען קאַמפּף, און דאַן איז ערשט געקומען די „געזעצליכע" נקמה. צוויי און דרייסיג זיינען געטוידטעט געוואָרען דורך צוברעכונג אויפ'ן ראָד, און איין און פערציג זיינען אַוועקגעשיקט געוואָרען אויף קאַ־טאָרגע.

דער קעניג האָט גלייך אויסגעדריקט זיין צופרידענהייט דורך אַ בריעף מיט „דער גלענצענדער אויפפיהרונג" פון מ. בויע. די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג האָט געדאַנקט די מערדער. און די פּאַריזער מוניציפּאַליטעט האָט געפּראַוועט אַ לויה צו עהרע פון די „זיעגער", וואָס זיינען געפאַלען אין שלאַכט. קיי־נער האָט ניט געהאַט דעם מוטה צו פּראָטעסטירען. ראָבעס־פּיער ניט מעהר, ווי די אַנדערע. אַזוי האָט זיך געענדיגט דאָס יאָהר 1790. די בעוואָפענטע רעאַקציע האָט פערנומען דעם אויי־בען־אָן.

ניין און צוואנציגסטער קאפּיטעל.

דער קעניג אַנטלויפט. — די רעאַקציע. — דער סוף פון דער גרינדונגס־פערזאַמלונג.

יוני 21, 1791. — אַ ראַיאַליסטישע פערשווערונג. — **דער קעניג** אַנטלויפט נאָך וואַרען. — דרוע יאָגט זיך נאָך דעם קעניג. — דער בעשלוס פון פאָלק. — די ווירקונג פון דעם בעשלוס. — פראַנקרייך אָהן אַ קעניג. — די מיטעל־קלאַסען האָבען חרטה. — די אורזאַכען פון זייער רעאַקציע. — די קעניגליכע מאַכט ווידער אויפגעריכט. — די אויסשלאַכטונג פון די רעפּובליקאַנער. — דאַנטאָן אַנטלויפט נאָך ענגלאַנד. — ראָבערט, מאַראַט און פערראָן בעהאַלטען זיך. — די וואַהל־רעכטע פון פאָלק נאָך מעהר בעשרענקט. — דער קעניג שווערט צו זיין טריי דער קאָנסטיטוציע. — די גרינדונגס־פערזאַמלונג ווערט אויפגעלויזט. — די געזעצגעבענדע פערזאַמלונג קומט אין מאַכט. — די אנזיכטען פון מאַראַט און דעמולען. — **די רעאַקציע האַלט אָן.** — פערראַטה אין דער לופט.

די גרויסע רעוואָלוציע איז פול מיט פּאַסירונגען, וועלכע זיינען טראַגיש ביז צום העכסטען גראַד. די שטירצונג פון דער באַסטיל, דער מאַרש פון די פרויען נאָך ווערסאַיל, די אַטאַקע אויף די טיולערי, די היגריכטונג פון קעניג — דיזע אַלע פּאַסירונגען האָבען געקלונגען איבער דער גאַנצער וועלט — אַלס קינדער האָבען מיר געלערענט אויסענווענדיג די דאַטען, ווען זיי האָבען פּאַסירט. אָבער עס זיינען דאָ אויך אַנדערע דאַטען,

וועלכע זיינען פערגעסען געוואָרען, און וועלכע האָבען פּונקט אַזאַ גרויסע בעדייטונג, ווייל זיי ענטהאַלטען דעם סך־הכל פון דער רעוואָלוציע אין אַ בעשטימטען מאָמענט און אויך די בעדייטונג פון איהר ווייטערען פּאָרטשריט. אַזעלכער איז, וואָס אנבעטרעפט דעם שטורץ פון דער מאָנאַרכיע, דעם סאַמע וויכטיגען מאָמענט פון דער רעוואָלוציע — דער מאָמענט, וועלכער בעצייכענט איהר גאַנצען ערשטען טהייל און בעשטימט פאַר איהר גאַנצען ווייטערען גאַנג אַ געוויסען פאָלקס־כאַראַקטער — די דאַטע, דער 21טען יוני, 1791 — יענע געדענקווירדיגע נאַכט, ווען מאַנכע אונבעקאַנטע מענשען פון פאָלק האָבען ארעסטירט דעם אנטלויפענדען קעניג און זיין פאַמיליע אין וואַרען. געראַדע דאַן, ווען זיי האָבען געהאַלטען שוין ביין אריבערגעהן דעם גרענעץ און זיך וואַרפען אין די אָרעמס פון אויסלאַנד. אין יענער נאַכט איז דער קעניגטהום געשטירצט געוואָרען אין פראַנקרייך. און פון יענער נאַכט אָן איז דאָס פאָלק ארויף אויף דער סצענע, אָוועקשטופענדיג די פּאָליטיקער צום הינטער־גרונד.

דיזער עפּיזאָד איז גוט בעקאַנט. אין פּאַריז האָט זיך געבילדעט אַ פערשווערונג, וואָס זאָל מעגליך מאַכען דעם קעניג צו אנטלויפען און צו ברענגען איהם איבער'ן גרענעץ, וואו ער האָט זיך געזאָלט שטעלען אָן דער שפּיצע פון די „עמיגראַנטען“ און פון די דייטשע אַרמעען. דיזע פערשווערונג איז שוין געשפּונען געוואָרען אין קעניגליכען הויף זייט סעפּטעמבער, 1789, און, ווי עס שטעלט זיך ארויס, האָט אויך לאַפאַיעט געוואוסט וועגען דעם.

עס איז געווען גאַנץ נאַטירליך, אַז די ראָיאַליסטען זאָלען האָבען בעטראַכט דאָס אנטלויפען פון קעניג אַלס מיטעל צו ברענגען איהם אין זיכערהייט, און אין דער זעלבער צייט צו דערשטיקען די רעוואָלוציע. אָבער אויך פיעלע פון די רעוואָלוציאָנערען פון די מיטעל־קלאַסען זיינען געווען שטאַרק פאַר דיזען פּלאַן. וויבאַלד די בורבאָנס וועלען זיין אַוועק פון פראַנקרייך, האָבען זיי געטראַכט, וועלען זיי ארויפזעצען אויפ'ן

טהראן פיליפ, דעם דיוק פון ארלעאן, און דיזען וועלען זיי קענען צווינגען צו געבען זיי א מיטעלקלאס־קאנסטיטוציע, אהן די הילפע פון די אייביג־געפעהרליכע פאלקס־אויפשטענדע.

דאס פאלק האט צושטערט דיזען פלאן.

אן אונבעקאנטער מאן, דרוע, געוועזענער פאסטמייסטער, האט דערקענט דעם קעניג, ווען ער איז דורכגעפאהרען דורכ׳ן דארף. אבער די קעניגליכע קאוטש איז שוין געווען ווייט אוועק מיט דער העכסטער שנעליגקייט. ניט פערלירענדיג קיין צייט, האבען דרוע און איינער פון זיינע פריינד, גילליאם, גענומען גלייך אין דער פינסטער זיך נאכיאגען נאך דעם קאוטש. די וועלדער ארום דעם גאנצען וועג, האבען זיי געוואוסט, זיינען פול געווען מיט הוזארען, וועלכע זיינען ארויסגעקומען בעגעגענען דעם קעניג, נור ניט געפינענדיג די קאוטש און מורא־האבענדיג פאר די פיינדליכקייט פון פאלק, זיינען זיי צוריקגעטראטען טיעף אין וואלד. דרוע און גילליאם אבער האבען אויסגעפיהרט אויסצומיידען דיזע פאטרולען, לויפענדיג מיט וועגען, וועלכע נור זיי אליין האבען געקאנט, און ערשט אין ווארען האבען זיי דעריאגט די קאוטש, וואו זי איז אונערווארטעט צוריקגעהאלטען געווארען — דאס איבערבייטען פון די פערד און דאס צוזאמענטרעפען זיך מיט די הוזארען איז ניט פארגעקומען אין דעם בעשטימטען פלאץ. דארט האט דרוע צייט געהאט אריינצולויפען אין די הויז פון א פריינדליכען קרעטשמער. „איהר זיינט א גוטער פאטריאט, זיינט איהר?“ „איך זאל עס אזוי דענקען.“ „גוט, אלזא, לאמיר ארעסטירען דעם קעניג.“

דאן, ניט מאכענדיג קיין איבעריגען טומעל, האבען זיי פריהער פון אלץ פערצוימט דעם וועג פאר די שווערע קעניגליכע קאוטש מיט דעם, וואס זיי האבען אוועקגעשטעלט אויף דעם בריק איבער די א ר א וואגען אנגעלאדען מיט מעבעל, וועלכען זיי האבען דארט צופעליג געפונען. נאכדעם, צוזאמען מיט פיער, פינף בירגער, בעוואפענט מיט ביקסען, האבען זיי אבגעשטעלט די אנטלויפענדע געראדע דאן, ווען זייער קאוטש, צוקומענדיג

צום בריק, איז פערבייגעפאָהרען פאַרביי די קירכע סאַן גענ־קאָל.*)

דרוע און זיינע פריינד האָבען געצוואונגען די רייזענדע אראָבצוגעהן פון קאָוטש, כאָטש זיי האָבען פראָטעסטירט; און וואַרטענדיג, ביז זייערע פּאַספּאָרטען וועלען אונטערזוכט ווערען, האָבען זיי געמאַכט זיי אריינגעהן אין דעם הינטער־צימער פון סאָס, דעם קרעמער. דאָרט איז דער קעניג עפענטליך דערקענט געוואָרען פון א ריכטער, וואָס האָט געוואוינט אין ווארען, און איז געצוואונגען געוואָרען אויפצוגעבען זיין כאַראַקטער

---

*) עס שיינט צו זיין העכסט וואַהרשיינליך, לויט די עכטע דאָקו־מענטען, געזאַמעלט און אַנאַליזירט פון מ. ג. לענאָטר, און פון אַ פּאַמפלעט פון באַיאָן, דאָס דרוע האָט צוערשט געהאַט בלויז אַ פער־דאַכט, אז דאָס איז דער קעניג, און דאָס ער האָט ניט געוואוסט, וואָס צו טהאָן, ביז זיין פערדאַכט איז בעשטעטיגט געוואָרען פון איינעם דזשאן דע לאַני. ערשט דאַן האָט ער זיך גענומען נאָכיאָגען דורך די וועלדער. לאַני איז געווען אַ אינגעל פון אַ יאָהר דרייצעהן, וועלכער איז געווען דער זוהן פון דעם פּאָסטמייסטער פון שאַנטרי, י. ב. לאַני, איז אָנגעקומען אין סאַן מענעהאָלד, האָבענדיג געריטען מיט דער העכסטער שנעלליגקייט, ברענגענדיג דעם בעפעהל פאַר די פערהאַפטונג פון קעניג, אונטערשריבען פון באַיאָן, איינעם פון די וואָלאָנטירען, וועלכע זיינען ארויסגעשיקט געוואָרען פון פּאַריז צו כאַפּען דעם קעניג. באַיאָן, האָבענדיג אָבגעפאָהרען פינף און דרייסיג ליעגס אין זעקס שטונדען, בייטענדיג צעהן מאָל פערד, איז וואַהר־שיינליך געווען שטאַרק מיעד, און אָבשטעלענדיג זיך פאַר אַ ווײלע אין שאַנטרי, האָט ער ארויסגעשיקט אַ קוריער. עס איז אויך העכסט וואַהרשיינליך, דאָס לואי דער זעכצעהנטער איז שוין דערקענט גע־וואָרען אין שאנטרי פון גאבריעל וואַללע, וועלכער האָט נור־וואָס גע־הייראַטהּ מיט אַ טאָכטער פון י. ב. לאַני, און וועלכער איז געווען אין פּאַריז אין דער צייט פון דעם פעדעראַציאָנס־פעסט. דיזער וואַללע האָט געטריבען די קעניגליכע קאָוטש אַזוי ווייט, ווי ביז שאלאן, וואו ער האָט געוויס ניט פערבעהאַלטען זיין סוד.

פון א דינער צו מאדאם קארש (דער פאספארט פאר די קעניגין, וואס איז געקראגען געווארען פון דעם רוסי־שען אמבאסאדאר, האט געטראגען דיזען נאמען), און מיט זיין געוועהנליכער כיטרעקייט האט ער אנגעהויבען דער־צעהלען איבער די געפאהרען, אין וועלכע עס געפינט זיך זיין פא־מיליע אין פאריז פון דעם דיוק פון ארלעאן, אום צו ערקלערען, ווארום ער האט פרובירט אנטלויפען פון פאריז.

אבער די מענשען אין ווארען האט ער ניט געקאנט אזוי לייכט נארען. זיי האבען גלייך פערשטאנען דעם קעניג'ס גאנ־צען פלאן. מען האט געקלונגען אין גלאק און דער אלארם־קלאנג האט זיך באלד פערשפרייט איבער אלע דערפער ארום ווארען, פון וואנען עס זיינען געקומען צולויפען בויערן, בעוואפ־פענט מיט גראבליעס און שטעקענס. זיי האבען געהיט דעם קע־ניג, ביז עס איז געווארען ליכטיג. צוויי בויערן, מיט צוויי היי־גראבליעס אין די הענד, זיינען געוועזען די וועכטער.

טויזענדער און טויזענדער פון די נאכבארשע דערפער האבען זיך געשאטען אויפ'ן וועג, וואס האט געפיהרט פון ווארען נאך פאריז, און דיזע מאסען האבען גענצליך פאראליזירט די הוזארען און דראגונער פון בויע, אין ווען דער קעניג האט עס אזוי שטארק געגלויבט, דאס ער וועט איהם העלפען אנטלויפען.

אין סאן־מענעראלד האט מען געקלונגען אין גלאק גלייך נאך דעם, ווי די קעניגליכע קאטש איז אוועקגעפאהרען פון דארט. דאס זעלבע איז געוועזען אין קלערמאן־ען־ארגאן. אין סאן־מענעהאלד האט דאס פאלק זאגאר צוגענומען די וואפען פון די דראגונער, וועלכע זיינען געקומען אלס בעגלייטער פון קעניג, און וועלכע האבען נאכהער פראטעגיזירט מיט'ן פאלק. אין ווארען האבען די דייטשע הוזארען אונטער דער קאמאנדע פון דעם סוב־לייטענאנט ראהריג, וועלכע זיינען געקומען בעגלייטען דעם קעניג ביז זיין צוזאמענטרעפונג מיט בויע, און וועלכע הא־בען זיך אבגעשטעלט אין דעם נידריגען טהייל פון שטאדט, אויף דער אנדערער זייט פון דעם טייך אר — זיך, קוים, קוים געצייגט. זייער אפיצער איז פערשוואונדען געווארען, און קיי־

נער האָט ניט געוואוסט, וואו ער איז אהינגעקומען; און די סאָלדאטען, נאָכדעם, ווי זיי האָבען געטרונקען א גאנצען טאָג צוזאמען מיט די איינוואוינער, וועלכע האָבען זיי געוואונען פאר זייער זאך אויף א ברידערליכען אופן, האָבען שוין מעהר קיין אינטערעס ניט געהאט אין קעניג. באלד האָבען זיי געשריען צו־זאמען מיט אלע אנדערע: „עס לעבע די נאציאָן“, און ווען־רענד זיי האָבען גע׳שיכור׳ט, האָט די גאנצע שטאָדט, אויפגערו־דערט דורך דעם קלינגען פון גלאָק, זיך געשפּאַרט אין די נאכ־באַרשאפט פון סאָס׳עם קראָם.

די וועגען צו וואָרען זיינען פארבאַראַקאַדירט געוואָרען, אום צו שטערען די אולאנען פון בויע ארייַנצוקומען אין שטאָדט. און אזוי שנעל, ווי עס איז טאָג געוואָרען, האָט דער עולם אָנגע־הויבען שרייען: נאָך פּאריז! נאָך פּאריז!

דיזע געשרייען זיינען געוואָרען נאָך שטארקער, ווען ארום צעהן אין דער פריה זיינען אָנגעקומען אין וואָרען די צוויי קאָ־מיסיאָנערען, וועלכע זיינען ארויסגעשיקט געוואָרען, איינער פון לאַפּאַיעט און א צווייטער פון דער פערזאמלונג, אָבצוהאלטען דאָס אנטלויפען פון דעם קעניג און זיין פאמיליע. „זאָלען זיי אָנפאנגען פאָהרען. זיי מוזען פאָהרען צוריק! מיר וועלען זיי אריינזעצען אין קאָטש מיט געוואלד!“ האָבען געשריען די בויערן, וועלכע זיינען שטארק אויפגעבראַכט געוואָרען, זעהענ־דיג, ווי לואי דער זעכצעהנטער זוכט צו געווינען צייט אין דער האָפנונג, אז דערווייל וועלען אָנקומען בויע מיט זיינע סאָלדאַ־טען. דער קעניג און זיין פאמיליע האָבען געמוזט פאָלגען, און נאָכדעם, ווי זיי האָבען פערניכטעט די קאָמפּראָמעטירענדע פּאַ־פּירען, וואָס זיי האָבען געהאט מיט זיך אין קאָטש, האָבען זיי איינגעזעהען, אז זיי האָבען ניט קיין אנדער ברירה, ווי אָנצו־פאנגען זייער רייזע אויף צוריק.

דאָס פאָלק האָט זיי גענומען צוריק נאָך פּאריז, אלס גע־פאנגענע. אלעס איז געווען פערביי מיט׳ן קעניגטהום. ער איז געווען בעדעקט מיט שאנדע.

דעם 14טען יולי, 1789, האָט דער קעניגטהום פערלאָרען

זיין פעסטונג, אָבער ער איז נאָך געבליבען ביי זיין מאָראַלישער קראַפט, ביי זיין פרעסטיזש. דריי מאָנאַטען שפּעטער, דעם 6טען אָקטאָבער, איז דער קעניג געוואָרען דער משכן פון דער רעוואָלוציאָן, אָבער דער מאָנאַרכישער פּרינציפּ איז נאָך געווען פעסט. לואי דער זעכצעהנטער, ארום וועלכען עס האָבען זיך גרופּירט די אייגענטהומס־קלאַסען, איז נאָך געווען פול מיט מאַכט. זאָגאר די יאַקאָבינער האָבען ניט געהאַט דעם מוטה צו אַטאַקירען איהם.

אָבער אין יענער נאַכט, ווען דער קעניג, פערשטעלט אַלס דינער, האָט פערבראַכט די נאַכט אין דעם הינטער־צימער פון א דאָרף־קרעמער, אַרומגערינגעלט פון „פּאַטריאָטען“, און בעלויכטען פון א ליכט, אריינגעשטעקט אין א לאַנטערנע — יענע נאַכט, ווען עס האָט געקלונגען דער גלאָק, אום צו שטערען דעם קעניג צו פערראַטהען די נאַציאָן, און די בויערן האָבען איהם געבראַכט צוריק, אלס א געפאַנגענעם, נאָך פּאַריז — אין יענער נאַכט איז דער קעניגטהום צושמעטערט געוואָרען אויף אייביג. דער קעניג, וועלכער איז געווען אין די אַמאָליגע צייטען דער סימבאָל פון נאַציאָנאַלער איינינקייט, האָט איצט פערלאָרען זיין רעכט בעטראַכט צו ווערען, אַלס אַזעלכער, מיט דעם, וואָס ער איז געוואָרען דער סימבאָל פון אַן אינטערנאַציאָנאַלער פעראייניגונג פון טיראַנען געגען די פעלקער. אַלע טיראַנען פון אייראָפּא האָבען געפיהלט דיזען טרייסעל.

נאָך מעהר, אין דער זעלבער נאַכט האָט דאָס פאָלק בעטראַטען די פּאָליטישע ארענא און געצוואונגען די פּאָליטישע פיהרער צו טהאָן, וואָס ער וויל. דער געוועזענער פּאָסט־מייסטער, דרוע, וועלכער האָט אויף זיין אייגענער איניציאַטיווע אָבגעשטעלט דעם קעניג, און אַזוי צושטערט די פינסטערע פערשווערונג פון די פּאָליטיקער; דער דאָרפס־מאַן, וועלכער, פאָלגענדיג זיין אייגענעם אימפּולס, האָט געיאָגט זיין פערד איבער בערג און טהאָלען, נאָכיאָגענדיג זיך נאָך דעם אנטלויפענדען קעניג, דעם פערעטהער, איז א סימבאָל פון פאָלק, וועלכער האָט פון יענעם טאָג אָן, ווי אימער־צו אין א קריטישען מאָמענט פון דער רעוואָ־

לוציע, איבערגענומען די פיהרונג אין זיינע הענד און בעהערשט דעם פּאָליטיקער.

דער אריינברעכען זיך פון פאָלק אין די טיולערי, דעם 20טען יוני 1792, דער מארש פון די פּאָבורגען פון פּאריז געגען די טיולערי, דעם 10טען אויגוסט, 1792, די שטירצונג פון לואי דעם זעכצעהנטען פון טהראָן, מיט אלע איהרע פאָלגען — דיזע אלע גרויסע פּאסירונגען האָבען געמוזט קומען איינע נאָך דער צווייטער, אלס א היסטאָרישע נויטווענדיגקייט.

דעם קעניג'ס אבזיכט, ווען ער האָט פּרובירט צו אנטלויפען, איז געווען צו שטעלען זיך אן דער שפּיצע פון דער ארמיי, קאָמאנדירט פון בויע און אונטערשטיצט פון דער דייטשער ארמיי, מארשירען אויף פּאריז. אזוי באלד, ווי פּאריז וואָלט געוואָרען איינגענומען, ווייסען מיר אויפריכטיג, וואָס די ראָיאליסטען האָבען געהאט בדעה צו טהאָן. זיי האָבען בעשלאָסען צו ארעסטירען אלע פּאטריאָטען; די פּראָסקריפּציאָנסליסטען זיינען שוין געווען פארטיג; מאנכע האָבען געזאָלט הינגעריכטעט ווערען; אנדערע פערשיקט אָדער ארעסטירט ווערען. די אלע דעקרעטען, פאר וועלכע די פערזאמלונג האָט געשטימט: פאר די עטאבלירונג פון דער קאָנסטיטוציע, אָדער געגען די גייסטליכע, האָבען געזאָלט ערקלערט ווערען פאר בטל ומבוטל; די געפּאנצערטע פויסט האָט געזאָלט ווערען ווידער הערשערין, און מיט דער הילפע פון הינריכטונגען אויף א גרויסען שטייגער וואָלטען צוריק איינגעפיהרט געוואָרען די אלע אָבגעשאפטע פעאָדאלע רעכטע.

אזעלכער איז געווען דער פּלאן פון די ראָיאליסטען. זיי האָבען זיך גאָר די מיה ניט גענומען צו פערבעהאלטען עס. „וואַרט נאָר, איהר הערךען פּאטריאָטען“, האָבען זיי געךעדט צו אלע די, וועלכע האָבען נאָר געוואָלט זיי הערען, „איהר וועט באלד בעצאָהלען פאר אייערע פערברעכענס.“

דאָס פאָלק אָבער האָט צושטערט דעם גאנצען פּלאן. דער קעניג, ארעסטירט אין וואַרען, איז צוריקגעבראַכט געוואָרען נאָך

פּאַריז און איז איבערגעגעבען געוואָרען אונטער די וואך פון די פּאטריאָטען פון פּאַריז.

וואָלט דאָך אימיצער געמיינט, אַז איצט איז געוועז די צייט פאר די רעוואָלוציע נאָכצופאָלגען איהר לאָגישער ענטוויקלונג מיט ריעזען־שריט. וויבאלד דעם קעניג׳ס פּערראַטה איז בע־וויעזען, טו ווארום ניט פּראָקלאַמירען זיין פּאַל, ווארום ניט שטירצען די אַלע פעאָדאַלע אינסטיטוציאָנען און איינפיהרען א דעמאָקראַטישע רעפּובליק?

אָבער עס האָט גאָר ניט פּאַסירט פון דעם אַלעם. אומ־געקעהרט, עס איז געווען די רעאַקציע, וואָס האָט גאַנץ קלאָר טריאומפירט. איינינע וואָכען נאָך דעם קעניג׳ס אַנטלויפען האָבען די מיטעלקלאַסען איבערגעליעפערט דעם קעניגטהום א נייעם פּאטענט פון זיכערהייט.

דאָס פאָלק האָט גלייך בעגריפען די לאַגע. עס איז געווען בעשיינפערליך, אַז דער קעניג קען ניט בלייבען אויפ׳ן טהראָן. צוריקגעבראַכט אין זיין פּאַלאַץ, וואָלט ער זיך דאָך גענומען מיט מעהר חשק צו שפּינען זיינע קאָנספּיראַציעס מיט עסטרייך און פּרייסען. און אַזוי ווי ער איז געשטערט געוואָרען פון צו פער־לאָזען פראַנקרייך, וואָלט ער דאָך געווים נאָך שטאַרקער צו־געאיילט דעם אָנקומען פון אויסלענדישע סאָלדאַטען אין פראַנק־רייך. דאָס איז געווען קלאָר, און נאָך מעהר דערפאַר, ווייל ער האָט גאָר ניט געלערנט פון דער פּאַסירונג אין וואַרען. ער האָט פּאָרטגעזעצט צו ענטזאַגען זיך אונטערצושרייבען די דעקרעטען געגען די גייסטליכע און די פּריווילעגיען פון אדעל. איז עס דאָך קלאָר, אַז דער איינציגער וועג וואָס איז געבליעבען, איז געווען צו שטירצען איהם פון זיין טהראָן גאַנץ אונגעזאַמט.

דאָס איז, ווי דאָס פאָלק פון פּאַריז און א גרויסער טהייל פון פאָלק אין די פּראָווינצען האָט פערשטאַנען די לאַגע. אין פּאַריז האָט מען אָנגעפאַנגען נאָך דעם 21טען יוני פּערניכטען די ביוסטען פון לואי דעם 16טען און אָבצומעקען די אַלע קעניגליכע חתימות. די מאַסע איז געלאָפען נאָך די טוילעריע, אָפען פּראָ־טעסטירענדיג געגען קעניג און פאָדערנדיג זיין אָבשאַפונג. ווען

דעם דיוק פון אָרלעאַן האָט געגומען זיין געוועהנליכען שפּאַציער איבער די גאַסען פון פּאַריז, מיט אַ שמייכעל אויף זיינע ליפּען, גלויבענדיג, אַז דאָרט ליעגט פאַר איהם אָנגעגרייט אַ קרוין, האָבען די מענשען זיך אומגעדרעהט צו איהם מיט'ן רוקען; זיי האָבען ניט געוואָלט מעהר קיין קעניג. די קאָרדעליערען האָבען עפּענטליך געפאָדערט די רעפּובליק און האָבען אונטערשריעבען אַן אויפרוף, אין וועלכען זיי האָבען זיך ערקלערט געגען אַלע קעניגע, אלס „די פיינד פון טיראַנען". די מוניציפּאַלע קערפּערשאַפט פון פּאַריז האָט ארויסגעלאָזען אַן עהנליכע ערקלערונג. די סעקציאָנען פון פּאַריז האָבען פּראָקלאַמירט זייער פּערמאַנענץ. די וואָלענע קאַפּען און מענער מיט פּיקעס האָבען זיך ווידער געזעהען אין די גאַסען. יעדער האָט געפיהלט, אַז מען איז אויפ'ן שוועל פון אַ נייעם 14טען יולי. דאָס פאָלק פון פּאַריז איז פּאַקטיש געווען פערטיג צו אַן אויפשטאַנד פאַר דעם ענדליכען שטורץ פון קעניגטהום.

די נאַציאָנאַל-פערזאַמלונג אונטער דעם דרוק פון דער פאָלקס-בעוועגונג, האָט געהאַנדעלט פּונקט ווי עס וואָלט שוין ניט געווען מעהר קיין קעניג. האָט ער דען ניט מיט זיין אַנטלויפען פּאַקטיש ענטזאָגט זיך פון זיין טהראָן? זיי האָבען פערכאַפּט די עקזעקוטיווע מאַכט, האָבען געגעבען בעפעהלע צו די מיניסטאָרען און האָבען איבערגענומען די גאַנצע דיפּלאָמאַטישע קאָרעספּאָנדענץ. צוויי וואָכען האָט פראַנקרייך עקזיסטירט אָהן אַ קעניג.

אָבער די מיטעלקלאַסען האָבען פּלוצלינג געענדערט זייער מיינונג. זיי האָבען חרטה געקראָגען און האָבען זיך געשטעלט געגען די רעפּובליקאַנישע בעוועגונג. און צוזאַמען מיט זיי האָט אויך די פערזאַמלונג זיך געענדערט. וועהרענד אַלע פאָלקס-פעראייניגען האָבען זיך ערקלערט צו גונסטען פון אָבשאַפען דעם טהראָן, האָט דער יאַקאָבינער קלוב, וועלכער איז געווען צוזאַמענגעשטעלט פון בורזשואזע שטאַאַטסמענער, פערוואָרפען די אידעע פון אַ רעפּובליק און האָט זיך ערקלערט צו גונסטען פון אַ קאָנסטיטוציאָנעלע מאָנאַרכיע. „דער וואָרט רעפּובליק

האָט דערשראָקען די שטאָלצע יאַקאָבינער", האָט ריעל ער־קלערט פון דער פּלאַטפאָרם פון זייער קלוב. די פּאַרטגעשרי־טענסטע צווישען זיי, ראָבעספּיער, איינגעשלאָסען, האָבען מורא געהאַט זיך צו קאָמפּראָמעטירען: זיי האָבען ניט געהאַט דעם מוטה צו ערקלערען זיך פאַר דעם שטורץ פון טהראָן; זיי האָ־בען געזאָגט, אַז מען פערלוימדעט זיי, ווען מען רופט זיי רעפּוב־ליקאַנער.

די פערזאַמלונג, וועלכע איז געווען אזוי ענטשיעדען אַנטי־ראָיאַליסטיש דעם 22טען יוני, האָט פּלוצלינג געענדערט אַלע איהרע בעשליסע, און דעם 15טען יולי האָט זי ארויסגעלאָזען אין גרויס איילעניש אַ דעקרעט, וועלכער האָט ערקלערט דעם קעניג אונשולדיג און געגען די אָבשאַפונג פון טהראָן, און דער־פאַר אויך געגען די רעפּובליק. פון דאַן אָן איז געוואָרען אַ פערברעכען צו פאָרדערען אַ רעפּובליק.

וואָס האָט פּאַסירט אין דעם משך פון דיעזע 20 טעג, אַז די פיהרער זאָלען זיך אזוי ענדערען און האָבען בעשלאָסען צו האַלטען לואי דעם זעכצעהנטען אויפ'ן טהראָן? האָט ער דען געוויזען אירגענד וועלכע צייכענס פון חרטה? האָט ער זיך אירגענד־ווי פערפּליכטעט זיך צו אונטערוואַרפען אונטער דער קאָנסטיטוציע? ניין! די ערקלערונג איז אין דעם, וואָס די מיטעלקלאַס־פיהרער האָבען וויעדער דערזעהען דעם שאַטען, וואָס האָט זיי פערפאָלגט זייט דעם 14טען יולי און דעם 16טען אָקטאָבער 1789: דעם אויפשטאַנד פון פאָלק. די מענער מיט די פּיקעס האָבען זיך געוויזען אין די גאַסען און די פּראָווינצען זיינען געווען פערטיג זיך צו ערהייבען, ווי אין מאָנאַט אויגוסט 1789. טויזענדע בויערען זיינען געלאָפען פון זייערע דערפער אויף דעם רוף פון גלאָק, אויפ'ן וועג נאָך פּאַריז, און ברענגענדיג אַהין צוריק דעם אַנטלאָפענעם קעניג. דער בלויזער אָנבליק פון דעם האָט די מיטעלקלאַסען אויפגע־טרייסעלט. און איצט, אַז זיי האָבען געזעהען דאָס פאָלק פון פּאַריז פערטיג מאַכענדיג זיך צו אַן אויפשטאַנד, בעוואָפנענדיג זיך און פאָדערנדיג, אַז די רעוואָלוציאָן זאָל ווייטער פּאַרט־

געזעצט ווערען; פֿאָרדערנדיג די רעפּובליק, די אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע געזעצע; אמת'ע אונפערשטעלטע גלייכהייט. די אגראַרישע געזעצע, דעם ברויט־שטייער, דעם שטייער אויף די רייכע — איז ניין, בעסער אַ פעררעטהער, אַ קעניג, בעסער דאָס אַריינדרינגען פון דעם אויסלענדער אין פראַנקרייך, איידער דער ערפֿאָלג פון אַ פֿאָלקס־רעוואָלוציאָן!

אָט וואָרום די פערזאַמלונג האָט זיך געאײַלט צו מאַכען אַ סוף צו דער גאַנצער רעפּובליקאַנישער אַגיטאַציע, אַרויס־געבענדיג אויף שנעל דעם 15טען יולי דעם דעקרעט, וועלכער האָט ריינגעוואַשען דעם קעניג, וויעדער איהם אויפגעריכט אויפ'ן טהראָן און ערקלערט אלע די, וועלכע ווילען ווייטער שטופען די רעוואָלוציע, אַלס פערברעכער.

דאַן האָבען די יאַקאָבינער, יענע כלומרשטדיגע פיהרער פון דער רעוואָלוציע, נאָך אַ טאָג פון אונענטשלאָסענהייט, פער־לאָזען די רעפּובליקאַנער, וועלכע האָבען פאָרגעשלאָגען די פער־אַנשטאַלטונג פון אַ גרויסער פֿאָלקס־דעמאָנסטראַציע דעם 17טען יולי געגען קעניגטהום אויפ'ן מאַרס־פעלד. און דאַן האָבען די מיטעלקלאַס־קאָנטר־רעוואָלוציאָנערען, זיכער אין זייער פּאָזיציע, צוזאַמענגעקליבען די נאַציאָנאַל גוואַרדיע, קאָמאַנ־דירט פון לאַפאַיעט, געבראַכט זיי געגען די פערזאַמעלטע מאַ־סען, וועלכע זיינען געקומען אויפ'ן מאַרס־פעלד, אַרום דעם „אַלטאַר פון פאַטערלאַנד“ צו אונטערשרייבען אַ רעפּובליקאַ־נישע פּעטיציע. דער רויטער פלעג איז אויפגעוויקעלט געוואָ־רען, עס איז ערקלערט געוואָרען קריעגס־געזעץ און דאָס פאָלק, די רעפּובליקאַנער, זיינען אויסגעשלאַכטעט געוואָרען.

פון יענער צייט אָן האָט זיך אָנגעפאַנגען די פעריאָדע פון אָן אָפענער רעאַקציע, וועלכע איז געוואָרען אַלץ שטאַרקער און שטאַרקער ביז דעם פריהלינג פון 1792.

די רעפּובליקאַנער, די פערפאַסער פון דער מאַרס־פעלד־פּעטיציע, וועלכע האָט געפאָדערט די אָבשאַפונג פון קעניגטהום, זיינען שרעקליך פערפאָלגט קעוואָרען. דאַנטאָן האָט געמוזט אַנטלויפען נאָך ענגלאַנד (אויגוסט 1790), ראָבערט, אָן אויס־

געשפּראָכענער רעפּובליקאַנער און רעדאַקטאָר פון „רעוואָלוציאָן פון פּאַריז", פּרעראָן און, מעהר פון אַלע, מאראַט, האָבען גע־מוזט זיך פּאַרבאַהאַלטען.

בענוצענדיג זיך מיט דיעזער שרעקענס־פּעריאָדע, האָבען די מיטעלקלאַסען גוט זיך פּערזאָרגט און האָבען נאָך מעהר בע־שרענקט די וואהלרעכטע פון פאָלק. פון דאַן אָן, אום צו זיין בערעכטיגט צו אַ שטימע, איז אַ חוץ, וואָס מען האָט געמוזט צאָהלען אין דירעקטע שטייערען צעהן טאָג ארבייט, האָט מען נאָך געמוזט האָבען אייגענטהום אין דעם ווערטה פון 150 ביז 200 ארבייטס־טעג, אָדער צו האַלטען, אַלס אַ פּאַרמער, אייגענ־טהום, וואָס איז ווערטה 400 טעג ארבייט. די בויערען, ווי מיר זעהען, זיינען דורך דעם בערויבט געוואָרען אבסאָלוט פון איר־גענד וועלכע פּאָליטישע רעכטע.

נאָך דעם 17טען יולי איז עס געווען געפעהרליך צו רופען זיך אָדער צו ווערען גערופען אַ רעפּובליקאַנער, און באַלד האָבען מאַנכע רעוואָלוציאָנערען, וועלכע האָבען „גאָרניט געהאַט וואָס צו פערליערען און אַלעס צו געווינען פון אונאָרדנונג און אנאר־כיע", האָבען אַליין אָנגעהויבען צו בעהאַנדלען אַלס „פּערדאָר־בענע מענער" די יעניגע, וועלכע האָבען געפאָדערט אַ רעפּובליק אנשטאַט אַ קעניג.

ביסלעכוויז זיינען די מיטעלקלאַסען געוואָרען נאָך חוצפּה־דיגער און עס איז געווען אין סאַמע מיטען פון אַן אויסגעשפּראָ־כענער ראָיאַליסטישער בעוועגונג, מיט דער בעגלייטונג פון די ענטהוזיאַסטישע הורראַה־געשרייען פאַר דעם קעניג און קעניגין פון די מיטעלקלאַסען, ווען דער קעניג איז ערשיענען סעפּטעמ־בער דעם 14טען 1791 פאַר דער פערזאַמלונג צו אַקצעפּטירען און צו שווערען מיט גרויס ערנסט טרייהייט צו דער קאָנסטיטור־ציע, וועלכע ער האָט פּעררעטהען דעמזעלבען טאָג.

אין פופצעהן טעג ארום איז אויפגעלייזט געוואָרען די קאָנסטיטוציאָנס־פערזאַמלונג, און דאָס איז ווידער געמאַכט גע־וואָרען פאַר אַ צווייטע געלעגענהייט פאַר די קאָנסטיטוציאָנאַ־ליסטען צו בעניי־ען זייערע דעמאָנסטראַציעס פון געטריישאַפט

צו עהרע פון לואי דעם 16טען. די רעגיערונג איז דאן אריבער אין די הענד פון דער געזעצגעבענדער פערזאמלונג, אויס־ערוועהלט דורך א בעשרענקטען שטימרעכט און פיעל שטארקער מיטעלקלאסיש ווי עס איז געווען די קאנסטיטוציאנס־פערזאמלונג.

און די רעאקציע איז אלץ געוואקסען. ביים ענדע פון 1791 האבען די בעסטע רעוואלוציאנערען גענצליך פערצווייפעלט אין דער רעוואלוציע. מאראט האט געמיינט אז אלעס איז פער־לארען. „די רעוואלוציע — האט ער געשריעבען אין זיין „אמי די פיפל“ — איז דורכגעפאלען...“ ער האט געפאדערט, אז עס זאל געמאכט ווערען אן אויפרוף צום פאלק, אבער די פאליטי־קער האבען ניט געוואלט הערען דערפון. „עס איז געווען א הייפעלע ארעמע מענשען,“ האט ער געשריעבען אין זיין זשורנאל דעם 21טען יולי, „וועלכע האבען געשטירצט די ווענד פון דער באסטיל. נור שטעלט זיי אוועק ביי דער ארבייט, און זיי וועלען ווידער ווייזען, אז זיי קענען טהאן אזוי גוט, ווי אין דעם ערשטען טאג; זיי ווילען גאר ניט עטוואס בעסערעס, ווי צו קעמפפען געגען זייערע טיראנען; א ב ע ר ד א ן ז י י־נ ע ן ז י י ג ע ו ו ע ן פ ר י י צ ו ה א נ ד ל ע ן, א ו ן א י צ ט ז י י נ ע ן ז י י ג ע ש מ י ד ט א י ן ק י י ט ע ן.“ נאטירליך, געשמידט פון זייערע פיהרער. „די פאטריאטען הא־בען מורא זיך צו ווייזען,“ שרייבט ווייטער מאראט דעם 15טען אויגוסט 1791, „און די שונאים פון פרייהייט פילען אן די גאליארקע פון דעם סענאט, און מען זעהט זיי איבעראל.“

עהנליכע ווערטער פון פערצווייפלונג זיינען ארויסגערעדט געווארען פון קאמיל דעמולין אין דעם יאקאבינישען קלוב דעם 24טען אקטאבער 1791. „די רעאקציאנערען,“ האט ער גע־זאגט, „האבען אומגעוואנדעלט די בעווענונג פון יולי און אוי־גוסט 1789 צו זייער פארטהייל. די הויף־ליעבלינגע רעדען היינט וועגען דער הערשאפט פון פאלק און די רעכטע פון מענ־שען, פון גלייכהייט צווישען די בירגער נור אבצונארען דאס פאלק, און זיי פאראדירען אין די קליידער פון דער נאציאנאל־

גוואַרדיע אום צו פערכאַפּען אָדער זאַגאַר קויפען די שטעלען פון פיהרער. ארום זיי זיינען גרופּירט די וועדקצייג פון טהראָן. די אריסטאָקראַטישע שדים האָבען ארויסגעוויזען אַ גיהנום'שע טהעטיגקייט."

פּרודאָן האָט ערקלערט אָפען, דאָס די נאַציאָן ווערט פערראַטהען פון איהרע פאָרשטעהער און די ארמיי פון איהרע גענעראַלען.

אָבער פּרודאָן און דעמאָלין האָבען לכל הפּחות ניט בעדאַרפט זיך פאַרבאַהאַלטען, וועהרענד אַ פאָלקס־רעוואָלוציאָנער, ווי מאַראַט, האָט געמוזט זיך פאַרבאַהאַלטען פאַר עטליכע מאָנאַטען, ניט וויסענדיג מאַנכעס מאָל, וואו צו געפינען אַ פּלאַץ, וואו דעם קאָפּ אוועקצולעגען. עס איז ריכטיג געזאָגט געוואָרען פון מאַראַט, דאָס ער האָט פערטהיידיגט די זאַך פון פאָלק מיט זיין קאָפּ אויפ'ן בלאָק. דאַנטאָן, וואָס האָט געזאָלט ארעסטירט ווערען, איז אַנטלאָפען נאָך לאָנדאָן.

די קעניגין אַליין, אין איהר קאָררעספּאָנדענץ מיט פערזען, מיט וועמעס הילפע זי האָט עס אויסגעארבייט און פאָרבערייטעט די אריינדרינגונג פון די דייטשע ארמייען אין פּאַריז, זאָגט עדות צו דיזער „מערקווירדיגער ענדערונג אין פּאַריז". „די מענשען," שרייבט זי, „לעזען שוין ניט מעהר די צייטונגען. זיי זיינען נור פעראינטערעסירט אין דעם יקרות אויף ברויט און אין די דעקרעטען." דאָס האָט זי געשריעבען דעם 31טען אָקטאָבער 1791.

דער יקרות אויף ברויט — און די דעקרעטען! ברויט, אַזוי, אַז זיי זאָלען קענען לעבען און וויטער פיהרען די רעוואָלוציאָן, ווייל ברויט איז געוועזען גאַנץ ווענינגליך שוין אין אָקטאָבער! און די דעקרעטען געגען די פּריעסטער און עמיגראַנטען, צו וועלכע דער קעניג האָט ענטזאָגט זיין הסכמה.

פעררעטה איז געוועזען איבעראל, און מיר ווייסען איצט, דאָס צו יענער צייט געראַדע — ביין סוף פון 1791 —האָט דומאָריעץ, דער זשיראָנדיסטישער גענעראַל, וועלכער האָט געהאַט די קאָמאַנדע איבער די ארמייען אין איסט פון פראַנקרייך,

שוין געהאַלטען אין אויסאַרבייטען אַ פערשווערונג צוזאַמען מיט דעם קעניג. ער האָט פאַר לואי צוזאַמענגעשטעלט אַ געהיימען פּלאַן, ווי אָבצוהאַלטען די רעוואָלוציע. דיעזען פּלאַן האָט מען געפונען אין דעם אייזערנעם שראַנק פון לואי דעם זעכצעהנטען נאָכדעם, ווי מען האָט געשטורמט די טוילעריען.

דרייסיגסטער קאַפּיטעל.

די געזעצגעבענדע פערזאַמלונג.

די רעאַקציע אין 1791־1792. — קעניג און פערזאַמלונג. — די מורא פאַר אויסלאַנד. — די מאָנאַרכיסטען און זשיראָנדיסטען. — גראַף ד'אַרטאָ און גראַף דע פּראָוואַנס. — די „עמיגראַציע“ פון אַדעל. — די פערזאַמלונג פאָרדערט גראַף דע פּראָוואַנס און די עמיגראַנטען צוריקצוקומען. — קריעגס־ערקלערונג געגען עסטרייך. — דער פאַלען פון דעם ראָיאַליסטישען מיניסטעריום. — די זשיראָנדיסטען אין מאַכט. — די אויסגלייכונג פון רייכטהום. — די סאָציאַליסטישע אידעען פון פאָלק. — דער מעיאָר פון עטאַמפּ געטוידטעט פון די בויערען. — ראָבעספּיער און דער אַגראַר־געזעץ. — די מיטעלקלאַסען אַרום דעם קעניגטהום. — ראָיאַליסטישער שטאאַט־שטרייך. — לאַפּאַיעט'ס בריעף צו דער פערזאַמלונג.

די נייע נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, אויסערוועהלט פון בלויז „די אַקטיווע“ בירגער, וועלכע האָט זיך אַ נאָמען געגעבען „די נאַציאָנאַלע געזעצגעבענדע פערזאַמלונג“, האָט זיך צוזאַמענגעטראָפען דעם 1טען אָקטאָבער 1791, און, פון דעם ערשטען מאָמענט אָן, האָט דער קעניג, ערמונטערט דורך די מאַניפעסטאַציאָן פון דעם גייסט פון די מיטעלקלאַסען, וועלכע האָבען זיך געשאַרט אַרום איהם, אָנגענומען אַ חוצפה'דיגע שטעלונג געגען איהר. איצט האָבען זיך אָנגעפאַנגען, פּונקט ווי אין אָנפאַנג פון די גענעראַל־שטאַאַטען אַ רייהע פון בייזוויליגע, קליינליכע שטערונגען פון דער זייט פון קעניג מיט זעהר שוואַכע פּראָבען פון דער זייט פון די רעפּרעזענטאַטיווע צו וועהרען זיך געגען איהם. ווי דער קעניג איז נור אַריין אין דער פערזאַמלונג,

איז ער אויפגענומען געוואָרען מיט די העכסט־קנעכטישע סמנים פון רעספּעקט און מיט דעם געוואַלטיגסטען ענטהוזיאַזם. ביי אַזעלכע פעלע פלעגט לואי דער 16טער רעדען פון אַן אַנהאַלטענדער האַרמאָניע און אַן אונערשיטערליכען צוטרוי צווישען דער געזעצגעבענדער קערפּערשאַפט און דעם קעניג. „מעג די ליעבע צו אונזער לאַנד אונז פעראייניגען, און דער עפענטליכער אינטערעס זאָל אונז מאַכען אונצושיידבאַר“ — פלעגט ער זאָגען — און גראַדע אין דיזער צייט האָט ער געמאַכט אַלע פּאָרבערייטונגען פאַר דאָס אריינקומען פון דער אויסלענדישער אַרמיי, וועלכע האָט עס געזאָלט פעריאָגען די קאָנסטיטוציאָנאַליסטען און וויעדער אויפריכטען די רעפּרעזענטאַציאָן פון די דריי שטענדע און די פּריווילעגיען פון דעם אַדעל און קירכע.

רעדענדיג אין אַלגעמיין, זייט אָקטאָבער 1791 — אין דער ווירקליכקייט, זייט דעם פערזוך פון קעניג צו אַנטלויפען און זיין פערהאַפטונג אין וואַרען, אין יוני — האָט די מורא פאַר דעם אריינרייסען־זיך פון דער אויסלענדישער אַרמיי אַרומגעכאַפּט אַלע מוחות און איז געוואָרען דער הויפּט־געגענשטאַנד, וועגען וועלכען מען האָט געטראַכט און גערעדט. אמת, עס זיינען געווען אין דער געזעצגעבענדער פערזאַמלונג צוויי פּאַרטייען, די „ראָיאַליסטישע רעכטע“, רעפּרעזענטירט דורך די „פויאַנס“ — די קאָנסטיטוציאָנעלע מאָנאַרכיסטען — און די „לינקע“, די זשיראָנדיסטען, וועלכע האָבען געבילדעט דעם איבערגאַנג צווישען דער קאָנסטיטוציאָנעלער אין דער רעפּובליקאַנישער העלפט פון דעם בירגערטהום. אָבער קיינע פון דיעזע פּאַרטייען האָט ניט גענומען קיין גרויסען אינטערעס אין די גרויסע פּראָבלעמען, וואָס איז זיי איבערגעלאָזען געוואָרען בירושה פון דער גרינדונגס־פערזאַמלונג. די יאַקאָבינער גופא און זאָגאַר די „קאָרדעליערען“ האָבען אויסגעזעהען צו האָבען אַן אָבמאַך צווישען זיך ניט צו דערמאָנען די רעפּובליק, און עס זיינען געווען די פראַגען פון מינדערער וויכטיגקייט, ווי, למשל, ווער עס זאָל זיין מעיאָר פון פּאַריז, וועגען וואָס די רעוואָלוציאָנערען און די אַנטי־רעוואָלוציאָנערען האָבען זיך אַזוי ליידענשאַפטליך געקריעגט.

די צוויי גרויסע פראגען פון דעם מאָמענט זיינען געווען וועגען די פריעסטער און די אויסגעוואַנדערטע אַדעל־לייט. זיי האָבען בעהערשט אַלעם אַנדערע צוליעב די אַנטי־רעוואָלוציאָנערע אויפשטענדע, וועלכע עס האָבען אָרגאַניזירט די פריעסטער און די „עמיגראַנטען", און וויל זיי זיינען געווען שטאַרק פערבונדען מיט דער מלחמה מיט אויסלאַנד, וועלכע, יעדער איינער האָט געפיהלט, איז גאַנץ נאָהענט.

דער אינגסטער ברודער פון קעניג, גראַף ד'ארטאַ, האָט עמיגרירט, ווי מיר וויסען, באַלד נאָך דעם 14טען יולי, 1789. דער צווייטער ברודער, גראַף דע פּראָוואַנס, איז אַנטלאָפען אין דערזעלבער צייט, ווי לואי דער זעכצעהנטער, אין יוני 1791, און איהם איז עס יאָ געלונגען אַנצוקומען אין בריססעל. זייביידע האָבען פּראָטעסטירט געגען דעם, וואָס דער קעניג האָט אַקצעפּטירט די קאָנסטיטוציע. זיי האָבען ערקלערט, אַז דער קעניג האָט ניט געטאָרט אויפגעבען די רעכטע פון דער אַלטער מאָנאַרכיע, און דערפאַר איז זיין האַנדלונג גאַר ניט גילטיג. זייער פּראָטעסט איז פערעפענטליכט געוואָרען פון די ראָיאַליסטישע אַגענטען איבער גאַנץ פראַנקרייך, און ער האָט געמאַכט אַ גרויסען איינדרוק.

די אַדעל־לייט האָבען פערלאָזען זייערע רעגימענטען אָדער זייערע פּאַלאַצען און האָבען עמיגרירט אין אַ מאַססע; און די ראָיאַליסטען האָבען געסטראַשעט די יעניגע, וועלכע האָבען ניט געטהאָן דאָסזעלבע, דאָס זיי וועלען דערפאַר צוגעצעהלט ווערען צו די מיטעלקלאַסען, ווען דער אַדעל וועט צוריקקעהרען נאָך פראַנקרייך אַלס זיעגער. די עמיגראַנטען זיינען צוזאַמענגעקומען אין קאָבלענץ, וואָרמס און בריססעל, און דאָרט האָבען זיי אָפען פּאָרבערייטעט אַ קאָנטר־רעוואָלוציאָן, וועלכע האָט עס געזאָלט אונטערשטיצט ווערען פון די אויסלענדישע סאָלדאַטען. און עס איז געוואָרען אַלץ מעהר און מעהר קלאָר, אַז דער קעניג האָט געפיהרט אַ דאָפּעלטען שפּיעל. עס איז געווען אונמעגליך ניט צו זעהען, אַז אַלעס, וואָס די אויסגעוואַנדערטע

אדעל־לייט האָבען געטהאָן, האָט געהאַט די צושטימונג פון קעניג.

דעם 30טען אָקטאָבער 1791, האָט די געזעצגעבענדע פערזאמלונג בעשלאָסען פאָרצוגעהן געגען דעם קעניג'ס אינגערען ברודער, לואי־סטאַניסלאַר־קסאַוויער, וועלכער האָט ערהאַלטען פון לואי דעם 16טען א דעקרעט, וואָס האָט איהם געגעבען דעם טיטעל פון רעגענט, אין פאַל דער קעניג זאָל ארעסטירט ווערען. די פערזאמלונג האָט דארום בעפוילען דעם גראף דע פראָוואַנס צוריקצוקומען נאָך פראנקרייך אין דעם משך פון צוויי מאָנאַטען. אויב ניט, פערליערט ער דורך דעם זיין רעכט פון צו ווערען דער רעגענט. עטליכע טעג שפּעטער האָט די פערזאמלונג אויך בעפוילען אַלע אנדערע, וועלכע האָבען אויסגעוואַנדערט, צוריקצוקעהרען זיך נאָך פראנקרייך נאָך איידער דאָס יאהר איז צו ענדע. אין פאַל זיי וועלען עס ניט טהון, וועלען זיי בעהאנדעלט ווערען אַלס קאָנספּיראַטאָרס, פערדאמט און פעראורטהיילט אין זייער אבוועזענהייט און אַלע זייערע איינקינפטע זאָלען פון זיי אוועקגענומען ווערען צום גוטען פון דער נאציאָן —„אָהן שאדען, אָבער, צו די רעכטע פון זייערע פרויען, זייערע קינדער און זייערע געזעצליכע קרעדיטאָרען".

דער קעניג האָט צוגעשטימט צום דעקרעט וועגען זיין ברודער, אָבער ער איז געווען געגען דעם צווייטען דעקרעט וועגען די עמיגראנטען. ער האָט אויך ניט געגעבען זיין צושטימונג צו א דעקרעט, וועלכער האָט בעפוילען, אז די פריעסטער זאָלען שווערען טרייהייט צו דער קאָנסטיטוציע, אונטער דער געפאהר ארעסטירט צו ווערען, אַלס פערדעכטיגע אין פאַל פון רעליגיעזע אונרוהען אין די געמיינדען, וואו זיי זיינען געווען פריעסטער.

דער וויכטיגסטער אקט פון דער געזעצגעבענדער פערזאמלונג איז געווען די ערקלערונג פון קריעג געגען עסטרייך, וועלכע האָט אָפען זיך געקליבען אריינצומישען זיך אין פראנקרייך, אום צוריקצוגעבען לואי דעם 16טען די רעכטע, וועלכע ער האָט געהאַט פאר 1789. דער קעניג און מאריע אנטאָאנעט האָבען עס

שטאַרק געפאָדערט פון ד'עם עסטרייכישען אימפּעראַטאָר, און נאָך שטאַרקער האָבען זיי עס געפאָדערט נאָך דעם, ווי זייער אַנטלויפען איז געשטערט געוואָרען. אָבער עס איז שטאַרק מעגליך, דאָס די קריעגס־פאָרבערייטונגען פון עסטרייך וואָלטען זיך דאָך פערצויגען אפשר ביז דעם פאָלגענדען פריהלינג, ווען די זשיראָנדיסטען וואָלטען ניט בעזאָנדערס געפאָדערט דעם קריעג.

דער מאַנגעל פון איינשטימיגקייט אין דעם ראָיאַליסטישען מיניסטעריום — איינער פון זיינע מיטגליעדער, בערטראַן דע מאָלוויל איז געוועזען שטאַרק געגען קאָנסטיטוציאָנעלען רעזשים, וועהרענד נאַרבאָן האָט עס געוואָלט מאַכען פאַר איינעם פון די זיילען פון דעם טהראָן — דאָס האָט געפיהרט צו זיין שטורץ. דאַן האָט, אין מערץ, 1792, לואי דער 16טער איינבערופען אַ זשיראָנדיסטישען מיניסטעריום, מיט דומאָריעץ פאַר די אויס־לענדישע אַנגעלעגענהייטען און מיט ראָלאַן, אָדער ריכטיגער, מיט מאַדאַם ראָלאַן, פאַר די אינערליכע אַנגעלעגענהייטען; גראַוו איז באַלד פערביטען געוואָרען אויף סערוואַן אין קריעגס־אָפּיס, קלאַוויער פאַר פינאַנץ, דוראַנטהאָן פאַר יוסטיץ און לאַקאָסט פאַר די פלאָטע.

עס איז ניט נויטיג צו זאָגען, ווי ראָבעספּיער האָט עס באַלד בעהויפּטעט, דאָס די הערשאַפט פון די זשיראָנדיסטען האָט ניט נור געטריעבען ווייטער די רעוואָלוציע, נור פערקעהרט, איז געוועזען אַ שווערע משא אויף די וואָגשאָלען פון דער רעאַקציע. פון דאַן אָן זיינען אַלע געוועזען פאַר געמעסיגטקייט, ווי באַלד דער קעניג האָט אַקצעפּטירט דעם „סאַנקיולאָטישען“ מיניסטע־ריום, ווי מען האָט איהם דאַן גערופען אין קעניגליכען הויף. נור אין דער אַנגעלעגענהייט פון קריעג האָט דיעזער מיניסטע־ריום ארויסגעוויעזען אַביסעל לעבען און געגען דעם ראַטה פון מאַראַט און ראָבעספּיער, האָבען די זשיראָנדיסטען דעם 20טען אַפּריל 1792 טריאומפירט, און עס איז ערקלערט געוואָרען קריעג געגען עסטרייך, אָדער, ווי זיי האָבען עס יעמאָלט געזאָגט, געגען דעם קעניג פון בעהמען און אונגאַרן.

איז געווען דער קריעג נויטיג? זשאָרעס האָט געשטעלט דיזע פראַגע, און אַלס אַן ענטפער האָט ער פאָרגעלגט פאַר די לעזער'ס אויגען די דאָקומענטען פון יענער צייט. און דער שלום, וואָס מוז געצויגען ווערען פון דיזע דאָקומענטען, און ווערט אויך געצויגען פון זשאָרעס גופא, איז דערזעלבער, וואָס איז פערטהיידיגט געוואָרען פון מאַראַט און ראָבעספּיער. דער קריעג איז נ י ט געווען נויטיג. די אויסלענדישע הערשער האָבען, קיין ספק, מורא געהאַט פאַר די ענטוויקלונג פון דער רעפּובליקאַנישער אידעע אין פראַנקרייך, אָבער פון דעם ביז צו לויפען לואי דעם 16טען צו הילפע, איז נאָך אַ היבשער מהלך; עס האָט זיך זיי זעהר ניט געגלוסט אריינצוקריכען אין אַזאַ סאָרט קריעג. דאָס זיינען געווען די זשיראָנדיסטען, וועלכע האָבען געוואָלט דעם קריעג, ווייל זיי האָבען אין דעם געזעהען אַ מיטעל צו בעקעמפּפען די קעניגליכע מאַכט.

מאַראַט האָט געזאָגט די איינפאַכע וואהרהייט אין דיזער אַנגעלעגענהייט. „איהר ווילט דעם קריעג,“ האָט ער געזאָגט, „ווייל איהר ווילט ניט אַפּעלירען צום פאָלק, אז ער זאָל געבען דעם ענטשיידענדען קלאַפּ דעם קעניגטהום“. די זשיראָנדיסטען און אַ מאַסע יאַקאָבינער האָבען בעסער געוואָלט אַ קריעג מיט אויסלאַנד, וועלכער, ארויסרופענדיג דעם פּאַטריאָטיזם און קלאָר מאַכענדיג דעם פערראַטה פון קעניג, זאָל פיהרען צום שטורץ פון קעניגטהום אָהן די הילפע פון אַ פאָלקס־אויפשטאַנד. „מיר דאַרפען האָבען עפּעס אַ גרויסען פערראַטה“, האָט געזאָגט בריססאָ, וועלכער האָט געהאַסט דאָס פאָלק, זיינע טומעלדיגע אויפשטענדע און זיינע אַטאַקעס אויף אייגענטהום.

אויף אַזאַ אופן זיינען דער קעניגליכער הויף פון איין זייט און די זשיראָנדיסטען פון דער אַנדערער זייט געווען אין פולער איינפערשטענדניס אין דער פראַגע פון אויפמונטערען צו אַ קריעג צווישען פראַנקרייך און עסטרייך. אונטער אַזעלכע אומשטענדען איז דער קריעג געוואָרען אונפערמיידליך. ער האָט אויפגעפלאַקערט און האָט געבושעוועט פאַר 23 יאהר מיט אַלע זיינע פאָלגען, וועלכע זיינען געווען אַזוי פאַטאַל פאַר דער

רעוואָלוציאָן און פאַר דעם גאַנצען פּראָגרעס אין אייראָפּאַ. „איהר ווילט ניט דעם אויפרוף צום פאָלק, איהר ווילט ניט די פאָלקס־רעוואָלוציאָן — אָט זאָלט איהר האָבען קריעג, און פיעל־לייכט אַן אַלגעמיינעם צוזאַמענבראָך!" וויפיעל מאָל זייט דאַן איז דיעזע וואהרהייט שוין בעשטעטיגט געוואָרען!

דער געשפּענסט פון אַ פאָלק, בעוואַפענט און רעבעלליש, פאָרדערנדיג פון די מיטעלקלאַסען זיין טהייל פון דעם נאַציאָנאַלען רייכטהום, האָט קיינמאָל ניט אויפגעהערט צו פערפאָלגען יענע מיטגליעדער פון דריטען שטאַנד, וועלכע האָבען דערגרייכט די מאַכט, אָדער וועלכע האָבען דורך די צייטונגען און די קלובס געקראָגען אַן איינפלוס אויף דעם גאַנג פון די פּאַסי־רונגען. עס מוז אויך געזאָגט ווערען, דאָס, גראַדענווייז איז די רעוואָלוציאָנערע ערציהונג פון פאָלק אויסגעפיהרט געוואָרען דורך די רעוואָלוציאָן גופא, און דאָס די מאַסען האָבען שטופענ־ווייז געקראָגען דעם מוטה צו שטעלען פאָרדערונגען, וועלכע זיינען געוועזען דורכגעזאַפּט מיט אַ קאָמוניסטישען גייסט, וועל־כער וואָלט ביז צו אַ געוויסען גראַד געהאָלפען דער פערניכטונג פון די עקאָנאָמישע אונגלייכהייטען.

„די אויסגלייכונג פון פערמעגענס", וועגען דעם האָט מען שטאַרק גערעדט צווישען פאָלק. די בויערען, וועלכע האָבען געהאַט בלויז אָרעמע שטיקלעך לאַנד און די שטאַדט־ארבייטער, וועלכע זיינען ארומגעגאַנגען ארבייטסלאָז, האָבען אָנגעהויבען צו בעהויפּטען זייער רעכט אויף דעם לאַנד. אין די דערפער האָבען די בויערען געפאָרדערט, אַז קיינער זאָל ניט האָבען קיין פאַרם פון מעהר ווי אַ הונדערט און צוואַנציג אַקער, און אין די שטעדט האָט מען גערעדט, דאָס יעדער איינער, וואָס ווינשט צו בעאַרבייטען דאָס לאַנד, דאַרף האָבען דאָס רעכט צו אַזוי פיעל און אַזוי פיעל לאַנד.*)

---

*) נאָך די דעקרעטען פון דעם 15טען מערץ, זיינען די טענות געגען זיי געוועזען זעהר פיעל. אויף זיי האָבען אָנגעוויעזען דאָניאל אין זיין בוך „לאַ רעוואָלוסיאָן" און פּראָפעסאָר נ. קאַרעיעוו („די

א טאקסע אויף נאהרונגס־מיטעל, אום ניט צו דערלאָזען קיינע ספּעקולאציעס אין זאכען פון דער העכסטער נויטווענדיג־קייט, געזעצע געגען מאָנאָפּאָליסטען, די איינקויפונג פון עסענ־ווארג דורך די מוניציפּאַליטעט, כדי די איינוואוינער זאָלען עס קריגען אויף קאָסט־פּרייז, א פּראָגרעסיווע טאקסע אויף די רייכע, א געצוואונגענע אנלייהע און שווערע טאקסעס אויף אלער־ליי ירושות — דיזע אלע אידעען זיינען דיסקוטירט געוואָרען פון פאָלק און אויך אין דער פּרעסע. די שנעליגקייט אליין, מיט וועלכע זיי האָבען זיך פערשפּרייט יעדעס מאָל, ווען דאָס פאָלק האט געוואונען א זיעג אין פּאריז אָדער אין דער פּראָווינץ, האָט בעוויזען גאנץ קלאָר, דאָס דיזע אידעען זיינען געוועזען שטארק פערשפּרייט צווישען די אָרימע, חאָטש די רעוואָלוציאָנערע שרייבער האָבען ניט געהאט דעם מוטה זיי אויסצודריקען עפענטליך. „זעהט איהר דען ניט", האָט ראָבערט געזאָגט אין זיין „רעוואָלוציאָנען פון פּאריז", אין מאי, 1791, „דאָס די פראנצויזישע רעוואָלוציאָן, פאר וועלכע איהר קעמפּפט, ווי איהר זאָגט, אלס בירגער, מיינט גאר דעם ריכטיגען אגראר־געזעץ, אויסגעפיהרט פון פאָלק... זיי טרעטען אריין אין זייערע רעכטע. איין טריט מעהר, און זיי ווילען אריינטרעטען אין זייערע בעזיצונגען...."

עס איז לייכט זיך משער צו זיין דעם שרעק, וואָס דיזע אידעען האָבען אָנגעיאָגט אויף די מיטעל־קלאסען, וועלכע האָ־בען איצט אזוי געגלוסט צו געניסען אין רוהיגקייט זייער ערוואָר־בענעם רייכטהום, ווי אויך זייער נייע, פּריווילעגירטע שטעלונג אין שטאאט. מיר קענען זיך פאָרשטעלען דעם צאָרן, וואָס האָט זיך צופלאקערט צווישען זיי אין מערץ, 1792, ווען עס איז אָנגעקומען די נייעס, דאָס דער מעיאָר פון עטאמפּ, סימאָננאָ, איז נור וואָס געטוידטעט געוואָרען פון די בויערען. ער, ווי פיעלע אנדערע מיטעל־קלאס מעיאָרען, האָט געשאָסען אויף די

בויערען און די בויערען־פראגע אין פראנקרייך אין דעם לעצטען פערטעל פון 18טען יאהרהונדערט).

בויערען, וועלכע האָבען רעבעללירט, אָהן אירגענד וועלכע געזעצליכע פאָרמאַליטעטען — דאַן האָט קיינער קיין וואָרט ניט געזאָגט. אָבער, ווען די הונגעריגע בויערען, וועלכע האָבען נור פערלאַנגט, אז דער פּרייז פון ברויט זאָל בעשטימט ווערען, האָבען געטוידטעט דיזען מעיאָר מיט זייערע פּיקעס, האָט זיך אויפגעהויבען א געוואַלדיגער געשריי פון צאָרן צווישען די מיטעל־קלאַסען אין פּאַריז.

„עס איז געקומען דער טאָג, ווען די לאַנד־אייגענטהימער פון אלע קלאַסען מוזען ענדליך פיהלען, דאָס זיי פאַלען ארונטער אונטער דעם סיסטעם פון אַנאַרכיע“, האָט געקרעכצט מאַלע דיו פּאַן אין זיין „מערקור דע פראַנס“, און ער האָט געפאָדערט א פעראייניגונג פון די לאַנד־אייגענטהימער געגען דאָס פאָלק, געגען „די רויבער“, געגען די פרעדיגער פון דעם אַגראַר־געזעץ. יעדער איינער האָט אָנגעהויבען רעדען געגען פאָלק, ראָבעספּיער אַזוי גוט ווי די אַנדערע. דער פּריסטער דאָליוויער איז געווען דער איינציגער, וואָס האָט ערהויבען זיין שטימע צו גונסטען פון די מאַסען, ערקלערענדיג, דאָס „די נאַציאָן איז ווירקליך דער אייגענטהימער פון לאַנד“. „עס איז ניטאָ קיין געזעץ“, האָט ער געזאָגט, „וועלכער זאָל קענען מיט רעכט שטערען דעם בויער צו עסען, ווען ער איז הונגעריג, אַזוי לאַנג ווי די דיענער און זאָגאַר די הינד פון די רייכע האָבען אַלעס, וואָס זיי דאַרפען.“

וואָס אנבעטרעפט ראָבעספּיער, האָט ער ערקלערט, דאָס „דער אַגראַר־געזעץ איז בלויז אַן אונזיניגער שווינדעל, מיט וועלכען עס בענוצען זיך די געמיינע מענשען, אום צו פערפיהרען די שטומפּפזיניגע“. און ער האָט פערוואָרפען גלייך פון אָנפאַנג יעדען פערזוך, וואָס איז געמאַכט געוואָרען אין דער ריכטונג פון „די אויסגלייכונג פון רייכטהום“. אימער־צו פאָרזיכטיג ניט צו געהן געגען די מיינונג פון די יעניגע, וועלכע האָבען רעפּרעזענטירט די הערשענדע מאַכט אין א בעשטימטען מאָמענט, האָט ער גוט אויפגעפּאַסט ניט צו געהן מיט די יעניגע, וועלכע מאַרשירען מיט׳ן פאָלק, חאָטש ער האָט געוואוסט,

דאָס די אידעען פון אויסגלייכונג און קאָמוניזם, זיינען די איינ־ציגע, וועלכע זיינען געווען אין שטאַנד צו געבען דער רעוואָ־לוציע די קראַפט, וואָס איז געווען נויטיג פאַר די פערניכטונג פון דער פעאָדאַלער סיסטעם.

די מורא פאַר פאָלקס־אויפשטענדע און זייערע עקאָנאָמי־שע פאָלגען האָט געצוואונגען די מיטעל־קלאַסען זיך ארומצושאַ־רען אַלץ פעסטער און פעסטער ארום דעם קעניגטהום און אָנצו־נעהמען אירגענד וועלכע קאָנסטיטוציע פון די הענד פון דער גרינדונגס־פערזאמלונג, מיט אַלע איהרע פעהלערען און איהר איינשטימיגקייט מיט די ווינשע פון קעניג. אָנשטאָט צו פראָ־גרעסירען אויף דעם וועג פון רעפּובליקאַנישע אידעען, האָבען די מיטעל־קלאַסען און די „אינטעללעקטועללע" זיך ענטוויקעלט אין אַן ענטגעגענגעזעצטע ריכטונג. אויב אין 1789, אין אַלע האַנדלונגען פון דעם דריטען שטאַנד, האָט זיך געמערקט אַן ענטשיעדען רעפּובליקאַנישער און דעמאָקראַטישער גייסט, זיי־נען איצט דיזעלבע מענשען געוואָרען די פערטהיידיגער פון קע־ניגטהום, ווייל זיי האָבען בעמערקט די קאָמוניסטישע און אויס־גלייכענדע טענדענצען צווישען פאָלק. די אמת׳ע און ערנסטע רעפּובליקאַנער, ווי טהאָמאַס פעין און קאָנדאָרסע, האָבען רע־פּרעזענטירט אַ גאַנץ אונבעדייטענדע מינאָריטעט צווישען די געבילדעטע מיטגליעדער פון די מיטעל־קלאַסען. וואָס מעהר דאָס פאָלק איז געוואָרען רעפּובליקאַניש, זיינען די „אינטעלעק־טועללע" געוואָרען אַלץ מעהר און מעהר קאָנסטיטוציאָנעל־ראַיאַליסטיש.

דעם 13טען יוני, 1792, קוים אַכט טעג, איידער דאָס פאָלק האָט זיך אריינגעבראָכען אין די טיולערי, האָט ראָבעספּיער נאָך אַלץ געפּייערט געגען די רעפּובליק: „עס איז שענדליך", האָט ער געשריען דאָן, „פאַר אימיצען צו פערפיהרען די צוהיצטע און ניט געלערענטע מענשען מיט דעם בליאַסק פון אַ פרייער רעגיערונג אונטער דעם נאָמען רעפּובליק. דער אומשטורץ פון דער קאָנסטיטוציע קען נור פיהרען צו דעם אויסברוך פון אַ

בירגער־קריעג, וואָס דאָס וועט פיהרען צו אנארכיע און צו דעספאָטיזם.“

האָט ער מורא געהאַט פאר די אויפריכטונג פון אַן אריס־טאָקראַטישע רעפובליק, ווי אין די ניעדערלאַנדס? אזוי, ווענינגסטענס, גלויבט לואי בלאַן, און, נאָך אַלעם, איז עס אויך מעגליך. אָבער פאר אונז זעהט עס אויס מעהר וואהרשיינליך, דאָס האָבענדיג פערבליבען ביז דאַן אַ שטאַרקער פערטהיידיגער פון אייגענטהום, האָט ראָבעספיער מורא געהאַט אין יענעם מאָ־מענט, ווי דאָס איז אויך געווען דער פאַל מיט אַלע אַנדערע יאַ־קאָבינער, פאר דעם צאָרן פון פאָלק, פאר זייערע פראָבען אויס־צוגלייכען די פערמעגענס, פאר די „עקספראָפריאַציע“, ווי מיר זאָגען עס היינט. ער האָט מורא געהאַט, אַז די רעוואָלוציאָן זאָל ניט צו גרונד געהן אין די פערזוכען איינצופיהרען דעם קאָ־מוניזם. דער פאקט איז, דאָס זאָגאַר ביז ערב 10טען אויגוסט, אין אַ צייט, ווען די גאַנצע רעוואָלוציאָן, אונגעענדיגט ווי זי איז געווען, אָבגעהאַלטען אין איהר לויף און אַטאַקירט פון טויזענדע קאָנספיראַציעס, איז געווען שיער בעזיעגט און קיין זאַך האָט איהר ניט געקאָנט רעטען, סיידען אַן אומשטורץ פון קע־ניגטהום דורך אַ פאָלקס־אויפשטאַנד — אויך דאַן האָט ראָבעס־פיער, ווי די אַלע יאקאָבינער, געהאַלטען פאַר פיעל גלייכער צו שטיצען דעם קעניג און דעם הויף, איידער צו אַפעלירען צום רעוואָלוציאָנערען פייער פון פאָלק. פונקט ווי די איטאַליענישע און שפאַנישע רעפובליקאנער פון אונזער צייט האַלטען פאַר ווינשענסווערטה אויפצוהאַלטען די מאָנאַרכיע, איידער ריזיקי־רען אַ פאָלקס־רעוואָלוציע, וועלכע, זיי זעהען פאָראויס, וועט זיין בעגייסטערט פון קאָמוניסטישע שטרעבונגען.

די געשיכטע ווידערהאָלט זיך. און וויפיעל מאָל זי קען זיך נאָך ווידערהאָלען, ווען רוסלאַנד, דייטשלאַנד און עסטרייך וועלען אָנפאַנגען זייער גרויסע רעוואָלוציע!

דאָס איבערראַשענדסטע אין דעם געדאַנקענגאַנג פון די פאָליטיקער פון יענער צייט קען מען זעהען פון דעם פאקט, דאָס געראדע אין דיזען מאָמענט, יולי, 1792, איז די רעוואָלוציאָן

געוועזן אין סכנה פון א זעהר שטאַרקען ראָיאַליסטישען קאָר־דעטאַ (שטאַאַטס־שטרייך), וועלכער האָט עס געזאָלט אונטער־שטיצט ווערען פון ווייט־פערשפרייטע אויפשטענדע אין זיעד און וועסט, ווי אויך דורך די אריינדרינגונג אין פראַנקרייך פון די דייטשע, ענגלישע, סאַרדינישע און שפּאַנישע סאָלדאַטען.

אזוי אין יוני, 1792, נאָכדעם ווי דער קעניג האָט אָבגע־זאָגט ראָלאַן, קלאַוויער און סערוואַן, די דריי זשיראָנדיסטישע מיניסטאָרען, האָט לאַפאַיעט, דער סאַמע קאָפּ פון די „פויאַנען" און א ראָיאַליסט אין הארצען, גלייך געשריבען זיין בעריהמ־טען בריעף צו דער געזעצגעבענדער פערזאַמלונג, דאַטירט דעם 18טען יוני, אין וועלכען ער האָט זיך אָנגעבאָטען צו מאַכען א קאָר־דעטאַ געגען די רעוואָלוציאָנערען. ער האָט אָפען געפּאָר־דערט, אז פראַנקרייך זאָל ווערען אויסגערייניגט פון די „יאַקאָ־בינער", און ער האָט צוגעלייגט, דאָס אין דער ארמיי „ווערען געהאַלטען טהייער די פּרינציפּען פון פרייהייט און גלייכהייט, דאָס די געזעצע ווערען רעספּעקטירט, און אייגענטהום איז הייליג", ניט ווי אין פּאַריז, למשל, וואו דער אייגענטהום איז עפענטליך אַטאַקירט געוואָרען אין דער קאָמונע און אין דעם קלוב פון די קאָרדעליערען.

לאַפאַיעט האָט געפּאָדערט — און פון דעם קען מען זע־הען, ווי ווייט די רעאַקציע האָט פּראָגרעסירט — דאָס די קע־ניגליכע מאַכט זאָל בלייבען „אונבעריהרט און אונאבהענגיג". ער האָט פערלאַנגט א קעניג, וועלכען מען זאָל „פערהייליגען", און דאָס אַלעס שוין נאָך דעם אַנטלויפען נאָך וואַרען! דאָס אין א מאָמענט, ווען דער קעניג האָט אָנגעהאַלטען א קאָררעס־פּאָנדענץ מיט עסטרייך און פּרייסען, ערוואַרטענדיג פון זיי זיין „בעפרייאונג", און בעהאַנדלענדיג די פערזאַמלונג מיט מעהר אָדער ווייניגער פעראַכטונג, לויט דעם גאַנג פון די נייעס, וואָס ער האָט ערהאַלטען איבער דעם פּראָגרעס פון דעם אָנקומען פון דער דייטשער ארמיי!

און דאָס מערקווירדיגסטע איז, דאָס די פערזאַמלונג האָט שוין שיער, ניט צושיקט דיעזען בריעף פון לאַפאַיעט צו

די 83 דעפּאַרטמענטס, און דאָס נור די סטראַטעגיק פון די זשי־ראָנדיסטען האָט ניט דערלאָזען דערצו — גאַרע, פּרעטענדי־רענדיג, דאָס דיזער בריעף איז אַ פעלשונג, דאָס ער האָט ניט געקענט קומען פון לאַפּאַיעט! און דאָס אַלעס האָט פּאַסירט מיט צוויי מאָנאַטען פאַר דעם צעהנטען אויגוסט!

פּאַריז איז צו יענער צייט געווען פערפלייצט מיט ראָיאַ־ליסטישע קאָנספּיראַטאָרס. די „עמיגראַנטען“ זיינען צוריקגע־קומען, געהענדיג פריי צווישען קאָבלענץ און די טיוליערען, פון וואַנען זיי זיינען צוריק אַוועק נאָך דעם, ווי זיי האָבען ערהאַל־טען די ליעבעס־ערקלערונג פון הויף און פיעל געלד. „אַ טוי־זענד פרעהליכע הייזקעס זיינען געווען אָפען פאַר די קאָנספּיראַ־טאָרס“, האָט געשריעבען שאַמעט, דער פּראָקוראָר פון דער קאָ־מונע פון פּאַריז אין זיינע נאָטיצען.*) די אַדמיניסטראַציע פון די פּאַריזער דעפּאַרטמענטס, אין וועלכע עס האָבען אויך גענומען אַנטהייל טאַלעיראַן און ראָשפּאָק, איז געווען אין גאַנצען פאַר'ן קעניג. די מוניציפּאַליטעט, אַ גרויסע צאָהל פריעדענסריכטער, „די מאַיאָריטעט פון דער נאַציאָנאַל־גוואַרדיע און איהרע אָפיצערען זיינען אַלע געווען פאַר'ן קעניג, דיענענדיג איהם אַלס בעגלייטונג און אַלס וואַך־הינד אין אַלע זיינע אָפּטע שפּאַציערגענג איבער די גאַסען און אין טהעאַטער“. עס איז קלאָר, אַז דער 21סטער יוני איז אין גאַנצען פערגעסען געוואָרען.

„די האַלב־מיליטערישע פיהרונג פון קעניג, צוזאַמענגע־שטעלט מייסטענס פון אַלטע לייב־גוואַרדיסטען, פון די צוריק־געקומענע „עמיגראַנטען“, און פון מאַנכע פון יענע העלדען פון

*) שאַמעט האָט אין זיינע מעמואַרען פון דער רעוואָלוציאָן בע־שולדיגט זאַגאַר דעם דירעקטאָריום פון דעם דעפּאַרטמענט, דאָס ער האָט צוזאַמענגעקליבען זעכציג טויזענד קאָנטר־רעוואָלוציאָנערען און זיי בעזאָרגט מיט קוואַרטיר. אויב די צאָהל, 60 טויזענד, זעהט אויס אַ ביסעל איבערטריבען, איז עס אָבער אַ פאַקט, דאָס פיעלע קאָנטר־רע־וואָלוציאָנערען זיינען געווען פערזאַמעלט אין פּאַריז.

דעם 25טען פעברואר, 1791, וועלכע זיינען בעקאנט אונטער דעם נאָמען „די ריטטער פון שפיעז“, האָבען אויפגערייצט דאָס פאָלק דורך זייער פרעכהייט, האָבען בעליידיגט די פאָלקס־פאָר־שטעהער, און האָבען הויך ערקלערט זייער אבזיכט צו ערמאָר־דען די פרייהייט“, זעצט פאָרט שאָמעט.

די מאָנאַכען, די מאָנאַשקעס און אַ גרויסע מאַיאָריטעט פון די פריסטער זיינען אַלע געווען אויף דער זייט פון דער קאָנטער־רעוואָלוציע. *)

וואָס אנבעטרעפט די פערזאמלונג, איז אָט ווי שאָמע חאַ־ראַקטעריזירט איהר: „אַ נאַציאָנאַלע פערזאמלונג, אָהן קראַפט, אָהן רעספעקט, צושפאָלטען אויף שטיקער, מאַכענדיג זיך נידריג אין די אויגען פון אייראָפּא דורך קליינליכע און פער־דריסליכע דעבאַטען, ערנידריגט פון אַ פרעכען קעניגליכען הויף און ענטפערענדיג אויף די בעליידיגונגען מיט אַ דאָפּעלטער קנעכטשאַפט און אונטערטהעניגקייט, אָהן קראַפט, אָהן אַ פעסטקייט פון ציעל.“ און ווירקליך, דיזע פערזאמלונג, דיסקו־טירענדיג שטונדען לאַנג, וויפיעל מיטגליעדער זאָלען זיין אין אזא און אזא דעפּוטאַציע צום קעניג, און צו איינע אָדער צוויי פליעגלען פון די פּאָלדינג טיהרען זאָלען זיין אָפען פאר זיי — וועלכע האָט פערבראַכט איהר צייט, ווי שאָמע האָט געשריעבען, „זיך צוהערענדיג צו די דעקלאַמאַטאָרישע רעדען, וועלכע האָבען זיך אַלע געענדיגט מיט דעם שיקען פון אירגענד אַ נייע בקשה צום קעניג — אזא פערזאמלונג האָט ניט געקאָנט ארויסרופען קיין אנדער זאַך, ווי פעראַכטונג אין דעם קעניגליכען הויף גופא.

---

*) אָט איז אַ שטיקעל נייעס, וועגען וועלכער גאַנץ פּאַריז האָט גערעדט צו יענער צייט, ווי דאָס דערצעהלט מאַדאַם זשוליען: „די הויפּט־אויפזעהערין פון די גרויסע שוועסטער פון ראָעל האָט פערלאָרען איהר פּאָרטפעל, וועלכער איז געפונען און געעפענט געוואָרען פון דער מוניציפּאַליטעט פון פּלאַץ. עס ווערט געשאַצט, דאָס זיי האָבען איבערגעשיקט 48 טויזענד ליווערס צו די „עמיגראַנ־טען“ זייט דעם ערשטען יאַנואַר.“

דערווייל דורך דער גאַנצער וועסט און זיעד־איסט פון פראַנקרייך ביז צו די סאַמע טויערען פון די רעוואָלוציאָנערע שטעדט, ווי מאַרסעל, למשל, זיינען געוועזן שטאַרק טהעטיג די קעניגליכע קאָמיטעס, זאַמלענדיג וואַפען אין די שלעסער, פערשרייבענדיג אָפיצערען און סאָלדאַטען און פאָרבערייטענדיג אַ מעכטיגע אַרמיי, וועלכע זאָל מאַרשירען אויף פאַריז אונטער דער קאַמאַנדע פון די הויפט־פיהרער, וואָס האָבען בעדאַרפט קומען פון קאָבלענץ.

דיזע בעוועגונגען אין זיעד־פראַנקרייך זיינען אַזוי כאַראַקטעריסטיש, דאָס עס איז נויטיג צו געבען וועניגסטענס אַן אַלגעמיינעם איבערבליק איבער זיי.

איין און דרייסיגסטער קאַפּיטעל.

די קאָנטער־רעוואָלוציע אין זיד־פראַנקרייך.

דער צושטאַנד אין די פּראָווינצען. — קאָבלענץ דער מיטעלפּונקט פון די ראָיאַליסטישע פערשווערונגען. — די קאָנטער־רעוואָלוציאָנערע פעדעראַציע. — לאָיאַלע טהעטיגקייט. — די ראָיאַליסטען ער־האַלטען געלד פון פּיטט און הילפע פון אַנדערע מעכטע. — אויפשטענדע און קאָנטער־אויפשטענדע אין די פּראָווינצען.

ווען איינער שטודירט די גרויסע רעוואָלוציאָן, ווערט ער אזוי צוגעצויגען פון דער געוואַלדיגער גרויסקייט פון די קעמפּפע, וועלכע האָבען זיך ענטוויקעלט אין פּאַריז, דאָס ער האָט אַ שטאַרקען נסיון צו פערנאַכלעסיגען דעם צושטאַנד אין די פּראָווינצען און צו פערזעהען, וואָס פאַר אַ מאַכט די קאָנטער־רעוואָלוציאָן האָט געהאַט די גאַנצע צייט. דיזע אָבער איז געווען אַ ריעזיג־שטאַרקע. די קאָנטער־רעוואָלוציאָן האָט פאַר זיך געהאַט די אונטערשטיצונג פון די פערגאַנגענע יאָהרהונדערטע און די אינטערעסען פון דער געגענוואַרט. און עס איז נויטיג צו שטודירען עס, אום צו פערשטעהן, ווי קליין איז די מאַכט פון אַ רעפּרעזענטאַטיווער פערזאַמלונג אין דער צייט פון אַ רעוואָלוציאָן — אפילו ווען אַלע איהרע מיטגליעדער זאָלען זיין בעגייסטערט פון די בעסטע אבזיכטען. ווען עס קומט צו אַ קאַמפּף, אין יעדער שטאָדט און אין יעדען דאָרף, געגען די כחות פון דער אַלטער אָרדנונג, וועלכע, נאָך אַ מאָמענט פון חלשות, לעבען ווידער אויף, אום אָבצושטעלען די רעוואָלוציאָן — איז עס נור דער אימפּולס פון די רעוואָלוציאָנערען אויפ'ן פּלאַץ, וועלכער קען בייקומען דיזען מעכטיגען ווידערשטאַנד.

עס וואָלט גענומען יאָהרען און יאָהרען פון שטודיום אין די לאָקאַלע ארכיווען נאָכצופאָרשען אַלעס, וואָס די ראָיאַליסטען האָבען געטהאָן אין דעם משך פון דער גרויסער רעוואָלוציע. וועניגע עפּיזאָדען וועלען אונז אָבער געבען אַ געוויסען בעגריף.

דער אויפשטאַנד אין דער וואַנדיי איז מעהר אָדער וועניגער בעקאַנט. אָבער מיר זיינען שוין צו־שטאַרק געניינט צו גלויבען, דאָס דאָרט, אין מיטען פון אַ האַלב־ווילדער בעפעלקערונג, בעגייסטערט פון אַ רעליגיעזען פאַנאַטיזם, איז עס געוועזען דער סאַמע צענטער פון דער קאָנטר־רעוואָלוציע. זיד־פראַנקרייך איז געוועזען פונקט אַזאַ נעסט פאַר די קאָנטר־רעוואָלוציע, און דאָס נאָך מעהר געפעהרליך, ווייל דאָרט האָבען די לאַנד־דיסטריקטען און די שטעדט צוגעשטעלט איינעם פון די בעסטע קאָנטינגענטען פאַר דער רעוואָלוציע.

די ליטונג פון דיזע פערשיעדענע בעוועגונגען האָט געשטאַמט פון קאָבלענץ, אַ קליינער דייטשער שטאָדט, וועלכע איז געוואָרען דער הויפּט־פונקט פון דער ראָיאַליסטישער עמיגראַציע. זייט דעם זומער פון 1791, ווען גראַף ד'אַרטאָ, געפאָלגט פון דעם געוועזענעם מיניסטער קאַלאָן, און שפּעטער, פון זיין ברודער, דעם גראַף דע פּראָוואַנס, האָבען זיך בעזעצט אין דיזער שטאָדט, איז זי געוואָרען דער הויפּט־צענטער פון די ראָיאַליסטישע פערשווערונגען. פון דאָרט זיינען עס געקומען די שלוחים, וועלכע האָבען אָרגאַניזירט איבער גאַנץ פראַנקרייך אַנטי - רעוואָלוציאָנערע אויפשטענדע. איבעראַל האָט מען געזוכט סאָלדאַטען פאַר קאָבלענץ, זאָגאַר אין פּאַריז, וואו דער רעדאַקטאָר פון דער „גאַזעט פון פּאַריז" האָט עפפענטליך אָנגעבאָטען זעכציג ליווער פאַר יעדען רעקרוט. פאַר אַ געוויסע צייט זיינען דיזע מענשען גאַנץ אָפען געשיקט געוואָרען נאָך מ ע ט ץ און נאַכהער נאָך קאָבלענץ.

„די געזעלשאַפט איז געגאַנגען נאָך זיי", דערצעהלט ערנסט דאָדע אין זיין מאָנאָגראַף „די ראָיאַליסטישע קאָנספּיראַציעס", „דער אַדעל האָט נאָכגעטהאָן די פּרינצען, און פיעלע פון די מיטעל־קלאַסען און פון די איינפאַכע מענשען האָבען

נאָכגעטהאָן דעם אדעל. זיי האָבען עמיגרירט, ווייל עס איז געווען אזוי די מאָדע, אוים מורא אָדער אוים אָרעמקייט. א יונגע פרוי, געפרעגט פון א געהיימען רעגיערונגס־אגענט, ווען ער האָט איהר געטראָפען פאָהרענדיג אין א דיליזשאַנס נאָך דייטשלאַנד, צו וואָס זי פאָהרט אהין, האָט געענטפערט: „איך בין א קליידער־מאַכערין; מיינע אַלע קונדען זיינען אוועק נאָך דייטשלאַנד, און אזוי עמיגריר איך אויך, אום זיי צו געפינען."

א פאָלשטענדיגער קעניגליכער הויף מיט מיניסטאָרען, טשעמבערליינס און אָפפיציעלע אויפנאַהמען און אויך מיט זיינע אינטריגען און געמיינהייטען, האָט זיך ענטוויקעלט ארום דעם קעניג'ס ברודער, און די אייראָפּעאישע הערשער האָבען אנערקענט דיזען הויף און האָבען פערהאַנדעלט און קאָנספּירירט מיט איהם. דערוויל האָבען זיי געוואַרט אויף דאָס אָנקומען פון לואי דעם זעכצעהנטען, וועלכער זאָל זיך שטעלען אַן דער שפּיצע פון דער ארמיי, צוזאַמענגעשטעלט פון די עמיגראַנטען. מען האָט איהם ערוואַרט אין יוני, 1791, ווען ער האָט געמאכט פּליטה נאָך וואַרען, און שפּעטער אין נאָוועמבער, 1791, און אין יאַנואַר, 1792. ענדליך איז בעשלאָסען געוואָרען זיך פאַר־צובערייטען פאַר א גרויסען קלאַפּ אין יולי, 1792, ווען די ראָ־יאַליסטישע אַרמייען פון וועסט־און זיד־פראַנקרייך, אונטער־שטיצט פון די ענגלישע, סאַרדינישע און שפּאַנישע איינדרינג־לינגע, זאָלען מאַרשירען אויף פּאַריז, אויפהויבענדיג ליאָן און אַנדערע גרויסע שטעדט אויפ'ן וועג, ווערהענד די ראָיאַליסטען אין פּאַריז זאָלען דערלאַנגען זייער גרויסען קלאַפּ, פאַרנאַנדער־יאָגען די פערזאַמלונג און בעשטראָפען די היץ־קעפּ, די יאַקאָ־בינער.

„ארויפצוזעצען צוריק דעם קעניג אויף זיין טהראָן", וואָס דאָס האָט ווירקליך געמיינט, צו מאַכען איהם ווידער פאַן אַן אַבסאָליוטען מאָנאַרך און איינצופיהרען ווידער דעם אַלטען רעזשים, ווי אין דער צייט פון דער איינבערופונג פון די גענעראַל־שטאַאַטען — דאָס איז געווען זייער אבזיכט. און ווען דער קעניג פון פּרייסען, מעהר אינטעלליגענט, ווי יענע גע־

שפּענפּטער פון ווערסאַל, האָט זיי געפרעגט: „וואָלט עס ניט געווען רעכט און קלוג צו ברענגען דער נאַציאָן די אויפאָפּפערונג פון געוויסע מיסברויכונגען פון דער אַלטער רעגיערונג?" האָבען זיי געענטפערט: „סער! ניט איין איינציגע ענדערונג. ניט די מינדעסטע גענאָד!"

עס איז ניט נויטיג צוצולייגען, דאָס די אַלע אינטריגען, די אַלע רכילות, די אַלע אייפערזיכטיגקייטען, וועלכע האָבען כאַראַקטעריזירט ווערסאַל, זיינען רעפּראָדוצירט געוואָרען אין קאָבלענץ. די צוויי ברידער האָבען יעדער געהאַט זיין הויף, זיין אַנערקענטע מעטרעסע, זיינע אויפנאַהמען, זיין קרייז, וועהרענד דער אַדעל איז געווען שטאַרק פערנומען מיט אַלערליי מעשות וועגען דער הויף־וועלט, וועלכע זיינען געוואָרען אַלץ בייזער און גיפטיגער, וואָס אָרימער ער, דער אַדעל, איז געוואָרען.

אָרום דיזען צענטער האָבען זיך געדרעהט גאַנץ עפּפּענטליך איצט די יעניגע פאַנאַטישע פריסטער, וועלכע האָבען געוואָלט בעסער אַ בירגער־קריעג, איידער דאָס אונטערוואַרפען זיך אונטער די קאָנסטיטוציע, ווי די נייע דעקרעטען האָבען עס פערלאַנגט; אויך האָבען זיך דאָרט שטאַרק געזעהען יענע נאָבעלע אַוואַנטיוריסטען, וועלכע האָבען בעסער געוואָלט ריזיקירען אַ פערשווערונג איידער צו פערדאַמען זיך צו דעם פערלוסט פון זייער פריווילעגירטער שטעלונג. זיי זיינען אַוועק אין קאָבלענץ, האָבען געקראָגען די הסכמה פון די פּרינצען פאַר זייערע פערשווערונגען, און דאַן האָבען זיי זיך צוריקגעקעהרט אין די בערגיגע געגענדען פון סעוואַן אָדער צו די ברעגען פון דער וואַנדיי, אום אויפצובלאָזען דעם רעליגיעזען פאַנאַטיזם פון די בויערען און אום צו אָרגאַניזירען ראָיאַליסטישע אויפשטענדע.

די געשיכטע־שרייבער, וועלכע סימפּאַטיזירען מיט דער רעוואָלוציע, געהען פאַרביי, אַלס אַ כלל, צו ראַשיג יענע קאָנטער־רעוואָלוציאָנערע קעמפּפע, אַזוי, דאָס פיעלע לעזער קענען מיינען, אַז זיי זיינען ניט וויכטיג; אָדער זיי קענען זיי בעטראַכטען אַלס די אַרבייט פון בלויז ווייניגע פאַנאַטיקער, וועלכע וואָל־

טען לייכט געקאַנט אונטערדריקט ווערען פון דער רעוואָלוציאָן. אָבער אין דער ווירקליכקייט האָבען די ראָיאַליסטישע פערשוועד־רונגען זיך אויסגעשפרייט איבער גאַנצע געגענדען, און אַזוי ווי זיי האָבען געפונען אונטערשטיצונג צווישען די גרויסע לייט פון די מיטעל־קלאַסען, אין די גרויסע קאָמערציעלע שטעדט — און אין געוויסע געגענדען האָבען זיי געפונען אונטערשטיצונג אין דעם רעליגיעזען האַס צווישען די פּראָטעסטאַנטען און קאַטאָליקען, ווי אין זיד־פראנקרייך — האָבען די רעוואָלוציאָנערען געמוזט אָנפיהרען אַ שרעקליכען קאמפף אין יעדער שטאָדט און אין יעדער קליינער געמיינדע, אום צו רעטען די רעוואָלוציאָן פון אַ דורכפאַל.

אַזוי, וועהרענד דאָס פאָלק אין פּאַריז האָט געמאַכט פאָר־בערייטונגען פאַר דעם 14טען יולי, 1790, פאַר דעם גרויסען פעסט פון דער פעדעראַציאָן, אין וועלכען גאַנץ פראנקרייך האָט אַנטהייל גענומען, און וועלכע האָט בעדאַרפט געבען דער רעוואָ־לוציע אַ פעסטען קאָמונאַלען פונדאַמענט — האָבען די ראָיאַ־ליסטען פאָרבערייטעט די פעראייניגונג פון די קאָנטער־רעוואָלו־ציאָנערען אין דעם זיד־איסט פון פראנקרייך. דעם 18טען אויגוסט, דעמזעלבען יאָהר, האָבען באַלד צוואַנציג טויזענד פאָרשטעהער פון 185 געמיינדען פון וויוואַרע זיך פערזאַמעלט אויף דעם פעלד פון דזשעל, אַלע טראָגענדיג דעם ווייסען צלם אויף זייערע היט. געפיהרט פון אַדעל, האָבען זיי יענעם טאָג געבילדעט דעם קערן פון דער ראָיאַליסטישע פעדעראַציע פון זידען, וועלכע האָט זיך מיט פיעל ערנסטקייט געגרינדעט אין דעם מאָנאַט פעברואַר פון דעם פאָלגענדען יאָהר.

די פעדעראַציע האָט צוערשט פאָרבערייטעט אַ רייהע פון אויפשטענדע פאַר דעם זומער פון 1791, און נאָכהער דעם גרוי־סען אויפשטאַנד, וועלכער האָט עס געזאָלט אויסברעכען אין יולי, 1792, אין איין צייט מיט דעם אריינדרינגען אין פראנק־רייך פון די אויסלענדישע סאָלדאַטען, און וועלכער, מען האָט ערוואַרטעט, וועט עס געבען דעם טוידט־קלאַפּ דער רעוואָלו־ציאָן. די דזשעל־קאָנפעדעראַציע האָט עקזיסטירט אַזוי גאַנצע

צוויי יאָהר, אַנהאַלטענדיג אַ פּינקטליכע קאָרעספּאָנדענץ סיי מיט די טיוליעריען און סיי מיט קאָבלענץ. איהר שבועה איז געווען „צו ברענגען צוריק דעם קעניג זיין גאַנצע גלאָריע, די פּריסטער זייערע בעזיצטהימער און דעם אדעל זייערע עהרען.“ און ווען זייער ערשטער פּערזוך האָט ניט געראָטהען, האָבען זיי אָרגאַניזירט מיט דער הילפע פון קלאָד אַלליער, דעם הויפּט־גלח פון שאַמבאָנאַז, אַ ווייט־פערשפּרייטע קאָנספּיראַציע, וועלכע האָט געזאָלט ארויסברענגען מעהר, ווי 50 טויזענד מענשען. געפיהרט פון אַ גרויסער צאָהל פון פּריסטער, מאַרשירענדיג אונטער דעם שוץ פון דעם ווייסען פלעג און אונטערשטיצט פון סאַרדיניען, שפּאַניען און עסטרייך, האָט דיזע ארמיי בעדאַרפט געהן נאָך פּאַריז, אום צו „בעפרייען“ דעם קעניג, אויפצולייזען די פּערזאַמלונג און צו בעשטראָפען די פּאַטריאָטען.

אין לאָזער האָט טשאַרריער, דער נאָטאַר און געוועזענער דעפּוטאַט פון דער נאַציאָנאַל־פּערזאַמלונג, וועמעס פרוי האָט געשטאַמט פון אדעל, עפפענטליך אָרגאַניזירט אַ קאָנטר־רעוואָלוציאָנערע מיליץ, האָבענדיג אויף דעם די פולמאַכט און די הויפּט־קאָמאַנדע פון גראַף ד'ארטאָ.

שאַמבערי, צו יענער צייט אַ שטאַדט אין דער קעניגרייך פון סאַרדיניען, איז געווען אַ צווייטער צענטר פון די עמיגראַנטען. בוססי האָט דאָרט געבילדעט אַ ראָיאַליסטישען פּאָלק, וועלכער איז מוסטירט געוואָרען גאַנץ אָפען. אויף אַזאַ אופן איז די קאָנטר־רעוואָלוציע אָרגאַניזירט געוואָרען אין זיד־פראַנקרייך, וועהרענד אין דער וועסט האָבען די פּריסטער און אדעל געמאַכט פּאָרבערייטונגען פאָר דעם אויפשטאַנד אין דער וואַנדיי מיט דער הילפע פון ענגלאַנד.

מען קען אפשר זאָגען, דאָס אַלע צוזאמען זיינען די קאָנספּיראַטאָרס און די קאָנפעדעראַציע פון זיד־איסט פון פראַנקרייך ניט געווען בעזאָנדערס צאָהלרייך. אָבער די רעוואָלוציאָנערען, די יעניגע, וועלכע זיינען ענטשלאָסען צו האַנדלען, דיזע זיינען אויך ניט געווען זעהר פיעל. איבעראַל און צו אַלע צייטען זיינען די מענער פון דער טהאַט אַן אונבעדייטענדע מי־

נאַריטעט. אָבער אַ דאַנק דער אינערציע, דעם פּאַראָרטהייל, די ערוואָרבענע רעכטע, דעם געלד און דער רעליגיאָן, האָט די קאָנטר־רעוואָלוציע געהאַט די מאַכט איבער גאַנצע פּראָווינצען; און עס איז געווען דיזע שרעקליכע מאַכט פון דער רעאַקציע, וועלכע ערקלערט דעם ווילדען צאָרן פון דער רעוואָלוציאָן אין 1793 און 1794, ווען זי האָט געמוזט מאַכען די העכסטע אַנשטרענגונג צו רעטען זיך פון די קלויען, וועלכע האָבען איהר געהאַלטען אין דערשטיקען.

צו די אַנהענגער פון קלאָד אַלליער, פּערטיג צו נעהמען וואַפען אין די הענד, האָבען ווירקליך דערגרייכט די צאָהל פון זעכציג טויזענד, ווי ער האָט עס בעהויפּטעט, ווען ער האָט בעזוכט קאָבלענץ אין יאַנואַר, 1792, דאָס מעג מען צווייפלען. אָבער אַזוי פיעל איז זיכער, דאָס אין יעדער שטאָדט אין זיד־פראַנקרייך איז דער קאַמפּף צווישען די רעוואָלוציאָנערען און קאָנטר־רעוואָלוציאָנערען אָנגעגאַנגען אָהן אַן אָבשטעל, מאַכענדיג דעם באַלאַנס וויגענדיג זיך אַמאָל אויף איין זייט און אַמאָל אויף דער צווייטער.

אין פּערפּיגנאַן זיינען די מיליטערישע ראָיאַליסטען געווען פּערטיג צו עפּענען דעם גרענעץ פאַר די שפּאַנישע אַרמיי. אין אַרל, אין דעם לאָקאַלען קאַמפּף צווישען „די „מאָנאַנעטיערס“ און די „שיפּפאָניסטס“, ד. ה., צווישען די פּאַטריאָטען און די קאָנטר־רעוואָלוציאָנערען, זיינען די לעצטע געווען זיעגרייך. „געוואָרענט“, דערצעהלט איין שרייבער, „דאָס די מאַרסעליער אָרגאַניזירען אַן עקספּעדיציע געגען זיי, דאָס זיי האָבען זאָגאַר געפּלינדערט דעם אַרסענאַל פון מאַרסעל, אום צו מאַכען אַן ערפאָלגרייכען קאַמפּיין געגען זיי, האָבען זיי זיך פּאַרבערייטעט צו אַ געגענקאַמפּף. זיי האָבען זיך בעפעסטיגט, האָבען אויפגעבויט די טויערען פון שטאָדט, האָבען זיכער געמאַכט זייער פערבינדונג מיט'ן ים און האָבען רעאָרגאַניזירט די נאַציאָנאַל־גוואַרדיע אויף אַזאַ אופן, אַז די פּאַטריאָטען זאָלען זיין אין גאַנצען מאַכטלאָז“. אַזוי שרייבט ערנסט דאַדע, וועלכער איז זאָנסט אַ זעהר געמעסיגטער מענש, זאָגאַר אַ רעאַקציאָנער,

וועמעס געשיכטע אָבער איז דאָקומענטאַריש, ווייל ער האָט נאָכגעזוכט די לאָקאַלע אַרכיוועז.

דיזע וועניגע שורות פון ערנסט דאָדע זיינען כאַראַקטע־ריסטיש. זיי גיבען אַ בילד פון דעם, וואָס האָט פּאַסירט מעהר אָדער וועניגער איבער גאַנץ פראַנקרייך. פיער יאָהר פון רעוואָ־לוציע, ד. ה., די אַבוועזענהייט פון אַ שטאַרקער רעגיערונג פאַר פיער יאָהר און דאָס אונאויפהערענדע קעמפּפען פון דער זייט פון די רעוואָלוציאָנערען זיינען געווען נויטיג אום צו פּאַראַליזי־רען די רעאַקציע ביז צו אַ געוויסען גראַד.

אין מאָנטפּעלליע האָבען די פּאַטריאָטען געגרינדעט אַ ליעג פון פערטהיידיגער געגען די ראָיאַליסטען, אום צו בעשיצען די פּריסטער, וועלכע האָבען צוגעשוואָרען צו דער קאָנסטי־טוציע, ווי אויך יענע מענשען, וועלכע זיינען געגאַנגען אין די קיר־כען, וואו יענע פּריסטער האָבען געפּראַוועט זייערע רעליגיעזע צערעמאָניעס. עס זיינען פאָרגעקומען אָפטע קעמפּפע אין די גאַ־סען. אין לאַנגעל אין דער הערויאָלט, אין יעססינגאַ אין האָט־לאָר, אין מענד אין דער לאָזער איז געווען דאָס זעלבע. מענשען זיי־נען אימער געווען בעוואָפּענט. מען קען ווירקליך זאָגען, דאָס אין יעדער שטאָדט אין יענער געגענד האָבען עהנליכע קעמפּפע שטאַטגעפונען צווישען די ראָיאַליסטען, אָדער די „פּויאַנטען“ פון דעם פּלאַץ און די „פּאַטריאָטען“, און שפּעטער־צו צווישען די זשיראָנדיסטען און די „אַנאַרכיסטען“. מיר קענען זאָגאַר צו־געבען, דאָס אין דער גרויסער מאַיאָריטעט שטעדט פון דעם צענטר־און וועסט־פראַנקרייך האָבען די רעאַקציאָנערען געקראָ־גען די אויבער־האַנד און דאָס די רעוואָלוציאָן איז געווען בלויז אונטערשטיצט אין דרייסיג פון דריי און אַכציג דעפּאַרטמענטס. נאָך מעהר, די רעוואָלוציאָנערען אַליין האָבען מייסטענס אָנגע־הויבען ערשט נור לאַנגזאַם קעמפּפען געגען די ראָיאַליסטען און אויף אַזוי פיעל, אויף וויפיעל די פּאַסירונגען האָבען זיי אַלץ מעהר און מעהר געמאַכט פאַר רעוואָלוציאָנערען.

אין אַלע די שטעדט האָבען די אַנטי־רעוואָלוציאָנערען גע־שלאָסען יד־אחת. די רייכע האָבען געהאַט טויזענדע מיטלען,

וועלכע די פאטריאָטען אין אַלגעמיין האָבען ניט געהאט, פון ארומצופאָהרען, פון קאָרעספאָנדירען זיך דורך ספעציעלע שלוחים, פון זיך אויסבעהאלטען אין זייערע שלעסער און פון אָנקלייבען דאָרט וואפען. די פאטריאָטען האָבען אָהן צווייפעל זיך צונויפגערעדט מיט די פאָלקס־געזעלשאפטען און די פאריזער ברודערשאפטען מיט דער „געזעלשאפט פון די אָרעמע", ווי אויך מיט דער מוטער־געזעלשאפט פון די יאקאָבינער; אָבער זיי זיינען געווען זעהר אָרעם! וואפען און די מיטלען ארומצופאָהרען — דאָס האָט זיי געפעהלט.

א חוץ דעם, די יעניגע, וועלכע זיינען געווען געגען די רעוואָלוציאָן, זיינען אונטערשטיצט געוואָרען פון אויסלאנד. ענגלאנד האָט אייביג נאָכגעפאָלגט דער פאָליטיק, וואָס זי האלט נאָך אָן ביז היינטיגען טאָג: די פאָליטיק פון שוואך מאכען איהרע געגנער און פון צו בעשאפען שטרייטיגקייטען צווישען זיי. „פיטסס געלד" איז ניט געווען קיין חלום. זעהר וויים דערפון. מיט דער הילפע פון דיזען געלד זיינען די ראָיאליסטען אריבער גאנץ פריי פון זייער צענטר און פון זייער וואפען־דיפאָ זשווירזי נאָך סט. מאלאָ און נאנט און אין אלע די גרויסע זעע־האפענס פון פראנקרייך, בעזאָנדערס די יעניגע פון סט. מאלאָ, נאנט, באָרדאָ, האָט דאָס ענגלישע געלד געוואונען פיעלע אנהענגער און האָט אונטערשטיצט די „קאָמערציאליסטען", וועלכע האָבען זיך געשטעלט געגען די רעוואָלוציאָן. קאטערינא די צווייטע פון רוסלאנד האָט געטהאָן דאָס זעלבע, וואָס פיטט. אין דער טהאט, אלע אייראָפעאישע מאָנארכען האָבען אנטהייל גענומען אין דעם. אויב אין דער ברעטאן, אין דער וואנדיי, אין באָרדאָ און אין טולאָן האָבען די ראָיאליסטען גערעכענט אויף ענגלאנד, האָבען זיי אין אלזאס און לאָרריין גערעכענט אויף דייטשלאנד, און אין זיד־פראנקרייך אויף דער בעוואפענטער הילף, פערשפראָכען פון סארדיניען, ווי אויך פון דער שפאנישער ארמיי, וועלכע האָט געזאָלט לאנדען אין עג־מאָרט. זאָגאר די ריטער פון מאלטא זיינען געווען בערייט צו העלפען מיט צוויי קריעגס־שיפען אין דיזער עקספעדיציע.

אין אָנפאַנג פון 1792 זיינען די דעפּאַרטמענטס פון לאָזער און פון אַרדעש, ביידע פּלעצער, וואו די אונגעהאָרכזאַמע פּריס־טער האָבען זיך געטראָפען, ארומגערינגעלט געוואָרען מיט אַ נעץ פון ראָיאַליסטישע פערשווערונגען, פון וועלכע דער צענטער איז געווען מענד, אַ קליין שטעדטעל, בעהאַלטען אין די בערג פון וויוואַרע, וואו די בעפעלקערונג איז געווען זעהר צוריקגעשטאַנען, און וואו די רייכע און אַדעל האָבען געהאַלטען די מוניציפּאַלי־טעט אין זייערע הענד. די עמיסאַרען זיינען געגאַנגען דורך די דערפער פון דער פּראָווינץ, צורעדענדיג די בויערען זיך צו בע־וואַפענען מיט ביקסען, מיט מעסערס און מיט גראַבליעס און צו זיין בערייט צום קאַמפּף אויף דעם ערשטען סיגנאַל. אויף אַזאַ אופן האָבען זיי פאַרבערייט אַן אויפשטאַנד, צו וועלכען זיי האָ־בען געהאָפט, וועט צושטעהן דאַס גאַנצע לאַנד.

עס איז אמת, דאָס קיין איינציגער פון די אויפשטענדע, וועלכע זיינען פאָרגעקומען אין 1791 און אין 1792 אין פער־פּיגנאַן, אַרל, מענד, יעסינגאָ און אין די וויוואַרע, איז געווען ערפאָלגרייך. עס איז געווען געגוג צו שרייען: „ניעדער מיט די פּאַטריאָטען!“ אום ארומצוקלייבען ארום זיך אַ געני־גענדע צאָהל פון רעבעללען, און די רעבעללען האָבען ראַש פאַר־נאַנדערגעיאָגט די ראָיאַליסטישע באַנדעס. אָבער אין דעם משך פון דיזע צוויי יאָהר האָט דער קאַמפּף קיינמאָל ניט גערוהט. עס זיינען געווען מאָמענטען, ווען דאָס גאַנצע לאַנד איז געווען דער רוים פון בירגער־קריעג און דער אַלאַרם־גלאָק האָט געקלונ־גען אין די דערפער.

עס איז געווען זאָגאַר אַ מאָמענט, ווען עס איז געווען נויט־טיג, אַז בעוואַפענטע באַנדעס פון די מאַרסעליעזער זאָלען קומען אויסראָטען די קאָנטער־רעוואָלוציאָנערען אין יענער געגענד, צו נעהמען בעזיץ פון אַרל און עג־מאָרט, און איינצופיהרען די הער־שאַפט פון טעררער, וועלכער, שפּעטער־צו, האָט דערגרייכט אַזאַ אונגעהייערליכקייט אין זידען פון ליאָן און אין אַרדעש. וואָס אנבעטרעפט דעם אויפשטאַנד, אָרגאַניזירט פון גראַף דע־סאַיאַן, וועלכער האָט אויסגעבראָכען אין יולי, 1792, אין דער־

זעלבער צייט, ווי דער אויפשטאנד אין וואנדעע און אין דעם מאמענט, ווען די דייטשע ארמעען האבען מארשירט אויף פאריז, וואלט ער, נאטירליך, געהאט א פאטאלע ווירקונג אויף דעם גאנג פון דער רעוואלוציאן, ווען דאס פאלק וואלט איהם ניט שנעל אונטערדריקט. צום גליק, האט דאס פאלק איהם גענומען אויף זיך, וועהרענד פאריז, פון זיין זייט, האט געמאכט פארבערייטונגען צו פערכאפען, איינמאל פאר אלע מאל, דעם צענטר פון אלע ראיאליסטישע קאנספיראציעס — די טויליערען.

צוויי און דרייסיגסטער קאַפּיטעל.

דער צוואַנציגסטער יוני, 1792

דער צושטאַנד פון דער רעוואָלוציאָן אין אָנפאַנג פון 1792. — **דער** קאָנסטיטוציע פעהלט מאַכט. — די געזעצגעבענדע פערזאַמלונג. די פאָרבערייטונגען פון די קאָנטער־רעוואָלוציאָנערען. — דאָס פאָלק דערקענט די געפאהרען פאר די רעוואָלוציאָן. — די פורכט פון די יאַקאָבינער. — גרויסע רעפּובליקאַנישע דעמאַנסטראַציעס. — די ווירקונג פון דער דעמאָנסטראַציע. — רעפּובליקאַנער פיהרער פערהאַפטעט. — די פערזאַמלונג און די רעוואָלוציאָן. — „דער לאמורעט קוש“. — דאָס פאָלק בעשליסט די אָבשאַפונג פון קעניגטהום. — דער קריטישער פונקט פון דער רעוואָלוציאָן. די זשיראָנדיסטען וואַרנען דעם קעניג. — זייער מורא פאַר אַ פאָלקס־רעוואָלוציע. — די פערצווייפלונג פון מאַראַט און פאַטריאָטען. — ראַיאַליסטישע האָפנונגען. — קליינליבע שטרויטיגקייטען צווישען די רעוואָלוציאָנערען.

פון דעם, וואָס מיר האָבען ביז איצט געזאָגט, זעהען מיר, אין וועלכען טרויעריגען צושטאַנד די רעוואָלוציאָן איז געווען אין די ערשטע מאָנאַטען פון 1792. אויב די מיטעל־קלאַס־רעוואָ־לוציאָנערען האָבען געקאָנט זיך פיהלען צופריעדען מיט דעם, וואָס זיי האָבען געקראָגען אַ חלק אין דער רעגיערונג און האָבען אַוועקגעלעגט דעם פונדאַמענט פאר די גרויסע פערמעגענס, וואָס זיי האָבען זיך אָנגעמאָסטען צו קריגען מיט דער הילפע פון'ם שטאַאַט, האָט דאָס פאָלק געזעהען, אז דערווייל איז נאָך פאר איהם גאָר ניט געטהאָן געוואָרען. דער פעאָדאַליזם איז נאָך

געשטאנען מעכטיג און אין די שטעדט האָבען די גרויסע מאסען פראָלעטאריער גאָר ניט געוואונען, פון וואָס עס זאָל זיך לוינען צו רעדען. די געשעפטסלייט און מאָנאָפּאָליסטען האָבען גע־מאַכט געוואלדיגע פערמעגענס, אלס רעגיערונגס־קאָנטראַקטאָרען און ספעקולאַנטען, און מיט דער הילפע פון ספּעקולאַציעס אין די באָנדס אויף דעם פערקויף פון דעם קירכען־אייגענטהום און דורך דעם אויסקויפען פון׳ם קאָמונאַלען לאנד,—אָבער דער פרייז אויף ברויט און אויף אַלע זאַכען פון דער העכסטער נויטוועגדיג־קייט איז געשטיגען אַלץ מעהר און מעהר, און דער הונגער איז געוואָרען כראָניש אין די פיערטלען פון די גרויסע שטעדט.

די אריסטאָקראַטיע איז געוואָרען דערווייל אַלץ מוטהיגער און מוטהיגער. דער אדעל, די רייכע האָבען אויפגעהויבען זייערע קעפּ און האָבען זיך בעריהמט, דאָס זיי וועלען באַלד ברענ־גען די „סאַנקיולאָטען" צום פערשטאנד. יעדען טאָג האָבען זיי ערוואַרטעט די נייעס וועגען דעם אָנקומען פון דער דייטשער אַרמיי, וועלכע זאָל צוריק ברענגען דעם אַלטען רעזשים אין זיין גאַנצער פּראַכט. אין די פּראָווינצען, ווי מיר האָבען געזעהען, האָט די רעאַקציע גאַנץ אָפען אָרגאַניזירט איהרע אַנהענגער פאַר אַן אַלגעמיינעם אויפשטאַנד.

וואָס אַנבעטרעפט די קאָנסטיטוציע, וועלכע די מיטעל־קלאַ־סען און זאָגאַר די „אינטעללעקטועללע" האָבען פערשפּראָכען אויפצוהאַלטען, מעג עס קאָסטען וואָס עס וויל, האָט זי נור עק־זיסטירט אום אָנצונעהמען געוויסע מיטלען פון אַ מינדערער וויכטיגקייט, וועהרענד אַלע ערנסטע רעפאָרמען זיינען געבלי־בען אָבגעלייגט אויף ווען־עס־איז שפּעטער. דעם קעניג׳ס אוי־טאָריטעט איז געווען בעגרענצט, אָבער אויף אַ זעהר געמעסיג־טען שטייגער. דאָס פאָלק איז געווען מאַכטלאָז עפּעס צו טהאָן מיט דער מאַכט, וועלכע איז איבערגעלאָזען געוואָרען צום קעניג דורך די קאָנסטיטוציע — דער ציוויל־ליסט, די מיליטערישע קאָ־מאַנדע, דער אויסוואַהל פון מיניסטאָרען און דאָס איבעריגע — און מעהר פון אַלץ דורך די אינערליכע אָרגאַניזאַציאָן פון דער

לאָקאַלער רעגיערונג, וועלכע האָט איבערגעגעבען אַלעס אין די הענד פון די רייכע.

קיינער, זיכער, וועט ניט פערדעכטיגען די געזעצגעבענדע פערזאַמלונג אין ראַדיקאַליזם, און עס איז קלאָר, אַז איהרע דעקרעטען וועגען פעאָדאַלע אָבצאָהלונגען און די פריסטער זיינען געווען גאַנץ היבשלאַך דורכגעזאַפט מיט מיטעל־קלאַסישער גע־מעסיגנקייט; און דאָך אַפילו דיזע דעקרעטען האָט דער קעניג ענטזאַגט זיך צו אונטערשרייבען. יעדער איינער האָט גע־פיהלט, דאָס די נאַציאָן לעבט איינפאַך פון טאָג צו טאָג אונטער א סיסטעם, וואָס באַט ניט קיינעם קיין זיכערהייט און וועלכע קען אומגעשטירצט ווערען יעדען מאָמענט צו גונסטען פון דעם אַלטען רעזשים.

דערווייל האָט די פערשווערונג, וואָס האָט זיך געשפּונען אין די טויליעריען, זיך ווייטער פערשפּרייט אין פראַנקרייך גופא און האָט אריינגעצויגען די קייזערליכע הויפען פון בערלין, וויען, סטאָקהאָלם, טורין, מאַדריד און פּעטערבורג. די שטונדע איז געווען נאָהענט, ווען די קאָנטר־רעוואָלוציאָנערען האָבען עס גע־זאָלט דערלאַנגען דעם שווערען קלאַפּ, וואָס זיי האָבען אָנגע־גרייט פאַר דעם זומער פון 1792. דער קעניג און די קעניגין האָבען אונטערגעיאָגט די דייטשע אַרמעען צו מאַרשירען אויף פּאַריז; זיי האָבען זאָגאַר אָנגערופען דעם טאָג, ווען זיי זאָלען אריין אין די הויפּט־שטאָדט, און ווען די ראָיאַליסטען, בעוואָפענט און אָר־גאַניזירט, וועלען זיי מקבל פּנים זיין.

דאָס פאָלק און די יעניגע רעוואָלוציאָנערען, וועלכע, ווי מאַראַט און די קאָרדעליערען, האָבען געהאַלטען זיך ביים פאָלק — די יעניגע, וועלכע האבען ארויסגערופען אין לעבען די קאָ־מונע פון דעם 10טען אויגוסט — דיזע האָבען פערשטאַנען אויס־געצייכענט די געפאַהרען, פון וועלכע די רעוואָלוציאָן איז אַרומגערינגעלט. דאָס פאָלק האָט אימער געהאַט א גוטען בע־גריעף פון דער ריכטיגער לאַגע, כאָטש עס האָט איהם ניט גע־קענט אַזוי ריכטיג אויסדריקען און אויך ניט אונטערשטיצען זיינע פאָר־געפיהלען דורך לאַנגע און טיעפע ארגומענטען; און

די מאסע פון פראנצויזישען פאָלק האָט געפיהלט, פיעל בעסער, ווי די פּאָליטיקער, די פערשווערונגען, וועלכע זיינען אויסגע־בריהט געוואָרען אין די טיוליעריען און אין די שלעסער פון׳ם אדעל. אָבער דאָס פאָלק איז געווען ענטוואפענט, ווערהענד די מיטעל־קלאַסען האָבען אָרגאניזירט זייערע באטאַליאָנען פון דער נאציאָנאלער גווארדיע. און וואָס איז געווען נאָך ערגער, די יעניגע פון די „אינטעללעקטועללע“, וועמען די רעוואָלוציאָן האָט ארויסגעשטופּט צום פראָנט, די יעניגע, וועלכע זיינען בע־טראכט געוואָרען אלס די פירשפּרעכער פון דער רעוואָלוציאָן — צווישען זיי עהרליכע מענשען, ווי ראָבעספּיער — האָבען ניט געהאַט דעם נויטיגען צוטרוי צו דער רעוואָלוציאָן, און נאָך ווע־ניגער צום פאָלק. פּונקט ווי די פּארלאמענטארישע ראדיקאלען פון אונזער צייט, וועלכע ציטערען צו זעהען דאָס פאָלק ארומ־שטייגען אויף די גאַסען, טאָמער זאָלען זיי ווערען די הערשער פון דער סיטואַציאָן, האָבען זיי ניט געהאַט דעם מוטה ארויסצורעדען אָפען זייער מורא פאַר די רעוואָלוציאָנע־רע גלייכהייט. זיי האָבען ערקלערט זייער שטעלונג אלס אזעלכע, וואָס איז נויטיג אום צו בעשיצען, ווענינגסטענס, די ווענינע פרייהייטען, וועלכע זיינען שוין ערוואָרבען געוואָרען דורך די קאָנסטיטוציע. איידער די אונבעקאנטע שאַנסען פון אַ נייעם אויפשטאַנד, האָבען זיי ערקלערט, ווילען זיי שוין בעסער אַ קאָנסטיטוציאָנעלע מאָנארכיע.

פּאַסירונגען פון אזא וויכטיגקייט, ווי די ערקלערונג פון קריעג (דעם 21טען אַפּריל, 1792) און די אריינדרינגונג פון דייטשלאַנד — זיינען געווען נויטיג, אום צו ענדערען די לאַגע. נור דאַן, זעהענדיג זיך פערראטהען פון אלע זייטען, זאָגאַר פון די פיהרער, אין וועמען ער האָט געטרויט, האָט דאָס פאָלק אָנגע־הויבען אליין צו האנדלען, און אויסצואיבען אַ דרוק אויף „די טאָן־געבער“. פּאַריז האָט זיך אָנגעהויבען פּאַרבערייטען צו אַ גרויסען אויפשטאַנד, וועלכער זאָל מאַכען מעגליך דעם פאָלק אראָבצוואוארפען דעם קעניג פון טהראָן. די סעקציאָנען, די פאָלקס־געזעלשאַפטען און די בענעפיט־געזעלשאַפטען, דאָס הייסט

„די אונבעקאנטע“, די מאסע, געשטיצט פון דעם קלוב פון די קארדעליערען, האבען אליין גענומען זיך צו דיזער אויפגאבע. די קליגסטע און די אויפגעקלערטעסטע פאטריאטען, זאגט שא־מעט, האבען זיך פערזאמעלט אין דעם קארדעליערען־קלוב און דארט פלעגען זיי פערברענגען די נאכט, פארבערייטענדיג דעם פאלקס־אויפשטאנד. דארט איז געווען צווישען אנדערע איין קאמיטע, וועלכע האט געקראגען א רויטען פלאג מיט דער אויפ־שריפט: „קריעגס־געזעץ פון פאלק געגען די רעבעליאן פון דעם קעניג.“ אונטער דיזען פלאג האבען עס געזאלט זיך צוזאמענ־קלייבען אלע פרייע מענער — די אמת'ע רעפובליקאנער, די יע־ניגע, וועלכע האבען געהאט צו נעהמען נקמה פאר א פריינד, א זוהן אדער אן אנדער קרוב, וועלכער איז ערמארדעט געווארען אויף דעם מארס־פעלד דעם 17טען יולי, 1791.

די מייסטע היסטאריקער, א דאנק דער אויטאריטעטער ער־ציהונג, וואס זיי האבען געהאט, שטעלען פאר דעם יאקאבינער קלוב, אלס דעם איניציאטאר און דעם קאפ פון אלע רעוואלו־ציאנערע בעוועגונגען אין פאריז און אין די פראווינצען, און פאר צוויי גענעראציאנען האט עס יעדער געגלויבט. אבער איצט ווייסען מיר, אז עס איז גאר ניט געווען אזוי דער פאל. די איניציאטיווע פון דעם 20טען יוני און דעם 10טען אויגוסט איז ניט געקומען פון די יאקאבינער. פונקט פערקעהרט. א גאנצען יאהר לאנג זיינען זיי געווען דאגעגען, זאגאר די סאמע רעוואלוציאנערסטע פון זיי, צו אפעלירען וויעדער א מאל צום פאלק. נור דאן, ווען זיי האבען זיך דערזעהען ארויסגעשטוי־סען און איבערגעיאגט פון דער רעוואלוציאנערער בעוועגונג, האב־בען זיי ערשט בעשלאסען, און וויעדער בלויז א טהייל פון זיי, איהר נאכצופאלגען.

אבער מיט וואס פאר א שרעקעדיגקייט! זיי האבען גע־וואונשען צו זעהען דאס פאלק אין די גאסען, בעקעמפפענדיג דעם קעניגטהום, אבער זיי האבען ניט געהאט דעם מוטה צו וויג־שען אויך זעהען די פאלגען דערפון. וואס וועט זיין, אויב דאס פאלק זאל ניט צופריעדען בלייבען בלויז מיט דעם אומשטורץ

פון דער קעניגליכער מאַכט? ווי, ווען דער פאָלקס־צאָרן זאָל זיך אויף אויסגיסען געגען די רייכע, געגען די מעכטיגע, די כיטרע, וועלכע האָבען אין דער רעוואָלוציע ניט געזעהען קיין אַנדער זאַך, ווי נור אַ מיטעל רייך צו ווערען? ווי, אויב דאָס פאָלק זאָל אויך אָבשאַפען די געזעצגעבענדע פערזאַמלונג, נאָכדעם ווי עס וועט זיין פארטיג מיט די טויליערי? ווי, אויב די קאָמונע פון פאַריז, די עקסטרעמיסטען, די „אַנאַרכיסטען" — די יע־ניגע, וועמען ראָבעספיער האָט בעשאָטען מיט שימפּפערייען — יענע רעפּובליקאַנער, וועלכע האָבען געפּרעדיגט די גלייכהייט פון פערהעלטניסע — ווי, אויב דיזע זאָלען קריעגען די אויבער־האַנד?

און אַט ווארום אין אַלע קאָנפערענצען, וועלכע זיינען פאָר־געקומען פאַר דעם 20טען יוני, זעהען מיר אַזוי פיעל אונענט־שלאָסענהייט, אַזאַ וואַקלען זיך אויף דער זייט פון די פראָמי־נענטערע רעוואָלוציאָנערען. אָט דערפאַר האָט זיך די יאַקאָבי־נער אַזוי ניט געגלוסט צוצוגעבען די נויטווענדיגקייט פון אַ צווייטען פאָלקס־אויפשטאַנד. עס איז געווען ערשט אין יולי, ווען דאָס פאָלק, ניט פאָלגענדיג די קאָנסטיטוציאָנעלע געזעצע, האָט פּראָקלאַמירט די „פערמאַנענץ" פון די סעקציאָנען, האָט בעפוילען די אַלגעמיינע בעוואַפנונג און האָט געצוואונגען די פערזאַמלונג צו ערקלערען דאָס לאַנד אין געפאַהר — ערשט דאַן איז עס געווען, ווען ראָבעספיער, דאַנטאָן, און, אין דער לעצטער מינוט, די זשיראָנדיסטען, האָבען בעשלאָסען נאָכצופאָלגען נאָך דעם פאָלק און זיך ערקלערען מעהר אָדער ווייניגער איינפער־שטאַנען מיט דעם אויפשטאַנד.

עס איז דארום געווען גאַנץ נאַטירליך, אַז אונטער דיזע אומשטענדען זאָל די בעוועגונג פון דעם 20טען יוני ניט האָבען ניט דעם גייסט און ניט די איניגקייט, וועלכע זיינען געווען נויטיג, אום צו מאַכען איהר צו אַן ערפאָלגרייכען אויפשטאַנד געגען די טויליעריען. דאָס פאָלק איז ארויס אין די גאַסען, אָבער, ניט זייענדיג זיכער איבער דער שטעלונג פון די מיטעל־קלאַסען, האָבען די מאַסען ניט געהאַט דעם מוטה צו קאָמפּראָמיטירען

זיך צו שטאַרק. זיי האָבען געהאַנדעלט, אַזוי ווי זיי וואָלטען צוערשט געוואָלט אויסגעפינען, ווי ווייט זיי קענען געהן מיט זייער אַטאַקע אויפ'ן פּאַלאַץ — איבערלאָזענדיג אַלעס איבעריגע צו די שאַנסען פון אַלע גרויסע פאָלקס־דעמאָנסטראַציאָנען. אויב עפּעס זאָל אַרויסקומען פון דיזער איז אודאי גוט. אויב ניט, וועלען זיי, ווענינגסטענס, האָבען געזעהען די טיוליערען פון דער נאָהענט, און קענען האָבען אַ בעגריעף פון איהר ווירקליכער שטאַרקייט.

און אַזוי האָט עס ווירקליך פּאַסירט. די דעמאָנסטראַציע איז געווען אַ פאָלשטענדיג פריעדליכע. מיט דעם אויסרעד צו בעטען ביי דער פערזאַמלונג צו פייערען דעם יאָהרצייט פון דער שבועה אין טעניס קאָרט, און צו פערפלאַנצען אַ פריייהייטס־בוים ביי דער טהיר פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, איז אַ גרויסע מענשען־מאַסע אַרויסגעקומען יענעם טאָג. זי האָט באַלד איבערפילט אַלע גאַסען, וואָס האָבען געפיהרט פון דער באַסטיל צו דער פערזאַמלונג, וועהרענד דער הויף האָט אָנגעפילט מיט זיינע אנהענגער דעם „פּלאַס די קאָרוסעל“, דעם גרויסען הויף פון די טיוליערי, און די אַרומיגע געגענד פון פּאַלאַץ. אַלע טויערען פון די טיולערי זיינען געווען צוגעשלאָסען, קאַנאָנען זיינען געווען אָנגעצילעוועט אויפ'ן פּאָלק; קוילען זיינען אויסגעטהיילט געוואָרען צו די סאָלדאַטען, און אַ צוזאַמענשטויס צווישען דיזע צוויי לאַגערן האָט אויסגעזעהן אונפערמיידליך.

אָבער דער אַנבליק פון די אַלץ מעהר און מעהר וואַקסענדע מאַסען האָט פּאַראַליזירט די פערטהיידיגער פון קעניגליכען פּאַלאַץ. די אויסערע טויערען זיינען אָדער געעפענט אָדער אויפגעבראָכען געוואָרען, און דער פּלאַס די קאָרוסעל, ווי אויך די הויפען זיינען פערפלייצט געוואָרען מיט מענשען. פיעלע זיינען געווען בעוואַפענט מיט פּיקעס און סאַבליעס, אָדער מיט שטעקענס, אויף וועמעס שפּיצען זיינען געווען מעסערס אָדער העק אָדער זעגען, אָבער די סעקציאָן האָט פאָרזיכטיג אויסגעקליבען די מענער, וואָס האָבען געזאָלט נעהמען אנטהייל אין דיזער דעמאָנסטראַציע.

די מאסע האָט גענומען זיך איינצוברעכען איינע פון די טיהרען פון פּאַלאַץ מיט די קלעפּ פון אַ האַק, ווען לואי דער זעכצעהנטער האָט אַליין בעפוילען צו עפענען די טיהר. און גלייך האָבען זיך טויזענדע מענשען אריינגעבראָכען אין הויף און אין דעם פּאַלאַץ. די קעניגין מיט איהר זוהן זיינען אוועקגענומען געוואָרען פון איהרע פריינד אין אַ צימער, די טהיר פון וועלכען איז געווען פאַרבאַראַקאַדירט מיט אַ גרויסען טיש. דער קעניג איז געפונען געוואָרען אין אַ צווייטען צימער. און דאָס צימער איז אין איניגע מינוטען פול געוואָרען מיט מענשען, וועלכע האָבען געפאָרדערט, אַז ער זאָל סאַנקציאָנירען די דעקרעטען, וועלכע ער האָט ביז איצט צוריקגעהאַלטען; אַז דער פּאַטריאָטישער מיניסטעריום — ד. ה., דער זשיראָנדיסטישער, וועלכען ער האָט אויפגעלייזט דעם 17טען יוני, זאָל צוריקגערופען ווערען; דאָס די רעבעללישע פּריסטער זאָלען אַרויסגעטריבען ווערען פון פראַנקרייך, און אַז ער זאָל אויסקלייבען צווישען קאָבלענץ און פּאַריז. דער קעניג האָט אַראָבגענומען זיין הוט, און האָט ערלויבט, אַז מען זאָל אַ וואָלענע קעפּ אָנטהאָן אויף זיין קאָפּ. די מאַסע האָט איהם אויך געצוואונגען צו טרינקען אַ גלאָז וויין צו דער געזונדהייט פון דער נאַציאָן. אָבער פּאַר צוויי שטונדען האָט ער זיך געוועהרט גענען די פאָרדערונגען, וויעדערהאָלענדיג, דאָס ער וועט בלייבען פעסט ביי דער קאָנסטיטוציע.

אַלס אַן אַטאַקע אויף דעם קעניגטהום, איז דיזע בעוועגונג געווען אַ דורכפאַל. עס איז גאָר ניט אַרויסגעקומען פון דעם.

אָבער דער צאָרן פון די בעמיטעלטע קלאַסען גענען פּאָלק איז גראַדע צוליעב דעם געוואָרען נאָך שטאַרקער. וויבאַלד די מאַסען האָבען ניט געהאַט דעם מוטה צו אַטאַקירען דעם פּאַלאַץ און האָבען דערמיט אַרויסגעוויזען זייער שוואַכקייט, זיינען די רייכע אויף זיי אָנגעפאַלען מיט דער גאַנצער געהעסיגקייט, וועלכע קען נור זיין אַלס דער רעזולטאַט פון מורא.

ווען אַ בריעף פון לואי דעם 16טען, אין וועלכען ער האָט זיך בעקלאָגט גענען דעם איינברוך אין פּאַלאַץ, איז פאָרגעלעזען

געוואָרען אויף דער זיצונג פון דער פערזאמלונג, האָבען די מיט־גליעדער אויסגעבראָכען אין אפּלאָדיסמענטען, וועלכע זיינען גע־ווען אזוי קנעכטיש, ווי די אפּלאָדיסמענטען פון די הויף־לייט פאַר 1789. יאַקאָבינער און זשיראָנדיסטען זיינען געווען איינ־שטימיג אין זייער ערקלערונג, דאָס זיי האָבען ניט גענומען קיין אנטהייל אין דיזער דעמאָנסטראַציע.

אויפגעמונטערט געוויס פון דיזער מאַניפעסטאַציע פון אונ־טערשטיצונג, האָט דער הויף איינגעריכטעט א טריבונאַל אין דעם פּאַלאַץ טיוליערי גופא, אום צו בעשטראָפען די יעניגע, וועלכע האָבען גענומען אַן אנטהייל אין דיזער דעמאָנסטראַציע. זיי האָבען אויף אַזאַ אופן צוריק אין לעבען גערופען, זאָגט שאָ־מעט אין זיינע מעמואַרען, די העסליכע מעטהאָדען פון פּראָצע־סירונג, וועלכע זיינען אָנגענומען געוואָרען נאָך דעם 5טען און 6טען אָקטאָבער, 1789, און נאָך דעם 17טען יולי, 1791. דיזער טריבונאַל איז געווען צוזאמענגעשטעלט פון פרידענס־ריכטער, וועלכע האָבען געקראָגען זייער געהאַלט פון קעניג. דער קע־ניגליכער הויף האָט זיי געשיקט זייער שפּייז, און דער וואָרדראָב־האַלטער פון דער קרוין האָט געקראָגען בעפעהלע צו פערזאָרגען זיי מיט אלץ, וואָס זיי דאַרפען. די ענערגישסטע און שטאַרק־סטע פון די שרייבער זיינען פעראורטיילט געוואָרען צו געפענג־ניס. מאַנכע פּרעזידענטען און סעקרעטאַרען פון די סעקציאָ־נען האָבען געטהיילט דעמזעלבען שיקזאַל. עס איז ווידער גע־וואָרען געפעהרליך צו רופען זיך מיט דעם נאָמען „רעפּובלי־קאַנער.“

די דירעקטאָריען פון די דעפּאַרטמענטס און א גרויסער טהייל פון די מוניציפּאַליטעטען האָבען זיך אָנגעשלאָסען אָן דיזען קנעכטישען פּראָטעסט פון דער פערזאמלונג, און האָבען געשיקט בריעף, פול מיט צאָרן, געגען יענעם געוויסען רעבעל־לישען „טהייל“. און ווירקליך, דריי־און־דרייסיג פון די 83 די־רעקטאָריען פון די דעפּאַרטמענטס — דאָס הייסט, דער גאנצער וועסט פון פראנקרייך — זיינען געווען אָפען ראָיאַליסטיש און קאָנטר־רעוואָלוציאָנער.

רעוואָלוציעס, מוזען מיר געדענקען, ווערען אימער גע־מאַכט פון מינאָריטעטען, און זאָגאַר, ווען די רעוואָלוציע האָט זיך שוין אָנגעפאַנגען און אַ טהייל פון דער נאַציע נעהמט אָן איהרע קאָנזעקווענצען, איז אימער דאָ בלויז אַ קליינע מינאָרי־טעט, וועלכע פערשטעהט, וואָס עס בלייבט נאָך צו טהאָן, אום צו זיין זיכער מיט דעם טריאומף פון דאָס, וואָס איז שוין גע־קראָגען געוואָרען, און וועלכע האָבען דעם מוטה צו האַנדלען. דערפאַר איז אַ פערזאמלונג, וועלכע רעפּרעזענטירט מיט זיך אימער דעם דורכשניט פון לאַנד, אָדער בעסער געזאָגט, עטוואָס אונטער דעם דורכשניט, אימער געווען און וועט אימער זיין אַ שטערונג געגען די רעוואָלוציע. זי קען קיינמאָל ניט זיין אַן אינסטרומענט פון דער רעוואָלוציע.

די געזעצגעבענדע פערזאמלונג גיט אונז דערצו אַ שלאַגענ־דען בעוויז. דעם 7טען יולי, דאָס הייסט, פיער טעג איידער דאָס לאַנד האָט געמוזט ערקלערט ווערען אין געפאַהר דורך די אריינדרינגונג פון דייטשלאַנד און נור מיט איין מאָנאַט פריה־ער, איידער דער קעניגטהום איז געשטירצט געוואָרען, האָט דאָס פאָלגענדע פאַסירט אין דער פערזאמלונג: זיי האָבען דאָרט דיסקוטירט, וועלכע מיטלען מען זאָל אָננעהמען פאַר די אַלגעמיינע זיכערהייט. האָט דער בישאָף פון ליאָן, לאַמורעט, פאָרגעשלאָגען אויף דעם וואונש פון קעניג אַן אַלגעמיינעם פריעדען פון די פאַרטייען. און אום דאָס צו שטאַנד צו ברענ־גען, האָט ער אָט וואָס געראַטהען: „איין פאַרטיי אין דער פער־זאמלונג טראַכט וועגען דער צווייטער, אַז זי האָט דעם פעררעט־הערישען צוועק צו פערניכטען די מאָנאַרכיע. די אַנדערע גלויב־בען וועגען זייערע קאָללעגען, דאָס זיי האָבען אין זינען די פער־ניכטונג פון דער קאָנסטיטוציאָנעללער גלייכהייט און די אריס־טאָקראַטישע רעגיערונג־פאָרם, וואָס איז בעקאַנט אונטער דעם נאָמען די צוויי קאַמערען. אַלזאָ, מיינע הערען, לאָמיר פער־ניכטען דורך אַן אַלגעמיינע פערדאַמונג און דורך אַ שבועה, לאָ־מיר פערניכטען ביידעס, אי די רעפּובליק און אי די צוויי קאַ־מערען.“ דער ענטהוזיאַזם איז געווען געוואַלדיג. מען האָט

געהויבען די היט אין דער לופטען, די מיטגליעדער האָבען זיך געכאַפּט קושען און אומאַרמען, די „רעכטע“ האָבען פראטערניזירט מיט די „לינקע“, און אַ דעפּוטאַציע איז גלייך אַוועקגעשיקט געוואָרען צום קעניג, וועלכער איז געקומען, אום צו נעהמען אַנטהייל אין דער אַלגעמיינער שמחה. דיזע סצענע איז בעקאַנט אין דער געשיכטע, אַלס „דער לאַמורעט קוש“. צום גליק איז די עפּפענטליכע מיינונג ניט געפאַנגען געוואָרען פון אַזעלכע סצענען. אין דעמזעלבען אבענד האָט ביללאָד־וואַרען פּראָטעסטירט אין דעם יאַקאָבינישען קלוב געגען דיזען היפּאָקריטישען פערזוך צו שטיפטען פריעדען, און עס איז בעשלאָסען געוואָרען ארויסצושיקען זיין רעדע צו די אַלע פעראיינען, וואָס זיינען געווען אַפּפילירט מיט דעם קלוב. דער הויף פון זיין זייט האָט גאָר ניט געהאַט בדעה אַוועקצולייגען די וואַפען. פּעטיאָן, דער מעיאָר פון פּאַריז, איז דעמזעלבען טאָג סוספּענדירט געוואָרען פון זיין אַמט דורך דעם ראָיאַליסטישען דירעקטאָריום פון דעם סענע־דעפּאַרטמענט, פאַר זיין נאַכלעסיגקייט דעם 20טען יוני. אָבער דאַן האָט דאָס פּאָלק פון פּאַריז אויפגענומען ליידענשאַפּטליך די זאַך פון זיין מעיאָר, אַזוי, דאָס זעקס טעג שפּעטער, דעם 13־טען יולי, האָט די פערזאמלונג בעטראכט פאַר נויטיג צוריקצורופען די סוספּענדירונג פון דעם מעיאָר.

די מענשען זיינען געווען ביי זיך ענטשלאָסען. זיי האָבען פערשטאַנען, אז עס איז געקומען דער מאָמענט, ווען זיי מוזען פּטור ווערען פון קעניגטהום, און דאָס אויב נאָך דעם 20טען יוני זאָל שנעל ניט נאָכפאָלגען אַ פּאָלקס־אויפשטאַנד, איז עס פאָרביי מיט דער גאַנצער רעוואָלוציע. אָבער די פּאָליטיקער אין דער פערזאמלונג, זיי האָבען אַנדערש געטראַכט. „ווער קען זאָגען, וואָס עס קען ארויסקומען פון אַן אויפשטאַנד?“ האָבען זיי זיך געפרעגט, און דער רעזולטאַט איז געווען, דאָס מיט גאַנץ װעניגע אויסנאַהמען האָבען די געזעצגעבער פון דער פערזאמלונג געטראַכט פון אַ וועג, ווי זיך צו רעטען, אין פאַל די קאָנטר־רעוואָלוציע זאָל זיין זיעגרייך.

די מורא פון די יעניגע, וועלכע האָבען בדעה צו ווערען „שטאַאטס־לייט“, און דער וואונש צו פערזיכערען זיך מיט גנאַדע אין פאַל פון אַ דורכפאַל — אָט אין דעם שטעקט די געפאַהר פאַר יעדע רעוואָלוציע.

פאַר אַלע די, וועלכע זוכען אַ לעהרע אין דער געשיכטע, זיינען דיזע זיעבען וואָכען, וועלכע זיינען אוועק זייט דער דעמאָנסטראַציע פון דעם 20טען יוני ביז עס איז איינגענומען געוואָרען די טיוליערי דעם 10טען אויגוסט, 1792, פון דער העכסטער וויכטיגקייט.

דאָך, חאָטש די דעמאָנסטראַציע פון דעם 20טען יוני האָט ניט געבראַכט קיינע באַלדיגע רעזולטאַטען, האָט זי אָבער ארויסגערופען אַ גרויסע ערוואַכונג איבער גאַנץ פראַנקרייך. „דער רעוואָלט איז געלאָפען פון שטאָדט צו שטאָדט“, ווי לואי בלאַן זאָגט. דער אויסלענדער איז געווען ביי די טויערען פון פאַריז, און דעם 11טען יולי איז דאָס לאַנד ערקלערט געוואָרען אין געפאַהר. דעם 14טען איז די פעדעראַציע געפייערט געוואָרען, און ביי דיזער געלעגענהייט האָט דאָס פאָלק געמאַכט אַ דעמאָנסטראַציע געגען דעם קעניגטהום. פון יעדער זייט האָבען די מוניציפאַליטעטען געשיקט בריעף צו דער פערזאַמלונג, אויפפאָרדערענדיג איהר צו האַנדלען. וויבאַלד דער קעניג האָט פעררעטהען זיין לאַנד, האָבען זיי פערלאַנגט, אז מען זאָל איהם אראָבזעצען פון טהראָן אָדער סוספענדירען איהם. דאָס וואָרט „רעפובליק“ איז אָבער נאָך אַלץ ניט דערמאָנט געוואָרען. עס איז געווען אַ וואונש, אז אימיצער זאָל פערנעהמען דערווייל דעם פלאַץ פון לואי דעם 16טען. מאַרסעל איז געווען אַן אויסנאַהם, ווייל זי האָט געפאָדערט די אָבשאַפונג פון קעניגטהום זייט דעם 27טען יוני און האָט געשיקט 500 פרייוויליגע, וועלכע זיינען אָנגעקומען אין פאַריז, זינגענדיג די מאַרסעליעזע. ברעסט און אַנדערע שטעדט האָבען געשיקט אייניגע וואָלאָנטיאָרען, און די סעקציאָנען אין פאַריז, זיצענדיג אין פערמאַנענץ, האָבען זיך בעוואַפענט און אָרגאַניזירט זייערע פאָלקס־באַטאַליאָ־

נען. מען האָט געפּיהלט פון אַלע זייטען, דאָס עס קומט דער ענטשיידענדער מאָמענט פאר די רעוואָלוציאָן.

וואָס, אַלזאָ, האָט די פערזאמלונג געטהאָן? און וואָס האָבען געטהאָן יענע מיטעלקלאַס־רעפּובליקאַנער — די זשיראָנדיסטען?

ווען דער שטאַרק־פערפאַסטער אויפרוף פון מארסעל איז פאָרגעלעזען געוואָרען אין דער פערזאמלונג, אין וועלכען עס איז געפאָדערט געוואָרען, אז מען זאָל אָננעהמען מיטלען, וועלכע זיינען אין איינקלאַנג מיט דער ערנסטקייט פון די פּאַסירונגען, דאַן האָט כמעט די גאַנצע פערזאמלונג פּראָטעסטירט. און ווען ד ו ה ע ם, דעם 27טען יולי, האָט פערלאַנגט, אז מען זאָל דיסקוטירען די פראגע וועגען אראָבזעצען לואי דעם 16טען פון זיין טהראָן, איז זיין פאָרשלאַג אויפגענומען געוואָרען מיט קולות פון שפּאָט.

מאריע אַנטואַנעט האָט זיכער נים געמאַכט קיין טעות, ווען זי האָט געשריבען דעם 7טען יולי צו איהרע אינטימע קאָררעספּאָנדענטען אין אויסלאַנד, דאָס די פּאַטריאָטען זיינען צושראָקען און דאָס זיי ווילען שוין געהן אויף פשרות — דאָס, וואָס האָט ווירקליך פּאַסירט איניגע טעג שפּעטער.

די יעניגע, וועלכע זיינען געווען מיט'ן פאָלק, אין די סעקציאָנען, די האָבען אָהן צווייפעל געפּיהלט, אז זיי געפינען זיך אויפ'ן שוועל פון אַ גרויסער פּאַסירונג. די סעקציאָנען פון פּאַריז האָבען זיך ערקלערט, אלס פערמאַנענט, און אזוי אויך איינִיגע מוניציפּאַליטעטען. נים אַכטענדיג אויף דעם געזעץ וועגען די „פּאַסיווע" בירגער, האָבען זיי צוגעלאָזען זיי צו זייערע פערזאמלונגען, און זיי בעוואפענט מיט פּיקעס. עס איז געווען צו בעמערקען, אז אַ גרויסער אויפשטאַנד קומט אָן.

אָבער די זשיראָנדיסטען, די פּאַרטיי פון די „שטאַאטס־לייט", האָבען געראַדע דאַן געשיקט אַ בריעף צום קעניג, אין וועלכען זיי האָבען איהם דערצעהלט, אז עס האַלט זיך אין פּאָרבערייטען אַ שטאַרקער אויפשטאַנד, און דאָס דערפון קען נאָך חלילה אַרויסקומען, אז ער זאָל פערלירען זיין טהראָן, אויב נים

נאָך עטוואָס מעהר שרעקליכעס, און דאָס דער איינציגער מי־טעל ניט דערלאָזען דערצו איז צוריקצורופען דעם מיניסטעריום פון ראָלאַן, סערוואַן און קלאַוויע, און דאָס אַזוי שנעל ווי מעג־ליך, העכסטענס אין אַכט טאָג צייט.

זיכער איז עס ניט געווען „די 12 מיליאָן, פערשפּראָכענע צו בריססאָ", וועלכע האָבען געמאַכט די זשיראָנדיסטען אַנצור־נעהמען דיזען שריט. אויך איז עס ניט געווען, ווי לואי בלאַן האָט געשריבען, זייער אמביציע ווידער צו פערכאַפּען די מאַכט. די אורזאַכע איז געווען אַ פּיעל־טיפערע, און בריססאָ'ס פּאַמפלעט ערקלערט אונז גאַנץ קלאָר, וואָס די זשיראָנדיסטען האָבען געדענקט אין יענעם מאָמענט. עס איז געווען זייער מורא פאַר אַ פאָלקס־רעוואָלוציע, אַ רעוואָלוציע, וועלכע זאָל אָנריהרען דעם אייגענטהום און נאָך מעהר, דאָס די אויטאָרי־טעט און די „פעהיגקייט צו פיהרען" וועלען פערלירען די אַלע פּריווילעגיען, וועלכע זיי האָבען גענאָסען ביז דאַן — די מורא צו זעהען זיך ארונטערגעדריקט צו דער מאָס פון „דער גרויסער מאַסע אונגעוואַשענע."

דיזע מורא האָט פּאַראַליזירט די זשיראָנדיסטען, ווי זי פּאַ־ראַליזירט היינט־צו־טאָג אַלע די פּאַרטייען אין די פּאַרלאַמענ־טען, וועלכע פערנעהמען עהנליכע שטעלען, מעהר אָדער וועני־גער רעגיערונגס־שטעלען, וועלכע די זשיראָנדיסטען האָבען פער־נומען צו יענער צייט.

מיר קענען דאַרום בעגרייפען די פערצווייפלונג, וועלכע האָט דאַן בעהערשט די אמת'ע פּאַטריאָטען, און וועלכע מאַראַט האָט אויסגעדריקט אין פאָלגענדע ווערטער:

„דריי לאַנגע יאָהר" — האָט ער געשריבען — „האָבען מיר געשטרעבט צו קריגען אונזער פרייהייט, און מיר זיינען איצט אַזוי ווייט פון איהר, ווי אימער. די רעוואָלוציע האָט זיך גע־ווענדעט געגען פאָלק. פאַר דעם קעניגליכען הויף און זיינע אונטערשטיטצער איז זי אַן אייביגער מאָטיוו פאַר אינטריגען און קאָררופּציאָן. פאַר די געזעצגעבער איז זי אַ געלעגענהייט פאַר ליגענס און שווינדעל.... שוין איצט איז זי פאַר די רייכע און

געלד־דורשטיגע ניט מעהר ווי א געלעגענהייט פאר אונעהרליכע פערדיענסטען, פאר מאָנאָפּאָליען, שווינדעל און עקספּלואטאַציע, וועהרענד דאָס פאָלק איז רואינירט און די אָרימע, וועלכע זיינען אָהן א צאָהל, זיינען געשטעלט צווישען דער מורא פון צו שטאַרבען פון הונגער און דער נויטעוונדיגקייט זיך צו פערקויפען.... לאָמיר ניט מורא האָבען צו ווידערהאָלען: מיר זיינען איצט ווייטער פון דער פרייהייט, ווי ווען־עס־איז; ווייל ניט נור זיינען מיר שקלאַפען, נור מיר זיינען עס איצט געזעצליך.“

„אויף דער ביהנע פון שטאַאט איז נור די סצענעריע געענדערט געוואָרען“ — שרייבט ער ווייטער. — „דיזעלבע אַקטיאָרען, דיזעלבע אינטריגען, דיזעלבע מאָטיוען זיינען פערבליבען.“ „עס איז געווען פאַטאַל“, שרייבט ווייטער מאַראַט — „פאַר די נידריגע קלאַסען פון דער נאַציאָן איבערגעלאָזען צו ווערען צו קעמפפען אַליין געגען דעם העכסטען קלאַס. אין דעם מאָמענט פון אויפשטאַנד וועט דאָס פאָלק אַלעס צושטערען, אָבער וועלכען נוצען ער מעג האָבען דערפון אין אָנפאַנג, ענדיגט זיך עס אָבער אימער דערמיט, וואָס ער ווערט בעזיעגט פון די שווינדעל פון די העכערע קלאַסען. געבילדעטע מענשען, מענשען, וואָס זיינען גוט אָב, און די כיטרע פון די העכערע קלאַסען, האָבען צוערשט זיך געשטעלט געגען דעם דעספּאָט. אָבער בעצוועקט האָבען זיי נור דאָס ווענדען זיך געגען פאָלק, נאָכדעם, ווי זיי האָבען געקראָגען זיין צוטרוי, און האָבען זיך בענוצט מיט זיינע כחות צו פערנעהמען די פּלעצער פון די פּריווילעגירטע קלאַסען, וועמען זיי האָבען פערטריבען.“

„אַזוי“, זעצט פאָרט מאַראַט — און זיינע ווערטער זיינען פון גאָלד — אַזוי ווי, מען קען זאָגען, זיי וואָלטען היינט געשריבען געוואָרען — אין דעם 20טען יאהרהונדערט — „אַזוי איז עס, דאָס די רעוואָלוציע איז געמאַכט און אויסגעהאַלטען געוואָרען נור פון די נידריגסטע קלאַסען פון דער געזעלשאַפט — פון די ארבייטער, די קליינע געשעפטס־לייט, די ערד־אַרבייטער, פון די, וועמען די שענדליכע רייכע רופען אָן „די קאַ־

נאליע", און וועמען די רוימישע חוצפה האט אנגערופען מיט דעם נאמען פראלעטאריער. אבער ווער וואלט זיך עס געקאנט פארשטעלען, דאס דיזע רעוואלוציע וועט זיין נור צו גונסטען פון די קליינע לאנד-אייגענטהימער, די געזעץ-מענשען, די אונ-טערשטיצער פון שווינדעל?"

אין דעם טאג נאך דעם איינגעהמען פון דער באסטיל, וואלט עס געווען לייכט פאר די פארשטעהער פון פאלק „צו האָ-בען סוספענדירט פון זייערע עמטער דעם דעספאט און זיינע אגענטען", האט מאראט ווייטער געשריבען. „אבער אום דאס צו טהאָן, האבען זיי בעדארפט זיין קלוג." „אנשטאט זיך אלע צו בעוואפנען, האבען זיי ערלויבט נור איין טהייל פון די ביר-גער זיך צו בעוואפנען (מיינענדיג די נאציאנאל-גווארדיע, וואס איז געווען צוזאמענגעשטעלט פון אקטיווע בירגער) און אנשטאט צו אטאקירען די פיינד פון דער רעוואלוציע גלייך, האט דאס פאלק אויפגעגעבען דעם פארצוג פון זיין זיעג דער-מיט, וואס ער איז געבליבען בלויז אין א צושטאנד פון פער-טהיידיגונג...."

„היינט", זאגט מאראט, „נאך דריי יאהר פון אייביג-אנ-האלטענדע רעדעס פון די פאטריאטישע געזעלשאפטען און נאך א מבול פון שרייבעכטצען.... איז דאס פאלק ווייטער פון פיה-לען, וואס ער האט צו טהאָן אום צו שטעלען זיך געגען זיינע אונטערדריקער, ווי ער איז עס געווען אין דעם ערשטען טאג פון דער רעוואלוציע. צו יענער צייט האט ער געפאלגט זיין נא-טירליכען אינסטינקט, זיין איינפאכען גוטען פערשטאנד, וועל-כע האבען איהם געמאכט געפינען דעם אמת'ען וועג, אום צו בעקעמפפען זיין אייביגען שונא... איצט זעה איך איהם גע-שמידט אין נאמען פון געזעץ, טיראניזירט אין דעם נאמען פון גערעכטיגקייט; דאס פאלק איז איצט א מאסע קאנסטיטוציאָ-נעללע שקלאפען!"

דאס וואלט געקאנט געשריבען ווערען נעכטען, און דאך איז עס ארויסגענומען פון נומער 657 פון „אמי דיו פיפעל".

א טיעפע ענטמוטהיגונג האט ארומגעכאפט מאראט'ען,

און ער האָט געזעהען בלויז איין אויסוועג: „עפּעס אַן אויס־ברוך פון בירגערליכען צאָרן“ פון דער זייט פון פאָלק, ווי אין דעם 13טען און 14טען יולי און דעם 5טען און 6טען אָקטאָ־בער, 1789. די פערצווייפלונג האָט איהם געגעסען, ביז די פעדעריר־טע פון דער פּראָווינץ זיינען געקומען נאָך פּאַריז. דאָס האָט איהם ערפילט מיט נייע האָפנונג.

די שאַנסען פון אַ קאָנטר־רעוואָלוציע זיינען געווען אַזוי גרויס ענדע יולי, 1792, דאָס לואי דער זעכצעהנטער האָט גאַנץ קורץ ענטזאַגט זיך אָנצונעהמען דעם פּאָרשלאַג פון די זשיראָנ־דיסטען. האָבען דען די פּרייסען שוין ניט געהאַלטען אין מאַר־שירען נאָך פּאַריז? און לאַפאַיעט און אויך לוקנער, זיינען זיי דען ניט געווען פּערטיג צו געהן מיט זייערע אַרמייען געגען די יאַקאָבינער, געגען פּאַריז? דער לאַפאַיעט, וועלכער האָט געהאַט אַזוי גרויסע מאַכט אין די נאָרד און איז געווען דער אָבגאָט פון דער מיטעל־קלאַסישער נאַציאָנאַל־גוואַרדיע אין פּאַריז!

ווי דער אמת איז, האָט דער קעניג געהאַט פיעלע גרינדע צו ערוואַרטען אַ זיעג. די יאַקאָבינער האָבען ניט געהאַט דעם מוטה צו האַנדלען, און ווען מאַראַט, דעם 18טען יולי, נאָך דעם ווי דער פּערראַטה פון לאַפאַיעט און לוקנער איז בעקאַנט געוואָ־רען — זיי האָבען געוואָלט אַוועקפיהרען דעם קעניג דעם 16טען יולי, און ברענגען איהם צו זייערע אַרמייען — ווען מאַראַט האָט פּאָרגעשלאָגען, אַז מען זאָל נעהמען דעם קעניג אַלס משכן פון דער נאַציאָן געגען דעם איינברוך פון די אויסלענדישע אַרמייען, האָט זיך יעדער איינער געווענדעט געגען איהם, און מען האָט איהם בעהאַנדעלט ווי אַ משוגענעם. ער האָט ניט גע־האַט קיינעם אויסער די סאַנקיולאָטען אין זייערע חורבות, וואָס האָבען איינגעשטימט מיט איהם. ווייל ער האָט געהאַט דעם מוטה צו זאָגען אין יענעם מאָמענט דאָס, וואָס מיר וויסען היינט, איז געווען דער אמת, ווייל ער האָט געהאַט דעם מוטה צו דענונצירען די קאָנספּיראַציע פון דעם קעניג מיט דעם אויס־לענדישען שונא, איז מאַראַט פּערלאָזען געוואָרען פון יעדען, זאָגאַר פון יענע יאַקאָבינישע פּאַטריאָטען, אויף וועמען ער,

וועלכער ווערט רעפּרעזענטירט אַלס איינער, וואָס טרויט ניט קיינעם, האָט זיך דאַן געהאַט שטאַרק פערלאָזען. זיי האָבען זיך זאָגאַר ענטזאָגט צו געבען איהם אַ פּלאַץ, וואו זיך צו בעהאַלטען, ווען מען האָט איהם פערפאָלגט, אום צו אַרעסטירען איהם, און ווען ער האָט אָנגעקלאַפּט אין זייערע טהירען, ערוואַרטענדיג צו געפינען ביי זיי שוץ.

וואָס די זשיראָנדיסטען אָנבעטרעפט, נאָך דעם, ווי דער קעניג האָט זיך ענטזאָגט אָנצונעהמען זייער פאָרשלאַג, האָבען זיי ווייטער פאָרטגעזעצט זייערע פערהאַנדלונגען מיט איהם דורך די פערמיטלונג פון דעם מאַלער ד אָ ז ע. זיי האָבען איהם געשיקט אַ צווייטע שליחות דעם 25טען יולי.

נור 15 טעג האָבען אָבגעשיידט פּאַריז פון דעם 10טען אויגוסט. דאָס רעוואָלוציאָנערע פראַנקרייך איז געווען אויף דער העכסטער מדרגה פון אונגעדולד. ער האָט געוואוסט, אז עס קומט דער העכסטער מאָמענט. אָדער עס מוז געגעבען ווע־רען דער לעצטער קלאַפּ דעם קעניגטהום, אָדער די רעוואָלוציע בלייבט ביי גאָרניט. ווי האָבען זיי געקאָנט דערלאָזען דעם קע־ניגטהום זיך אַרומצורינגלען מיט סאָלדאַטען און צו אָרגאַניזי־רען די גרויסע פערשווערונג, וועלכע האָט עס געזאָלט איבער־געבען פּאַריז אין די הענד פון די דייטשען? ווער ווייס, ווי־פיעל נאָך יאָהרען וואָלט דער קעניגטהום, עטוואָס בעננייט, אָבער נאָך אַלץ כמעט אבסאָליוט, פאָרטגעזעצט צו בעהערשען פראַנקרייך?

און דאַן, אין דיזען העכסטען מאָמענט, איז די גאַנצע זאָרג פון די פּאָליטיקער בעשטאַנען אין דעם, וואָס זיי האָבען דעבאַטירט צווישען זיך, אין וועמעס הענד זאָל די מאַכט קו־מען, ווען זי וועט אַרויספאַלען פון די הענד פון קעניג!

די זשיראָנדיסטען האָבען געוואָלט, אז זי זאָל אָנקומען צו זייער קאָמיטע פון 12, וועלכע זאָל דאַן ווערען די עקזעקוטיוו מאַכט. ראָבעספּיער, פון זיין זייט, האָט געפאָדערט נייע וואַהלען — אַ בענייטע פערזאַמלונג — אַ קאָנווענשען, וועלכע זאָל געבען פראַנקרייך אַ נייע רעפּובליקאַנישע קאָנסטיטוציע.

וואָס אָבער מכּח האַנדלונג, מכח זיך פאַרצובערייטען פאַר דיזען טהראָנען־שטורץ, וועגען דעם האָט קיינער ניט געטראַכט אויסער דעם פאָלק. די יאַקאָבינער האָבען וועגען דעם געטראַכט אַזוי ווייניג, ווי די אַלע אַנדערע פּאָליטיקער. עס איז ווידער אַמאָל געוועזען „די אונבעקאַנטע מענער“, די ליעבלינגע פון פאָלק — סאַנטעי, פורניער, דער אַמעריקאַנער, דער פּאָליאַק לאַזאָווסקי, קאַררא, סימאָן (דיעזער איז געוועזען אַ דייטשער לעהרער, אַן אַלטער מיטאַרבייטער פון באַזעדאָו אין דעם פילאַנטראָפּיום אין דעסאו), וועסטערמאַן, צו יענער צייט אַן איינפאַכער קלוירק — וועלכע זיינען צוזאַמענגעקומען אין סאַלעל ד'אָר אום צו פּלאַנעווען די בעלאַגערונג פון דעם פּאַלאַץ און דעם אַלגעמיינעם אויפשטאַנד, מיט דער רויטער פאָהן אַן דער שפּיצע. עס איז געוועזען די סעקציאָנען, די מאַיאָריטעט פון די פּאַריזער סעקציאָנען, און אייניגע דאָ און דאָרט אין נאָרד־פראַנקרייך, און ענדליך די פרייוויליגע פון מאַרסעל און ברעסט, וועמען דאָס פאָלק פון פּאַריז האָט צוגעקראָגען צו גונסטען פון דעם אויפשטאַנד.

דאָס פאָלק! אימער דאָס פאָלק!

„דאָרט (אין דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג) זיינען זיי געוועזען, ווי אַדוואָקאַטען, וועלכע קריגען זיך, ווי משוגעים, אָהן אַן אויפהער, איבער קלייניגקייטען, אונטער דער בייטש פון זייערע בעלי בתים“...

„דאָ (אין דער פערזאַמלונג פון די סעקציאָנען) ווערען געלעגט די סאַמע פונדאַמענטען פון דער רעפּובליק“, ווי שאָמעט האָט עס אייסגעדריקט אין זיינע נאָטיצען איבער דעם 10טען אויגוסט.

דריי און דרייסיגסטער קאפּיטעל.

דער צעהנטער אויגוסט און זיינע באַלדיגע פאָלגען.

די בויערען איגנאָרירען די פעאָדאַלע סיסטעם. — די ענדערונג אין דעם צושטאַנד פון פראַנקרייך. — אדמיניסטראַציע. — אַרמיי. לאַפּאַיעט. — פעאָדאַלע געזעצע. — דער קעניג און די דיור־טשען. — די רעוואָלוציאָנערען האָבען מורא פאַר פאָלקס־אויפ־שטענדע. — ראָבעספּיער. — די רעוואָלוציאָנערע פיהרער פער־אייניגען זיך ענדליך. — דאָס פאָלק פערטיג. — אַ נייע קאָמונע שפּרינגט אַרויס. — דער צעהנטער אויגוסט. — די ראָיאַליס־טען האָפען אויף אַ זיעג. — די אונענטשלאָסענהייט פון דער פערזאַמלונג. — די אָבשאַפונג פון קעניגטהום. — דער טרי־אומף פון דער פאָלקס־רעוואָלוציע. — דעקרעטען דורכגעפיהרט אונטער צוואַנג דורך די פערזאַמלונג. — פעאָדאַלע געזעצע. — דאָס לאַנד פון די עמיגראַנטען. — דער פאָרשלאַג פון מאַילהע. — די געזעצגעבענדע פערזאַמלונג לייזט זיך אויף. — די קאָ־מונע פון פאַריז.

מיר האָבען געזעהען, וואָס עס זיינען געווען די צושטענדע אין פראַנקרייך דורך דעם זומער פון 1792. דריי יאָהר לאַנג איז דאָס לאַנד געווען אין אַן אָפענער רעוואָלוציע און אַ צו־ריקקעהרען זיך צו דעם, וואָס איז געווען אַמאָל, איז געווען אַב־סאָליוט אונמעגליך. וייל, אויב די פעאָדאַלע סיסטעם האָט נאָך עקזיסטירט, לויט געזעץ, איז זי אָבער אין דערווירקליכ־קייט ניט מעהר אַנערקענט געוואָרען פון די בויערען. זיי האָ־בען גענומען בעזיץ פון די מאַיאָנטקעס פון די גלחים און די

עמיגראַנטען פון אַדעל; און אין געוויסע פלעצער האָבען זיי אָבגענומען פון דעם לענדלאָרד דאָס לאַנד, וואָס האָט פריהער געהערט צו דער דאָרפס־געמיינדע. אין זייערע דאָרף־מוניציפאַליטעטען האָבען זיי זיך בעטראַכט אַלס די בעלי בתים פון זייערע אייגענע אַנגעלעגענהייטען.

די שטאַאַט־אינסטיטוציאָנען זיינען אויך געווען פונקט אַזוי געענדערט. די גאַנצע אַדמיניסטראַטיווע געביידע, וועלכע האָט אויסגעזעהען אַזוי מעכטיג אונטער דעם אַלטען רעזשים, האָט געהאַלטען אין צופאַלען אונטער דעם אָטהעם פון דער רעוואָלוציע. ווער האָט איצט געהאַט אירגענד וועלכען רעספּעקט פאַר דעם געוועזענעם גובערנאַטאָר פון דער פּראָווינץ, אָדער פאַר דעם מאַרשאַל פון געריכט און פאַר די ריכטער פון די אַלטע פּאַרלאַמענטען? די נייע מוניציפּאַליטעט, גוט בעוואַכט פון די לאָקאַלע סאַנקיולאָטען, די פאָלקס־געזעלשאַפט פון דעם פּלאַץ, די פּריימערי־פּערזאַמלונג, די מענער מיט די פּיקעס — דיזע האָבען עס איצט רעפּרעזענטירט די נייע מאַכט פון פראַנקרייך.

דער גאַנצער אַנבליק פון לאַנד, דער גאַנצער גייסט פון פאָלק, זיין שפּראַך, זיינע מאַניערען, זיינע אידעען — אַלעס איז געענדערט געוואָרען דורך די רעוואָלוציע. *אַ נייע נאַציע איז געבאָרען געוואָרען*, און אין איהרע פּאָליטישע און סאָציאַלע בעגריפע האָט זי זיך פאָלשטענדיג אונטערשיידעט פון דאָס, וואָס זי איז געווען קוים מיט צוועלף מאָנאַטען צוריק.

אָבער דער אַלטער רעזשים איז נאָך אַלץ געבליעבען. דער קעניגטהום האָט נאָך אַלץ עקזיסטירט און האָט רעפּרעזענטירט אַן אונגעהויער גרויסע מאַכט, אַרום וועלכע די קאָנטר־רעוואָלוציאָנערען זיינען געווען פערטיג זיך צוזאַמענצושאַרען. די נאַציאָן האָט געלעבט אונטער איבערגאַנגס־פערהעלטניסע. צוריקצוגעבען דעם קעניגטהום זיין פריהעריגע מאַכט איז געווען, נאַטירליך, אַ חלום, אין וועלכען קיינער, אַ חוץ אייניגע הויף־פאַנאַטיקער, האָט ניט געגלויבט. אָבער די מאַכט פון קעניגטהום

צו טהאָן בייזעס איז אַלץ געווען נאָך זעהר גרויס. אויב ער האָט ניט געקאָנט צוריקברענגען די פעאָדאַלע סיסטעם, דאָך וואָס פאַר אַ בייז האָט ער ניט געקאָנט טהאָן די בעפרייטע בויערען, ווען נאָכדעם, ווי ער וואָלט געקראָגען די אויבערהאנד, וואָלטען זיינע אונטערשטיצער בעשטריטען אין יעדען דאָרף דאָס לאַנד און די פרייהייטען, וואָס די בויערען האָבען געוואָר־נען? דאָס איז ווירקליך געווען, וואָס דער קעניג און אַ היבשע ביסעל פון די קאָנסטיטוציאָנעללע מאָנארכיסטען האָבען גע־פלאַנעווּעט אזוי שנעל, ווי די הויף־פּארטיי זאָל האָבען פערניכ־טעט די יעניגע, וועמען זיי האָבען גערופען „די יאקאָבינער“.

וואָס אַנבעלאַנגט די אדמיניסטראַציע אין צוויי־דריטעל פון די דעפּאַרטמענטס און זאָגאַר אין פּאַריז, איז זי געווען אין גאַנ־צען געגען פאָלק, געגען די רעוואָלוציע, און זי וואָלט געווען פערטיג זיך צוצופּאַסען צו אירגענד אַ פערזעהעניש פון אַ קאָנ־סטיטוציע, וואָס זאָל ערלויבען די מיטעל־קלאַסען זיך טהיילען אין דער רעגיערונגס־מאַכט מיט דעם קעניג.

די אַרמיי, קאָמאַנדירט פון מענשען, ווי לאַפאַיעט און לוק־נער, האָט געקאָנט געברויכט ווערען אין אירגענד אַ מאָמענט געגען די נאַציע. אין דער טהאַט האָבען מיר געזעהען, ווי נאָך דעם 20טען יוני האָט לאַפאַיעט פערלאָזען זיין לאַגער און איז געקומען נאָך פּאַריז אָנצובאָטען דעם קעניג די הילפע פון „זיין“ אַרמיי געגען דאָס פאָלק, צו צוברעכען די פּאַטריאָטישע געזעל־שאַפטען און צו מאַכען אַ „קו־דעטאַ“ צו גונסטען פון קעניג.

און צו דעם אַלעם, זיינען נאָך די פעאָדאַלע געזעצע געבלי־בען אין פוללער מאַכט. אויב די בויערען האָבען אויפגעהערט צו צאָהלען די פעאָדאַלע צינזען, איז דאָס געווען אַ פערברע־כען געגען געזעץ. און אין דעם מאָמענט, ווען דער קעניג קריגט צוריק זיין אויטאָריטעט, וואָלטען די בויערען געווען געצוואונ־גען צו בעצאָהלען פאַר אַלעס, אזוי לאַנג ווי זיי האָבען זיך ניט בעפרייט פון די קלאַיען פון דער פעאָדאַלער פערגאַנגענהייט דורך זייער אויסקויפען זיך — זיי וואָלטען געמוזט צוריק־גע־בען דאָס גאַנצע לאַנד, וואָס זיי האָבען צוגענומען פון דעם

לענדלאָרד און זאָגאר דאָס, וואָס זיי האָבען געקויפט פון שטאאט.

עס איז געווען קלאָר, אז דיזער איבערגאנגס־צושטאנד האָט ניט געקאָנט געדויערען לאנג. א נאציע קען ניט לעבען מיט א שווערד, הענגענדיג איבער איהר קאָפּ. און נאָך מעהר, דאָס פאָלק, געפיהרט פון זיינע ריכטיגע אינסטינקטען, האָט געוואוסט זעהר גוט, דאָס דער קעניג קאָנספּירירט מיט די דייטשען, און לאדעט זיי איין צו מאַרשירען אויף פאריז. עס איז אמת, אז צו יענער צייט איז נאָך ניט געווען בעקאנט קיין געשריבענער בעוויז פון זיין פעררעטה. די קאָררעספּאָנדענץ פון דעם קעניג און מאַריע אנטואנעט איז נאָך דאַן ניט אויס־געפונען געוואָרען, און מען האָט ניט געוואוסט נאָך דאַן, ווי דיזע צוויי פעררעטהער האָבען אָנגעטריבען די עסטרייכער און די דייטשען זיך אונטערצואיילען מיט זייער מאַרש נאָך פאריז; מען האָט נאָך דאַן ניט געוואוסט, ווי זיי האָבען זיי געלאָזט וויסען פון יעדער בעוועגונג פון די פראנצויזישע סאָלדאטען, מיטטהיילענדיג זיי אַלע מיליטערישע געהיימניסע, און אזוי איבערגעבענדיג פראנקרייך צום שונא. דאָס אַלעס האָט מען זיך דערוואוסט ערשט שפּעטער, און זאָגאר דאַן גאנץ דונקעל, נאָך דעם, ווי די טויליערי זיינען איינגענומען געוואָרען, וואו געוויסע פּאַפּירען פון דעם קעניג זיינען געפונען געוואָרען אין א שאַפע, וועלכע דער שלאָסער גאַרמאַין האָט פאר איהם געמאַכט. אָבער פעררעטה קען ניט לאנג בלייבען פארבאהאַלטען, און פון א טויזענד סמנים, וועלכע די מענער און פרויען פון פאָלק האָבען געזעהען, זיינען זיי געווען איבערצייגט, דאָס דער הויף האָט אַן אָבמאַך מיט די דייטשען, און דאָס עס האַלט דערביי, אז פראנקרייך זאָל זיי איבערליפערט ווערען.

די אידעע האָט זיך פאַמעלעך פערשפּרייט איבער פאריז און די פּראָווינצען, דאָס עס איז נויטיג צו געבען א שטארקען קלאַפּ די טויליערי; דאָס דער אַלטער רעזשים וועט בלייבען אַן אייביגע סכנה פאר פראנקרייך אזוי לאנג ווי לואי דער זעכ־צעהנטער וועט בלייבען אויף זיין טהראָן.

און אום צו דערלאַנגען דיזען קלאַפּ, האָט געטוזט געמאַכט ווערען אַן אויפרוף פאַר אַן אויפשטאַנד פון דעם פאָלק פון פאַריז — צו די מענער מיט די פּיקעס — ווי דאָס איז געטהאָן געוואָרען אין 1789 פאַר דעם 14טען יולי. און דאָס געראַדע האָבען די מיטעל־קלאַסען זיך ענטזאַגט צו טהאָן; פאַר דעם האָבען זיי מעהר, ווי פאַר אַלעם אַנדערע, מורא געהאַט. אין די שריפטען פון יענער צייט געפינען מיר ווירקליך אַ געוואַלדיגע מורא פאַר די מענער מיט די פּיקעס. וועלען זיי ווידער ערשיינען, דיזע מענשען, וועלכע זיינען געווען אַזאַ שרעק פאַר די רייכע?

דאָס ערגסטע איז געווען, וואָס דיזע מורא האָבען געשפּירט ניט בלויז די אייגענטהומס־קלאַסען, נור אויך די פאָרטגעשריטענע פּאָליטיקער. ראָבעספּיער, ביז יוני, 1792, איז אויך געווען געגען אַן אויפרוף פאַר אַ פאָלקס־אויפשטאַנד. „דער אומשטורץ פון דער קאָנסטיטוציע אין דיזען מאָמענט", האָט ער געזאָגט, „קען נור ארויסרופען אַ בירגער־קריעג, וועלכער וועט פיהרען צו אַנאַרכיע און דעספּאָטיזם." ער האָט ניט געגלויבט אין די מעגליכקייט פון אַ רעפּובליק. „וואָס?" האָט ער אויסגעשריען, „אין מיטען פון אַזוי פיעל פאַטאַלע שטרייטיגקייטען ווילען זיי אונז פלוצלינג לאָזען אָהן אַ קאָנסטיטוציע?" „די רעפּובליק, לויט זיין מיינונג, וואָלט געווען דער הפקר־ווילען פון די ווענינגע". ער האָט דערמיט געמיינט די זשיראָנדיסטען. „דאָס איז דער ציעל פון די אַלע אינטריגען, וואָס האָבען אונז ניט געגעבען קיין רוה פאַר אַזאַ לאַנגע צייט". און אום צו צושטערען דיזע אינטריגען, האָט ער עס געהאַלטען פאַר גלייכער צו בלייבען ביים קעניג און ביי די אינטריגען פון הויף! אַזוי האָט ער גערעדט אַזוי שפּעט, ווי אין יוני, צוויי מאָנאַט פאַר דעם 10טען אויגוסט.

אום צו איבערצייגען, אלזאָ, די רעוואָלוציאָנערע „פיהרער פון דער מיינונג", אז עס איז נויטיג צו געבען אַ שטאַרקען קלאַפּ די טויליערי און צו מאַכען דארום אַן אויפרוף פאַר אַ פאָלקס־אויפשטאַנד, האָט זיך געפאָדערט ניט ווענינגער, ווי דאָס זיי זאָלען האָבען קלאָרע בעווייזע פון דער רעאַקציע, וועלכע

האָט זיך אָנגעפאַנגען נאָך דעם 20טען יוני — דער קומען פון לאַפאַיעט נאָך פּאַריז אָנצובאָטען „זיין“ אַרמיי פאַר אַ ראָיאַ־ ליסטישען שטאַאַט־שטרייך, די דייטשען מאַכענדיג זיך פאַרטיג צו מאַרשירען אויף פּאַריז „צו בעפרייען דעם קעניג“ און „צו בעשטראָפען די יאַקאָבינער“ און ענדליך די אַקטיווע מיליטערישע פּאָרבערייטונגען, וועלכע דער הויף האָט געמאַכט אום צו אַטאַקירען פּאַריז. ערשט דאַן האָבען זיי בעשלאָסען און פערשטאַנען די נויטווענדיגקייט פון דעם אויפשטאַנד. אָבער איינמאָל איז דאָס בעשלאָסען געוואָרען, האָט דאָס פּאָלק גענומען אויף זיך צו טהאָן דאָס איבעריגע.

עס איז זיכער, דאָס דאַנטאָן, ראָבעספּיער, מאַראַט, ראָ־ בערט און איינינע אַנדערע זיינען געקומען צו אַ פריהעריגער איינפערשטענדניס. ראָבעספּיער האָט געהאַסט אַלעס אין מאַ־ ראַט; זיין מיליטערישע בעגייסטערונג, וועלכע ער האָט גע־ האַלטען פאַר איבערטריבען, זיין האַס צו די רייכע, זיין אַב־ סאָליוטען מיסטרוי צו די פּאָליטיקער — אַלעס, זאָגאַר די אָרימע און שמוציגע קליידער פון דעם מאַן, וועלכער, זייט די רעוואָלו־ ציע האָט אויסגעבראָכען, האָט ניט געגעסען קיין אַנדער זאַך, ווי נור דאָס, וואָס דאָס פּאָלק האָט געגעסען, ברויט און וואַסער, און האָט זיך אין גאַנצען איבערגעגעבען צו דער זאַך פון פּאָלק. און דאָך, דער עלעגאַנטער און פּינקטליכער ראָבעספּיער, ווי אויך דאַנטאָן, האָבען זיך דערנעהערט צו מאַראַט און זיינע נאָכפאָלגער, האָבען זיך דערנעהערט צו די מענער פון די פּאַרי־ זער סעקציאָנען פון דער קאָממונע, און געקומען מיט זיי צו אַן איינפערשטענדניס איבער די מיטלען, ווי דאָס פּאָלק וויעדער אויפצואוועקען, ווי דעם 14טען יולי. זיי האָבען ענדליך פער־ שטאַנען, דאָס אויב דיזע צייטליכע לאַגע וועט געדויערען פיעל לענגער, וועט די רעוואָלוציע אויסגעהן, ניט האָבענדיג אויסגעפיהרט אירגענד וואָס דויערהאַפטעס.

אָדער עס זאָל געמאַכט ווערען אַ צורוף צום פּאָלק, און דאַן זאָל איהם געגעבען ווערען די פולע פרייהייט צו בעקעמפּפען זיינע שונאים, ווי עס זעהט איהם אויס צו זיין אַם בעסטען, און

צו נעהמען, וואָס זיי קענען, פון דעם איינגענטהום פון די רייכע, אָדער אין דעם קאמפף וועט געווינען די קעניגליכע מאכט, און דאָס וואָלט געמיינט דער טריאומף פון דער קאָנטר־רעוואָלוציע, די פערניכטונג פון דאָס ביסעלע, וואָס איז דערגרייכט געוואָרען אין דער ריכטונג פון גלייכהייט — דער ווייסער טעררער פון 1794 וואָלט זיך אָנגעפאנגען אין 1792.

עס איז דארום געקומען צו אַן איינפערשטענדניס צווישען א קליינער צאָהל פון די מעהר פאָרטגעשריטענע יאקאָבינער און די יעניגע פון פאָלק, וועלכע האָבען געוואָלט דערלאַנגען אַן ענטשיידענעם קלאַפּ אין די טיוליערי. אָבער פון דעם מאָמענט, ווען זיי זיינען געקומען צו דיזער איינפערשטענדניס, פון דעם מאָמענט, ווען „די פיהרער פון דער מיינונג", די ראָבעספיערס, די דאַנטאָנס און זייערע נאָכפאָלגער האָבען פערשפּראָכען ניט צו זיין מעהר דאגעגען א פאָלקס־אויפשטאנד און האָבען זיך ערקלערט בערייט צו אונטערשטיצען איהם, איז דאָס איבעריגע איבערגעלאָזען געוואָרען צום פאָלק, וועלכער האָט פערשטאנען פיעל בעסער, ווי די פיהרער פון די פּאַרטייען, די נויטווענדיג־קייט פון געמיינזאמער טהעטיגקייט, ווען די רעוואָלוציע האָלט ביין געבען אזא ענטשידענעם קלאַפּ.

דאָס פאָלק, דאָס גרויסע אונבעקאנטע, האָט איצט אָנגע־הויבען זיך צו פאָרבערייטען פאר דעם אויפשטאנד און האָט בעשאפען ספּאָנטאַן פאר די בעדירפניסע פון דעם מאָמענט דעם סאָרט סעקציאָנעלער אָרגאניזאציע, וועלכע איז ערקלערט געוואָ־רען, אלס די פאסענדסטע צו געבען די נויטווענדיגע גאנצקייט דער בעוועגונג. וואָס אנבעטרעפט איינצעלהייטען, איז דאָס איבערגעלאָזען געוואָרען צו דעם אָרגאניזאציאָנס־גייסט פון דעם פאָלק, פון די הינטער־געסלאַך, און ווען די זון האָט זיך ערהויבען איבער פאריז, וואָלט קיינער דאן ניט געקאָנט פאָראויסזאָ־גען, ווי יענער גרויסער טאָג וועט זיך ענדיגען. די צוויי באַ־טאַליאָנען פון די פעדעראלע פון מארסעל און ברעסט, גוט אָר־גאניזירט און בעוואפענט, האָבען זיך אין גאנצען געצעהלט א טויזענד מענשען, און קיינער, א חוץ די יעניגע, וועלכע האָבען

געארבייט אין די פאריגע טעג און נעכט אין די רויט־הייסע שמעלץ־אויוועכס פון די פאבוריגען, וואלטען ניט געקאנט זאגען, צו דיזע אלע פאבוריגען וועלען זיך ערהויבען אין זייער גאנצער מאסע, צו נים.

„און די געוועהנליכע פיהרער, וואו זיינען זיי געוועזן, און וואס האבען זיי געטהאן?" פרעגט לואי בלאן. „עס איז גאר ניטא, וואס זאל אנווייזען", ענטפערט ער, „וואס עס האט גע־טהאן ראבעספיער אין דיזער העכסט־וויכטיגער נאכט, און צו ער האט איבערהויפט עפעס געטהאן." אויך איז ניט קענטיג, אז דאנטאן זאל האבען גענומען אן אקטיווען אנטייל אין די פאר־בערייטונגען פאר דעם אויפשטאנד אדער אין דעם קאמפף גופא דעם 10טען אויגוסט.

עס איז גאנץ זיכער, דאס אזוי גיך, ווי עס איז בעשלאסען געווארען אנצופאנגען די בעוועגונג, האט דאס פאלק זיך שוין מעהר ניט גענויטיגט אין די פאליטיקער. וואס עס איז געווען נויטיג, איז צו בעוואפענען דאס פאלק, צו צוטהיילען די וואפען צווישען די יעניגע, וועלכע האבען פערשטאנען, ווי זיך צו בענו־צען מיט זיי, צו ארגאניזירען דעם קערן פון יעדען באטאליאן און צו בילדען א קאלומנע אין יעדער גאס. פאר דיזע ארבייט וואלטען די פאליטישענס געווען בלויז א שטערונג, און די מע־נער פון פאלק האבען זיי געהייסען בעסער געהן שלאפען, וועה־רענד די בעוועגונג איז ענדליך ארגאניזירט געווארען אין דער נאכט פון 9טען אויף'ן 10טען אויגוסט. דאס איז עס אויך גע־ווען, וואס דאנטאן האט געטהאן, און ער האט געשלאפען פריד־ליך, ווי מיר דערוויסען זיך עס פון לוסיל דעמולענס זשורנאל.

נייע מענער, אונבעקאנטע מענער, זיינען געקומען צום פראנט אין יענע טעג, ווען א נייער גענעראל־ראטה, די רעוואָ־לוציאנערע קאממונע פון דעם 10טען אויגוסט, איז בעשטימט געווארען פון די סעקציאנען. נעהמענדיג דעם געזעץ אין זייערע אייגענע הענד, האט יעדע סעקציאן נאמינירט דריי קאמיסיאָ־נערען אום „צו רעטען דאס לאנד", און דער אויסוואהל פון פאלק איז געפאלען, אזוי דערצעהלען אונז די געשיכט־שרייבער,

אויף אונבעקאַנטע מענשען. דער „עקסטרעמיסט“ העבערט איז געווען איינער פון זיי; דאָס איז געווען גאַנץ כדרך הטבע. אָבער מיר געפינען ניט ניט מאַראַטען און ניט דאַנטאָנען אין אָנפאַנג צווישען זיי.*)

אזוי איז עס, אַלזאָ געווען, דאָס אַ נייע קאָמונע — די אינסורגענטישע קאָמונע, איז אַרויסגעשפּרונגען אין מיטען פון פאָלק, און האָט גענומען אויף זיך די פיהרונג פון דעם אויפשטאַנד. און מיר וועלען זעהען דיזע קאָמונע אויסאיבענדיג אַ מעכטיגען איינפלוס אויף דעם פּראָגרעס פון די פאָלגענדע פּאַסירונגען, בעהערשענדיג די קאָנווענשען און אָנטרייבענדיג דעם „באַרג“ צו רעוואָלוציאָנערער האַנדלונג, אזוי, אַז מען זאָל קענען זיין זיכער, וועניגסטענס, מיט די זיעגע, וועלכע די רעוואָלוציע האָט שוין געוואונען.

עס וואָלט געווען אונניצליך צו דערצעהלען דאָ די פּאַסירונגען פון דעם גאַנצען טאָג פון אויגוסט 10. די דראַמאַטישע זייט פון דער רעוואָלוציע איז די, וועלכע איז אַם בעסטען דערצעהלט געוואָרען פון די געשיכטס־שרייבער, און אויסגעצייכנטע שילדערונגען פון איהרע פּאַסירונגען וועט מען געפינען ביי מישלע און לואי בלאַן. מיר וועלען דערפאַר זיך בעגרענצען מיט דער דערמאָנונג אָן די הויפּט־שטריכען פון יענעם טאָג.

זייט מאַרסעל האָט זיך ערקלערט צו גונסטען פון דעם אַרונטערוואַרפען דעם קעניג פון זיין טהראָן, זיינען צו דער פער־

*) „ווי גרויס עס איז געווען די פערזאַמלונג!“ זאָגט שאָמעט אין זיינע מעמואַרען. „פון וועלכע ערהאַבענע אויסבריכע איך בין עס געווען אַן עדות אין דער צייט פון די דיסקוסיאָנען איבער די אַראָבוואַרפונג פון לואי דעם 16טען פון טהראָן! וואָס פאַר אַ בעדייטונג האָט געהאַט די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג מיט איהרע קליינליכע ליידענשאַפטען, מיטלען, איהרע דעקרעטען דערשטיקט ביי זייער געבורט, און דאַן צוקוועטשט פון דעם וועטאָ, וואָס פאַר אַ פערגלייך, זאָג איך, איז עס צווישען דיזער פערזאַמלונג און דער פערזאַמלונג פון די קאָמיסיאָנערען פון די פּאַריזער סעקציאָנען!“

זאַמלונג אָנגעקומען אין אַ גרויסער צאָהל פּעטיציעס און אדרעסען מיט דעמזעלבען פערלאַנג. אין פּאַריז האָבען צוויי און פערציג סעקציאָנען אויסגעשפּראָכען זיך צו גונסטען פון דעם. פּעטיציאָן האָט זאָגאַר דעם 4טען אויגוסט פּאָרגעבראַכט דיזע רעזאָלוציאָן פון די סעקציאָנען פאַר דער פערזאַמלונג.

די פּאָליטיקער אָבער האָבען אויף דאָס מינדעסטע ניט בעגריפען די ערנסטקייט פון דער לאַגע; און חאָטש מיר געפינען אין בריעף געשריבען פון פּאַריז פון מאַדאַם זשוליען אַזעלכע זעצע, ווי דיזע: „אַ שרעקליכער שטורם ווייזט זיך אויפ'ן האָריזאָנט.... אין דיזען מאָמענט איז דער האָריזאָנט פול מיט דעם טומאַן, וועלכער מוז פיהרען צו אַ שרעקליכער עקספּלאָזיאָן" — דאָך די פערזאַמלונג אין איהר זיצונג פון דעם 8טען האָט רוהיג געשטימט פאַר אַ פוריישפּרעכונג פון לאַפאַיעט פאַר זיין בריעף, אַזוי ווי עס וואָלט גאָר ניט געווען אַזאַ זאַך, ווי אַ בעוועגונג פון האַס געגען קעניגטהום.

און דערווייל האָט זיך די גאַנצע צייט דאָס פּאָלק פּאָרבערייט פאַר אַן ענטשידענעם קאַמפּף. די אינסורגענטישע קאָמיטע האָט אָבער געהאַט גענוג שכל ניט צו בעשטימען אַ געוויסען טאָג פאַר דעם אויפשטאַנד. זי האָט נור געזעהען ריכטיג אויסגעפינען די זיך בייטענדע שטימונגען פון דער פּאַריזער בעפעלקערונג, האָט געטהאָן איהר בעסט צו מאַכען שטאַרק דעם ענטשלוס פון פּאָלק, און האָט גוט אויפגעפּאַסט אויף דעם מאָמענט, ווען עס וועט קענען געמאַכט ווערען דער צורוף צו בעוואַפענען זיך. אַזוי האָבען זיי פּרובירט ארויסצורופען אַן אויפשטאַנד דעם 26טען יוני, נאָך אַ פּאָלקס־באַנקעט צווישען די רואינען פון דער באַסטיל, אין וועלכען גאַנץ פּאַריז האָט גענומען אַן אַנטהייל — די מענשען ברענגענדיג צום באַנקעט זייערע אייגענע טישען און פּראָוויזיע (מאָרטימער טערנאָ, לאַ טעראָר", באַנד 2, זייטע 130). און זיי האָבען פּרובירט ארויסצורופען נאָך אַן אויפשטאַנד יולי דעם 30טען, אָבער ווידער האָט זיך דער פערזוך ניט איינגעגעבען.

און אויך איצט וואָלטען די פּאָרבערייטונגען צום אויפ־

שטאַנד, שלעכט ווי זיי זיינען געווען אונטערשטיצט פון „די פיהרער פון דער מיינונג“, געווען זיך פערשלעפּט אויף אַ לענגערע צייט, ווען די אינטריגעס פון קעניגליכען הויף וואָלטען זיי ניט אונטערגעיאָגט. מיט דער הילפע פון די הויפּלייט, וועלכע האָבען געשוואָרען צו שטאַרבען פאַר'ן קעניג, צוזאַמען מיט מאַנכע באַטאַליאָנען פון דער נאַציאָנאַל־גוואַרדיע, וועלכע זיינען געבליבען געטריי צום קעניג און מיט די שווייצאַרישע סאָלדאַטען, זיינען די ראָיאַליסטען געווען זיכער מיט אַ זיעג. זיי האָבען בעשטימט דעם 10טען אויגוסט פאַר דעם „קו־דע־טאַ“. „דאָס איז געווען דער טאָג, וועלכער איז בעשטימט געוואָרען פאַר די קאָנטר־רעוואָלוציע“, לעזען מיר אין איינעם פון די בריעף פון יענער צייט. „דער פאָלגענדער טאָג האָט געזאָלט זעהען אַלע יאַקאָבינער ווערענדיג דערטרונקען אין זייער אייגענע בלוט.“

דער אויפשטאַנד האָט שוין דאַרום לענגער ניט געקאָנט אָבגעלייגט ווערען. אין דער נאַכט פון דעם 9טען אויפ'ן 10טען, פּונקט אין מיטען נאַכט, האָט געקלונגען דער אַלאַרם־גלאָק אין פּאַריז. צוערשט אָבער איז דער אָברוף, ווי עס שיינט, ניט געווען קיין זעהר שטאַרקער, און אין דער קאָמונע האָט מען זיך איבערלייגט, אויב דער אויפשטאַנד זאָל ניט צוריקגעהאַלטען ווערען. זיעבען אין דער פריה זיינען נאָך געוויסע טהיילען פון פּאַריז געבליבען גאַנץ רוהיג. אין דער ווירקליכקייט אָבער שטעלט זיך ארויס, אז דאָס פאָלק פון פּאַריז מיט זיין וואונדערבאַרען אינסטינקט פאַר די רעוואָלוציע, האָט ניט געוואָלט קומען אין אַ שטרייט מיט די קעניגליכע סאָלדאַטען אין דער פינסטער, ווייל אזא קאַמפּף וואָלט זיך לייכט געקאָנט ענדיגען אין זייער פערניכטונג.

דערווייל האָט די אויפשטענדישע קאָמונע גענומען בעזיץ פון האָטעל דע־וויל אין דעם משך פון דער נאַכט, און דער לעגאַלער ראַטה פון דער קאָמונע האָט רעזיגנירט אין דער אנוועזענהייט פון דיזער נייער רעוואָלוציאָנערער מאַכט, וועלכע האָט גלייך געגעבען אַ שטאַרקען שטויס פאָראויס דעם אויפשטאַנד.

ארום זיעבען אין דער פריה זיינען נור איינינע מענשען מיט פיקעס, געפיהרט פון די פעדערירטע פון מארסעל, אנגעקור־מען אויף דעם פלאס דיו קארוסעל. אבער אין א שטונדע שפע־טער האבען גרויסע מאסען מענשען זיך אנגעהויבען ריהרען, און דער קעניג איז בענאכריכטיגט געווארען, דאס „גאנץ פאריז" מארשירט אויף די טויליערי.

עס איז ווירקליך געוועזן גאנץ פאריז, ד. ה., דער גאנצער פאריז פון די ארימע, אונטערשטיצט פון די סאלדאטען פון דער נאציאנאל־גווארדיע פון די ארבייטער־פערטלען.

ארום האלב נאך אכט, ווען דיזע מאסען האבען זיך דער־נעהענטערט צום פאלאץ, האט דער קעניג, פערפאלגט פון דער ערוואַרטונג אן דעם, וואס עס האט פאסירט דעם 20טען יוני, און מורא האבענדיג דאס מאל געטוידטעט צו ווערען פון פאלק, האט ער פערלאזען די טויליערי און איז אוועק זוכען שוץ אין דער פערזאמלונג, איבערלאזענדיג זיינע געטרייע דיענער צו פערטיידיגען דעם פאלאץ און אויסצושלאכטען זיינע אנפאלער. אבער אזוי שנעל, ווי דער קעניג איז געווען אוועק, האבען גאנצע באטאליאנען פון דער נאציאנאל־גווארדיע פון די רייכע מיטעל־קלאס־פערטלען זיך אויפגעלייזט, אום ניט צו שטעהן געגען פאלק אין זיין אויפשטאנד.

געדיכטע מאסען פון פאלק האבען זיך דאן צוזאמען גע־קליבען אין פראנט פון פאלאץ, און זייער אוואנגארד, ערמונטערט פון די שווייצארישע סאלדאטען, וועלכע האבען ארויסגעווארפען זייערע קוילען פון די פאלאץ־פענסטער, זיינען אריינגעדרונגען אין איינעם פון די הויפען פון די טויליערי. אבער דא האבען אנדערע שווייצארישע סאלדאטען, קאמאנדירט פון די הויף־אפיצערען און שטעהענדיג אויף די גרויסע טרעפ פון דעם הויפט־אריינגאנג, געשאסען אין די מאסע, און אין איינינע מי־נוטען זיינען פיער הונדערט פון זיי געלעגען טוידט הורבעס־וויז ביין פוס פון די טרעפ.

דיזער שיסען האט בעשלאסען דעם שיקזאל פון טאג. די געשרייען: פעררעטה! טוידט צום קעניג! טוידט צו דער עסט־

רייכישער פרוי!" האָבען זיך שנעל פערשפרייט איבער דער גאַנצער שטאָדט, און דאָס פאָלק פון פאריז איז געלאָפען צו די טיוליערי פון אַלע זייטען — די פאָבורגען סאַן אַנטאָאַן און סאַן־מאַרסאָ זיינען אהין געלאָפען אין זייערע גאַנצע מאַסען — און באַלד זיינען די שווייצארישע סאָלדאַטען, אונטער דער מורא׳־דיגער אַטאַקע פון פאָלק, אָדער ענטוואָפענט, אָדער געטויטעט געוואָרען.

איז עס נויטיג צו דערמאָנען אָן דעם פאַקט, דאָס זאָגאַר אין דיזען העכסט־וויכטיגען מאָמענט איז די פערזאמלונג גע־בליבען וואקעלדיג, ניט וויסענדיג וואָס צו טהאָן? זיי האָבען גע־האַנדעלט ערשט נור דאַן, ווען די בעוואָפענטע מענשען האָבען זיך אריינגעבראָכען אין זאַאַל, וואו זיי זיינען געזעסען, סטראַ־שענדיג צו טוידטען דעם קעניג און זיין פאמיליע, ווי אויך אַלע דעפוטאַטען, וועלכע האָבען ניט געהאַט דעם מוטה צו ערקלע־רען זיך פאַר די אראָבוואַרפונג פון קעניג. אפילו נאָך דעם, ווען די טיוליערי איז שוין איינגענומען געוואָרען און ווען דער קע־ניגטהום האָט שוין אין דער ווירקליכקייט ניט עקזיסטירט, האָ־בען די זשיראָנדיסטען, וועלכע האָבען פריהער אזוי ליעב גע־האַט צו ריידען וועגען דער רעפובליק, זיך נאָך אַלץ געוואקעלט און האָבען זיך ניט געקאָנט ענטשליסען צו אַ פעסטען שריט. אַלעס, וואָס ווערניאָ האָט געהאַט דעם מוטה צו פאָדערען, איז געווען „אַ צייטליכע סוספענדירונג פון דעם קאָפּ פון דער עקזעקוטיווער מאַכט", וועלכער זאָל פון איצט אָן און ווייטער אינסטאַלירט ווערען אין דעם לוקסעמבורגער פאַלאַץ.

עס איז געווען ערשט אין צוויי אָדער דריי טעג שפעטער, ווען די רעוואָלוציאָנערע קאָמונען האָבען אריבערגענומען לויט דעם 16טען און זיין פאמיליע פון דעם לוקסעמבורגער פאַלאַץ, פון וואַנען זיי האָבען געקאָנט לייכט אַנטלויפען, נאָך דעם טור־רעם פון טעמפּעל, און האָבען זיך אונטערנומען צו האַלטען זיי דאָרט, אַלס דעם פאָלק׳ס געפאַנגענע.

דער קעניגטהום איז, אַלזאָ, אָבגעשאַפט געוואָרען אין דער טהאַט. פון דאַן אָן האָט די רעוואָלוציע געקאָנט זיך ענטוויק־

לען פאר א ווײַלע, ניט דארפענדיג מורא האבען צו ווערען פלוצ־לינג געשטערט אין איהר גאנג פון א ראיאליסטישען שטאאט־שטרייך אדער פון אן אויסשלאכטונג פון די רעוואלוציאנערען דורך דעם „ווייסען טערראר“.

פאר די פאליטיקער איז דער הויפט־אינטערעס אין דער רעוואלוציע פון אויגוסט 10 געווען אין דעם קלאפ, וועלכען זי האט דערלאנגט דעם קעניגטהום. פאר דעם פאלק איז ער אבער בעזאנדערס געווען אין דעם, וואס עס איז פערניכטעט געווארען יענע מאכט, וועלכע איז געווען די גאנצע צייט געגען די אויס־פיהרונג פון די דעקרעטען געגען די פעאדאלע רעכטע, געגען די עמיגרירטע אדעל־לייט און געגען די פריסטער, און וועלכער האט אין דער זעלבער צייט אפעלירט צו דער הילפע פון די דייטשע סאלדאטען פאר די צוריק־אויפבויאונג פון דער פעאדא־לער מאנארכיע. פאר דעם פאלק איז דער אינטערעס געלעגען אין דעם טריאומף פון א פאלקס־רעוואלוציע, אין דעם טריאומף פון די מאסען, וועלכע האבען געקאנט איצט פארווערטס שטויסען די רעוואלוציע אין דער ריכטונג פון גלייכהייט — דער חלום און דער ציעל פון די ארימע. פאלגליך, גלייך אויף מארגען נאך דעם 10טען אויגוסט, האט די געזעצגעבענדע פערזאמלונג, רעאקציא־נער, ווי זי איז געווען, געמוזט אננעהמען אונטער דעם דרוק פון דרויסען, געוויסע דעקרעטען, וועלכע האבען געזאלט א שטופ טהאן די רעוואלוציע א טריט פאראויס.

יעדער פריסטער (אזוי האבען געלויטעט דיזע דעקרעטען), וועלכער האט נאך ניט געשווארען און וועלכער אין דעם משך פון די נעכסטע צוויי וואכען וועט זיך ענטזאגען צו שווערען צו פאלגען דער קאנסטיטוציע, און וועלכער זאל דאך געפונען ווע־רען נאך יענער צייט אויף דעם פראנצויזישען באדען, זאל פער־שיקט ווערען נאך קאיען.

דאס גאנצע לאנד פון דעם עמיגרירטען אדעל, אין פראנק־רייך און אין די קאלאניעס, ווערט צוגענומען און געשטעלט צום פערקויף אין קליינע חלקים.

אלע אונטערשיידונגען צווישען פאסיווע בירגער (די ארי־

מע) און די אקטיווע בירגער (די אייגענטהומס־קלאסען) זיינען אבגעשאפט געווארען. יעדער איינער איז געווארען א וועהלער, דערגרייכענדיג זיין 21טען יאהר, און בערעכטיגט אויפגעוועהלט צו ווערען צו 25.

וואס עס אנבעטרעפט די פעאדאלע געזעצע, האבען מיר געזעהען, ווי די גרינדונגס־פערזאמלונג, דעם 15טען מערץ, 1790, האט פערפאסט א דעקרעט, לויט וועלכע די פעאדאלע אבצאהלונגען האבען עס געזאלט כלומר׳שט רעפרעזענטירען דעם פרייז פון א געוויסער בענוצונג פון לאנד, וועלכע דער לאנד־אייגענטהימער האט אמאל געמאכט דעם טענאנט — וואס דאס איז, נאטירליך, געווען פאלש — און אלס אזעלכע האבען די אבצאהלונגען געמוזט אזוי לאנג אנגעהן, ביז דער בויער זאל זיי ניט אויסקויפען. דיזער דעקרעט, אזוי אויסטייטשענדיג די פערזענליכע אבצאהלונגען, אלס דעם רעזולטאט פון רענט, האט אין דער ווירקליכקייט פערניכטעט דעם דע־קרעט פון דעם 4טען אויגוסט, 1789, וועלכער האט ערקלערט דיזע אבצאהלונג, אלס אבגעשאפט. דורך דעם דעקרעט פון מערץ דעם 15טען, זיינען דיזע בעשליסע וויעדער אנגענומען גע־ווארען אונטער דעם אויסרייד, וועלכער האט זיי רעפרעזענ־טירט, אלס די בעצאהלונג פאר דעם בעזיץ פון לאנד. דאס איז עס, וואס קוטהאן האט געמאכט גאנץ קלאר אין זיין רעפארט, פארגעלעזען פאר דער פערזאמלונג דעם 29טען פעברואר, 1792.

אבער דעם 14טען יוני, 1792, דאס הייסט, ווען דער 20טער יוני איז געווען אזוי נאהענט, און עס איז געווען נויטיג מיט עטוואס איינצושטילען דאס פאלק, האט „די לינקע“, בע־נוצענדיג זיך מיט דעם צופעליגען ניט־קומען פון געוויסע מיט־גליעדער פון „די רעכטע“, אבגעשאפט אהן אויסלייז־געלד מאנכע פון די פערזענליכע צינזען, די וויכטיגסטע פון וועלכע זיינען געווען: דאס רעכט פון דעם פריץ צו נעהמען אן אב־צאהל אין פאל פון געוויסע ירושות, איבערגעלאזען פון זיינע בויערען, אן אבצאהל פון חתונות, אן אבצאהל אויף דעם פערקויף

פון וואָס־עס איז, אויף דעם וויין־פּרעס, דעם מילל און אנדערע קאָממונאַלע נויטווענדיגקייטען.

נאָך דריי יאָהר פון רעוואָלוציע איז געווען נויטיג אַ פּאַר־לאַמענטאַרישער טריק, אום ארויסצוקריגען פון דער פערזאמלונג די אָבשאַפונג פון דיזע שענדליכע אָבצאָהלונגען. אין געוויסע פעללע האָט מען זי נאָך אַלץ געמוזט אויסקויפען. אָבער לאָמיר דאָס אויסלאָזען.

וואָס אנבעטרעפט די יעהרליכע פעאָדאַלע צינזען, ווי קוויט־רענטס, פעלד־טאַקסעס און זאָ ווייטער, וועלכע זיינען גע־צאָהלט געוואָרען אַלס אַ הוספה צו די רענט און האָבען רעפרע־זענטירט די איבערבלייבאַכץ פון דער אַלטער קנעכטשאַפט, דיזע זיינען געבליבען אין פולער מאַכט.

אָבער אַט איז געקומען דער 10טער אויגוסט. דאָס פאָלק האָט גענומען בעזיץ פון די טויליערי, און דער קעניג איז אראָב־געוואָרפען געוואָרען פון טהראָן און איז ארעסטירט געוואָרען. און אזוי שנעל ווי דיזע נייעס האָט זיך פערשפּרייט איבער די דערפער, האָבען פעטיציעס פון די בויערען פערפלייצט די פער־זאמלונג, פאָרדערענדיג די גענצליכע אָבשאַפונג פון די פע־אָדאַלע רעכטע.

דיזע זיינען געווען די טעג פאַר דעם 2טען סעפּטעמבער, ווען די שטעלונג פון פאָלק פון פאַריז איז ניט געווען שטאַרק צום הארצען דער געזעצגעבענדער פערזאמלונג, וועלכע איז בע־שולדיגט געוואָרען אין מאַכען פערשווערונגען מיט'ן קעניגטהום. און דאָך זעהענדיג זיך געצוואונגען צו מאַכען וועלכען־עס־איז שריט פאָרווערטס, האָט זי ארויסגעלאָזען די דעקרעטען פון אויגוסט 16 ביז 25, 1792.

א דאַנק דיזע דעקרעטען, איז יעדע פערפאָלגונג פאַר ניט צאָהלען פון פעאָדאַלע צינזען אָבגעלייגט געוואָרען. די פּריי־ציזשע רעכטע פון אַלערליי סאָרטען, וועלכע זיינען ניט געווען דער פּרייז פאַר אַן אָריגינעלע בעווילליגונג פון לאַנד, זיינען אונ־טערדריקט געוואָרען אָהן אַן אויסקויף־געלד.

און דורך דעם דעקרעט פון אויגוסט דעם 20טען איז עס

געווען ערלויבט אויסצוקויפען בעזונדער פערשיעדענע רעכטע, די געזעצליכקייט פון וועלכע עס האָט געקאָנט בעוויזען ווערען דורך די פּרעזענטירונג פון דעם אָריגינעלען טיטעל פון דער בע־ווילליגונג פון דאָס לאַנד. דאָס אַלעס אָבער איז געווען נור גילטיג אין פאַל פון אַ נ י י ע ם קויף דורך אַ נייעם אייגענ־טהימער.

די אָבשאַפונג פון די פערפאָלגונגען האָט רעפּרעזענטירט, אונצווייפעלהאַפט, אַ גרויסען שריט פאָרוועררטס. אָבער די פעאָדאַלע רעכטע זיינען נאָך אַלץ פערבליבען. זיי האָבען נאָך אַלץ געמוזט אויסגעקויפט ווערען. דער נייער געזעץ האָט נור פערמעהרט די צוזאַמענמישעניש, מיט דעם רעזולטאַט, דאָס פון דאַן אָן האָט דער בויער גאָר־ניט געקאָנט ניט בעצאָהלען און ניט אויסקויפען. און דאָס טאַקי האָבען די בויערען געטהאָן, וואַרטענדיג אויף אַ נייעם זיעג פון פאָלק און אויף אַ נייע בעווילי־גונג פון דער זייט פון דעם הערשענדען קלאַס.

אין דער זעלבער צייט זיינען אַלערליי מעשר־אָבצאָהלונגען און אַלערליי געצוואונגענע אַרבייט פאַר די גייסטליכע, וואָס איז נאָך געבליבען פון די טעג פון לייב־אייגענשאַפט און טויד־טער האַנד, אָבגעשאַפט געוואָרען אָהן אַן אויסלייז־געלד. דאָס איז געווען אַ שטאַרקער געווינס. אויב די פערזאַמלונג האָט בעשיצט די לאַנד־מאָנאָפּאָליסטען, האָט זי וועניגסטענס ניט געשאָנעוועט די פּריסטער, זייט עס איז ניט געווען מעהר דער קעניג, וואָס זאָל זיי פערטהיידיגען.

אָבער צו דערזעלבער צייט האָט די פערזאַמלונג פערפאַסט אַ געזעץ, וועלכער, ווען ער וואָלט נור אָנגעווענדעט געוואָרען, וואָלט אויפגערעגט די גאַנצע פראַנצויזישע בויערנשאַפט געגען די רעפּובליק; זי האָט אָבגעשאַפט די געמיינשאַפטליכע פער־אַנטוואָרטליכקייט פאַר צאָהלונגען, וועלכע האָט עקזיסטירט אין די בויערן־קאָמונען (ווי עס שיינט, איז עס געווען דיזעלבע זאַך, וואָס עס עקזיסטירט אין רוסלאַנד אונטער דעם נאָמען „קרוגאָוואַיאַ פּאָרוקאַ“, אַלעמענס פעראַנטוואָרטליכקייט) און, אָננעהמענדיג דעם פאָרשלאַג פון פראַנסואַ דע נעפשאַטאָ, האָט

די פערזאמלונג בעשלאָסען די צוטהיילונג פון קאָמונאַלען לאַנד צווישען די בירגער. עס ווייזט זיך אָבער ארויס, אז דיזער דע־קרעט, אויסגעדריקט אין אייניגע שורות און אין זעהר דונקעלע ווערטער, איז קיינמאָל ניט גענומען געוואָרען ערנסט. זיין אַנ־ווענדונג וואָלט יעדענפאַלס געווען אזוי שווער, אז ער וואָלט גע־מוזט בלייבען א טוידטער בוכשטאַב. און ווען די פראגע וועגען דעם איז ווידער אויפגענומען געוואָרען, האָט די געזעצגעבענדע פערזאמלונג, האָבענדיג אויסגעווען איהר צייט, זיך אויפגעלייזט ניט קומענדיג צו אירגענד וועלכען בעשלוס.

וועגען דאָס לאַנד פון די עמיגרירטע אדעל־לייט איז עס בעשלאָסען געוואָרען צו פערקויפען עס אין קליינע חלקים פון צוויי, דריי, אָבער ניט מעהר, ווי פיער אַקערס. און דיזער פערקויף האָט געדאַרפט געמאַכט ווערען אויף א ליזע, אויף א צייט, וועלכער זאָל קענען אימער אויסגעקויפט ווערען. דאָס מיינט, אז דער, וואָס האָט ניט געהאַט קיין געלד, האָט דאָך גע־קאָנט קויפען דאָס לאַנד מיט דעם תנאי צו צאָהלען רענט, און וועלכע ער זאָל קענען אויפהערען צו צאָהלען, ווען ער וועט האָבען גענוג געלד צו קויפען דאָס לאַנד. דאָס איז, נאַטירליך, געווען זעהר גוט פאר דעם אָרימען בויער, אָבער דאָך אַלע סאָרטען שוויריגקייטען זיינען אַוועקגעלייגט געוואָרען אין דעם וועג פון דעם קליינעם קויפער. רייכע מיטעל־קלאַס מענשען האָבען שטארק געגאַרט צו קויפען מיט א מאָל די מאַיאָנטקעס פון דעם עמיגרירטען אדעל, און צו ספּעקולירען שפּעטער אין דעם פער־קויף פון דעם לאַנד אין קליינע חלקים.

ענדליך — און דאָס איז געווען אויך זעהר האַראַקטערים־טיש — האָט איינער פון די מיטגליעדער, מארלי, זיך בענוצט מיט דעם געפיהלס־צושטאַנד פון די מענשען אין דיזען מאָמענט, אום פאָרצושלאָגען א געזעץ, וועלכער איז געווען ווירקליך רע־וואָלוציאָנער און וועלכער איז אָנגענומען געוואָרען ערשט שפּע־טער, אין 1793, נאָך דעם פאַל פון די זשיראָנדיסטען. ער האָט געפאָדערט, דאָס די ווירקונג פון דעם קעניגליכען בעפעהל פון 1669 זאָל אָבגעבראָכען ווערען, און דאָס די פריצים זאָלען גע־

צוואונגגען ווערען צוריקצוגעבען צו די דאָרף־קאָמונען דאָס לאַנד, וועלכע זיי האָבען אוועקגענומען אַ דאַנק דיזען קעניגליכען בעפעהל. זיין פאָרשלאָג איז אָבער ניט אָנגענומען געוואָרען. אַ נייע רעוואָלוציע איז נויטיג געווען פאר דעם.

דיעזע, אַלזאָ, זיינען געווען די רעזולטאַטען פון אויגוסט 10; דער קעניגטהום איז געשטירצט געוואָרען, און עס איז געווען איצט מעגליך פאר די רעוואָלוציע איבערצומישען אַ נייע בלאַט אין דער ריכטונג פון גלייכהייט, אויב נור די פערזאמלונג און די הערשענדע קלאַסען זאָלען ניט שטערען.

דער קעניג און זיין פאַמיליע זיינען געווען פערהאַכטעט. אַ נייע פערזאמלונג, אַ נאַציאָנאַלע קאָנווענשאָן, איז איינבערופען געוואָרען. די וואהלען האָבען געזאָלט געמאכט ווערען דורך אַלגעמיינע שטימרעכט, אָבער נאָך אימער אין צוויי גראַדען.

עס זיינען גענומען געוואָרען מאַנכע שריט געגען די פריסטער, וועלכע האָבען זיך ענטזאָגט אָנצוערקענען די קאָנסטיטוציע, און געגען דעם עמיגרירטען אַדעל. עס איז אַרויסגעלאָזען געוואָרען אַ בעפעהל צו פערקויפען זיין לאַנד, וועלכעס איז צוגענומען געוואָרען לויט דעם דעקרעט פון מערץ 30, 1793.

די מלחמה געגען אויסלאַנד האָט געזאָלט געפיהרט ווערען ענערגיש פון די סאַנקיולאָטישע פרייווילליגע. אָבער די גרויסע פראַגע: „וואָס טהאָן מיט דעם פעררעטהער, דעם קעניג — און יענע אַנדערע גרויסע פראַגע, וועלכע איז געווען אַזוי וויכטיג פאר 15 מיליאָן בויערען — די פראַגע פון פעאָדאַלע רעכטע — דיזע זיינען געבליבען הענגען אין דער לופטען. עס איז נאָך אַלץ געווען נויטווענדיג אויסצוקויפען יענע רעכטע, אום זיי אָבצושאַפען. און דער נייער געזעץ איבער די צוטהיילונג פון דעם קאָמונאַלען לאַנד האָט אַרויפגעוואָרפען אַ שרעק אויף די דערפער.

אָט דאָס איז עס געווען, וואָרום די געזעצגעבענדע פערזאמלונג האָט זיך אויפגעלייזט, נאָך דעם, ווי זי האָט געטהאָן אַלעס, אום צו שטערען דער רעוואָלוציע זיך צו ענטוויקלען נאָרמאַל, און צו מאַכען אַ סוף צו יענע צוויי ירושות פון דער פערגאַנגענהייט;

די אבסאָליוטע אויטאָריטעט פון קעניג און די פעאָדאלע גע־זעצע.

אָבער ביי דער זייט פון דער לעגיסלאַטיווער פערזאַמלונג איז אויסגעוואקסען, זייט דעם 10טען אויגוסט, א נייע מאכט, די קאָמונע פון פאריז, וועלכע האָט געגומען אין איהרע הענד די רעוואָלוציאָנערע איניציאטיווע, און ווי מיר וועלען באלד זעהען, האָט זי עס אויסגעפיהרט אָנצוהאלטען איהר פאר כמעט צוויי יאהר.

פיער און דרייסיגסטער קאפיטעל.

די איבערגאַנגס־פּעריאָדע — פעררעטהערייען.

דאָס פאָלק פערלאַנגט גערעכטיגקייט. — די סוספּענדירונג פון קעניג. — די געפאהר פון דער אריינדרינגונג פון דער דייטשער ארמיי. — די פערצווייפלונג פון פאָלק. — לאפּאַיעט'ס פּאָפּולאַריטעט. — די פּאָזיציע פון די מיטעל־קלאַס־לאַנד־אייגענטהימער. — ראָיאַליסטישע פערשווערונגען פאר דעם קעניג'ס אַנטלויפען. — דער כאַראַקטער פון דער רעוואָלוציע ענדערט זיך. — דער קאַמפּף צווישען דער פערזאמלונג און דער קאָמונע. — לאַנגווי גיט זיך אונטער. — די פרייד פון די ראָיאַליסטען. — ראָיאַליסטישע פערשווערער פּרוויגעשפּראָכען. — אָביסקעס אין ראָיאַליסטישע הייזער. — באַלד צוויי טויזענד פערהאַפטעטע. — די פערזאמלונג בעפעהלט די אויפלייזונג פון דעם גענעראַל־ראַטה פון דער קאָמונע. — די קאָמונע ענטזאגט זיך צו פאָלגען. — דער ראָיאַליסטישער פּלאַן אויסגעפונען. — די בעלאַגערונג פון ווערדין. — דער צאָרן פון די רעוואָלוציאָנערען.

דאָס פאָלק פון פאריז האָט געוויינט נאָך זיינע טויטע, און האָט הויך פערלאַנגט גערעכטיגקייט און בעשטראָפונג פון די יעניגע, וועלכע זיינען געווען פעראַנטוואָרטליך פאר די מענשען־הריגה ארום די טויליערי.

עלף־הונדערט מענשען, זאָגט מישלע, און דריי־טויזענד, לויט ווי דער עולם האָט גערעדט, זיינען אויסגעשלאַכטעט געוואָרען דורך די בעשיצער פון דעם פּאַלאַץ. דאָס זיינען געווען מייסטענס די מענער מיט די פּיקעס, די גאַנץ אָרימע פון די געסלאַך פון פּאַ־

ריז, וועלכע זיינען געטוידטעט געוואָרען. זיי האָבען געשטורמט די טויליערי אין גאַנצע מאַסען, און זיי זיינען געפאַלען אונטער די קוילען פון די שווייצאַרישע סאָלדאַטען און די אַדעל־לייט, וועלכע זיינען געווען גוט געשיצט דורך די דיקע ווענד פון פּאַלאַץ.

וואָגענס, אָנגעלאָדען מיט טוידטע, זיינען געפאָהרען צו די אָרימע גאַסען פון פּאַריז, דערצעהלט מישלע, און דאָרט זיינען די טוידטע אויסגעלייגט געוואָרען, אַזוי, אַז מען זאָל קענען זיי דערקענען. די מאַסע האָט זיך צוזאַמענגעקליבען ארום זיי, און די ראַכע־געשרייען פון די מענער האָבען זיך צונויפגעמישט מיט דעם וויינען פון די פרויען.

אין דעם אבענד פון 10טען אויגוסט און דעם פאָלגענדען טאָג איז דער כעס פון פאָלק געווען מייסטענס געגען די שווייצאַרען. האָבען דען ניט מאַנכע פון די שווייצארישע סאָלדאַטען ארויסגעוואָרפען זייערע קוילען דורך די פענסטער, און דערמיט איינגעלאַדען די מאַסע אַהיינצוגעהן אין פּאַלאַץ? האָט דען ניט דאָס פאָלק געמאַכט אַ פערזוך צו שליסען ברודערשאַפט מיט די שווייצאַרען, וועלכע זיינען געווען אַוועקגעשטעלט אויף דעם גרויסען טרעפּ ביין ארייגאַנג, ווען זיי האָבען גלייך פון דער נאָהענט אָנגעהויבען מערדערליך צו שיסען אויף די מאַסע?

אָבער דאָס פאָלק האָט באַלד בעגריפען, דאָס עס איז געווען נויטיג צו טרעפען העכער, אויב זיי ווילען דערגרייכען די אמת'ע שולדיגע אין דיזער מענשען־הריגה: אין דעם קעניג און די קעניגין און אין „די עסטרייכישע קאָמיטע“ אין די טויליערי.

אָבער דעם קעניג, די קעניגין און זייערע אנהענגער האָט די פערזאַמלונג גענומען אין שוץ. עס איז אמת, דאָס דער קעניג, די קעניגין און זייערע קינדער און די נאָהענטע פריינד פון מאַריע אַנטואַנעט זיינען געווען פערשפּאַרט אין דעם טעמפּעל־טורעם. די קאָמונע האָט אויסגעפיהרט, אז מען זאָל זיי אריי־בערפיהרען אַהין, ווייל זי האָט זיך ענטזאַגט פון יעדער פעראַנט־וואָרטליכקייט, אויב מען זאָל זיי איבערלאָזען אין לוקסעמבורג.

אָבער אין דער ווירקליכקייט איז גאָר ניט געטהאָן געוואָרען, גאָר־ניט ביז דעם 4טען סעפּטעמבער.

דעם 10טען אויגוסט האָט די פערזאמלונג זאָגאר ענטזאגט זיך צו פּראָקלאמירען, אז לואי דער 16טער איז שוין מעהר קיין קעניג ניט. אלעס, וואָס זי האָט געטהאָן, איז צו ס ו ס פּ ע נ ד י ר ע ן איהם דערווייל און אויסוועהלען אַן ערציהער פאר זיין יורש. און דאָס אלעס איז פאָרגעקומען דאַן, ווען די דייטשען, וועלכע זיינען אריין אין פראנקרייך דעם נייצעהנטען, האָבען מארשירט אויף פּאַריז, אום צו העלפען דער אויפריכטונג פון קעניג און פון זיין אבסאָליוטער מאכט, מבטל צו זיין אלע דעקרעטען פון די ביידע פערזאמלונגען, און צו „טוידטען אלע יאקאָבינער“, וואָס דאָס האָט געמיינט אלע רעוואָלוציאָנערען.

עס איז לייכט צו פערשטעהן דעם צושטאנד פון גייסט, וואָס האָט געהערשט אין פּאַריז אונטער דיזע אומשטענדען. אונטער אַן אויבען־אויפיגער רוהיגקייט, האָט אַן אונרוהיגער אומעט געהערשט אין די אָרימע טהיילען פון פּאַריז, וועלכע נאָך זייער זיעג אין די טוילערי, פאר וועלכען זיי האָבען בעצאָהלט אזא טהייערען פּרייז, האָבען זיך געפיהלט פעררעטהען פון דער פערזאמלונג, און פון די רעוואָלוציאָנערע „טאָן־געבער“, וועלכע האָבען זיך אויך געוואקעלט צו ערקלערען זיך געגען קעניג און די קעניגליכע מאכט.

יעדען טאָג זיינען געבראכט געוואָרען נייע בעווייזע פון דער פערשווערונג, וועלכע איז אויסגעארבייט געוואָרען אין די טוילערי פאר דעם 10טען אויגוסט און וועלכע איז נאָך אלץ ווייטער געטריבען געוואָרען אין פּאַריז און אין די פּראָווינצען. די פערזאמלונג, די מיטינגען פון דער קאָמונע און די פּרעס האָבען געהאַט דיזע בעווייזע, און דאָך איז גאָר ניט געטהאָן געוואָרען, אום צו בעשטראָפען די שולדיגע, אָדער צו שטערען זיי ווידער אויפצונעהמען דאָס געוועב פון זייערע קאָנספּיראציעס.

מיט יעדען טאָג זיינען די נאַכריכטען פון גרענעץ געוואָרען אלץ מעהר און מעהר בעאונרוהיגענד. די פעסטונגען זיינען ניט געוועזען פערטיג פאר פערטהיידיגען זיך; קיין זאך איז ניט גע־

טהאָן געוואָרען, אום צו שטערען דעם פּאָרטשריט פון שונא. עס איז געווען בעשיינפּערלאך, דאָס די שוואכע פראנצויזישע פּאָלקען, קאָמאַנדירט פון אָפיציערען, וועלכע מען האָט ניט געקאָנט טרויען, האָבען קיינמאָל ניט געקאָנט אָבשטעלען די דייטשע ארמייען, וועלכע זיינען געווען אין צאָהל צוויי מאָל אזוי גרויס, געוועהנט צו קריעג־פיהרונג, און אונטער גענעראַלען, וועמען זייערע סאָלדאטען האָבען געטרויט. די ראָיאַליסטען האָבען שוין אויסגע׳חשבון׳ט דעם טאָג, די שעה, ווען די אריינדרינגענדע ארמייען וועלען אָנקלאַפּען אין די טויערען פון פּאריז.

די פּאָלקס־מאַסען האָבען פערשטאַנען די געפאהר; אלע די, וועלכע זיינען געווען יונג, שטאַרק, ענטהוזיאסטיש אין דעם רעפּובליקאַנישען פּאריז, האָבען זיך געאיילט זיך איינצושרייבען פאר דעם דיענסט ביין גרענעץ. דער ענטהוזיאזם איז געוואָרען העלדיש. געלד, ציערונג און אלע סאָרטען מתנות פון פּאַטריאָטען זיינען געבראַכט געוואָרען אין דעם רעקרוטען־אָפיס.

אָבער וואָס האָט גענוצט דיזע גאַנצע געטריישאַפט, ווען יעדער טאָג האָט געבראַכט די נייעס פון עפּעס א פרישען פערראַטה, און ווען דער קוואַל פון אלע דיזע פערראַטהען זיינען געווען דער קעניג און די קעניגין, וועלכע, כאָטש פערשפּאַרט אין טעמפּעל, האָבען דאָך פון דאָרט ניט אויפגעהערט אָנצופיהרען די פערשווערונג? ניט קוקענדיג אויף די גוטע בעוואַכונג, אויסגעפיהרט פון דער קאָמונע, האָט דען מאַריא אנטואנעט ניט געוואוסט ריכטיג אלעס, וואָס עס איז פאָרגעקומען דרויסען? זי האָט געוואוסט פון יעדער בעוועגונג פון די דייטשע ארמייען; און ווען ארבייטער זיינען געקומען צוצומאַכען גראַטעס צו די פענסטער פון טעמפּעל, האָט זי געזאָגט: „צו וואָס נוצט עס? אין א וואָך ארום וועלען מיר שוין דאָ ניט זיין!“ און, ווירקליך, עס איז געווען צווישען דעם 5טען און 6טען סעפּטעמבער, ווען די ראָיאַליסטען האָבען ערוואַרטעט דאָס אריינקומען פון 80 טויזענד פּרייסען אין פּאריז.

וואָס נוצט עס דאָס בעוואפנען־זיך און דאָס איילען־זיך צום גרענעץ, ווען די געזעצגעבענדע פערזאמלונג און די פּאַרטיי, וואָס

איז אין מאכט, זיינען די אויסגעשפּראָכענע פיינד פון דער רע־פּובליק? זיי טהוען אַלעס מעגליכע אום אויפצוהאַלטען דעם קע־ניגטהום. צוויי וואָכען פאר דעם 10טען אויגוסט האָט דען בריססאָ ניט געריעדט געגען די קאָרדעליערס, וועלכע האָבען פער־לאַנגט אַ רעפּובליק? האָט ער דען ניט געפּאָדערט, אַז זיי זאָ־לען בעשטראָפט ווערען מיט די וואפען פון געזעץ?*) און איצט, נאָך דעם 10טען אויגוסט, האָט דען ניט דער יאקאָביני־שער קלוב, וואו עס פלעגען צוזאַמענטרעפען זיך די מיטעל־קלאַסע מענשען, האָט ער דען ניט געשוויגען ביז דעם 27טען אויגוסט, איבער דער פראַגע, וועלכע האָט אַזוי אויפגעקאָכט גאַנץ פּאַריז: „צו זאָל דער קעניגטהום, וועלכער ערוואַרטעט זיין שטיצע פון די דייטשע ביקסען, אויפגעהאַלטען ווערען — יע אָדער ניין?“

די מאַכטלאָזיגקייט פון די רעגיערענדע קלאַסען, די פייג־הייט פון די פיהרער פון געדאַנק אין דיזער שעה פון געפאַהר האָט געמוזט ברענגען דאָס פאָלק אין פערצווייפלונג. און די טיפענים פון דיזער פערצווייפלונג קען איינער ערשט בעגריי־פען, ווען ער זאָל לעזען די צייטונגען פון יענע טעג, די מעמור־אַרען און די פּריוואַט־בריעף, און פּרובירען דורכצולעבען די פער־שיעדענע געפיהלען, וועלכע פּאַריז האָט דורכגעלעבט נאָך דער ערקלערונג פון קריעג. אָט ווארום איך וועל קורץ איבערדער־צעהלען די הויפּט־פּאַסירונגען.

אין דעם מאָמענט, ווען דער קריעג איז ערקלערט געוואָרען, איז לאַפאַיעט נאָך אַלץ געהויבען געוואָרען ביז'ן הימעל און בע־זאָנדערס אין די מיטעל־קלאַס־קרייזען. זיי זיינען געווען מלא שמחה צו זעהען איהם אַן דער שפּיצע פון דער אַרמיי. עס איז

---

*) „אויב עס זיינען דאָ מענשען“, האָט ער געזאָגט, „וועלכע אַרבייטען פאַר די עטאַבלירונג פון דער רעפּובליק אויף די רואינען פון דער קאָנסטיטוציע, דאַרף דער אָרעם פון געזעץ זיי בעשטראָפען, אַזוי גוט, ווי די אַקטיווע אנהענגער פון די צוויי קאַמערען און די קאָנטר־רעוואָלוציאָנערען אין קאָבלענץ.“

אמת, דאָס זייט דער מענשען־אויסשלאַכטונג אויף דעם מארס־פעלד (יולי, 1791), זיינען אויסגעדריקט געוואָרען איבער איהם מאנכע צווייפעל, און דאָס שאַבאַ האָט וועגען זיי גערעדט אין דער פערזאמלונג אין אָנפאַנג יוני, 1792, אָבער די פערזאמלונג האָט בעהאַנדעלט שאַבאַ'ן אַלס אַן אַגיטאַטאָר, אַלס פעררעטער, און האָט איהם געבראכט צום שווייגען.

דאַן, יוני, דעם 18טען, האָט די פערזאמלונג ערהאַלטען פון לאַפאַיעט זיין בעריהמטען בריעף, אין וועלכען ער האָט דענונצירט די יאקאָבינער און האָט געפאָדערט די אונטערדריקונג פון אַלע זייערע קלובען. דיזער בריעף, קומענדיג איינינע טעג נאָך דעם, ווי דער קעניג האָט אָבגעזאָגט דעם זשיראָנדיסטישען מיניסטעריום — דעם יאקאָבינישען מיניסטעריום, ווי מען האָט איהם דאַן גערופען — האָט דיזע פערזאַמלונג געמאַכט מענשען דענקען. דאָך די פערזאמלונג האָט עס פערשטיקט מיט דעם, וואָס זי האָט געוואָרפען אַ חשד אויף די עכטקייט פון דעם בריעף, און דאַן האָט דאָס פאָלק גאנץ נאַטירליך געפרעגט זיך, אויב די פערזאמלונג איז ניט אין חברותא מיט לאַפאַיעט.

אונגעאַכטעט אויף דעם אַלעם, איז די אויפרעגונג אַלץ מעהר און מעהר געוואַקסען, און דעם 20טען יוני האָט דאָס פאָלק רעבעללירט. וואונדערבאַר־גוט אָרגאַניזירט פון די סעקציאָנען, איז דאָס פאָלק אַריינגעדרונגען אין די טיולריעס. קיינע בעזאָנדערע רציחות פון דער זייט פון פאָלק זיינען, ווי מיר האָבען געזעהען, ניט פאָרגעקומען. אָבער די מיטעל־קלאַסען איז בעפאַלען אַ שרעק, און די פערזאמלונג האָט זיך אַריינגעוואָרפען אין די אָרעמס פון דער רעאַקציע, אָננעהמענדיג אַ רייאָט־געזעץ געגען די עפענטליכע פערזאמלונגען אין די גאַסען. נאָך דעם איז לאַפאַיעט אָנגעקומען, דעם 23־טען; ער איז אוועק צו דער פערזאַמלונג, וואו ער האָט אַנערקענט זיין בריעף פון דעם 18טען יוני, און איז דערביי פעסט געבליבען. ער האָט פערדאַמט אין שטאַרקע ווערטער דעם 20טען יוני און האָט דענונצירט די יאקאָבינער מיט נאָך מעהר ביטערקייט. לוקנער, וועלכער האָט קאָמאַנדירט איבער די צווייטע אַרמיי, האָט זיך פעראייניגט מיט

לאַפּאַיעט געגען די טהעטיגקייט פון פאָלק דעם 20טען יוני און אין זיין ערקלערען טרייהייט צום קעניג. נאָך דעם איז לאַ־פאַיעט דורכגעפאָהרען פּאַריז „מיט זעקס אָדער אַכט הונדערט אָפּיציערען פון דעם פּאַריזער גאַריזאָן אַרום זיין קאָטש“*). איצט ווייסען מיר, ווארום לאַפּאַיעט איז דאַן געקומען נאָך פּאַריז. עס איז געווען, אום איינצורעדען דעם קעניג, ער זאָל זיך לאָזען אַוועקפיהרען און זיך שטעלען אונטער דעם שוץ פון דער ארמיי. עס איז נור איצט, ווען מיר ווייסען דאָס אזוי זיכער, אָבער לאַ־פאַיעט׳ס דאַמאָלסדיגע אויפפיהרונג איז שוין געווען זעהר פער־דעכטיג. פאַר דער פערזאמלונג איז געמאכט געוואָרען אַ פאָר־שלאַג פאַר זיין פערפאָלגונג, אָבער די מאַיאָריטעט איז געווען דאַ־געגען. וואָס האָט דאָס פאָלק געמוזט דענקען וועגען דעם?**)

---

*) מאַדאַם זשוליען צו איהר זוהן (דער זשורנאַל פון אַ בור־זשואַ, זייטע 170). אויב די בריעף פון מאַדאַם זשוליען זיינען ניט ריכטיג אין מאַנכע קליינע איינצעלהייטען, זיינען זיי אָבער זעהר ווערטהפול פאַר יענע פעריאָדע, ווייל זיי דערצעהלען גאַנץ פּינקטליך, וואָס דער רעוואָלוציאָנערער פּאַריז האָט געזאָגט און געדענקט אין אַזעלכע טעג.

**) לאַלי־טאָללענדאַל, אין אַ בריעף אַדרעסירט צום קעניג פון פּרויסען, פערלאַנגענדיג די בעפרייאונג פון לאַפאַיעט, האָט אויסגערע־בענט די גרויסע טובות, וואָס דער ביטרער גענעראל האָט געבראכט דעם קעניגליכען הויף. נאָך דעם, ווי דער קעניג איז געבראַכט געוואָרען צוריק אין פּאַריז פון וואָרען, יוני, 1791, זיינען די הויפּט־פיהרער אין דער גרינדונגס־פערזאמלונג צוזאמענגעקומען אום צו בעשליסען, אויב דער קעניג זאָל ניט פּראָצעסירט ווערען, און עס זאָל ניט ער־קלערט ווערען אַ רעפּובליק. לאַפּאַיעט האָט דאַן צו זיי געזאָגט: „אויב איהר וועט טוידטען דעם קעניג, וואָרן איך אייך, דאָס דעם נעקסטען טאָג וועל איך אין די נאַציאָנאַל־גוואַרדיע פּראָקלאַמירען דעם ראָיאַליסטישען פּרינץ“. ער געהערט צו אונז, מיר מוזען אַלעס פערגעסען“, האָט געזאָגט מאַדאַם עליזאַבעט, די שוועסטער פון לואי דעם 16טען, אין יוני, 1792, צו מאַדאַם

„מיין גאָט, מיין פריינד, ווי שלעכט אַלעס געהט!“ האָט טאַנגער, רעדענדיג פון לאַפאַיעט. און אין אָנפאַנג יולי, 1792, האָט לאַפאַיעט געשריבען צום קעניג, וועלכער האָט איהם געענטפערט. אין דיזען בריעף, דאַטירט דעם 8טען יולי, האָט ער פאָרגעשלאָגען די אָר־גאַניזירונג פון דעם קעניג׳ס אנטלויפען. ער האָט געזאָלט קומען דעם 15טען מיט 15 סקאַדראָנען און מיט 8 קאַנאָנען, אום אַרויסצונעהמען דעם קעניג אין קאמפיין. לאַללי־טאָלענדיאל, אַ ראָיאַליסט מיט לויב און לעבען, האָט פאָלגענדעס פעסטגעשטעלט: „זיין (לאַפאַיעט׳ס) פראָקלאַמאַציע צו דער ארמיי, זיין בעריהמטער בריעף צו דער פערזאַמ־לונג, זיין אונערווארטעטער קומען נאָך פאַריז נאָך דעם שרעקליכען 20טען יוני — דאָס אַלעס איז געטהאָן געוואָרען מיט מיין וויסען, קיין זאך ניט אָהן מיין בעטהייליגונג... דעם טאָג נאָך זיין קומען נאָך פאַריז, האָב איך אַ טהייל פון דער נאַכט פערבראכט מיט איהם: מיר האָבען דיסקוטירט, צו עס זאָל ערקלערט ווערען קריעג די יאקאָ־בינער אין פאריז גופא — קריעג, אין דעם פולסטען זין פון וואָרט.“ זייער פלאַן איז געווען צו פעראייניגען אלע אונצופריעדענע לאַנד־אייגענטהימער און אלע די אונטערדריקטע, וועמעס צאָהל איז געווען גרויס, און צו פראָקלאַמירען: קיינע יאַקאָבינער און קיין קאָבלענץ! צו פיהרען דאָס פאָלק נאָך דעם יאקאָבינער קלוב, צו ארעסטירען זייערע פיהרער, און ארונטעררייסען זייער הויז. לאַפאַיעט האָט עס שטאַרק געוואונשען; ער האָט געזאָגט צום קעניג: „מיר מוזען פער־ניכטען די יאַקאָבינער פיזיש און מאָראַליש.“ זיינע שרעקעדיגע פריינד זיינען געווען אָבער דאַגעגען. „ער האָט מיר געשוואָרען, דאָס ער וועט אזוי שנעל, ווי ער וועט זיך צוריקקעהרען צו דער ארמיי, גלייך אָנהויבען צו ארבייטען צו געפינען מיטלען פאר דעם קעניג׳ס בעפרייאונג.“ און דאָך, ניט קוקענדיג אויף דעח אַלעם, האָבען די קאָמיסיאָנערען, געשיקט צו לאַפאַיעט נאָך אויגוסט דעם 10טען פון דער פערזאמלונג, געהאַט דעם אויפטראג אָנצובאָטען לאַפאַיעט דעם ערשטען פלאַץ אין דער נייער אָרדנונג. דער פערראַטה אין דער פער־זאַמלונג צווישען די זשיראָנדיסטען איז, אַלזאָ, געווען פיעל טיעפער, וויפיעל איינער קען גלויבען.

געשריבען מאדאם זשוליען צו איהר מאַן, דעם 30טען יוני, 1793. „מערק נור, ווי די אויפפיהרונג פון דער פערזאמלונג רעגט אויף דאָס פאָלק; עס קומט דערצו, דאָס ווען לואי דער 16טער וועט נעהמען די בייטש פון לואי דעם 14טען, אום ארויסצוטרייבען דיזע צוקראָכענע מענשען פון פּאַרלאַמענט, וועלען דאַן זיין געשרייען פון אַלע זייטען, מיט זעהר פערשיעדע־נע בעדייטונגען, — אמת, אָבער וואָס איז עס פאַר אַ חילוק פאר טיראנען, אבי דאָס שטימט מיט זייערע פּלענער! די ארים־טאָקראַטישע מיטעל־קלאַס איז ווילד פון שמחה, און דאָס פאָלק איז אין דער טיפעניש פון פערצווייפלונג. און פּאָלגליך ברויזט דער שטורם". (זשורנאַל פון אַ בורזשוא, זייטע 164).

פערגלייכען מיר דיזע ווערטער מיט די ווערטער פון שאָ־מעט, וועלכע זיינען פריהער איבערגעגעבען געוואָרען, זיינען מיר דאַן אין שטאַנד צו פערשטעהן, דאָס פאַר דעם רעוואָלוציאָנערען עלעמענט פון דער בעפעלקערונג פון פּאַריז האָט די פערזאמלונג געמוזט אויסזעהען, ווי אַ קאַנאָנען־קויל, וואָס איז צוגעטשעפּעט צו די פיס פון דער רעוואָלוציע.*)

*) אין דיזען מאָמענט איז דער האָריזאָנט אָנגעלאָרען מיט פּאַרעס, וועלכע מוזען פּראָדוצירען אַן עקספּלאָזיאָן", האָט געשריבען מאַדאַם זשוליען דעם 8טען אויגוסט. „די פערזאמלונג זעהט מיר אויס צו זיין שוואַך, אום צו אונטערשטיצען דעם ווילען פון פאָלק, און דאָס פאָלק זעהט מיר אויס צו שטאַרק, אז עס זאָל זיך לאָזען בעהער־שען פון דער פערזאמלונג. און אָט פון דיזען קאַמפּף מוז עפּעס אַרויסקומען: אָדער פריהייט אָדער שקלאַפעריי פאַר 25 מיליאָן מענ־שען." (זייטע 21). און ווייטער: „די אַרונטערזעצונג פון קעניג, וואס ווערט געפאָדערט פון דער מאַיאָריטעט און וואָס ווערט פערוואָרפען פון אַ מינאָריטעט, וועלכע בעהערשט די פערזאמלונג, וועט מוזען ברענגען יענעם קאַמפּף, וועלכער האַלט זיך אין פאָרבערייטען. די פערזאמלונג וועט ניט האָבען די העזה צו ערקלערען איהם, און דאָס פאָלק וועט ניט זיין אזוי געמיין צו דולדען די פעראַכטונג, וועלכע ווערט ארויסגעוויזען דער עפּפענטליכער מיינונג." און ווען די פער־

נון, איז געקומען דער צעהנטער אויגוסט, און דאָס פאריזער פאָלק, אין זיינע סעקציאָנען, האָט איבערגענומען די בעוועגונג. אָנגעהענדיג אויף אַ רעוואָלוציאָנערען שטייגער, האָט דאָס פאָלק אויסגעקליבען זיין אייגענעם קאָמאַנדע־ראַטה אום צו געבען דעם אויפשטאַנד דעם כאַראַקטער פון אייניגקייט. דאָס פאָלק האָט ארויסגעטריבען דעם קעניג פון די טיוליערי, און האָט זיך אַליין געמאַכט פאַר דעם בעל־הבית פון פאַלאַץ נאָך אַ שאַרפען קאַמפף, און די קאָמונע האָט ארעסטירט דעם קעניג אין דעם טורעם פון טעמפּעל. אָבער די לעגיסלאַטיווע פערזאַמלונג האָט נאָך אַלץ עקזיסטירט, און באַלד איז זי געוואָרען דער פונקט, ארום וועלכען עס האָבען זיך ארומגעקליבען די אַלע ראָיאַליסטישע עלעמענטען.

די מיטעל־קלאַס־לאַנד־אייגענטהימער האָבען גלייך בעמערקט, וואָס פאַר אַ נייע רעוואָלוציאָנערע ווענדונג עס האָט אָנגענומען דער אויפשטאַנד, וואָס פאַר אַ כאַראַקטער פון אויסגלייכונג ער האָט געטראָגען, און זיי האָבען זיך נאָך פעסטער אָנגעקלאַמערט אָן דעם קעניגטהום. אַ טויזענד פלענער זיינען געמאַכט געוואָרען פאַר די איבערגעבונג פון דער קרוין צו דעם יורש פון לואי דעם 16טען, וואָס וואָלט אויך געשעהן, ווען די נויטווענדיגע דערוויילנגע הערשאַפט פון מאַריע אַנטואַנעט וואָלט ניט פון אַלעמען געווען אַזוי פערהאַסט — אָדער צו אירגענד אָן אַנדער קאַנדידאַט, אַ פראַנצויז, אָדער אָן אויסלענדער. געראַדע ווי נאָך דעם אַנטלויפען פון לואי דעם זעכצעהנטען נאָך וואַרען, אַזוי איצט ווידער האָט פאַסירט אָן אויפלעבונג פון דעם סענטימענט צו גונסטען פון קעניגטהום. און ווען דאָס פאָלק האָט הויך פערלאַנגט, אַז די פערזאַמלונג זאָל זיך ערקלערען גע-

---

זאַמלונג האָט רויגעוואַשען לאַפאַיעט׳ען, האָט מאַדאַם זשוליען אַזוי פּראָפעצייט: „אָבער דאָס אַלעס פיהרט אונז צו אַ קאַטאַסטראָפע, וועלכע וועט מאַכען אויפשוידערען די פריינד פון דער מענשהייט: ווייל עס וועט רעגענען מיט בלוט. איך איבערטרייב ניט.“

גען קעניגטהום, איז זי, ווי אַלע פערזאמלונגען פון פּאַרלאַמענטאַרישע פּאָליטיקער, ניט זייענדיג זיכער, וועלכע זייט וועט ענדליך געווינען, געוועזן זעהר פּאָרזיכטיג זיך ניט צו קאָמפּראָמעטירען. זי איז געוועזן פיעל מעהר געניינט צום קעניגטהום און האָט זיך פיעל מיה גענומען צו פערדעקען די אַלע פריהערדיגע פערברעכענס פון לואי דעם 16טען. זי איז געוועזן דאַגעגען, אז דיזע פערברעכען זאָלען בעקאַנט ווערען אין זייער גאנצער העסליכקייט דורך אַ שטרענגע פערפאָלגונג פון די שולדיגע.

די קאָמונע האָט געמוזט סטראשענען מיט דעם קלינגען אין דעם אַלאַרם־גלאָק, און די סעקציאָנען האָבען געמוזט אָנהויבען צו רעדען פון אַן אויסשלאַכטונג פון אַלע ראָיאַליסטען*), איידער די פערזאַמלונג האָט בעשלאָסען נאָכצוגעבען. ענדליך האָט זי בעפוילען, דעם 17טען אויגוסט, די בילדונג פון אַ קרימינעלען טריבונאַל, וועלכער איז געוועזן צוזאמענגעשטעלט פון 8 ריכטער און 8 דזשורי־מענער, אויסערוועהלט דורך די פּאָרשטעהער פון די סעקציאָנען. אָבער די פערזאַמלונג האָט נאָך אַלץ געוואָלט בעגרענצען די מאכט פון דעם געריכט. ער האָט ניט געדארפט אַזוי פיהרען דעם פּראָצעס, אז ער זאָל קענען אויסגעפינען וועגען דער קאָנספּיראציע, וועלכע איז געפּלאַנעוועט געוואָרען אין די טיולירי פ א ר דעם 10טען אויגוסט. ער האָט זיך געמוזט בעגרענצען בלויז מיט דער אויספאָרשונג פון דעם, ווער איז געוועזן פעראנטוואָרטליך פאר דאָס, וואָס האָט פּאַסירט דעם 10טען אויגוסט.

דאָך עס האָבען געהאַלטען אין איין אָנקומען די בעווייזע פון אַ פערשווערונג. יעדען טאָג זיינען זיי געוואָרען אַלץ מעהר בעשטימט. צווישען די פּאַפּירען, וועלכע מען האָט געפונען ביין איינגעהמען פון די טיולירי אין דעם דעסק, וועלכער האָט געהערט צו מאָנטמארין, דעם פּאָטער פון דעם ציוויל־ליסט, זיינען

---

*) „איהר שיינט צו זיין שטאַרק אין דער פינסטער וועגען דעם, וואָס עס קומט פאָר אין פּאַריז", האָט געזאָגט דער פּאָרשפּרעכער פון איינער פון די דעפּוטאַציעס פון דער קאָמונע צו דער פערזאַמלונג.

געווען פיעלע קאָמפּראָמענטירענדע דאָקומענטען. צווישען אנדערע איז דאָרט געווען אַ בריעף צו די פּרינצען, וועלכער האָט בעוויזען, אז זיי האָבען געהאַנדעלט אין איינפערשטענדניס מיט לואי דעם 16טען, ווען זיי האָבען ארויסגעשיקט די עסטרייכישע און פּרייסישע ארמייען געגען פראנקרייך און האָבען אָרגאַניזירט אַ קאָרפּוס קאַוואַלעריע פון צווישען די „עמיגראַנטען", וועלכע האָבען מאַרשירט מיט די דאָזיגע ארמייען פון פּאַריז. מען האָט דאָרט אויך געפונען אַ לאַנגע ליסטע פון פּאַמפּלעטען און בעליידיגונגען געריכטעט געגען די נאַציאָנאַל-פערזאַמלונג און די יאַקאָבינער. דיעזע בלבולים געגען פאָרשטעהער פון פאָלק זיינען פּאַבריצירט און בעצאָהלט געוואָרען מיט דעם געלד פון דעם ציוויל-ליסט. צווישען זיי זיינען אויך געווען אַזעלכע בלבולים, וועלכע האָבען בעצוועקט ארויסצורופען אַ רייאָט ביי דעם אָנקומען פון די פעדערירטע פון מאַרסעל, און אַן אויפהעצונג פון דער נאַציאָנאַל-גוואַרדיע אויסצושלאַכטען זיי.*)

און ענדליך איז דאָרט געווען דער בעוויז, דאָס די „קאָנסטיטוציאָנעללע" מינאָריטעט פון דער פערזאַמלונג האָט פערשפּראָכען נאָכצופאָלגען דעם קעניג אין פאַל, ער וועט פערלאָזען פּאַריז, אויב ער וועט ניט געהן ווייטער, יעדענפאַלס, פון דעם גרענעץ, וועלכער איז איהם ערלויבט פון דער קאָנסטיטוציע. דאָרט זיינען געווען, אַ חוץ דעם, פיעלע אַנדערע זאַכען, אָבער

*) אין איין בריעף פון שווייצאַריען איז דיסקוטירט געוואָרען די בעשטראָפונג פון די יאַקאָבינער: „מיר וועלען אויספיהרען די גערעכטיגקייט אויף זיי; זיי זאָלען זיין אַ שוידערליכער ביישפּיעל.... קריעג געגען דאָס פּאַפּיר-געלד. אָט דאָ וועט זיך עס אָנהויבען דער באַנקראָט. די גייסטליכע און די „פּאַרלאַמענטען" זאָלען צוריק אינסטאָלירט ווערען.... דאָס ערגער פאַר די יעניגע, וועלכע האָבען געקויפט דעם אייגענטהום פון די גייסטליכע...." אין אַ צווייטען בריעף לעזען מיר: „קיין מאָמענט טאָר מען ניט פערלירען. מיר מוזען מאַכען פיהלען די מיטעל-קלאַס, אז דער קעניג אַליין נור קען איהר רעטען."

מען האָט זיי בעהאַלטען, אום דער צאָרן פון פאָלק זאָל זיך ניט אויסגיסען אויף די פערהאַפטעטע אין טעמפעל. און מיר קענען צולעגען, וואהרשיינליך, אויך אויף דער פערזאַמלונג.

ענדליך זיינען די פעררעטהערייען, וועלכע מען האָט שוין אַזוי לאַנג צוריק פאָראויסגעזעהען, אויסגעבראָכען אין דער אַרמיי. דעם 22טען אויגוסט איז בעקאַנט געוואָרען דער פער־ראַטה פון לאַפאַיעט. ער האָט פּרובירט צווינגען זיין אַרמיי איהם נאָכצופאָלגען און מאַרשירען אויף פּאַריז. אין דער ווירק־ליכקייט איז זיין פּלאַן שוין געווען פערטיג מיט צוויי מאָנאַטען צוריק, ווען ער איז געקומען נאָך פּאַריז אום אויסצוגעפינען די ריכטיגע לאַגע נאָך דעם 20טען יוני. איצט האָט ער פון זיך אַראָבגעוואָרפען די מאַסקע. ער האָט בעפוילען די פערהאַפטונג פון דריי שלוחים, וועלכע זיינען צו איהם געשיקט געוואָרען פון דער פערזאַמלונג, אום צו מעלדען איהם וועגען דער רעוואָלוציע פון דעם 10טען אויגוסט. און דער אַלטער פוקס לוקנער האָט מסכים געווען צו זיין האַנדלונג. גליקליכערווייזע האָט די אַרמיי פון לאַפאַיעט ניט געפאָלגט איהר גענעראַל, און דעם 19טען אויגוסט האָט ער, בעגלייט פון זיינע מיטהעלפער, געמוזט אַריבערלויפען איבער'ן גרענעץ, האָפענדיג צו געפינען זיין וועג נאָך האָללאַנד. אבער ער איז גראַדע אַריינגעפאַלען אין די הענד פון די עסטרייכער, און ער איז פון זיי אַריינגעוואָרפען געוואָרען אין געפענגניס, וואו זיי האָבען זיך בעגאַנגען מיט איהם גאַנץ שטרענג, וואָס דאָס ווייזט, ווי די עסטרייכער האָבען בע־אַבזיכטיגט צו האַנדלען געגען יעדען רעוואָלוציאָנער, וואָס זאָל האָבען דאָס אונגליק אַריינצופאַלען אין זייערע הענד. זיי האָבען הינגעריכטעט אויפ'ן שטעל די יעניגע מוניציפּאַלע בעאַמטע, וועלכע זיינען געווען „פּאַטריאָטען", און וועמען עס האָט זיי געלונגען צו פאַנגען; און ביי מאַנכע פון זיי האָבען זיי אָב־געשניטען די אויערען, און געלאָזט צושלאָגען זיי מיט טשוועקעס צו זייערע שטערנס דורך די אולאַנער.

אויף מאָרגען נאָך לאַפאַיעט'ס פערראַטה איז אין פּאַריז אָנגעקומען די נייעס, אז לאָנגווי האָט זיך גלייך אונטערגעגעבען

צום שונא, און דאָס צווישען די פּאַפּיערען פון דעם קאָמאַנדיר, לאַווערן, האָט מען געפונען א בריעף, וועלכער האָט ענטהאַלטען אַנבאָטונגען פון פעררַאטה צו גונסטען פון לואי דעם 16טען פון דעם הערצאָג פון ברוינשווייג.

„סיידען אַ נס זאָל געשעהן, אָבער ווייטער קען מען זיך אויף די אַרמיי ניט פערלאָזען“, איז איצט געווען די אַלגעמיינע מיינונג.

וואָס פּאַריז אַנבעטרעפט, איז ער געווען פול מיט פערדעטהער. אַ מאַסע „עמיגראַנטען“ איז צוריקגעקומען און דער מיליטער־מאַן איז אָפט דערקענט געוואָרען פערשטעלט אַלס גלח. אַלערליי קאָנספּיראַציעס, די סמנים פון וועלכע דאָס פאָלק, וועלכעס האָט שטאַרק בעוואַכט דעם קעניגליכען געפענגניס, האָט גלייך דערקענט, זיינען געשפּונען געוואָרען אַרום דעם טעמפּעל. די ראָיאַליסטען האָבען געהאַט בדעה צו בעפרייען דעם קעניג און די קעניגין אָדער דורך אַנטלויפען אָדער דורך אַ פּלוצלינגען אָנפאַל אויף דעם טעמפּעל, און זיי האָבען געהאַלטען אין פּלאַנעווען אַן אלגעמיינעם אויפשטאַנד דעם 5טען אָדער דעם 6טען סעפּטעמבער, ווען די פּרייסען האָבען בעדאַרפט זיין ביי די טויערען פון פּאַריז. זיי האָבען גאָרניט בעמיהט זיך צו האַלטען עס אַלס אַ סוד. די זיעבען־הונדערט שווייצאַרישע סאָלדאַטען, וועלכע זיינען פערבליעבען אין פּאַריז, האָבען עס בעדאַרפט דיענען אַלס דער מיליטערישער פונדאַמענט פאַר דעם אויפשטאַנד. זיי האָבען דאָס געזאָלט מאַרשירען צום טעמפּעל, בעפרייען דעם קעניג און אַוועקשטעלען איהם אָן דער שפּיצע פון דער בעוועגונג. אַלע געפענגניסע האָבען עס געזאָלט געעפענט ווערען און די געפאַנגענע אַרויסגעלאָזען אויפ׳ן שטאָדט אום צו פּלינדערען, אַזוי אַרום פערשטאַרקענדיג דעם טומעל, ווען פּאַריז זאָל ווערען אונטערגעצונדען *).

*) די געפאַנגענע אין דעם געפענגניס לאַ פאָרס האָבען טאַקע שוין געמאַכט אַ פּראָבע אונטערצוציגדען איהם, דערצעהלט מישלע, לויט דער אויספאָרשונג, וועלכע איז געמאַכט געוואָרען איבער די סעפּטעמבער־טעג.

אזוי, ווענינסטענס, איז געווען דער קלאַנג, וועלכען די ראַיאַליסטען אַליין האָבען פערשפּרייט. און ווען קערפאַן האָט פאַרגעלעזען דעם רעפּאָרט איבער דעם 10טען אויגוסט, האָט דיזער רעפּאָרט פעסטגעשטעלט דיזען קלאַנג. אין די ווערטער פון איינעם, וואָס האָט געלעבט צו יענער צייט: „עס האָט געמאַכט איינעם ציטערען..." אזוי גוט זיינען געווען די נעצען אויסגעשפּרייט אַרום די רעוואָלוציאָנערען. און דאָך דער גאַנצער אמת איז נאָך ניט דערצעהלט געוואָרען.

אין מיטען פון דיזע אַלע שוועריגקייטען, איז געווען בלויז די קאָמונע מיט איהרע סעקציאָנען, וועלכע האָט זיך אָבגערופען אויף די גאַנצע ערנסטקייט פון דער לאַגע. זיי אַליין, אונטערשטיצט פון „די קאָרדעליערס קלוב", האָבען געאַרבייט מיט דעם צוועק אויפצואוועקען די מענשען און ארויסצוקריגען פון זיי די העכסטע אנשטרענגונג פאַר די רעטונג פון דער רעוואָלוציע און פון לאַנד, ווייל די זאַך פון ביידע איז דאָך געווען איינע און דיזעלבע.

דער גענעראַל־ראַטה פון דער קאָמונע, אויסערוועהלט אויף אַ רעוואָלוציאָנערען אופן פון די סעקציאָנען דעם 9טען אויגוסט, האָט געאַרבייט מיט בעגייסטערונג פאַר די בעוואָפנונג, צוערשט, פון דרייסיג־טויזענד, און דאַן פון זעכציג־טויזענד פריי־ווילינע, וועלכע האָבען געזאָלט אַרויסגעהן צום גרענעץ. אונטערשטיצט פון דאַנטאָנ'ען, האָבען זיי געפונען פאַר זייערע שטאַרקע אויפרופע די ווערטער, וועלכע האָבען עלעקטריזירט פראַנקרייך. ווייל, איבערלאָזענדיג איהרע מוניציפּאַלע פונקציאָנען הינטער זיך, האָט די קאָמונע דאַן גערעדט צו גאַנץ פראַנקרייך און, דורך איהרע וואָלאָנטירס, אויך צו דער אַרמיי. די סעקציאָנען האָבען אָרגאַניזירט די אונגעהויערע גרויסע אַרבייט פון פערזאָרגען די פרייוויליגע מיט אַלעם נויטיגען, און די קאָמונע האָט געהייסען אויסגראָבען די בלייענע טרונעס און זיי צושמעלצען אין קוילען, און די הייליגע כלים פון די קירכען אומצואוואַנדלען אין בראָנז פאַר קאַנאָנען. די סעקציאָנען זיינען געוואָרען דער ברענענדער אויווען, אָן וועלכען זיי האָבען געשאַפט זייערע וואַפען, מיט וועלכע די רעוואָלוציע האָט עס

געזאָלט בעזיעגען די פיינד און מאכען א צווייטען שריט פאָר־וועררטס — א שריט צו גלייכהייט.

ווייל, אין ווירקליכקייט, א נייע רעוואָלוציע — א רעוואָלוציע, וועמעס ציעל איז געוועזן גלייכהייט — גענומען פון פאָלק אין זיינע אייגענע הענד, האָט זיך שוין געהאַלטען אין ענטוויקלען. און עס איז צום רוהם פון פאַריזער פאָלק, דאָס ער האָט פערשטאַנען, דאָס אין זיין פאַרבערייטען זיך צוריקצושטויסען דעם אויסלענדישען שונא, האָט ער ניט בלויז געהאַנדעלט אוים א געפיהל פון נאַציאָנאַלען שטאָלץ; אויך איז דאָ ניט געוועזן די פראַגע פון בלויז ניט דערלאָזען די צוריקקעהרונג פון דעם קעניגליכען דעספאָטיזם. עס איז געוועזן די פראַגע פון פעראייניגען די רעוואָלוציע, פון ברענגען איהר צו א געוויסען פראַקטישען שלום צום גוטען פון דער מאַסע פון פאָלק, דורך די אָנפיהרונג פון א רעוואָלוציע, וועלכע זאָל זיין אין איהר כאַראַקטער אזוי סאָציאַל, ווי זי איז עס געוועזן פּאָליטיש. און דאָס האָט געמיינט די ערעפנונג דורך א בעזונדערס גרויסע אָנשטרענגונג פון פאָלק פון א נייע בלאַט אין דער געשיכטע פון ציוויליזאַציאָן.

אבער אויך די מיטעלקלאַסען האָבען בעגריפען דעם נייעם כאַראַקטער פון דער רעוואָלוציע, וועלכע די פאַריזער קאָמונע האָט זיך אונטערנומען דורכצופיהרען. דערפאַר האָט די פערזאַמלונג, וועלכע האָט מעהר פון אלץ רעפּרעזענטירט די מיטעלקלאַסע, געאַרבייט אויף אלע כלים צו שטערען דעם איינפלוס פון דער קאָמונע.

שוין דעם 11טען אויגוסט, ווערענד דער פאַלאַץ טיולערי האָט נאָך געברענט, און די טוידטע זיינען נאָך געלעגען אין דעם הויף פון פאַלאַץ, האָט די פערזאַמלונג בעפוילען די אויסוואהל פון א נייעם דירעקטאָריום פון דעם דעפּאַרטמענט, וועלכען זיי האָבען געוואָלט האָבען אלס אַן אָפּאָזיציאָן צו דער קאָמונע. די קאָמונע האָט עס ניט דערלאָזען, און די פערזאַמלונג האָט געמוזט נאָכגעבען. אבער דער קאַמפף איז פאַרטגעזעצט געוואָרען. אַן אונערבאַרמליכער קאַמפף, אין וועלכען

די זשיראָנדיסטען אין דער פערזאַמלונג האָבען צו געוויסע צייטען פראָבירט אָבצווייסען די סעקציאָנען פון דער קאָמונע און אויפצולייזען דעם גענעראַל־ראַטה, וואָס איז אויסגעוועהלט געוואָרען אויף אַ רעוואָלוציאָנערען אופן דעם 9טען אויגוסט. שענדליכע אינטריגען אין אַזאַ צייט, ווען דער שונא איז מיט יעדען טאָג געקומען אַלץ נאָהענטער צו פאַריז, רויבענדיג און פּלינדערנדיג אויף זיין וועג.

דעם 24טען אויגוסט איז אָנגעקומען די נייעס, אַז לאָנגווי האָט זיך אונטערגעגעבען אָהן אַ קאַמפּף, און דורך דעם איז די חוצפה פון די ראָיאַליסטען געוואַקסען. זיי האָבען געזונגען דעם הימן פון „זיעג“. די אַנדערע שטעדט וועלען פונקט אַזוי זיך אונטערגעבען, ווי לאָנגווי, און זיי האָבען שוין געלאָזט וויסען, אַז אין אַ וואָך ארום וועלען זייערע דייטשע חברים זיין אין פאַריז. זיי האָבען זאָגאַר שוין אָנגעגרייט קוואַרטירען פאַר זיי. מאַסען ראָיאַליסטען האָבען זיך פערזאַמעלט ארום דעם טעמפּעל, און די קעניגליכע פאַמיליע האָט זיך פעראייניגט מיט זיי אין דעם וואונש פון ערפאָלג צו די דייטשען. אָבער די שרעקליכסטע זאַך איז געווען, דאָס די יעניגע, וועלכע זיינען עס דאַן געווען די רעגירונג פון פראַנקרייך, האָבען ניט געהאַט דעם מוטה צו טהון עטוואָס, אַז פאַריז זאָל זיך ניט דאַרפען אונטער־געבען צום שונא, ווי לאָנגווי. „די קאָמיסיאָן פון 12“, וועלכע האָט עס געזאָלט זיין דער צענטר פון טהעטיגקייט אין דער פער־זאַמלונג, איז געוואָרען ווי צומישט, און דער זשיראָנדיסטישער מיניסטעריום — ראָלאַן, קלאַוויער, סערוואַן און די אַנדערע — איז געווען פון דער מיינונג, אַז מען דאַרף אַנטלויפען נאָך בלאַי אָדער נאָך זיד־פראַנקרייך, און איבערלאָזען די רעוואָלוציאָ־נערען פון פאַריז צו דעם צאָרן פון די עסטרייכער, פון דעם דיוק פון בראַנזוויק און די „עמיגראַנטען“. „די דעפּוטאַטען האָבען שוין ווירקליך אָנגעהויבען צו אַנטלויפען איינער נאָכ׳ן צווייטען, ווי אָלאַר דערצעהלט אין זיינע „עטיודען און לעסאָנס פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע“, און די קאָמונע איז געקומען צו דער פערזאַמלונג מיט אַן עפענטליכער קלאַגע געגען דעם. דאָס

האָט געמיינט פערראַטה מיט געמיינהייט אַלס צוגאָב, און פון אַלע מיניסטאָרען איז דאַנטאָן געווען דער איינציגער, וואָס איז געווען אבסאָלוט געגען אזאַ האַנדלונג.

עס איז געווען בלויז די רעוואָלוציאָנערע סעקציאָנען און די קאָמונע, וועלכע האָבען פערשטאַנען, אז אַ זיעג מוז געוואָרנען ווערען, וואָס עס זאָל ניט זיין דער פרייז; און דאָס אום צו געווינען איהם, מוזען דער אויסערליכער שונא געשלאָגען ווערען ביי די גרענעצען און די קאָנטר־רעוואָלוציאָנערען אין פאַריז. ביידע אין איין און דערזעלבער צייט.

אָבער דאָס געראַדע האָבען די הערשענדע קלאַסען ניט געוואָלט נאָכגעבען. נאָך דעם, ווי דער קרימינאַל־געריכט, וועלכער איז בעשטימט געוואָרען צו פּראָצעסירען די שולדיגע אין דער הריגה פון דעם 10טען אויגוסט, איז אינסטאַלירט געוואָרען מיט אַ גרויסען אנשטעל פון ערנסטקייט, איז עס באַלד געוואָרען קלאָר פאר אַלע, אַז דיעזער טריבונאַל מיינט אזוי ווענינ צו בעשטראָפען די שולדיגע, ווי דער געריכט פון אָרלעאַן, וועלכער איז געוואָרען — אום זיך צו בענוצען מיט בריסאָס אויסדרוק — „דער בעשיצער פון די קאָנספּיראַטאָרס“. ער האָט צוויי אָדער דריי אויפגעאָפּפערט, אַלס קרבנות פאַר לואי דעם 16טען, אבער נאָך דעם האָט ער פּרייגעשפּראָכען איינעם פון די וויכטיגסטע פערשווערער, דעם געוועזענעם מיניסטער מאָנטמאַרין, און אויך דעסאָנוויל, וועלכער איז געווען פערמישט אין דער קאָנספּיראַציע פון ד׳אָנגרעסאָן, און האָט זיך געקוויינקעלט צו בעשטראָפען באַכמאַנען, דעם גענעראַל, וואָס האָט קאָמאַנדירט די שווייצאַרישע גוואַרדיע. נאָכדעם האָט מען שוין פון דיזען טריבונאַל גאָר ניט מעהר געקענט ערוואַרטען.

מאַנכע שרייבער האָבען געמאַכט אַ פערזוך פאָרצושטעלען די בעפעלקערונג פון פאַריז אַלס אַזעלכע, וואָס איז בעשטאַנען פון קאַניבאַלען, בלוטדורשטיגע, וועלכע זיינען געוואָרען מלא רציחה, ווען זיי האָבען דערזעהען איינעם פון זייערע אָפּפער ארויסרייסען זיך פון זיי. דאָס איז אבסאָלוט פאַלש. וואָס די בעפעלקערונג האָט פערשטאַנען אונטער דיזע פריישפּרעכונגען

איז געווען דאָס, וואָס דער הערשענדער קלאַס האָט ניט געוואָלט אַרויסברענגען פאַר די ליכט פון טאָג די אַלע קאָנספּיראַציעס, וואָס זיינען געמאַכט געוואָרען אין די טויליערי, ווייל זיי האָבען געוואוסט, ווי פיעלע פון זיי זיינען פערמישט אין דעם, און ווייל דיזע קאָנספּיראַציעס האָבען נאָך גאָר ניט אויפגעהערט. מאַראַט, וועלכער איז געווען זעהר גוט אינפאָרמירט, איז געווען גערעכט, ווען ער האָט געזאָגט, דאָס די פערזאַמלונג האָט מורא פאַר'ן פאָלק, און דאָס זי וואָלט געווען גאַנץ צופריעדען, ווען לאַפאַיעט וואָלט געקומען מיט זיין אַרמיי, אום צוריק אויפצוריכטען דאָס קעניגטהום.

די ענטדעקונגען, וועלכע זיינען געמאַכט געוואָרען דריי מאָנאַטען שפּעטער, ווען גאַמין האָט מיטגעטהיילט וועגען דער עקזיסטענץ פון דעם אייזערנעם שראַנק, אין וועלכען עס זיינען געווען די געהיימע פּאַפּיערען פון לואי דעם 16טען, האָבען דאָס ווירקליך אַלעס בעוויזען. די קראַנקט פון קעניגטהום איז געלעגען אין דער פערזאַמלונג.

דאַן האָט דאָס פאָלק, זעהענדיג די אַבסאָלוטע אונמעגליכקייט פעסטצושטעלען די פעראַנטוואָרטליכקייטען פון יעדער איינער פון די מאָנארכיסטישע קאָנספּיראַציעס, און בעגרייפענדיג די געפאַהר פון דיזע קאָנספּיראַציעס אין דער צייט פון דעם אַריינדרינגען פון דעם אויסערליכען שונא, בעשלאָסען צו דערלאַנגען אַ קלאַפּ, ניט פיעל קלייבענדיג, די אַלע, וועלכע האָבען פערנומען די שטעלען פון צוטרוי אין דעם קעניגליכען הויף, און וועלכע זיינען בעטראַכט געוואָרען אַלס געפעהרליך פון די סעקציאָנען, ווי אויך די יעניגע, אין וועמעס הייזער מען זאָל געפינען וואַפען בעהאַלטען. אום דאָס צו טהון, האָבען די סעקציאָנען געצוואונגען די קאָמונע, און די קאָמונע האָט געצוואונגען דאַנטאָנען, וועלכער האָט געהאַט דעם פּאָסטען פון מיניסטער פון יוסטיץ זייט דעם 10טען אויגוסט, צו בעפעהלען אַן אַלגעמיינע הויז־זוכונג איבער גאַנץ פּאַריז, אום צו פערכאַפּען די וואַפען, וואָס זיינען פערבאַהאַלטען אין די הייזער פון די ראָיאַליסטען און פריעסטער, און צו אַרעסטירען די יעניגע, וועל־

כע זיינען געוועזן שטאַרק פֿערדעכטיג אין זיין יד אחת מיט דעם אַריינדרינגענדען שונא. די פֿערזאַמלונג האָט ניט געהאַט קיין אַנדער ברירה ווי נאָכצוגעבען, און האָט אַרויסגעגעבען די נויטיגע הויזזוכונג־ערלויבניסע. דאָס זוכען פֿון די בעהאַלטענע וואַפֿען האָט שטאַטגעפֿונען אין דער נאַכט פֿון דעם 29טען אויגוסט, און די קאָמונע האָט עס אויסגעפֿיהרט מיט אַ חשק און קראַפֿט, וועלכע האָבען אַרויפֿגעיאָגט אַ שרעק אויף די קאָנספּיראַטאָרס. דעם 29טען אויגוסט בייטאָג האָט פּאַריז אויסגעזעהן טויט, אַ רה״ב פֿון פֿינסטערען שרעק. עס איז פֿערבאָטען געוואָרען אימיצען צו פֿערלאָזען זיין הויז נאָך זעקס אין אָוועגד ; אַלע גאַסען, ביים אָנקומען פֿון דער נאַכט, זיינען געוועזן אין דעם בעזיץ פֿון די פּאַטרולען, יעדער בעוואַפֿענט מיט אַ סאַבליע אָדער אַן אימפּראָוויזירטע פּיקע. אַרום אַ זייגער איינס ביינאַכט האָט זיך אָנגעהויבען די הויז־זוכונג איבער גאַנץ פּאַריז. די פּאַטרולען זיינען אַריין אין יעדען הויז, זוכענדיג וואַפֿען און צונעהמענדיג די יעניגע, וועלכע זיי האָבען געפֿונען אין די הייזער פֿון די ראָיאַליסטען.

כמעט דריי־טויזענד מענשען זיינען יענע נאַכט אַרעסטירט געוואָרען און כמעט צוויי־טויזענד ביקסען זיינען געפֿונען געוואָרען. מאַנכעסמאָל האָט די זוכונג פֿון אַ הויז גענומען שטונדען־לאַנג, אָבער קיינער האָט זיך ניט געקענט בעקלאָגען, אַז די זוכער זאָלען האָבען צוגענומען אַ חוץ די וואַפֿען עפּעס אַנדערעס, וואָס האָט געהאַט אַ געלד־ווערטה.

אויף מאָרגען זיינען די מייסטע אַרעסטירטע פּריינעלאָזען געוואָרען אויף דעם בעפֿעהל פֿון דער קאָמונע, אָדער אויף די פֿאָרדערונגען פֿון די סעקציאָנען. וואָס אַנבעטרעפֿט די יעניגע, וועלכע זיינען פֿערהאַלטען געוואָרען אין געפֿענגנים, איז עס העכסט־וואַהרשיינליך, דאָס מען וואָלט שפּעטער זיי סאָרטירט און דאָס עס וואָלטען געגרינדעטע געוואָרען געריכטע אום צו פּראָצעסירען זיי, ווען די פּאַסירונגען אויף דעם פּלאַץ פֿון דער מלחמה און אין פּאַריז גופא וואָלטען דערצו ניט געשטערט.

וועהרענד גאַנץ פּאַריז האָט זיך געהאַלטען אין בעוואַפֿנען

נאָך דעם מעכטיגען אויפרוף פון דער קאָמונע; וועהרענד אויף יעדען עפענטליכען פלאַץ זיינען אויפגעשטעלט געוואָרען „אַלטאַרען צום פאַטערלאַנד“, ביי וועלכע די יוגענד פון פאַריז האָט זיך געלאָזט איינשרייבען אַלס סאָלדאַטען, און אויף וועלכע די בירגער, רייך און אָרעם, האָבען אַוועקגעלעגט זייער ביישטייערונג צום פאַטערלאַנד; וועהרענד די קאָמונע און די סעקציאָנען האָבען אַרויסגעוויזען אַן ענערגיע, וואָס איז געוועזען ווירקליך צו בעוואונדערען, אין דער פערזאָרגונג און בעוואַפנונג פון זעכציגטויזענד פרייוויליגע צום גרענעץ; און כאָטש אַלעם האָט געפעהלט צו דיעזען צוועק, דאָך האָבען זיי אויסגעפיהרט אַוועקצושיקען יעדען טאָג צוויי טויזענד — אָט דיזען מאָמענט האָט די פערזאַמלונג אויסגעקליבען אום צו אַטאַקירען די קאָמונע. אויף דעם רעפּאָרט פון דעם זשיראָנדיסט גאָדע, האָט זי ארויסגעגעבען אַ דעקרעט, וואָס האָט בעפוילען די זאָפאָרטיגע אויפלעזונג פון דעם גענעראַל־ראַטה פון דער קאָמונע און נייע וואַהלען.

ווען די קאָמונע וואָלט געפאָלגט דיזען בעפעהל, וואָלט עס געמיינט אַ צושטערונג מיט איין קלאַפּ, צום נוצען פון די ראָיאַליסטען און די עסטרייכער, פון דער אָרגאַניזירונג און אָבשיקונג פון די וואָלונטירען צום גרענעץ, די איינציגע מעגליכקייט פאַר די צוריקשטויסונג פון שונא און פאַר די בעקעמפפונג פון קעניגטהום. עס איז קלאָר, דאָס דער איינציגער ענטפער, וואָס די רעוואָלוציע האָט געקענט געבען אויף דיזען בעפעהל, איז געוועזען ניט צו פאָלגען און צו ערקלערען די פערפאַסער פון דיזען בעפעהל אַלס פעררעטהער. דאָס האָט אויך די קאָמונע געטהאָן איינינע טעג שפּעטער, ווען זי האָט בעפוילען אַ הויז־זוכונג ביי די מיניסטאָרען ראָלאַן און בריססאָ. וואָס מאַראַט אַנבעטרעפט, האָט ער אָפען געפאָדערט די אויסראָטונג פון יענע פעררעטהערישע גזועצגעבער.

דעמזעלבען טאָג האָט דער קרימינאַל־געריכט פרייגעשפראָכען מאָנטמאָרין — און דוקא דאַן, ווען ער האָט שוין מיט איינינע טעג צוריק דערוואוסט זיך דורך דעם פראָצעס פון ד׳אַנגעמאָן, אַז די ראָיאַליסטישע פערשווערער, גוט בעצאָהלטע, האָבען

איינגעשריעבען און צוטהיילט אין די בריגאדען סאָלדאַטען, וועלכע, וואַרטענדיג נור אויף דעם סיגנאַל פון אַ צענטראַל־קאָמיטע, האָבען געזאָלט ערשיינען אין די גאַסען און אַטאַקירען די פּאַטריאָטען אין פּאַריז און יעדער שטאָדט פון די פּראָווינצען.

צוויי טעג שפּעטער, דעם 1טען סעפּטעמבער, איז געמאַכט געוואָרען אַ נייע ענטדעקונג. די אָפיציעלע צייטונג פון דעם זשיראָנדיסטישען מיניסטעריום, דער „מאָניטאָר", האָט פערעפענטליכט „אַ פּלאַן פון די כחות, וואָס זיינען פעראייניגט געגען פראַנקרייך", וואָס איז ערהאַלטען געוואָרען — אַזוי איז געוועזען ערקלערט — פון אַ פערטרויענסווירדיגער קוועלע אין דייטש־לאַנד. און אין דיעזען פּלאַן איז געוועזען ערקלערט, דאָס וועהרענד דער הערצאָג פון ברוינשווייג קעמפּפט געגען די פּאַטריאָטישע אַרמייען, דאַרף דער פּרייסישער קעניג מאַרשירען דירעקט אויף פּאַריז; און דאָס אַזוי שנעל, ווי ער וועט ווערען דער בעל־הבית פון דער שטאָדט, וועלען די איינוואוינער צוטהיילט ווערען אין צוויי סעקציאָנען — אין רעוואָלוציאָנערען און ראָיאַליסטען, און דאָס אַלע רעוואָלוציאָנערען וועלען געטויטעט ווערען; דאָס אין פאַל אַ שטאָדט וועט ניט קענען איינגענומען ווערען, וועט זי אונטערגעצונדען ווערען. „בעסער וויסטעס איידער אַ פאָלק אין אויפשטאַנד", האָבען די פעראייניגטע קעניגע ערקלערט אין זייער מאַניפעסט. און אַזוי ווי צו בעשטעטיגען דיזען פּלאַן, האָט גאָדע דערצעהלט פאַר דער פערזאַמלונג וועגען דער פערשווערונג, וועלכע איז ענטדעקט געוואָרען אין גרענאָבעל. אין דעם הויז פון אַ געוויסען מאָניע, אַן אַגענט פון די „עמיגראַנטען", האָט מען פערכאַפּט אַ ליסטע פון מעהר ווי אַ הונדערט לאָקאַלע פיהרער פון דער פערשווערונג, און דיזע האָבען גערעכענט אויף די הילפע פון 25־ביז 30־טויזענד מענשען. די דיסטריקטען פון דיר־סעווער און פון מאָרביהאַן האָבען אָנגעפאַנגען אַן אויפשטאַנד אַזוי שנעל, ווי זיי האָבען געהערט פון דעם אונטערגעבען־זיך פון לאָנגווי: דאָס האָט ווירקליך געהערט צו דעם פּלאַן פון די ראָיאַליסטען און פון רוים.

דעמזעלבען טאָג, נאָכמיטאג, איז געקומען די נייעס, דאָס ווירדין איז בעלאַגערט, און יעדער איינער האָט פערשטאַנען, אַז אויב דיזע שטאָדט וועט זיך אונטערגעבען, ווי לאָנגווי, דאַן וועט שוין באַלד גאָרניט איבערבלייבען, וואָס זאָל קענען שטערען דעם מאַרש פון די פּריסען אויף פּאַריז; און דאָס די פערזאַמלונג וועט אָדער פערלאָזען פּאַריז, איבערלאָזענדיג איהם צום שונא, אָדער זי וועט איינוויליגען צו דער צוריקקעהרונג פון קעניג צום טהראָן און געבען איהם די פולע מאַכט צו שטילען זיין ראַכע דורך די אויסראָטונג פון די פּאַטריאָטען.

ענדליך, דעם זעלבען טאָג, סעפּטעמבער דעם 1טען, האָט מיניסטער ראָלאַן ארויסגעלאָזען אַ מאַניפעסט צו די אַדמיניסטראַטיווע קערפּערשאַפטען, וועלכער איז געווען צוקלעפּט איבער די ווענד פון פּאַריז און אין וועלכען ער האָט גערעדט וועגען דער גרויסער פערשווערונג פון די ראָיאַליסטען: צו שטערען די פרייע צירקולירונג פון נאַהרונגס־שטאָף. נעוואער און ליאָן האָבען שוין געליטען דורך דעם.

דאַן האָט די קאָמונע געשלאָסען די טויערען און האָט בעפוילען דאָס קלינגען אין גלאָק און דאָס אויסשיסען פון דעם אַלאַרם־ביקס. אין אַ שטאַרק־פערפאַסטער פּראָקלאַמאַציע, האָט זי אויפגעפאָדערט אַלע פריווויליגע, וועלכע זיינען געווען פערטיג צו געהן צום גרענעץ, צו שלאָפען יענע נאַכט אויף דעם מאַרספעלד, אזוי, דאָס זיי זאָלען זיין פערטיג צום מאַרש דעם קומענדען טאָג.

צו דערזעלבער צייט האָט איבער גאַנץ פּאַריז געקלונגען דער געשריי: „לאָמיר שטורמען די געפענגניסע!" דאָרט זיינען געווען די פערשווערער, וועלכע האָבען נור געוואַרט אויף דאָס קומען פון די דייטשען, וואָס זאָלען פערוויסטען און אונטערצינדען פּאַריז. מאַנכע פון די סעקציאָנען האָבען געשטימט, אַז דיזע קאָנספּיראַטאָרס זאָלען געטוידטעט ווערען. „מיר מוזען מאַכען אַ סוף מיט זיי!" — און אַ שטוים טהאָן די רעוואָלוציע אין אַ נייע ריכטונג.

(ענדע פון ערשטען טהייל.)